

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.		Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN	Fél	1000— "
			Negyed	500— "
			Nyolcad	250— "

TARTALOM. jr.: Ujévi számadás. — Kiss József: Mustármag. — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Ujévi számadás

Mint minden vállalatnak, testületnek, sőt az egyes embernek is, nekünk egyháznak is számot kell így újév táján vetni magunkkal. Mindenütt azt az értéket mérjük fel ilyenkor, amivel sáfárkodnak, ami a fennmaradáshoz való alapot, az élethez való jogosultságot, reménységet, és a tevékenységhez szükséges eszközt adja. A mi egyházunknak alapvető, virágzásra segítő, munkára képesítő és sarkaló értéke a hitélet. A hitéletet kell tehát az ujévi mérlegelés serpenyőjére vetnünk.

A hitéletet bajos önmagában mérni, mint a pénzt, felbecsülni, mint egy épületet, ezt legjobban hatásában lehet vizsgálni, jobban mondva a jelenlétére és erejére, intenzitására következtetni. Két irányban hat az egészséges, erőteljes hitélet. Először befelé, mint a lelkek büntől tisztító marólugja, az élet megszentelője, minden fajta épülésnek és boldogulásnak serkentője. Másodszor kifelé, mint versenyző, vonzó és térítő erő. Vizsgáljuk e szempontok szerint egyházunk hitéletét.

Népünket, úgy falusi, mint városi társadalmunkat temérdek bűn fertőzte meg. Érdemes volna külön tanulmányt szentelni az egyéni és közéleti bűnök feltárásának, összegyűjtésének; meg vetni egy lelki diagnostika (kórisme) alapját. Én egy ilyen gyűjteményt adnék az életbe lépő ifjú lekipásztörök kezébe: Ime itt vannak a ti ellenségeitek. Legjobban el van harapózva az önzés, mely mindent az én szempontjából itél; az érzékiség, amely mindent a test oltárára áldoz, a szellemet és a lelket mostoha gyermek módjára éheztetni és sorvasztja; a testi és lelki paráználkodás, finoman piszkos szavak és tréfák, megejtő léhaságok formájában a felsőbb köröknél; durvább mezítelenségben, felháborító, de a szokás által már csaknem elfogadtatott esetekben a köz népnél; az egyéni, családi és közéletet egyaránt betöltő, megbénító és megmérgező rosszindulat, irigykedés, harag, lekicsinylés, bosszú. Kérdem, van a mi hitéletünknek a bűnök irtására, vagy legalább fékezésére valami képessége? Valami mindenestre van, de nincs olyan, milyennek kellene lenni. Ezek a bűnök ma is terjednek és hatalmasodnak és valami veszedelmes kiegészítés van a templom és a kóresma, az Istenimádás és szennyes káromkodás, a Krisztus szájával való tisztelete és szívvel, ésszel, léttel

való megtagadása, mellverő kálvinistaság és belső hitetlenség, lángoló szavalás és tethiány, áldozattól való visszariadás; egyháztagság és teljes világiasság, sokszor súlyos erkölcsi eltévelyedések között.

Hát e szomorú és béna élet megszentelésére, ihletésére, milyen befolyással van a hitélet? A legtöbb élet bizonytalanul ingadozik a belső eszmény és a külső tapasztalat, a jó és a rossz között, a legtöbb élet valami szomorú kiábrándulást, lehajlást, elernyedést mutat; a szélütött ember tespedése vehető észre életünkön, gond, fájdalom, kétség, aggodalom felhői ülnek a lelkekben. Ad hitéletünk ezekbe a lelkekbe, az egyének és a társadalom lelkébe valami irányt, valami tartalmat, biztosságot és megnyugvást, lendületet és nagy összefogást? Valamit talán igen, de semmiesetre nem eleget.

Vonz és térít-e a mi hitéletünk? Nem azt látjuk-e, hogy a saját híveinkben is valami belső meghasonlás, elidegenedés van vallásunkkal, egyházunkkal szemben? Nem az e rólunk a más felekezetteliek véleménye, hogy nálunk minden szabad? El kell ijednünk a kárunkra kötött reverzaliskok folyton növekvő tömegétől. Vajjon ezeknél is nem a legerősebb indítók-e a katolikus egyház imponáló, visszaretentő fegyelme s a mi közmondásos lazaságunk, közönyünk s gyengeségünk? Tudjuk-e, hogy előkelő családjainkból mennyi leányt hódítanak el a magasabb nevelési igényeket kielégítő zárdák s hogy e zárdákba református szülék már azért is küldik leányaikat, hogy katolikusokká legyenek?

Bizony, ha szigorú és komoly számadást tartunk hitéletünk felett annak hatásai szempontjából, nem valami kedvező mérleget állíthatunk róla. Tehát gyarapítavunk, erősítetünk kell a hitéletet. S hogy erre megvan a jó szándék s hogy egyházunk közvéleménye mindjobban ebben ismeri fel elsőrendű kötelezettségét, ez a biztatónk a jövődőre. Lelkeszi karunkat valami csodálatos, nagy ébredés felülről jövő lelke, szelleme hatja át, a külföldi protestáns testvérek mindjobban éleszteni, segíteni látszanak ez áldott mozgalmat, a hívek nagy tömegeiben is mindjobban nő az érzék a tisztító, építő és hódító vallásosság iránt, nő a Krisztusban kijelentett Isten igazságok után éhezők és szomjúhozók boldog és reményteljes serege. De nő úgy a világban is a tiszta evangyéliumi

hit iránti hajlandóság s egyházunknak csak meg kell ujalni a Krisztusban, meg kell teljesedni a Krisztussal, emberek nagy tömegeit fogja foglyúl vinni ama mennyei király elé s ezzel kétségtelenné tenni, megnövelni élethez való jogát és képességet.

Minden szervezet életében van virágzás és tespedés; hatalmas erő kifejtés, minden irányban való hatás és szomorú ellazulás; egészséges fejlődés és veszedelmes megbetegedés. Mihelyt azonban egy ilyen tespedő, ellazult, kórosodott szervezet észreveszi magát s a lejtőt, amelyre jutott: már meg is állt a züllesztben, hanyatlásban és a gyógyulás, erőgyűjtés, izmosodás, a renaissance útjára lép. Egyházunk már túl van elerőtlenedése megállapításán, tudatában van megújulása feltételének, lehetőségének, azért van jogunk hittel, bizalommal nézni a jövődjébe. yr.

Mustármag.

Az a kis mag, mely környékünkön nemrégiben elhintetett, Isten segítségével az első hajtást, az első rüggyet kihajtotta, megmutatta. A papok társaságának adventje a beteljesülés karácsonyává vált.

Advent utolsó hetében jöttünk össze először hejcei kis gyülekezetemben. Az összejövetel vallásos estével volt összekötve, hol a szomszéd lelkészek szóllottak a gyülekezethez. A közös gyülekezeti ének után Höresik Lajos vilmányi lelkész-testvér imája s alkalmi irasmagyarázata nyitotta meg az estét, ki Máté V. 17. találó textusa alapján azt magyarázta, hogy nem a meglévő vallásos érzések, egyházi állapotok eltörlésére, megváltoztatására jöttünk össze, hanem inkább megerősítésére. Majd Frenczel Béla göncruszakai testvér tartott egy nagyobb s alkalmi vonatkozású tartalmas beszédet. (nem predikációt) amelyben válaszolt jelenlegi vallásos, egyházi életünket, annak hibáit, fogyatkozásait, az összejövetel célját, összehasonlítást téve a régi idők, a régi emberek kegyességével, életével s ez összehasonlításból azt az eredményt igyekezett levonni s bemutatni, hogy a mostani állapot tovább fenn nem maradhat egyházunk végveszélye nélkül. Hangsúlyozza azt, hogy ha Kálvin ma megjelenne közöttünk, nem igen ismerne rá elgondolt eszményére. Végül Farkas Elek gönci lelkész-testvér szólott a gyülekezethez, igazán átértzett, hivatásának magaslatán álló záróbeszédet, összefoglalva még egyszer a mostani s ezután tervezett összejöveteleink célját. Beszédjének lelkes szavai mély nyomot hagytak a megjelentek lelkében s az első apostoli gyülekezet nemes, szent elhatározásai reszkettek a szemekben s tündöklöttek az arcokon. Megköszönve a szomszéd testvérek szives fáradságát híveim nevében, a szavallatokkal s ének-számokkal tarkított este véget ért egy közös gyülekezeti énekkel s mindnyájan azzal a benyomással távoztunk lelkünkben, hogy szebb, értékesebb karácsoni ajándékot nem kaptunk még sohasem.

A vallásos este előtt a magunk lelkével foglalkoztunk, a magunk lelkészi bajait, gondjait, munkáit beszélgettük meg, hogy úgy mondjam orvosi konzultációt tartottunk beteg egyházi életünk felett. Megbeszéltük következő összejövetelünk helyét,

programmját, meghuzogattuk lelkünkben annak a meg most csak távoli képnek konturjait, amikor ez összejövetelek kezdenek majd a mostani általánosságból kiépülni, a megkezdett téglasorok kezdenek majd emelkedni, amikor már a vallásos este előtt vagy után külön-külön jövünk össze a presbiterekkel, az ifjúsággal s velük közösen beszélgetjük meg az ő speciális, legbensőbb, legszükségesebb dolgaikat. Felvetettük könyveink kicserélésének eszméjét s az átolvasásuk után azok tartalmának megbeszélését. Szóval lelkünk kikötőjéből ezer szines lobogóval feldíszített hajó indult el.

Adná Isten, hogy e sok kedves lobogóból az élet harcai között, egyet se foglalna el az ellenség, hogy e szerény, de átértzett munka követőkre találja, hogy e kicsi mustármagból hadd nőne fel a kálvinista egyháznak hatalmas, megerősödött fája, melynek szívós kérgéről hadd pattannának vissza az ellenek minden fejszecsapásai.

Kiss József.

IRODALOM.

* **Méliusz Péter emlékezete, halála negyedszázados évfordulóján.** Kiadja a tiszántúli ref. egyházkerület. Debrecen, 1922, 22 l. — A füzet tartalma, az egyh. ker. közgyűlésnek a nagy reformátor iránt kifejezett hódolata után, S. Szabó József főgimn. igazgatónak az egyh.-ker. gyűlésen felolvasott, a történetirő hozzáértésével és alaposságával, a kálvinista lelek melegségével és a stílus mesterének szines előadásával megírt emlékbeszéde, amely az I. részben — széles kortörténeti alapon s szinte magasztos eszmévé finomultán, — a Méliusz lelki képét rajzolja meg, míg II. részében a reformátor rövid életrajzát nyújtja.

— **Debreceni naptárok.** I. *Debreceni képes Kalendárium.* XXIII. évfolyam. A régi jöhirű és díszes kiállítású naptárban több, a ref. nevelésre-oktatásra, tudományra-műveltségre és ezek munkáira vonatkozó közleménnyel találkozunk. Baja Mihály debreceni lelkész több képpel illusztrált hosszabb közleményben Baltazár D. püspök amerikai útjáról számol be; E. K. az új főgimn. igazgató: S. Szabó József arcképét kiséri melegen méltató sorokkal, míg az utóbbi a főgimnázium két jeles elhunyt nyug. tanáráról: dr. Nagy Zsigmondról és Kulcsár Endréről közöl szeretettel írt emlékezést; Koncz Aurélné leánygimn. igazgató „A magyar prot. nők hivatásáról” rajzol fölemelő képet, Baja M., Gyökössy E. költeményekkel, Révész Imréné műfordítással szerepel. — II. *Magyar Naptár.* A Kálvineum javára kiadja a RMLE, szerkesztő Beke Antal. Gazdag tartalma papokra elég érdekes lehet, de úgy látjuk, nem eléggé népszerű jellegű, vagyis nem igen törekszik a nép szélesebb rétegei közt való elterjedésre. S. Szabó József 3-ik részét közli szépen megírt történeti regényének (Aki a férjét verpadra vitte), ugyanő érdekesen megírt közleményben foglalja össze a f. 1923-ik évhez fűződő 1—2—3—4 évszázados, vallási és egyházi tekintetben nevezetes eseményeket; Kévész Imre közleményét („Mit kell tudni minden ref. embernek a kereszteletről, az esketéről és a temetésről?”) minden ref. embernek

kezébe és házába el kellene, egy kis füzetbe foglalva, juttatni. Török P. közleményei (a naptárról és az esperanto-nyelvről) kevéssé valók egy kálvinista évkönyvbe, mely vallásunkhoz való öntudatos ragaszkodásra akarja olvasóit nevelni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Előfizetési felhívás.

Az újév küszöbén felkérjük t. olvasóinkat, hogy a f. évre szóló előfizetési díjakat minél előbb beküldeni sziveskedjenek. Lapunk előfizetési díja, mint már múlt számunkban is jeleztük, tekintettel a nyomdai költségek állandó emelkedésére és a minden téren észlelhető drágaságra, a f. évben

500 korona

lesz, vagyis 1 mm buza árának $\frac{1}{20}$ -ad része, holott a béke éveiben a 10 K előfizetési díj 1 mm buza árának felet képviselte. Ebből látszik, hogy a főlemelés dacára is, az általános dráguláshoz viszonyítva, mily alacsony lapunk előfizetési díja. Aki ezt meggondolja, nein fogja az 500 K előfizetési díjat sokallani, sőt, ha anyagi helyzete engedi, hisszük, még fölül is fizet s így fogja lapunk anyagi helyzetét megszilárdítani.

Lapunk programja marad a régi: a gyülekezeti élet újjáteremtése, a romok eltakarítása s azokon igazi bensőséges vallásos élet fölépítése, az öntudatos kálvinista hit erősítése, Krisztus uralmának, az evangélium szellemének — a béke, szeretet, türelem és keresztyviselés — szellemének a fő dőn uralkodóvá tétele. A *Sárospataki Ref. Lapok* nem akar pártlap, nem akar csak a szerkesztők és főmunkatársak lapja lenni, azért mindenkit, aki e program megvalósításában, Krisztus országának terjesztésében és mélyítésében közre akar működni, szívesen hívunk, hogy igaz ker. szívből származó és jóra való, egészséges gondolatait velünk közölni s ez úton a gyülekezeti építési munkájában résztvenni ne késlekedjék.

Istennek áldásába ajánlva ez újévben is lapunk t. olvasóit, atyafiúi szeretettel maradunk Sárospatakon, 1923 január 4-én

a **Sárospataki Ref. Lapok**
szerkesztősége.

— **A zsinati papi rendes képviselői** állásra nézve többfelől arról a megállapodásról értesülünk, hogy a szavazás egyházkerületi főjegyzőnkre és a főiskola érdemes papi gondnokára, *Janka Károly* urra történik, aki nemcsak állásánál, de egyéniségénél fogva is legjobban megérdemli, hogy a zsinatnak rendes tagja legyen.

— **Papiktatás.** Múlt év december 17-én volt *Kiss Pál* nyíri lelkésznek beiktatása. Az egyházmegye nevében Hőresik Lajos vilmányi lelkész s Pásztor József volt nemzetgyűlési képviselő jelent meg. Délután *Kiss József* hejcei lelkész tartott alkalmi beszédet a templomban az egyházi élet építésének szükségességéről s a lelkész és hívek közös munkájáról.

— **Felhívás.** Alsózempléni lelkészársaimat felhívom, hogy a családjukban 1922. évben történt változásokat (születés, egybekelés, haláleset) „nyugdíjügyben bélyegmentes” egyházi anyakönyvi kivonatokkal igazolva 1923. január 25-ig jelentsék be az esperesi hivatalba. Viss, 1923. jan. 2. *Bartha József*, esperes.

— **A sárospataki gyülekezetben** a múlt 1922. évben született 99, meghalt 77, áttért 3, kitért 8 (baptistának), reverzalást adott 21 vegyes házaspár 15 kárunkra 15.

— **A debreceni presbytérium** dec. 27-én tartott ülésében a *stóla* díjszabását következőleg állapította meg: kereszteleés díja 100 K, magánháznál 200 K; esketés: kanonikus órában 200 K, azon kívül v. magánháznál 500 K; temetés: imával 500 K, kikíséréssel, sírnál imával 1000 K, predikációs v. órációs temetés templomban 1000 K, ugyanez kikíséréssel és a háznál imával 2000 K.

— **Theol. tanárok konferenciája.** Budapesten gyűlt össze dec. 28-án. Megjelentek rajta az összes theol. tanárok. Az egyetemes konvent megbízásából a lelkészképzés reformjával kapcsolatban a nevelési rend megállapításával foglalkoztak első sorban. Elnök lett dr. Kováts István budapesti igazgató, a jegyzői tisztelet Marton János sárospataki theol. prodékánra bízták. A budapesti theologia munkálatát Hamar István, a pápaiét dr. Vass Vince, a sárospatakiakét Marton János terjesztette elő. Az így előterjesztett munkálatok alapján egyezett meg a konferencia a nevelés főbb elveiben. A neveléshez elengedhetetlenül szükségesnek mondták ki az internátusokat — természetesen megfelelő nevelő személyzet beállításával. A nevelési rend megállapítása után felmerült, hogy rendkívül sok tanítási és nevelési eszköz előteremtése szükséges. Nem akarjuk ezeket egy egyszerű referádával elintézni. Sőt kell keritenünk ezeknek a nyilvánosság előtti megbeszélésére, mert a lelkészképzés ügye minden érdeklődést megérdemel és ha valóban színvonalra akarjuk emelni, sok áldozatot követel.

— **Értesítés.** Egyházmegyei lelkészi értekezletünk határozatából kifolyólag, az értekezleti elnökkel egyetemben az alábbi lelkészi köröket állapítottuk meg: I. Onga, Szikszó, Aszaló, Vadász, Tomor, Kupa, Selyeb, Kázmárk, Rásony, Csobád. II-dik: Kiskinizs, Szentandrás, Fügöd, Szala, Kéres, Szemere, Beret, Bakta, Csenyéte, Gagybátor, Szászfa, Pamlény. III-dik: Baksa, Dobsza, Szántó, Kér, Korlát, Vizsoly, Méra, Céce, Búd. IV. Fony, Vilmány, Ruzska, Hejce, Göne, Zsujta, Tornyosnémeti, Szurdok, Novaj. V-dik: Abaujvár, Telkibánya, Bózsza, Vágás, Regmec, Vily, Radvány, Kajata, Nyíri, Pusztafalu. Felhívom lelkészársaimat, hogy e körökben keressék az egymással való érintkezést, kezdjék meg a belmissiói munkát, jelöljék ki az irányt, a munkálkodás útját, módját s működésükről jelentésüket terjesszék az őszi értekezletre, mely az egységes munkatervet is megfogja állapítani. Felsődobsza, 1922. dec. 24. *Cziáky Endre* esperes.

— **Kecskemétről.** *Hankovszky* Zsigmond gazdálkodó 9 kat. hold kertgazdaságát minden beépített fölszerelésével együtt a ref. egyháznak adomá-

nyozta, az általános közművelődés és közgazdasági tudományok fejlesztésére alapítványul. — A jótékony célra rendezett prot. *karácsonyi vásár* 471.000 K-át eredményezett. — A kecskeméti egyházközösségben a következő *belmissziói munkák* folynak: Az ifjak számára a Prot. Ifj. Egyesület ad baráti társaságot, tiszta szórakozást és lélekben való erősödést; esténként szoktak összejönni a Prot. Egyletben. Csütörtökön este 8—9-ig bibliaköri beszélgetés, szombaton esténként pedig érdekes, időszerű tárgyakról az ifjaknak külön előadás és megbeszélés. A Prot. Egylet tagozatához tartozik a *Leánykör*, hová minden prot. szép gondolkozású leánynak oda kell tartoznia; hétfőn d. u. 3-tól tart közös jótékony varróórát, kedden 1/26—1/27-ig bibliakört s ezenkívül külön rendez összejöveteleket, ünnepeket. A Prot. Asszonykörnek minden pénteken d. u. 5 órakor van bibliaköre az egyesületben, minden szerdán, pénteken d. e. 9—12-ig a lelkészi hivatalban tart szegénynapot. A nagyközönség (kisik, férfiak, nők) számára minden csütörtökön este 5—6-ig bibliára tartatik, ahol bibliamagyarazat, történelmi előadás, szavalt és ének teszik változatossá az estét; minden vasárnap d. u. 5 órakor pedig érdekes műsorral ismeretterjesztő előadás van ugyancsak az egyesületben. A *börtönmisszió* tagjai minden páros szerdán d. u. 3—4-ig látogatják a börtönt. A *vasárnapi iskola* az iskolaépületben van minden vasárnap d. e. 1/211—1/212-ig. Nagyobb ifjak a két *eserkészcsapatba* vannak beosztva.

— **Budapestről.** A fasori gyülekezet dec. 24-én *Szabó Imre* tisztv. telepi missziói lelkészt lelkészévé választotta. — *Kálnay Béla* parkettgyári igazgató, presbyter 100.000 K-t küldött a püspök kezéhez karácsonyi szegénygondozásra és 15 szegénynek egy egy rakomány fát. — A *szociáldemokraták* karácsonyi konferenciája kimondta, hogy propagandáját ezután a fatura is kiterjeszti; egyházunk örállónak kettőzött erővel kell e propaganda hatástalanná tételén dolgozniok.

— **Vallásos konferenciát** rendeznek Budapesten jan. 16—19-én a theol. akadémia tanárai. A konferencián délelőtt tárgyalás alá kerülnek: 1. A hercegszöllősi kánonok tanítása, 2. Ujjászületés és megtérés a ref. keresztyénség tanításában, 3. A ref. egyházfoglalom lényege és jelentősége, 4. A ref. kegyesség, 5. A m. kálvinizmus harcainak hármass frontja (a) a hitelenség, b) a róm. katholicizmus, c) a szekták újabb terjeszkedése), 6. Az amerikai egyh. élet tanulságai. Délutáni előadások: 1. A ref. evangelizáció alap gondolatai, 2. Miről prédikáljunk ebben az évben? 3. Hogyan nyerjük meg intelligenciákat (Ravasz L.), 4. Egyházi szertartásaink vonzóbbá tétele. Végül lesznek esti hitmélyítő előadások. Ellátási díj az egész konferencia tartamára 100 K.

— **Ref. lelkészi könyvtár.** A M. Ref. Lelkészek Egyesülete nov. 4-én megteremtette Könyvkiadó-alapját, amely lelkészeinket a közel jövőben a következő tudományos és gyakorlati művekkel óhajtja ellátni: 1. Bibliai kalauz (Czeglédy S. győri lelkész évek óta dolgozik rajta); 2. Bibliai kézi lexikon; 3. Magyarázatos biblia; 4. prot. theologiai és egyházi ismeretek tára (5—6 kötetben);

5. A M. Prot. Egyházi irodalom története; 6. Theologiai Szemle; 7. Vasárnapi iskolai mesék gyűjteménye; 8. Gyermekek énekeskönyve; 9. Bibliai és egyh. történelmi szemléltető képek; 10. A népiskolai vallásos nevelés vezérkönyve; 11. A konfirmációi oktatás vezérkönyve; 12. A tanyai és szörcványokban lakó hívek pásztorációja és nevelési vezérkönyve; 13. Az ifjúsági munka vezérkönyve; 14. Ifjúsági szindarabok; 15. Vallásos költemények, elbeszélések, előadások anthológiája; 16. Beteg gondozás vezérkönyve; 17. Bibliai kör vezetésére vezérkönyv; 18. Vezérkönyv a lelkész szociális, gazdasági és gyakorlati népjóléti tevékenységében. Az Isten segítse az egyesületet e szép és hasznos munkák mielőbbi elkészítésére és kiadására!

— **Rövid hírek.** A Kisfaludy-Társaság egyik, üresedésben levő költői helyére Szász Károly tikkár *dr. Ravasz László* püspököt ajánlja megválasztásra. — A tiszántúli egyházkerület papi főjegyzői állására, a lapok hiradása szerint, *dr. Révész Imre* debreceni lelkész jelöltsége áll az előtérben. — *Enyedy Andor* s. a.-újhelyi, megválasztott miskolci lelkész jan. 7-én fog Miskolcon bemutatkozó látogatást tenni. — A *holland* reformátusok jan. 1-től kezdve 2000 bpesti gyermeket látnak el mindennapi ételmisszerrel.

HIVATALOS RÉSZ.

2—1923.

Körlevél.

I.

Az egyházkerületi intézőbizottság határozatából szűkebbkörű szavazást rendel el

a) a zsinati világi rendes tagságra Bernáth Aladár és Zsóry György urak között;

b) a zsinati világi póttagságra dr. Kiss Sándor és báró Bottlik István urak között;

végre szavazást rendel el a boldogult Tóth Béla esperes halálával megürült zsinati papi rendes tagságra.

A három szavazat, egy lapon kiállítva, *t. é. január 31-ig* küldendő be a püspöki hivatalba. Kettős boríték nem szükséges, csak a levél címlapján legyen feltűnő betűkkel jelezve, hogy „szavazólap.”

II.

A vallás- és közokt. miniszter úrnak múlt év dec. 12-én 121.960/922. sz. a. kelt folkérése alapján elrendelem, hogy az elemi leányiskolákban (tehát a vegyes iskolákban is) valamint a miskolci leánygimnáziumban, a múlt tanévben is megtartott anya- és csecsemővédő ünnep a folyó tanévben is megtartassék, még pedig a folyó év február havának második vasárnapján (vagyis 11-én.) Az Országos Stefánia Szövetség, az iskoláknak az idén is tájékoztató füzeteket fog rendelkezésükre bocsátani, amelyek előadásra alkalmas verseket párbeszédet és egyéb költeményeket tartalmaznak. Ugyancsak újból ellátja még a Szövetség az iskolákat belépő díjjal szolgáló, művészi értékű és nevelő célú levelezőlapokkal is.

Miskolc, 1923 január 1.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Egész évre 500— Kor. Félévre 250— "		Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 2000— Kor. Fél " 1000— " Negyed " 500— " Nyolcad " 250— "
---	--	--	---

TARTALOM. *Filep Gusztáv:* A protestáns és római egyház ma. — *Farkas István:* Válasz tiszamenti lelkész nyílt levelére. — Irodalom. — Vegyes közlemények.

A protestáns és római egyház ma.

A protestáns egyházakra nézve a legkedvezőtlenebb, a rómaiakra nézve pedig a legkedvezőbb idők a nagy világháború után következő esztendőök. Ez években Róma regenerálja magát, míg a protestantizmus védelemre van szorítva és tért is veszít.

A protestáns egyház tagjai hitük, jellemük, egyéniségük kiformalódását nagy lélektapasztalatok, belső vívódások és külső küzdelmek árán érik el. A mai társadalmi berendezkedés azonban olyan, hogy ezekre alkalmat és időt nem enged. Aki ezeken átmegy: a mai versenyben lemarad, mert ma a jogos önbecsérzet helyett az önteltség fitogtatása is kielégítő. A háború áldozatul követelte a népek testileg és lelkileg egészségesebb egyénei jó részét, míg a megmaradottak elvesztették szellemi rugalmasságuk amaz erejét, amelyet békés körülmények között láthatnánk bennük. Kora sirban pihen sok olyan férfi, aki acél jellemével példaként tündökölné előttünk. A mai kor az átlagnál jóval alacsonyabb rendű emberiséget mutat, amelyben a nagy próbálkozásokra, vállalkozásokra való hajlandóság és képesség nagy mértékben fogyatékos. Bizonyos tétlen, szemlélődő világnézet lett urrá nemzedékünkön, amelynek egyetlen célja: minél kevesebb fáradozás árán és minél előbb jusson el az ember a jóbi boldogságra.

Akik vezérszerepre születtek is: azokban is mintegy a nagy, próbáló tettektől való visszariadás észlelhető. Mintegy ösztönszerűleg sejtik, hogy velük versenyképes férfiak uincsenek. Ezért lemondanak azokról a küzdelmes szellemi erőfeszítésekről, amelyeknek a tűzében mindent vizsgáló és mindent próbáló sziklászilárd egyéniség válik ki. De, ha valóságban ily jellemek is: ez külső hatásában nem tűnik ki, mert ezek a vezéralakok, akik nagy belső harcok útján jutottak önállóságukhoz, újra belső vívódásokat élnek át, s meg-megütögelik egyéniségük épületének tégláit, vajjon azok elég szilárdak-e? Ez a belső vívódás, amely magát vádolja s mások érdemeit a valóságnál többre is tartja, nagyon megcsökkenti a kifelé nyilvánuló hatást.

A mi nemzedékünk új igazságokat nem termel, mert erre a lelki ereje, amelyet az egészséges mérközés fokozna, elkényelmesedett, hanem kész

igazságokból el, azokat a raktárakat keresi és nyitogatja föl, amelyekben szerintük az igazság kicsiszolt gyémántjai állanak. Pedig ezek közé sok hamis is kerülhetett. De ők erre nem gondolnak és semmi kedvük sincs ahhoz, hogy saját lelki harcaik árán, amelyek sok verítékbe, könnybe kerülnek, s így belső emésztő tűzben olvasszák ki az igazság ércéből a színelemet.

Ez az oka annak, hogy a liberalizmus ma utált az emberek többsége előtt. Akik kész igazságokból, dogmákból táplálkoznak és a tekintély elvnek hódolnak: azok a türelmetlenségig telítve vannak a raktárból előszedett igazságaik valódi és hamis gyémántjaival. Róma, amely minden kétkedés és kritika nélkül vallja hittételeit, úgy viselkedik ma, mint egy próféta, aki fölényes magasságban tudja magát a belső vívódásban élő, lelki tapasztalatokat gyűjtő, magát bíráló protestantizmus fölött.

Míg a protestánsok még csak a próbálkozások kísérletezései terén vannak, addig a római egyház nálunk éppen ma érte el szervezetszerűségének csúcspontját, amely a maga külső fényével is imponál. A sajtóban egyházuk szellemének megfelelő népszerű és tudományos iratok terjesztésében teendői már el vannak végezve. A tudomány, művészet és politika képviselői mind egy táborban. Ezek között egyháza iránt közömbös alig található. Az oktatás terén, különösen a nőnevelés tekintetében, ma már a protestánsok előtt járnak követendő például. Papjaik az anyagi gondtól mentek, hiszen családtalanok. A kultuszminiszter óriás tanulmányi alapjaik és birtokaik mellett még a Szent István Akadémia állami támogatását is ígérte. Persze a M. P. I. T. segélyezéséről mélyen hallgatott.

Ma új rekatholizáció korában élünk. A pápizmus ma huszáros könnyedséggel támad szervezetszerűsége és ereje tudatában. A római egyház rányomja bélyegét az egész mai életre. A pápás egyház ünnepeit az állam a más vallásuakkal is megületi. Ha kell csendőri hatalommal és büntetéssel is. A vasárnap megszenteltségtelenítését nem sujtják oly sulyosan, mint a Szent István vagy a halottak napjának a meg nem ünneplését, mert ezeken a napokon a mezei munkáért törvénybe idézik az embereket, míg vasárnapon a halaszthatatlan gazdasági munka meg is van engedve, a specifikusan

pápista felette áll az általános keresztyének! A protestáns állami hivatalnokok megünneplik az összes római katolikus ünnepeket, míg a nagypénteket nem. Debrecenben a református törvényszéki bíró ép úgy tárgyal, mint dolgozik a nyomdász, aki szakszervezeti szabályzattal kötelezi magát erre, a sárospataki református főiskolánk nyomdájában! (E napot könnyen ki lehetne cserélni akár a febr. 2-án vagy a márc. 25-re eső nem protestáns ünneppel!) A debreceni állami egyetem ref. theoi. fakultása római ünnepeit ellensúlyozza a lelkész-képző, amely ily napokon is tart előadást: szóval a hallgatókat gyakorlati r. katolikusokká lenni nem engedi. A reverzálisok ügye, különösen nagyobb, városi gyülekezetekben jól ismert. Ezeket szem előtt tartva minden erővel arra kell törekednünk, hogy mi ne csupán elméletileg legyünk protestánsok, a valóságban pedig — tudva vagy tudatlanul — más felekezet ünnepeinek megtartása s a saját ünnepünk elhanyagolása által gyakorlati katolikusoknak mutassuk magunkat, mert akkor ismét elmondják felőlünk, amit egy katona írott 1915-ben a harctérről: „Itt mindnyájan jó katolikusok vagyunk.“

A múlt század első feléből ismert katolikus főuraink, akik a vallási türelmesség magasztalt szószólói voltak, a felvilágosodás iskolájában jártak, akiknek helyét ma a szerzetrendek iskoláinak növendékei foglalják el. Azoknak a száma pedig, akik protestáns iskolákba jártak, csekélyebb, mint azoké, akik protestáns létükre látogattak katolikus iskolát, akik így rokonszenveznek a róm. egyházzal.

És még a zsidó szellemnek a hatása is látszik a protestantizmuson: t. i. a zsidók hatására a protestánsok különbösek lesznek a keresztyénység iránt, mert a racionista zsidó őt ebbe az irányba terelte azon keresztyéneknek nevezett írók útján, akiket az élvhajhászó és materialista judaizmus megvesztegetett s akik judofilekké váltak.

Az első veszélyes ránk egyházi, az utóbbi vallási tekintetben.

Mit tegyünk? Mi sem a gyűlölködés és izgatás útjára nem léphetünk, sem pedig a jelenlegi tértelenségben meg nem maradhatunk. Lelki-ösmeretünk és hazafiaságunk ezt meg nem engedi. A bűnt gyűlölnünk kell, de a bűnöst szeretnünk.

Ez az év nagy embereink halála évfordulójának esztendeje. Szegedi Kis István, Meliusz Juhász Péter és Knox János ez előtt 350 évvel fejezték be munkás, küzdelmes életüket. Az ő példájuk mutatja az utat, amelyen haladva a magyar református egyház újra éled: egyéni vallásos buzgóság lánglélekkel párosulva, amely minden nap Isten igéjéből erősödik, amely a maga életét Isten igéjévé teszi, amely fáradtságot nem ismer, mert a lankadtságból az Atyához bocsátott fohász újjászüli, amely az eggyessel és az egésszel egvaránt gondol, ahol mindenki Isten dicsőségét szolgálni van hivatva Isten könyörülő végtelen kegyelméből, amelynek köszönhetjük, amik vagyunk, amelyért haládatosságból mindent megteszünk ad maioren, Dei gloriam. Ez a vallásos mágnesség — hogy így fejezzem ki magamat, egyházunk nyers vas híveit is mágnessé és másokat vonzó erővé teszi.

Igy az egyéni belső küzdelem helyét az

Istenország valósulását folyó külső viaskodás, munka veszi át, amely Isten uralmáért mindenre vállalkozik és tetteiben lángol mindvégig. Így egyházi életünk aktivitás lesz, mely minden nap új erőt termel s a Szentlélek jobban-jobban áthatja. Az egyházunk, mint az ótestamentum prófétái, Isten közvetlen kijelentésére, a szentírásra hivatkoznak és belső lelki kényszer indítja őket cselekvésre, amely Róma külsőleges bizonyosságával szemben az igazság benső diadalmas érzéséből meríti világgyőző erejét, amely ép ezért minden akadályon győzelmet arat.

Filep Gusztáv.

Válasz tiszamenti lelkész nyílt levelére.

A betűket csak rovogatnám én bátran a pennával, de a nyomda, papir, hely szűkét kiált. Tehát csak röviden adom meg a választ, Testvér! Röviden, köszönöm a meg nem érdemelt dicséretet! azt írni kellett. Közlegény, vagy vezér, ebben a kérdésben csak úgy gondolkozhatik. Vállalom érte a felelősséget, utolsó betűjéig, úgy is mint közlegény, úgy is mint vezér. Még csak azzal is megnyugtathatlak, hogy nem magamért írtam. Ez az én nagy gyülekezetem, hiába fogják rá, hogy ilyen-olyan rossz, olyan jó szívvél van a papjaihoz, hogy meglátja, meg is szánja a nyomorúságát és segít rajta jó szívvél. Díjlevél szerint ha fizetnének, jajj volna nekem! Díjlevél szerinti fizetésünket többször megsokszorozták már, mikor nem is kértük, mikor nem is vártuk. Nos, látod Testvér, ilyen az élet, nálunk a díjlevél nem jó volna, ha érvényes volna, tehát haza felé beszéléssel senki nem vádolhat. Nem is névszerint megnevezendő lelkész testvéreinkért írtam azt a levelet, *do a közös papi tisztességért*. Mert fáj látni azt, hogy mint terjed bolond gomba módon sok helyt az a felfogás, hogy a pap is éljen meg, ahogy tud. Menjen szántani, kapálni!... Igaz! menjen vetni, szántani, kapálni, de ott, hol a magyar ugaron, a kálvinista magyar lelkek mélyén még álmaik megcsufolva látja, még rongyosan, tépett lélekkel is vesse az igaz eszmények magját, kapálgassa ki, gyomlálgassa a hitelenség, nemzetköziség plántálta gyomokat. Nemesak magasztalni kell a munkát, de dolgozni is.

Ez a munka illik ma hozzánk. De legyünk ám valóban példa adók. Önvizsgálat által lássuk meg igazán, megérdemljük-e valóban a díjlevél valóraváltását? Nem vagyunk-e csak kenyeret követelők, magunk pedig munkánkért a száraz kenyeret se érdemelünk meg. Nem vagyunk-e sokszor valóban telhetetlen papzsák? Nem vagyunk-e úgy, hogy csak predikáljuk a „nem csak kenyérről él az ember“ ígét?

Kiki magának áll, vagy esik. Erre mindenki maga adja meg a választ befelé!

De azt nyíltan merem kiáltani minden kálvinista hívünk felé; A valóban érdemes lelkipásztort ne hagyjátok nélkülözni! Az anyagi gondtól mentesített lelkész, ha szíve szerint lelkész: a gyülekezet alyala! Hazának, Egyháznak első-rangu érdeke, hogy lelkészei tisztességes megélhetése biztosítva legyen. Közös érdek az, hogy a földes ur házánál is megjelenhessen a pap s ne maradjon el a hívásra, mert foltos a ruhája. Le-

gyen lelki ünneplő ruhája első kellék, de a testi ruha is kell, ez az igazság!

Ne legyen társalgók terméből számüzve azért, mert neki oda künn jár ki csak a vállveregető „kedves papom” jutalom, de benn a fényes reverendájú kollega a tisztelettel körül ölelt, mert hát egyik fényes ebédeket adhat, a másik szegény! Egyenlő mértékkel kellene már mérni erre is, arra is! Meddig lesz még a Hazának is mostoha fia a kálvinista pap? Hát száz szónak is egy a vége! Ott leszek mindig, a míg élek, a hol a kálvinista lelkész tisztességes megélhetését köve telik, de ott is, a hol a kálvinista tisztas hivatású lelkésztl! a hozzá illő tisztas élet élését követelik. Ez is, az is a közös papi tisztességhez tartozik.

Áldjon meg az Isten Testvér, hogy még ezeket is elmondattad velem. *Farkas István.*

IRODALOM.

Az evangelizáció a református egyházakban.

Irta: dr. *B. Wielenga* amsterdami ref. lelkész. Fordította: dr. *Sebestyén Jenő* budapesti ref. theol. tanár. Budapest, 1923. Bethlen Gábor irodalmi és nyomdai részv. társaság. Ára 50 korona. A holland-magyar könyvtár ismét egy néhány pompás könyvecskevel lepte meg irodalmunkat. Közöttük egyik legérdekesebb a dr. *Wielenga* amsterdami lelkész fenti című kis műve (22 l.) *Wielenga* a múlt év tavaszán Budapesten tartott holland-magyar konferencián is feltűnt. Rendkívül rokon-szenves előadó. Érti a dolgát, sok felé tett tapasztalatot és szuggesztív erővel tudja továbbadni meggyőződését. Lendületes szónok és színes tollú író. Ez a műve egy kongresszusi előadás, amelyet, úgy tünik fel, épen a városi evangelizáció kérdésében tartottak valahol, ahol *Wielenga* előadó volt. Dr. *Sebestyén Jenő*, amint pár szavas előbeszédében kifejti, azzal a reménykedéssel bocsátja útjára a kis füzetet, hogy a ref. evangelizáció körül folyó vitákban az eszmék tisztázása terén nálunk is hasznos szolgálatot fog tenni, felhívja rá a figyelmet, hogy a református keresztyénségnek éppen elvi határozottságánál fogva az evangelizációban is önálló utjai vannak s ezeket az utakat Magyarországon is meg kell építenünk. A kis füzet mindenképp a dolgozat alaptételeit foglalja össze. Ezek a tételek a városi evangelizáció fogalmát, szükségességét, célját, jellegét, veszedelmeit és várakozásait juttatják pár össze-sűritett pontban kifejezésre, amelyeket aztán színes stílusban és lendületes előadásban fejt ki a dolgozat, amelyről csak a legnagyobb dicsérettel szólhatunk, mert elvi határozottsága mellett egy rendkívül vonzó oldala van a *Wielenga* előadásának: a sértő exkluzivitás hiánya, a praepotens hang teljes elterülése, a megértő, gyöngéd lelkület érvényesítése az evangelizáció munkájában. „Mi nem foglalkozunk lélekhalázzal” — mondja. „Mi örülünk minden veszendőnek indult lélek megmentésének még akkor is, ha az a megmentés egyházi tekintetben még nincs is befejezve.” Ezek olyan nyilatkozatok, amelyek olyan munkásra engednek következtetni, akivül öröm együtt dolgozni. Mert *Wielenga* dolgozatából is kiderül,

hogy evangélium és egyháziasság dolgában leha-nyatlottak a holland városok is. Meglepő gyorsan nő a meg nem kereszteltek száma. Az amsterdami ref. egyházban a gyermekeknek csak 15%-át keresztelik meg, 14,897 újszülött közül csak 2246-ot; a házasságra lépők közül egyházi szertartást igénybe vesz 8%, 7007 közül csak 556. S ezekkel a jelenségekkel szemben tanácsos magába szállt, alázatos lélekkel keresni a segítség utjait. Büszkélkedésre nincs ok. Felülről kell munkásokat kérni az Úr aratásába.

De Hongaarsche Heraut. Holland nyelven a *Kálvinista Szemle* ez. A Dr. *Sebestyén Jenő* szerkesztésében jelenik meg. Állandó munkatársai Dr. *Kováts István*, *Biberauer Richárd* és *Galambos Zoltán*. Úgyes ötlet, nagyon szerencsés gondolat volt eunek a lapnak a megteremtése. A külföldi testvéregyházakkal komoly összeköttetésről addig szó sem lehet, amíg a szellemi összeköttetés organumai erre meg nem lesznek. Ennek a legbensőbb érintkezésnek jól induló eszköze a *Hongaarsche Heraut*. Nagy örömünk telik abban is, hogy épen a holland reformátusokkal nyit alkalmat az érintkezésre. Bármily figyelemre méltó pl. az angol-skót-amerikai ref. egyházak felénk forduló, szeretetteljes érdeklődése, mégis úgy látszik, hogy a hollandusok tettek eddig értünk és mellettünk a legtöbbet. Őket hazájuk politikai magatartása sem hozza velünk szemben feszélyező helyzetben. Az ő érdeklődésük meghatóan önzetlen, igazán mély és cselekedetekben gazdag. Azért mi nagy jelentőséget tulajdonítunk a *Hongaarsche Heraut* megjelenésének, méltányoljuk a szerkesztők nemes buzgalmát. Olyan bő alkalmat nyujtanak holland testvéreinknek ref. egyházi életünk megismerésére, amire eddig sehol és soha alkalmom nem volt. A lapból, amelynek 3 első száma van előttünk, felemlítjük a szerkesztő vezető cikkei, a dr. *Kováts István* hosszabb cikksorozatát, amelyben egyházunk történetét ismerteti és a *Biberauer* írását a Bethesda munkájáról. A Bethesda épületét képből is szemlélhetjük, valamint a *Kálvintéri* templomot, a debreceni és sárospataki főiskola, a konventi székház stb. képét. A vegyes rovatban számtalan apróság jelenik meg a legkülönbözőbb aktualitásokról.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Értesítés.** A lelkészeknek féláru-jegy váltására jogosító kedvezményét a minisztérium f. é. január 1-től megvonta, ennél fogva hozzám e célból senki kérvényt ne küldjön. Miskolc, 1923 január 8. *Dr. Révész Kálmán* püspök.

— **Nyílt levél a tiszáninneni ref. egyházkerület lelkészeihez.** Szeretett lelkész testvéreim! Már jó idő óta láthatjuk, hogy a „Sárospataki Református Lapok” mily nehezen tudja magát az életnek megtartani. Egész élete nem más, mint lassu haldoklás. Régen 10 K volt egy évi előfizetési díja. Ez ma megfelel minimálisan 4000 K-nak. S előfizetési díj ma 150—500 K. Ugyan csoda-e, ha ez a kedves lapunk küzd a megélhetés gondjaival? Ne hunyjunk már szemet tovább betegsége felett, hanem tartsa erkölcsi kötelességének minden lelkész egyháza részéről egy szemernyi gyógyszert

felelevenítésére beküldeni. S legyen ez a gyógyszer kivétel nélkül minden egyház részéről: *egy ezer korona*. Ezt hitem szerint mindenik egyház megbirja. A szétosztottan heverő téglákból gyönyörű palotát lehet építeni. Én a bánfalvai ref. egyház részéről 1000 koronát, a magam részéről 500 koronát már be is küldtem. Vagyok testvéri szeretettel: Bánfalván, 1923. jan. 8. *Tussay János*, bánfalvai ref. lelkész.

— **Beiratkozások a sárospataki ref. jogakadémián.** A sárospataki ref. főiskola jog- és államtudományi karán a beiratkozások és index aláírások január hó 29-től 31-ig fognak megtartatni. A jogakadémiára az 1922—23 tanév II. felére vonatkozó felvételi kérvényeket azok, akik a jogakadémiára első ízben kívánnak beiratkozni, január 26-ig nyujtsák be a jog- és államtudományi kar dékáni hivatalához. Későbbi beiratkozások rectori engedéllyel február 15-ig teljesíthetők. A kérvényhez csatolandó: születési anyakönyvi kivonat, gimn. érettségi s erkölcsi bizonyítványok. A joghallgatók félévi tandíja: 200, 1000, 2000 korona a szerint, amint jótéteményesek, keresztyének vagy nem. Közlebbi felvilágosítások a jog- és államtudományi kar dékáni hivatalában szerezhetők.

— **Körlevél az alsóborsodi gyülekezetekhez.** Tisztelettel közlöm lelkésztestvéreimmel, hogy az esperes-beiktató közgyűlés csak a tavaszi rendes közgyűléssel egybekötve leendő megtartva, a h. esperesi hivatalt a megválasztott esperes vezetésén, a hivatalt külön nem kell átadni s az ügyek folyásában így fennakadás nem fog történni. *Akik költésüket a mai napig nem küldötték be* hozzám, kérem, hogy sürgősen küldjék ahhoz a számvevőhöz, ki a múlt évit is vizsgálta. A *számadásokat nyugtákkal* felszerelve nem hozzám, hanem mindenkinek *illetékes számvevőjéhez* kell küldeni és pedig lehetőleg e hó végéig, mint legutolsó határidőig. Kérem lelkésztestvéreimet arra is, hogy a *családjukban* 1922. év folyamán történt minden változást bélyegmentes anyakönyvi kivonatok csatolása mellett az esperesi hivatalhoz *sürgősen* bejelenteni sziveskedjenek. Istentől áldott boldog új esztendő kívánásával vagyok Miskolc, 1923 január 5. Alyafüi szeretettel *Farkas István* h. esperes.

— **Budapestről.** A budapesti ref. egyház presbiteriuma dec. 30-án tartott ülésében elhatározta, hogy szept. 1-én a ref. főgimnázium épületében és azzal kapcsolatban *elemi* iskolát állít fel. — *Dr. Ravasz László* püspök és neje a jan. 20-án tartandó „Protestáns bál” bizottsági tagságáról *lemondott*, mert protestáns öntudatával, jelen nyomorult nemzeti viszonyaink közt az egyházépítés e faját nem tartja összeegyeztethetőnek, hanem a jótékony célra 2000 K-át küldötték. — *Takaró Géza* newyorki espereslelkészt nov. 29-én iktatták be állásába.

— **Felhívás.** 1. Felhívom lelkésztársaimat, hogy az egyházlátogatás elé tartozó dolgaikkal a folyó hó végéig legyenek teljesen készen. 2. Az 1922. évben a lelkészcsaládokban felmerült változásokat, anyakönyvi kivonatokban jelentsék be sürgősen az esperesi hivatalhoz, azok, akik eddig nem tették meg. 3. A Pozsony—pécsi tudományegyetem internátusa javára, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank belvárosi fiókosztályához, Budapestre

küldött gyűjtésekről, az egyházlátogatásnak postai utalványszelvényelés összegszerűleg kellelszámolni. 4. A sárospataki főiskolai épületek fenntartása címén minden egyházból, minden lélek után 20 fillért sziveskedjenek az e. m. dékáni hivatalhoz elküldeni. 5. Azon egyházak, melyek az 1921. évi konventi jegyzőkönyvért 65 koronát fizettek, az 1922. évi jegyzőkönyvért 250 koronát küldjenek be ugyancsak a dékáni hivatalba sürgősen. 6. Végül arra kérem lelkésztársaimat, hogy a Sárospataki Ref. Lapok, kerületünk hivatalos lapja lévén, minden egyház ismerje köteletségének annak fenntartását pontos előfizetéssel előmozdítani. A jó viszonyok közt levő egyházak pedig, hozzanak azért erejük által megengedett nagyobb áldozatot. Annyit azonban tegyen meg minden egyház, hogy az egész évi előfizetési díjat küldje be egy összegben minél előbb, hogy a nehéz viszonyok között, a lap zavartalan megjelenése biztosítható legyen. Felsődobosza, 1923 jan. 8. *Czidky Endre* abaúji esperes.

— **Csere.** Melyik falusi lelkész cserélne városi állami hitoktató-lelkésszel? Cím a kiadó-hivatalban.

— **Egyházi élet az elszakított egyházkerületben.**

I. **Templomszentelés Csakóban.** A balogiványi-i egyházhoz tartozó czakói ref. leányegyháznak örömmünnepe volt október 29-ike. E kicsi, körülbelül 220 lelket számláló gyülekezet több mint 100,000 koronába került új templomot épített. A felszentelési ünnepélyre Rimaszombatból érkező *Czinke István* püspököt az egyház bivei nevében ifjú *Ferencz János* gondnok üdvözölte. A templom előtt a szomszédos falvakból is nagy számmal összesereglett ref. hívek, egy alkalmi egyházi éneket énekeltek el, miután a gyülekezet lelkésze átadta a templom kulcsát a püspöknek, ki az új templomot ünnepélyesen megnyitotta. A templomban gyülekezeti éneklés után *Czinke István* püspök mondott szép alkalmi imádságot. Majd *Buzi Márton* esperes prédikált, *Pósa Lajos* nemesradnóti és *Zajdó László* zsípi lelkészek úrvacsorát osztottak. *Veress Károly* a balogiványi- és czakói gyülekezetek lelkésze, a templomépítés történetét és az adakozók névsorát olvasta fel. A templomba be nem fért sokaságnak pedig *Iván József* zehereji lelkész hirdette az ígét. Az ünnepélyes istentisztelet után, a püspök és a lelkészek az egyház gondnokánál részesültek szives vendégszeretetben. A czakói ref. egyház híveit nemes munkájukban Amerikában élő hittestvéreik, a környékbeli ref. egyházak tagjai s a helybeli róm. kath. egyház hívei is segítették adományaikkal. Az erős akarat, egymást megértés és segítő szeretet, mindeure képessé tesz. — II. **Papiktatás.** Az állásából elmozdított *Haraszty Károly* (r. kath. papból lett ref. lelkész) helyébe a *bacsikai* missziói ref. egyház egyhangúlag, meghívás útján, *Hadar Gyula* nagydobronyi s.-lelkészt választotta lelkészévé. Ünnepélyes beiktatása dec. 17-én ment végbe. — III. A **felsőlánczi** gyülekezet (Abaújm.) dec. 17-én egyhangúlag *Koncsol János* h. lelkészt választotta lelkészévé, aki 1921 szeptember havában főiskolánkban tette le az I. lelkészi vizsgálatot (a II. vizsgálatot, mint értesülünk, egy év múlva Rimaszombatban tette le).

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Egész évre 500— Kor. Félévre 250—		Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN Felelős szerkesztő és kiadó: DR. RÁCZ LAJOS Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 2000— Kor. Fél 1000— Negyed 500— Nyolcad 250—
---	--	--	---

TARTALOM. *Novák Sándor*: Madách. (Vége köv.) — A közoktatási miniszter leirata a jogakadémiák megszüntetése tárgyában. — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. — Pályázatok.

Madách.

Az 1823-ik esztendő husz nappal Petőfi születése után, költészetünk másik legegységesebb szellemével: Madách Imrével ajándékozta meg a magyarságot, akinek mai nap ünnepeljük születése 100 éves fordulóját — a hálás (?) világ jóvátételéről álmódzó részvégtlensége mellett.

Madách a nehezen érő lángelmék közé tartozik. Vannak a magasságnak olyan régiói, hová a kivételes egyéniség is hosszú küzdelem árán, az értelem önkínzó vívódásaival, a mindent megértés keserű bölcsességével juthat föl. Goethe évtizedekig dolgozott Faustján, Madách 37 éves korában egy év alatt öntötte formába az Ember tragédiáját, miután eszméjét és bölcsészetét — más művein keresztül — hosszú évekig hordozta lelkében, mint Jupiter feje Minervát. Az alsó-sztrégovai kastély ura életü nappaljai után olyan kérdések keresték fel a csendes éjszakák lámpavilágát, melyek magasabbak voltak, mint a Madách által is eléggé frekvenciált megyei élet kérdései. Töprengő lelke előtt megjelentek a teremtés rejtélyei, a föld és az emberiség sorsa, rendeltetése, a történelem logikája vagy logikátlansága, a tudomány tévedései, a föld légkörének színes párái: dicsőség, szabadság, bűnök, bűnhődések, az élet tarka álmoképei, az álmok álma: a halál — s ezeknek titkait veséig bontva feleletet esengett az éjszakától az emberi lélek évezredek „miért”-jeire, de az éjszaka sokáig néma maradt. Az értelem kálváriájához még a sziv kálváriájára volt szükség, hogy bő könnyekben buggyanjon ki az emberi kijelentés egyik leggazdagabb forrása: Madách I. költészetete: az Ember tragédiája.

Madáchnak látszólag nyugodt élete rettenetes borulatokban bővelkedett. Szívujából eredő érzékenysége minden bánatot kétszeresen fájatott vele s hamar elűzte lelkéből a bizakodást. Van-e nagyobb összeroppanás, mintha valaki hazáját remény nélkül elbukni látja? A honfűi seb mellé a hozzátartozóit ért csapások: öccse váratlan halála, húgának férjével és gyermekeivel részeg oláh esorda által való legyilkolása sorakoztak, őt magát politikai bűnnel vádolva börtönbe hurcolták s mire nehezen kiszabadult, családi boldogsága kihamvadt üszkőhöz tételt meg: felesége viselkedésére a szóbeszéd sara fecskendezett s Madách

hajthatatlan szilárdsággal, neje eltasztásával védte meg becsületét. Nem csoda, ha lelkét a kétségbeesés fojtogatta és benne minden hitet megölt egyen: mindnek a tagadásán kívül, hogy minden csak: Vanitatum vanitas.

Könnyünk és vérünk az a két festék, mellyel a nagy eszmék festik saját arcképeiket — de pesszimizmussal még nagyot nem alkottak soha. Kétségbeeséssel csak rombolni, vagy szitkozódni lehet, de teremteni nem. A sziv kálváriáján keresztül Madáchnak is el kellett jutnia a busvétit feltámadásig, hogy fájdalma emlékeztette, kétségbeesése költészeté finomuljon s hogy nagy műve pesszimizista szándékkal kezdve, tragédia helyett az emberi küzdés eposzává teljesejék.

Az Ember tragédiája alapeszméjét legmegközelítőbben úgy fejezhetők ki, hogy a történelmen keresztül arra a két nagy kérdésre akar feleletet találni: Mi az ember és az emberiség léte, teleológikusan kifejezve: hivatása? Ez eggyé fonódott két kérdést a világ minden nagy problémáján keresztül görgeti, mint amilyenek, csakúgy kiragadva: a hit és tagadás, végzet és szabadakarat, bölcsélet és tudomány, társadalmi rendszerek és különféle elméletei, az egyén és köz viszonya, nagyság és boldogság, dicsőség és szabadság, erkölcs és ösztön, jó és gonosz elve, szellem és anyag stb. stb.

Amint fizikailag mindent a tér és idő formáival fogunk fel, úgy az emberi szellem a maga sajátos természeténél fogva a világ rejtélyének megoldását három oldalról kíséri meg: az értelem, az erő, az érzelem alapján. Az értelem objektive mint tudomány, szubjektive mint tudat (egyén és világöntudat), az erő objektive mint az anyagmozgások végtelen változata, szubjektive mint cél jelenik meg. Az érzelem objektive az előbbi kettőtől kap adatokat, de valójában alaptermészet szerint szubjektive marad s a gyönyör és fájdalom alapjaiból boldogsággá vagy kétségbeeséssé, legmagasabb kifejlődésében pedig a földi életre vonatkoztatva: szeretetté, életünkön túl nézve: hitté változik. Az Ember tragédiája e három fogalmat Luciferben, Ádámban és Évában személyesíti meg. Az Isten fogalmát szerencsés tapintattal mindhárom fogalmon kívül helyezi, miután minden isten-magyarázat csak emberi szempont lehet, tehát már eredendően téves. Az ember mind-

a három fogalomnak vegyülete, de azért Ádámban különösebben az erő, (a küzdés), Évában az érzélem (a szeretet s annak metafizikai testvére: a hit) van hangsúlyozva. Lucifer a tiszta értelmet képviseli, amennyire tudniillik a tiszta értelmet akár Madách, akár más emberi hőlcsélet fölfoghatja. E tiszta értelem minden egyéni és társadalmi életformát, minden egyéni és történelmi eszmét elemeire bontva semmisnek, üresnek mutat be, hogy ezáltal az embert kétségbeesésbe kergetve megrontsa, megsemmisítse. Eszközül erre a történelmi jelenetek sorát, az emberiség történetét használja, melynek végén mint hiú sírfelirat áll az emberi küzdelmek hiábavalóságának rettentő tanúlsága. Bármit tanít azonban a tiszta értelem, szerencse, hogy annak tanításait az emberi lélek nem bírhatja el, mindig marad előtte valami rejtély, melynek megfejtése újabb küzdelemre lelkesíti. Ez a rejtély az emberi nem egyik boldogsága: minden szépnek, minden eszmének, minden márnak áldásos misztériuma. Amíg a világnak és sorsunknak magyarázatában valamilyen rejtélyek merednek elénk, addig mindig lesz fölemelő eszme és lelkesülő szív. Már pedig a rejtélyek az emberiség számára kifogyhatatlanok. A tudomány mai álláspontján a legegyszerűbb tünemények kezdnek a legtitokzatosabbak lenni.

(Vége köv.)

Novák Sándor.

A közoktatási miniszter leirata a jogakadémiák megszüntetése tárgyában.

A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

2614/1923—IV.

Méltóságos Püspök Úr!

Az 1922. évi VI. t.-c. 4. és illetve ugyanezen évi XVII. t.-c. 8. § a, melyek a kultuskormányt felhatalmazzák arra, hogy az állami támogatásban részesülő felekezeti tanintézeteket felülvizsgálja abból a szempontból, hogy a közigazdaság és államháztartás változott viszonyai között állami segélyezésük továbbra is indokolt-e és hogy ennek eredményéhez képest az állami támogatásban nem részesíthető állások után adott államszegélyeket megszüntesse.

En tehát a fentvázolt okok parancsoló kényszerének engedve és támaszkodva hivatali elődömnök a jogakadémiák fokozatos megszüntetését kezdeményező 112,184/1921. számú rendeletére is — az idézett törvénycikkekben nyert felhatalmazásom alapján az összes felekezeti jogakadémiák fizetéskiegészítő államszegélyeit a jelen 1922—23. tanév végével, vagyis 1923. évi június hó 30-iki határidővel megszüntetem.

Felkérem ennél fogva Méltóságodat, méltóztassék a többi fenntartó hatósággal karöltve intézkedni az iránt, hogy a fennhatóságuk alá tartozó jogakadémiák működésüket a jelzett magasabb államérdekből az 1922—23. tanév végével megszüntessék meg.

Az egri érsek úr Ónagyméltóságát az egri joglyceum megszüntetése iránt egyidejűleg szintén megkerestem. (A pécsi joglyceum megszüntetése

iránti intézkedésre nincs szükség, mert e joglyceum tudvalevőleg a Pécsen elhelyezett Erzsébet Tudományegyetem jogi karába olvad be s működése ekép az 1922/1923. tanév végével automatice megszűnik.

Budapest, 1923 január hó 5-én.

Klebersberg.

Ez a miniszteri rendelet nem érte főiskolánkat váratlanul. Tudtuk, hogy az 1922: VI. t.-c. alapján a felekezeti jogakadémiák tanárainak fizetéskiegészítő államszegélyét revisió alá veszik s azzal is tisztában voltunk, hogy a négy egyetemi jogi kar mellett az összes jogakadémiák fenntartása Magyarország jelenlegi viszonyai közt meg nem engedhető fényűzés lenne. Egyházkerületünk még a múlt év folyamán kimondotta, hogy az állami és egyházi érdekek összeegyeztetését egy egyetemes ref. jogakadémia feállításában és államszegéllyel való fenntartásában látja. Sajnos, az egyetemes konvent elmulasztotta e legkedvezőbb időpontot az egyetemes ref. jogakadémia tervének előkészítésére és megvalósítására, bár éppen a mi egyházkerületünk részéről nagyon nyomtatékosan hivatott fel a figyelem már az egyet. tanügyi bizottság ülésén is, e késedelemben rejlő veszedelemre. Ma a miniszteri rendelet készületlenül éri az egyetemes egyházat s egyenként támadja meg a már különben is elgyengült három ref. jogakadémiát.

A tanárok, akik ez év július 1-től kezdve elvesztik a járandóságaiuknak kb. 95%-át kitevő államszegélyt, természetesen igyekezni fognak a legrövidebb időn belül elhelyezkedni, hogy családjukkal együtt kenyér nélkül ne maradjanak. S így könnyen megeshetik, hogy az egyetemes ref. jogakadémia terve a megfelelő tanérok hiányában nem lesz megvalósítható, holott egy évvel ezelőtt a 3 ref. jogakadémia tanáraiból egy az egyetemi karokkal versenyző kart lehetett volna összeállítani.

Nem vádolni akarunk. Csak fel akarjuk hívni a konventi elnökség figyelmét arra, hogy a jogakadémiai kérdésnek egyházunkon belül való rendezése egy napi halasztást sem tűr. Kell, hogy a konvent a legrövidebb időn belül határozza el az egyet. ref. jogakadémia felállítását s kezdjen tárgyalásokat a miniszterrel, hogy ez egyetlen ref. jogakadémia részére az eddigi segélyeket továbbra is folyósítsa. Reméljük, hogy a miniszter sem fog elzárkózni e kérés teljesítése elől, mert hiszen már ez a redukció is tekintélyes megtakarítást jelentene az állampénztár javára.

Ha azonban az állam segélyezését ennek az egyetlen ref. jogakadémiának sem lehetne keresztül viinni, meg kell találni egyetemes egyházunknak a módot arra, hogy saját erőnkéből tartssunk fenn egy ref. jogakadémiát. Lapunk állandóan hangsúlyozta, hogy jogakadémiáinknak az egyetemi tanár-képzés szempontjából milyen óriási jelentősége van. Az egyetemi tanárok nagyon tekintélyes %-a a jogakadémiák tanárai sorából kerül ki s a jogakadémiák elvesztésével el fogjuk veszíteni egyetemi pozíciónkat is.

A helyzet a legnagyobb mértékben hátrányunkra fog kialakulni még akkor is, ha az egri érseki jogakadémia feladásával az összes kath.

jogakadémiák megszűnnek, mert a róm. kath. egyház a kezén levő vagyonból mindig tudni fog egyetemi tanárokat nevelni és képezni, mi pedig erre anyagi erő hiányában nem leszünk képesek. A jogakadémiai kérdésnek tehát messze kiható jelentősége van.

Ugy hisszük, a rendeletnek az a része, amely a jogakadémiának a f. tanév végén való megszüntetését kéri, nem akar beavatkozás lenni egyházunk belügyeibe, s nem akarja megsérteni egyházunk kétségtelen jogát jogi főiskola fentartására. Inkább felhívás arra, hogy a jogakadémiának fentartói tárgyalásokat kezdjenek a miniszterrel a kérdés rendezésére. Eppen azért reméljük, hogy kölcsönös jóakarattal sikerülni fog megtalálni azt a megoldást, amely a mai nehéz viszonyok közt minden érdeket lehetőség szerint kielégít.

IRODALOM.

* **Ujabb filozófiai művek.** Mikor a háború és az összeomlás a *Filozófiai Írók Tárá*t is maga alá temette, azt hittük, vele a magyar filoz. irodalom is hosszú időre eltemetett. Hitünkben kellemesen csalódtunk. A „Pantheon” már 1920-ban közrebocsátotta Pauler Akos egyetemi tanár *Bevezetés a filozófiába* című művét, amely az utóbbi tíz év legértékesebb, legjelentősebb magyar filoz. terméke, továbbá Nagy József *Bölcsészettörténetét*, amely végre lehetővé teszi az elavult és egyoldalú felfogású Schwegler-féle bölcsészettörténet mel'özését. S most egyszerre, a múlt év őszén, ismét öt filoz. munka jelent meg a könyvpiacón. 1. Az egyik Kant *A gyakorlati ész kritikája* c. elsőrendű műve dr. Molnár Jenő ref. lelkész fordításában, aki a nehéz feladattal fáradságos munka és gondos utánjárás révén igyekezett megbirkózni, míg a függelékben a negyhirű munka végső eredményeit és jelentőségét foglalja össze (205 n. 8° l., ára 550 K). 2. Ennél is nagyobb jelentőségű Kornis Gyula bpesti egyetemi tanárnak *Bevezetés a tudományos gondolkodásba* c. műve, amely a tudomány fogalmát, eredetét, a tudományok egységét, összefüggését, a valósághoz való viszonyát ismerteti, tisztázza, a tudományos gondolkodás kritikai propedeutikáját nyújtja, átnézetet adva a tudományok egész rendszeréről, térképéről, előadva az egyes tudományágak kutatási elveit és módszereit, tehát a filozofia egyetemes problémáit a szaktudományokkal való élő összefüggésükből fejleszti ki (275 n. 8° l., ára 700 K). 3. *Taine*, írta Nagy József egyet. tanár („Ember és Természet” I. kt.). A múlt század 80-as és 90-es éveinek világhírű francia írójáról, a nálunk is nagy mértékben olvasott, fordított, csodált és utánzótt történetíróról, műbölcsészletről és pszichológusról szól e kötet, részletesen elemzi, tárgyalja irodalmi, történelmi és filoz. műveit, feltüntetve azoknak a mai tudomány álláspontján való értékét. A nagy írók, gondolkozók életének, eszméi fejlődésének története mindig vonzó, tanulságos olvasmány. 4—5. A két utóbbi mű szintén egy új vállalat, a *Filozófiai Könyvtár* (140—150 l., ára 200 K) része. Az I. kötet Pauler Ákostól *Aristoteles* Rendszerének beható ismertetése; a II. kt. Braun Ottótól (ford. Pukánszky B.) *Bevezetés a természetfilozófiába* címmel ez új filoz.

disciplina főbb problémáit ismerteti. A kik a filozofia problémái iránt érdeklődnek, a kik a filozofia muzsájával szívesen társalkodnak, választhatnak belőlük, mi mindeniket nyugodt lélekkel ajánlhatjuk.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Főszerkesztő** gyanánt, a mai számtól kezdve, dr. Révész Kálmán püspök úr fog szerepelni lapunknál, ami csak melegebbé és bizalmasabbá fogja tenni a lapunk és egyházi és iskolai felsőbbségünk közötti viszonyt anélkül, hogy ez a körülmény a lap irányában és szellemében bármi változást idézne elő.

— **Miskolcra.** Dr. Révész Kálmán püspök úr jan. 11—12-én Budapesten résztvett a ref. és ev. egyház püspökeivel tartott közös konferencián, amelynek legfontosabb tárgya a két prot. egyház felsőházi képviselőinek ügye volt. A készülő törvényjavaslat ugyanis nagyon mostohán bánik el a prot. egyházakkal, mert a ref. egyház részéről 2—2 püspöknek és főgondnoknak, az ev. egyház részéről 1—1 püspöknek és főgondnoknak biztosít helyet az új felsőházban, míg a r. kath. egyháznak régi főrendiházi jogai csorbitatlanul maradnak. Ezzel szemben az 1885. VII. t.-c. mindkét egyház részére a 3 legidősebb püspöknek és főgondnoknak biztosított helyet a főrendiházban s ezt a képviselőket semmi esetre sem lehet csökkenteni. A püspöki értekezlet egyhangulag azt az álláspontot fogadta el, hogy az illetékes helyeken a felsőházi képviselőre nézve ugyanazokat a jogokat kívánja, amelyeket a fenti törvény a régi rendszerű főrendiházban az egyházaknak biztosított. Foglalkozott még a konferencia a szekták (baptisták, adventisták, methodisták) mindinkább fokozódó terjeszkedésével s ez ellen közös intézkedésekben állapodott meg. — A vallás és közoktatásügyi miniszter, a Műemlékek Orsz. Bizottsága előterjesztésére, az *avasi* templom restaurálására 850.000 K-át utalt ki; de minthogy ez az összeg a mai anyag- és munkaviszonyok mellett a munkálatok költségeire nem elegendő, az egyház a többi összeg előteremtése érdekében, a mellett, hogy tavasszal megindítja az építkezést, akciót kezd úgy a kormánynál, mint a társadalomnál, amelynek támogatására is föltétlenül számít.

— **Felhívás a felsőborsodi egyházmegye lelkészeihez!** Felhívom lelkésztársaimat, hogy családjokban az 1922 ik évben előfordult változásokat (születés, házasságkötés, halálozás) a megfelelő anyakönyvi kivonat kíséretében hozzám február hó 10-ig okvetlenül jelentsék be. Egyszersmind arra is kérem lelkésztársaimat, hogy a február hó 2-ik felében megejtendő egyházlátogatási alkalomra a szokásos számadásokat s egyéb munkálatokat (vagyonleltár, költségvetés, statisztika stb.) pontosan készítsék el. Végül tájékozásul közlöm, hogy egyházmegyénk 49 anya-, 7 társ- és leányegyháza az eddigi öt járás helyett hat egyházlátogatási járásba lett beosztva. A beosztási sorrendet az illető egyházlátogatók megjelölésével annak idején körlevélben közölni fogom. *Elek József*

esperes.

— **Debrecenből.** A hivatalos lap január 16-iki száma közli *Pokoli Józsefnek az egyetem egyháztörténelmi tanszékére való kinevezését.* — A *lelkészek társasága*, a genfi Vénérable Compagnie des Pasteurs mintájára, f. hó 8-án Debrecenben is megalakult és dr. Révész Imrét választotta moderátorra; a társaság minden hétfőn este fog összejövetelt tartani imádság, bibliamagyarázat és a hivatás körébe vágó előadás kíséretében. — A *Vasárnap* c. vallásos néplap f. hó 1-étől kezdve debreceni gyülekezeti lappá alakult át.

— **Budapestről.** Ref. árvanevelésünk egy újabb árvaházzal gyarapodott: a *Bethesdában* kezdett napközi otthon maradandó árvaotthonná lett és a *Filadelfia* pestújhelyi testvérházában nyert elhelyezést. A fölveit 24 árva fenntartási és nevelési költségeit a Kuyper Henrietta által az ügynek megnyert holland bibliás iskolák gyűjtik össze. A pestújhelyi ház szűknek bizonyulván, a vezető bizottság Obudán egy másik telepet is megszerzett. — Néhai Claparède Sándor genfi jóbarátunk és neje bronzból öntött emléktáblája elkészült s a tavasz folyamán fog ünnepélyesen leleplezteni. — Sógor Endre lelkész, a vil. háborúban eltűnt fia emlékezetére 200,000 K-ás alapítványt tett a theol. akadémia javára.

— **A biblia** ez idő szerint, minden részében, 713 nyelvre van lefordítva, vagyis a föld lakosságának $\frac{7}{10}$ ed része olvashatja azt a maga nyelvén. Ez a *király-könyv*, Nazianzi Gergely szavai szerint valóban „Istennek az összes emberekhez írott levele.” Fordításainak története a legérdekesebb művek egyike lenne. Sok olyan fordítása van, amely először állapította meg az illető nyelvet s ezzel növelte az irodalmi nyelvek családját. Hála a misszionáriusok fáradozásainak, a chinai birodalom különböző dialektusaiból is 32 nyelvnek van bibliafordítása, Indiában pedig szinte 80 különféle fordítással találkozunk. A biblia után talán Bunyan János *A zárándok útja* c. műve van legtöbb nyelvre: 80-ra lefordítva.

HIVATALOS RÉSZ.

101—1923.

Körlevél.

I.

Az esperes urakat az orsz. közalapi végrehajtó bizottság intézvénye alapján felkérem oly irányú intézkedésre, hogy a folyó évi közalapi járulékkimutatások összeállítását egyelőre tartásuk függőben, míg az 1920. évi népszámlálás adatai közölve lesznek s a bizottság külön felhívást fog a kimutatások összeállítására kibocsátani.

II.

A Horthy-akció eredményét kérem hozzám január hó végéig *okvetlenül* betérjeszteni.

III.

A kongrua és korpótlék nyugtákkal még most is hátralékosak némelyek. Aki a nyugtákat *azonnas* be nem küldi, illetményeit az állampénztárba visszaterjesztem.

IV.

Kiss Pál nyirii, Kósa Szabó Pái hernád-németii, Kovács Bertalan vilyi, Kovács László

nagycigándi, Osváth József taktakenézi segédlelkészek állítsák ki 1922 dec. 10-iki kelettel az e lapok múlt évi 28., 37. és 40. számának hivatalos részében közölt nyugtákat, Molnár Béla pataki s.-l. a 37. számban közölt egy nyugtát, Simon Ernő rásonyi lelkész szintén; Horváth János tokaji lelkész a 40. számban közölt egy nyugtát. Mindezek a nyugták a *legsürgősebben* az illető esperes úrhoz s az ő aláírása után, hozzám küldendők.

V.

A vallás- és közokt. miniszter úr felkérésére közlöm a következőket:

a) Az iskolán kívüli népművelés (szabadoktatás) céljaira, más alkalmas helyiség hiányában, a ref. elemi iskolák tanterme is átengedhető, ha az előadásokat rendezők kötelezik magukat arra, hogy az átengedett helyiség fűtését, világítását, tisztántartását vállalják és szavatosságot vállalnak az esetleg okozott kár megtérítéséért. (139,876/922.)

b) Mindazok a nem állami középiskolai tanterők, akiket a fenntartó testület, egy évnél hosszabb időre szabadságot, az államkincstár részéről csak egy évig maradhatnak állami illetményeik élvezetében. Ha tehát valamelyik tanterő egy évnél hosszabb időre szabadságot tart, vagy szabadságolása egy éven túl meghosszabbítható, a fenntartó testület köteles ezt a körülményt, vagyoni jogi felhősség terhe alatt, a miniszteriumba bejelenteni. Az illetmény élvezete mellett vagy anélkül egy évet meghaladó szabadságon töltött idő, nyugdíj szempontjából, a szolgálati időbe sem számíthat be. (167,500/1922.)

c) Az iskolai fegyelem alatt álló középiskolai tanulók a sportegyesületekbe ezen túl sem vehetők fel, bárha a belügyminiszter ellenkező rendeletet adott is ki. (158,973/922.)

Miskolc, 1923 január 14.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Szerkesztői üzenetek.

Mindenkinek. Az előfizetési díjak igen lassan érkeznek; 10 nap alatt egy-egy egyházmegyéből 4—5 eklézsia küldte be (Borsodból 5 gyülekezet még mindig nem fizetett 1921—22-re). Egy kissé több serényiséget kérünk, mert pénz nélkül megakad a lapkiadás. — K. G. Most nem küldhettünk csekklapot, mert sokba került volna. — M. K. 1921—22-re az előfizetés rendben van. — Sz. J. és T. K. A hirdetés díja 160, illetőleg 120 K.

Pályázat.

Bódvaszilásra ref. kántortanítót keresek. Javadalom: buza 840 rozs 1200 liter. föld, rét 2 $\frac{1}{2}$ hold, tüzelőre 188 kor. Megfelelő államségély, kintűnő lakás, vasut, posta. Határidő megjelenéstől 10 nap. Állás március 1. elfoglalandó. *Lelkész.*

Pályázat.

A *mezőnagymihályi* (Borsod) ref. egyház helyettes tanítóul alkalmas oly ref. vallásu, nőtlén tanítót, ki a tanköteles gyermekeket tanítaná s az egyházi éneklésben, orgonázásban valamenynyire is jártas. Szervezés alá kerül a II. tanítói állás, esetleges megválasztás sincs kizárva. A helyettes állás azonnal elfoglalható. Személyesen, vagy levélben felkeresendő a mezőnagymihályi ref. lelkészi hivatal.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250—	Főmunkatársak:		Fel	1000—
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed	500—
				Nyolcad	250—

TARTALOM. *Novák Sándor*: Madách. (Folyt. és vége.) — yr.: A Kálvin-szövetség budapesti konferenciája. Irodalom. — Vegyes közlemények. — Pályázat.

Madách.

(Folyt. és vége.)

Midőn Ádám a történeti színek minden törekvésében csődöt vall, a minden emberi csalódások végső menedékén: a hitnek a Gondviselés bölcsesége által örökké elfátyolozott rejtélyeiben nyugtatja meg fáradt elméjét és csalódott szívét. E tiszta értelem s az emberi elme egymással való küzdelméből fejlődik ki. (mindig két történeti képet állítva szembe) az emberi célok tragédiája — s ez apró dramákból nemesedik ki viszont az „emberből kiüríthatatlan vallásos érzés“-nek, (Madách szavai) s a jónak ösztöne: a Nő segítségével az emberi küzdelmek apothéozisa, melynek végső tanulsága, hogy a tiszta értelemnél is magasabb bölcsességnek: a Gondviselésnek világkormányzó tervébe ép úgy beleillik erjesztő kovász gyanánt a tagadás, a Gonosz szelleme, mint a Jó-nak eszméje. A lelkesülés és kiabrándulás egymást szülik és sarkalják. A tudásnak ellensége is, segítő-társa is a kétely. A „kettősség“ elve a természetnek s gondolkodásunknak egyik alappillére. Így magasatosul összhangzattá az ellentét fogalma.

A megnyugtató megoldás sok tekintetben az Ádám mellé adott női szellem munkája. Madách nagy művében a Nő-vel is úgy járt, mint általában műve alapeszméjével: pesszimista kölleményt akart írni s minden kérdést a Gondviséletben oldva fel, egy erősen optimista művet végzett be. A gyarló Adámnál hitványabb Évát akart bemutatni (lásd Madáchnak Szontágh Pálhoz írt levelét) s megírta helyette a világirodalomban a nő legmagasztosabb dícséretét, a Nő megdícsőülését. Jó szelleme, muzsája volt ez átváltozásban fenkölt lelkű édesanyja, az „Anya“ e szónak minden szentséges tartalmával, kinek nemessége a „Szerető“ földizü fogalmát is körülsugározza s így lép be költészetébe a kettős arcú Nő: az egyik a kor bűnei által besározott Némben, a másik, mint a Férfi nemesebb lelki része, mint „Vigasztaló s mosolygó Génusz“, ki a por küzdelmei között mindig magasabb eszmények csillagára mutat. A mű koncepciójából folyik, hogy (Kepler nejét leszámítva) Éva csak pár epizód-alakban képviseli a női természet alacsony hajlamait, (elvégre ő is ember) különben pedig az egész művön, mint az élet költészete lebben át, aki a férfinél mindig

tisztább érzelmi világával, az ösztönös jóssággal emlékezteti nemesebb hivatására, vagy fogja fel az elbukni készülő férfit. Ez a felfogás Madách egész életén végig vonul s minden művéből, még a látszólagosan ellentétes „Férfi és Nő“-ből és értekezéseiből is kimutatható. A nőnek s a világ-misztériumoknak köszönheti Ádám, hogy ő csalódásai ellenére is az egész művön keresztül eszményíthető marad — a realista Luciferrel szemben.

Madách a történelmet is úgy fogja fel, mint ideális és realis erők küzdelmét. A történelem újkori bölcsészete sem tanít mást. Adámot ezért állítja mindig átmeneti korszakokba, amelyekben az idejét múlta eszmék összezapó hullámaiból a bomlasztó erők (Lucifer eszméi) folyton új igéretföldet hoznak felszínre. Viszont Madách a kormányzati és társadalmi rendszereket is megértve mutatja be, hogy ez az eszményi igéretföld a gyakorlatban csakhamar „ó-világ“-gá változik, mintha Kantnak azon mondását hangsúlyoznánk: „Az eszme csak a kigondoló fejében őrzi meg metafizikai tisztaságát.“ A gyakorlatban minden rendszer felszínre hozza a maga hibáit és megszűli tökéletesebbnek látszó utódját. Hogy ez a tragikus körbe-forgás Madách szerint nem olyan lehangelő, maga Ádám bizonyítja:

..... bármí hitvány

Volt eszmém, akkor mégis lelkesített,
Emelt és így nagy és szent eszme volt.
Mindegy, kereszt vagy tudomány, szabadság
Vagy nagyravágy formájában hatott-e,
Előre vitte az ember nemet.“ (XIII. szin.)

A nagy egyéniségek, a nagy eszmék hiába buknak tehát el, a tömeg mégis előbbre halad, bármennyire nem érti is meg nagy embereit és azok eszméit. E kettőnek tragikumából fakad a letagadhatatlan haladás. Mintha a XIX. század természet-bölcséletét hallanók, melynek legmagasabb gondolata: a kiválasztás (selectio) apró tragédiáin keresztül az egyetemes fejlődés. De a faj elpusztulásával ez a haladás is bezáródik. Maga a Föld is elpusztulhat s új csillagrendszerek keletkezhetnek. E „vég“-gel szemben Madách sem utal máshová, mint ahová a tudatlan szív s a legmagasabb bölcsélet egyaránt fog utalni — úgy látszik — az idők végezetéig: a vallás végső vizsgálóhoz, mely szerint a földön csak múlékonyan

pihen lelkünk s túl örök idő vár, (az Úr szavai) bár e bizonyosságot az isteni bölcsesség a kétely fátyolába burkolja. Így győz a nagy műben minden eszme fölött legvégül a leggyermekibb és legmagasztosabb eszme: a hit, mint a világ-chaos egyedül megnyugtató megoldása.

Az Ember tragédiája népszerűségét sok fordítás és még több magyarázat bizonyítja. Mélységét mi sem fejezi ki jobban, mint e magyarázatok sokszínű ellentétessége. A „remekmű“-ben minden kor megtalálja a neki megfelelő igazságokat. Mennél fejlődöttebb valamely korszak értelme, annál mélyebbre merülhet le benne, anélkül, hogy a meder fenekét érintené. Irodalmunk e büszkesége a „Faust“-énál gazdagabb gondolatvilágával s a fenség metafizikai hangulatával századokig lesz még nagy igazságok termő helye s az egyetemes emberiség halhatatlan kincse.

Novák Sándor.

A Kálvin-Szövetség budapesti konferenciája.

Amint Kovács J. István megnyitójában mondotta, az első budapesti konferenciák meleg, meghitt, szinte családias levegője, testvéri egymásra találása, felejthetetlen szép, kedves emlékei újra népes társaságot gyűjtöttek össze a Ráday-utcai theol. diszteremben. Fájó kágyelettel gondoltunk a Petri püspök jóságos arcára, szelid szólására, ki az első összejöveteleknek áldott lelkű édes apja volt. De boldog büszkeséggel láttuk a helyén jóságban, meleg közvetlenségben is méltó utódját, drága testvérünket, ihletett vezérünket: Ravasz Lászlót. Az ő derült, jóízű humorának, fölüeny belső nemességének, mindenben tájékozott s szinte kijelentésszerűen tájékoztató bölcsességének zománca vonta be, sava izesítette meg az egész konferenciát. Ő tartotta a legtöbb előadást, ő csinálta meg és mondotta ki a homályt, kételyeket eloszlató, ellentéteket kiegyenlítő briliáns konkluzóját minden vitának. Nélkülöztük a derék erdélyi testvéreket, kiket hajdan nem tartott vissza a háborúval járó sok nehézség, de most elzárt a trianoni határ. Nélkülöztünk sokakat, akik eljöttek volna, ha anyagi viszonyaik engednék, de a jelenlevők számában nem látszott hiány. Egyházkerületünket elég sokan képviseltük. A konferencia részletes lefolyását ki-ki olvashatja a Kálvinista Szemlében. Itt csak általánosságban ismertetjük, de így is megállapíthatjuk, hogy a tárgyai is, az előadói is kitűnő érzékkel voltak kiválogatva s egész lefolyása minnyájunkra nézve drága kincsekkel felvértezett. A bevezető áhitatokat Ravasz László Máté 11₂₈₋₃₀, Nagy Ferenc Máté 6₁₁, Muraközy Gyula Lukács 10₁₋₂₀, Enyedy Andor János 20₂₄₋₂₉ alapján tartották. Sokat épültünk s laza szabadságunkból egy új egyházfegyelemre való átmennel indítását kaptuk a hercegszöllősi kánonokból (Csürös Ferenc). Sebestyén Jenő szépen körvonalozta az egyházat erősítő s ezzel szemben az egyházat bomlasztó evangelizációt; ezzel kapcsolatban Ravasz László is figyelmeztette az ev. tüzeinek hordozóit, hogy a tüzzel óvatosan bánjanak. A megtérés és újjászületés kálvinista keresztyén megvilágítását kaptuk másnap Sebestyén Jenőtől;

„az újjászületés predesztináltságunk öntudatra jutása.“

Miről predikáljunk az évben? E tárgyra vonatkozó mély, szakavatott fejtegetéseit Ravasz László szépen foglalta össze: Mi pedig predikáljuk a megfeszített Krisztust, aki ma és mindörökké ugyanaz! A ref. egyházfogalom kifejtését adta Galambos Zoltán. Hogyan ny rhetjük meg intelligenciánkat? Ravasz László e kérdésre így felelt: Valláspótlékok helyett, mellyel a kereső lelkek ma táplálkoznak (esztetikumok; pseudovallások: teozofia-spiritizmus, etikai vallások, pedagógiai törekvések), igazi vallási táplálékot adni. Szépen értekezett a református kegyességről s a nagy magyar kegyesről, Medgyesi Pálról Buday Gergely. Az amerikai egyházi élet sok felemelő tanúságára mutatott rá Kovács J. István (egyházfegyelem ereje, az úrvacsorázás jelentősége, áldozatkészség, puritánság, az államtól való teljes függetlenség, individualis lelki gondozás.) Bilkei Pap István Istentiszteletünk vonzóbbá tételére ajánlja a tiszta és meleg templomot, a lekipásztor vonzó egyéniségét, a bibliaolvasás bevezetését, az igehirdetés, imádkozás és éneklés tökéletesítését. Plasztikusan domborították ki a kálvinizmus harcainak hármast frontját: Viktor János a hitelenséget, Hamar István a római katolicizmust, Csikesz Sándor a sektákat s bővebb ismertetéssel érdemlő ügyességgel tárták fel a védekezés módjait. Minden este evangelizáló összejövetelek voltak művészi ének és zeneszámokkal. Első este Dr. Kovács J. István a ker. ember hivatását részletezte, második este Szűcs Ernő a ker. ember kísértéseit és szenvedéseit ecsetelte lélekbe markoló mélyenjárással, harmadikon Szabó Imre a ker. ember harcait, a negyediken Ravasz László a ker. ember diadalát rajzolta meg a tőle megszokott lenyűgöző modorban, hatalmas jelenítő erővel. A ker. ember diadala az, ami a Pál lelkéből a római levél 8-ik részében, mint egy győzelmi himnusz előtör. Illesse Istent mélységes hála, a rendezőséget forró köszönet ez áldott erőgyűjtésért; legyen e konferencia újabb záloga egyházunk újraéledésének, nagy harcok és diadalok felé való közös megindulásunknak

yr.

IRODALOM.

* A sárospataki ref. főiskola ÉVKÖNYVE. I. kötet. Sárospatak, 1922. 159 lap, ára 450 K. — Az *Évkönyv* keletkezéséről, céljáról az Előszó a következőket írja: „A sárospataki ref. főiskola igazgató-tanácsa — a tanári kar és a gazd. választmány előterjesztésére — a szinte hétről-hétre fokozódó drágaság mellett is késznek nyilatkozott arra, hogy a tanári kar irodalmi dolgozataiból, amelyek a tudományos folyóiratok számának és terjedelmének csökkenése folytán ezekben nehezen helyezhetők el, egy körülbelül 10 ives kötetet közre fog bocsátani, hogy ezáltal egyfelől a mostoha viszonyok dacára is alkalmat és teret nyújtsanak főiskolánk tanárainak a tudományos munkálkodásra, másfelől pedig — az elhunyt tanárok fölött tartott emlékbeszédek közlésével — a hű munkásoknak emlékjelet is állítsanak és főiskolánk leg-

újabbkori történetének ismeretéhez is hozzájáruljon egy-egy adalékkal. Így bocsátja közre tanári karunk ezt az *Évkönyvet*, abban a szilárd meggyőződésben, hogy az a pataki főiskola tanárainak kebelében a nehéz anyagi viszonyok dacára is törhetetlenül lángoló munkavágy és tudományos kutatási hajlandóság mellett első sorban e kötet kiadójára: főiskolánk előljáróságára, annak a tanárok tudományos munkálkodását minden körülmények közt elősegíteni, támogatni kész nemes érzékére, emelkedett gondolkozására vet soha el nem halványuló fényt. Az *Évkönyv* tartalma a következő: Szilágyi Benő, Soltész Ferenc emlékezete; dr. Gulyás József, Zsoldos Benő emlékezete; Ellend József, Szívós Mihály emlékezete; dr. Batta István, Az energia-megmaradás elvének történetéhez; dr. Buza László, Az Aland-ügy és a nemzetközi jog; Harsányi István, A sárospataki ref. főiskolai könyvtár ősnymtatványai; dr. Jakob Károly, Személyt jelentő főnevek képzése... a verbázi német nyelvjárásban; Marton János, Augustinusról a levelei nyomán; dr. Rác Lajos, A filozofia oktatása és oktatói a spataki főiskolában (I. közl.), — végül e dolgozatok tartalmának kivonatos ismertetése német nyelven, hogy *Évkönyvünk* a külföldi főiskolák évkönyveivel csereviszonyba léphessen. Főiskolánk barátainak pártfogó szeretetébe ajánljuk *Évkönyvünk*et.

* **Recueil des Griets de la Minorité hongroise de Roumainie.** (A romániai magyar kisebbség sérelmeinek gyűjteménye, a melyek a szövetkezett főbb hatalmak és Románia közt a kisebbségek védelme tárgyában 1919 dec. 9-én Párisban kötött szerződés megsértéséből erednek.) I. (1919—1922). A Népszövetség számára közrobocsátja a magyar-szekély szövetség. Budapest, 1922; 134 l. — E francia nyelvű kötetet a francia érzelmű genfi *La Semaine religieuse* a következőleg ismerteti: „A fentírt cím világosan jelzi ez emlékirat általános tartalmát. Ha a fájdalmas és sokszor fellázító tények, amelyeket előad, igazak és ha azok nem tekinthetők a magyarok részéről elkövetett hasonló erőszakosságoknak az oláhok által való visszatorlásai gyanánt, bizonyos, hogy az 1919 december havában aláírt szerződés csak holt betű marad és a Népszövetségnek joga és kötelessége lesz közbelépni, hogy e nemzetközi egyezménynek tiszteletet szerezzen. Lapunk anyagi és erkölcsi keretei nem engedik meg nekünk, hogy ezen inkább politikai, mint vallásos viszály részleteibe bocsátkozzunk. Csak ajánlhatjuk ezen okmányokkal igazolt vádirat figyelmes tanulmányozását mindazoknak, akik hivatottak lehetnek arra, hogy e kínos összeütközés ügyében — amely Erdélyben az ország régi és új urai közt állandóvá válik — ítéletet mondjanak. Különben a Népszövetség, utolsó genfi ülészakájában, a délafrikai küldött (Murray) kérélmére, elhatározta, hogy a Népszövetséghez tartozó minden állam, amelynek panasza van az ethnikai kisebbségeknek engedélyezett jogok meg nem tartása miatt, egyenesen és közvetlenül a hágai nemzetközi bírósághoz forduljon panaszával. Amde ma már mind Magyarország, mind Románia tagja a Népszövetségnek.“

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gyászír.** *Demeter Bertalan* boldvai lelkész felesége, szül. Szakal Margit jan. hó 16-án rövid, de súlyos szenvedés után elhunyt 42 éves korában. Mint feleség és anya példaként ragyogott a gyülekezet előtt s a téli vihar dacára is óriási közönség kísérte nyugvó helyéhez. Az életre is áll az, ami a színdarabra: nem az a fő, hogy hosszú legyen, hanem az, hogy jól legyen eljátszva.

— **Főiskolánk Petőfi-ünnepélye.** Régi, jó idők fényes ünnepélyeire emlékeztető hatalmas Petőfi-ünnepélyt tartott főiskolánk január 21-én. Nemzeti színű zászló lobogott kora reggeltől a főiskola homlokán, zsúfolásig megtelt az imaterem ünnepelő közönséggel s az ünnepélyen valósággal lobogva gyűlt ki a Petőfi neve varázsának káprázatos igézete. Gyönyörűbb hódolat talán el sem képzelhető, mint aminővel főiskolánk adózott, az egész város előkelő közönségének jelenlétében, a költő halhatatlanságának. Az ünnepély szónokai: dr. Rác Lajos közigazgató mélyérzésű megnyitó beszédében és Elekes Imre főgymn. tanár ünnepi felolvasásában fényes tolmácsolói voltak a százados évforduló érzéseinek. Az ifjuság ének-, zene- és szavalatszámái pedig nemcsak a gondos vezetést, izléses kiválasztást és a pompás készültséget mutatták, hanem azt is, hogy ez az ifjuság teljessen benne él Petőfiben s bennök dalol, nevet, sir s égis szárnyal a Petőfi örök-ifju lelke. Külön kiemeljük a főiskolai kórus, a Kocsis Sándor hittanhallgató és a Berey Barnabás főgymn. tanuló szereplését. Az ünnepély műsora ez volt: 1. Petőfi: Falu végén kurta kocsmá... Énekelte: a főisk. kórus. 2. Megnyitó beszédet mondott: dr. Rác Lajos rektor-professzor. 3. Petőfi költeményeiből szavalt: Berey Barnabás. 4. Petőfi dalokat adott elő a főgymn. zenekara. 5. Alkalmi beszédet tartott: Elekes Imre tanár. 6. Petőfi: Salgó c. költeményéből egy részletet szavalt: Barcsa József. 7. Petőfi—Arany: „Csokonai,“ énekelte a főiskolai vegyeskar. 8. Petőfi: „Élet vagy halál“ c. költeményét szavalta: Kocsis Sándor. 9. Petőfi dalok, énekelte: Berey Barnabás. 10. Petőfi: „Szeget, szeggel,“ szavalta: Békó Zoltán. 11. Petőfi: „Fel a szent háborúra.“ énekelte a főiskolai kórus. Az énekszámokat zongorán kísérte: Ureczky András.

— **Felolvasás.** A budapesti Philologiai Társaság január 17-én tartott ülésére ki volt tűzve dr. Rác Lajos sárospataki főiskolai tanár „Augustinus és Rousseau Vallomásai“ c. dolgozata felolvasására; a dolgozatot a szerző távollétében dr. Lajti István titkár mutatta be.

— **Főiskolánk köréből.** Az akadémián febr. 2—3-án lesznek a leckekönyvlezárások és a II-ik félévré való jelentkezések, a főgimnáziumban ugyanakkor az I. félévi osztályozások; a II-ik félévet mindkét intézeti ág febr. 5-én kezdi meg. — Főiskolánk ifjusága anyagi erejéhez képest nagyon szépen adakozott a Horthy-akcióra, nevezetesen összegyűlt e célra a főgimnáziumban 70442 K, a theol. ifjuság körében 7700, összesen 78142 K; a joghallgató ifjuságnál a gyűjtés még folyamatban van.

— **A budapesti ref. egyházközség** Némethy Károly volt belügyi államtitkárt választotta főgondnokává, akinek ünnepélyes beiktatása f. hó 23-án ment végbe; ugyanakkor leplezték le Kovácsy Sándor volt főgondnok areképét is.

— **Lelkészválasztás.** A taktaharkányi gyülekezet f. hó 21-én szavazattöbbséggel Győr Imre miskolci s.-lelkészt választotta lelkészévé.

— **A jogakadémiai tanárok orsz. egyesülete** f. hó 18-án közgyűlést tartott Budapesten Mikler K. miskolci ev. jogakadémiai dékán elnöke alatt. A közgyűlés minden más kérdést levéve a napirendről, kizárólag a kultuszminiszternek a jogakadémiák megszüntetésére vonatkozó rendeletével foglalkozott, mely rendelet közvetlenül a közgyűlést megelőzően jutott nyilvánosságra. A közgyűlés, melyen valamennyi jogakadémia tanári kara képviselve volt (Sárospatakról dr. Szabó S. dékán és dr. Buza L. prodékán jelent meg), egyhangúlag kimondotta, hogy valamennyi jogakadémia fentartását az ország nehéz pénzügyi helyzetére tekintettel maga részéről sem tartja szükségesnek, de nézete szerint elhibázott intézkedés volna nem csak felekezeti, hanem nemzeti és kulturális szempontból is s főleg az egyetemi tanárképzés szempontjából az összes jogakadémiák megszüntetése. Arra kéri a minisztert, hogy mindenik történelmi egyház (ref.; ág. ev., r. kath.) egy-egy jogakadémiája számára folyósítsa továbbra is az államsegélyeket. A közgyűlés tagjai több nemzetgyűlési képviselő (köztük Janka K. és Bessenyei Z.) vezetésével megjelentek gr. Klebersberg Kunó vallás és közokt.-ügyi miniszternél, aki előtt dr. Molnár K. egri jogtanár fejtekte ki az egyesület kívánságát. A miniszter válaszában kijelentette, hogy a jogakadémiai kérdésnek két ága van: az egyik a tanárok, a másik az intézetek sorsa. Hangsúlyozta, hogy a tanárok megfelelő elhelyezéséről a legmesszebb menő módon gondoskodni fog, de a jogakadémiák további fennmaradásához még redukált számban sem járulhat hozzá. A jogi főiskolák első sorban tisztviselő képző intézetek s e feladat betöltésére a négy egyetem jogi kara teljesen elegendő. A jogakadémiák fennmaradása megkönnyítené a tisztviselő pályára való készülést s olyan egyéneket juttatna diplomához, a kik az életben sem tudnának elhelyezkedni s az államra veszélyes szellemi proletariátust növelnék. A jogakadémiai tanárok orsz. egyesülete a miniszter elutasító válasza után sem tartja végleg lezártnak a jogakadémiai kérdést s elhatározta, hogy a miniszternek átnyújtott memorandumot sokszorosítottan fogja s eljuttatja az illetékes egyházi hatóságokhoz, a nemzetgyűlési képviselőkhez és a sajtóhoz, hogy a közvéleményt meggyőzze a jogakadémiák redukált számban való megmaradásának szükségességéről.

— **Dr. Baltazár Dezső** püspök amerikai útjában összesen 20,186.92 dollárt gyűjtött, amelyből az ORLE, a Kálvineum, a Templomegyesület, a nyugdíjas lelkészek és lelkészözvegyek részére tett adományok levonása után 7413 dollár vagyis 18 millió K maradt fenn a kollégium javára, a melyből annyi alapítványt létesítettek, ahány legkisebb összegében 25 dolláros, adomány volt, vagyis összesen 155 alapítványt, amelyeknek Dr.

Baltazár Dezső—amerikai alapítvány nevet adtak. Az alapítványból a most folyó félévben 812000 K osztatott ki a szegény, szorgalmas és jóviseletű debreceni diákok közt, vallási és nemzetiségi különbség nélkül.

— **Emlékirat s Kérvény**, melyet a jogakad. tanárok orsz. egyesülete, a felekezeti jogakadémiák állami segélyezését beszüntető rendelet módosítása tárgyában gr. Klebersberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett. A 2/4 ívrét lapra terjedő Emlékirat egyházpolitikai, tudományos-didaktikai, művelődés-politikai és nemzeti szempontokra hivatkozva kéri a közoktatási minisztertől érintett rendelete visszavonását s legalább egy-egy felekezeti jogakadémiának állami támogatással való további fentartását. Az ügyesen szerkesztett emlékirat alatt Mikler Károly elnök, eperjesi igazgató neve olvasható.

— **Harangszentelés.** A nemesbikki egyház f. hó 7-én avatta fel meg múlt év júniusában 200 ezer koronáért megrendelt 228 és 70 kg. súlyú új harangjait. A felszentelést Horváth Bertalan szerdékényi és Kovács Gyula tisztaoszlári lelkészek végezték a rossz idő dacára is zufolásig megtelt templomban, míg a harang történetét s az adakozók neveit Maklár Pap Ernő helybeli lelkész olvasta fel. A téli rossz hideg idő miatt az egyház óhajta, — hogy szeretett főpásztorunkat körében lássa s részesülhessen főpásztori áldásában — nem teljesülhetett. A 200 ezer koronából 100 ezer koronánál több közadakozásból gyűlt. A harangok gyönyörű, érces, csengő hangja az „Ecclesiát“ dicséri!

— **Betiltott folyóirat.** A belügyminiszter a *Független Szemle* c. folyóirat megjelenését és terjesztését betiltotta. A lap karácsonyi számának „Adatok a magyar kultúrához“ c. közleményében az ország vallásügyi, irodalmi, művészi és oktatási viszonyait, általában az ország közállapotait valótlanul és célzatosan ismertette, úgyhogy a közlemény alkalmas volt arra, hogy a magyar nemzet megbecsülését csorbítsa és hitelét sértse. Egy másik cikke pedig a ker. felekezetek békéjét igyekezett megzavarni. A folyóiratot olyan radikális gondolkodók és írók szerkesztették és támogatták, akik a socialista és kommunista korszak alatt viselt dolgaikért állásukat veszítették; mint egy pár, véletlenül a szeméink elé került, számából megítélhetjük, az a szabadkőműves, socialista és kommunista eszmék propagálásán munkálkodott s a keresztyén, vallásos és nemzeti irányzat képviselőit élesen támadta. Épen azért csodáltuk, hogy a *Lelekészegyesület* — e destruktív folyóirat minden számát oly szívesen ismertette.

Pályázat.

Elaggott lelkész segédlelkészt keres minden lelkészi teendőik végzésére. Javadalma: ágy neműn és mosáson kívül, teljes ellátás mellett havi 5000 korona készpénz és az összes mellékjövedelmek. Az állás azonnal elfoglalható. Cim: *Ragályi Géza*, nyug. esperes Bódvalenke, u. p. Hidvégardó. Alomlás Komjáti (3 km.).

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	500 [—] Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal
Félévre	250 [—] "	Főmunkatársak:		Fél " "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed " "
				Nyelcéd " "

TARTALOM. Az Úr közel van. — *Egyh. Ért.*: A mozgósínházak megtisztítása. — *Kiss József*: Nyílt levél az abauji egyházmegye nt. Dékánjához. — Irodalom. — Vegyes közlemények.

Az Úr közel van.

A mai, bizonytalansággal, szorongattatással és veszedelmekkel telt időben, midőn nem tudjuk, mit hoz a holnapi nap, nem fogja-e újra a háború fúriáit a fáradt és kimerült emberiségre rászabadítani: jól esik szemünket és lelkünket Pál apostol Filippibeliekhez írt levele I. r. 5. versén megnyugtani, amely azzal biztat: *Az Úr közel van!* s amely e pár rövid szóban egyaránt szól szívünkhez és képzeletünkhöz.

Az Úr közel van, tehát az Úr lát, hall és mindenüvé elkísér bennünket. Hasztalan akarnánk az ő jelenléte elől tovatünni, amikor az alkalmatlan; nem vagyunk rá képesek. „Hová mennék a te lelked elől? s a te színed elől hová futnék?” Meg tudná-e nekem mondani, hol van Isten? kérdezők egy fiatal gyermektől, aki először megzavarodottnak látszott, de csakhamar korához képest, meglepő érettséggel így felelt: „Hát ön, meg tudná-e nekem mondani, hol nincs ő?” Igen, ebben az értelemben az Úr közel van. Ott van mellettem, aki írok, melletted, aki olvasol, folyvást ott van mellettetek, bárhova mentek is. Öröm tárgya a tanítvány számára, aki őt szereti és igyekszik szolgálni, vigasztalás a szerencsétlen számára, aki szenved és megkísérli őt segítségül hívni, rémület tárgya a bűnös számára, aki gonosz gondolatokat forral vagy gonosz cselekedeteket hajt végre. De, akár örülünk, akár rettegünk, mit sem változtathatunk rajta. Azok, akik tagadják őt, képtelenek arra, hogy őt tovatüntessék, — majd később be fogják ezt látni.

Az Úr közel van, tehát ő nem közömbös a mi sorsunk iránt, sőt inkább, ő befolyást gyakorol arra, ő igazgatja azt. Ő osztogatja számunkra a javakat és bajokat, csapásokat, hogy életsorsunk által neveljen. Ő nem szűnik meg szózatokat intézni hozzánk, hanem szüntelenül igyekszik megnyerni sziveinket, felvilágosítani lelkiismeretünket, megszentelni akarátunkat. Hogy célját érje, amely nem egyéb, mint a mi üdvösségünk, Isten-fűságunk, felváltva alkalmazza a hosszútűrés vagy a szigorúságot, de minden rendelkezése irányunkban nem egyéb, miut jóság és hűség s úgy a minket lesújtó, mint a minket megörvendeztető események megannyi áldások. Nem szabad attól a hittől tágitanunk: Isten mindenben és minden által a mi

javunkat keresi. Ha ismernők a dolgok miért-jét, megértenők, hogy életünk minden eseményében az Úrnak egy irgalmas gondolata van, amelyért áldani kellene őt. Ami előbb könnyekre indít, utóbb magasztalás tárgya lesz. Egy mesében olvastam, hogy egy szegény fiú eltévedt egy magános szigeten, aztán idővel, ezer erőfeszítéssel egy kunyhót épített és élelmiszereket gyűjtött magának. Egy nap, amint visszatért egy kirándulásából, rémülettől látja, hogy a tűz elhamvasztotta kunyhóját, elpusztította készleteit; valami üszök, amit meggondolatlanul kunyhójában hagyott, lángot fogott s hosszú, fáradságos munkájának eredményét tönkre tette. A földre borúl és úgy zokog; mindene elveszett s neki is vége: nincs már hajléka az időjárás viszontagságai ellen, nincs többé buzája, hogy kenyeret csináljon, nincsenek fegyverei a vadállatok ellen. Éhen kell vesznie, a halál vár rá. De miközben kesereg, egy idegen hang üti meg hirtelen fülét; föltekint, óh boldogsággal egy hajó közeledik a parthoz, mert felköltötte figyelmét a tűzoszlop, amelyből pedig a fiú a halál lehelletét érezte. Emberek, testvérek közeledtek hozzá, nyújtották feléje kezeiket. Így hát elhagyhatja ezt az elhagyatott szigetet, visszatérhet hazájába, családjá körébe, s ugyanazon esemény révén, amely előbb gyászos végét jelentette, újra boldog emberré válhatik. Ez a mese azt illusztrálja, mint találja meg ezer meg ezer ember a békességet a földön és a boldogságot a mennyben oly dolgok révén, amelyek eleinte reményeik megsemmisítése és a legszörnyűbb szerencsétlenség gyanánt tünnek fel előtte.

Az Úr közel van. Az idősebb nemzedék tagjai nem egyszer elismételik ezt az ígét, különös értelmet tulajdonítva annak. Az ő napjaik száma meg van számlálva, az ő éveik száma nem lehet nagyon magas; meglehet, az Úr nem sokára szólítani fogja őket. És azok, a kik Krisztus tanítványai, ezt a napot, ezt az eseményt, amelyre napról-napra többet gondolnak, nem úgy képzelik el magoknak, mint egy ellenség érkezését, mely kegyetlenül kiszakítja őket az életből, hanem mint az égi barát megjelenését, akihez fohászokodnak és a kit szolgálnak és aki el fog érettek jönni, hogy elvezesse őket a számokra készített hajlékba és hogy betöltse az ő javokra minden ígétét. Ezért keserőség nélkül, rémület nélkül, bár nem a nél-

kül, hogy természetes sajnálkozást ne éreznének, mert az emberi szeretet kötelekeinek szétszakítása kimondhatatlanul fájdalmas, de teljes reménységgel az égből való viszontlátás iránt, mondogatják magokban: Az Úr közel van!

Az Úr közel van. Ne veszítsük hát el bátorságunkat, mert az események Isten kezében vannak; az ő tiszte azokat igazgatni, a miénk köteleseinket teljesíteni, köteleseinket családunk, hazánk és az emberiség iránt, nagy és kis, nehéz és könnyű köteleseinket, úgy hogyha majd az Úr eljő érettünk, „éberem és köteleseinket teljesítve” találtsunk. Ugyanezért minden reményünket és bizalmunkat az Úrba helyezzük, mert ő az egyedüli, aki megmarad. Körülöttünk minden megváltozik, átalakul; a világ nem készen áll, hanem egyre lesz, fejlődik, — mindent magával ragad az idő sodra, amelynek nem lehet ellenállni. Egyedül Isten mindig ugyanaz; tökéletessége őt felibe emeli minden változásnak, szeretete megmarad. Oh örökkévaló, te vagy ama kikötő, mely felé törekszünk, te vagy a szilárd köszikla, te vagy mindazoknak találkozó pontja, a melyek elmúlnak. Bárcsak mindjobban megérthetnők ezt és hit által veled egyesülve, téged szolgálhatnánk a réginiel nagyobb hűséggel, egész életünk hátralevő részében!

A mozgósínházak megtisztítása.

A budapesti ref. lelkészek társasága 1922. dec. 15-iki összejövetelén foglalkozott a mozgósínházak erkölcsrontó működésével. A társaság fájdalmas megdöbbenéssel látja azt a tömegrontást, melyet Magyarországon rossz könyvek és léha színházi előadások végeznek. A rontásban a mozgóképszínházak járnak elől, mert kevés kivételtől eltekintve, az ő előadásai a legdurvábbak, a legizgalmasabbak, a leghesebb átélésre kényszerítők és úgy a gyermekeknek, mint a felnőtteknek legkönyebb hozzáférhetők. Végzetesen fontos tehát az a kérdés, hogy az átfőmáló erejű képek, melyek naponta ezrével olvadnak bele a magyar nép nagy tömegének életébe, összhangban vannak-e az örök erkölcsi törvényekkel? Alig szolgálja ezeket a törvényeket az ifjúságnak az az óvása, mely a 16 éven aluliakat eltiltja bizonyos filmek megnézésétől. Hiszen a serdületlenség részére is átengedett filmekben többnyire szintén olyan túlfokozott izgalom, lélektani ferditések, durva érzékiség és vad szenvedélyek vannak, hogy azok sem nemesítő élvezetek adói, hanem az ideg-betegségnek, a lélek-torzításnak és az erkölcsi paralízisnek a nevelői. A durva ösztönök izgatásával nyerészkedő üzleti számítás még a tiszta szellemben megírt ifjúsági irodalom műveit is meghamisítva viszi át filmre, mert azokba olyan frivol szerelmi jeleneteket lop be, amilyenekről a művek szerzői nem is álmodtak. A jóhírű címek reklámjával megcsalták a szülőket, akik gyanútlanul engedték el gyermekeiket a rontásba. Megtörtént az is az egyik budai mozgóképszínházban, hogy a „Theodora” c. filmet, mely egy császárnővé lett hetaira tisztátalan szerelmeit és házasságtöréseit mutatja be, vasárnap délelőtt, az istentisztelet idején *ifjúsági előadásra* használták fel! Lehet-e csodálkozni azon, hogy az ilyen filmekből

eldurvitott ifjúság nem képes konszonanciában élni az ideális világgal és ha olyan botránnyosan viselkedik, mint rövid ideje a Vörösmarty „Áldozat” c. tragédiájának az előadásán?

De a társaság nem csak a serdületlenség filmjeitől követeli meg azt, hogy ne rontók, hanem építők legyenek. Ugyanezt követeli a felnőttek filmjétől is. Hiszen a felnőttektől felszívott mérget ezer csatorna önti át az ifjúságba! A két kor erkölcsisége hasonló szoros összefüggésben van egymással, mint a közlekedő edények vizoszlopai. A felnőttek erkölcsi tisztasága éppen annyira fontos érdek, mint az ifjúságé.

A társaság felháborodva látja azt, hogy a magyar nép erkölcsét hogyan szennyezi be és dűlja fel az erkölcsstelen mozgóképeknek nagy sokasága. Aggódva állapítja meg, hogy a rossz könyvek és a rossz színelőadások, meg a bűntettek szaporodása között összefüggés van. Látja, hogy mivel a rossz ma sokkal hatalmasabb fegyverrel harcol, mint a jó, pedagógiai intézményeinknek minden erőfeszítése sem tudja megakadályozni nemzetünknek növekvő erkölcsi deficitjét és pusztulását.

A társaság megállapítja azt, hogy a mai mozgókép-cenzura tehetetlen ezzel a fenyegető katasztrófával szemben. Tehetetlen már csak azért is, mert a cenzoroknak csak véleménynt mondó joguk van. Ezért a magyar nép jövője iránt érzett fájdalmas aggódással a következő *határozati javaslatot* fogadja el:

1. *Követeljük a magyar kormánytól a mozicenzura olyan megreformálását, hogy egy erkölcsi és művészi értelemben kvalifikált bizottság úgy mondjon véleményt a bemutatott filmek felől, hogy az az előadások lehetőségét is eldöntse.*

2. *Mint hogy a felnőtteknek a gyermekekbe átmenő szenvedélyei ezeknek meg nem szilárdult erkölcsi alkatát úgy megrontják, hogy az ilyen gyermekeket nem lehet erős és szép jellemekké fölnevelni, követeljük, hogy gyermekek egyáltalában ne jelenhessenek meg a felnőtteknek való előadásokon és hogy tartassanak 12 éves korig gyermek-előadások, 12—18 éves korig ifjúsági előadások, azonfelül felnőtteknek való előadások.*

Követeljük, hogy a cenzura a keresztyén erkölcs védője legyen és ne engedje meg a modern pogányság propagálását az üzleti kapzsiság érdekében. Tudjuk, hogy különösen ma, a robbanással fenyegető lelki feszültség idején a népnek nagy szüksége van megenyhítő szórakozásokra; éppen ezért követeljük, hogy a cenzura ne engedjen át olyan filmeket, melyek a robbanó anyagot szaporítják és a lelki feszültséget fokozzák.

A társaság ezt a határozati javaslatot csatlakozás végett tisztelettel a többi keresztyén felekezetek pedagógiai fórumaihoz és minden jelentékeny társadalmi erkölcsi testülethez megküldi. *Egyh. Ért.*

— **Felhívás.** Tisztelettel kérem lelkésztársaimat, hogy az esperesi hivatalhoz esetleg régebben megküldött, de eddig el nem intézett hivatalos ügyeiket sziveskedjenek velem közölni. A családi állapot-változást a múlt évről sürgősen kérem. Tisztelettel, Miskolc, 1923. január 26. *Farkas István* h. esperes.

Nyílt levél

az abaúji egyházmegye nt. Dékánjához.

Nagytiszeletű Uram! nékem kedves Bátyám!

Engedtessek meg nekem, hogy egy kérdéssel, egyben kéréssel forduljak Nagytiszteletűségedhez.

Mult évi őszi lelkészértekezletünkön elhatároztuk lelkészözvegyeinken s árváinkon zsebünk-től telhetőleg valamiképen segíteni. Belátva a segítés sürgősségét s szükségességét, egyetlen disszonáns hang sem zavarta meg a javaslat törvényerőre emelkedését, amit a másnap tartott egyházmegyei gyűlés el is végzett elrendelve az általunk vállalt összegnek Nagytiszteletűségedhez való küldését. Nos, azóta már a hatodik hónap telik-mulik s a segély kiosztása még mindig késik. Pedig ez a késés, amellet, hogy presztizs kérdése is talán egyházmegyénknek — mert hiszen minden egyházmegye megtette e tekintetben már a magáét — az igényjogosultakat is károsítja, mert a megállapított befizetendő október 1. tőzsdei ára a kilóknak 100 koronáról 130 koronára emelkedett a mai napig, tehát 30%-al kevesebb búzát lehet vásárolni az adandó segélyből.

Tisztelettel kérdem tehát, hol feneklett meg a dolog? Azt gondolni sem merném, hogy talán azon volna, miszerint nem fizette volna be minden lelkész-testvér, hiszen ezt tulajdonképpen a legmagasabb fórum: a lelkiismeret rendelte el s nem hinném, hogy volnának olyanok, akik még ma talán járják az Élet farsangi táncát, de azért nem látnák meg azokat a bőjt sötét, szomorú kothurnusában félénken meghuzódó, támolygó alakokat is s ne sietnének kezüket megfogni. De másrésről meg Nagytiszteletűséged szinte centiméteres pentosságát is ismerem.

Egy szó, mint száz, úgy látom olyanformán van az ügy, mint az egyszeri székely kis falu zsidájával, ki sőt szállított boltooskájába a távoli városból, de a falu alatt belefut az amugy is lassan járó lovacskájaival a feneketlen sárba és sem kijönni nem tudott, sem segíteni nem ment neki senki. Közbe a falu fehérsége ott sivalkodott, hogy jöjjön már, mert napok óta nincs egy csepp só sem a faluban. Én ezt, a mi segítség-szekerünket szeretném valahogy a kátyuból kiemelni s a szekeret körülálló lelkész-özvegyek s árvák nevében kérdem még egyszer tisztelettel, hogy az ígért s várva-várt sócska mikor kerül a levesükbe?!

Maradtam Hejeze, 1923 jan. 31.

Nagytiszeletűségednek őszinte tisztelője:

Kiss József,
ref. lelképásztor.

IRODALOM.

* **Hít és Élet.** A lelki kálvinizmus folyóirata. Dr. Révész Imre debreceni lelkésznek 1 $\frac{1}{2}$ év óta megjelenő hetilapja az új évben havi folyóirattá alakult át, melynek január-februári kettős füzet a napokban jelent meg (32 lap). Elvi programja, illetőleg hitvallása az, aminek a szerkesztő a hetilapban és *A mai magyar kálvinizmus* c. tanulmányában adott kifejezést, a tiszta és következetes kálvini vagy evangéliumi szellem hirdetése, apo-

lása, fejlesztése, védelme. Folytatója akar lenni annak a szellemnek, a melyet félszázaddal ezelőtt Révész Imre (a nagyapa) *Magyar Prot. Egyházi és Iskolai Figyelmező-je* képviselt és magyar rokona a Doumergue Pál-féle francia *Foi et Vie*-nek. A kettős füzet tartalma, a szerkesztői Előszón kívül, a következő: Az Isten Fia, Csánki Bénéjámintól; Méliusz és korunk, dr. Révész Imrétől (mélyen járó fejtegetés arról, hogy mit jelentett Méliusz a XVI. századnak és mit jelent nekünk); Feltámadás, Testvér, bocsáss meg (költemények) Juhász Gézától; Grosheide holland tanár leírása debreceni látogatásáról; Irodalom, — az avatott szakember meleg elismerése Fr. Teutsch szász püspöknek „Az erdélyi ev. egyház története“ (Geschichte der evang. Kirche in Siebenbürgen. 1921—22, 2 kt.) és Zoványi Jenő: „A reformáció Magyarországon 1565-ig“ c. művéről, a melyek a magyar prot. egyháztörténetírás eddig legteljesebb, legalaposabb és legmegbízhatóbb összegezései, a legnagyobb tárgyilagosságra törekvő művek, bár Zoványinak a maga erősen egyoldalú és subjectív vallásbölcseleti álláspontján, a szász püspöknek pedig nemzetiségi és evvel kapcsolatos magyar közjog-történeti vonatkozásokban néha szemelláthatólag nehezére esik megőriznie tárgyilagosságot. A folyóiratot, melynek félévi előfiz. díja 250 K, melegen ajánljuk t. olvasóink figyelmébe.

* **Pálóczi Czinke István: A mi hitünk és életünk.** Vallástévő káté az úrasztalához először készülő ref. keresztyének részére. Budapest, 1923. Kókai kiadása. Kis 8r. 16 l. Ára? — Szerző szerint a konfirmációi káté: vallástétel. Tartalma tehát a sarkalatos ker. hittételek előterjesztése. E célra az ősker. hitvallást, illetőleg annak református értelmezését találta legalkalmasabbnak. Ez alapon a káté a köv. részekre oszlik: Az Atyáról és munkáiról. A Fiúról és megváltó munkájáról. A Szentlélekről és idvezítő munkájáról. Az anyaszentegyházról. Az örökéletéről. E szerint tehát a káté *öt* részből áll, holott a harmadik kérdésre adott feleletben, az alapul vett hitvallást szerző csak *három* részből állónak mondja. Kérdések és feleletek alakjában, tömören, világosan megírt káté.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A budapesti Kálvin-szövetségi konferencia** elhatározta, hogy az egyházi élet aktuális kérdéseinek megbeszélése céljából ezután minden hónap első keddjén este 6 órakor megbeszélés lesz a bpesti ref. theologia igazgatói irodájában. A vidéki lelkészeket is, ha útjuk ekkor vezetí őket a fővárosba, szívesen látják az értekezleteken.

— **A nemzetrontó kálvinisták.** Ezt állítja felölünk egy fanatikus kath. pap: Pezenhoffer A. „A demográfiai viszonyok befolyása a nép szaporodására“ c., a múlt évben megjelent művében. Szerinte „a reformáció hitrontás volt, nem hitjavítás s hazánkba való behozatala nemzeti, faji és erkölcsi szempontból nagy kárral járt; fajunk benne halált évék,“ s egyenesen elvárja, hogy „a protestánsok, vagy legalább vezető férfiai, különösen a híres magyar reformátusok, hátat fordítanak a protestantizmusnak.“ S mi indítja őt erre a nagy-

hangú állításra? az *egyke* szerinte az egyke egyetlen okozója — a protestantizmus; a katolicizmus a születések számát emeli, a protestantizmus csökkenti. Dr. Vásáry István a *Debr. Prot. Lap* t. évi 2—4. számaiban beható tanulmány alapján kimutatja e nagyhangú állítások hiábavalóságát. Kimutatja, hogy a születések száma sok más természeti tényezőtől inkább függ, mint a vallástól; hiszen ha ez utóbbi állana, akkor Franciaország az ő alantjáró születési számával a kath. vallás romboló befolyását mutatná. Olaszországban hasonlóképen nagyobb arányban csökken a születések száma, mint Magyarországon; az európai államok közül csak Svájc mutat e tekintetben emelkedést, ámde Svájc 60%-ában protestáns és csak 40%-ában kath. ország. Ha hazánkban a r. katolikusoknál 1000 lélekre 36·8, a reformátusoknál 33·8 születés esik, ennek nemesak a reformátusok magasabb műveltsége az oka, hanem az is, hogy a katolikusok közt jelentékeny számban vannak képviselve a szaporább tótok és németek. míg a reformátusok mind magyarok. Különbözik 1901-től 1912-ig a kath. születések száma ennek dacára 4·9%-tel, a ref. születések száma 0·58%-tel csökkent. Ha a születések száma a vallástól függene, a születések számának a túlnyomólag kath. vármegyékben kellene a legmagasabbnak és a túlnyomólag ref. vármegyékben a legalacsonyabbnak lennie. Ha ebből a szempontból 10 nagy kath. és 10 nagy ref. népességű vármegyét összehasonlítunk, azt látjuk, hogy az előbbieknél a születési arányszám csak egyszer emelkedik 40 fölé, míg az utóbbiaknál 5 esetben. Az 1912-iki országos átlagot (36) a kath. vármegyék közül 5, a ref. vármegyék közül csak 1 nem éri el. Elismerés illesse Vásáryt az alaptalan kath. vádaskodások erőlyes visszaütéséért!

— **Az egyház** befolyása mellett napról-napra jelentős tények tesznek tanúbizonyságot. Egy liverpooli pap beszélt, hogy a minap beállított hozzá két előkelő rendőrségi tisztviselő és elmondta neki, hogy a helyzet az egész országban rosszul áll, de borzadnak, ha arra gondolnak, hogy mi lenne, ha az egyház munkássága megszakadna; a manchesteri rendőrfőnök pedig úgy nyilatkozott előtte, hogy mindennap hálát ad Istennek azért, amit az egyház cselekszik. E bizonyosságok alkalmak arra, hogy az Ur szolgáit nehéz tisztök végzésében bátorsággal töltsék el.

— **A vegyes házasságok** kérdése az új *Codex juris Canonici* rendelkezései folytán Németországban is izgalomban tartja a kedélyeket. Erre vonatkozólag Mirbt Károly göttingeni tanár a következőket írja: „Az új *Codex* a vegyes vallású házasságok közti felekezeti viszonyt nem a *paritas* elve alapján szabályozza, hanem az evang. hitvallás *inferioritása* szempontjából állapítja meg. Az ev. fél az ő házasságát kizárólag a kath. fél lelkésze által tartozik megáldatni; ő a kath. gyermeknevelés ígérete által a kath. hitvallás felsőségét föltétlenül tartozik elismerni, tehát a házasságot egyik legfontosabb oldaláról kath. befolyás alá helyezni. Az ezen határozmányokra fölépített és megvalósított vegyes házasság tehát nem két egyenlőjogú személy közti házasság, akik egymást, mint ilyet, kölcsönösen elismerik, hanem oly két

személy kapcsolata, akik közül az egyik e házasságra való jogát csak azáltal szerezheti meg, hogy felekezeti lefokozásnak veti magát alá és rá kell állania, hogy ezt önmaga hajtsa végre. E szerint a *Codex* rendelkezései szövegének és szellemének teljesen megfelelő vegyes házasság az evang. féllel szemben oly követelményeket támaszt, amelyek az evang. keresztyén kötelességeivel és az evang. becsületérzessel össze nem egyeztetetők. Ő a vállalt kötelezettségeket nem teljesítheti pontosan a nélkül, hogy bensőleg az evang. egyháztól el ne szakadjon és megkezdett házassága egyre jobban kath. szelleművé ne váljon. A *Codex* törvényes rendelkezései mögött tehát egy tiszta, szilárd és céltudatos akarat áll. Ha már a vegyes házasságok ki nem irthatók, legalább hadd legyenek olyan föltételekhez kötve, hogy egy öntudatos protestáns azok teljesítésére nem vállalkozhatik.“

— **A kiskunhalasi** egyházközség közgyűlése, már másodízben vetette el a presbiteriumnak azt a javaslatát, hogy két lelkesítő állás szerveztessék. Az utóbbi közgyűlésen 45 ember 27 ellenében mondta ki, hogy a 13000 lakost számláló gyülekezet lelki gondjainak ellátására elegendő egy lelkesítő, — holott legkevesebb 3 lelkesítő kellene Halasra. E makacs konzervativizmus forrása is bizonyára az anyagi szűkmarkúságban rejlik.

— **A debreceni** egyházközségben a múlt 1922-ik évben született 1030 fi, 952 nő, összesen 1982; meghalt 843 fi, 838 nő, összesen 1681; házasságra lépett tiszta ref. pár 456, vegyes pár 326. A polgári házasságot kötött 326 vegyes házaspár közül egységet kötött javunkra 111, kárunkra 68, nem kötött egységet 147. Áttért hozzánk fi 16, nő 12, összesen 28, kitért tőlünk fi 6, nő 19, összesen 25. (Vasárnap.)

— **Németországból.** A német főiskolák kerek 90,000 diákja közül a nyári szünidő alatt kerek 40,000 kereste kenyerét mint bányász, gyári munkás, mezei munkás; e számba nincs beszámítva az a sok ezer diák, a kik állandóan mellékfoglalkozást folytatnak.

— **A német prot. egyházak** intéző-bizottsága kétségbeesett hangú kiáltványt intézett a külföld összes prot. egyházaival, a melyben ezek rokonszenvét, támogatását kéri az entente államainak a németeket agyon-fojtogató eljárásával szemben s kéri legalább ama jogok egy részének biztosítását, a melyeket a versaillesi szerződés biztosít részükre. A bizottság lelkiismeretének egész komolyságával emeli föl szavát e szerződés igazságtalansága és álnoksága ellen. A szövetségesek követelései állandósítják az éhséget és a nyomort, halállal fenyegetik a szellemi művelődést. A németek iránt gyakorolt kegyetlen elbánás azon a föltevésen alapul, hogy ők voltak a háború okozói, holott ez az állítás teljeséggel hamis, a bizottság ezt Isten és az emberi lelkiismeret előtt ünnepélyesen kijelenti. Németország a vele szemben alkalmazott megtorló rendszabályokat a népek életviszonyaiban is alkalmazandó keresztyén elvek súlyos megsértésének tekinti s a külföld prot. népeinek kötelességök ez elvek tisztelben tartása érdekében sikra szállni s a német nép régi kultúráját a megsemmisítéstől megoltalmazni.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KOZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250—	Főmunkatársak:		Fél	1000—
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed	500—
				Nyelcad	250—

TARTALOM. Nemzetközi jóbarátság. — zs. j.: A magyar ev. ker. diákszövetség konferenciája. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. — Pályázati hirdetés.

Nemzetközi jóbarátság.

Nem is jó rá gondolni, hogy csalódás érjen bennünket abban a várakozásunkban, amellyel külföldi hittestvéreink felé fordultunk. Olyan hatalmas reményeket ébresztettek bennünk, amelyekről nem szeretnénk lemondani! Mi olyan mélyre estünk és annyira elszigetelten állunk, hogy minden kéz, mely váratlanul felénk nyúlt, a testvéri kéz melegére emlékeztetett és minden szív, mely amely érettünk megdobbant, a testvéri szív tisztaságát juttatta eszünkbe. És mi ugyanám nekibocsátottuk reményünkünk úszó gályáját, hogy ez a viszony hoz nekünk a földi haza összetört keretei után új, hatalmas összeköttetéseket. A keresztyén hit, a keresztyén testvéri szeretet, az áldások és lelki javak köiesönös kieserélésének közösségét, amelynek nyomán itt új, mélyebb és szentebb élet indul meg a mi Megváltó Krisztusunk királysága alatt. S ennek az életnek a megkezdésében állandó közelléttel, szóval, tanáccsal és igazi szeretettel segítenek azok, akiket a hit testvéri közössége köt hozzánk. Szent Lélek örömeivel ápoltuk azt a drága álmodat lelkünkben, hogy a szuronyok és véres összeütközések fölött a mi Urunk megépíti az ő benne élők láthatatlan testvéri kapesát és megszégyeníti ismét az erősöket és hatalmasokat, a világ szerinti bölcséket és értelmeseket. Nem is volnánk a mi Megváltónk bízó gyermekei, ha nem hinnénk az övéi tiszta, érdeknélküli összeköttetésében.

És most annyi tervezgetés után, amikor a külföldi testvéregyházak részéről egyesek és kiküldöttek, magánosok és társaságok megfordultak nálunk, megismerték helyzetünket, látták vívódásunkat, bepillanthattak nyomoruságunk feneketleniségére, úgy látszik, hogy a szilárdabb, rendszeres, kézzelfogható összeköttetés nem indul meg. A tervezgetések tervek maradnak. A testvériség messzi álom. Az információk felgyűlt halmaza aktatárba kerül. És a világ csikorogva forog tovább kopott tengelyén. A várakozások megvalósulása egyre késik.

Szó sincs szemrehányásról. Itt a kivitelben van tájékoztatás. A megvalósításban tapogatózás. A mi helyzetünk tényleges felfogásában fogyatékos — az ember végessége következtében, amellyel nem bir beilleszkedni azonnal, minden

szemlélet és jóindulatú igyekezete mellett sem egy más föld és más nép viszonyaiba.

Talán nagyon is fellengzően gondoltuk az összeköttetéseket! Olyan nagy általánosságban, hogy azok a konkrétumig nem tudtak eljutni! Némi megrendülés odavetheti tehát árnyékát általában a külföldi testvéregyházakkal eddig felmutatott valóságos összeköttetésünk várakozására. Azonban nem szabad sokat kívánnunk és főleg nem azonnal.

És annál jobban kell méltányolni azoknak a törekvését, akik konkrét célok megvalósítására vállalkoznak, még ha itt is élénk úszik a túlmerész ideálok délibábja.

Az a világmozgalom, amely az egyházak által akarja munkálni a testvérek közt a jóbarátságot (Alliance universelle pour les relations amicales entre les nations par le moyen des églises) olyan átgondoltságot, nagy terve felszinen tartásában, annyi szívósságot és annyi tényleges megszervezést mutat fel, hogy bizalommal tekinthetünk működése felé.

A világszövetség akkor tartotta első összejövetelét 1914 aug. 1—3-án Konstancban, amikor a háború szörnyű végzete már meglebbent a világ felett. Ekkor már látta a körülbelül 100 résztvevő, aki jelen volt Konstanzban, hogy az ő munkájukra égető szükség van. Határozatukat a következő három pontban foglalták össze:

1. Mivel a kiengesztelődés és barátság munkája lényegileg keresztyén feladat, ajánlatos, hogy az egyházak minden országban használják fel befolyásukat a népre, a népképviselőkre és kormányokra, hogy a jó és barátságos viszony a népek közt helyreálljon, hogy azok a békés érzésektől áthatva, az általános köiesönös bizalom azon állapotát megnyerjék, melyre törekedni az emberiséget a keresztyénség tanította.

2. Mivel Krisztus egyházának minden ága a béke fenntartásában és a föld népei közt a barátságos érzés ápolásában egyenlően érdekelve van, kívánatos, hogy a fenti határozat keresztülvitelében egyetértésben járjanak el.

3. Hogy a különböző egyházak abba a helyzetbe jussanak, hogy egymással érintkezést tartassanak fel, lépéseket kell tenni, hogy minden országban a körülmények szerint egy egyház magában, vagy különböző egyházak közösen egye-

sületeket alkossanak, amelyeknek feladata lesz az egyházakat, mint olyanokat közös munkának megnyerni a nemzetek közt a barátság ápolása és a háborús elintézkések kikerülése végett. Azért központi iroda állítandó fel az egyesületek közt a levelezés megkönnyítésére, hogy az a tudósítást gyűjtse s tovább adja és a mozgalom munkáját egységesen irányítsa.

A második gyűlést 1915-ben Bernben, a harmadikat 1919-ben Hágában, a negyediket 1920-ban St. Beatenbergben (Schweiz) tartották. A hágai gyűlésen a magyarok közül dr. Antal Géza és Pelényi János volt jelen.

A hágai gyűlésből fordultak a Népszövetséghez annak a kijelentésével, hogy a Népszövetség eszméje addig nem teljes és a Népszövetség célját addig el nem érheti, míg abban minden állam, mint tag nincs benne. S ugyancsak felhívták, hogy a kisebbségek kulturális és vallási jogainak védelmét első kötelességei közé sorozza.

1919-ben határozatot fogadnak el, hogy a világszövetség beadvánnyal forduljon a Népszövetség elé abban az irányban, hogy a Magyarországon fennálló központi szervezettől az egyházak e.öszakosan ne szakítottassanak el.

1920-ban St. Beatenbergben már 23 ország küldöttei tanácskoztak. Magyarországból a Szövetség egyik alelnöke Raffay Sándor püspök.

Ezekben a napokban Ramsay, volt londoni lelkész, járja Magyarországot és ismerteti a világszövetség gondolatát. A vidékről azzal a tervvel megy a fővárosba, hogy a ref. egyház összes részeiből, az egyházkerületekből mindenünnen hivatalosan is lépjenek be a világszövetségbe, természetesen első sorban a kerületek vezető egyénéi. De az is kívánatos volna, hogy egyházunk nagy elfoglaltságú adminisztrátorai mellett ott lennének olyan vidéki lelkészek és világiak is, akik nem roskadoznak hivatalos tennivalók terhe alatt, hanem kellő szabad idővel rendelkeznek arra, hogy az ilyen nagyjelentőségű mozgalomban részt vegyenek. Sőt minden más munkától mentesített, külön egyént is alkalmazhatnánk mi magyarok erre a célra. Az egyháznak nem pusztán a helyi igehirdetésre lekötött szolgálókra van szüksége, hanem legszentebb erkölcsi és vallási érdekei szolgálatára másnemű megbízottakra is — a körülmények parancsoló szava szerint.

A magyar ev. ker. diákszövetség konferenciája.

A magyar diákság megmentésén fáradozó diákszövetség folyó hó 2—4 napjain mintegy 100 résztvevővel országos téli konferenciát tartott. Bizonyosságok hangzottak el; titkok világosodtak meg; lelkek gyúltak lángra, hogy mint messzire lobogó fátylak útát mutatva bizó reménnyel erőt kölcsönözzenek s kitartásra, küzdelemre lelkesítsenek.

A konferencia előadói tárgyaik megválasztásánál mély belátással az egyént tartották szem előtt, az egyes lelkekbe igyekeztek elvetni a szép jövővel kecsgető, nagy dolgokat ígérő magvakat, hogy ott kisarjadva az egész magyar diákság életében megteremjék gyümölcsüket.

Viktor János: Jézus megállapításai, felhívásai, igéretei címmel tartott mély tartalmú sorozat-

tos előadást. Utakat tárt fel, melyeken Jézus megdönthetetlen következetességgel vonja magához az emberi lelkeket, rámutatva tényekre, égi biztatással az örök élet jutalmát ígérve nekik. *Karácsony Sándor*: A mai diákélet leltárát világította meg bámúlatos elevevességgel s nagy lélektani tudással; a mai magyar diák lelki tulajdonságait a különböző korok lecsapódásainak ismeri el. *Muraközy Gyula* kecskeméti ref. lelk. pedig Krisztus útja a magyarság életében című előadásával ragadta a hallgatókat arra a magaslatra, ahol — mint Pál, a nagy apostol írja, „senkinek sem lehet masban dicsekedni, hanem csak az Ur Jézus Krisztus keresztségében.” A magyarság életében is a Krisztus útja az igazi, a dicsőséges út; végén ott tündöklük a szenvedések, megpróbáltatások, tövises között megfutott élet ragyogó koronája. A magyar diákság felelősségét igaz, őszinte szavakkal *Deák János* ev. theol. tanár ecsetelte Diákságunk a jövő itélőszéke előtt című fejtegetésében. Itt az idő, hogy elvessük a magvakat, mert keserves lesz, ha eljő a gyümölcsözés ideje és meddő marad a virág. *Dr. Major László* titkár érdekes előadásban ismertette azokat a nehézségeket, melyekkel az előhaladásért folytatott küzdelemben meg kell birkóznunk. *Dr. Victor Ella* és *Szabadi Béla* a lelki élet gyakorlati próbáit tárták fel, míg *Deme László*: Munkák a középiskolások között című tanácsaival értékes gyakorlati utasításokat nyújtott. A zárógyűlésen *Benkő István* rákospalotai ref. lelkész benső, meghitt vallomása ragadták meg a lelkeket, előtárva azokat a gazdagságokat, amiket Jézus nyújt az egyénnek a világ sívár örömeivel szemben. Az előadásokat hozzászólások követték. Reggelként közös áhitat volt.

Lelkek szólottak a lelkekhez. Isten megmozgatta az élet tiszta vizének szintjét. Értékeket ömlesztett át a szívekbe; az örök élet értékeit. Vajha a magyar diákság egyszer már észrevenné, hogy ezek az értékek az ő értékei!... *zs. j.*

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gyászhir.** Febr. 1-én meghalt *Ragályi Géza* bódvalenkei ref. lelkész 80 éves korában. A tornai ref. egyházmegyének időrendileg utolsó esperese volt, akit 3 decenniumon ültetett a bizalom az esperesi székbe. Temetése f. hó 3-án tartatott a szép számú család és a környék nagy részvétele mellett. A halotti imát *Juhász László* esperes s a halotti beszédet *Fodor György* perkupai és a siri beszédet *Dózsa Jenő* szinpetrii lelkész mondta. Bár régen betegeskedett, halála mégis váratlan s hirtelen történt. Nyugodjék csendesesen a boldog feltámadás reményében.

— **Angol vendég főiskolánkban.** *Rev. Alexander Ramsay D. D.*, a nemzetek közti jóbarátságunk az egyházak révén való előmozdítására alakult nemzetközi szövetség titkára, 30 éven át volt londoni ref. lelkész febr. 1-én *Szabadi B.* bpesti ref. főgimn. h. tanár, mint tolmács, kíséretében meglátogatta főiskolánkat, hogy egyfelől hazánk vallásos, egyházi és kulturális viszonyaival megismerkedendő, főiskolánk: e hatalmas kulturtényező múltját és jelenjét megismerje, s másfelől minket

is megismertessen a szövetség céljaival, munkájával. A főiskola gyűjteményeinek megtekintése után déli 12—1-ig a hittanhallgató és az érettebb főgimn. ifjaknak tartott előadást, d. u. 4—5-ig a megszállt területről származó theol. ifjak panaszait hallgatta meg a csehek méltatlan bánásmódjáról, fosztogatásáról, 1/26—1/27-ig pedig a tanárok előtt ismertette a világszövetség keletkezését, szervezését, eddigi kongresszusait, elérendő célját. Ha valaha, most sokszorosan szükség van a szövetség munkájára!

— **Előadás.** Dr. Buza László jogakad. tanár febr. 8-án este a miskolci szabadegyetem körében nagy tetszéssel fogadott előadást tartott „A régi és az új nemzetközi jogról.”

— **A főiskolai internátus felállítása,** amelyre — mint tudjuk — 1916-ban az egész kerület nagy felbuzdulással megkezdte az adakozást, ismét foglalkoztatja főiskolánk előljáróságát és tanári karát. A megnehezült lakásviszonyok, de főként a megszállt területről jövő növendékekre való tekintet, azok megbízható elhelyezése és gondos ellenőrzése égetően szükségessé teszik az internátusi építkezéseket minél előbbi megkezdését. Hol és hogyan történjenek az építkezések? s hogyan közelítsük meg a jókedvű adakozók szívét és zsebét, — ezeken a kérdéseken töprengenek főiskolánk vezetői. A protestáns építő erő ősforrását: a gyülekezeti hívek áldozatkészségét okvetlenül igénybe akarják e célra venni. Hozzászólásokat és javaslatokat a kérdéshez szívesen fogadjunk.

— **Főiskolánk köréből.** *Petőfi-ösztöndij* címen főgimnáziumunk két jeles tanulója: *Horkay* László VIII. o. t. és *Varga* Imre VI. o. tan. a Huszárakciótól 5000—5000 koronát kapott. — Főiskolánk második *Petőfi-ünnepélye* febr. 11-én d. u. megy végbe. — A Lavotta- és Zempléni-szoborbizottság, melynek élén Vikár Béla akadémiai tag áll, felajánlotta, hogy a Vaszary szobrászművész által kidolgozott *Kossuth-mellképet*, amelyet eredetileg a tállyai ev. templomban akartak felállítani s amelynek gipszminiója készen áll, érezbeöntve főiskolánknak ajándékozza, hogy az a főiskolai épület nagy előcsarnokának falába illesztessék. Tanári karunk mély köszönettel fogadta a nemes ajánlatot.

— **Lelkészválasztás.** A zemplénagárdi gyülekezet *Csüry* István debreceni hitoktató-lelkészt választotta, szavazattöbbséggel, lelkészévé.

— **A nemzetgyűlés** törvénybe iktatta *Petőfi* Sándor érdemeit; közoktatásügyi bizottsága pedig, *Janka* Károly képviselő javaslatára elhatározta, hogy az állam népies kiadásban fogja költeményeit közrebocsátani és terjeszteni a nép legszélesebb rétegeiben.

— **A budapesti ref. egyház új főgondnoka** széleskörű munkatervvel foglalta el új állását. Így fontosnak tartja új szervezeti szabályzat kidolgozását, melynek útatisztása szerint rövid idő alatt megtörténjék a bpesti nagy egyházrésznek parcelálása úgy, hogy ezeknek a parcelláknak életképessége kielégítően nagy határok megvonásával biztosítható, szóval itt a centralizáció és decentralizáció elve kellő egyensúlyban maradjon. Sürögősen föl kell építeni a józsefvárosi, a 3 missziói egyházrészről szolgáló és a hegyvidék szükségleteit kielégítő templomokat, föl a nagy központi kultur-

házat; ki kell bővíteni a ref. főgimnáziumot internátussal és a Baár—Madas leánygimnázium részére saját épületet emelni. Az eddiginél nagyobb erővel kell végezni a belső építést, vagyis a belmissziót, úgyhogy ez a munka lehetőleg mindig szoros összefüggésben legyen a hivatalos egyházzal. Meg kell reformálni a hitoktatást a pedagógiai és gazdasági feltételek teljesítésével. A kalvinista karakter kifejlesztésére mennél több ref. elemi iskolát kell fölállítani, a konfirmált ifjakat buzgó valláserkölcsei gondozás alá venni, — végül nagyarányú és az élet szükségéi szerint részletező jótékonysági munkát kell végezni.

— **Esztországban** február 15, 16. és 17-ikén népszavazás lesz afölött, vajjon kötelező tantárggyá tegyék-e a vallásoktatást az iskolákban, vagy sem. A múlt évben hozott új népoktatási törvény ugyanis, amelynél a szocialisták játszották a bábá szerepét, törölte a vallásoktatást a népiskolai tantárgyak közül. A ker. párt erélyesen tiltakozott e szörnyű törvény ellen, 90,000 aláírásban kérte annak eltörlését, mire a parlament elrendelte a népszavazást. Ha 240,000-nél többen szavaznak a törvény ellen, a parlamentet föl kell oszlatni és új választást elrendelni.

— **Az oláh közoktatásügyi miniszter 78124—1922. sz. rendelete** arra kötelezi az egyházakat, hogy jövőben „a kinevezendő” tanárok oklevelét, születési, erkölcsi és *politikai* megbízhatóságát bizonyító okmányait terjesszék föl a miniszterhez, mert jövőre csak a miniszter *előzetes* jóváhagyása mellett lehet felekezeti iskolába, bármely fokozatúak legyenek azok, tanerőket alkalmazni; továbbá bekéri a miniszter az *eddig* tanerők hasonló okmányait is. — Ez a rendelet a legerőszakosabb és legleplezetlenebb belenyúlást jelenti a ref. egyház autonómiájába és oktatási szabadságába s első lépését jelenti a kormány hangoztatott *iskola-államosítási* törekvésének. Ez a rendelet minden tekintetben törvénytelen s önkormányzatunknak erős megsértése. Az erdélyi ref. egyházkerület vezetősége sietett a minisztert tévedése felől felvilágosítani s ez alapon a rendelet végrehajtását megtagadta. De vajjon használ-e ott az értelem felvilágosítása, ahol a gonosz indulat az akaratot teljesen hatalmába kerítette?

— **Új harangok.** *Hejőpapi, Tiszaszederkény* egyházközségek a közeli vasárnapokon szenteltették föl s adták át Isten dicsőségére, adakozás útján készült új harangjaikat a használatnak. A *miskolci* avasi torony részére is elment a harangmegrendelés s a szerződés megkötött; a 660 kilós *Miklós* harang 1,300,000 K-ba fog kerülni. A *sárospataki* ref. egyház szintén kénytelen megrepedt nagy *Rákóczy*-harangját újjáöntetni; a beteg harang nem sokára útra kél, hogy a hívek áldozatkészségéből új alakban térjen vissza. *Szirmán* dr. Szabó János 200,000, *Igriciben* Papi Nagy László 100,000 K-át ajánlott fel új harangokra. Mindmind biztató jelei az Úr háza szerelmének.

— **Budapestről.** A Kisfaludy-Társaság f. hó 6-án tartott tagválasztó ülésében, az ősszel elhunyt *Gárdonyi Géza* helyére *dr. Ravasz László* püspököt rendes tagjává választotta. — A skót ref. misszió nagytermében febr. 5—11-én tartott *evangélizáló előadások* sorozatában f. hó 10-én *Marton János*

spataki theol. tanár tartott előadást „A nevelés Isten országa szolgálatában” címmel. — Az egyetemes konvent felszólította tehetősebb alföldi gyülekezeteinket (Keeskőmért, Körös, Halas), melyik vállalkoznék a *ref. polgári iskolai tanítónőképzőintézet* felállítására. — A *Filadelfia Diakonissza-Egyesület*, dr. Kováts Lajos halála után, Csűrös István ref. főgimn. tanárt választotta elnökévé. A Filadelfia-Egyesület tulajdonát képezi a Bethesda-kórház és a pestújhelyi árvaház s munkájának legfontosabb része a szigorú egyházas szellemben vezetett diakonissza-képzés.

— **Harangavatások.** I. A *perkupai* ref. egyház febr. 4-én harangavatási és este Petőfi-ünnepélyt tartott. A harangmegáldást reggel 9 órakor Juhász László esperes teljesítette. Ugyanő a 11 órakor tartott istentiszteleten predikált. Az imát Fodor György lelkész mondta. Az énekkar harangavatási énekeket adott elő nagyon sikerülten: Este a Petőfi-ünnepélyen a megnyitó beszédet Juhász László esperes mondta, méltatva Petőfit, mint lyrikust, mint hazafias és elbeszélő költőt. Mindkét alkalommal előadási művészetével, tartalmas és mégis mindenki által érthető beszédével elragadta az ünnepélyen jelenlevőket. A két kis harang 243000 koronába került, mit a hívek áldozatkészsége hozott össze. — II. *Prügyön* szintén 4-ikén ment végbe a harangszentelés. A cukorgyári uradalom magtárjában elhelyezett új harangot 4-es fogatú ökrös szekér, a kórus éneklése és lovasbandérium kísérete mellett szállította a templomhoz. A harangavató imát és beszédet Szücs József t. dadai lelkész végezte, utána Zitás István debreceni esküdtfelügyelő szavalt. Amint az új harang szava egybegyűjtötte a híveket a templomba, itt Tóth Kálmán karádi lelkész, a község szülötte, lelkesítette hazafias beszédével a csüggedő magyarokat; majd Kiss Pál helybeli lelkész adta elő a harang történetét s olvasta fel az adakozók neveit, közben a dalárda mondott megható énekeket.

— **Miskolcon** az elmúlt évben született 202 fi, 199 nő, meghalt 189 fi, 188 nő; házasságot kötött 65 tiszta ref., 98 vegyes pár, ellenünk adott reverzálist 37 pár, javunkra 46 pár; áttért hozzánk 8 fi, 5 nő, kitért 2 fi, 4 nő.

— **A német ujságok** s közöttük az egyházi lapok is, az egyre fokozódó gazdasági válság folytán, egymásután szűnnek meg. Előbb a kisebb helyi jelentőségű lapok szüntették be megjelenésüket, azután a theol. folyóiratokra került a sor s most már a legfontosabb egyházi organumok is a végvonaglásukat élik. A liberális irányú *Protestantische Monatshefte* megszűnt, a balközéppárti *Christliche Welt* és a ref. egyház lapja: *Reformierte Kirchenzeitung* komoly veszélyben forog és előfizetők áldozatkész támogatását kéri. A mi magyar prot. egyházi lapjaink élete szintén fölötté válságos, a *Prot. Szemle* évek óta szünetel s a többi egyházi lap is csak a legnagyobb erőfeszítés mellett bír megjelenni.

— **Külföldi hírek.** A *Szovjet*-hatóságok, kevés az orosz karácsony előtt, kihírdették, hogy a karácsonyfák állítása és karácsonyesti multságok tartása gyermekek és ifjak számára meg van engedve, de a díszítésnél minden vallásos jelvény

alkalmazása tilos. — *Portugáliában* „Jornal Evangelico” címmel prot. egyházi lap indult meg, mely a prot. egyházak egyesítésén és az ország evangelizálásán fog munkálkodni. — *Bázelben* két mozgószínház is előadta, Kékszakál cím alatt, Landru párisi gyilkos rémtetteit, aki egymásután gyilkolta meg külvárosi villájában jegyeseit. Egy társaság közbelépésére, mely az erkölestelen színelőadások elleni küzdelmet tüzte ki céljául, a förtelmes darab előadását betiltották.

— **Csere.** Melyik falusi lelkész cserélne városi állami hitoktató-lelkésszel? Cím a kiadóhivatalban.

Szerkesztői üzenetek.

Berente. A küldött 700 K-t megkaptuk. Kissé későn és fogyatékosan jött, mert 1921., 1922. és 1923-ra még 50 K-t kértünk — **Többen,** a rendes előfizetési díjon felül, meleg jóakarattal jönnek lapunk anyagi terhei viselésének könnyítésére; így 500 K adományt kaptunk a szabolcsi, nagymihályi, tállyai és szikszói (kétszeresen, 2 pld. után), 1000 K-át a bánfalvai, m.-keresztesi, t.-szadai, t.-karádi lelkész uraktól és Farkas Géza úrtól. Köszönjük s továbbra is kérjük a szíves adományokat, mert 500 K előfizetési díj mellett a lap nehezen fog tudni megélni.

HIVATALOS RÉSZ.

197—1923.

Körlevél.

A vallás és közokt. miniszter úr megkeresésére tudatom a következőket:

1. Az esperes és lelkész urak figyelmét különösen felhívom a vall. és közokt.-ügyi minisztériumnak 1922 dec. 22-én 130.700/922. sz. a. kelt és minden iskolához megküldött azon rendeletére, mely az iskolakötelezettség teljesítésének biztosításáról szóló törvény végrehajtása tárgyában adott ki. Ennek a törvénynek pontos végrehajtása épenügy érdeke az egyháznak, mint az államnak.

3. A lelkész és tanító urakat felkérem, hogy teljes buzgósággal működjenek közre abban, hogy a tanköteles kort meghaladott analfabeták, lehetőleg teljes számban vegyenek részt az állam által részökre szervezett, vagy szervezendő tanfolyamokban. (172,596/922.)

Miskolc, 1923 febr. 1.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Pályázati hirdetmény.

A *taktakenézi* ujonnan szervezett református kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Javaldalma: öt hold legeltetési jog, három öl puha tűzifa beszállítva, tizenöt köböl rozs, lakás, kert s fizetés ki gészítő államsegély. Kötelessége: I—VI. vegyes osztály tanítása, ismétlő iskola vezetése, összes kántori teendők végzése, akadályoztatás esetén lelkési helyettesítése. Pályázati határidő: megjelenéstől számított tíz nap. Pályázhatnak okleveles, kömmün alatt szerepet nem vállalt férfitanítók.

Pályázati kérvények a taktakenézi (Szabolcs megye u. p. Prügy) lelkési hivatalhoz küldendők. Taktakenéz, 1923. január 30.

Szabó Andor,
ref. lelkész.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250—	Főmunkatársak:		Fél "	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed "	500— "
				Nyolcad "	250— "

TARTALOM. Ragályi Géza 1842—1923. (Nekrológ.) — Tussay János: Egykor és most. — Irodalom. — Vegyes közlemények.

RAGÁLYI GÉZA. 1842—1923.

Az Úr egy régi hű szolgája zárta örök álmomra szemeit február 1-én éjjelután 2 órakor.

Az élet hosszú, boldogító volt. Áldást árasztott családra, gyülekezetre s az egész anyaszentegyházra. A halál rövid, úgyszólván egy sóhajtás s a fájdalom sokáig, évekig tartó azoknak szívében, a kiket szeretett, kikért híven s odaadással működött 48 éven át.

Rajta igazán betelt a költő mondása:

„Előtted a küzdelem, előtted a pálya,
Az erőtlenség csügged, az erős megállja.
Tudod mi az erő, nem más, mint akarat,
Amely előbb-utóbb diadalmat arat.“

Diadalmat, de ezt mennyi küzdelem, mennyi gond, nélkülözés előzte meg!

Az egyszerű, szegény kálvinista rektor, Ragályi László fiának, milyen útat kellett megtenni, míg életének azt a fanyar gyümölcsét, mit az emberek diadalmnak neveznek — elérte? Atyja három éves rektor a borsodmegyei Igricziben, korán megnősül. Felesége Csiszár Lidia. A szaporodó család számára biztos megélhetést nyújtó rektória kell. Ilyennek mutatkozik a régi Tornamegyében, Borzova, ma Szádvárborzosa. Gyermekéveinek emlékei e helyhez kötik.

1850-ben, a miskolci progymnasiumba, majd egy év múlva a gymnasiumba kerül, hol Kun Abrahám, majd Orbán József, Vágó József, Finkey Pál, Lévy József, később Solymossy Sámuel, Kovács Gábor, Pásztor Dániel voltak tanárai, kiket haláláig dicsekedve — hálással emlegetett.

Érettségi vizsgát 1862. évben tett 19-ed magával, kik közül már csak Ráczevy Károly nyugalmozott aszalói lelkész él.

Theologiai akadémiára Sárospatakra ment, hol tanárai: Erdélyi János, a kiváló aestheticus és költő; Árvai József, a híres pedagógus, majd Dr. Heiszler József, a híres egyházhistoricus, Kolozs Dániel, Szeremley Gábor, a tudós dogmatikus voltak.

Az erős ifjú, hatalmas bassista közkedveltségnek örvendett s az ifjúság vezéralakjai között foglalt helyet. Szegénysége miatt azonban 1865 februárjában Erdőbényére ment ki három éves

rektóriára. Itt a pataki jóbarátok többször felkeresték s egy-egy látogatás valódi ünnepnap volt neki is és az erdőbényeieknek is.

Három év múlva visszament félbeszakadt tanulmányai folytatására. 1869 június havában a theologiai bevégezte s a kápláni vizsgát is letette szept. 1-én, mint zsarnói segédlelkész Tornán lett nevelő. Még ekkor élt s virult a régi Tornamegye, A székvárosban több s leginkább ref. vallású hivatalnok lakott. Megyei börtön is volt, melynek létszáma 50—60 közt váltakozott. A fiatal káplán magára vállalta a foglyok lelki gondozását s minden 2-ik vasárnap predikált a ref. híveknek. Mint nevelő 13—14 gyermeket tanított a 4 elemi s két gimnáziumi osztályba sorozva kiváló eredménnyel. Mint szeretett nevelő járatos volt minden intelligens családhoz s ez a kedves érüklözés sokáig felmaradt.

1872. évben görgői s lelkész és tanító lett. Itt az iskolát fegyelem és szorgalommal mintaiskolává tette. Az 1873-ban kiütött cholera alkalmával a homeopátiás gyógyítgató lelkésznek, Lükő Bélának jobb keze volt.

1874 májusában már barkai lelkész, hol meg-nősül, elvevén örömben-bánatban mind végig híven esztendő társát, a szerénységben és szépségben tündöklő Osváth Ottiliát, a b. lenkei lelkésznek: Osváth Illésnek leányát, kivel olyan szép családot alapított, amilyenre még a gyermekekkel bővülő kálvinista papok között is ritkán találkozunk. 12 gyermek. Egy csecsemő, egy 15 éves korában hal meg. De 10 élő marad. E 10 között 8 fiú s két nő. S a 8 fiú közül 6 végig harcolja a világháborút, egynemelyik minden szenvedésével s fogságával együtt. Ma már a polgári életben mind hasznos, munkás tag. Kereskedők, tanítók, jegyzők, kiknek az egymás iránti szeretet megmutatása mellett főtörekvésük volt, hogy az öreg édes atyának alkonyra hajló napjait megédesítsék. S ezt meg is érdemelte. Minden külső segítség nélkül, egyedül önmagára támaszkodva 300 frtot nem tevő jövedelemből takarékosan, csak családjának élve nevelgeti a jövő reményeit.

A Barkán töltött 2 év után Szádelő hívja meg lelkészül. Az egyház nem jobb, mint Barka, de közelebb esik a feleség szülőföldjéhez s közelebb a régi ismerősökkel lakott megyei székhelyhez, Tornához. Itt tölt 23 évet. Ifjúságának, férfikorának jó részét. Szánt, vet, fákat nevel. Miután

földje nagyon kevés, inkább fákat nevel s szőlőt plántál. Megfeszített munkával, széleskörű ismeretségének jó kihasználásával, a rozszant templomot-tornyot rendbe hozza, a templomba orgonát állíttat. Ajban új templomot, tornyot épít s bele harangot állíttat.

Az iskolát szereti. Vigyáz. Olyan tanítónak, aki mint a rossz napszám, csak immál-ámmal végzi a terhes munkát. Hanem az iskola aztán jó is. 23 év alatt átforgatja a lakosságot. Persze ez nem megy néminemű összetűzés nélkül, de végre is az ő erős akarata győzedelmeskedik. Az utolsó években, hogy a philoxera által szegénnyé tett híveken könnyítsen, az egyház iskoláját átadja az államnak. Ma persze már tudjuk, hogy ez hiba volt, de akkor még az ilyen nyereségszámba ment.

Szádelőből a szini egyház hívja el lelképásztorú. Itt azonban a 9 év alatt a tetterő meglanyhulása, az esperességgel járó több dolog, vagy a presbyteriumnál a kellő megértés hiánya, vagy talán mind a három ok fennforgása miatt nevéhez nagyobb alkotás emléke nem fűződik. Szögligeten, a filiában azonban a roskadozó templom és új iskola s tanítóilak megépítése az ő idejében történik. Ugyanek az ő idejében történik az előkészület a szini iskolának állami, illetve községi iskolává leendő átengedése iránt.

Kilenc évi itteni lelkészkedése után a szerencsétlen véget ért Jakab János után a bódvalenkebecskeházi egyház hívja meg lelkészül s itt is fejezte be munkás életét.

Amint életrajzában maga megjegyzi, „egyházi életünk érdekében kifejtett működése egyházmegyéje által csak nagyon későn méltányoltatott. Mint iskolalátogató 20 évnél tovább működött.” Csak jó későn hívja el az egyházmegye bizalma az aljegyzői, majd 1896 tavaszán a főjegyzői s 1897. év tavaszán az esperesi hivatalra Arday J. Dániellel szemben. Az esperesi hivatalt viseli aztán 1920. évig, — nyugalomba vonulásáig, Csak-hogy már ekkor nincs meg a 16 anyaegyház, csak 8. Az 1912., 1913. években a fáradság, az ernyedtség nyomai láthatók rajta. 1913-ban már káplánt tart. S az 1914. évi általános tisztújításkor szavazattöbbséggel nyeri el az esperesi hivatalt. S ez a szavazattöbbség láthatólag rosszul esett lelkének, mit nem enyhített az sem, hogy a filiák meg nem szavaztatása miatt megtámadott választást a támadás visszavonása után az egyh.-megye megerősítette. Hogy az erő aláhanyatlását helyesen látták meg azok, kik másként akarták az esperesi széket betölteni; — ezeknek önmaga szolgálhat igazságot önéletrajzában: „*éveim terhe kifárasztott, érzem, nagyon érzem gyengülésemet, érzem, hogy két-tős hivatalom terheit nem vagyok képes viselni s örömmel raknám ezeket erősebb vállakra.*”

1920-ban az esperesi terheket csakugyan lerakta vállairól. A 122 évig fennállott kistornai egyházmegyének időrendileg ő lett az utolsó esperese.

Hű munkás, olvasgatni szerető, kötelességeit híven betöltő, az anyaszentegyház előmeneteléért lelkesülő s azt munkával, fáradsággal is segítő lelkész; a tiszta családi élet szeplőtlenységét mind halálig megőrző, az övéért semmi áldozattól vissza

nem riadó, a dalért, zenéért még öreg korában is lelkesülő szolgatárs volt.

Emléke legyen áldott! Nyugalma megszentelt! Lelkének békesség az ő Urától, kinek szolgált, kiről vallást tett sokak előtt! *Fodor György.*

Egykor és most.

A panaszkodás nem kenyerem. Hála Istennek, nincs is miért. Az isteni gondviselés ugyanis oly jó hozzám, hogy ma is megvan a mindennapi kenyerem s kedves családommal együtt boldogságban élünk. Igen, mert megtanultuk, hogy: „földi ember kevéssel beéri, vágyait ha kevesebbre méri.”

Azonban azt hiszem, igen sok lelkész-testvérem nevében szólok, midőn nem fogadom el azt a megjegyzést, mit sokszor olvastam, még többször hallottam itt is, ott is, még egyházi vezető emberek ajkáról is: „a természetbeni járandóságot élvező falusi lelkészek fizethetnek.”

Igen sok egyházat tudnék felsorolni ezen állítás megcáfolására, de nem megyek sehova példáért, felmutatom saját egyházamat.

Im nézzük, a számok beszélnek!

Ma is 72 kőből rosz fizetésem van, mint régen volt. Régen 1—2 véka maradt el csupán, ma 15—20 kőből.

S nagyon érthető, mert az a szegény zsellér a reá eső 1—2 vékát nem képes a mai folyó árban megfizetni.

Két vékéért régen fizetett 7 koronát, e helyett ma kellene neki fizetni 3600 kor.-át. Nem bírja. A pap pedig a gyülekezeti béke és jórend kedvéért néman tűr.

Munkaváltásom régen is 360 kor. volt, ma is annyi. 20 igás napszámért régen fizettem 120 koronát, tehát a 360 kor.-ból még megmaradt 240 koronám. Ma 20 igás napszámért fizetek 80000 koronát, tehát a 360 koronát megpótolom 79640 koronával.

Mustpénzem is annyi ma is, mint régen volt: 180 kor. Régen vehettem érte 300 liter bort, ma vehetek érte 1½ liter.

Fa fizetésem is 36 m., mint régen. De mily nagy a különbség! Régen április havában mind behozták a hívek. Szinte gyönyörűség volt nézni a parochiára beforduló sok szekeret megrakva szebbnél-szebb hasáb fával. Ma alig tudunk kicsikarni egy pár méter galyfát. S ezen nem lehet csodálkoznunk, ha meggondoljuk, hogy régen 2—3 kor. volt egy méter fa, ma pedig 1500—2000 kor.

Bizony a hívek sehol sem adnak ki könnyen 3 kor. helyett 2000 kor.-át a belhivatalnokok fa járandóságáért.

Nem csoda, hisz nagyon sok ember lelke még ma is teljesen át van itatva a vörös uralom átkos szellemével.

Régen földbérlet címen kaptam 240 kor.-át. Megfelelt 15 mm. buzának. Ma kapok 7 mm., fele árpa.

A stóllak körül csak a legnagyobbat emlitem: a temetési stóllát. Régen 2 kor., ma 200 kor. Régen 2 kor.-ért levitt a fuvaros a vadnai állomásra, ma fizetek érte 1200 kor.-át.

Régen a kongruám volt 370 kor., ma sem több. Akkor vehettem érte 30 pár cipőt, ma 230

koronával meg kell pótolnom, ha a suszter egy pár cipőt megtalpal.

Most már nagyjából összegezem.

Régen savát-borsát fölszámítva fölment a jövedelmem 2000 kor.-ra. S akkor az volt a megjegyzés: egy szegény falusi lelkész. Ma fele jövedelmem sincs. 2000 kor.-nak megfelelőleg ugyanis ma egy millió korona évi jövedelemnek kellene lenni s alig van 400,000 kor.

Mit szóljanak most azok a lelkész-testvéreim, kiknek még annyi sincs, mert nem folyó árban fizetik a természetbeni járandóságot. A család pedig nagy, 1—2 gyermek meg talán már gimnáziumba is jár?

Vagy mit szóljanak azok a lelkészek, akiknek oroszánrész jövedelmük a kongrua volt?

S most azt kérdelem: nem lehetne-e valami módon ezen a csekély kongruán változtatni? Hiszen például az én 370 kor. kongruám helyett ma legalább 150,000 kor.-át kellene kapnom s akkor sem érne annyit, mint régen.

Ugyan nem azért maradt-e a kongrua mindeztideig is csak a régi, mert azok közül, akiknek ez fáj, vajmi kevesen fordulnak meg ott, ahol szólni lehetne róla?

Bizony nagyon áldásos volna, ha a vezető emberek ott és akkor, ahol és amikor kell, szóvá tennék ezt s ha többet nem, legalább 50 szerez kongrua felemelést kieszközölnének a sem drágasági, sem rendkívüli, sem gyors, sem roham, sem semmiféle segélyt nem élvező, *ma is szegény falusi lelkészek* számára.

Bánfalva

Tussay János,
bánfalvai ref. lelkész.

IRODALOM.

* Zur Lage des Europäischen Protestantismus.

Übersicht über Notstände und Hilfswerke im Gebiet der europäischen evangelischen Kirchen, nach Originalberichten bearbeitet und herausgegeben vom Sekretariat des Schweizerischen Evang. Kirchenbundes, Zürich, 1922. 164 l., ára 2 fr. — Augusztus 10—12-én Kopenhágában prot. egyházi értekezlet gyűlt össze, mely az európai protestantizmus helyzetének megvizsgálásával foglalkozott s a melyen 20 országból 37 európai egyháznak és egyházszövetségnek 72 képviselője vett részt. A svájci egyházi szövetség, mely az értekezletet, semleges országok képviselőinek bevonásával, mint előkészítő bizottság összehívta, felszólította az európai prot. egyházakat, hogy júl. 10 ig nyújtsák be hozzá inséges helyzetükről és szükségleteikről szóló jelentéseket, illetőleg a jobb sorshban levők részéről eddig kifejtett segítő-akcióról szóló értesítést. A felhívás hangsúlyozta, hogy minden egyes országban a protestantizmus általános helyzetét törekedjenek feltüntetni. Az európai protestantizmus eddig összefüggéstelensége, az egyházi organizáció hiánya megnehezítette e jelentések összeállítását és elevenen érezhetővé tette egy központi információs-iroda felállításának szükségességét. Így jöttek létre az e kötetben közölt jelentések, amelyek együttvéve hatáson képet nyújtanak az európai protestantizmus jelenlegi helyzetéről. Va-

lamennyi azon a nyelven van kinyomtatva, amelyben beküldetett (a legtöbb németül, a kisebb rész francia és angol nyelven); az összeállítás munkáját Keller Adolf zürichi lelkész végezte. A mű 3 részre oszlik. A) az egyes európai prot. egyházak inséges helyzetének ismertetése, u. m. Belgium 2, Bulgária, Németország 4, Esztország, Finnország, Franciaország 3, Itália (a waldensi egyház), Jugoszlávia, Lettország, Litvánia, Ausztria, Lengyelország 3, Oláhország (az erdélyi ref. és unit. egyház részéről nem érkezett jelentés, csupán a szász egyházzól van szó), Oroszország 2, Spanyolország, Csehország (az elszakított magyar ref. egyház sorsát Balogh Elemér püspök ismerteti), Ukrajna, Magyarország (a luth. egyházzól Raffay S., a ref. egyházzól dr. Szabó A. ad ismertetést). B) A segélyző európai országok segélyakciójának ismertetése, feltüntetve, hogy melyik egyház hová és mennyi segítséget küldött; itt sorba jön Dánia, Nagybritannia, Hollandia, Norvégia, Svédország, Svájc. C) Amerika segítő akciója. A 156—161. lapon a szerkesztő összegezi az eredményeket. A Kopenhágában tartott értekezlet, tekintettel sok európai prot. egyház inséges helyzetére, kívánatosnak mondotta ki, hogy az általános evang. segélyakció egységesen szerveztesék és e célból az európai protentantizmus képviselői gyűlésévé alakult át. Választott egy végrehajtó bizottságot, mely az erre az értekezletre meghívott egyházak képviselőiből áll és felhatalmazta azt, hogy további tagokkal magát kiegészítse. E bizottság a segélyakció keresztülvitelét egy központra bizta, de a mely nem léphet az egyes országokban vagy egyházakban fennálló segélyezési organizációk helyébe. Megkérte a svájci evang. egyházi szövetséget, hogy e központ szervezését a többi egyházak támogatásával vegye át. Az érdekes kötetből egyes jelentéseket bővebben fogunk ismertetni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Régi diákok összejövetele. A Budapesten élő régi sárospataki diákok, öregek és ifjak, szépen sikerült, mindvégig kedves és barátságos hangú összejövetelt tartottak f. hó 13-án este az Országház pincevendéglőjében. Az összejövetelen mintegy 110 en jelentek meg, közöttük sok, a társadalomnak előkelő állást elfoglaló tagja (köztük dr. Bessenyei Z., Janka K., Nagy E., dr. Szabó Sándor nemzeti gyűlési képviselők); főiskolánkat dr. Rácz L. rektor, Harsányi I. és dr. Szabó S. dékánok képviselték, A megjelentek egyhangúlag magokéva tették azt az eszmét, hogy szerves szövetséget fognak alkotni, mely a főiskola iránti meleg szeretet és az egymás iránti barátság és bajtársi érzés ápolásán kívül a fővárosba kerülő ifjú pataki diákok anyagi és erkölcsi támogatását, továbbá a főiskola erkölcsi és anyagi védelmét tüzi ki feladatául. Ezzel kapcsolatban elhatározták, hogy a haza és a magyar nemzet védelmében a világháború folyamán elesett pataki diákok neveit a főiskola előcsarnokában márványtáblán fogják megörökíteni, egyhangú helyesléssel

fogadták dr. Rácz L. rektor azon indítványát, hogy a főiskola előcsarnokában, a Kossuth L. éreplakettjével egyidejűleg, a főiskola áldottem lékü alapítóinak és nagy pátronúsainak: *Perényi Péternek, I. Rákóczy Györgynak és Lorántfi Zsuzsannának* is éreplakettet kell felállítani s ennek céljaira, miután dr. Bessenyei Zénó, Tassonyi Ernő, dr. Faragó Sámuel, dr. Egry Ferenc és dr. László Ferenc 10,000—10,000 K-át, Székely Gyula, dr. Hörsik Endre, Janka K. 5000—5000 K-t felajánlottak, a többi résztvevők is oly szívesen hozták meg áldozataikat, hogy rövid idő alatt mintegy 110,000 K gyűlt össze fundátoraink és pátronusaink emlékének megörökítésére. A márványtábla és a plakettek leleplezése — remélve, hogy akkorra elkészülnek — május 31-re tűzetett ki, melyre főiskolánk régi lelkes barátai nagy számban igérték meg megjelenésüket. A márc. 15-én este tartandó hangverseny jövedelme szintén a főntemlitett célra fordíttatni.

— **A II. Petőfi-ünnepély** f. hó 11-én d. u. zajlott le főiskolánkban, a megjelent népes közönségnek époly tetszésével és elismerésével találkozáva, mint pár héttel ezelőtt és époly felemelő és nemes érzésekkel töltve meg a hallgatók szívét és lelkét. Az érdeklődés középpontjában ezúttal *Dávid Zoltán* főgimn. tanár előadása állott, amely mindvégig lebilincselő modorban ismertette „Petőfi szerelmeit és szerelmi költészetét.” Az ének-, zene- és szavallati előadások mind az előadás illusztrációi, Petőfi legszebb szerelmi költeményeinek bemutatói voltak. Harmadik Petőfi-ünnepélyünk, a melyen *Novák S.* főgimn. tanár Petőfi hazafias költészetét fogja ismertetni, márc. 15-én, a magyar szabadság ünnepével egybekapcsolva lesz. — Ugyancsak febr. 11-én d. e. 11 órakor tartotta a főgimn. *Erdélyi-Önképzőkör* Petőfi-ünnepélyét, melyen *Béky Zoltán* ifj. elnök emlékezett meg megnyitó beszédében Petőfiről, *Elekes György VIII. o. t.* Petőfi és Arany barátságát, *Horkay László VIII. o. t.* Petőfi és a kritika viszonyát ismertette (mindkettő pályanyertes dolgozatából). Ének-, zene- és szavallati előadások emelték még az ünnepély színvonalát.

— **Debrecenből.** A debreceni ref. egyház presbiteriuma f. hó 13-án tartott ülésében tudomásul vette az igazg.-tanács azon határozatát, hogy a tanítónő-képezde igazgatójává *dr. Papp Ferenc* tanárt, főiskolánk régi kitűnő tanítványát választotta meg. Az egyh.-ker. papi főjegyzőségnél a presbiterium egyhangulag dr. Révész Imrere adta le a szavazatát (ő az egyedüli jelölt). — A Csokonai-Kör febr. 16-án tartott Petőfi-ünnepélyén *Szabolcska Mihály* jeles költőnk személyesen olvasta fel „Petőfi lelke” című hatalmas ódáját.

— **Válasz** *Kiss József* nyílt levelére. Kedves Öcsém! Nyílt leveledre válaszolok, bár ez a válasz már tárgyitalan, mert leveleddel egyidőben megérkezett hozzám a búzasegély felosztása. Válaszom éppen e miatt késett, mert sürgősebbnek tartottam a segély folyósításának ügyét. Válaszom igazolás e lapok olvasói, főként megyebeli lelkésztársaim előtt. Én kezdettől úgy gondolkoztam, hogy a megajánlott segélyt minél korábban és lehetőleg természetben kell kiosztani. Ebben egyetértett velem

úgy az esperes úr, mint az adhoc-bizottság elnöke. E terv megvalósíthatása végett az esperes úr az október 27-i S. O. Bizottsági gyűlésre meghívta az elnököt s több bizottsági tagot. A munkálat megkezdésekor azonban olyan kijelentés hangzott el, hogy többen vannak, akik azt a „nagy adót” nem tudják megfizetni. E kijelentés után a Bizottság kimondotta, hogy mivel egy részről azt sem tudja, mily összeg felett rendelkezhet, más részről, mivel az igazán segélyre szorult özvegyek a S. O. Bizottság által, meg a Kovács—Komjáti-alap jövedelméből nagyobb segélyben részesülnek, meg kell várni, míg az ajánlattevők a rájuk eső összeget egészben vagy részben befizetik. Bár az egész összeg máig sem folyt be, de mert már a múlt hó közepén tekintélyes összeg — 320.000 K — állott rendelkezésre, megtettem az indítványt a szétosztásra s a Bizottság az özvegyek és nyugdíjasok vagyoni viszonyai arányában ezt az összeget szétosztotta. Az értesítést szétküldöttem s az illetékesektől függ, mikor jutnak a megszavazott segélyhez. Testvéri szeretettel üdvözöl *Kádár János* egyh.-mei dékán.

— **Az Orsz. Ref. Tanáregyesület** küldöttsége, melyhez a luth., az Orsz. Középiszkolai és a Fővárosi Tanáregyesület küldöttségei csatlakoztak, febr. 10-én terjesztette a kereskedelmi és közoktatásügyi miniszter elé tiltakozását azon miniszteri rendelet ellen, mely a nem-állami tanárok családtagjait és nyugdíjas tanárokat a kedvezményes vasúti utazás jogától megfosztotta. Az egyesült küldöttségek szónoka mindkét minisztériumban *Dóczy Imre* volt, aki remek beszédben fejtette ki a rendelet sérelmes voltát. A küldöttség, sajnos, semmi ígéretet nem kapott a rendelet visszavonása iránt.

— **Adományok Amerikából.** *Kalassay Sándor* ligonieri árvaanya 100,000 K-át küldött, mint amerikai ref. testvéreink adományát oly céllal, hogy annak kamatai a theol. akadémián két szegénysorsú, jól tanuló és rendületlen ker. hitű ifjúnak ítéltesse nek oda. — *Székely Sándor* brownsvillei lelkész újabbán ismét 20,000 K-val növelte tápintezeti alapítványát, továbbá 5000 K-át küldött a II. gimn. osztály könyvtárának helyreállítására. Hálás köszönet a nemes szíveknek!

— **Segédlelkéshi** alkalmazást keres nős lelkész. Cim a kiadóhivatalban.

— **Harangszentelést** tartott febr. 4-én szivbeli örvendezések közti a *mályinkai* gyülekezet. Az úrasztalán elhelyezett harangot *Hubay Mihály* szivvári elnök áldotta meg magas szárnyalásu beszéddel és imával; az alkalmi beszédet *Nagy Lajos* tardonai lelkész tartotta, buzdítva a hiveket a jó cselekedetekre; ugyanő a helybeli lelkész kis leánykáját megkeresztelte. Végezetül *Salamon Gyula* mályinkai lelkész mondotta el az elvitt harang lelkének azóta átélt viszontagságait és fájdalmát, mikor mint ágyú a harcmezőn a magyar ifjak eléstét látta s ime most újjászületve, új testbe öltözve tért vissza falujába, hogy ismét hívja az élőket és temesse a holtakat. Az adakozók nevének felolvasásával ért véget a szép ünnepély, melynek emléke még sokáig ott fog zengeni a szívekben.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250—	Főmunkatársak:		Fél	1000—
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed	500—
				Nyolcad	250—

TARTALOM. yr: Egy kis időszak elmékedés. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Pályázati hirdetés. — Hirdetés.

Egy kis időszak elmékedés.

A napokban egy nyugta járt a kezemben. N. N. s.-lelkész nyugtáz rajta 1921 július 1-től október 28-ig részére járó 96 korona 33 fillér államsegélyt (kongruát). Ez a nyugta, — csak innen számítva a körutazását, — lement a püspöki hivataltól az illető s.-lelkészhez, onnan hozzám jött láttamozás végett, én tovább küldtem az esperesi hivatalhoz, az esperes úr visszaküldi a nyugtázónak, vagy jobb esetben a püspöki hivatalba. Megjár tehát a 96 kor. 33 filléres nyugta a legalacsonyabb számítás szerint négy postai útat s belekerül a 25 koronás bélyeggel 100 koronába.

Ugyanez történik a korpótlékunkkal, amely eszökönnyösen marad a békeidőbeli névértékben, 400 koronában; bár ez aranykoronába számítva ma csak 80 fillért jelent s ennek is negyedrészt felemészt a bélyeg és utalványköltség. A családi pótlékunkból, aminek illetékességét ma olyan szorgosan kutatják, békeidőben egy gyereket legalább is kiruházni nagyon jól lehetett, a mai 1600 koronából (3 kor. 20 fillér) jó, ha két pár harisnyát lehet neki venni. Így akarja elősegíteni az állam a népszaporodást?

S ugyanez az állam, amely a mi járadékaink nagy részét — a valuta romlást tekintetbe sem sem véve — meghagyja a békebeli, vagy négy év előtti számértékben: bélyegben, vasúti jegyben, trafikban, adóban mi rajtuk beszedi a békebeli árak 250—500 szorosát. Hol itt az igazság? Nem az lenne-e a helyes és méltányos dolog, ha az államháztartás bevételi tételeinek a változtatása arányában, a kiadási tételek is változnának és pedig nemcsak a nyersanyagokra, hanem az emberi munkák díjazására vonatkoznának is. Avagy az anyag drágább és becsesebb, mint az ember?

De ilyenformán vagyunk a hiveinkkel szemben is. Én esketem, temetem a cipészt, a szabót, a napszámot, a gazdálkodó embert a békebeli stólának legfeljebb százszorosáért, s — ha valamiért hozzámegyek — arcizomrándulás nélkül, könyörtelenül beszedi rajtam a békeárak 500-szorosát. Hát a mi munkánk nem olyan értékes, — ha már nem értékesebb — mint bármely más emberi munka?

Sőt így kezd kialakulni a helyzet közegyházi, nyugdíj, gyámjár stb. járulékaikkal is. Szóval míg kiadásaink, kötelezettségeink közül las-

sau egy sem marad a valutáris arány rettenetes számán alul, addig bevételeinknek békében jelentős tételei nem sokára csak bélyegköltséget és adminisztrációt s ez alatt gúnyt és bosszúságot fognak számunkra jelenteni.

Nem azért írjuk le itt ezeket, mintha nem tudnánk, hogy nehéz idők vannak, amelyek mindenkinek kiosztják a kereszthordozás ötöt illető részét. Nem akarunk mi, református lelkészek, e kereszt alól kibújni, hiszen hivatásunk próbáltatások hősiesség hordozására is kötelez. Nem akarjuk a száz teherrel megrakott illetékeseket a magunk bajával is zaklatni s tőlük a jelen viszonyok között lehetetlen javításokat, intézkedéseket követelni.

Csak azért mindezeket, lássa a közvélemény, hogy ez a sokszor, könnyen telhetetlenséggel vádolt, kopott palástos társaság látszólagos, nem ritkán irigy felületességgel felfújt számokban nagy jövedelmei mellett igen sok jogos és méltányos járulékában meg van rövidítve. Azért írjuk ezeket, hogy az ilyen eltulodások, mikor négy hónapra szóló államsegélyt, félévre szóló korpótléket felülmúl és felemészt a nyugtázással járó portóköltőség, a mai határon túl ne nőjenek; mert ha soká így megy, a járulékaikért a nyugtához szükséges papírt is kár lesz odaadni.

Azért írjuk ezeket, hogy „videant consules“ és mihegyt lehet, ahogy lehet, — segítsenek. Mert mondhatatlan veszélyt rejt magában az, hogy egy pályáról, ahol közérdekből, épen a mai létérdekekből a legelsőrangú munkásokra van szükség, — erről a pályáról s annak épen a legfontosabb őrhelyeiről (városi lelkészség, theol. tanárság) a nyomor sötét fenyegetése riasztja vissza az embereket. Mondhatlan veszély az, ha napról-napra való gond emészt a pástort, akinek a maga gondja alóli teljes felszabadulással kellene a hívek, a társadalom, az egyház ezer ágú életének felvetődő és meglevő problémáin tartani állandóan a kezét. Mondhatlan veszély, ha abban a családban, amely élő és irigylésre méltó tiltakozás tartozik lenni a nemzetpusztító egykézésnek, féltő aggodalom vár és fogad minden újszülött gyermeket, mert a részére járó állami segítségből legfeljebb az első csörgője, de az egy hónapra való teje már nem kerül ki.

yr.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Vallásos és irredenta estély Cserépfaluban.

F. hó 11-én kedves és szeretetteljes ünnepesget rendezett Cserépfalu közönsége a küzdelmes sorsú mezőkövesdi kis fiókegyház javára, mely a ref. testvéri összetartozás érzésének megható ünnepévé vált. Mezőkövesdről és a vidékről szép számú vendég látogatott el Cserépfaluba, kik legnagyobb részt Pósa Péter lelkész vendégszerető házánál találtak szives fogadtatásra. Az estély a ref. ének-kar szép vallásos énekével kezdődött. Pósa Péter magas szárnyalású megnyitó fohásza s üdvözlő szavai után Piros Ica (M.-Kövesdről) hegedű- és harmónium-kiséret mellett gyönyörű hangjával vallásos hozsannákat énekelt, melyeket a közönség áhitatos csendben hallgatott. Ezután Szombathy László mezőkövesdi hitoktató ünnepi beszede következett. A ref. hit és a hazaszeretet szoros kapcsolatáról beszélt, majd az irredentizmusra tért át. Könnyek gyűltek a szemekbe, midőn az elszakított testvérekről, elrabolt magyar földről szólt, de aztán a villogó szemekből a „Nem, nem, soha!”, a bele nem nyugvás gondolata szikrázott elő. A dalárda irredenta dalai után Mizser Lajos tanító Szabolcska két szép költeményét szavalta. Somogyi Tibor mezőkövesdi állampénztári tisztviselő gyönyörű hegedűjátékát nagy tapsvihár követte. A hatás még fokozódott a következő számban, amikor Piros Ica hegedűvel és harmóniummal kísért esodaszép irredenta dalait magával ragadta az egész közönséget. Szombathy László két tüzes irredenta költeményt szavalt el, mely után az egész közönség fölállott, midőn a dalárda a „Magyar hiszekegy”-et énekelte el. Tóth Kálmán közs. jegyző záróbeszéde után a Hymnus lelkes eléneklésével ért véget az estély, amelynek fényes sikere, emléke kedves lett mindenkinek, aki ott volt. A nagy erkölcsi sikerhez méltó az anyagi siker is, mert a mezőkövesdi kis egyház javára szolgáló tiszta jövedelem meghaladja a 43.000 koronát.

— **A cseh kormány** pár nappal ezelőtti rendeletet adott ki a *rimaszombati* egyes. prot. főgimnázium megszüntetése iránt. Az intézet tanárainak legnagyobb részét, mint megbízhatatlan elemeket, elbocsátották, az iskola vagyonát elkommunizálták, de meghagyták a tulajdonjogot. A nagyhirű főgimnázium épületében reál-gimnáziumot szándékozik a cseh kormány nyitni, melyben még a ref. vallás tanítására is cseh oktatókat alkalmaznak. Ezzel a felvidék egyetlen prot. magyar középiskolája is megszűnt.

— **A porosz államegyház** elnöksége a *Ruhr-vidéki francia megszállás* alkalmából a következő üzenetet intézte, a szószékből való kihirdetés útján, a súlyosan megpróbált gyülekezetekhez: „Evangélikus hittestvéreink! Az ellenség egy védtelen néppel szemben elkövetett erőszakoskodások hosszú sorozatához egy új. minden jogot lábbal tapodó erőszakos cselekedetet csatolt. Veletek együtt mi is a legfájdalmasabban érezzük ezt a gyalázatot, amely a német nevet illeti. Veletek együtt tetters részvétellel és szívbéli eszedéssel fogjuk mindazt elviselni, ami reátok zúdul. Álljatok szilárdan a hűségben, mint német férfiak és német asszonyok!

Óvjátok meg méltóságotokat! Órizzétek meg hiteteket! Fohászkodjatok egyre új erőért a szenvedésre és áldozatra, a kitartásra és önlegyőzésre! A haza ügyéről van szó! A mi evangélikus egyházunk ügyéről van szó! Legyetek jókedvűek a reménykedésben, türelmesek a szorongattatásban, szorgalmatosak az imádkozásban! Az ő porosz államegyház orsz. bizottsága nevében D. Möller.”

— **Harangszentelés Nemesradnóton.** A legkedvesebb gyermekversek és közkedvelt népdalok híres költőjének, Pósa Lajosnak sokat megénekelt akáclobos falujában nagy ünnepély volt nov. 19-ikén: harangot szenteltek. A magyar nép lelkében mélyen össze van forrva a harang szeretete a szülőföld szeretetével. Legszebb népdalainkban — melyek a nép érzelmi világának leghűbb tükörei — ott zeng a nagy vagy kis harang szava is. A távolból szülőföldje után visszasírdogáló magyar ember lelkében a legelső gondolat mindig az szokott lenni: „Kondulsz e még szülőföldem kis harangja?” Innen magyarázható meg az a magas lelkesedés, mely népünket a háboruba elvitt harangok pótlása végett szokatlan áldozatokra buzdítja. Az 500 lelket számláló kis nemesradnóti gyülekezet is 16000 cseh koronán felül levő összeget gyűjtött össze rövid idő alatt egy 280 kg.-os harang beszerzésére, melyet Egry Ferenc kisgejőcei híres harangöntőtől rendeltek. Mikor a harang megérkezett a rimaszécsi állomásra, lovasbandériummal mentek érte a radnóti ifjak, a lányok pedig diszes fehér magyar ruhákba öltözve felvirágozott szekereken. A harangszentelési ünnepély nov. 19-én volt. A helybeli, környékbeli és messze vidéki ünneplő magyar néppel zúfolásig megtelt a radnótiak művészien szép berendezésű nagy temploma, mely az egyházat igazán szerető nemesradnóti népnek legfőbb büszkeségét képezi. A gyülekezet éneklései után (a nagy éneket ez alkalomra a helybeli lelkész írta) Pósa Lajos nemesradnóti lelkész ajánlotta Isten oltalmába az új harangot és a gyülekezetet lelke legmélyebb érzelmeiből eredő szép és megindító imádsággal, melynek folyama alatt a sugár toronyban megkondult a szép hangú harang. A helybeli ének-kar szabatos éneke után Pósa Béla vály-i lelkész (kinek szintén Radnót a szülőföldje) mondott tartalmas és nagy hatást keltő egyházi beszédet a 150 zs. 1. verse alapján. A helybeli ének-kar „Kondulj harang” kezdetű éneke alatt újból megkondult a nagy harang s a harangszóval együtt zengő ének szintén könnyekig megindította az ünneplő sokaságot. Végül a helybeli lelkész olvasta meg fel az adakozók névsorát s gyülekezeti énekel véget ért az emlékezetes ünnepély.

HIVATALOS RÉSZ.

252—1923.

Körlevél.

I. A nyugdíjas lelkészek figyelmébe.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 6048/II/1923. sz. a. a következő intézkedést adta ki:

Reményem lévén, hogy azon protestáns nyugalmazott lelkészek részére, akiknek megélhetési viszonyaik teljesen elviselhetetlenek, az 1923. évben

is módomban fog állani bizonyos mérvű kivételes és rendkívüli állami segítyt engedélyezni, van szerencsém a méltóságos Elnökséget tisztelettel felkérni, méltóztassék az egyházához tartozó Magyarország mai területén állandó lakással bíró érdekeltekkel közölni, hogy az alábbiak szerint megszerkesztett és a szükséges igazolással ellátott folyamodványaitak hozzám közvetlenül már most benyújthatják.

A folyamodvány belsejében a következőkre kell felelni:

1. Van-e folyamodónak lakóháza? Ha nincs, nem élvez-e ingyenes lakást? Ha nem élvez, hány szobából áll a lakása és mily összegű bért fizet érte a pótlékokkal és járulékokkal együtt?

Van-e folyamodónak földbirtoka? Ha van, mi ennek terjedelme kat. holdakban? Minő a művelési ágazata (kert, szántó, szőlő, rét, erdő)? Ha a birtok telekkönyvileg bekebelezett adóssággal van terhelve, ez adósság összege és az évi kamatok színtén feltüntetendők.

3. Ha a folyamodó fiával (kereső leányával) vagy vejével él egy háztartásban, megjelölendő ennek neve, állása vagy foglalkozása. Köztisztviselőknél megemlítendő az is, kap-e eltartó folyamodó után családi pótlékot?

4. Ha egy vagy több kereső gyermeke (férjhez ment leánya) van, megnevezendők egyenként saját (a vő) állásukkal, foglalkozásukkal és lakóhelyükkel együtt még abban az esetben is, ha folyamodó nem lakik velük egy háztartásban, vagy más községben laknak.

5. Ha folyamodónak haretéren vagy háborus katonáskodás, esetleg a háború után nemzeti ügyvédelmi mozgalmak alatt vagy ez utóbbi kettő következtében szerzett betegségben fia hunyt el, megnevezendő a hős halott és közlendő kora, katonai rendfokozata, esetleges kitüntetései, valamint az utána folyamodó részére kiutalt évi állandó illetmény összege.

6. Ha folyamodó nem az előrehaladott életkor, hanem pozitív betegség vagy szervi baj következtében teljesen munka- és keresetképtelen, ez a körülmény szintén megemlíthető, de közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolandó.

7. A folyamodó által eltartott kiskorú gyermekeknél feltüntetendők:

a) a keresztnév és születési év;

b) a tanulóknál a növendék által látogatott tanintézet és annak osztálya (évfolyama).

c) Ha a tanuló ösztöndíjat élvez, vagy valamely internátusban kedvezményes, esetleg egészen díjmentes ellátásban van, megjelölendő, miféle és mily összegű az ösztöndíj, mi az internátus neve, mennyi az internátusi ellátás évi díja, mennyit fizet ebből folyamodó.

8. A folyamodó által eltartott és a 6. pont szerint igazolatlan munka- és keresetképtelen 60 éven aluli nagykorú árváknál közlendő az árva keresztnéve és születési éve, valamint az a körülmény, hogy mióta munka-, illetőleg keresetképtelen.

9. Felsorolandók az egyházi forrásból eredő állandó évi illetmények és pedig:

a) Nyugdíj az országos nyugdíjalapból	K
b) Neveltetési járulék nyugdíjalapból	K
c) Kegydíj az egyh.-m. gyámialapból	K
d) Segély az egyházkerületi államsegély átalányból	K
e) Járadék az egyházközsegből	K
f) Más egyházi alapból, alapítványból vagy forrásból származó állandó évi pénzjárandóság	K
Összesen	K

10. Vázolandó röviden, hogy az előző pontbeli javadalmakon felül, miből él folyamodó? Nincs-e állandó mellékkeresete? Ha van, mi ez és mi az évi (havi) dotációja. E pontnál minden körülmények között feltüntetendő az, ha folyamodó az egyházi életben vagy közszolgálat terén esetleg magánvállalatoknál állandóan díjazás mellett működik az évi (havi) javadalmazás feltüntetése mellett.

Minden esetek pontos kimerítése után az oly különleges körülmények, melyek folyamodó szolgálati érdemeit a Haza és Egyház körül, a nemzeti közművelődési és közgazdasági tevékenység tekintetében egyénileg különösen kiemelik, röviden és szabatosan előadhatók. Így az a körülmény, hogy az illető püspök, egyházkerületi főjegyző vagy tanácsbíró, esperes, egyházmegyei főjegyző vagy tanácsbíró volt, megemlítendő. *Kerülendő azonban a más folyamodóknál is felforgó általános megélhetési nehézségek ecsetelése.*

A kérvényt minden folyamodó sajátkezűleg írja meg. Ha írásképtelen, a kérvény írója állásával együtt megnevezendő és a folyamodvány két tanúval előttemezendő.

Kiskorú, vagy írásképtelen nagykorú teljes árvák helyett törvényes gyámjaik folyamodhatnak állásuk és lakóhelyük megjelölésével.

A kérvényhez a közhatósági orvosi bizonyítványon (kórházi ápolási igazolványon) kívül semmiféle más okmányt vagy írást csatolni nem kell.

Ezek pótlásául a folyamodványban előadottak valódisága a) a helyi lelkész és politikai községségi előjáróság, b) a lakóhely szerint illetékes egyházmegyei esperes és járási főszolgabíró által hivatalosan igazolandó.

Ez alkalommal is kérem tisztelettel a méltóságos Elnökséget, méltóztassék az esperes urakat nyomatékosan figyelmeztetni, hogy a kérvények igazolásánál a legnagyobb körültekintéssel és lelkiismeretességgel járjanak el és az oly folyamodók kérvényeit, kiknek megélhetési viszonyai rokoni támogatás vagy más körülmény folytán nem tekinthetők teljesen elviselhetetleneknek, ne igazolják és ez által a támogatásra valóban rászorultak hathatósabb segélyezését mozdítsák elő.

A kérvény külső (felzet) oldalán feltüntetendő: Folyamodó neve, születési éve, pappá avatásának éve, nyugalomba vonulásának éve, legutóbbi tényleges működésének helye (község, törvényhatóság, egyházkerület). Mostani lakóhelye (község, törvényhatóság, egyházkerület). Azon illetékes m. kir. állampénztárt (adóhivatal), melynél folyamodó a nyerendő segítyt fel óhajtja venni.

Budapest, 1923. évi január 22. A miniszter helyett: Petri s. k. államtitkár.

II. A tantermek átengedéséről.

A m. kir. vall.- és közoktatásügyi Minisztérium 8334/923—VIII. a. ü. o. szám alatt a következő intézkedést adta ki:

Több oldalról szerzett értesülésem szerint a népiskolák helyiségeiben tartott táncanfolyamok nem mindig felelnek meg a hozzájuk fűzött várakozásnak, sőt egyes esetekben súlyos kifogásokat is lehet ellenük emelni.

A k llő felügyelet mellett vezetett táncfolyamok kétségkívül nevelő hatással vannak az ifjúságra, amennyiben nemcsak a testnevelés és az esztétikai, hanem az erkölcsi nevelés érdekeit is szolgálhatják. Hogy azonban a tanfolyamok eredeti rendeltetésüktől el ne térjenek, a nevelő eredmény biztosítása érdekében elrendelem, hogy a tanfolyamok megfelelő vezetését az illető iskola igazgatójának, vagy a tanítótestület egyik erre alkalmas tagjának állandóan ellenőriznie kell. A tanításban pedig csak iskolai növendékek részesíthetők.

Hangulyozni kívánom még ezzel az alkalommal azt is, hogy a népiskolák helyiségei csakis közművelődést szolgáló előadások, összejövetelek céljára engedhetők át. Ilyen alkalmakkor italmérés, vagy szeszese italoknak bármilyen módon való fogyasztása a legszigorúbban megtiltandó.

A helyiségek engedély nélkül semminemű célra sem vehetők igénybe; állami községi iskolákat illetően az érdekelt gondnokság, illetve iskolaszék adja meg az engedélyt, de ez a körülmény egyszersmind a kir. Tanfelügyelő úrnak is bejelentendő.

Mindenesetre ügyelni kell arra, hogy a tantermeknek ilyenemű célokra való felhasználása a tanításban semminemű fennakadást ne okozzon. Az előadásokra való előkészület, a tantermeknek a tanítás céljaira való rendbehozatala és kitakarítása oly időben követelendő meg, hogy az iskolai munka folyamatosságában semminemű zökkenés elő ne álljon. A helyiségek kitakarításával és az esetleges károk okozta javításokkal járó költségeket a termeket használó egyesület, vagy magán személy viseli. Budapest, 1923. évi január hó 28-án. A miniszter helyett: *Petri*, államtitkár.

III. Beszerzési segély kiutalása.

Az alább felsorolt állampénztáraknál a következő, egyszersmindenkorra szóló beszerzési segélyeket utalta ki a vallás- és közokt. miniszter ur. Az állampénztár után zárójelbe tett szám a kiutaló rendelet száma, melyre az esperes úr által látta-mozandó nyugtában hivatkozni kell.

Abaujszántó (7301/1923). Farkas Elek 22400 K, Kádár János 22400 K, Kiss József 22400 K.
Eger (14349/923). Kerekes Zsigmond 12800 K, Tóth István 22400 K.

Mezőkövesd (14351/923). Molnár Gyula 19200 K, Pósa Péter 25600 K, Szombathy László 10800 K.

Sajószentpéter (14353/923). Komjáthy Aladár 19200 K, Kőrösy István 16000 K, Osváth Zoltán 10800 K, Svingor Jenő 19200 K.

Szerencs (14354/923). Balogh Sándor 10800 K, Filep Gusztáv 10800 K, Kósa Szabó Pál 10800 K, Veres Imre 10800 K.

Szikszó (14355/923). Benke István 22400 K, Kiss Pál 10800 K, Láng István 25600 K, Mészáros József 10800 K, Simon Ernő 22400 K.

Tiszafüred (14356/923). Fazekas János 10800 K.
Miskolc (14358/923). Fekete Lajos 10800 K, Komjáthy József 22400 K, Molnár Pál 10800 K, Szabó Lajos 10800 K, dr. Szarka Gyula 16000 K.

Sátoraljaújhely (14361/923). Gönczy Miklós 10800 K, Györy Kálmán 22400 K, Harsányi István 28800 K, Keresztény István 25600 K, Kónya József 19200 K, Kovács Bertalan 10800 K, Kovács László 10800 K, Marton János 25600 K, Molnár Béla 10800 K, Nagy Béla 25600 K, Orosz Miklós 10800 K, Tamaska János 10800 K, Tóth Kálmán 13500 K.

Edeley (14362/923). id. Balogh István 16000 K, ifj. Balogh István 10800 K, Lengyel Gyula 28800 K, Zeley László 10800 K.

Nyiregyházi állampénztár (14352/923) Osváth József 10800 K, Pataki Sándor 19200 K.

Tokaji állampénztár (14357/923). Horváth János 16000 K, Szőlőssy József 22400 K.

Miskolc, 1923. febr. 19.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Pályázati hirdetés.

A hejőbábai, nyugdíjazás következtében megüresedett református kántor-tanítói állásra pályázatot hirdetek.

Javadalma: huszonegy hold föld haszonélvezeti joga, 20 köből termény. 2000 korona faváltság, lakás, kert s fizetéskiegészítő államsegély.

Kötelessége: I—VI. vegyes osztály tanítása, ismétlő iskola vezetése, összes kántori teendők végzése, akadályoztatás esetén lelkész helyettesítése, énekkar vezetése.

Pályázati határidő: a megjelenéstől számított tizenöt nap. Pályázhatnak okleveles ref. kántor-tanítók. A kommün alatti magatartás igazolandó. Az állás azonnal elfoglalható.

Pályázati kérvények a hejőbábai (Borsodmegye, u. p. Hejőbába) lelkészi hivatalhoz küldendőek.

Hejőbába, 1923. febr. 15.

Tóth Sándor
ref. lelkész.

Új imakönyv fiatal nők számára!

„Szoros kapu, keskeny út“

Elmékedések és imádságok protestáns nők számára. Irta *Czeplédy Sándorné Kósa Margit*. Kis alakú (8×13 cm.) finom fehér papíron, tiszta nyomás, 230 oldal terjedelmű, izléses valódi vászonkötésben 500 korona.

Kapható minden nagyobb könyvkereskedésben és a kiadónál KIS TIVADAR, PÁPA, postafiók 12. Ugyanitt megrendelhető

Közönséges vasárnapi imádságok

egyházi használatra. Irta *Czeplédy Sándor* ref. esperes. 240 oldalon 150 imádság, nagybetűs nyomással, szép kötésben 800 korona.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél "	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed "	500— "
				Nyolcad "	250— "

TARTALOM. *Pósa Péter*: A szocialisták falusi propagandája. — Természettudomány és vallás. — *Farkas Elek*: Lelkészi értekezlet. — Irodalom. — Egyes közlemények. — Hivatalos rész.

A szocialisták falusi propagandája.

A szociáldemokraták, kik a nemzetgyűlésbe nem várt számmal bevonultak, az elmúlt karácsonykor tartott konferenciájukon kimondották, hogy propaganda-munkájukat a falura is kiterjesztik. Ebben a határozatban a legnagyobb éleslátás nyilvánul: annak a biztos meglátása, hogy bármilyen jellegű szervezet csak úgy lehet életképes és úgy érheti el kitűzött célját, ha az ős televényre, a barátát hasogató „föld népére“ való támaszkodásban találja meg igazi erejét.

Ez a tervbe vett propaganda ugyan elsősorban politikai jellegű, a mire némelyek azt szokták mondani, hogy „a politikát pedig kapcsoljuk ki“ egyházi életünkől. Hát a politikai pártusákat — szerintem is — mindenáron ki kell küszöbölnünk s minden lehető módon meg kell akadályoznunk. De egészen másként áll a dolog, mikor egyes politikai jelenségekkel, mint egyházi életünket legközelebről érintő, talán veszélyeztető tünetekkel találkozunk.

Ilyenkor nemcsak kötelesség a szólás és a tett, hanem azt mondhatnók, a hallgatás és semmittevés egyenesen vétek-számba menne. Ebből a szempontból tekintem a szociáldemokraták érintett határozatát s igyekszem az esetleges veszély eleni óvószert felmutatni.

Hogy ez a tervezett falusi propaganda egyházi életünkre nézve veszélyt jelenthet a várható támadások miatt, — ez már magában véve is teljesen jogosulttá teszi az e kérdéssel való foglalkozást. A veszedelem pedig abban áll, hogy — bármit mondjanak is az érdekeltek — a szociáldemokratizmus határozottan egyház- és vallás-ellenes tendenciájú és a számban, súlyban való erősödésük egyházi életünk gyöngülésével egyenes arányban állana.

Igaz, hogy az egyes szocialisták önmaguk vallásos meggyőződésére hivatkozva tagadják az irányzat vallás- és egyházellenes voltát és azt mondják, hogy előttük a vallás teljesen magánügy; de éppen ebben a nem őszinte és könnyen megejtő jelszóban van az igazi veszély.

Az öntudatosan vallásos, a krisztusi igazságok és eszmények fenségével megtelt lélek nyiltan látja, hogy a vallás nem lehet magánügy, mert a közre, a társadalomra nézve igen nagy fontosságú, hogy egyes tagjai milyen vallásos kép-

zeteket és gondolatokat nyernek vallásukból, mivel azok erkölcsi felfogásukat és így természetesen cselekvéseiket is irányítják. Hazugabb és tartalmatlanabb jelszót tehát még nem találtak ki ennél: a vallás magánügy. Hogy ez valóban így áll, bizonyítják a szociálizmussal elméletileg foglalkozó tudósok, a kik határozottan kifejtik, hogy a végcél a kommunizmus, melyben megszűnik a magántulajdon, meg még a szív és lélek legbenső és legsajátabb kincse: a vallás is.

Ha nem keresztyén szemmel tekintenénk ezt az ideológiát, még azt is lehetne mondani rá, hogy szép, ha mindjárt kivihetetlen és megvalósíthatatlan is — éppen az emberből soha ki nem írható önzés miatt.

Ámde nekünk, kik kifejezetten a Krisztus királyságáért, az ő evangyéliomának terjedéséért és diadaláért küzdünk, — nekünk ezzel az ideológiával megalkudnunk nem szabad, sőt minden megengedhető, tisztességes fegyverrel ellene kell harcolnunk. Harekészségünket csak növelheti az a kis izelítő, a mit 1919-ben kaptunk, a miből láthattuk és megtanulhattuk, hogy a szocializmus-kommunizmus miként értelmezi a sz. badságot és emberi jogokat! Nincs az abszolutizmusnak gonoszabb és véresebb formája annál, a minőnek bemutatta magát a magyar társadalomnak!

Az ilyen propaganda ellen védekeznünk kell, hiszen ha támadó szándékot lát, még a bogár is védekezik. Védő fegyverünk az örök oltalom, a rendíthetetlen és győzhetetlen kőszál: a Krisztus evangyélioma. Nem pusztán frázis gyanánt értem ezt, nem csupán a fokozott lelkesedéssel és odaadással végzendő szószéki igehirdetésre gondolok, hanem mindarra a szép, jó és nemes intézményre, a mi a Krisztus evangyéliomán épülve a lelkek harmóniáját munkálja és munkálhatja. — Lelkipásztor s általában belhivatalnokok példásan tiszta családi és magán élete, társadalmi irányítás, népjóléti intézmények szervezése, vezetése, a minők a fogyasztási és hitelszövetkezetek, esetleg községi takarékpénztárak, olvasó-, gazdakörök, vallásos és jótékony célú estélyek, jó könyvek, prot. szellemű lapok s főként bibliák terjesztése stb... ezekben mindenütt ott lüktethet a krisztusi lélek, ha az evangyéliomi eszmék vezérlik és irányítják első sorban az élen haladókat s azután az ő nyomdokokon járókat.

Ezek szerint orvosi nyelven szólva, hisz foglalkozásunk rokon, mint járványnál szokásos, a kezelésnek profilaktikusnak kell lennie: megelőző, óvó gyógymódnak, hogy a vezérletünkre bízott lelkek a fertőző kóroanyagok iránt fogékonysággal lehetőleg ne viseltessenek. S ha netán mégis néhány elégedetlen és szélsőségre hajlandó lelket egyház- és vallásellenes tanokkal megtelítenének, főgondunk legyen a szeparálás, a mi rendszeres pásztori látogatásokkal s barátságos érintkezésekkel érhető el — a helyi viszonyok szerint.

Legfontosabb a lelkek nyugalma, a mit igen nagy mértékben előmozdít a helyes és arányos egyházi adózás, mert ne legyünk siketek és vakok, a mi átok szállott reánk az utóbbi évtizedek alatt, az — legnagyobb részben — helytelen és aránytalan egyházi teherviselésünkből származott. Ez volt a legélesebb és legkönnyebben felhasználható, mert mindig kéznél lévő fegyver eddig is; bizonytalanság ez lesz a valószínű távasszal meginduló szociáldemokrata propagandában is!

Álomból való felserkenés, becsületes, odaadó, hű munkálkodás és a támadás erejének le nem kicsinylése: ezek teszik veszélytelenné Isten lelke által — az egyház- és vallás elleni támadásokat most is, a jövőben is!

Pósa Péter.

Természettudomány és vallás.

Hugouenq, a lyoni orvosi fakultás tanára, felolvasást tartott „Az élet eredetéről és hatáiról”, melyet a *Foi et Vie* párisi folyóirat legutóbbi száma közöl. Ebből az alkalomból a szerkesztő kérdést intézett hozzá a felől, hogy milyen magatartást foglal el a modern gondolkodás a teremtés és Isten problémáival szemben. E kérdésekre a tudós a következő választ adta:

Ime feleletem az ön által föltett kérdésekre. A teremtés problémája a tudományos kutatás számára megközelíthetetlen, mivel az lényegénél fogva az első ok problémája. Az exakt tudományok egyeteme által felölelt látóhatár eléggé szűkkörűleg határolt a térben és időben és semmi okunk nincs elfogadni, hogy a legszigorúbb módszerek által megerősített legszabatosabb és legbizonyosabb törvények uralkodtak minden időben és fognak végére láthatatlanul a természeti tünemények fölött uralkodni.

Az, amit ezen tüneményekből megragadhathunk, szükségképpen föltételezi egy evolúció és pedig, véleményem szerint, egy progresszív evolúció gondolatát, melynek az erkölcsi élet — úgy látszik — a betetőzése. Ám én azt tartom, hogy a progresszív evolúció fogalma, a természetbölcészlet mezején, Isten lételének a legerősebb, majdnem azt mondhatnám: az egyetlen bizonyítéka.

Az universum statikus állapota, mégha tökéletes volna is, nem foglalja szükségképpen magába egy teremtő intelligencia fogalmát; az lehetne a tér és idő végtelenségében működő kozmikus erő chaoticus hatásának véletlen következménye is. Ellenben a progresszív evolúció nem lehet egy vak véletlen eredménye. Ezt époly kevéssé lehetne elfogadni, mint ahogy nem lehetne a véletlen pusztaság közbejátszását látni abban a jelenségben,

ha egy sorsolás a számjegyeket 1, 2, 3, 4, 5. stb. szabályos sorrendjében sorakoztatná egymás után.

A természetbölcészlet mezején a tudomány előhaladása, nekem úgy tetszik, kezünkbe szolgáltatva Isten lételének azt a döntő bizonyítékát, amely után Pascal áhítózott. A mi korunk meghozta volna neki azt az elégtételt, amelyet saját százada nem adhatott meg neki. A teremtés módzatai ugyanazon okokból, amelyeket levellem elején említettem, nem esnek megismerésünk alá. De megvallom, hogy a folytonos teremtés eszméje csábítólag hat reám s szorosabban összhangzani látszik, mint a többiek, a tudományos tényekkel. Ami a teremtés bibliai elbeszélését illeti, én annak inkább erkölcsi és vallásos, mint tudományos jelentőséget tulajdonítok.

Ha fejtegetéseim önt mosolyra indítják is, fogadja őket némi jóindulattal s ne feledje, hogy ön osztozik értük a felelősségben, mert ön szólított ki engem a theológia mezejére.

*

Hangulatváltozás a természettudósoknál. Fel-tűnő, hogy utóbbi időben a természettudósi körök hangulata lényeges változást mutat, a Hæckel-féle világnézettől egyre jobban eltávolodnak és nem zárkóznak el annak elismerése elől, hogy a természettudomány nem képes a végső világtalányokhoz előhatolni s mellette bőven marad tér a transcendens és isteni számára. Jellemző e tekintetben *Plate L.* tanárnak, az ismert Hæckel-tanítványnak és a jeni phyletikai muzeumban való utódjának egy német folyóiratban „Világnézet” címmel nem régen közzétett fejtegetése. Ebben egyebek közt a következőket írja: „A fejlődés helyes és Hæckel nagy érdemeit szerzett ez irányban; nem lehet kétségbevonni, hogy az ember az évmilliók folyamán emberszabású majmaktól eredt. De ebből époly kevéssé következik a materializmus, mint abból a tényből, hogy a kénsav H₂ SO összetételű. A természettudomány az összes végső kérdésekkel reménytelenül áll szemben. Az csak a tényeket kölcsönös függésükben regisztrálja, de minden történés végső okát nem képes föltárni... , tehát a bölcészeti és vallásos hitnek teljes szabadságot enged, hacsak az oly állításokra nem ragadtatja magát, a melyek a természettudományi tapasztalatnak ellentmondanak... A legfontosabb megállapítás, a melyet a term. tudós naponként tesz, az, hogy a természet nem chaosz, hanem minden világtörténés törvények szerint megy végbe... Logikus dolog tehát ebből azt következtetni, hogy egy törvényhozónak, egy legfőbb szellemi elvnek kell létezni, akit Istennek nevezünk... Istent csak úgy tudjuk magunk elé képzelni, mint egy legnagyobb szellemi hatalommal és tökéleltséggel felruházott személyes lényt. A Hæckel értelmében való személytelen, pantheisztikus istenfogalom értéktelen és nem egyéb leplezett atheizmusnál.” *Plate* még megkísérelti kimutatni, miért képtelen a materializmus az erkölcsi alapvetésére és e szavakkal fejezi be sorait: „Egy vallástalan nép belső rothadás folytán előbb vagy utóbb biztosan tönkre megy, az erkölcsi nevelés nem elegendő. Remélem, kimutattam, hogy a materialisták és atheisták harca

a keresztyénség alaptételei ellen a természettudomány eredményeiben semmi támogatásra nem talál. Egy kételkedő elutasíthatja őket, de aztán végtére maga is kétségbe fog esni." Milyen más, szerényebb és nemesebb hang ez, mint mesterének vallásellenes fejtegetései!

Lelkészi értekeztet.

Az a szűkebb lelkeszi kör, mely a múlt év december hó 21-én, advent utolsó napján Kiss József hejcei lelkesztársunk kezdeményezésére a hejcei kis gyülekezet előtt tette meg az első lépést úgy egymás, mint gyülekezeteink lelki életének építése terén, ez év február hó 18-án, bőjt első napján Gönczön jött össze.

A templomban rendezett vallásos délután keretében a gyülekezeti tagok előtt is alkalmunk nyílt társaságunk célját, munkatervét megismertetni.

Gyülekezeti éneklés után Höresik Lajos vilányi lelkesztársunk a Máté V. 17. alapján egyházi és nemzeti közéletünk mai állapotára is kiterjeszkedő írásmagyarzatában kifejtette, hogy nem új tudomány hirdetésére, hanem a Krisztus örök evangéliumának és a szeretet régi, nagy törvényének minél tökéletesebb betöltésére jöttünk össze.

Palesó Sándor gönci ref. tanító által vezetett vegyeskari szép darab előadása és egy szavalat után Frenzel Béla göncruszakai lelkesztestvérünk hosszabb előadásban mutat rá az egyéni és családi életnek a Krisztustól és az ő evangéliuma szellemétől való amaz óriási eltávolodására, amelynek szomorú következményeit szegény és gazdag, mint valami súlyos terhet egyaránt hordozza. Az új életnek, a régi meghitt, boldog együttélésnek egyedüli feltétele, hogy visszatérjünk ismét a Krisztushoz. Nem a külső életkörülmények megváltozásában kell keresnünk a baj forrását, nem azon kell sopánkodnunk, hogy micsoda rettenetes romlást hozott reánk a világháború, hanem lássunk világosan a baj igaz forrásáig, lássuk meg, micsoda rettentő úr tátong a mi életünk és Krisztus tanításai között. Ha e rettentő úrt ki tudjuk tölteni s életünk ismét a régi bibliás, zoltáros ősök életéhez hasonló lesz, megváltozik körülötünk minden, egyén, család, egyház és haza egyaránt elégedett, boldog lesz.

Vegyeskari ének és két szavalat után Kiss József hejcei lelkesztársunk rekesztette be ünnepségünket. Nagyon fontos és szükséges — ugymond — nemesak a lelkipásztorok, hanem a hitek között is a szeretetteljes együttműködés, egymás teendőinek megbeszélése, a hibák gyógyítása feletti komoly eszmecsere. E szeretetteljes, jó viszonynak istápolására szolgál ez a mostani és az ezután következő minden találkozósa a pásztoroknak és a híveknek. E bizalmas, jó viszony következtében érzi feljogosítottnak magát arra, hogy a gönci gyülekezeti tagokat azokra a hibákra figyelmeztesse, melyek kevés jóakarattal könnyen jövétehetőek, kiküszöbölhetőek. Egyesült erő, vállvetett munka a siker titka, közös munkára fel tehát hazánk, anyaszentegyházunk javára!

Az előadások bőséges anyagot szolgáltatottak a nagyszámú hallgatóságunk arra, hogy azok fe-

lett elgondolkozva, azokba elmélyedve, igazi lelki bőjtöt tartsanak s keresztyéni kötelességeik felismerése után Isten országa építésében hasznos munkásoknak találtassanak.

A jövő munkatervének megbeszélése közben legközelebbi összejövételünk idejét febr. hó 25-ére Gönczruszkára határoztuk el. *Farkas Elek.*

IRODALOM.

* **Holland—magyar kálvinista könyvtár VI. A mai magyar kálvinizmus.** Irta dr. Révész Imre debreceni ref. lelkipásztor. Budapest, 1923. Bethlen Gábor irodalmi és nyomdai részv.-társ. — A dr. Révész Imre újságcikkeiből, amelyek, amint maga mondja, kis hetilapja, a Hit és Élet hasábjain láttak először napvilágot, kis könyv lett, amelyet nem ismertetni és dicsérni kell, hanem olvasni és azután s ez az azután a fő: nagy buzgósággal és szent eltökéléssel, fáradhatatlan munkával és törhetetlen energiával tenni; megvalósítani törekedni. Mert a kis mű azt is mutatja, hogy így ír a tudós, aki zsurnaliszta lesz. Azaz a maga tudása erős gerendázata körül rakja le mondanivalóit s olykor tanít, fejteget, mintha a tantermében volnánk. De ennél több van itt. A magyar kálvinizmus egymással küzdő főtypusainak: az antikatholikus, antiliberalis és piétista kálvinizmus bemutatása után, olyan synthesisét állítja elénk a kálvinizmusnak, amelyre ezt mondhatjuk: Isten nagy méltóságra emelte már azt, aki a kálvinizmus hívatását így csak átgondolni és feltüntetni is képes, mennyivel inkább azt, aki élete munkájával ezt a feladatot teszi is. Az már Isten munkása. Egyetlen megjegyzésünk a munka ellen az, hogy az antiliberalis kálvinizmus jelentőségének szemmel láthatóan jóakarattal kiemelője s szerettük volna, hogyha azt a synthetikus irányt, nevezzük így, a melyet összefoglalóul elénk tár, újabb történetünkben, kezdetei óta bemutatta volna.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Virághullás.** Súlyos csapás érte Novák Lajos taktaszadai ref. lelkészt és nejét: szül. Zitás Margitot; középső kisfiok, a 6 éves *Lajcsika* február hó 23-án, hosszú és kínos szenvedés után meghalt. A gyászaborult szülők fájdalomban őszinte szívvel osztozunk.

— **Gondnoki értekeztet** tartatott febr. 27-én délután főiskolánkban, amelyen úgy dr. Révész Kálmán és Dókus Ernő főgondnokok, mint Janka Károly és Dókus Gyula gondnokok résztvettek. Az értekeztet tárgya a kultuszminiszter január 5-iki 2614. sz. leirata folytán beállott helyzet megbeszélése és a jövőre vonatkozó intézkedések előkészítése volt. Ugyane tárgyban a főiskolai igazgató-tanács márc. 5-én délután rendkívüli ülést fog tartani.

— **Főiskolánk köréből.** A Janka K. gondnok úr adományából kitűzött 1000 koronás pályatételre: „Petőfi és a világpolgárság“ 3 pályamunka érkezett s közülök a 3. számú lett a nyertes, melynek szerzője Nagy Sándor II. theol. — A *joghallgató* ifjuság körében eszközölt gyűjtés a Horthy-akcióra

7000 s a háborúban elesett főiskolai ifjak emlékének márványtáblával való megjelölésére szintén 7000 K-át eredményezett. — *Harsányi* István theol. tanár a M. Néprajzi Társaság ülésén, febr. 28-án d. u. 5 órakor „Adalékok látomásirodalmunk történetéhez” címmel felolvasást tartott.

— **Március 15.** Főiskolánk március 15-én este 8 órakor a tápintézet termében *hazafias ünnepélyt* tart (táncmulatsággal egybekötve), melynek tiszta jövedelme főiskolánk nagynevű alapítója: *Perényi Péter* és fejedelmi pártfogói: *I. Rákóczy György* és *Lorántfi Zsuzsanna* ércplakettjének felállítására fog fordítani. Személyjegy 250 K. Felülfizetések a nemes célra való tekintettel, köszönettel fogadtatnak.

— **Belső egyházépítés.** A *kecskeméti* ref. egyháztanács elhatározta, hogy az egyházi élet bensőbbé, az egyház és a hívek közötti kapcsolat szorosabbá, a szeretetmunka eredményesebbé tétel végett az egyházközséget a két lelkészi állás körül két parochiális körre, ezeket pedig kisebb körzetekre osztja, mindenik körzet élén egy-egy parochiális tanácsossal (diakonus), aki gondozza körzetét s a kinek munkáján át a körzet állandó érintkezésben van az egyházzal. — A *dunántúli* ref. egyházkerület elhatározta, hogy az erőteljes belmissziói munka végzésére minden gyülekezetben belmissziói bizottságot alakít, mindenüvé bevezetik a vasárnapi bibliai iskolákat és gondot fognak fordítani az ifjak, leányok, asszonyok lelkigondozására. Itt is megszervezik az utca körzeti gondozók intézményét, kiknek tisztök lesz a körzetbe tartozó híveket meglátogatni, őket egyházi kötelességeikre (templomlátogatás, adakozás) serkenteni, a készülő házasságoknál egyházunk érdekeire gondot viselni, a beteget felkutatni, a gyermekek iskolabjárását, konfirmálását ellenőrizni, a templomban a rendre felügyelni, a szegények gondozását intézni. A belmissziói bizottság feladata még az énekkar szervezése vagy fejlesztése, vallásos esték tartása és a szegénygondozás, kivált a szegény gyermekek ruházása. Gondos, öntudatos vezetés és erőteljes gyülekezeti élet mellett, hisszük, e nemes feladatok mind megvalósíthatók lesznek!

— **Kötelező vallásoktatás Olaszországban.** Az olasz kormány körülbelül 30 év előtt kitiltotta az iskolákból a vallásoktatást; most a fascista kormány vallásügyi minisztere rendeletet adott ki, melyben a vallásoktatást az összes iskolákban kötelezővé tette.

— **A magyar cserkészlet jubileuma.** Tíz esztendővel ezelőtt, az 1912. év végén alakult meg a budapesti református ifjúsági egyesület kebelében az első magyar cserkészcsapat. Az ifjúság erkölcsi és testi nevelésének ezt, az Angolországból hódító utra induló rendszerét a református ifjúsági egyesület után hamarosan átvette számos más, az ifjúság nevelésére hivatott egyesület és átvették az iskolák is. Az eleinte megmosolygott és sok pedagógus részéről kifogásolt intézmény tíz év alatt hatalmas szervezetté fejlődött, amelyről ma már kivétel nélkül mindenki elismeri, hogy az ifjúság nevelésének egyik leghatásosabb eszköze. A cserkész-mozgalomnak nagytekintélyű közéleti személyek állanak az élén, kitűnő pedagógusok a veze-

tői, a cserkésztisztok és cserkészek pedig erkölcsi megbízhatóság és képzettség tekintetében kiállják a versenyt akár az angol „boy scout”-okkal is. A magyar cserkészfiukra ma már úgy tekint mindenki, mint a magyar ifjúság mintaképeire, a kik híven követve a cserkész törvény tizparancsolatát, vidám, szolgálatkész, bátor, istenfélő és hűséges kis polgárai és a jövőben erős támaszai a hazának. A cserkészlet ma már sokoldalú vonatkozásban áll a társada ommal, amely ezt az élettől duzzadó, egészséges intézményt jelentős szervének tekinti. Ezért a jubileumi ünnep, amelyet a magyar cserkészlet legfőbb irányító szerve, a Magyar Cserkész-Szövetség most husvétkor rendez, országos társadalmi ünnepe lesz a magyarságnak.

— **Előfizetési felhívás.** *Fövenyessy János* b. geszti (p. Sály) ref. organista-tanító teljesen átdolgozva és 102 új énekkel kibővítve bocsátja közre *Temessük el a holtakat!* című temetési énekeit s felhívja a lelkész és tanító urak figyelmét nagy anyagi kockázattal kiadott műve támogatására. Könyve 200 éneket foglal magába (Templomban: kezdő 10, főének 14, záró 10; háznál: főének 11, záró 26; úton 18, sirnál 26; gyermekek felett 19, ifjak felett 10, családfők felett 21, öregek felett 14, virrasztó stb. énekek 20, harangszentelésre 1). Számos szakember kedvező kritikája indítja új kiadására, melynek ára, március 31-ig beküldve 300 K, azontúl a bizományban 500 K.

— **Alsóharsodból.** A *kistokaji* gyülekezet márc. 11-én szenteli fel két új harangját; az ünnepélyes szertartást *Farkas István* esperes fogja végezni. — *Néhai Tóth Béla* esperes emlékére, koszorúmegváltás címén, egy alapítvány céljaira, eddig 87900 K gyűlt egybe. — *Sartorius Ernő*, a Ker. Ifjúsági Egyesületek Világszövetségének főtítkára március 22-én Miskolcon a vármegyeház nagytermében *Megyeres Béla* orsz. titkár kíséretében konferenciát fog tartani. — A lakásmizéria miatt a megválasztott *miskolci 3-ik lelkész* aligha foglalhatja el *Szentgyörgy-napkor* lelkészi állását, mert az egyház nem tudja a bérházaiból az idegen lakókat kitelepíteni, hogy özv. *Tüdös Istvánné* úrasszonyt valamelyikben elhelyezze. (Ugyanez az eset Sárospatakon is).

HIVATALOS RÉSZ.

236—1923.

Felhívás.

A f. hó 3-án 13,026—1923. sz. a. kelt miniszteri intézkedés alapján *Baczó Balázs* damaki, *Halmy Miklós* bodrogolaszi, *Sárközy Lajos* korláti és *Skakács Pál* sályi lelkésztársakat felhívom, hogy díjlevelek vagy annak hiteles másolatának csatolása mellett *sürgősen* részletes kimutatást terjesszenek fel hivatalom útján, amely igazolja, mennyi a természetben járandóságuk, s mennyi van ezekből készpénzben megváltva és milyen összegben. A megváltásról szóló egyházközségi jegyzőkönyvek hiteles másolatban csatolandók.

Miskolcz, 1923. febr. 24.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél "	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed "	500— "
				Nyelvad "	250— "

TARTALOM. *Marton János*: Jogakadémiánk kérdéséhez. — Az olasz protestantizmus köréből. (Vége köv.) — Könyvismeretetés. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Pályázati hirdetés. — Hirdetés.

Jogakadémiánk kérdéséhez.

Tragikus órákat él sárospataki főiskolánk. Jogakadémiánk fenyegető elvesztése a főiskola egész jövőjének aggasztó problémáját veri fel kínzó nyugtalansággal mindazok lelkében, akiknek élete összeforrt e drága örökséggel: a nemzeti kultúrát és anyaszentegyházunkat századokon át halálos hűséggel szolgáló ősi pataki kollégiummal. A tévedhető lépések helyrehozhatatlanságának irtózata döbönt bennünket, a felelősség óriási súlya rettent s a nagy nemzeti s egyházi-iskolai pusztulás mérhetetlen fájdalma zúg végig rajtunk a könyörtelenül közelgő tények láttán.

Szerintünk nem egy fakultásról van itt szó. Lehetetlen nem látni, hogy mérhetetlenül több van a mérleg serpenyőjében: a jövő. Ennek a lehetőségét zárja ki a tévesztett megoldás.

Egyházkerületünk elnöksége, majd utóbb, március 5-én közvetlen kormányzó hatóságunk, az igazgató-tanács gondos előkészítés, minden illetékes tényezővel folytatott tárgyalás után, mélyreható tanácskozás, minden oldalú megvitatás alá vetette a kérdést s minden eshetőségre számítva, hozta meg határozatait, hogy egyetlen nagy érdek se menjen veszendőbe a mérhetetlenül fontos ügy elintézésénél. A hősi küzdelemben bizonytalanság nélkül, egy emberként áll az egész egyházkerület bizalmának letéteményesei mögött.

A válságot a vallás- és közoktatásügyi miniszter ismert rendelete idézte fel. Az államsegély megvonása. Szomorú, szó sincs róla, hogy ez katasztrófát jelent egy felekezeti intézetnél, amelynek vallásos buzgósága erejéből kellene virágoznia. De igazságtalanság volna ezért egyedül az egyházat illetni váddal. Mert ez a viszony nálunk egyház és állam közt történetileg, természetesen, egymásra utaltságuk alapján, az állam részéről az egyház nagy szolgálatának elismeréseként fejlődött ki. Azt mondhatjuk merev felekezeti álláspontból, hogy ebből a viszonyból, így jogakadémiánk segélyezéséből is, több haszna volt az államnak, mint felekezetünknek. Jogakadémiánk inkább az államot szolgálták egyházi kézben, mint egyházunkat az állam pénzén. Mi mindent odaadtunk a nemzeti gondolat szolgálatának. Még vallási elveink makulátlan tisztaságából is engedtünk, hogy a hazát szolgálhassuk.

Most a vallás- és közoktatásügyi miniszter megvonja az államsegélyt. Nem pénzügyi okokból teszi. Sok a jogász. A csonka országnak nincs eunyire szüksége. Igazsága van a miniszter úrnak. Rendelettel akarja megváltoztatni a helyzetet. S itt történik a baj. A rendelet főiskolánk életét támadja meg. S bármily okosan és bőlesen magyarázza meg valaki, hogy te már ne élj, read már nincs szükség, az életakarás ezt az okos tanácsot félretolja. A miniszteri rendelet százvezrek vallási érzékenységét támadja meg s milliók aggodalmát ébreszti fel egy olyan ténnyel, mint aminő ez is, hogy a sárospataki főiskola kényszerül jogakadémiáját beszüntetni. A magyar nemzet olyan sokat veszített, hogy a nemzeti léleknek szörnyű az olyan őrtornyok összeroppanását látni, mint a pataki iskola. Kétségtelenül az a miniszter tesz a szívünk szerint, aki még a romokon is épít s nem az, aki — akár bölcs kénytelenségből, védő falak feladására kényszerít.

Jól tudjuk, hogy egyetemeken erősen megcsökkent a joghallgatók száma. Nagyon helyes. Az ifjúság egészséges életöztönnel másként orientálódik. 1909—1910-ben Budapesten 3928, Kolozsvárt 1550 volt a joghallgatók száma. Azonban még mindég az a gyanunk, hogy a joghallgatók száma olyan nagy a mi egyetemeken, hogy a legodaadóbb tanári munka mellett sem lehet személyi és egyéni munkát végezni a joghallgatók képzésénél. Enélkül pedig senki ne neveljen többé a magyar földön új nemzedéket. Az ugyis munkára lehetetlen, nemzeti bűneinkkel megvert lesz. S itt nyílik tér a kis akadémiák intenzív nevelői munkája megbecsülésére. Gondos, lelkiismeretes, munkabíró jogász-nemzedék nevelkedett akadémiánkon, az u. n. egyetemi rendszer előtt. Az a 150—200 jogász, amely 1—2 jogakadémiáról kikerül tulprodukción nem teremt. A tulprodukción az egyetemek szülik. A vallás- és közoktatásügyi miniszter álláspontja, nyugodtan megállapíthatjuk, hogy nem megtámadhatatlan.

Különbön is hibája volt hazai protestantizmusunknak, hogy sok, időnkint felhangzó tetszetős gondolatnak hamar tért engedett. Engedtünk az iskolák államosításának nemzeti érdekből, engedtünk legújabbban a keresztyén nemzeti egyesülés eszméjének ugyanazon indokból. Késő bánatot arattunk. Nem engedhetünk most a miniszter úr

jöindulatú intenciójának. Utolsó ref. főiskolánkat nem áldozhatjuk fel. Dogmánk van a perseveren-tiáról. Az élő Istentől élénk adott missziónk szavát halljuk meg. „Tartsd meg, ami nálad van, hogy senki el ne vegye a te koronádat.” (János Jel: 3₁₁). Megtámadott protestáns érzésünk minden aggodalma, mint viharadár szállós iskoláink körül. S ha elköveltük a múlt évtizedekben iskoláink államosításával a tömérdek mulasztást, végső lehelletig ragaszkodjunk meglévő intézményeinkhez. Az életünk szerveit senki ne kívánja el tőlünk. Úgy érezzük, hogy vallási érzéseinkben támad, aki korlátozza a pataki főiskola életét. S ha kulturális, nemzeti érdemekre való hivatkozás, vallásunk természetes jogainak emlegetése nem elég, akkor tudjuk, hogy résen kell lennünk s mint sebzett oroszánoknak a védő bástyán a helyünk. Millió protestáns szív dobogása kíséri iskolánk élet-halál harcát.

Jogakademiánk kérdéséről felfakadoznak összes sebeink.

Marton János.

Az olasz protestantizmus köréből.

Az *Üdv Hadserege*, mely eleinte a piemonti waldens völgyekben honosodott meg, onnan előbb Torinoba, majd Firenzébe tette át a főhadiszállását s innen kiindulva, az olasz nagyvárosokban: Rómában, Milanóban egyre nagyobb és áldásosabb tevékenységet fejtett ki: szép és tágas egyesületi és értekezleti termeket nyitott, menedékházakat állított asszonyok és fiatal lányok számára, továbbá népszállókat, iskolákat, bölesödéket, kised-ovókat; szociális intézményeket szervezett, szünidei gyermeknyaraltatásokat s a háború alatt katonai kórházakat, — mindezzel jelentékenyen hozzájárult a társadalmi béke fentartásához.

A reformáció évfordulónapján szentelték föl Rómában a waldensek theol. fakultásának, amely előbb, 68 éven át, Firenzében működött, az épületét. A pompás épület Mrs Kennedy (New-York) nagylelkűségét hirdeti; az Angyalvár közelében áll, a hol 1560-ban Pascale János-Lajost, mint az evangéliumi hit első vértanúját, amint Genfből hazájába visszatért, elevenen megégették és a Vatikán közvetlen közelében, mely ezt a máglyát meggyújtotta. Ez a waldens egyház nem rég elhunyt moderátorának: Giampiccoli Ernőnek 3 ik nagy alapítása. Ennek jelentőségét mindenki azonnal be fogja látni, mert ez az intézet Rómát a protestáns kultúra székvárosává teszi; jelentőségét még fokozza a methodista theol. iskolának a waldens fakultással nem régiben történt összeolvadása. A felszentelési ünnepélyen az összes római prot. egyházak képviseltették magokat, hasonlóképen a tudomány és politika számos kiváló képviselője jelen volt azon.

Ugyanazon a napon ünnepelte a római német kolonia új templomának felavatását, mely Róma egyik legszebb városrészében emelkedik. Az új templom egyaránt kitűnik grandiozus arányai és szép román stílusú architektúrája által; úgy belől, mint kívül ritka márványok és fényes mozaikok díszítik, a melyek enyhítik az épület komor szépségét. Az új templom felavatási szertartását dr. Schubert, a római német hitközség lel-

késze, dr. Lessing és dr. Rendtorff lipesei tanár végezte, aki a német luth. egyházat képviselte. Jelen voltak a szertartáson az összes Rómában működő, különféle árnyalatú és nemzetiségű prot. egyházak, így a holland, svéd, norvég stb. egyházak képviselői. A Quirinálnál akkreditált német követen kívül a vatikáni német követ is megjelent, ami általános feltűnést keltett.

KÖNYVISMERTETÉS.

Ravasz László: *Orgonazúgás*.

E könyv, megjelenését tekintve (1922. dec.), karácsonyi ajándéknak készült; s ennél szebb és értékesebb ajándékkal nem is lephette meg szerző a komoly olvasóközönséget, főleg lelkésztársait.

Már előszavának intim, rajongó vallomása arról, hogyan lett igehirdető belőle, — nagy tanúltság azok számára, kiknél életpályájuk ilyen kialakulása a sorssal szemben zúgolódás és keserű lemondás forrása volt. Valljuk meg, meglehetősen uralkodó nézet közöttünk: „Író lehetett volna és csak igehirdető lett belőle.” Az ő vallomása axiomaszerű igazsággá nő könyvének elolvasása után: az írásművészet, a szónoklat szükségszerű, de csak hosszabb-rövidebb perces állomások lehetnek a nagy pályaudvar: az igehirdetéshez törekvők számára. Aki az egyik vagy másik állomáson vesztig maradt, az az igehirdetés számára csak — bakter marad.

Mi minden van e könyvben! Hármaz felosztása nemcsak a szerző nagy tudásának széles skáláját mutatja, hanem a munkateret is, melyet a ma lelkipásztorának megfutnia kell. Ma tudományos felolvasást, rövid értekezést, egy-egy egyleti megnyitót kell tartanod; holnap ígét hirdetsz; aznap, vagy azután temetésre mégy. Mindenik fontos, ne vondd ki magadat alóla, mindenütt szükség van rád, mert neked kell a tiszta alaphangot megadnod, neked kell tanubizonyoságot tenned, még a „háztetőkről is.” Soha nem tapasztaltuk még, hogy egyházi író nem tisztán theologiai jellegű írásaitól, milyen e könyv első részének („Napsütötte ormok, átlátszó mélységek”) legtöbb darabja, — oly tisztán, magasztosan csendüljenek ki az *igehirdető* hangjai. Történelem-filozófia, lélektani kérdés, esztétikai vélemény: — mind szinte eszköz gyanánt, alázatosan engedelmeskedve szolgálnak az író kezében arra, hogy egy, napsütötte ormokon: az Isten közelében élő ember lelkének kinyilatkoztatásai szólaljanak meg általuk. Nem a rosszul szabott koturnus ál-eléltőségteljes mezében tetszeleg, nem valami avas modorosság, a „paposan beszélés” külön hangján szól a hosszabb-rövidebb tanulmányokban, apró jellemzések vagy lélektani, művészeti problémák fejtegetéseiben, hanem a magas intellektusnak nemcsak értelmi, főképp inkább lelki életet élő tiszta, túláradó hangján, melyben úgy csillog a hit, mint „harmat a fehér gyapjún.”

Mindenütt a lelket keresi; az élet nyers eseményeiben, az emberi apró mozdulatokban, a művészet varázs műhelyében, az idő porától beszárt történésekben s e lelket nemcsak megtalálja, hanem diadalmasan, dédelgetve mutatja fel elvakultan materiális világunknak.

Igehirdetésében még magasabbra csap a lélek-búvárlás és megtalálás lángja. A saját lelke is szinte elég abban a kolosszális máglya-tűzben, mit az Isten dicsőségére gyújt meg. Sokszor való-ságos tűzijáték; most parázslik, majd izzó láva-folyam hömpölyög, sziporkázó szikraeső hull, majd ismét óriási lángoszlopok csapnak fel belőle. Vagy ha jobban tetszik, mint ahogyan ő maga nevezi: orgonazúgás. A szavak lágy melódiájától a hasonlatok, képek szívbe markoló krešcendójáig, lágyan, zsongva, bizakodva, zúgva, hitvallóan harsogva zeng, hallelujázik művészetete, — ad Dei gloriam...

Régen vártuk már az igehirdetőt, kinél a költőiség, az óráció nem cél, nem hatásadás, hanem — eszköz. Eszköz arra, hogy általa egy mély érzést, egy nagy gondolatot, egy-egy már megszokottá váló igazságot belenyomjon szívünkbe úgy, hogy ez attól boldogan nyillaljon meg. Az utóbbi időben szinte borzadtunk sok „költői szépen beszélő,” „magasan szárnyaló szavú” védjeggyel felruházott szónokainktól, mert előre sejtettük, hogy tornászatot és zsonglörködést fogunk hallani az olcsó költőiséggel s a beszéd tényleg magasan szárnyaló lesz, mert erősen csapkodja — az üres levegőt.

Epen, mert mindenben a lelket keresi Ravasz, találják meg beszédei az Irás lelkét. A Szentírás szívverése lüktet minden igazságában, a nélkül, hogy annak citátumaival kellene támogatnia és teletűzdelnie fejtegetéseit. Miért is lenne nála szükség száraz szavakkal való permetezésre, mikor mondataiból a hit, a belső élmény virágosjeje hull kábitólag az Isten után vágyó lelkekre.

Majd a későbbiek fogják megállapítani azt a nagy értéket, hogy e vajudó, hánykolódó, lázas korszaknak, e megváltás után váró világnak irányt mutatott egy tisztább élet felé.

Mi főképen azért lehetünk hálásak e könyv szerzőjének, hogy — már e második ez irányú művével is — megtanított, hogyan kell igazán hirdetni a Jézus Krisztus evangéliomát. Nemesak táplálékot adott egy lelkészi nemzedéknek, hanem fokozza igehirdetésünk eredményességébe vetett bizalmunkat, önértetünket, a szellemi munkára fordított idő értékes voltát.

Még csak egyet. Lelkipásztorok elsőrangú érdeke, hogy e könyvet gyülekezetének minden intelligens tagja megvegye, felvágja és — el is olvassa.

Tóth J.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Kitüntetés.** A kormányzó *Frenczel Bertalan* szászai ref. lelkésznek, egyházi és közéleti működése elismerésül, a m. kir. kormánytanácsosi címet adományozta.

— **A főiskolai igazgató-tanács** márc. 5-én rendkívüli ülést tartott *Janka K.* lelkészi és *Dókus Gy.* vil. gondnokok elnöklete alatt. Az ülésen a Sárospatakon lakó ig.-tanácsosokon kívül *Bernáth A.*, farkasfalvi *Farkas G.* és dr. *Puky E.* jelentek meg. Az ig.-tanács kimondotta, hogy a múlt évben hozott, az egyházker. közgyűlés által is elfogadott s az egyet. konventhez felterjesztett azt a határozatát, amely szerint ha az egyetlen ref. jogakadémia

Sárospatakra helyeztetnék, 3 tanszéknek a főiskola költségén való fentartását elvállalja, továbbra is fentartja, felkéri azonban a Püspök úr útján az egyet. konvent elnökségét, sziveskedjék oda hatni, hogy az egyetlen ref. jogakadémia ügye e hó 31-ig véglegesen eldöntessék, mert ellenkező esetben kénytelen volna a főiskola nagy érdekeinek megóvása céljából jogakadémiája ügyében önállóan s ez ajánlatra való tekintet nélkül járni el. Egyszermind megbeszélte s megállapította azokat a módozatokat, melyek szerint el fog járni akkor, ha az egyetlen ref. jogakadémia várakozása ellenére sem helyeztetnék Sárospatakra.

— **Főiskolánk március 15-iki ünnepélye,** melyet a meghívón közölt műsor 10 pontból állónak tüntet föl, egy értékes ponttal fog gyarapodni, t. i. *Komáromi János* fővárosi író, a *Petőfi Társaság* tagja, főiskolánk régi tanítványa, szintén szerepelni fog egy felolvasással. Felolvasásának címe: *Vak Bottyán haldoklik.* A kiváló író előadása iránt előre is nagy főiskolánk és városunk körében az érdeklődés.

— **Egyházkerületi választások.** A tiszánineni ref. egyházkerület szavazatszedő bizottsága szerdán bontotta fel az egyházközsegekből beérkezett szavazatokat, amelyek az üresedésben levő egyházi állásokra vonatkoztak. Az egyházkerület gyülekezetei a zsinat rendes tagjává választották *Janka Károlyt*, világi rendes taggá *Zsóry György* alispánt, világi zsinati pótképviselővé pedig báró *Bottlik István* nemzetgyűlési képviselőt. A választás által megüresedett pótképviselői állásokra szavazást rendeltek el április 30-iki határidővel.

— **A ref. egyetemes konvent tanügyi bizottsága** ez évi rendes ülését április 9—10-én fogja Budapesten, a konvent székházában, megtartani.

— **Éreplakettek.** Főiskolánk nagynevű alapítójának: *Perényi Péternek* és fejedelmi pártfogóinak: *I. Rákóczy Györgynek* és *Lorántfi Zsuzsannának* éreplakettjét *Vaszary László* szobrászművész fogja készíteni, Március 3—4-én járt itt főiskolánkban, kiválasztotta a megörökítésre legalkalmasabb arc képeiket s kijelölte a plakettek helyét, t. i. *Perényi* plakettje a főiskola útcái homlokzatán a nagykaputól északra, *Rákóczy Gy.* és *Lorántfi Zs.* közös plakettje pedig délre fog a falon elhelyeztetni. A munkához, egyéb vállalt feladatai miatt, csak a jövő hónapban fog hozzáfogni s így május 31-re legfőlebb az egyik relief elkészítését ígérheti. A *Kóssuth* plakett, mely az előcsarnok baloldali falán fog elhelyeztetni, még e hónapban öntés alá kerül s így az május 31-én, a világháborúban elesett diákok márványtáblájával együtt, föltétlenül le fog tepleztetni. A két nagy plakett költségeinek fedezésére fog szolgálni a bpesti összejövetelem felajánlott szives adomány, továbbá a márc. 15-iki hazafias ünnepély tiszta jövedelme.

— **Alsóborsodiak figyelme!** A kerületi gyűlést kényszerítő okokból június első napjaiban meg kell tartani s az egyházlátogatást hamarabb el kell végeznünk, mint sem gondoltuk. Az egyházlátogatás határidője gyanánt, mint végső terminust, április 5 től április 25 ig tűzöm ki. Az egyházlátogató tanács-bírókat kérem, hogy úgy intézzék előzetes megbeszélések alapján a vizitatori munka beosztását, hogy április 5 és 25 között az

egyházlátogatás munkája zavartalanul elvégezhető legyen. A tollnokokat és a kísérő segítőtársakat, a tanító urakat minden tanácsbíró maga választja maga mellé. Az egyes gyülekezetekhez az egyházlátogatási jegyzőkönyveket még husvét előtt el fogom küldeni, hogy a bejegyzendő adatok készen legyenek. A tanácsbíró urakhoz külön felhívást is fogok intézni. Az egyházmegyei gyűlés valószínűleg május 8-án leend. Atyafiúi szeretettel: *Farkas István*, h. esperes.

— **A göncvidéki ref. lelkészek társasága** febr. hó 25-én tartotta harmadik értekezletét Göncruszán. Az ez alkalommal az iskolában tartott választásos összejövetelben — melyen a kis gyülekezet csaknem valamennyi tagja megjelent — Hörsik Lajos vilmányi lelkésztársunk tartott alkalmi írásmagyarozatot. Utána Farkas Elek gönci lelkésztestvérünk hosszabb beszédben megkapó színekkel ecsetelte a mai ref. egyházi élet sivárságát, s mutatta ki, hogy ha elveszni nem akarunk, rá kell lépniünk késedelem nélkül az egyetlen kivezető útra: a Jézus Krisztusnak s az ő evangéliumának szívvel-lelékkel és étellel való követésére. Majd Kis József hejcei testvérünk ismertette — a tőle megszokott közvetlenséggel — jelenlegi és további összejöveteleink célját, amely nem más, mint az egyház minden egyes tagjában felébreszteni a kalvinista öntudatot, s azt a nagy felelősséget, mely az egyháztagsággal vele jár. Minden egyháztagot elvezetni a Krisztus evangéliumának élő forrásához. Ha ez meg lesz, akkor elfogjuk érni azt, hogy presbyterek és egyháztagok, öregek és ifjak tudni és teljesíteni is fogják kötelességüket, amely nem más, mert nem lehet más, mint az Isten dicsőségének szolgálata.

HIVATALOS RÉSZ.

317—1923.

Körlevél.

I.

A nt. esperes urakhoz.

A jogakadémia sorsának eldöntése miatt egyházkerületi közgyűlésünket *június legelső napjaiban* meg kell tartanunk. Ennélfogva méltóztassanak úgy intézkedni s az egyházmegyei közgyűlés napját úgy kitűzni, hogy nemcsak az esperesi jelentések, az összes statisztikai adatokkal, hanem a közgyűlésen tárgyalandó ügyiratok is, *legkésőbb május 15-ig, a bírósági ügyek pedig május 10-ig* a püspöki hivatalban legyenek. *E határidőkre nézve semmiféle kivételnek vagy halasztásnak helye nem lesz.* A közgyűlés pontos idejét a később kibocsátandó meghívó fogja közölni.

Egyúttal hivatkozással a 189—1922. sz. konventi határozatra, felhívom a nt. esperes urakat az egyházmegyei belmissziói bizottság megalakítására.

II.

Az egyházkerületünkbeli összes lelkészekhez, tanárokhoz, segédlelkészekhez, hitoktatókhoz, presbyterekhez és az érdeklődő szülékhez.

A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek világszövetségének Genfben székelő főtitkára, Sartorius

Ernö, Megyeres Bóla országos titkár kiséretében f. évi *március hó 22-én (csütörtök)* Miskolcra fog jönni s érintkezni óhajt elsősorban egyházunk vezetőivel, tisztviselőivel, az ifjúság órállóival és a szülékkel, hogy felvilágosítson bennünket a ker. ifjúsági egyesületek nagy hivatásáról, jövő terveiről; a munka eddigi sikereiről, módszeréről, küzdelmeiről és diadaláról.

E célból a jelzett napon, *délelőtt 10 órától, a vármegyeház nagytermében* úgynevezett konferencia lesz, nagy értékű és változatos programmal. A konferencia ideje úgy van megállapítva, hogy a vidékről jövők a délutáni vonatokkal haza mehessenek.

Akiknek helyzete olyan, hogy délutánra is itt maradhatnak, azok részt vehetnek az ugyanazon napon, *délután 5 órakor*, ugyancsak a vármegyeház nagytermében tartandó *vallásos estélyen is.*

Szeretem hinni, hogy egyházkerületünk minden szépért és jóért lelkesülő közönsége, nemcsak Miskolcra, de a közeli s távoli vidékekről is szépszámmal fog részt venni ez összejöveteleken. Kerületünk jó hírre egyenesen megkívánja, hogy ez alkalommal a legnagyobb érdeklődést tanúsítsuk.

Miskolc, 1923. március 5.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Pályázati hirdetés.

Az abauji ref. egyházmegyébe kebelezett *vilyi* egyház halálozás által megürült lelkészi állására pályázatot hirdetek. A díjlevél főbb tételei: 24 k. hold szántó föld, 6 k. hold rét. Ez utóbbinak munkájához 10 férfi, 12 nő napszám s 12 fuvar évenként megállapítandó értékét a hívek fizetik, az adó viszont a lelkész terhe; továbbá 16 ürköbméter fa; 9 mm. buza, 4 7 mm. rozs, ehez járul évi 936 K 44 f kongrua. Az állás f. évi május 1-én foglalandó el. Pályázati kérvények f. év április 2 (másodikáig) Cziáky Endre espereshez Felsődobszára küldendők.

Miskolc, 1923 március 6.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Temessük el a holtakat!

Elismerő szakbírálatok alapján énekvezérek, énekkarok s családok használatára kiadott

200 temetési ének.

Ara 300 korona. (E lap olvasóinak portóval!)

Tartalma: Általános rész. Templomban: Kezdő = 10, Főének = 14, Záró = 10. Háznál: Főének = 11, Záró = 26. Úton = 18. Sirnál = 26. Alkalmazott rész. Gyermekek felett = 19. Ifjak felett = 10. Családők felett = 21. Öregek felett = 14. Virrasztók stb. 20. Harangok felszentelésekor 1.

Borsodgsezt, u. p. Sály, Fövenyessy János ref. org. tanító.

Öt példány után egy, tíz példány után három ingyen!

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél "	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed "	500— "
				Nyolcad "	250— "

TARTALOM. *Sütő Kálmán*: Felhívás és kérelem a tiszánineni ref. egyházkerület lelkészeihez — *Varga Imre*: Harangavatás Vadnán. — Az olasz protestantizmus köréből. (Vége.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Pályázati hirdetés. — Hirdetés.

Felhívás és kérelem a tiszánineni ref. egyházkerület lelkészeihez.

Szeretett lelkésztestvéreim! A R. M. L. E. és a Kálvineum Elnöksége egyező akarattal engem bizott meg azzal, hogy a Kálvineum egyházkerületünkbeli árvái után egyházkerületünkre eső 200.000 koronát összeszedjem. Hogy megbízatásomnak eleget tegyek, felkértem az egyes egyházmegeyék R. M. L. E. megbizottait, hogy a fenti összegből egyházmegeyéjökre eső részt vagy az egyházlátogatóság útján, vagy közvetlenül összeszedni sziveskedjenek. Tekintve, hogy egyházkerületünk mai területén mintegy 200 *önálló lelkészi állás van, így az egyes egyházmegeyére eső rész annyi 1000 korona, a hány lelkészi állomás van az illető egyházmegeye területén. Eszerint számításba van véve minden lelkész, tekintet nélkül arra, hogy tagja-e a R. M. L. E.-nek, vagy nem. Ez eljárásnál az a gondolat vezérelt, hogy a kerületünkbeli kálvineumi árvák ügye *közös ügy*, az tehát nem csupán a R. M. L. E. tagjait érdekli, hanem minden egyes lelkésztársunkat kivétel nélkül, így eltartási költségeik fedezéséhez, illetőleg előteremtéséhez hozzájárulni mindanyunknak lélek szerint való kötelessége.

Szeretettel és bizalommal felkérlek azért benneteket szeretett lelkésztársaim, hogy a rátok eső ezer-ezer koronát a Kálvineum egyházkerületünkbeli árváinak javára a R. M. L. E. egyházmegeyékbeli megbizottjához mennél előbb eljuttatni sziveskedjétek. Azonképen, amint az illető megbizott intézkedett. Vagy a vizitációnak adjátok át az ezer koronát, vagy közvetlenül egyházmegeyék R. M. L. E.-beli megbizottjához küldjétek el. A megbizottok hozzám küldik, én pedig együttesen a Kálvineum pénztárához juttatom. Az ezer koronát nem okvetlenül a magatokéból kell adnotok. Hozzájárulhat ahoz egyházatok is, de előteremthetitek kulturesztélyek, műkedvelői, ismeretterjesztő előadások stb. jövedelméből is. Erre mindnyájunk számára megvan a mód és alkalom, csak akarat legyen! Ennek pedig lenni kell, mert a kiáltó szükség akarát parancsol. Az ezer koronát előlegezzétek vagy a magatokéból, vagy az egyház pénztárából. A jótékony célú kulturesztély, vagy műkedvelői előadás jövedelméből majd vissza-

pótoljátok. A segítség sürgős. Épen azért a pénzt az egyházmegeyékbeli megbizott által kitűzött határidőig okvetlenül szolgáltatassátok be. Mert amit ma a reánk eső pénzből beszerezni lehet, jóval később ugye lehet, hogy a felét sem veheti meg abból a Kálvineum. Itt igazán áll a közmondás: „Bis dat, qui cito dat.“

Igen kérlek benneteket kedves lelkésztestvéreim, tegyetek eleget kérésünknek *haladéktalanul és kivétel nélkül*. Egyházkerületünk árváit e segítség nélkül a Kálvineum eltartani képtelen. Ne tegyük ki őket az elbocsátás veszedelmének. Ne tegyük ki egyházkerületünket annak, hogy jövőben egyházkerületünkbeli ne vegyenek fel árvákat a Kálvineumba. Háritsuk el e veszélyt és e szegyent, mely egész egyházkerületünkre, de főképen ennek lelkészi karára homályt borítana. Cselekedjünk, amíg nem késő. Adjuk be a ránk eső összeget hamar, amíg adományunk vásárló értéke felettébb meg nem csökken. Hogy késedelmünk által újabb vátság elő ne állítsuk a Kálvineumot. Fel a szivekkel! Akinek füle van a hallásra, hallja meg! Az árvák hálája s az Isten áldása leszzen jutalmatok!

Szeretettel kérlek arra is Testvérek! hogy a R. M. L. E. sajtóalapjára az egy mázsa búza árát Futó András püspöki titkárhoz, akik csak tehetitek, sürgősen beküldeni sziveskedjétek. E sajtóalap nagyszerű célok szolgálatára van rendelve. Ha egyesült erővel megteremtjük, anyaszentegyházunk egy ma alig sejtett virágzó jövődjének vetjük meg az alapját. Itt sem szabad külömbiséget tenni R. M. L. E.-tag és nem tag között. Ezt a szent célt erre való tekintet nélkül kell mindnyájunknak felkarolnunk és nemes áldozatkészséggel szolgálunk. Tudom, hogy ma már a falusi lelkésztársak kamrájában is megfoghatkozott a vékabeli liszt. Épen azért sokan ma már nincsenek abban a helyzetben hogy a mázsa búza árát e célra befizessék.

De azt tegyétek meg mindnyáján Testvérek, hogy jóelőre vegyétek számításba e magasztos célt és aratás után, vagy párbérfizetés idején a mázsa búza árának a sajtóalapra való beküldéséről meg ne feledkezzétek. A jövőért mindannyian felelősök vagyunk.

Még egy kérésem van egyházkerületünk R. M. L. E. tagjaihoz. Küldjétek be a „Lelkészegye-

sület" előfizetési díját, illetőleg a tagdíjat vagy legalább egyelőre a felét, 1200 koronát Futó András püspöki titkárhoz haladéktalanul. Vagy ha egyházmegyétek R. M. L. E. megbizottja szedi össze nálatok, úgy öhozzá, hogy a „Lelkészegyesületi" című lap újra meginduljon. Ha egy egyházkerület, melyben 200 anyaegyház van, fenn tud tartani egy egyházi lapot, mi a R. M. L. E. tagjai ne bírnák e fenntartani egyesületünk lapját: a „Lelkészegyesület" et, holott mi csaknem ezren vagyunk? Fel bírjuk tartani, csak fizessük be a tagdíjakat, vagy egyelőre legalább a felét! A szegyenpir égeti arcunkat, hogy lapunk anyagi erő hiánya miatt már hetek óta meg nem jelenhetik. Nosza mozduljunk meg, tegyünk eleget köteleseinknek, küldjük be a pénzt egyen-egyen és a lap megjelenik, a szegyenpir eltűnik. — Ti alsózempléni R. M. L. E. tagok, e felhívás megjelenésétől 2 hét alatt legyetek szívesek legalább a fődíjat, 1200 koronát hozzám Megyaszóra elküldeni.

Sütő Kálmán.

Harangavatás Vadnán.

Lélekemelő örömnöpe volt f. hó 4-én a Sajó völgyben fekvő vadnai kis egyháznak, mely nemcsak a helybeliek, de a környékből nagy számmal összesereglettek lelki életére is felemelő hatást gyakorolt. Ekkor ment végbe ugyanis az új harang felavatása, melyet egy vallásos presbiter, a Szabon György bánatos, atyai jó szíve adományozott az egyháznak, hősi halált halt fia emlékére. Az apostol szavait követve, közelről-távolról sokan jöttek el „örülni az örülőkkel." Megjelentek Zsóry György alispán, egyh.-megyei gondnok, Elek József esperes, Maklár Dezső főszolgabíró, e.-m. tanácsbíró, a szomszédos kazai és ivánkai lelkészek, stb.

A régi harang hívó szavára pár perc alatt szorongásig megtelt a templom, hol az úrasztalára helyezve várt a fenyőágakkal, nemzeti-szinű szalaggal feldíszített, szép ércharang a felavatásra. Buzgó éneklés után Svingor József, a gyülekezetnek 48 év óta szeretett, örökifjú lelkésze nyitotta meg az ünnepélyt ez alkalomra írott, szépen csengő verses imádságával. Utána Elek József esperes szép, felavató imádságában megáldotta az új harangot, a kegyes szívű adományozót s az egész gyülekezetet. Ezután következett a Svingor Jenő radostyáni lelkész ünnepi beszéde. Szobnól-szebb gondolatokkal tele tűzdelt beszédében lelke legjavát adta. Lelkes szónoklása, szíve közepéből eredő beszéde a fogékony szívekben igazi megértésre talált, úgy, hogy a meghatóbb részleteknél ott ragyogtak a szemekben a legdrágább, legigazibb gyöngyszemek, az előtörő könnyecseppek. Ima, megáldás s éneklés után végetért a templomi istentisztelet és a kiözönlő gyülekezet cselekedettel is megmutatta hitét, közel 10.000 kor.-t adományozott az orgonaalap növelésére kitett perselyekbe. Az istentisztelet alatt 3 ízben szerepelt a helybeli énekkar dicséretre méltó buzgósággal.

Az új harangot — felhúzása és elhelyezése után — legelőször is a hadviselt férfiak szólaltatták meg elesett bajtársaik emlékére s a szép

hangú harang bánatos kongásával együtt még egyszer elsírátták őket.

Az ünnepély után a meghívott férfi vendégek tiszteletére Szabon György adott ca 60 terítékű ebédet, hol a magyaros vendéglátásban, a szép felköszöntőkben nem volt hiány. A hölgyek pedig a vendégszerető papi család szívesen látott vendégei voltak.

Varga Imre.

Az olasz protestantizmus köréből.

(Folyt. és vége.)

A különböző hitvallású prot. felekezetek, amelyek Itália evangelizációján munkálkodnak, mindinkább érzik az egymáshoz közeledés és a közös eljárás mód szükségességét. Ez indította legutóbb az olasz-amerikai és az olasz-angol baptista egyház vezetőségét arra, hogy egymással fuzióra lépjenek, úgyhogy ez évi január hótól fogva az olasz baptista művek csupán az amerikai baptistáktól függenek.

Róma közelében, Subiaco kis falujában jan. 1-én sajnálatraméltó esemény történt: a plébános a prédikációjában hevesen kikelt a protestánsok ellen. Hogy a népet ellenük jobban felizgassák, röpke lapokat osztogattak, a melyek azokat a hazug vádak és rágalmakat ismételték, a melyeket a klérikálisok szoktak felhozni ellenük: „A protestánsok meg akarják hódítani az olasz nép lelkét, elszakítani azt legszentebb hagyományaitól, a család szeretetétől, a Madonna iránti odaadástól, a pápa és az egyház iránti tisztelettől... Ezek az emberek, tevő hozzá a röpirat, milliókkal rendelkeznek s úgy tekintik Itáliát, mint egy olyan országot, a melyet megvehetnek és megronthatnak."

A gyűlölet és a legalacsonyabb ösztönök ezen felszítása, ez a valóságos klérikális offenzíva, a mely ma Olaszország számtalan helyén felbukkan, nem tévesztette el hatását. Midőn Bosio Pál waldensí lelkész, egy többször kitüntetett régi harcos, Subiaco-ba ment, hogy ottani kis hitközségét meglátogassa, a plébánostól felizgatott tömeg őt vad fenyegetésekkel vette körül s csak néhány carabinieri és fascista közbelépésének köszönhette, hogy ép bőrrel menekült; a subiacoi protestánsok szintén nem kerülték el a fenyegetéseket és üldözéseket.

A klérikálisok ezen támadásának eredetét valószínűleg ama, talán rosszul értelmezett szavakban kereshetjük, amelyeket az olasz kormány feje, Mussolini ejtett ki egy interjú folyamán, amelyet Dom Perosival, a Sixtina-kápolna egykori igazgatójával folytatott, aki tudvalevőleg a prot. hitre tért. Ha hitelt adhatunk a lapoknak, Mussolini szívélyesen fogadta Perosit, aki a fascisták egykori vezére előtt kifejezte azt az óhaját, hogy szeretné látni, ha Mussolini megindítaná Itália vallásos reformját s a protestantizmust államvallássá tenné. Erre az elnök azt felelte neki, hogy most csak politikai, nem pedig vallásos reformokkal foglalkozik s az olasz nép már természeténél fogva katolikus. Bármint legyen is, Mussolini most nagy zavarban van, mert évekké elelőtt „Husz János élete" címmel egy munkát írt, amelyben hangosan követelte mindenki számára a lelkiismereti szabadságot. Ine a római egyházzal mondott akkori ité-

lete: „Arómai egyház nagy romlottsága a XIII—XVI. századokban most már okmányokkal ki van mutatva és megvilágítva. Egy európai ország sem volt mentes a papok erkölcsi botrányaitól. Az olasz költők: Dante és Petrarca kifakadásai csak az általános elfajulás látványától elkeseredett lélek kiörései. A reformátori mozgalmak, amelyek Olasz-, Francia- és Csehországban támadtak, ellenzéki kísérleteket képviselnek a római egyházzal szemben, amely lehanyaglott régi szerepléséből, a profan üzérkedés, a Mammon, a pénz szoigája lett, amely minden hitet alásülyeszt. Az akkori papok nem tűrhették botrányos és gyalázatos viselkedésük nyilvános, kérlelhetetlen és okmányokkal támogatott megvadását. Az indulgenciák árulása, a bűnök elengedésével üzött botrányos kufárkodás, az egyházi tisztóság adás-vevése újra lángra lobbantotta a reformátori mozgalmat. A kath. történetírő sohasem vetkezi le a pápi jellegét és mindig meg fogja próbálni igazolni és mentégetni az egyház tetteit és viselt dolgait, mégha azok barbárok voltak is...”

Mussolini fölötte intelligens, logikus gondolkozású és éles eszű ember arra, hogy megtagadja múltját és megváltoztassa véleményét. Scripta manent.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Március 15.** Meleg érzések közt ülte meg főiskolánk március 15-ét. Reggel a városi templomban volt istentisztelet, amelyen Szilva István főiskolai szenior búgó imádsága emelte Istenhez lelkünket. 11 órakor az Erdélyi Önképzőkör tartott szép műsorú ünnepélyt csupa diákszereplővel, a háttérben azonban az agilis tanárelnök: Elekcs Imre gondos vezetésével. D. u. 3 órakor a tornateremen folyt le 13 főgimn. tanulónak az „Erő” cserkészcsapatba való fölvétele, illetőleg *Karácsony Sándor* bpesti tanár, főparancsnok előtt való fogadalomtétele. A főiskola nagy ünnepélye este volt a tápintézet tágas termében. Programjából megemlítjük a dr. Rácz Lajos közgazdátó megnyitója után a Szilva István szenior lelkes tűzű ünnepi beszédét, a Rácz Jenőné urnő énekszólóját, amelynek mélységesen szép dallamát Kovács Dezső tanítóképezdei tanár szerezte, a Zsiros József hittanhallgató nagy indulatokról robbanó alkalmi költeményét és a főiskolai kórus sikerült énekszámait. S amit legelőbb kellett volna feljegyezni: a Komáromi János fővárosi író, a volt pataki diák szereplését, aki egy fényes apróságát olvasta fel: „Vak Bottyán haldoklik” címen. A közönség lelkesen ünnepelte a neves író.

— **Evang. theol. fakultás** lesz a pécsi egyetem. A Budapesti Közlöny március 11-iki száma közli azt a hivatalos rendelkezést, mely szerint a kormányzó — a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére — hozzájárult ahhoz, hogy a pécsi Erzsébet-egyetemen, az egyetembe való szerves bekapcsolódással, teljes jogú ág. ev. hittudományi kar állíttassék fel úgy, hogy az átmenetileg Sopron városában helyeztessék el s biztosítja az evang. egyházat arról, hogy majd a viszonyok változásához képest, a pécsi egyetem meghallgatása után, az ideiglenes területi különválás meg-

szüntetésével a hittudományi karnak az egyetembe leendő bekapcsolására vonatkozólag előterjesztendő kérelme teljesített fog.

— **A zsinati** pótképviselői állásra elrendelt szavazásnál, illetékes helyről nyert értesülés szerint, a megürült 2 póttagra *Pósa Péter* és *Bárceay László* urak vannak jelölve.

— **Harangszentelés.** Kedves ünnepség keretében szentelte fel meggyaszói gyülekezetünk március 11-én 1 millió K költségen az Ecclesiánál öntött, új harangját. Az avatási ünnepély rendje a következő volt: I. rész. A templom előtt. 1. Gyülekezeti ének. 2. Harangavató ima. Moudotta Sütő Kálmán, a gyülekezet lelkésze. 3. Kosnyider Gáborné alkalmi beszéde. 4. Leányok éneke. 5. Almási Istvánné alkalmi beszéde. 6. Karének. 7. Adakozásra való felhívás. 8. Harangfelhúzás. 9. Alkalmi ének. Előadta a gyülekezeti énekkar. II. rész. A templomban. 1. Gyülekezeti ének. 2. Ima. 3. Karének. 4. Alkalmi beszéd. Tartotta Marton János theol. tanár. 5. Szóló ének. Énekelte: Takács László. 6. Keresztelés. 7. A harang történetének felolvasása. Tartotta: Veress Imre s.-lelkész. 8. Alkalmi költemény. Szavalta: Zitás István. 9. Marton János theol. tanár előadása. 10. Gyülekezeti ének. III. rész. Délután a templomban. 1. Gyülekezeti ének. 2. Ima. 3. Egyházi beszéd. Tartotta: Zitás István. 4. Szólóének. Énekelte: Takács László. 5. Buza László dr., jogakadémiai tanár előadása. 6. Gyülekezeti ének.

— **Abanji lelkésztestvéreimhez.** A Kálvineum 1000 kor. segítséget vár tőlünk egyenként. Bővebb indokolás, azt hiszeni, felesleges. Szeretettel kérlek mindnyájotokat: a kért segítséget küldjétek hozzám, hogy egy összegben juttathassam rendeltetési helyére. Hernádszentandrás, 1923 március 15-én. *Medgyasszay András* értek. elnök.

— **Segédlelkézi** alkalmazást keresek. Cim a kiadóhivatalban.

— **Keresztyén és keresztény.** Horger Antal nyelvész, a *Napkelet* című irodalmi folyóirat márciusi füzetében foglalkozik a két kifejezéssel kimutatja, hogy mindakettő jogosult. A *keresztyén*, mely a szláv *krstjan* szóból származik, hangtörvényszerűen csakis így hangozhatnak s a protestantizmus elterjedése előtti korból származó kódexekben és egyéb régi iratokban, amelyeket tehát *kath.* papok irtak, valóban csak ezt a *keresztyén* alakot találjuk. A XVI. században is *kath.* és protestáns írók egyaránt csak ezt használják, míg végre a XVII. század elején egyszerre csak felbukkan az addig teljesen ismeretlen *keresztény* alak is. Hogy ki használta először, ma még nem tudjuk határozottan megmondani, de akárkitől származik is. nyilvánvaló, hogy téves okoskodás vezette alkotóját: nem tudván, hogy *keresztyén* szláv jövevényszó, hanem azt hívén, hogy magyar képzés, mégpedig a *kereszt* szónak valamilyen származéka, megütöközött a szó *ty* hangján; azt hitte, hogy *keresztyén* talán csak hanyag kiejtésből keletkezett romlott alak s ezért ezzé javította: *keresztény*. Hogy aztán ez az új alak éppen a katólikusok közt terjedt el s vált idővel kizárólagossá, annak valószínűleg Pázmány Péter nagy tekintélye az oka, mert ő is ezt használta. Sőt nem lehetetlen, hogy éppen tőle származik ez a

„javítás,” mert egyik predikációjában ezt mondja: „A Krisztus keresztjétől keresztény nevet viselünk.” A két alak közül a *keresztény* mindenestre helyesebb, mert régebb és mert természetes úton lett s nem csak téves okoskodás szülöttje. De a *keresztény* alakot sem lehet ma már elítélnünk, mert már 300 éves múltra tekinthet vissza, mert a magyarságnak igen nagy része állandóan használja és mert egyáltalában nem bántja nyelvérzékünket.

HIVATALOS RÉSZ.

337—1923.

Körlevél.

I.

A Kálvineum érdekében.

Az elhunyt lelkészek fiúvárainak menedék- és nevelőhelye, a hajdúböszörményi „Kálvineum” az ösmert szomorú anyagi viszonyok miatt igen nehéz és aggályos helyzetbe jutott, melyen, ha sürgősen nem segítünk, a nemescélú intézmény esőd elé fog jutni, vagy növendékeinek számát kénytelen lesz nagyban redukálni. A leghatályosabban és a legszívesebben kérem fel tehát egyházkerületünk összes lelkészeit, világi tisztviselőit és gyülekezeteit, hogy jöjjenek segítségül ennek a nagy és szent érdekeket szolgáló intézménynek s buzgó adományaikkal hozzák össze azt a körülből 200,000 koronát, a mely összeg az egyházkerületünkben 4 árva ez évi fentartásához szükséges. A fentartó RMLE kerületünkbeli megbízottja, *Sütő Kálmán lelkésztársunk (Megyászó)* szívesen várja és közvetíti a mihamarabb küldendő kegyes adományokat. Bis dat, qui cito dat! A jókedvű adakozót szereti az Isten!

II.

Szavazás elrendelése.

A f. hó 5-én tartott szavazatbontás eredménye szerint Janka Károly és Zsóry György urak zsinati rendes tagokká választatván, az így megürült 2 póttagsági helyre, tehát egy papi és egy világi pótképviselőre szavazatot rendelék el. A két szavazat egy lapon adandó, a záró borítékra pedig feltűnő betűkkel felirandó, hogy „szavazat.” Minden szavazó-lapon a lelkési hivatal bélyegzőjének; lelkész, gondnok és 2 presbiter aláírásának kell lenni, különben érvénytelen és 100 K bírság alá esik a szavazat. A szavazatok beadási határideje f. é. *április 30 (harmincadika)*. Az elmaradók az eddiginél nagyobb bírság alá fognak esni; most is 19 egyházközség szavazata hiányzott, ami természetesen az illető lelkésztárs mulasztása. Az ismételt és következetesen mulasztók fegyelmi eljárás alá esnek.

III.

A tűzkárbiztosítás ügye.

Egyházkerületi közgyűlésünk ismételtén felhívta az egyes egyházközségek lelkészeit és presbytereit, hogy egyházi és iskolai épületeiknek biztosítási összegét a változott árviszonyoknak megfelelőleg emeljék s e tekintetben a gondnok és presbyterek anyagi felelőségét is kimondotta. A biztosító társaságtól nyert kimutatásból arról győ-

zödött meg az egyházkerületi számvevőszék, hogy egyházainknak körülbelül $\frac{2}{3}$ többsége a mai értéknek alig egytized vagy huszadrészére biztosította épületeit, sőt olyan hanyag egyházak is vannak igen nagy számmal, melyek az 1914. évi értékeket semmivel sem emelték feljebb! Nem kell bővebben magyarázni, hogy az ilyen gondatlanság és hanyagság tűz esetén az egyházat végromlásba kergetheti, mert amely gyülekezet p. o. templomát csak annyira biztosítja, amely összegből ma egy templomi széklet sem lehet megfizetni, okvetlenül templom nélkül marad. A *legszigorubbán* felhívom tehát az egyházak lelkészeit, gondnokait és presbytereit, hogy tűzkárbiztosítási kötvényeiket vegyék *sürgősen revízió alá* s tartsák szoros köteleességüknek a biztosítási összeget a mai értékviszonyoknak megfelelő, vagy azokat legalább is megközelítő mértékben felemelni s idevonatkozó ajánlatokat a Fonciére általános biztosító intézet miskolci vezérügynökségéhez *haladéktalanul* benyújtani. Az egyházkerületi elnökség május 15-én újabb kimutatást fog a biztosítóintézettől bekivánni s akik még ekkorra sem teljesítendik a felemelést, *egyenként fognak fegyelmi és anyagi felelőség mellett felszólíttatni*. Több lelkésztársamtól hallottam már azt az ellenvetést, hogy a gyülekezet szegény, a hívekre nem lehet kivetni a felemelt biztosítási díjakat, amire csak azt mondom, hogy a falusi gyülekezetek és annak tagjai soha jobb módban nem voltak, mint most és csak azt kérdelem, hogy ha az alacsonyán biztosított templom vagy iskola leég, nem sokkal többet kell é az új építkezésre az egyháztagok közt kivetni?!

Miskolcz, 1923. március 10.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Pályázat.

A sátoraljaujhelyi ref. egyház azonnali be-
lépésre hitoktatót keres. Kötelessége heti 24 órai
hitoktatás és némi kisegítésképen végzendő lel-
készi szolgálat.

Javadalma: az államtól a IX. fizetési osztály
III. fokozatának megfelelő fizetés és az esetleges
kisegítések díja.

Sátoraljaujhely, 1923 március 12.

Enyedy Andor
lelkész.

Temessük el a holtakat!

Elismerő szakbirálatok alapján énekvezérek,
énekkarok s családok használatára kiadott

200 temetési ének.

Ára 300 korona. (E lap olvasóinak portóval!)

Tartalma: Általános rész. Templomban: Kezdő = 10, Fő-
ének = 14. Záró = 10. Háznál: Főének = 11, Záró = 26.
Úton = 18. Sírnál = 26. Alkalmazott rész. Gyermekek fe-
lett = 19. Ifjak felett = 10. Családtők felett = 21. Öregek
felett = 14. Virrasztók stb. 20. Harangok felszentelésekor 1.

Borsodgeszt, u. p. Sály. Fövényossy János ref. org. tanító.

Öt példány után egy, tíz példány után három ingyen!

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél "	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed "	500— "
				Nyolcad "	250— "

TARTALOM. Virágvasárnap. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Hirdetések.

Virágvasárnap.

Jézusnak Jeruzsálembé való bevonulása fontos változást jelent a názáreti próféta egész magatartásában. Eddig visszautasított minden ünnepeltetést, kivonta magát a népnek üdvözlése, örömujjongása elől. „Mindenki téged keres,” mondá Péter, mire Jézus így felelt: „Menjünk másúvá!” (Márk, I. 37—38). Most, a helyett hogy kerülne a tömeg lelkesedését, inkább felkínálja magát. Előkészíti, szinte elrendezi királyi föllépését. Másfelől eddig megtiltotta, hogy őt a Messiás szent címmel illessék; csak az utóbbi időben jelentette ki ünnepélyesen tanítványainak, hogy ő valóban az, akit Izráel reménykedve várt, de rájuk parancsolt, hogy senkinek ne szóljanak fölére (Mk. VIII. 30). Most nemcsak megengedi, hogy útítársai őt magasztalják, mint olyat, aki az Úrnak nevében jött, aki a messiási uralmat életbe lépteti, hanem megdorgálja a farizeusokat, hogy az efféle beszédeken megbotránoznak. Amint a szent városba érkezik, ő, a szelid és alázatos szívű ember, uralkodó gyanánt lép föl. Behatol a templomba s mint oly ember, aki a szentélyben különös joggal rendelkezik, kiűzi a kufárokat. Ebben a pillanatban oly föltétlen tekintélyt tanúsít, annyira Isten meghatalmazott képviselője gyanánt lép föl, akinek házáat megszenteltetették, hogy „senkinek nem engedi vala meg, hogy valami edényt vigyen a templomon keresztül” (Mk. XI, 16).

Hogyan magyarázzuk meg ezt az új magatartást, amely oly kevéssé áll összhangzásban mindazzal, ami Jézus eddig volt? Némelyek az elme bizonyos megzavarodását látták benne, amely őt ekkor hatalmába kerítette, mivel elkeseredett a reá váró sors miatt, csatlakozott réményeiben, sérelmet szenvedett legmélyebb érzelmeiben, — tehát mindezek miatt a nagyság szédülete fogta el és a sikertelenség e rút valóságából a diadal és dicsőség álmába menekült volna. Ámde ez a magyarázat nagyon messze eső és nagyon valószínűtlen okokat keres. Jézus itt tényleg tökéletes összhangzásban áll önmagával. Ő már régóta ismerte az ő személyének és az ő munkájának páratlan értékét. De amíg azt hitte, hogy megnyerheti népe szívét, nem akarta magát nyíltan Messiasnak nyilvánítani, mert akkoriban sok egészségtelen illuzió és érzéki ambíció fűződött e kifejezéshez. Most már nem így áll a dolog. Krisztus

tudja, hogy nem fogja élve elhagyni ezt a Jeruzsálemet, amely megöli az ő prófétáit; tudja, hogy a papok leselkednek reá és a halál várja őt. Most tehát szét kell tépnie az összes fátylakat; elmúlt a kimélet ideje. Hadd tudja meg az egész Izráel, hogy az, akit eltaszitanak és megvetéssel halmoznak el, az, akit Isten népe félre fog ismerni: a Messiás, Dávid fia, a megígért, oly régen várt király és e megragadó tény tudatában mérlegelje aztán elkövetendő vétkét...

Virágvasárnapján Jézus, önmagának és a reá várakozó sorsnak teljes tudatában néz szembe ellenfeleivel, közeledik hitetlen nemzete felé, ezt mondva mindenkinek: En a ti királyotok vagyok!

Ezt mondja nekünk is, úgyhogy kötelességünk a hívek ama dicsmenetébe nekünk is belevegyülnünk, amely őt a századok folyamán kíséri és magasztalja. Minden korszaknak meg van a maga közömbös és kételkedő tömegje, amelynek közepette a híveknek haladniuk kell, kezökben palmaágat tartva és az ember fiának énekét énekelve, aki eljött, hogy életét adja érettünk.

De hogyan kell a Krisztus dicséretére ezt az éneket énekelnünk?

Először is állandóan viszhangoztatva „az egyedüli nevet, amely adatott az embereknek, aki által megtartathatnak.” Jézus nevének nem szabad eltűnnie az emberek emlékezetéből. Szünet nélkül emlegetnünk kell azt, kimutatnunk, hogy Jézus élete a világtörténelem legelsőrendű eseménye, eloszlatnunk azokat az előítéleteket, amelyek annyi lelket elválasztanak a lelkek nagy barátjától, fölemelnünk a föld sötétsége fölé a Megváltó fénylő alakját, elmondani azoknak, akik vesztőkbe rohannak, akik szenvednek, akik egy fényugárt keresnek, mi volt ő és mi lehet ő számunkra.

De ha e bizonyágtételnek nagy értéke van is, amit igazságtalanság nélkül nem lehet leszállítanunk, emlékezzünk mindig arra, hogy ez nem minden. sőt nem is a lényeges. Azt állítani, hogy Jézus Isten fia, és azt mondani neki: Uram! nem elégséges. Cselekedni is kell az Atya akaratát, azaz törekedni a Jézus nyomdokain haladni, áthátni bensőnk azokkal az érzelmekkel, amelyek őt lelkesítették! Ő, aki szigorú volt önmaga iránt, csodálatos elnézést tanúsított a bűnösök iránt. Igyekezzünk olyanok lenni, mint ő. Ő kiválóan nyílt és megértő volt elannyira, hogy a pogányok-

nál is esodálatraméltó hitet talált. Hasonlóképen igyekezzünk mi is kitágítani szellemi látókörünket, nem a saját kis mértékünk szerint mérni másokat, miundeütt — ahol csak nyomára találunk — megkülönböztetni és megbecsülni a jó gerjedelmeket, a nagylelkű szándékokat, a nemes kívánságokat. Ő szolgálni akart; törekedjünk mi is jóakarató emberek lenni! Gyakoroljuk magunkat, követve példáját, az alázatosságban, a megbocsátásban, a zúgolódás nélküli szenvedésben, a szánakozásban. Igyekezzünk evangyéliumi lélekre szert tenni, a mely, mint Pál apostol írta, „telve van Krisztus szelidségével és jóságával.“

Akkor azok leszünk, amik tartozunk lenni és minden Istenkáromlás nélkül megünnepelhetjük a mi Királyunk dicsőségét!

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Miklósvári idb. Miklós Béla** földbirtokos, Zemplén vármegye törvényhatósági bizottsági tagja az alsózeempléni egyházmegye tanácsbírája stb. március hó 15-én, Debrecenben, az Augusztia Szanatóriumban rövid szenvedés után meghalt. Tipikus, régi szabásu magyar úr volt, aki került a hiu közéleti szereplést s csak egyházunk tanácskozó asztala mellett lehetett olykor-olykor látni. Szép egyházfejlesztő terveiről hallottunk, amelyeket vajha megvalósítanának nevének és vagyonának örökösei az ő tiszta lelkének is áldott emlékezetére.

— **Elismerés.** A sárospataki általános ipartestület *dr. Batta István* főgimn. tanárt, aki egy év óta viselt hatósági iparbiztosi állásáról leköszönt, ebből az alkalomból az ipartestület örökös tiszteletbeli elnökévé választotta, általa szervezett könyvtárát az ő nevérol nevezte el s ugyancsak a nevére 10,000 K-ás alapítványt létesített.

— **Adományok.** *Dr. Vass József* m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter főiskolánk ifj. kórházi fürdőberendezésének, illetőleg a Bodrogból a kórházba vezető s elrozsdált vascsövezetnek helyreállítására újabban, e hó elején, 600,000 K-át utalványozott. E nemes adományból megrendelt vascsövek szállítása már folyamatban van s azok rövid idő alatt elhelyeztetve, kórházunk újra teljes mértékben szolgálhatni fogja az ifjúság egészsége ápolásának szent ügyét. — *Molnár János* volt pataki képviselő, mozgósínház-tulajdonos, március 14-én kedvezményes áron mutatta be a gimn. ifjúságnak a Petőfi-filmet, sőt ezen előadás jövedelmét: 18350 K-át az elpusztult gimn. osztálykönyvtárak helyreállítására adományozta.

— **Faragó Ede**, a M. Cserkészszövetség országos főtitkára március 19-én főiskolánk és a tanítóképző intézet cserkészsapatai közt hivatalos látogatást tett.

— **Március 15-iki** hazafias ünnepélyünk mind erkölcsileg, mind anyagilag kiváló sikerűnek mondható; vidékről nagyon sok vendégünk volt, akik az estély minden pontjáról: az előadásokról, a táncmulatságról, sőt a főiskola pompás boráról is a legteljesebb elismeréssel nyilatkoztak. Bevételeink is a nagy látogatottságnak megfelelő volt, a tiszta

jövedelemnek, mely 80,000 K körül van, a gyarapításához nagyban hozzájárult a sok felülfizetés és jegymegváltás. Köszönet mindazoknak, akik főiskolánk törekvését ez úton is támogatták.

— **A jogakadémia** fentartása érdekében az utóbbi hetekben, midőn annak elvesztése egyre fenyegetőbb alakban jelentkezik, *Sárospatak* városában erős mozgalom indult meg. Márc. 11-én egy szűkebbkörű társadalmi értekezlet foglalt lelkesen állást a jogakadémia mellett, választott e kérdés ébrentartására és jövőre juttatására egy 20 tagú bizottságot, mely az értekezlet megbízásából azzal a kérelemmel fordult a városi képviselőtestülethez, hogy a jogakadémia fentartására hozza meg a maga anyagi áldozatát s a vármegye segítségül hívásával is mindent kövessen el arra nézve, hogy a spataki jogakadémia továbbra is fentartható legyen. A városi képviselőtestület e hó 13-án tartott ülésében foglalkozott a bizottság kérelmével s lelkes egyhangúsággal azt az elvi határozatot hozta, hogy szives készséggel hajlandó bármilyen nagy anyagi áldozatot hozni a jogakadémia fentartására. A konkrét javaslat elkészítésére, melyben figyelembe vétessék a város jövedelme s a jogakadémia szükséglete, egy bizottságot küldött ki, mely a társadalmi bizottsággal együtt a nagyjelentőségű kérdés megoldását előkészítse.

— **Az elekcio**, mely a diligencia befejezését és a szünidő megkezdését jelenti, f. hó 23-án d. u. ment végbe főiskolánkban.

— **Papáról.** A pápai főiskola márc. 15-én tartotta Petőfi-ünnepélyét, amelyen Németh István püspök — azoknak a nagyoknak tanítványa, akik Petőfit tanították — mondott magas szárnyalású megnyitó-beszédet; az ünnepély fénypontját Kozma Andor jeles költő, volt pápai diák előadása képezte, aki Petőfi pápai verseiről tartott mélyen járó előadást, kimutatva, hogy Petőfi a pápai kollégium nélkül nem érhetne volna el tüneményes nagyságának méreteit; majd a 26 éves Goethével hasonlítottá őt össze. Az ünnepélyvel kapcsolatban a főiskola a könyvtár gazdag anyagából, magánosok és intézetek hozzájárulásával, Petőfi-kiállítást rendezett, mely márc. 15-én nyílt meg. — *Dr. Antal Géza* theol. tanár, egyházker. főjegyzőnek külföldi megbízatásai befejezéshez közelednek s előadásait a főiskolában ősszel valószínűleg meg fogja kezdeni.

— **A felsőborsodi ref. egyházmegye lelkészértekezleti gyűlése** április 11-én délelőtt 9 órakor fog megtartatni Miskolcon, a kerületi leányiskola nagytermében. Mivel bennünket közelebből érintő, fontos dolgokban kell határoznunk, felkérem az egyházmegyénk kötelékébe tartozó lelkésztestvéreimet, hogy lehetőleg teljes számban megjelenjenek. A postai nehézségek miatt külön meghívót nem küldhetek! *Szentmártoni Dániel*, lelkész ért. elnök.

— **A poroszlói** gyülekezet márc. 23-án a környék lelkészei, tanítói és vezető presbyterei számára konferenciát rendezett, mintegy 8 előadással; a konferencián Sartorius Ernő és Megyeresy Béla is résztvett. A konferencia előkészítőül szolgált a nyáron Poroszlón rendezendő országos nagy konferenciához.

— **Rövid hírek.** Az ág. ev. egyház új egyetemes feliigyelőjét: báró Radvánszky Albertet márc. 22-én d. e. iktatták be Budapesten tisztségébe; a beiktatásnál a ref. egyházat dr. Ravasz L. püspök és Darányi I. főgondnok képviselte. — *Miskolcon* értekezlet volt március 22-én, mely dr. Révész Kálmán püspök indítványára elhatározta, hogy *Lévay József-Társaság* névvel Miskolcon irodalmi egyesületet alakítanak. — A csehek a beregmezei Dolha községben levő *Rákóczy-szobrot*, melyet a magyar érzelmű ruthén lakosság a nagy szabadsághős iránti tiszteletből állított, elpusztították. A szoborpusztításban a csehek valóban nagy vitézek!

— **Harangavató.** A *báji* ref. egyház f. hó 11-én avatta fel a környékbeli lakosság nagyszámú részvételével azt a két új harangot, melyeket Dr. báji Patay József, az egyház lelkes főgondnoka és neje szül. szirmai és szirmabessenyői Szirmai Anna úrnő öntettek 2 mm. súlyban az egyház számára. Az avatási szertartás első része 9-én a toronyba való felhúzás előtt folyt le, amikor is Igaz József lelkész rövid beszéd után buzgó imádságban kérte Isten megszentelő kegyelmét a harangokra és a gyülekezetre. Két nap múlva, vasárnap délelőtt történt meg aztán a harangoknak rendeltetési céljukra való átadása, amikor már az új zengőszavú harangok hívták az ünneplő gyülekezetet a bensőséges lefolyású hálaadó-istentiszteletre. Takács Béla alsódobozai lelkész szívet emelő imádkozása után Kiss Ernő sajjóhidvégi lelkész, e.-m.-i főjegyző tartott gondolatokban gazdag, közvetlen előadásánál fogva maradandó hatású avató beszédet: „Nevetés közben is fáj az ember szíve!” alapigén építve fel nagy szónoki erővel kidolgozott prédikációját. A helybeli énekar összhangzatos, szép éneklése után Igaz József báji lelkész ismertette a harangok beszerzésének történetét s az egyházfentartás céljára fordítandó kegyes adakozásokat. Lelkesítő szavakat és a „Szózat” eléneklése után gyülekezeti énekkel ért véget az egész gyülekezetre nézve felejthetetlen szép ünnepély. A délutáni istentiszteleten Szabó Andor t.kenézi lelkész hirdette nagy erővel az Igét a szorongásig egybesereglett ünneplő egyházi közönségnek. A harangok harmónikus zengése Szlezák László pesti harangöntő művészetét is hirdeti. A megrendelési ár 1922 júliusában 710 K-ban lett megállapítva és dacára az árak horribilis felemelkedésének, a szerződésben vállalt kötelezettség szerint kgr.-ként 710 K-ért szállította mindkét harangot.

— **Külföldről.** A francia becsületrend igazgatósága Marguerite Viktor regényírót, egy erkölcstelen regénye miatt, törölte a becsületrend tagjainak sorából; a svájci postaigazgatóság elrendelte a regénynek a postai szállításból való kizárását s a postán talált példányainak megsemmisítését. — A svájci prot. templomokban húsvét vasárnapján a délelőtti istentisztelet alkalmával az inségben levő európai prot. egyházak segélyezésére gyűjtést fognak rendezni. — Neuchâtel kantonban 81 éves korában elhunyt Bolle k. a., aki 1880-tól 1900-ig a budapesti svájci otthon (Home suisse) vezetője volt s mint ilyen sokat tett a Bpste került fiatal svájci lányok megmentésére

és a velök való üzérkedés meggátolására. — A *zürichi* nép, amely már előző eg. megtagadta az aszszonyoktól a politikai jogokat, 78000 szavazattal 28000 szavazat ellenében azt a szerényebb törvényjavaslatot is visszautasította, amely az egyházi és iskolai kérdésekben szavazati jogot tulajdonított a nőknek. — *Bázel* város polgárai 14,500 szavazattal 3700 ellenében elvetették azt az indítványt, mely meg akarta engedni a kongregánistáknak, hogy a nyilvános iskolákban taníthassanak. Hasonlóképp visszavetették azt a törvényjavaslatot, mely megengedi az államnak, hogy a felekezeti vagy magániskolákat segélyezhesse; a nyilvános városi iskolák továbbra is fakultatív vallásoktatásban részesítik növendékeiket.

— **Ruthén földről.** Márc. 8-án 79 egyházközség küldöttjének részvételével rendkívüli egyházi közgyűlés volt Beregszászban, ahol bejelentették, hogy a cseh állam 100,000 K subvenciót ad az új egyházkerületnek, az ungvári kormányzósg megígérte, hogy a kerület autonómiáját tiszteletben fogja tartani. A közgyűlés egyidejűleg elrendelte a választást egy püspöki, egy főgondnoki, egy egyházi és egy világi főjegyzői, 4—4 tanácsbírói és több kisebb tisztségre. E szavazás határideje ápril 15. Püspök gyanánt Biky Ferenc ugoecsi és Bertók Béla beregi esperest emlegetik.

HIVATALOS RÉSZ.

Körlevél.

Az iskolaszéki elnök és tanító urakhoz.

I.

Az ország népoktatásügye helyes irányításának, a meglévő hiányok megszüntetését célzó gondos program készítésének elfeltétele a gyors és pontos adatszolgáltatás. Hogy az ország elemi népiskoláinak állapotáról állandóan tájékozva legyenek s a népoktatásügyi törvényeket, elsősorban a beiskolázás biztosítására irányuló 1921. évi XXX. t.-c. végrehajtását ellenőrizhessem, elrendeltem az elemi népiskolákra vonatkozólag bizonyos adatoknak évenkénti beszolgáltatását, amelyeket a kir. tanfelügyelők a Fő, I/a és II/a kimutatásokban dolgoznak fel. Megdöbbenéssel látom, hogy ugy az elmúlt, mint a jelen tanévben igen számos elemi népiskola, köztük még államiak is, a bekívánt adatokat az előirt határidőig be nem szolgáltatták, sőt egyesek négy-ötszöri sürgetésre is alig, vagy hiányosan küldték be az adatokat, noha ezek összeállítása még a nagyobb iskolákban sem jelent többet néhány órai munkánál.

Az egyes tanítóknak vagy iskolaszékeknek ez az eljárása a kir. tanfelügyelői hivataloknak nagy portóköltiséget s meddő munkatöbbletet okoz, őket fontos teendőik végzésében hátráltatja, a miniszteriumot pedig az anyag feldolgozásában hónapokkal hátra veti.

Amellett ez a hanyagság és a sürgetésekkel szemben való makacsság nyílt szembehelyezkedés a törvényes felsőbb hatóságokkal, amely, ha megtorlatlanul maradna, ezek tekintélyének s az irántuk való köteles tiszteletnek aláásására vezetne.

Ezt az állapotot, a mely a tekintélyromboló forradalmi idők szomorú maradványa, tovább nem tűrhetem s minthogy az eddigi figyelmeztetések nem voltak elegendő hatással, erősebb eszközökhöz kell folyamodnom. Felítlenül megkövetelem, hogy az iskolák a kir. tanfelügyelőknek törvényes hatáskörükben kiadott megkereséseire a kívánt adatokat a kitűzött határidőig, minden sürgetés bevétele nélkül pontosan szolgáltatassák be. Amennyiben ezt tenni elmulasztanák, az állami és a közvetlen rendelkezésem alatt álló elemi iskolák kötelei adatbeszolgáltatói ellen fegyelmi eljárást indítanak, a nem állami elemi iskoláktól pedig mindennemű államsegélyt megvonok mindaddig, míg köteleseiknek meg nem felelnek. Az ily módon letiltott állami segélyek utólagos kiutalványozására az illető iskola igényt nem tarthat, már most felhívom, a kir. tanfelügyelő urakat, hogy azoknak az iskoláknak névsorát, amelynek jelen rendeletem megjelenése utáni egy hét múlva sem küldték be a kért statisztikai adatokat, hozzám sürgősen terjesszék fel, hogy államsegélyük megszüntetése iránt azonnal intézkedhessem. (1149—1923. VIII. a).

II.

Az iskoláztatási köteleesség teljesítésének biztosításáról szóló 1921. évi XXX. t.-c. végrehajtása tárgyában mult évi 130,700. sz. a. kelt rendelet 37—40. §§-ai a törvény 7. §-a rendelkezéseinek megfelelően a betegségben, szervi vagy erkölcsi fogyatkozásban szenvedő tanköteleseknek a nyilvános népiskolából való kizárását tárgyalják. E kérdéssel kapcsolatban, mint sürgősen megoldandó feladat, a fogyatkozásban szenvedő tanköteles gyermekek nevelésének és oktatásának ügye kerül előtérbe.

Nem tekintve azt, hogy tanköteles gyermeknek az iskolából való kizárása bizonyos tekintetben ellentétben állónak látszik magával a tankötelezettséggel, a törvényhozásnak akkor, amikor a nyilvános népiskolából való kizárást lehetővé tette, kétségen kívül nemcsak az volt az intenciója, hogy az érzékenyebb megfelelőbb nevelését és oktatását elősegítse, hanem mindennekfelett az, hogy épen e szerencsétlen gyermekek gyógyítva való nevelését biztosítsa. Ezt kívánják a pedagógiai és ezt az emberiességi szempontok is. Erre való utalással közlöm kir. Tanfelügyelő Urral, hogy a betegségben és a szervi valamint erkölcsi fogyatkozásban szenvedő tankötelesek részére a már meglevő gyógyítva nevelő intézetek mellett újabb, főleg olosó és könnyen létesíthető kiegészítő, fegyelmező osztályok, iskolák szervezése iránt fogok külön rendeletben intézkedni, mely osztályok hivatva lesznek a fogyatékosok nevelését és oktatását előlátni és ezzel elejét venni annak, hogy e különben is szerencsétlen gyermekek a pusztán kizárásal még gyermektársaiktól is elválasztva az utcára kerüljenek.

Mivel azonban ezeknek a kiegészítő iskoláknak szervezése az iskolafentartóktól és a társadalomtól nemcsak áldozatokat kíván, hanem a megfelelő tantervek sem állanak egyszerre és azonnal rendelkezésre, tehát bizonyos átmeneti időre van szükség,

ezért bizalmasan felhívom és utasítom kir. Tanfelügyelő Urat, hogy a szóbanlevő rendelet 38. és 39. §§-ainak rendelkezéseit a leghumanusabban hajtassa végre, a 40. § alapján pedig kövessen el mindent, hogy mindaddig, míg megfelelő gyógyítva nevelő osztály, iskola nem áll rendelkezésre, a kizárás csak a végső, vagyis azon esetben alkalmaztassék, amikor a betegség vagy szervi baj oly természetű, illetőleg az erkölcsi züllés oly fokú, hogy veszélyessé lehet a többi gyermekre nézve. Az intézetek fokozatos szervezésével a népiskolában való visszatartást, illetőleg abból való kizárást majdan az intézetbe való átutalás fogja felváltani.

Végül felhívom kir. Tanfelügyelő Urat, hogy a kizárásra javaslatba hozottakról a gyermek lakóhelyének, korának, az osztálynak és a fogyatkozásnak megjelölésével vezessen nyilvántartást és ennek számszerű adatait minden év május hó 1-én ide jelentse be, hogy állandóan tájékozva legyek az e tekintetben mutatkozó tényleges szükségletéről. (11611—1923. VIII.)

* * *

Fenti két miniszteri rendeletet, megfelelő alkalmazkodás céljából közlöm az érdekeltekkel.

Miskolcz, 1923. március 17.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Új imakönyv fiatal nők számára!

„Szoros kapu, keskeny út“

Elmélkedések és imádságok protestáns nők számára. Irta Czeglédy Sándorné Kósa Margit. Kis alaku (8×13 cm.) finom fehér papíron, tiszta nyomás, 230 oldal terjedelmű, izléses valódi vászonkötésben 500 korona.
Kapható minden nagyobb könyvkereskedésben és a kiadónál KIS TIVADAR, PÁPA, postafiók 12. Ugyanítt megrendelhető

Közönséges vasárnapi imádságok

egyházi használatra. Irta Czeglédy Sándor ref. esperes. 240 oldalon 150 imádság, nagybetűs nyomással, szép kötésben 800 korona.

Temessük el a holtakat!

Elismerő szakbirálatok alapján énekvezérek, énekkarok s családok használatára kiadott

200 temetési ének.

Ára 300 korona. (E lap olvasóinak portóval!)

Tartalma: Általános rész. Templomban: Kezdő = 10, Fő-ének = 14. Záró = 10. Háznál: Főének = 11, Záró = 26. Úton = 18. Sírnál = 26. Alkalmazott rész Gyermeknek felett = 19. Ifjak felett = 10. Családfők felett = 21. Öregek felett = 14. Virrasztók stb. 20. Harangok felszentelésekor 1.

Borsodgeszt, u. p. Sály. Főenyessy János ref. org. tanító.

Öt példány után egy, tíz példány után három ingyen!

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél "	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENVEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed "	500— "
				Nyolcad "	250— "

TARTALOM. A genfi nemzeti református egyház presbyteriumának és lelkipásztori testületének szózata a keresztyén egyházakhoz. — *Marton János*: Ujra a jogakadémiánkért. — A svéd püspökök kiáltványa. — Vegyes közlemények. — Pályázati hirdetés.

A genfi nemzeti református egyház presbyteriumának és lelkipásztori testületének szózata a keresztyén egyházakhoz.

A genfi nemzeti református egyház presbyteriuma és lelkipásztori testülete meg van győződve arról, hogy a világtörténelem jelen pillanatában rendkívül nagy lelki jelentőségű tény volna a világ keresztyéneinek együttes imádkozása. Hatalmasan tanuskodnék ez arról, hogy az egyes egyházak között valóban fennáll a testvéri közösség kapcsolata. Egyszersmind tudatában vannak amaz áldásos hivatásnak, amely az emberiséget meggrázkódtató mai válság idején az egyházakra vár — valamint annak a különleges felelősségnek, amely e tekintetben Genfre, mint a Népszövetség és számos más nemzetközi intézmény székhelyére nehezedik. Ezért fordulnak most, a husvét közeledtével, valamennyi keresztyén egyházhoz, kérve őket, fogadják jóindulattal az alábbi szózatot, mely a nevezett presbyterium és lelkipásztori testület lelkében a mai világhelyzet hatása alatt fogant. Kérik, hogy e szózat, ha csak lehetséges, husvét vasárnapján olvassassék fel a gyülekezetek előtt.

A presbyterium.

A lelkipásztori testület.

* * *

Testvéreink a Jézus Krisztusban!

A mai világhelyzetben, amikor az emberi művelődés jövője, úgy látszik, súlyos veszedelemben forog, elérkezettnek gondoljuk az időt arra, hogy az evangéliumi keresztyénség nyilvánosan bizonyosságot tegyen Mestere mellett s e végből egy, az Ő példájáról és az Ő szeretetének lelkétől ihletett szózáttal forduljon a nagyvilághoz.

Az óriási Oroszországot javában dúlja, minden borzalmas következményével együtt, az éhínség; a népességet mindenféle járványok tizedelik. Középeurópában az évek óta tartó hiányos táplálkozás életerejében támadta meg a felnövekvő nemzedéket. Északi Franciaország és Belgium elpusztított vidékei tragikusan tanuskodnak az átélt szörnyű időről. Végül a már eddig is annyi megpróbáltatásban részesült közeli Keleten mészárlások és gyújtogatások halmoztak fel új romokat a régiiek fölé. A háborúban kimerült Európa most a nyomor haláltusáját vívja.

És még ez nem minden. A mindezen bajoktól eleddig megkímélt országok most belekerültek a munkanélküliség mélyreható válságába, amely milliószámra sújtja a munkásokat. Ezer és ezer tűzhely küszöbén erkölcsrontó züllés dörömböl. Mindezen tényekkel szemben pedig csak két út között lehet választani: a népek vagy teljesen az önzés uralma alá adják magukat, megtagadják egymás megsegítését, tovább szövik dölyfös álmait, egy kizárólag anyagi nagyságról és jólétről és belerögződnek a gyűlölet és a bosszu gondolataiba; vagy pedig meghaladják a Megváltó szavát és elfogadják az Ő üzenetét, amelynek tartalma békesség, reménység és élet. Avagy nem Ő mondotta-e: „Szeressétek egymást, szeressétek ellenségeiteket. Boldogok az irgalmasok.“

Az Úr azt kívánja mi tőlünk, hogy legyünk ezen a kétségbeesés dúlta földön az Ő szolgálói, a kik Mesterük nyomdokain járnak. Azt parancsolja nekünk, hogy essék meg a szívünk az éhezőkön és a betegeken s vigyünk reménységet azokhoz, akik a halál árnyékának sötét völgyében járnak. Egyedül Krisztus Lelke oldhatja meg a jelen problémáit és adhat életet és békességet minden népnek. Bárhogy vonogatják is vállukat a kételkedők és a csufolódók, elérhetetlen délibábnak, sőt egyeseken örülségnek bélyegezvé a Krisztus evangéliumát, tinektek, akik a Megváltó tanítványai vagytok, tudnotok és hinniek kell azt, hogy ennek a világnak meg kell és meg lehet váltatnia, ámde ez a megváltás a jövőben is úgy, mint ahogy a múltban volt, egyedül a Kereszt bolondsága által lehetséges: a szeretet lángoló tüze, az önként vállalt áldozat hatalma által.

Vagy talán ez a jelenvaló nemzedék semmit sem tanult volna az átélt szörnyű tapasztalatokból? Nem látta volna meg, a nyomornak és a kétségbeesésnek micsoda mélységei felé rohan az a civilizáció, amelynek vezérlő szelleme a gőg és uralkodó szenvedélye a pénz szerelme? Igen: ha a mának férfiai és asszonyai újjá akarják építeni azt, amit a tegnapiak leromboltak, akkor nekik új szellemmel, az Evangelium lelkével kell eltelnük.

Jézus Krisztus anyaszentegyházának tagjai: lássuk meg hát felelősségeinket a maguk teljességében! A földnek minden pontjáról küldjünk az Istenhez forró könyörgéseket mindazokért, akik a

bűnnek lettek áldozatai. A különféle segítség-akciók sürgős felhívásai ugyan nem hangzottak el hiába, ámde a szükségletek még mindig óriásiak. Gondoljunk különösen ama gyermekek millióira, akik éheznek, elhagyatottak, árvák, betegek. Tárjuk fel a szívünket a Megváltó szeretete előtt és akkor boldogan fogjuk meghallani a Mestert, amint így szól hozzánk is: „Eheztem és ennem adtatok, mezitelen voltam és felruháztatok. Amit megcselekedtetek eggyel az én legkisebb atyámfiái közül, én velem eselekedtetek meg.”

A Krisztus keresztye, melynek ihletése hozta létre a Vörös Keresztet is, fölébe magasodott a könyörtelen dulakodásnak és szeretetet oltott a szívekbe a sebesültek, a foglyok és a haldoklók iránt. Legyen hát ez a Kereszt a mai nagy összeomlás közepette is záloga a mi Istenünk szeretetének és ígérete a szabadulásnak. A Krisztus egyházai legyenek egyre nagyobb mértékben az Igazságosságnak és a Békének szilárd támaszaivá. Mi pedig valamennyien, akik büszkén viseljük a szép keresztyéni nevet, dolgozzunk egy új világnak az eljövételén és a szíveknek egymáshoz közelebb hozásán. Tartsunk távol magunktól minden gyűlölködő érzést és minden rosszindulatu szót más népekkel szemben. És amikor a materializmusnak, a nyers erő imádásának átkos eredményei itt meredeznek a szemünk elé, mutassuk meg az ifjúságnak azt a jobb utat, amely a világ lelkének annyira forrón óhajtott általános megnyugvásához vezet. Az idő sürget, a szenvedő emberiség segítségért kiált... Süketek maradnánk-e jajszavára?

A nagy Isten legyen segítségünkre az Ő Szent Lelkével, Ő keltsen bennünk nagy elhatározásokat és az Ő szent nevének adassék dicsőség a Jézus Krisztus által!

Kelt Genfben, 1923 február havában.

Ujra a jogakadémiáinkért.

A jogakadémiák kérdése egyre szélesebb hullámokat ver fel. Ugy látszik, simán nem fog menni az ügy intézése.

Különös is, hogy amikor lelkünk aggódó remegése, magyar szívünk minden érzése kíséri a kormányt a nemzeti konszolidáció gigászi munkájában, amikor szinte a testünkkel kellene a támogatására sietnünk, a vallás- és közoktatásügyi miniszter éppen akkor, lélektanilag a legalkalmatlanabb időben veti fel a radikális megoldást. Kiüti a fegyvert az övéi kezéből. Ki ne látná, hogy Rimaszombat sorsa, erdélyi drága kollégiumaink élet-halál harca közben, a magyar és református művelődés várai dúlása idején, lehetetlenség itt, belül egy-egy régi iskola fővétele. Ugy érezzük, hogy nagyon méltánytalanul bánnak egy bolondul hűséges szolgálóval, amelyik semmi mást nem akar, csak azt, hogy az örökkévalóság ereje általa is áradjon be annak a szegény nemzetnek az életébe és kulturájába, amelynek nem is annyira egyetemekre, hanem örökkévaló erőkre van szüksége. S itt olyan szent mélységek felett épül fel egy-egy vallási alapú főiskola, amelyek előtt csodálva állhat meg minden állami intézet.

Ha a legutóbbi időben keserű tapasztalatok árán kinek-kinek be kellett látni, hogy a nemzet

életének ilyen megszentelő erőkre elengedhetetlenül szüksége van, következetlenségnek tűnik fel előttünk, hogy a miniszter ezt a rendszert, azt, hogy a nemzeti gondolatot a keresztyén vallásos eszme a legfelsőbb oktatásban is szolgálhassa, megakasztja.

Az is nagy gyöngéje a miniszteri leiratnak, amely a felekezetekkel szemben az egyenlő elbánás elvét látszik érvényesíteni. Kétszáz éve tudjuk, hogy ez az egyenlő elbánás merő látszat. Nincs itt szükség semmi bizonyítgatásra. A gazdag kath. egyház még meg sem érzi azt, ami a protestantizmus egyházait nyomoruságba sodorja. Az 1848. XX. t.-c. bölcsesége, nemzeti, erkölcsi és vallási szempontból mélységes koncepciója ezt másként látta és másként tervelte. Valóban nincs annak most itt az ideje, hogy a nemzet nyugodt fejlődésének ezt a sziklaalapját valaki szétfeszegetni törekedjék.

S még világosabb a jogakadémiák kérdésének helyes felfogása, ha nem az állam felé forduló oldaláról mélyezzük azt.

Annak a vallási megújulásnak, amelynek lelke megéledt közöttünk, érvényesülni kell iskoláinkban is. Egyházunk vezetőinek bölcsesége bizonyára megtalálja az utat arra, hogy a változott viszonyoknak megfelelő típusú iskolákat is minél előbb állítson fel. De nem fogja szellemének elevenebb és hatékonyabb érvényesítését és kifejtését azzal kezdeni, hogy régi hasznos és szükséges iskolákat feladjon. Már is van valami mulasztás abban, hogy nyomban a nagy összeomlás után nem állított fel egyetemes egyházunk a kulturális és gazdasági élet egészére céltudatosan kiterjedő iskolaprogrammot. Mi nekünk nem lehet azzal a szűkös programmal megelégednünk, hogy csak papokat és tanítókat képezzünk. A mi egyházunk nem a klérusban él. Isten lelkét mi az orvos, jogász, mérnök, iparos, gazda, író és művész munkájának etikumában akarjuk érvényesíteni; ezek által lesz a kálvinizmus életmegszentelő hatalom Isten szent neve örök dicsőségére.

Tehát nem szűkebb és izoláltabb területre kell korlátoznunk szent hitünk új életteremtő hatalmát, hanem azt fájjalnunk, hogy még tömörkedő ponton nem érvényesülhet annak isteni ereje s a mi mulasztásunk, elhetetlenségünk és gyakorlatatlanságunk az, amely nem tud kaput nyitni Isten gondolatai gazdag és mindenüvé elható áradásának. Új alkotásokra gondoljunk és meglevő intézeteink olyan fejlesztésére, hogy ma éppen az legyen a kálvinizmus a magyarságnak, ami volt a XVI. és XVII. században: megtartó és megszentelő életereje. A sorvadás, téltenség és halál emberei hitetlenek. Istenünk ma fogékonyabbakká tette erre a szolgálatra a lelkeket, mint bármikor. Vezessük és fogjuk a kezünkbe őket. Hadd dicsőítse meg Isten magát a mi gyöngeségünkben és elesettségekben azzal, hogy nemcsak megőrizzük, amit ránk bízott, hanem megtesszük, amit megláttatott velünk. Gyöngébb viszonyok nincsenek ma sem, mint voltak iskoláink alapítása idején, gyöngébb emberek se lehetünk, ha az elpusztulás martalékaik lenni nem akarunk.

Ma is élnek azok a családok, amelyek 1861-ben újraalapították jogakadémiánkat. Áldva hozzuk

fel a Vayak, Fáyak, Szemerék, Nyomárkayak, Mikeczek, Izsépiék, Degenfeldek, Kazinczyak stb. nevét. Számíthatunk apró, kis, névtelen gyülekezeteinkre, amelyek épp olyan megható hűséggel küldötték el adományait, mint a Nemzeti Színház nagy művésze: Egressy Gábor által ünnepi előadásának jövedelmét a Nemzeti Színház, mert az Egressy Gábor szép szavai szerint a Nemzeti Színház művészei „a hazai köznevelés ügyét mindnyájan saját ügyüknek ismerik és vallják.” A csodált művészek épp úgy letették áldozatukat a nemzeti művelődés oltárára, mint a varannói olvasókör szerény tagjai. Az iskolafentartás kérdésénél ma ismét mieink lesznek a szívek.

Jönnek a tavaszi egyházmegyei gyűlések. Iskolánk és iskolánk ügye az élet-halál komolyságának súlyával áll majd eléjük. Örökdjenek szent hűséggel. Mi gyönyörű eredményeket várunk. Rendületlen kitartást jogaink mellett és hálás, örvendező szívű vállalását annak, ami kötelesség. Nekünk nemcsak a múlt drága örökségét kell megtartanunk, hanem építeni a jövőt is, amelynek számonkérő tekintete nyugszik tetteinken.

Marton János.

A svéd püspökök kiáltványa.

A svéd evang. püspökök, február hó 1-én dr. Söderblom upsalai érsek elnöklete alatt tartott gyűlésükből, a következő kiáltvánnyal fordultak az Egyes. Államok elnökéhez, az angol és francia miniszterelnökhöz, a canterbury-i érsekhez s a francia kath. és ref. egyház fejéhez:

„A svéd püspöki kar kijelenti, hogy az egész világon számtalan egyén föl van háborodva szíve mélyén a dolgok mai folyása fölött. A háború borzalmai után a béke áldásaira számítottunk, de az európai népek kölcsönös viszonya még csak rosszabbodott. A lelkek keserősége, a testi szenvedések, az erkölcsök romlottsága Középeurópa nemes részeit elárasztják. *A béke köpenye alatt a fegyverek hatalma nagy darabokat szakít le egy feyvertelen szomszéd országának területéből és így növeli ennek nyomorúságát, azt a nyomorúságot, amely az égbe kiált.* Az átok, amit így elvetnek, új és még borzalmasabb háborúkat fog szülni. Mert amit egy ember elvetett, azt fogja aratni is; — ezt a világháború teljes mértékben bebizonyította.

„Európa nagy szerencsétlenségének oka nyilvánvaló. Most a hatalomszomjat és a rövidlátású egoizmust emelik legfőbb törvényé, ahelyett, hogy Krisztus parancsainak engedelmeskednének. Mi nem ítélkezünk senki fölött, mert csak rész szerint vagyunk bennünk az ismeret, de elítéljük az erőszak módszerét.

„Az egész világ lelkiismerete és szíve megzavarodva keresi a választ arra a kérdésre, hogy mit tegyünk? Mi, a svéd egyház szolgálja arra buzdítjuk franciaországi és minden országbeli keresztényen testvéreinket, könyörögjenek velünk együtt Istenhez, hogy adjon nekünk világosságot és erőt a hivatásunkhoz méltó cselekedetre. A béke és a kárpótlás vagy a szükséges jóvátétel kérdését ki kell emelni a represszáliák és háborús fenyegetések piszkos mocsarából s a kölcsönös bizalom és jóakarát magaslátára kell átvinni. Az emberek

tartoznak megbocsátani, mint ahogy remélik, hogy Isten is meg fog nekik bocsátani. Kérjük a felelős államférfiakat s első helyen az Egyes. Államok elnökét, rendezzenek egy tiszteletreméltó találkozást és kimagyarázást a hatalmak képviselői közt és így mozdítsák elő, a lehető leghamarabb, egy oly kiegyezés megkötését, amely képes lesz megszüntetni a napról-napra elviselhetetlenebbé és veszedelmesebbé váló feszültséget.”

„A svéd püspökök zsinata nevében:
12 aláírás.”

*

Hogy a franciákat a svéd püspököknek ez az állásfoglalása a Ruhrvidéki megszállás és a németekkel szemben elkövetett erőszakosságok kérdésében kellemetlenül érinti, magától értetődik. Legelőször is nagyon rossz néven vették, hogy az angoloknak és a franciáknak küldött kiáltvány szövege közt erős eltérés volt, amennyiben a franciáknak küldött szövegből hiányzottak a dölt betűvel szedett sorok, amelyek — szerintük — a franciákra nézve ellenséges értelemben döntik el a szükséges jóvátételek kérdését. De általában is egyoldalúságot, részrehajlást, a német sajtó által való megtévesztést vetnek a svéd püspökök szemére. Ha el lehet mondani, hogy a most megszállott tartományok nyomorúsága „az égre kiált,” vajjon az azelőtt elpusztított francia tartományok nyomorúsága nem sokkal égrekiáltóbb volt-e? — kérdezik a franciák. Lehetséges, de feledik, hogy azok a háború alatt, a háború folytán lettek pusztítás áldozataivá, míg most, a békekötés 5-ik évében vagyunk; feledik, hogy a békétől mást vártak nemcsak a legyőzött népek, hanem az egész művelt emberiség; feledik, hogy a jóvátételek címe alatt a XX. században aligha lehet évtizedekig sanyargatni, rabszolgasorsra kárhozthatni egy népet; feledik, hogy Európa a 9-ik éve tartó háborúskodásokban halálosan kifáradt, kimerült s megunta a francia megtorlások végéremehetetlen sorozatát.

De nemcsak a svédek, hanem általában a semlegesek rokonszenvének a németek felé hajlása — amit a németek nagy erővel folytatott sajtópropagandájának tulajdonítanak (mintha békében, mikor a határok nincsenek elzárva, nem állna mindenik népnek módjában kiküldöttjei által a való tényállásról meggyőződni!) — is nagyon bántja a franciákat, s ezért a francia prot. egyházak szövetsége (Fédération protestante de France) válasza végén a következő felhívással fordul hozzájuk:

„A semlegesek előtt egy nagy feladat áll, az, hogy olyanoknak lássák a dolgokat, amilyenek azok, hangosan megmondják az igazságot, egy erélyes gesztussal eloszlassák a hazugságok fojtogató felhőit, fölkeltsék mindenütt a jóakaratókat mindenkor igazságot szolgáltatva az igaz szándékoknak, kérlelhetetlenül emlékeztessenek arra, hogy minden elkövetett rosszat kárhozthatni és a lehetőség mértéke szerint jóvátenni kell, a méltányosság lelkiismeretes szemmel tartásával előkészítsék és megkönnyítsék a jóakaratra, a bizalomra, az egyetértésre való általános visszatérést. Mi állhatatosan meg vagyunk győződve a felől, hogy Isten segédelmével a semleges országok keresztényjei e feladat magaslátán fognak állani, amelyre

nézve mindig maguk mellett találják Franciaország keresztyénjeit. Erősen bizva Istenünk ígéretein, áthatva a próféták tapasztalataitól, várva a Megfeszítettnek, aki életét adta az emberekért, összes csodatételeit, mostantól fogva, mint új idők hajnalhasadását jelentő fénysugárt üdvözljük a Népszövetséget, amely nem csupán elméleti eszmény, hanem már elkezdett jótékony valóság lenni, amelynek a legközelebbi jövőben diadalmas sugárzását óhajtjuk.

E szép szavak a semlegeseket a franciák háborús viselkedése tekintetében aligha fogják más meggyőződésre téríteni, hiszen legközelebbi szövetségeseiket: az angolokat és olaszokat sem sikerült eljárásuk jogos és nemes voltáról meggyőzniök. Hogy az Egyes. Államok lakossága rég elfordult Franciaországtól, általánosan ismeretes.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Húsvét.** A megfeszített és feltámadott Krisztus adjon t. olvasóinknak boldog húsvét-ünnepeket!

— **Ker. Ifj. Konferencia Miskolcon.** Március 22-én d. e. 10 órakor vallásos konferencia volt Miskolcon a megyeháza nagytermében, ahol ez alkalomból a szép számú közönségen és ifjuságon kívül megjelent a ref. lelkészi kar dr. *Révész Kálmán* püspökkel az élén, továbbá dr. *Puky Endre* főispán, valamint 5 egyházmegyénkből mintegy 30 lelkész. A konferenciát dr. *Révész Kálmán* püspök bibliai szépségű imája nyitotta meg, amely után *Sartorius* Ernő svájci lelkész, a ker. ifjak világszövetségének titkára intézett beszédet német nyelven a megjelentekhez, akikkel igyekezett megismertetni *Megyercesy Béla* tolmácsolása által a ker. ifjak világszövetségeinek működését és célját, amely nem más, mint a krisztusi evangélium tanításának a világ minden részébe való elhíntése. A ker. ifjak világszövetsége az előadó szerint nem csupán nagy taglétszámmal, de morális erővel is rendelkezik. Tagjai a világháború idején a vöröskereszt mellett minden államban nehéz és súlyos emberbaráti működést fejtettek ki. Kulturális missziót is végeztek a szövetség tagjai, akik magyar könyvekkel, szépirodalmi és vallásos folyóiratokkal látták el a Kínába és Japánba internált magyarokat és hasonlóan áldásos tevékenységet végeztek a Szibériában selymőző hadifoglyok sorának enyhítése érdekében is. Mindezek gyakorlati bizonyítékai annak, hogy a szövetség tagjait a krisztusi szeretet tölti el. Miután a konferenciáról a megjelent diákok eltávoztak, az ifjuság neveléséről beszélt *Sartorius*. Magyarországon — ugymond — nagy súlyt helyeznek az ifjuság szellemi kiképzésére, de elhanyagolják annak jellembeli nevelését. Így van ez más országokban is. A ker. ifjak világszövetségének célja és programja, hogy ifju tagjainak olyan nevelést adjon, amely azoknak testi és lelki életét, jellembeli fejlődését egészséges irányba tereli. Előadását azzal zárja, hogy bele kell oltani az ifjuságba a felebaráti szeretetet, azt át kell ültetni a gyakorlatba, az élet minden megnyilvánulásába. A tetszéssel fogadott előadás után *Megyercesy Béla* és *Farkas István* esperes

tartottak előadást. A konferenciával kapcsolatban d. u. 5 órakor vallásos estélyt tartott a ref. egyház a vármegyeháza nagytermében. A műsort a ref. leánygimnázium énekkara vezette be, majd *Sartorius Ernő* főtitkár a „Keresztyéniség fejlődése a Keleten” címmel tartott értékes és a hallgatóság figyelmét lekötő előadást. A német nyelvű előadást, amely részletesen foglalkozott a japán és kínai keresztyének helyzetével, *Megyercesy Béla* tolmácsolta. A nagy tetszéssel fogadott előadás után *Tury Erzsébet* és *Illyés Bertalan* szavallata következett. Az estélyt a ref. leánygimnázium énekkara zárta be.

— **Rövid hírek.** Az *egyetemes konvent* június 12-én fogja tavaszi üléseit megtartani. — A *gömör-tornai* egyházmegye április 10-én d. e. 10 órakor fogja a miskolci f. leányiskola tornatermében rendez tavaszi közgyűlését megtartani. — Az *abauj-szántói* egyházközség április 2-án d. e. 10 órakor tartja harangszentelési ünnepélyét.

— **Nyugtázás.** A főiskola márc. 15-iki ünnepélye alkalmával a Perényi—Rákóczy—Lorántfi plakett felállításának javára a vidékről jegyeiket megváltották: *Nemes Bertalan* nemz. gyűl. képviselő 5000 K, *Dókus Ernő*, farkasfalvi *Farkas Géza* (Rásony), *Kovács Béla* (Litke) 1000—1000 K, *Andrássy Kálmán* (Búj), dr. *Faragó Sámuel* (Bpest), *Forróencsi közgazd. r. t.*, dr. *Kérészy Barna* (Miskolc), dr. *Panka Károly* (Bpest), *Tóth Jenő* (F. Regmec) 500—500 K, *Győry Kálmán* (E.-Horvát), *Pósa Péter* (Cserépfalu), *Urban József* (N.-Halász), *Vargovits Béla* (E.-Horvát) 400—400 K, *Rácz Lajos* kuriai bíró (Bpest) 250 K. Fogadják szíves adományaikért a rendező-bizottság legmélyebb köszönetét.

— **A Presbyteri Világszövetség** nyugati ága febr. 14—15-én *Torontó*-ban (Kanada) tartotta gyűlését, melyen a magyar ref. egyházat *Laky Zsigmond* és dr. *Herczegh József* képviselte. A gyűlésen *Beach, Good* és *Schaeffer* amerikai lelkész urak referáltak a magyar ref. egyház szomorú helyzetéről s szavaik hatása alatt a gyűlés vezetősége messzemenő segélyben óhajtja egyházunkat részesíteni. A gyűlés folyamán *Good J.* 100 dollárt gyűjtött az erdélyi ref. theol. ifjak segélyezésére. A gyűlés egyik tárgya volt az amerikai prot. egyházak egyesítése; Kanadában nem sokára meglesz az unio, de az amerikai prot. egyházak is követni fogják e példát.

— **Alsóborsodiak figyelmebe.** Az egyh.-megyei gyűlésre tartozó dolgokat legkésőbb április 20-ra kérem hozzámjuttatni; később bejelentett ügyek nem lesznek tárgyalhatók. A fölemelt tűzkárbiztosítási díjakat a vizitáció be fogja szedni; készüljenek hozzá a lelkészek. Atyafiúi szeretettel *Farkas István* h.-esperes.

— **Segédlelkészi** alkalmazást keresek. Cim a kiadóhivatalban.

Pályázati hirdetés.

A *taktakenézi* ujonnan szervezett református kántortanítói állásra e lapok 6. számában közzétett pályázat határideje április 20-ig meghosszabbíttatik azzal, hogy iskolaszék a pályázóktól személyes megjelenést kíván. Fizetés, mint közöltetett.

Szabó Andor, iskolaszéki elnök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed
				Nyolcad

TARTALOM. *Sütő Kálmán:* Valahára! — —sy: A poroszlói konferencia. — Irodalom. — Vegyes közlemények.

Valahára!

Amit régóta vártunk, valahára megtörtént. Sárospatak társadalmá megmozdult a jogakadémia megmentése érdekében. A halálharang kongása felébresztette szunnyadó lelkiismeretét és tettere készítette. Megérlelődött az a belátás, hogy mi értéket bir Sárospatak a jogakadémiában és mennyivel szegényebb volna nélküle. Társadalmi bizottság alakult, amely azzal a kéréssel fordult a városi képviselőtestülethez, hogy a jogakadémia fenntartására hozza meg áldozatát és a vármegyét is hívja segítségül, hogy a sárospataki jogakadémia fenntartható legyen.

Örömmel olvassuk, hogy a városi képviselőtestület egyhangulag hajlandónak nyilatkozott bármilyen nagy anyagi áldozatot hozni a jogakadémia fenntartására. A konkrét javaslatot a város jövedelmének és a jogakadémia szükségletének a figyelembevételével egy bizottság fogja előterjeszteni.

Sárospatak város képviselőtestületének egyhangu lelkesedéssel hozott határozata kellő biztosítékot nyújt afelől, hogy a város a jogakadémia fenntartása érdekében el fog menni anyagi teljesítő-képességének legvégső határáig. Azonban Sárospatak anyagi erői korlátozottak. Így hát bizonyosak lehetünk afelől, hogy a jogakadémia fenntartásához szükséges anyagi eszközöket egymagában nem biztosíthatja. Jó, ha 2—3 tanszék fenntartásának költségeit el tudja vállalni. A főiskola 3 tanszék fenntartásának a költségeit fedezi. Tehát 3—4 tanszék fenntartási költségéről kell még gondoskodni. Az egyházkerületnek e célra fordítható segélyforrásai nincsenek. Itt tehát csupán Zemplénvármegyének a segítségére lehet számítani. És Sárospatak képviselőtestülete Zemplénvármegye törvényhatóságát meg is fogja keresni a segítés ügyében. Azon kell hát lenni, hogy a törvényhatóság a cél nagyságához képest szintén meghozza a maga áldozatát.

Talán nem gondolkozom rosszul, ha azt mondom, hogy Zemplén vármegye egyvel több tanszéknek a fenntartását elvállalhatja, mint Sárospatak. Ha Sárospatak 2 tanszék fenntartását vállalja el, Zemplén vármegye elvállalhatja háromét. Ez esetben 8 tanszék volna biztosítva. Egyvel több, mint amennyit Kecskemét városa biztosít. Így fölünyes ajánlattal lehetne állani az Egyetemes

Konvent elé és több reménységgel az iránt, hogy a sárospataki jogakadémia legyen az egyetemes ref. egyház jogakadémiája.

Az is meg lehet azonban, hogy Sárospatak még ilyen ajánlat mellett sem nyerné el a pálmát. Ám a sárospataki jogakadémiát még ez esetben sem kellene feladni. És ha az említett forrásokból 8 tanszék fenntartását sikerülne biztosítani, akkor a jogakadémia meg is volna mentve. A 9-ik tanszékét elláthatná a vall.- és egyháztudományi kar, a dr. Szánthó Gyula által ajánlott módon. Esetleg 2 tanszékét is. Az ezzel járó költséget majd csak meg bírná a pataki kollégium.

A sárospataki jogakadémia fenntartása tehát nem ütközik lehetetlenségbe. Csak minden érdekelt és illetékes faktor tegye meg a magáét. Hozza meg mindenik a maga áldozatát. 2—3 tanszékét biztosítson Sárospatak. Legalább három Zemplén vármegye törvényhatósága és a sárospataki jogakadémia meg van mentve. Mert 3 tanszék fenntartása a főiskola részről biztosítva van.

Mint említettem, afelől a legjobb reménységgel lehetünk, hogy Sárospatak városi képviselőtestülete teljes lehetősége szerint meg fogja hozni a maga áldozatát. Zemplén vármegye áldozatkész-ségén fordul tehát minden. Ettől függ a sárospataki jogakadémia sorsa, léte vagy nem léte. Zemplén vármegye törvényhatóságán tehát rendkívül nagy felelősség nyugszik. Rajta fordul egy nagy hazafias szolgálatokat tett, szép múltú kulturintézet élete, vagy enyészete. Szeretjük hinni, hogy Kossuth vármegyéje nem lesz hűtelen hagyományaihoz és meg fogja tenni e részben is a magáét. El fogja vállalni hazafias áldozatkész-séggel legalább is 3 jogi tanszék fenntartásának a költségeit. A jogakadémia református jellege bizonyára nem fogja akadályozni ebben. Elhatározásánál tisztán csak a hazafias és kulturális szempont fogja vezetni. Számítunk itt vármegyénk jeleseinek: a Dókusoknak, Meznereknek, Thuránszky-aknak, Bernáthoknak stb. lelkes buzdólkodására, odaadó közbenjárására. Hiúsuk és reméljük, hogy összekötéseiket és befolyásukat teljes mértékben felhasználják és társadalmi uton is mindent megtesznek Zemplén vármegye vezető köreinek a megnyerésére és jó eleve úgy előkészítik a lelkeket, a közhangulatot, hogy Zemplén vármegye kellő mérvű támogatása és tehervállalása még a kérdésben dönteni hivatott vármegyei gyűlést

megelőzőleg biztosítva lesz. Hisszük és reméljük, hogy a döntő gyűlésre a törvényhatósági bizottság minden emelkedett gondolkozású tagja felvonnul és lelkesült örömmel fojja kivenni részét mindenik a sárospataki jogakadémia megmentésének munkájából. Vezérférfiaink! Nehéz, de szép munka várakozik rátok. De ne csüggedjete! Szálljatok szembe a nehézségekkel, igyekezzetek legyőzni az akadályokat okossággal, bölcsességgel, kitartással, hogy elmondhassátok: „Senki vádat nem mondhat rám, mindent megtettem, amivel csak tartozám.” Az utókor elismerése és hálája lesz jutalmatok. A történelem előtt felelősek vagytok!

Sütő Kálmán.

A poroszlói konferencia.

Márc. 23-án Sartorius Ernő, a ker. ifjúsági egyesületek világszövetségének főtitkára látogatta meg a poroszlói gyülekezetet, Megyeresy Béla orsz. titkár, id. Victor János és Szabó Zsigmond budapesti skót missiói lelkész kíséretében. Szabó Zsigmond már 22-én délután Poroszlóra érkezett s az esteli vallásos összejövetelen az ő *keresztyénység presbitéri szervezetét* fejtegette, előadván, hogyan osztották fel egymás között a gyülekezeti munkát a presbiterek s hogyan fejlődött ki a presbitéri tisztből a lelkipásztori hivatal, hogyan elevenítette föl az őskeresztyénység presbitéri szervezetét a protestánsizmus? Majd válaszolt a presbiterek mai tisztét s főkellékeit, mely egyfelől a *bölcsességben* (szentírásban való jártasság stb.) s a *kegyességben* (hű keresztyén élet) áll. Felmutatta, mennyire eltávoloztak ez eszménytől a mai kor presbiterei s mennyire szükséges a megújulás, hogy igazi segítő társai lehessenek a lelkipásztori munkának.

23-án reggel 9 órakor kezdődött a tulajdonképeni konferencia, amelyre a vidékről — sajnos — csak nagyon szórványosan jelentek meg (Tiszafüredről 1 tanító, 1 ifj. egyleti tag, Ujlőrincfalváról a lelkész, Tiszavalkról a lelkész, tanító és 3 presbiter), noha a környékbeli egyházak (Heves) mind meg voltak híva s a konferencia főcélja az volt, hogy a lelkészeket, tanítókat és presbitereket megismertesse a belmissiói és ifjúsági munkákkal, amelyek kötelességszerűleg hárulnak ma minden gyülekezeti vezetőre. Annál nagyobb volt az érdeklődés magának a poroszlói gyülekezetnek a kebelében, ahonnan az intelligencia tagjai mellett mintegy 7—800 lélek jelent meg.

A konferenciát a templomban gyülekezeti ének s a vegyeskar énekszáma után *Gaal Ferenc* lelkész áhítata nyitotta meg, aki Máté IV., 18—25 verseiről tartott lebilincselő bibliamagyarázatot, „Kövessetek engem!” e szavakkal hívta el az Ur az első tanítványait s e szavakkal hív magához ma is szegényt és gazdagot, bűnöst és sorsüldözöttet, örömben és bánatban élőt. S mint az első tanítványok szó nélkül engedelmeskedtek a Mester felhívásának: meg kell hallanunk ma is az Ur hívó szavát s követni őt minden mellékgondolat nélkül, a szívünk teljes odaadásával.

Következett a *Sartorius Ernő* előadása német nyelven, amelyet magyarul Megyeresy Béla tolmácsolt a jelenlevőknek. Egy bányában járván — úgymond — látott félredobott, közönséges köveket, s mikor megkérdezte: miért dobták ki a többi

közül, azt a felvilágosítást kapta, hogy azok *holt kövek*, vagyis semmi éretartalmuk nincsen. Tehát vannak *holt kövek* és *élő kövek* s ugyanilyen holt és élő kövek vannak az Isten anyaszentegyházában is. Majd egy másik hasonlatra tért át: az épületeknél a falak emelik a legnagyobb terhet, vagy egyes épületeknél láthatjuk, hogy a falak mellett főként a belső oszlopokra nehezedik a teher; ilyen oszlopok az anyaszentegyházban az előljárók, vigyázzunk, hogy az oszlopok jól legyenek beállítva s megfeleljenek rendeltetésüknek! Az egyszerű emberek által is érthető s mégis fenségesen eredeti elba dásért odaadó, hálás figyelemmel adózott a jelenlevők serege.

Majd *Szabó Zsigmond* lépett az Úrasztala elé, aki hangsúlyozni kívánta, hogy ez összejövetelen nem mint a dunamelléki ref. egyházkerület hivatalos kiküldöttje, hanem mint magánember jelent meg. Válaszolt a mai sivár egyházi életet s ebből kifolyólag a *belmissió* szükséges voltát úgy egyházi, mint nemzeti szempontból. Nemcsak az egyház romokbóli felépülésének, hanem a nemzet feltámadásának is az ujjászületett, a megtért ember a legfőbb eszköze. Részletesen megmagyarázta a belmissió szó jelentését; majd szólt az iratterjesztésről, hogy a mai lelkeket megölő erkölestelen és kalandos szellemű könyvek helyett, melyeket úton-útfélen árúlnak, maga a lelkész lássa el építő, nemes tartalmú könyvekkel a fiatalságot s gyülekezetének minden tagját. A nemes hévvel előadott szabad előadás ugyancsak mély benyomást tett a lelkekre.

Közös gyülekezeti éneklés után következett a *Megyeresy Béla* előadása a *bibliakörök s ifj. egyesületek* szervezéséről és vezetéséről. Ezeket vezetheti a lelkész, vagy az ő felügyelete mellett a tanító, sőt bármiféle hivatalú vagy foglalkozású egyén. Egy nagyobb városban felszólítására, hogy kik vállalkoznak ifjúsági munkára: jelentkezett a lelkész és tanító mellett egy törv.-széki bíró, egy orvos, egy tanár, egy iparos, egy kereskedőség és egy kifutó fiú. És mindeniket egyformán alkalmasnak találta a munkára, mert Isten és az ifjúság szent ügyéért mindeniknek lelkét egyforma lelkesedés töltötte el. Jaj nekünk, ha idejében meg nem ragadjuk az alkalmat: a gyermekekkel és ifjakkal való szeretetteljes foglalkozást! A szociáldemokraták már 12 éves korukban igyekeznek megfogni a gyermeki lelket s ha egyelőre nem is sikerül ez minden esetben, a kitartó és céltudatos munka meghozza számukra a diadalt: 18 éves korában az ifjú már felesküdt apostola a szociáldemokrácia eszméjének. Megyeresy Béla eme szivekbe markoló előadásával s a Hymnusz eléneklésével ért véget a délelőtti összejövetel.

Az iskola helyiségében tartott ebéd után délután 3 órakor id. *Victor János* lelkész tartott magvas előadást a *vasárnapi iskola* lényegéről, céljáról s szervezéséről. A vasárnapi iskola a leghathatósabb eszköz arra nézve, hogy a gyermeki lelkeket Krisztushoz vezessük, hogy szerezzünk neki ezáltal tiszta ifjúságot, nyugodt és bizalomteljes férfikort és boldog öregséget. A helybeli vasárnapi iskolás növendékekkel egy végtelen kedves mintatanítást is bemutatott az előadó úr a jelenlevők igazi lelki gyönyörűségére. Bírjuk szi-

ves ígérte arra nézve, hogy ha valamelyik egyházmegye az egyházmegyei gyűlés alkalmával meghívja őt, hogy a gyűlés keretében, vagy azon kívül ismertesse a vasárnapi iskola szervezését (amellyel nagyon sokan csak kevéssé vagyunk tisztában): bármikor készségesen rendelkezésünkre áll a vasárnapi iskola e hazai atyamestere.

Ez előadás után *Megyericsy Béla* beszélt a poroszlói ifj. egyesület tagjaihoz, megragadó példáit említve egyes kiválóbb keresztyének megtérésének. Este 7 órakor pedig nagyszerű *vallásos este* volt a templomban, amelynek magva a Sartorius Ernő előadása volt a misszió munkákról s az ő kínai és más külföldi országokban való munkálkodásáról.

A helybeli közönség nagyfokú s lankadatlan érdeklődése legtöbb mértéke a konferencia belső sikerének, amin nem is csodálkozhatunk, mert Poroszlón már régebben folyik az ifjúsági munka az agilis lelkész felügyelete mellett az egész tanítói kar lelkes és buzgó munkálkodásával. Isten áldása kísérelje munkájukat, hogy nevelhessenek a mainál jobb, nemesebb nemzedéket! —*sy.*

IRODALOM.

* **Napkelet.** Szépirodalmi és kritikai folyóirat; szerkeszti *Tormay Cécile*, a kritikai rovatot vezeti *Horváth János* Eötvös-kollégiumi tanár. Előfizetési díja félévre 600 K (kiadóhivatala: Budapest, I., Döbrentey-utca 12. sz. 1.) Tartalma: regény, novella, vers, irodalmi vagy kritikai essay; gazdag irodalmi rovatja ismerteti az irodalmi élet nevezetesebb jelenségeit, figyelemmel kíséri az elszakított magyarság irodalmi megnyilatkozásait s tájékoztat a külföld aktuális irodalmáról is. Munkatársai a szépirodalom és esztetika legkiválóbb művelői (*Herczeg Ferenc, Vargha Gyula, Pauler Ákos, Tolnai Vilmos, Komáromi János, Bartóky József, Zilahy Lajos, Balogh Jenő, Zsigmond Ferenc, Végvári, Dóczy Jenő* stb.). *Áprilisi* füzetében több olyan cikket találunk, mely minket, a ref. egyház munkásait is közelről érdekel. Így *Horváth J.* az „*Orgonázás*” ismertetése kapcsán beható ismertetést nyújtja *Ravasz L.* írói, költői és szónoki egyéniségének, meleg megértéssel és hozzáértéssel rajzolt szellemi arcképet nyújt a Kisfaludy-Társaság új tagjáról. Befejező sorai ezek: „*Ravasz L.* még éppen a legszebb kifejlés előtt áll. E kifejlés pedig nem lehet más, mint az említett nagy lelki egységnek: a vallás uralma alatt álló egyetemes szellemiségnek mennél teljesebb s homogénebb megvalósítása magában, a vallásos művelt ember eszményének végső kiképzése s ezzel együtt a világi műveltségnek teljes felszívódása a vallásos érzés ihletébe, az írónak pedig, meg a költőnek és filozofusnak felismerhetetlen beleolvadása a legnemesebb értelemben vett szónoki egyéniség harmoniájába.” *Koszó J.* *Troeltsch Ernő*ről, a febr. 1-én elhunyt kitűnő német vallásbölcészről ír meleg emlékeztést, egy harmadik cikk (*Erdélyi irodalmi dolgok*) *Makkai Sándor* kolozsvári theol. tanár-kollegánk könyvét ismerteti elismeréssel, *Makkai* pár hóval ezelőtt elhunyt öccsének: *Makkai Ernő* kolozsvári főgimn. tanárnak „*Bethlen Gábor* országalkotó politikájáról” írt történetfiloz. művét

nagyjelentőségű munkának itéli. Ajánljuk a *Napkeletet* a nemes olvasmányok kedvelőinek.

* **A keresztyén pedagogia alapelvei.** Irta dr. *Bavinck Herman*, az amsterdami ref. egyetem tanára, fordította *Marton János* spataki theol. tanár. A 200 lapra terjedő nagyhirű munka a holland-magyar könyvtárban fog megjelenni s ára 600—800 K körül lesz. De megjelenése csak az esetben remélhető, ha előre megfelelő számú megrendelő jelentkezik. Megrendelések a *Kálvinista Szemle* szerkesztőségébe (Budapest, Múzeum-körút 10—12. sz.) intézendők. Fölkérjük t. olvasóinkat e jeles mű pártolására.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **ÉRTESÍTÉS.** *Főtiszteletű püspök úr, különféle zsinati és konventi bizottsági ülések miatt f. hó 8-tól egész 18-ig nem lesz Miskolcon, ez idő alatt tehát személyesen senki se keresse őt ott.*

— **Halálozás.** Megdöbbentően tragikus módon fejezte be fiatal életét *Miklán Gyula* ládbessenyői ref. lelkész. Az egyházlátogatóság, melynek Miklán is egyik tagja volt, éppen munkáját, sőt körútját végezte abalajti eklézsiájában. A nemes és szent célú munka elvégzése s a kedvesen eltöltött nap után elbúcsúztak az egyházlátogatók, de Miklán Gyula csak éppen a falu végéig érhetett, onnan már haldokolva hozták vissza a parochiára, ahol balajti lelkésztársának karjai között, távol szeretteitől, hirtelen, néhány pillanatnyi szenvedés után, szívszélhűdésben meghalt. A fiatalon, 36 éves korában elhunyt lekipasztort árván maradt gyülekezete s még nagyobb árvaságra jutott özvegye s két kicsi leánykája siratja. Legyen áldott emlékezte!

— **Új egyh. ker. főjegyző.** A tiszántúli egyh. kerület gyülekezetei, csaknem egyhangúlag, dr. *Révész Imre* debreceni lelkészt, dr. *Révész K.* püspökünk fiát választották egyh. ker. papi főjegyzővé. A fiatalon, de kiváló érdemek alapján megválasztott új főjegyzőt szívünk egész melegségével, szeretetével üdvözljük; adja Isten, hogy miként eddig Debrecennek, ezentúl az egész nagy kerületnek lehessen áldásává, vezető jó szellemévé!

— **Új theol. doktor.** A kormányzó megengedte, hogy a debreceni egyetem ref. theol. fakultása *Webster Macdonald Jakab* skót ref. lelkészt, az egyesült skót szabad egyház főtákarát, a magyar ref. egyházi közélet terén szerzett érdemei elismerésül tiszteletbeli hittudományi doktorrá avathassa és az erről szóló diszoklevelet neki kiszolgáltathassa.

— **Négy ref. püspök Debrecenben.** Április 15-én d. u. 5 órakor Debrecenben, a nagy templomban tartandó ünnepélyen Csonkamagyarországnak mind a négy ref. püspöke szerepelni fog: *Németh I.* megnyitó imát mond, dr. *Révész K.* és dr. *Ravasz L.* előadást tartanak, dr. *Baltazár D.* pedig záróbeszédet és áldást fog mondani; közben pedig neves művészek és előkelő úrhölgyek adnak elő zene- és énekszámokat. Az ünnepély jövedelme a Kálvineumé lesz.

— **Muraközy Gyula** kecskeméti lelkész, mint a montaubani ref. theol. fakultás egykori növen-

déke, a pár év óta Montpellierbe, ez egyetemi városba áthelyezett fakultás igazgatójától meghívást kapott, hogy pár pónapot az intézet kebelében töltsön, s ott a magyar ref. egyházi viszonyokat ismertesse. Muraközy, mivel Montpellier-ben fontos egyházi és nemzeti szolgálatot nyílik alkalma teljesíteni, a meghívást el fogja fogadni.

— **Egyházi lapjaink** mind erősen érzik az idők járásának megnehezédését; a nyomdai munka és papír óriási megdrágulásának terhét. A *Lelkészegyesület* febr. 5-től szünetelt, csak márc. 31-én jelent meg újra, de kijelenti: megindulása még mindig a legnagyobb nehézségek közt történt s további fenmaradása az áldozatkészség további megnyilatkozásától függ. Évi előfizetési díja különben 2400 K. A *Debreceni Protestáns Lap* évi 500 K előf. díját kénytelen volt 1000 K-ra fölemelni, de még így sem garantálhatja azt, hogy hetenkint, sem azt, hogy 4 oldalnál nagyobb terjedelemben fog megjelenni. A *Kálvinista Szemle* előfiz. díja még 600 Kor. Az eddigi előfiz. díjból lapunk sem képes megnövekedett költségeit fedezni s legkésőbb július 1-től kénytelen lesz az előfiz. díjat fölemelni. Addig is kérjük a hátrálékok haladéktalan beküldését.

— **A jogakadémiai tanárok** orsz. egyesületének márc. 23-án tartott ülése lelkesen foglalt állást a jogakadémiák fentartása mellett. Az *egri* kath. jogakadémia nem fog megszűnni, fentartását az érsek a káptalan és a város biztosítja; Kecskemét városa 5 tanszék költségét vállalja, Miskolc városa az odamenekült *eperjesi* evang. jogakadémiát évi 1 millió koronával hajlandó segélyezni. Ily körülmények közt természetesen a spataki jogakadémia fentartásáról mi sem fogunk lemondani. *Sárospatak város* képviselőtestülete f. hó 4-én tartott ülésében a jogakadémia segélyezése tárgyában egyhangúlag a következő határozatot hozta: 1. Sárospatak nagyközség, míg pénzügyi helyzetének tiszta képe további ajánlat megtételére jogosíthatja, a sárospataki ref. főiskola jogakadémiája részére, annak fentartására, évenként *egy millió* koronát ad buza-*valutában*, mely összeg ma 60 mázsa búzának az ára. 2. A jogakadémia fentartása érdekében bizottsággal keresi fel a tiszánineni ref. egyházkerület elnökeit: dr. Révész Kálmán ref. püspök és Dókus Ernő főgondnok urakat, hogy a városnak a jogakadémiáért való áldozatkészségét velük tudassa s egyúttal a jogakadémia fentartása mellett további buzgólkodásukat kérje. 3. Hasonlóképen tiszteleg a kiküldendő bizottság Zemplénnvármegye főispánjánál: Thurónszky László úrnál és alispánjánál: Bernáth Aladár úrnál, kérve őket, hogy a jogakadémia erkölcsi és anyagi támogatását a törvényhatósági közgyűlésen támogassák és vigyék keresztül. 4. A sárospataki főiskola gondnokait: Dókus Gyula és Janka Károly urakat ugyancsak e bizottság keresse fel s hathatós közreműködésüket kérje. 5. Felkéri a Képviselőtestület a Vármegye nemzeti gyűlési képviselőit, hogy e küldöttséget részvételeikkel tiszteljék meg; dr. Bessenyei Zénó urat, mint helybeli képviselőt felkéri, hogy e küldöttséget együtt megállapítandó időben vezesse. A Képviselőtestület a küldöttségbe az Előjáróság mellé beválasztja: Csajka Endre, Elekes Imre, Goldblatt Mór, Harsányi István, dr. Kiss Sándor,

Kulcsár Tamás, Molnár János és Varga István képviselőtestületi tagokat.

— **Értesítés.** Az *abauji* ref. egyházmegye 1923 április 23-án d. e. 9 órakor kezdve tartja tavaszi gyűlését *Göncön* a község t. termében; 22-én d. u. 4 órakor a bíróság ülésezik s azután egyet. lelkészi értekezlet lesz fontos ügyben, melyre ezúton is felhívom a lelkész úrak figyelmét s kérem a föltétlen megjelenésre. A gyűlés elé tartozó tárgyak apr. 16-ig küldendők el az esperesi hivatalba. F. Dobsza, 1923 ápr. 3. Oziáky Endre esperes.

— **A Horthy-család** Sárospatakon tanult jurátusairól Harsányi I. főkönyvtárnok kimutatást közöl a *Sárospataki Hírlap* közelebbi számában. E szerint 1811-ben Horthy István, Horthy Miklós kormányzó nagyatya, 1815-ben Horthy László, 1819—20-ban pedig, mint Kossuth Lajos pályatársa: Horthy Sándor, mindkettő István öccse, tanult főiskolánkban.

— **Hősök emléke.** A Budapesten élő régi pataki diákok emléktáblával akarják főiskolánkban megjelölni a világháborúban elesett pataki diákok emlékét. Dr. Panka Károly nemz. gyűl. főkönyvtárnok fölkéri e diákok hozzátartozóit és barátait, sziveskedjenek vele apr. 15-ig a világháborúban elesett pataki diákok nevét közölni.

— **Az egyke és a ref. lelkészek.** Gróf Széchenyi Aladár a *Falu* című folyóiratban közzétett előadásában a ref. papokat hibáztatja az egyke terjedéseért, mert ezek rossz példával járnak e tekintetben gyülekezeteik előtt; „Somogyban alig van lelkész, akinek egy gyermeke lenne, a legtöbb gyermektelen.” E nagyhangú vádra Nagy Lajos b. somogyi esperes az *Uj Somogy* című lapban kimutatja, hogy a b. somogyi egyh.-megye 64 lelkésze közül 54 lelkésznek 146 élő gyermeke van s a meghalt gyermekekkel együtt gyermekeik száma meghaladná a 200-at. Nőtlen, ifjú lelkész 2, újházas 2 s csak 5 van olyan, akinek az Isten nem adott áldásul gyermekeket. Már pedig 64 közül 5 — bizonyára nem a legtöbb! Ime, ha komoly, tekintélyes és szavahihetőnek tekintett úriemberek is ilyen felületes és alaptalan váddal illetik lelkészeinket, mit várjunk akkor a rossz-akarat és rágalom képviselőitől!

— **A genfi ref. egyház** lapja: a *Semaine religieuse* szintén hűsvéti számában közli a genfi ref. egyház konzisztoriumának és lelkészi testületének a világ keresztyén egyházaihoz intézett hűsvéti szövegét. Ref. egyházi lapjaink közül, lapunkon kívül, csak a *Dunántúli Prot. Lap* közölte múlt számában e szöveget.

— **Uj harangok A-Borsodban.** Március 11-én Kistokajban, 18-án Böcsön szentelték fel az új harangokat; a miskolci öreg templom számára özv. Ujhelyi Miklósné áldozatkészségéből 1,500.000 K költséggel rendelt 675 kgr. súlyú Miklós-harang már szintén megérkezett s ünnepélyes fölszentelése f. hó 5-én ment végbe. Dr. Révész K. püspök imájában arra kérte az egek urát, hogy az új harang mennél több örömet hirdessen és hozza meg Magyarország mielőbbi feltámadását. Az új harang a Himnusz hangjai mellett szállt fel a toronyba. Elhelyezése után a templomban tartott istentiszteleten Farkas I. lelkész imádkozott.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél "	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed "	500— "
				Nyelvad "	250— "

TARTALOM. A jogakadémiák . . . — Hősök emléke. — Az egyetemes tanügyi bizottság gyűlése. (Vége köv.) — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hirdetés.

A jogakadémiák

ügyében meghozta ápr. 10-iki ülésében az egyetemes tanügyi bizottság a maga határozati javaslatát, amely tudvalevőleg az egyetemes konvent elé kerül. Sietünk közölni ennek a szövegerint szövegét.

Az egyetemes tanügyi bizottság állásfoglalása talán nem olyan éles és határozott, mint ahogy mi szeretnénk volna, de azt el kell ismerni róla, hogy minden nagy és komoly szempontot kellőleg mérlegel.

Am ez a mérlegelés az, aminél mi többet kívántunk volna. Előttünk nem kérdéses az, kell-e jogakadémia vagy nem. Mi nem aggságoskodunk, nem töprengünk és nem betegedünk halványra a már túlton-túl unalmas hamleti lenni- vagy nem lenni kérdéstől. Ez már szegény program! Mi teljes, fényes és gyönyörű szolgálatát akarjuk a református gondolatnak a jogakadémiával is, éppen a századok dicsősége által megszentelt helyen, Sárospatakon. Az is a lelkünk mélyéig fájna, ha a Baltazár püspök hatalmas szavai szerint: bármelyik fényes szemét oltják is ki református egyházunk iskolai életének, de a magunk szeme világára vigyázni Isten iránti különösebb kötelességünk.

Az egyetemes tanügyi bizottság határozati javaslata a következő:

Tárgyaltatott református jogakadémiáink további sorsának, esetleges egyesítésének kérdése a vkm. úr 2614/IV.—1923. sz. rendeletével s az érdekelt jogakadémiák és fenntartótestületeik részéről az egységes református jogakadémia tárgyában tett felterjesztésekkel kapcsolatban.

Egyetemes tanügyi bizottságunk annak megállapítása mellett, hogy jogakadémiáink bármelyikének megszüntetésére vonatkozó határozatot hozni egyedül az érdekelt egyházkerület jogosult, az egyetemes konvent jóváhagyásával, — továbbá hangsúlyozásával annak, hogy kulturális intézményeknek kifejezett rendelkezés helyett az anyagi erő elvonása útján megszüntetni akarása nem felel meg általában annak a figyelemnek, melyet egyházunk a nemzeti közművelődés terén szerzett érdemei alapján méltán elvárhat s különösebben az 1848. évi XX. t.-cikkben alapuló igényeknek sem s legkevésbé e törvény fokozatos végrehajtására vonatkozóan több ízben tett kormánykijel-

entéseknek, — végül nyomatékosan rámutatván arra, hogy a jogakadémiák valamennyijének megszüntetése a mi egyházunk részéről háromszor akkora áldozatot jelentene, mint a másik két érdekelt felekezeti részéről, — megkéri az egyetemes konvent elnökségét, hogy a kir. kormánnyal sürgősen kezdjen és folytasson tárgyalást annak kieszközlésére, hogy a jogakadémiák, illetőleg tanárai részére eddig adott segélyek és fizetésekiegészítések továbbra is változatlanul folyósíttassanak, vagy legalább egy református jogakadémia részére biztosíttassanak, továbbá, hogy a jogakadémiáknak, vagy azok valamelyikének megszűnése esetén állásukat elvesztő tanáraink tudományos képzettségüknek és eddigi foglalkozásuknak és javadalmuknak megfelelő elhelyezésben részesüljenek; arra a nem remélt esetre pedig, ha a vallás- és közoktatásügyi minister úr sérelmes rendelkezésének visszavonása, vagy módosítása keresztülvihető nem volna, igyekezzék kieszközölni legalább azt, hogy a fizetésekiegészítések megvonása 1923 június 30-ról 1924 június 30-ra halasztassék el, — továbbá, hogy a kir. kormánnyal folytatott tárgyalások eredményéhez képest és az érdekelt jogakadémiák, valamint fenntartótestületeik állásfoglalásainak figyelembevételével sziveskedjék jelentését az 1923 június 12-én tartandó konventi ülés elé, a konvent iskolaügyi bizottsága útján előterjeszteni, avégből, hogy jogakadémiáink további sorsára nézve az irányítás, esetleg az egyetemes egyházi jogakadémia létesítésének és székhelyének megállapítása tárgyában határozat hozható legyen.

Hősök emléke.

Megható, szép, lélekemelő ünnepet ült a pácini ref. gyülekezet f. hó 8-án, abból az alkalomból, hogy a község nemes érzésű úrnője: báró Sennyey Miklósné, a hősök emlékét, a ref. templom falába illesztett márványtáblával örökítette meg. Az emléktábla ünnepélyes leleplezése a főúri család, a közigazgatás, a község s a helybeli várnőrség és csendőrség hivatalos kiküldöttjei jelenlétében mintegy 1500 emberrel zsufolásig megtöltött templomban folyt le. Ott volt a község lakossága felekezeti különbség nélkül, jelképezve azt, hogy mikor a hazánkat dicsően védelmező s a legnagyobb áldozatot tévő testvéreink emlékének áldo-

zunk, nem választ el minket a különböző hit az egy közös haza szeretetében.

Az istentisztelet 10 órakor kezdődött. Mikor a harangok megkondultak, megtelt a szent ház zsufolásig ünneplő emberekkel. A templom kicsiny volt a szomszéd községekből is ide zarándokló nagyszámu sokaság befogadására. Szállt az ének harsányan s a lélek megtelt pünkösdi lélekkel, igazi áhitattal. Ezt az áhitatos lelket mutatta be imájában Máthé Gyula karcasai lelkész s ezt a csordultig megitatott lelket táplálta Janka Péter rozvágyi lelkész egyházi beszédjében s nem csoda, ha az ima s beszéd hatása alatt felszakadtak a könnyeket elzáró zsilipek s megeredt a gyöngénök, de az erős férfiak szeméből is a drága könny s homályos szemmel az Istent keresve sóhajtották: „az nem lehet, hogy annyi szív hiába onta vért,“ „jönni fog, mert jönni kell egy jobb korszak, mely után buzgó imádság epedez száz ezrek ajakán.“ „Szabad hazánkat“ Nagymagyarországunkat „óh add vissza nekünk.“ A felzaklatott, de a könnyek által megkönnyebbült lelkekre Gileád balzsamát hullatta a beszéd után a lelkipásztornak reményt és bizalmat nyújtó imája.

Az egyházi beszéd előtt s után alkalmi éneket énekelt a helybeli énekkar. Ezután Csorba Ferenc helybeli lelkész vette át a fejedelmi adományt az egyház nevében. Rámutatva arra, hogy a Jézus életében is virágvasárnapra nagypéntek, majd husvét következett, hittelt mondta, hogy így fog eljönni a magyar népre is a hosszú nagypéntek után a boldog feltámadás ünnepe.

Az emléktábla felállításának s a templom falába való elhelyezésének gondolata, nem különben elkészíttetése és felállítása báró Sennyey Miklósné úrnőt dicséri s az ő nemes lelkéről tesz fényes tanubizonyosságot. Az emléktábla felirata: *1914—1918. Hősi halált haltak a Hazáért. A hazafias és férjias kötelességteljesítés áldozatainak emlékére emeltette báró Sennyey Miklósné szül. Wáger Heléne.*

Ezután jön három oszlopban a 41 elesett hős neve, mindenik egy-egy babérlevéllel jelképezve a neveik fölött koszorú módra szomoruan lehajló babérkoszorúból.

Az egyetemes tanügyi bizottság gyűlése.

A ref. egyetemes konvent tanügyi bizottsága április 9—10-én Budapesten, a konvent székházában tartotta meg f. évi rendes gyűlését. A bizottság gyűlését nagy érdeklődés kísérte: hiszen ez volt hivatva dönteni a jogakadémiák fennmaradásának kérdésében, — e tárgyban hozott határozatáról vezetőcikkünkben számolunk be; de e mellett más fontos kérdések és munkálatok tárgyalása is — mint az új theol. tanterv és nevelési rend, a gimn. vallásoktatás új tanterve — a gyűlésnek a rendesenél jóval nagyobb fontosságot kölcsönöztek.

Baltazár Dezső püspök elnöki megnyitó beszédében rámutat arra a válságra, melybe tanügyünk jutott és amely iskoláinkat anyagi, erkölcsi és pedagógiai téren egyaránt fenyegeti. Megkezdődött iskoláink államsegélyének megvonása, megszüntetése, ami most egyszerre 4 prot. jogakadémia fennállását teszi kérdéssé és ezeket követni

fogják, ha ennek a törekvésnek ellent nem állunk, a többi intézetek is. E szomorú jelenséggel szemben föl kell ébreszteni a régi ref. hagyományokat, az áldozatkészségnek azt a szellemét, amely intézeteinket a múlt századokban életre hívta és amely azokat bizonyára ma sem fogja veszni engedni.

Első sorban dr. Dóczi Imre alelnök referált az egyetemes vonatkozású tanügyi kérdésekről. Előterjesztette, a konvent egy régebbi határozatának megfelelőleg, a tanügyi szakfelügyelet szabályozása tárgyában készített előadói javaslatát, de annak tárgyalása, minthogy az anyagi nehézségek miatt a tervezett szakfelügyelőket úgy sem tudnánk beállítani, a jövő évre halasztatott. A válás- és közoktatásügyi miniszter leiratára bizottságunk késznek nyilatkozott az iskolán kívüli népművelés előmozdítására, tanintézeteiben s illetőleg tankönyveiben az új akadémiai helyesírás követésére; a tiszántúli egyh.-kerületnek, illetőleg a debreceni nyomdavállalatnak a ref. iskolákban alkalmazandó egységes tankönyvek kiadására tárgyában tett előterjesztésére bizottságunk kimondotta, hogy a tankönyv-monopoliumnak olyan formáját, hogy minden tárgyból az ország minden iskolájában csak egyetlen tankönyv használtassék, sem kívánatosnak, sem könnyen megvalósíthatóknak nem tartja, ezt az elvet legfőlebb csak a válástani kézikönyvekre véli alkalmazhatónak, de másfelől azt, hogy összes ref. iskoláinkban csak az egyetemes konvent által approbált tankönyvek használtassanak, szükségesnek vallja; tekintetbe véve a tankönyvelőállítás mai nehézségeit, aminek legyőzésére az egyes egyh. kerületek magokban szinte képtelenek: konventünk a nyomdavállalat azon ajánlatát, hogy minden tankönyvet és egyházi közigazgatási nyomtatványt a konvent megterhelése nélkül, sőt az egyes egyh. kerületek haszonrészesedésével állít elő, megszívlelésremélőnek tartja és átteszi az egyes egyh. kerületekhez, hogy arról a közelebbi ülésre javaslatot készítsenek, hogy aztán azok alapján a junius hóban tartandó konvent határozzon. A népiskolák fölött ma a szakfelügyeletet az egyh. megyék gyakorolják, amelyek e tekintetben esetleg különböző eljárásmodot alkalmaznak; a tiszántúli egyh. kerület kéri e szakfelügyelet egységes szervezését, rendtartásának megállapítását, — a tiszántúli egyh. kerület fölterjesztésére bizottságunk ezen egységes szabályzat kidolgozásáról gondoskodni kíván. A dunántúli egyh. kerület azon alapján a junius hóban tartandó konvent nagyobb gyülekezeti sem vállalkozott ovónő-, polg. iskolai tanítónőképző- és el. iskolai tanítónőképzőintézet felállítására, sajnálattal vétetett tudomásul.

Marion János theol. tanár a theol. akadémiák 1921—22. évi állapotának ismertetése kapcsán rámutat azokra a súlyos erőfeszítésekre, a melyeket akadémiáink mind tanáraik tisztességes fizetése, mind növendékeik segélyezése érdekében kifejtettek. Budapest 598000, Debrecen 467000, Spatak 100,000, Pápa 44000 K értékű kedvezményt nyújtott a theol. ifjaknak. A 4 akadémia hallgatóságának létszáma 196 volt, míg 1910-ben 468, 1914-ben 392 volt a létszám. 34 új s. lelkész bocsátatott ki, ami édes-kevés a s. lelkészi állások betöltésére.

Nagyobb fontosságú volt ennél az a memorandum, a melyet a theol. akadémiák tanárai nevében a theol. akadémiák új tanulmányi, vizsgálati és nevelési rendje gyanánt előterjesztett s melynek rövid lényege az, hogy a theol. oktatás középpontjába a Szentírás ismerete állittatik és pedig a 2 első éven az ószövetség, a két utóbbi éven az újszövetség beható megismerése és tanulmányozása; új tárgyak lennének: a filoz. encyklopaedia, az apologetika és a német nyelv (ez a 2 első évfolyamon kötelezőleg és alapvizsgálati tárgyként is); részletesen szól azután a javaslat a gyakorlati kiképzésről és az internátusi nevelésről. Bizottságunk üdvözli a munkálatot, szép reformjavaslatait általánosságban el is fogadja, de részleteiben akkor fog vele foglalkozni, ha a kerületek nyilatkoztak róla, ezért leteszi azt a kerületekhez azzal a kifejezéssel, hogy kívánatos volna a theol. akadémiákon az 5-ik évfolyam felállítása. Minthogy az amerikai ref. egyházzal kötött tiffini egyezmény folytán ez az egyház theol. akadémiáin a magyar theol. ifjak számára magyar tanárokat is alkalmaz, akik őket a magyar ref. egyház történetével, törvényeivel, szertartásaival megismertessék, — nincs akadály arra, hogy az ily előkészület után oklevelet nyert amerikai magyar s. lelkészek magyarországi lelkészi állásokra pályázhassanak, ha a theol. pályára lépésük óta 6 esztendő eltelt. Minthogy a cseh kormány a magyarországi ref. lelkészeknek nem engedi meg, hogy megszállt területen levő lelkészi állásra megváltassanak, nekünk hasonlóképen nem lehet megengednünk, hogy a tótföldi lelkészek itt megváltassanak; a kérdés szabályozása csak nemzetközi egyezmény megkötése útján lehetséges.

(Vége köv.)

IRODALOM.

* **A holland-magyar bizottság** elhatározta, hogy „Holland-magyar értekezések és predikációk” című könyvet ad ki, továbbá kiadja a Heidelbergi Káté magyarozatát a legkiválóbb holland lelkészek és theologusok tollából, amivel mintegy népszerű dogmatikát fog a lelkészek és hívek kezébe adni, végül támogatja Bavinck a Keresztyén pedagogia alapelvei című művének kiadását.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gyász hírek.** *Tóth Lajos* szürtei lelkész, az ungi egyházmegye tanácsbírája, Ungvármegye politikai életének egyik jelentős tényezője, az egységes tiszáninnyi egyházkerület közgyűléseinek egyik közismert, eleven szereplésű tagja, április 2-án 61 éves korában elhunyt. — *Miskolczy László* nyug. rendőrfőtanácsos április 8-án Ujpesten 68 éves korában elhunyt. Cigándi papfiú volt, főiskolánkban tanult, remek csengő hangjával nagyhirű énekese volt énekkarunknak. A távolból is mindig szeretettel gondolt reánk. Áldott legyen emlékezetök!

— **Kinevezés.** A kormányzó, márc. 10-én kelt elhatározásával, a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a Ferenc József-tudományegyetem jog- és államtudományi karán megürese-

dett nemzetközi jogi tanszékre *dr. Buza László* egyet. magántanárt és sárospataki ref. jogakadémiai nyilv. rendes tanárt egyetemi nyilv. rendes tanárrá az V-ik fizetési osztályba kinevezte. — Amennyire örülünk *dr. Buza L.* kartársunk és barátunk tudományos érdemei e kinevezésben megnyilatkozó elismerésének és amely megtisztelőnek tekintjük azt főiskolánkra nézve, melynek ő 15 év óta egyik hűséges, lelkiismeretes tanára és ékessége volt, éppannyira sajnáljuk, hogy e kinevezés által főiskolánk további szolgálatára el kell őt veszítenünk. Sajnálátunkat még fokozza, hogy e kinevezés épen most történt meg, midőn jogakadémiánk jövője fölött a legsötétebb fellegek tornyosúlnak, bár tudjuk, hogy a szegedi egyetem jogi kara még november hó végén megtette az előterjesztést az ő meghívása iránt. Az Isten áldása kísérje eltávozó kartársunkat új otthonába és munkakörébe!

— **A prot. jogakadémiáért.** A ref. és ev. egyház püspökei és világi vezérei ápr. 8-án Budapesten *Darányi I.* és *Geduly H.* elnöklésével közös értekezletet tartottak, amelyen behatóan megvitatották a kormány rendelete következtében a jogakadémiákra nézve előállott helyzetet és egyhangúlag elhatározták, hogy a jogakadémiák további fentartása érdekében memorandummal fordulnak a kormányhoz, követelve az 1848. XX. t.-c. fokozatos végrehajtását és megbizták az elnökséget, hogy ez ügyben a célnak legmegfelelőbbben járjon el.

— **Értesítés.** Az alsózempléni ref. egyházmegye tavaszi közgyűlését május 8-án délelőtt 9 órakor Sárospatakon a szokott helyen fogjuk megtartani. Előző napon, vagyis 7-én délután 3 órakor a számvizsgáló bizottság, 5 órakor pedig a tanügyi bizottság tartja ülését. Kérem a bizottság tagjait pontosan megjelenni. A gyűlésre vonatkozó ügydarabokat kérem az esperesi hivatalhoz április 28-ig beküldeni, később érkezett kérvények csak az őszi gyűlésen lesznek tárgyalhatók. *Bartha József* esperes.

— **Dr. Ravasz László püspök** húsvéti üzenetéből: „Nagyobb ellenségünk, mint ahogy gondolnók, a hitelenség vagy közömbösség. Baranya, Dél-somogy pusztul, gyógyíthatatlan népbetegségek: egyke, fényűzés, alkohol, egyházellenesség rombol bennök. Gyülekezeteink vannak és számuk egyre szaporodik, amelyek nem tudnak papot választani a díjlevélharc miatt. Nem elég az intés és a dorgálás, úgylátszik vesszővel kell hozzájuk menni. Ezt azonban kerülni szeretném, mert ilyenkor kevesen maradnak veretlenül. Egyháznak iskolaügye is válságban van. Három jogakadémiát, hetven elemi iskolát, csak a mi kerületünkben két gimnáziumot fenyeget végpusztulással az állam pénzügyi helyzetéből kényszerűen következő segélyelvonás. Ugyanakkor nagy anyagi erők és erkölcsi tőkék szunnyadnak egyházunkban kihasználatlanul. Csak leánynevelésünk feladataira mutatok reá. Ennek az emberöltőnek az a feladata, hogy a női lelkek megnyerésével biztosítsa a jövőndőt. Száz leánytanuló közül 99-nek a lelkére nem mi nyomjuk reá az elpecsételgetés titkos jegyét. Érti-e a magyar kálvinizmus eziránt való óriási felelősségét? A belmisszió munka még mindig lassan halad. Hány gyülekezetben van ifjusági egyesület,

bibliavásoló-kör, egyházi szegénygondozás? A budapesti gyülekezetben még mindig nincs egyházi szegénygondozás, hivatalos börtön- és kórházmisszió. Még mindig ige nélkül szükkölnének toloncházak, napközi otthonok, éjjeli menedékhelyek. Hol van a református gyermekvédelem megszervezése és hol marad a református patronage-ügy megalkotása? Kerületünknek óriási missziói mezeje: a puszták, a tanya, a hegy. Szétszórt diaspora-gyülekezetek fuldokolnak az alföldi homoktengerben, minden lelki gondozás nélkül. Vallás-tanításunk sziszifuszi vergődés, amelyen eredmény nélkül vérzünk el s pusztulnak el jobb sorsra érdemes katekétáink, egyházi életünknek ezek az eléggé nem szánható és eléggé nem tisztelhető páriái.

— **Értesítés.** Hivatalosan értesítem a felsőborsodi egyházmegye lelkészeit, tanítóit, gondnokait, hogy folyó évi tavaszi e.-m. közgyűlésünk 1923 május 3-án fog megtartani Miskolcon a főleánynövelde tornacsarnok helyiségében, melyre a közgyűlés alkotó tagjait s az egyházak képviselőit az elnökség tisztelettel meghívja. A közgyűlés d. e. 9 órakor fog megkezdődni. Ezt megelőzőleg reggel 8—9 óráig rendkívüli lelkészi értekezlet fog tartatni. A tárgyalandó ügydarabok hozzám április 26-ig okvetlenül beküldendőek. *Elek József* felsőborsodi esperes.

— **Sütő Kálmán** megyaszói lelkész megbízás folytán arra kéri az alsózempléni lelkésztestvéreket, hogy a Lelkészegyesület folyó évi előfizetési díját (2400 K) vagy hozzá, vagy Futó András püspöki titkár címére Debrecenbe e hónap végeig feltétlenül megküldeni sziveskedjenek.

— **Felhívom** az abauji ref. egyházmegyei gyűlés azon alkotó tagjait, kik április 22-én a harangavatási ünnepélyen részt venni óhajtanak, hogy Farkas lelkész urat azonnal értesítsék. *Cziáky Endre* esperes.

— **Rövid hírek.** *Dr. Ravasz László* püspök meghívást kapott Amerikába, de azt nagy elfoglaltsága miatt ez idő szerint nem fogadhatta el; ugyanő a német prot. egyházak vezetőségének, mai súlyos megpróbáltatásuk alkalmából, meleg együttérzését fejezte ki. — A kormányzó *Sollész Elemér* nagybányai ref. lelkész nevezte ki prot. tábori püspökké. — A gömörtornai egyházmegyének f. hó 10-én tartott közgyűléséről és a f. hó 11-én tartott f.-borsodi lelkészértekezletről következő számunkban fogunk tudósítást hozni.

— **Bőjti esték Tokajban.** A tokaji ref. gyülekezet minden bőjti hét csütörtök estéjén alkalmi előadásokat rendezett, melyeket szép számú közönség hallgatott végig és pedig nem csupán a mi egyházunk tagjai köréből. Az előadások rendezése körül buzgón fáradoztak: Horváth János lelkész, Kovács Lajos s. lelkész és Szily József kántortanító. Rajtuk kívül közreműködtek előadásokkal, ill. predikációkkal: Batta János, Enyedy Andor, Kiss Ernő és Szabó Andor ref. lelkészek, Marcsék tokaji ev. lelkész és Nagy Béla th. tanár.

— **Harangavatások.** A kis- és nagytárkányi gyülekezet husvét másodnapján kedves ünnepély keretében adta át 2 új harangját rendeltetésének. Az egyházközség lelkészének: Horkay Barnának

buzgó tevékenykedése és a hívek áldozatkészsége előteremtette a szükséges összeget, 21.600 cseh K-t. A harangavatási imát és beszédet Keresztúry József esperes mondta. Majd a Gönczi Bertalan által vezetett énekkar előadta a „Kondulj harang“-ot Gáspár Jánostól. Ekkor emelkedett fel „az élöket hívogatom, a holtakat elsiratom“ felirással ellátott nagy harang, melynek súlya 2 q. 67 kg., a kisebbiké 1 q. 25 kg. Keresztapák: Dr. Tárchy Károly és Szűk Ödön. A templomi istentisztelet úrvacsorával volt egybekötve. Az ünnepi beszédet Keresztúry József esperes tartotta nagy hatással. Az úrvacsorát Máthé Miklós perbenyiki és Horkay Barna helybeli lelkész osztotta. A délutáni istentiszteleten pedig Bernáth István s. lelkész mondott ünnepi beszédet. — A *kovácsvágási* gyülekezet április 2-án avatta fel a környékről is nagyszámúban összesereglett lakosság részvételével, a 360.000 koronáért rendelt 200 klg. súlyú új harangját. A harangot felhúzás előtt megáldotta s bent a templomban imádkozott Bíró János, abaujvári lelkész, buzgó imában kérvén Isten áldását a harangra s a gyülekezetre; alkalmi egyházi beszédet tartott Kocsis Jenő kajatai, keresztelt Keresztúry István radványi lelkész, Kónya József helybeli lelkész a harang történetét s az adakozók neveit olvasta fel, közben a helybeli énekkar alkalmi darabokat adott elő. — A *szirmai* gyülekezetben ápr. 8-án folyt le a harangszentelési ünnepély. A harangot D. Szabó János, egy hat holdas kispap, mintegy 600.000 kor.-ás költséggel készítette. A zsunolási megtelt templomban Farkas I. h. esperes hirdette az Úrnak ígését, reá mutatva a gyülekezet betegségére, felmutatva az igazi orvost, ki egyedül képes életet adni. Szavai a gyógyuló gyülekezet iránti szerető lélekből fakadtak, de lelket is találtak. Majd a vegyeskar a költő-lelkésznek ez alkalomra írt fenséges darabját adta elő nagy sikerrel; végül a helybeli lelkész ismertette a harang beszerzésének a történetét. Oly gazdag volt a léleknek a munkája, hogy egy másik egyháztag az orgona építtetését vállalta magára, míg a hívek 150 q. búzát össze adtak épületek renoválására. Öröm volt azt látni kétszeresen, hogy az a gyülekezet, amelynek lelkében még nem rég is a gyűlölet tüze égett, mint tudott áldozatos szívű, egyházát szerető s öreg lekipásztorukat ismét a régi szeretettel megbecsülő keresztyénné lenni.

Új imakönyv fiatal nők számára!

„Szoros kapu, keskeny út“

Elméltedések és imádságok protestáns nők számára. Irta *Czeplédy Sándorné Kósa Margit*. Kis alaku (8×13 cm.) finom fehér papíron, tiszta nyomás, 230 oldal terjedelmű, izléses valódi vászonkötésben ... 500 korona.

Kapható minden nagyobb könyvkereskedésben és a kiadónál **KIS TIVADAR, PÁPA**, postafiók 12. Ugyanítt megrendelhető

Közönséges vasárnapi imádságok

egyházi használatra. Irta *Czeplédy Sándor* ref. esperes. 240 oldalon 150 imádság, nagybetűs nyomással, szép kötésben ... 800 korona.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KOZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250—	Főmunkatársak:		Fél	1000—
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed	500—
				Nyolcad	250—

TARTALOM. *Farkas István*: A keresztyén felelősség. — Az egyetemes tanügyi bizottság gyűlése. (Vége.) — *Szigethy Ferenc*: A felsőborsodi egyházmegye lelkeszi értekezlete. — Vegyes közlemények.

A keresztyén felelősség!

Mózes I. IV. 9.

Az örökre csak embernek maradó ember számára — az ősi örökség, amely Kainról szállott reánk, — ugyanaz a felelet, amelyet Istennel, embertársaival és önmagával szemben ma is, olyan sokszor hánya-veti módon dob oda az ember: „*avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiaimnak?*!”

Az ősember, kinek számára sem a törvény, sem a kijelentett isteni kegyelem nem adta meg még a tisztán látást a lét ezer kérdései helyes megfejtésére; az ősember, ki ott bizonytalankodik a bűnözése által elvesztett Édenkert küszöbéhez egészen közel, hol munkája, veriték hullása nélkül borúlt kalászba a róna s adatott meg minden, mi őt boldoggá tehetné volna, Istentől elszakadva még csak most próbál a *maga erejéből* valamivé, valakivé lenni s látja, hogy ez nem megy!... megértem, ha nagy elszántságában csak a maga, önző javát keresi, csak önmagával törődik s nem akar tűrni maga mellett versenytársat sem. Értem, hogy csak testi élet az ő élete. A lélekkel törődni, az örökké tartó kincs szerzésére gondolni, mennyet polgárságunk bizonyos tudásával élni és járni csak *azóta lehet öntudatosan*, mióta az ldvezítő ajkáról elhangzott az igaz és bátor vallástétel szava: „Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjétek.” (Róma 8, 9.)

Az ősember a mellette s vele küzdő emberrel csak azt látja, hogy az is hullat veritéket, az is küzd s hogy jobban boldogult, mint ő, nem tudja érteni a *miért?*-et, de a vele járó örök emberi, a bűn! eltiporni vágyódik amazt. Életet is kiolt, hogy ő *maradhasson felül* s nem is sejti, hogy ezzel vétkezik. Csak mikor oda freccsen a kezére, az arcára a kiontott testvéri vér, akkor eszmél, lehorgasztva fejét s belülről csendülő isteni szó ébresztgeti: „Mit cselekedtél, a te atyádfia vére az égre kiált?” de a felelősség tudata, hogy benne még előbb fel nem ébredett, azt is megértem. A bűn beismerése tanít a felelősségre.

Ellenben a keresztyén emberről tudom, hogy neki már tudnia kell, hogy a Krisztussal való életközösségbe való felvétel, az Istenfűség kegyelmi ajándéka kötelez valamire. Arra mindenképp felett, hogy őrtálló helyeinken hivatásunkat betöltve, *Isten dicsőségére* legyen az életünk. Annak dicsőségére, aki úgy szerette a világot, hogy adott

Szabadítót, Megváltót, Eseményképet, a kit követni kell, azért mindenképp felett, hogy senki az Isten gyermekei közül el ne vesszen.

A keresztyén embernek igenis már tudnia kell, hogy atyámfiaért felelősek vagyunk.

Ha az ősember nem tudta megtalálni az őt boldoggá tehető életcél, „*hogyan az élet kötelesség*”, a keresztyén ember miért nem akarja megérteni, hogy minden bűnének forrása, hogy csak ebbe a mulandó földi életbe tud beleszerelmesedni, csak önző, magának élő életcél szolgálatába állítja életét s hogy a mellette küzdő, szenvedő boldogtalan embermilliók, kiknek szeméből a könny fel nem szárad, kiknek a szive csupa seb, kiknek a házatája örökös „*gecemáné-kerti éjszakák*” fájdalmas zokogása, azok is az ő testvérei, kiket megmenteni, megvilágosítani, haza vezetni, boldoggá tenni közös emberi kötelesség.

Látom én a küzdő embert, a *má-nak* gyermekét aggódva kedveseiért, veritékezni a családjáért. Azt is tudom, hogy a köz szolgálatában: anyaszentegyház s haza boldogságában fátadnak sok ezer nemes küzdők s adják oda eszményképet éltek legjavát, de csak kevesek és a legtöbb esetben csak a föld felé irányítva a szem, a mennyei hajlékokról, a túlnan ránk váró boldogságról megfeledkezünk.

Látom én azt is, hogy itt alatt „*embermilliók átkozzák az életet*”; vannak sokan, kikkel senki sem törődik, az élet elesettjei, mi lesz velük? A keresztyén embernek tudnia kell, hogy igenis felelősek vagyunk minden testvérünkért. „*Minden lélek értékes Isten előtt*” s keresztyén ember legszentebb hivatása a lelkek megmentése. Földi életm bűdosás, az életutak oda felfelé haza felé hivatgatnak. S az életutakon ott hangzik felénk unosuntalan az égi szó: „Ne szeressétek a világot, melynek javai mulandók!” Istennek célja, hogy alá hajoljon a földre, hogy jóságá palástjával betakargassa gyermekeit, hogy *téged, ember* magához felemeljen.

Lelkészek, tanítók, presbiterek, mindnyájan felelősek vagyunk a közöttünk élő sok árvaságért, elesett életért.

Felelősek a bűn útjára tévedt ifjú életért, a léhaság, a dologtalanság szülte ezer bajokért, mindenért, minek szülője a bűn. Igen, mert nem segítjük, nem támogatjuk, nem tanítjuk, nem sze-

retjük egymást úgy, mint ahogy az örök Eszmény kívánja, ahogy ő szeretett minket, akinek az élete sem volt drága a mi hazavezettetésünkért.

Az önzés, a bűnök bűne lett úr ma a lelkek felett, egyetlen kérdés száll ma szerte mindenütt a nagy nyomoruság láttára: „Avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiának?!“ Így kérdeznak s így felelnek a nagy „világ-győzők“, a magyar álmokat is megcsúfoló, békét diktáló hatalmasok is.

Tudják már, látják már, hogy mit vétettek ellenünk, mikor egy ezer esztendő múltat, dicsőséges múltat akarnak megölni, de csak azt felelik hallgatásukkal s: „Avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiának?!“

Legyünk mi különbek náluknál. Félre a pánasszal. Ne szégyeneljük megtépett voltunkat idegenek előtt sem. Egy van, mit szégyenelni kell: „a bűnt, ez ami meggyaláz.“ Félre az önzéssel. A Golgota keresztje alá jöjjön minden igaz keresztén. Isteni üzenet hallszik onnan felénk: „Egymásnak terhét hordozzátok. Szeressétek egymást, ott van a példám, kövessétek!“

A keresztényen felelősségnek egyetlen parancsa van: Szeress!

Testvérem, szállj a szivedbe, kérdezd meg, mit tettél, hogy boldogan mehess „haza.“

(Konferenciái beszéd)

Miskolc, 1923 márc. 22.

Farkas István
lelkész.

Az egyetemes tanügyi bizottság gyűlése.

(Vége.)

A gimnáziumok 1921—22. évi állapotáról *Ravasz* Árpád előadó referált a megszokott alapossgal. Kimutatta, hogy a közoktat. minisztérium által elrendelt új tantárgyak tanítása, részben azért is, mert ninesenek hozzájuk jó tankönyvek és szak-szerűen értő tanárok, a tanulókat is fölöttébb megterheli és nem is mutat föl kellő eredményt. A 18 gimnáziumba beiratkozott 7151, vizsgálatot tett 6703 tanuló; a m.-tanulók % száma csökkenést mutat. Legszélesebb területről kapja növendékeit Sárospatak, aztán Debrecen, Pápa. Vallásra nézve a vizsgálatot tett növendékek közül ref. 4068, ág. ev. 424, r. kath. 1260, g. k. 75, izr. 840 (10%); a reformátusok arányszáma csekély emelkedést mutat, a zsidóké fogy; Gyöng (19 ref.), Csurgó, Halas, Pápa intézeteiben a reformátusok arányszáma nem üti meg az 50%-et. Legmagasabb ez a szám Böszörményben, Debrecenben, Kőrösön, Nánáson stb. Az elégtelen tanjegyes tanulók száma: 24%, az eredmény (72% végzett sikerrel) normális. Legtöbb szabályszerű volt Vásárhelyen. Nagyon sok a mulasztások száma (1 tanulóra esik 46 igazolt óra); sok volt a mulasztás és igazolatlan óramulasztás M.-Túron. Érettségi vizsgálatot tett 526 tanuló, az írásbelin bukott 16, a szóbelin 68. 14 intézetben van cserkészlet (a többi 4 intézet is útasítatják a létesítésére). A szertárak, könyvtárak gyarapításáról az intézeteknek minden áron gondoskodniuk kell, ha másként nem, a tandíj fölemelésével. N.-Kőrösön a múlt évben semmi köztartás nem volt; a növendékek közül 21% részesült köztartási segélyben.

A 3 leánygimnáziumban a növendékek száma 1222, vizsgálatot tett 1161, Miskolc 530 növendékkel a legnépesebb. Vallásra nézve ref. 596 (51%), r. kath. 224, izr. 228 (19%); legtöbb ref. volt Debrecenben, Budapesten csak prot. vallásúak voltak. Érettségi vizsgálatot tett 44, szóbelin vizs-zavetett 3. Az összes növendékeknek 25%-je részesült köztartásban.

Ugyancsak *Ravasz* Á. terjesztett elő javaslatot az Értesítő szerkesztéséről, mely IX fejezetbe foglalja össze a legfontosabb tudnivalókat. Az elő-terjesztett minta elfogadotván, használata már a f. évi Értesítő szerkesztésénél kötelezőnek kimondatik. A m.-vizsgálatok díja 50 kgr. buza árában állapították meg.

A tanító- és tanítónőképző-intézetek állapotáról dr. Veress István referált. A 2 fi- és 3 nőképzőbe 203, illetőleg 266 növendék iratkozott be, kiknek 82%-je ref.; a képzőintézetek az újabb tanterv értelmében, amely még ez év végén megjelen, 5 évfolyamúak lesznek; a jövő év végén a képzők-ből egy végzett tanító sem fog kikerülni, vagyis ekkor nem fognak képesítőt tartani. Az előadó javaslatára *Szele Miklós* debreceni kép. vallástanár bizatott meg a népiskolai vallásoktatás módszer-tanának a megírásával.

Polgári iskolánk 11 van, amelyekben a növendékek 51%-je ref.; legtöbb a református Debrecenben, legkevesebb Szentendrén (itt a r. katholicusok száma 60%). A polgári iskolák rendtartása javaslatlétél végett letétetett a kerületekre. Ennek az iskolatypusnak nagyobb felkarolása volna egyházunk részéről szükséges.

A vallásoktatási ügyek referense *Rácz Kálmán* pápai tanár, mélyenjáró, alapos munkálatban ismertette a középiskolai vallásoktatás állapotát. A konfirmációi oktatásnál észlelhető összevisszaság megszüntetése, az oktatás anyagának megállapítása, az egész szertartás egyöntetűvé tétele végett a gimn. vallástanári értekezlet megbízottat, hogy készítsen a jövő tavaszra javaslatot, amelyet elő-zőleg a theol. akadémiák tanárainak is küldjön meg átnézés végett s azután terjessze bizottságunk elé. Különösen nagy munkát adott az előadónak a nem ref. középiskolák ref. vallásoktatásának ismertetése, hisz' itt 11-féle jellegű 424 intézet jelentéséből kellett az adatokat összeállítania. Jelentéséből látszik, hogy idegen gimnáziumba járt 3034, reáliskolába 778, leányközépiskolába 623. tanító-képzőbe 198, tanítónőképzőbe 171, polg. fiúiskolába 4464, leányiskolába 4885, fiúkeresk. iskolába 585, női keresk. iskolába 301, ovónőképzőbe 28, felső-ipariskolába 216 tanuló, összesen mintegy 15000 tanuló. Önálló ref. hitoktatói állásra tarthatnak igényt: Czegléd, Szentés, Nyíregyháza, Nagykálló, Fehérgyarmat, Makó, Kisvárd, M.-Túr, B.-Csaba, Debrecen (4), Győr, Eger, Erzsébetfalva, Kaposvár, Kecskemét (2) Pápa, Kőszeg, Kispeszt, Wekerle-telep, Miskolc, Pécs, S.-a.-ujhely, Sümeg, Szeged, Sz.-Fehérvár, Szolnok, Tatatóváros, Ujpest, Sopron, Szombathely, Veszprém, összesen 39 állás. Budapesten 26 hitoktatói állás van; néhol kevés óra áll a vallásoktatás rendelkezésére, úgy, hogy nagyon össze kell az osztályokat s a tananyagot vonni. Az óradíj fölötte csekély. Néhol (Esztergom) a ref. lelkésznek nem adnak jelentést

a ref. növendékekről, másutt (Eger) a ref. hitoktatót nem engedik be az intézetbe; Kisvárdán, Félégyházán a benlakó növendékek a misére járásra kényszerítettnek.

A középiskolák vallástanítási tantervének revíziója tárgyában előterjesztett szép munkáját a bizottság általánosságban elfogadta s ha egyes pontjai dr. Ravasz L. által revidáltak, a konvent iskolaügyi bizottságának átnézése után az a konvent elé fog terjesztetni.

A *népiskolák* állapotáról Simon Károly előadó csak hézagos képet terjeszthetett elő, mert a dunamelléki és tiszántúli kerületből nem kapta meg a szükséges adatokat. Jelentése szerint népoktatásunk az elmúlt évben hatalmas lépésekkel haladt elő a reorganizáció útján, tanítóink a vallásos és hazafias nevelés terén híven teljesítik kötelességeiket, a tankötelesek beiskolázása s a továbbképző-iskola működése szép haladást mutat, ez utóbbiak több helyen záróvizsgálatot is tartottak. Sajnos, a nem ref. iskolákban a vallásoktatást az arra hivatottak nem végzik mindenütt kellő gondnal; néhol túlsúlyolt az iskola a más vallásúak miatt, a galambosi iskolában (Somogy) a gyermekek rettenetesen isznak. Új iskola 1 épült; sok a kifogásolható iskola; az iskolák fejlesztése is megakadt; az ifj. egyesületek szervezése kellő eredménnyel folyt tovább (számuk Tiszáninnen 12-ről 31-re emelkedett). A felső-osztályokban a növendékek száma egyre fogy, úgyhogy a teljes 6 osztályt csak 6% végzi be. Bizottságunk feliratilag kéri a közoktat. minisztert a beírási díjak sürgős fölemelésére (sok iskola már is fölemelte azokat), mert e nélkül a népiskolai könyvtárakat fejleszteni lehetetlen, hasonlóképpen a tandíjváltás fölemelésére s a tanítóknak az áll. tanítókéval egyenlő kedvezmények megadására.

Egészen véve, az oktatás minden fokán, eleven élet, megnyugtató rend és haladás uralkodik, — ezzel a végső benyomással távoztunk el a tanügyi bizottság két napig tartó gyűléséről.

A felsőborsodi egyházmegye lelkészi értekezlete.

Jelentősegteljes órák voltak a f.-borsodi egyházmegye életében azok, melyek alatt lefolyt Miskolcon, április 11-én a kerületi felsőbb leányiskola tornacsarnokában az egyházmegye lelkészi értekezlete. A szépen összesereglett lelkésztestvérek gyülekezetét még impozánsabbá tették vendégeink: dr. Rác Lajos a sárospataki főiskola közigazgatója, Csikesz Sándor Baranyából hozzánk fáradt lelkésztestvérünk, az ORLE. titkára s Fodor György perkupai lelkész, egyházkerületi tanácsbíró. A lélekbeli szárnyaló ének hangjai után Berecz József martonyi lelkésztestvérünk emelte lelkünk szárnyait hitteljes imádságával magasabbra. Az imádság után Komjáthy Aladár ózdi lelkész tartott korszerű bibliamagyarozatot az apostol lelkesedésével hangsúlyozván az apostol korabeli és a mai kalmár szellemű világban az adakozás, gyűjtés szép és nemes voltát az özvegyek és árvák felségélyezésére. Utána Szentmártoni Dániel az értekezlet elnöke tartotta meg megnyitó beszédjét, melynek minden szava jelenlegi, sok helyen aggodalmas egyházi életünknek egy-egy kimetszett

darabja volt. A nagy hatással feltárt szomorú valóság átérzésére szinte egyszerre dobbant meg a lelkésztestvérek szíve: segíteni a bajokon, a felnőtt veszedelmek miatt kettőzött erővel felvenni a harcot istenországa terjesztésére! Az elnöki megnyitó végeztével Szigethy Ferenc balajti lelkésznek Farkas József elhunyt lelkésztestvérünk-ről felolvasott emlékbeszéde alatt borongott lelkünk bánattal az üresen és árván maradt hegymegi paróchián. Ezután Csikesz Sándor ORLE. titkár nagyhatású beszéde következett a Kálvineum, a Lelkészegyesület, szorosabban pedig annak sajtóalapja érdekében. A Lelkészegyesület újult erővel akarja felvenni a harcot, nemes fegyvereivel, kiadandó könyveivel (bibliai kalauz, bibliai szótár, vasárnapi iskolai kiadványok, vallástanítási kézikönyvek, ifjúsági szindarabok, vallásos költeményanthologia, vallásos estélyek könyve, gyermekénekeskönyv) sietvén a gyülekezeti életet munkálni akaró lelkészek segítségére. A már eddig összegyűlt majdnem négy vagon búza növelésére lelkészértekezletünkön is siettek többen adakozó aláírással arra kötelezvé magukat, hogy három év egymásutánjában minden év december 15-ig egy-egy mázsa búza folyó árát ajánlják fel a fent említett könyvek kiadására. — Elek József esperes a lelkészözvegyek és árvák segélyezéséről tartott előadást, négy osztályba sorozván tehetőségük szerint a lelkészeket, három osztályba vagyoniuk szerint a lelkészözvegyeket és árvákat, 23 kg. búzában állapítván meg az alapösszeget, melyet adományoz a legkisebb tehetőségű lelkész, kétszeresét a nagyobb, háromszorosát, négyszeresét a még nagyobb tehetőségű lelkész. Értekezletünk a javaslatot elfogadta. — A stóla kérdés mai nehéz problémáját akarta megoldani Tóth József zilizi lelkésztestvérünk, amikor felolvasásában keresztelésnél templomban, lelkészlakon 2, háznál 5 kg. búzát, esketésnél helybelinél 3, vidékre menőnél 4 kg. búzát, temetésnél imádsággal 2, predikációval 5, templomból 8 kg. búzát, illetve ezeknek folyó árát javasolta elfogadásra, mit értekezletünk szintén elfogadott. — Dr. Rác Lajos szerkesztőnek, a *Sárospataki Ref. Lapok* nehéz anyagi ügyeivel foglalkozó lelkes beszédére lelkészértekezletünk határozatlanul kimondotta, hogy ha az eddigi díjakból nem lehet fentartani a lapot, felemelt díjak fizetessenek az egyházak pénztáraiból, úgy pl., hogy az eddigi 500 korona csak félévi előfizetési díjnak vétessék, a következő félévre pedig az árak emelkedéséhez viszonyítva emeltessék az előfizetési díj.

A Lelkészegyesület aktuális kérdéseivel foglalkoztak ezután: Lőkös Sándor sajtóecsegi lelkész: Hitvallásos egyház kell-e, vagy általános ker. egyház? — arra a végső konkluzióra jutván, hogy általános ker. egyház csak abban az esetben volna elfogadható, ha egységes alkotmány mellett, egyértelmű magyarázattal fogadná el közös hitvallásul a Krisztus evangéliumát minden egyház, mivel azonban a hierarchicus egyházak részéről ily közeledés egyáltalában nem tapasztalható, ragaszkodnunk kell ref. egyházunk hitelvéhez. — Varga Imre ivánkai lelkész hangsúlyozta ezután az egyháztagok meglátogatásának általános szükséges voltát szintén a Lelkészegyesület feltett kérdésére.

Ugyancsak ő foglalkozott a temetési szertartások liturgiai kötöttségének kérdésével akként, hogy csupán a temetői szertartást óhajtaná kötötté tenni, a templomban, vagy udvaron mondandó résznél azonban legfeljebb csak az előfohászt óhajtja köztötnék s esetleg még egy gyászéneket. — A theologus-képzéshez szükséges társadalmi műveltségnek a theologus ifjúság körében való fokozására Tóth János vezeldi lelkésztestvérünk nem annyira ilyen irányú kézikönyv bevezetését javasolja, hanem inkább a társas összejöveteleket theologiai tanácsaládok vezetése mellett, ahol más úri családok is részt vennének, különösen e családok nőtagjai. — Tóth János foglalkozott szintén azzal a kérdéssel, hogy kötelező egyházi adózás helyett nem volna-e helyesebb az önkéntes adakozás, úgy, hogy ő még valami átmeneti stádiumot óhajtana az önkéntes adakozás felé való közelítésre.

A pénztári számadás átvizsgálása s amaz indítvány elhangzása és elfogadása után, hogy egyházmegyénk is óhajtaná az egyház- és iskolalátogatást egybekapcsolni, sok szép, nemes gondolattól és érzéstől áthatva oszlott szét lelkészértekezletünk.

Szigethy Ferenc.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Kinevezés.** A kormányzó a debreceni egyetem ref. hittudományi karán a dr. Ferenczy Gyula nyugdíjba küldésével megüresedett egyházzónoklattani és egyházszertartástani tanszékre *Csikész Sándor* kiscsányoszlói lelkészt, a debreceni lelkész-képző-intézet megválasztott tanárát nevezte ki.

— **A jogakadémiáért.** A két prot. egyház egyházi és világi férfiai ápr. 13-án tisztelegtek gr. Bethlen István miniszterelnöknél, fejtették ki előtte a jogakadémiák tervezett megszüntetésével a két prot. egyházat érő sérelmet s kérték a kormányt az eddig az 1848. XX. alapján élvezett államségély folyósítására. Másik kérelmek arra irányult, hogy a prot. egyházak segélyét a földbirtokreformmal kapcsolatban, a prot. püspökségek számára 500—500 holdas földbirtokokat létesítve, próbálja a kormány megoldani. A miniszterelnök megígérte, hogy e kérelmeket a minisztertanács elé fogja terjeszteni, ahol a kormány a legmesszebbmenő jóindulattal fogja őket tárgyalni. Az ápr. 14-én tartott minisztertanács már elvileg hozzá is járult ahhoz, hogy az 1790—91. XXVI. és az 1848. XX. t.-c. szellemében, a lehetőséghez képest oly módon támogattassanak a prot. egyházak, hogy a vagyonváltásföldrészekből bizonyos földrészeket kapjanak, amelyek jövedelme egyrészt az egyh.-kerületek adminisztrációs kiadásainak fedezésére, másrészt a püspökségek javadalmozására fordíttassék.

— **Főiskolánk köréből.** *Dr. Petri Pál* közoktatásügyi államtitkár ápr. 20-án d. u. Janka K., Besenyey Z., Görgyey I. és Szabó Zs. nemz. gyűlési képviselők társaságában meglátogatta főiskolánkat. Mint a rektor üdvözlő szavaira adott válaszában mondotta: a főiskola szeretete és becsülése vezette ide; látogatásának célja, hogy a kormány számára a főiskola külső és belső állapotáról hű informá-

cióval szolgáljon; a kormány a jogakadémiával összefüggő nehéz kérdések megoldásánál arra törekszik, hogy azokat a nagy kulturértékeket, amelyeket a főiskola képvisel, ne csökkentse, hanem növelje. Azután a gyűjteményeket és egyes intézményeket tekintette meg. A főiskolából a képezdébe és áll. népiskolába ment; mikor visszatért, az énekkar dallal fogadta s az ifjúság nevében a karelnök üdvözölte. — *Sárospatak* város küldöttsége ápr. 21-én d. e. 11 órakor S.-a.-ujhelyben a megye székházában együttesen fogja főiskolánk főgondnokainak és gondnokainak s a vármegye fő- és alispánjának a jogakadémia támogatására vonatkozó ajánlatát és kérelmét átadni.

— **Az a.-zempléni egyházmegye segélyosztó bizottsága** a kebelbeli lelkészözvegyek számára 200,000 K-t utalványozott.

— **Harangavatás.** *Tiszaladányban* április 15-én meleg ünnepség keretében folyt le a 2 mázsás új harang felavatása. *Czike Ferenc*, a gyülekezet agg lelkésze megható, buzgó imádságban kérte az Ur áldó kegyelmét a meghalt és feltámadott drága kincsre; utána *Somogyi Ida* tanítónő szavalta el *Györék J.* „Visszajöttek a harangok“ c. költeményét, majd a Hymnusz hangjai mellett fölemelkedett a fölékesített harang a magasba, hogy elfoglalja őrálló helyét. Az új harang megkondulása után, a zsűfólásig megtelt templomban *Pataki Sándor* kenézli lelkész fejtegette lelkes beszédben a harang hivatását. Az ünnepély fényét nagyban emelte a ladányi énekkar szépen előadott énekeivel.

— **Felhívás a régi pataki diákokhoz.** Főiskolánk tanári kara egy nagy vállalatba fogott: érebeöntött féldomborművel akarja megörökíteni főiskolánk nagynevű alapítójának: *Perényi Péternek*, és fejedelmi pártfogójának: *I. Rákóczy Györgynek* és *Lorántfi Zsuzsánnának* emlékezetét. A két relief kidolgozása munkában van. A Bpsten élő régi pataki diákok 110,000 K-t adtak össze e célra; kérjük az ország többi részében élő régi pataki diákokat is: hozzák meg ez emlékek felállítására szintén a maguk áldozatát! Ha minden régi diákunk, aki szereti a főiskolát, 1 kebelbeli koronának megfelelő összeget áldoz e célra: a két relief még az iskolai év végére elkészülhet. *Sárospatak*, 1923 április 20. *Dr. Rácz Lajos* közigazgató.

— **Alsóborsodiak figyelmébe!** *Az alsóborsodi egyh.-megye esperes-beiktatással egybekötött tavaszi rendes közgyűlését Miskolcra, 1923 május hó 7. (hétfőn) d. e. 9 órára* hívjuk össze. A gyűlés kezdődik a kerületi leányiskolánk tornacsarnokában, folytatva leendő az esperes-beiktatás ünnepélye a *Kossuth-utcai ref. templomunkban*, majd ennek végeztével a tárgysorozat letárgyalása az előbbi helyen. Az egyh.-megyei közgyűlés alkotó tagjait: lelkészeket és világiakat, tanárokat, tanítókat és presbitereket, az egyházak kiküldötteit s a mi ünnepünk iránt érdeklődő hittestvéreinket e meghívás által hívjuk meg gyűlésünkre. Ugyanezen a napon d. u. 4 órakor bírósági gyűlés is lesz tartva. Atyafiúi szeretettel: *Miskolc*, 1923 április 21. *Az alsóborsodi ref. egyh.-megye elnöksége.*

— **Már megjelent!** „*Temessük el a holtakat!*“ 200 ref. temetési ének. Ára portóval 500 korona. Cím: *Fövenyessy János*, Borsodgeszt, u. p.: *Sály.*

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TIZSÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél "	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed "	500— "
				Nyelvad "	250— "

TARTALOM. jr.: Az állami iskolák visszafelekezetiesítése — Könyvismertetés. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Az állami iskolák visszafelekezetiesítése.

Petri Pál államtitkár az előtte tisztelgő, iskolaügyét neki felpanaszoló sátoraljaujhelyi presbiterium előtt kijelentette, hogy mivel az általános tapasztalat szerint a felekezeti iskolák jobban ellenálltak a kommunista mozgalmaknak az államiaknál s mivel a felekezeti iskolák valláserkölcsi alapján az egyházi előljáróságok sokoldalú, fokozott ellenőrzése alatt a jövőben is reményteljesebb nemzetnevelés várható, a kormány ott, ahol nemzetiségi érdekek az állami oktatást nem kívánják, a legnagyobb készséggel nyújt módot az államivá lett felekezeti iskolák visszafelekezetiesítésére.

Én szeretném, ha ez a nyilatkozat egyházi körökben minél szélesebben elterjedne: mindenütt, mindenkiből azt a felújjongó örömet váltaná ki, amit én belőlem s presbitertársaim nagy részéből kiváltott.

Mert miről van itt szó? Arról, hogy az az elélettelenedési folyamat, mely iskoláink államosításával, veteményes kertjeinknek itt-ott talán kényszerű, de nem ritkán könnyelmű eldobásával egyházainkban megindult: ma megállhat s ereinkben megindulhat a leglényegesebb lelki alapvetésben semleges s jórészt lazább állami nevelés helyett saját kipróbált, reményteljesen fejlődő nevelési rendszerünk református keresztyén légkörében termelt ép hitű, tiszta erkölcsű, erős jellemű egyháztagok piros vérsejtjeinek egészséges keringése.

Én azt hiszem, úgy kellene kapnunk e váratlanul jövő, nagy és szent alkalmon, mint a vízbefülő kap az egyszer gyengeségében eleresztett, de hozzá új áramlás folytán ismét visszakerült mentődeszka után. Mert hogy egészséges egyházi élet iskolák nélkül nem lehet, arra az államosítási áramlat szomorú és keserves tapasztalatai, azt hiszem, mindenkit megtanítottak. S hogy az államosítás által gyermekeink nevelése sem alapvetésben, sem belső tartalomban, sem külső keretekben vagy színvonalban nem nyert, sőt veszített, azt úgy általában, minden elfogultság nélkül, világért sem a munkaerők és hivatalos közegek, hanem csupán a rendszerek egybevetése alapján el lehet és el kell mondanunk.

Képzelem, hogy ki fogja a nagyon is éberré lett kath. egyház ezt az alkalmat használni elvesztett iskolai pozíciói visszaszerzésére.

De ki fogjuk-e használni mi? Nem úgy te-

szünk-e, mint az éhségtől, koplalástól elgyötrött beteg, aki már nem nyúl a felajánlott kenyér után, sőt kelletlenül elútasítja azt magától, mert nincs már ereje, hogy azt a szájába vegye, megrágnja és megeméssze? Nem huzódunk-e vissza a felajánlott iskolák felbecsülhetetlen ajándékától, mert az állami mankóra szokva, félünk a velük járó teherhordozástól?

Egyházi életünknek végtelenül szomorú, lehangoló tünete az, hogy minden kérdést annak kikerülhetetlensége, szükségessége, életbevágó volta helyett „a telik, nem telik” szempontjából mérlegelünk. Bokrétát a kalapomra veszek, ha telik és nem veszek, ha nem telik; de a földemet bevetem, ha kölcsönpénzből, ha nagy megerőltetéssel is, mert ha nekem nem telvén szántásra, magra, másnak adom a földet, vagy nem kapok, vagy csak felerészt, talán csak gyenge tizedet kapok a haszonból. A lelki életben pedig nincs feles gazdálkodás; akié a vetés, azé az egész aratás. Ha nekünk még sokáig nem fog telni ujságra, iskolára, az evangelizáció erőteljes megindítására, gondosabb és teljesebb lelkészképzésre, a jelen és jövő nemzedékének minden irányú befolyásolására, akkor ezek a nemzedékek nem nekünk, hanem más irányzatoknak érlelik a jövő aratást. A szűkeklés, kicsinyesség, közöny, féltartózkodás, aggodalmaskodás, mely ma nálunk a vetésben fenyegetően nyilvánul, az aratás várásánál végzetesen megbosszulhatja magát.

Legyünk azért résen s kövessünk el minden lehető, hozzunk meg minden áldozatot, hogy elveszített veteményes kertjeink, államiakká lett iskoláink hozzánk visszakerülvén, újra a mi egyházi életünknek neveljenek, termeljenek izmos, erős palántákat.

jr.

KÖNYVISMERTETÉS.

Gróf Tisza István összes munkái. Első kötet. I. Tanulmányok és értekezések. II. Naplószerű feljegyzések. Budapest, 1923.

A Magyar Tudományos Akadémia elhatározta az Orsz. Tisza István emlék-bizottság kezdeményezésére és támogatásával gróf Tisza István összes munkáinak kiadását. Az első kötet pár hét előtt kikerült a sajtó alól. E hatalmas, 708 oldalra terjedő kötet bevezetésül *Berzeviczy Albertnek* Tisza Istvánról írt mesteri jellemrajzát hozza. Berzeviczy

évek során át Tisza bizalmas munkatársai közé tartozott, nem csak az ő államférfiúi törekvéseit látta közelebről, hanem alaposan ismerte Tiszát, az embert is s a történetíró biztos kezével rajzolja meg Tisza egyéniségét és jelentőségét.

A kötet első nagyobb része (17—678) tanulmányokat és értekezéseket közöl, melyek részint önállóan, részint elszórva különböző folyóiratok (főleg a Tisza által alapított Magyar Figyelő és Budapesti Szemle) hasábjain jelentek meg. E tanulmányok, melyek leginkább történelmi, közjogi és közgazdasági tárgyak, fényes világot vetnek Tisza hatalmas elméleti tudására, de egyszersmind magukon viselik az államférfiú kezének a jegyét, kit ez értekezések megírásánál is államférfiúi céljai vezetnek. Történeti tanulmányaiban a világtörténeti események tanulságait e célból igyekeznek értékesíteni s ez a szempont vezeti azokban az értekezésekben is, melyek egyes külföldi parlamentek életjelenségeivel (az osztrák képviselőházzal, a német birodalmi választások eredményével, az angol felsőház válságával) foglalkoznak. Közjogi tanulmányai azt a közjogi álláspontját tükrözik vissza, mely egyrészt Magyarországra külön államiságát erősen kidomborítja az osztrák centralista törekvésekkel szemben, másrészt az 1867: XII. t. c. által teremtett dualismus őszinte és becsületes megtartására törekszik. Közgazdasági tanulmányaiban az ország gazdasági megerősítésére irányuló törekvése nyilatkozik meg. — A II-ik aránytalanul kisebb rész (681—704 l.) eddig még nem publikált naplószerű feljegyzéseket tartalmaz: 1. az 1894 május—juniusi havi krízis történetéből, mely krízist az egyházpolitikai törvényjavaslatok idéztek fel s mely tudvalevően Wekerle újabb megbízatásával s az új Wekerle-kabinetben Szilágyi Dezső újabb kinevezésével végződött. 2. az 1903. évi válságról. E feljegyzések bár csak egészen kis időre vonatkoznak, különösen értékesek: nem csak legelső rendű források az illető események történetéhez, hanem éles fényt vetnek Tisza egyéniségére, aki minden szereplési vágytól és hiúságtól mentesen igyekszik azt a megoldást becsületesen és őszintén szolgálni, melyet a nemzet érdekében legmegfelelőbbnek tart.

A kötet szerkesztése *Balogh Jenő* érdeme, a ki mint Tisza egyik legmeghittebb munkatársa és barátja teljesen be volt avatva az ő szellemi világába s a ki máris összeállította a család által rendelkezésére bocsátott s eddig nyilvánosság elé még nem került kézirat és levéltári anyagot. Adja Isten, hogy ne akadályozza semmi a további kötetek gyors megjelenését, hogy legyen a Tisza István szellemi hagyatéka mielőbb a nemzet közkincsévé.

Melegen ajánljuk a kötet megszerzését és terjesztését olvasóinknak. *B. L.*

IRODALOM.

* **Dr. Makkai Sándor: Ird meg, amiket láttál!** (Kolozsvár). Igehirdetés hittell, mélyebb és fejlettebb tudományosság nélkül; — ez az igehirdetés ókora. Igehirdetés tudományos alapon, mélyebb és fejlettebb hit nélkül; — ez az igehirdetés hoz-

zánk elérő középkora. Igehirdetés a hit és tudomány egymást gazdagító közös forrásából; — ez a kívánatos, igéretes újkor, amelynek újabb csillogat, ajándékát, zálogát nyertük a Dr. Makkai Sándor fenti címet viselő beszédkötetében. Ebből a könyvből látjuk, hogy amint a hívő lélek a hitetlennél jobban, biztosabban tájékozódik, mélyebb egységeket, rejtettebb törvényeket, nagyobb távlatokat lát meg a tudomány rengeteg birodalmában; úgy a tanult elme a tanulatlannál tisztábban, világosabban ismeri és tárja fel a hit dolgainak, tartalmának őszönös, intuitív igazságát, érvényességét. Ezért fontos a hívőnek, hogy tudjon, tanuljon, a tudósna pedig, hogy higgyen. Makkai Sándor hisz és tud, azért szép, igaz és leirivalóan feleséges az, amit ő lát. Hogy hogyan látja ő és vezetí végig pl. a bűnös, hitetlen, dacos önmagát marcangoló lelkiállapot kifejlődését, azt érdemes végig kísérni, mert ebben a látásban a lelki élet tudósának biztos, avatott szeme van. S hogy hogyan látja ő pl. Isten szeretetét, azt meg érdemes mindennap újra elolvasni, mert ez az ihletett, kiválasztott hívőnek Istenről való ismerete. Gyönyörűek ezek a beszédek, elmélkedések úgy tartalomban, mint a nyelv, kifejezések színes változatosságában, mindig a gondolatot domborító, érzékeltető alkalmazásában. Elmondásra természetesen elvontságuk, introspektív voltuk miatt kevésbé alkalmasak, de annál inkább személyes elmélyedésre, belső gazdagodásra. Ajánljuk mindenkinek, aki hozzájuthat. *yr.*

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Sárospatak** város küldöttségének fogadásánál, ápr. 21-én, főiskolánk főgondnokai és gondnokai s a vármegye fő- és alispánja mellett *Petri Pál* államtitkár is jelen volt S.-a.-ujhelyben. A város kérelmét *Harsányi I.* tanár terjesztette elő, lendületes szavakban mutatván rá a főiskola s közelebről a jogakadémia által teljesített nagy szolgálatokra és a fentartásához fűződő nagy érdekkekre. Az államtitkár válaszában kifejtette azokat a szempontokat, amelyek a kormányt a jogakadémiák ellen való állásfoglalásánál vezették; végleges döntés ez irányban még nem történt; ha a jogakadémia fentartható nem lenne, a kormány más kulturális intézményekkel (a tanítóképző visszaadásával, gazdasági középiskola felállításával) óhajtáná a főiskolát és a várost kárpótolni. Az ezután megindult tanácskozáson előbb a főiskola képviselői (főgondnok, püspök, gondnok, egyes tanárok) világították meg minden oldalról a kérdést, majd a vármegye és város képviselői nyilatkoztak. *Dr. Bessenyei Z.* a zemplénmegyei, *Szabó Z.* a szabolcsmegyei n. gyűl. képviselők nevében jelentette ki, hogy a jogakadémia fentartását szívvel-lélekkel kívánják és pártolják. Az államtitkár, aki nagy figyelemmel hallgatta az elhangzott nyilatkozatokat, kijelentette, hogy azokról a közoktatási miniszternek jelentést fog tenni.

— **Főiskolánk köréből.** *Dr. Buza L.* egyet. tanár az iskolai év végéig főiskolánkban marad s helyettesi minőségben fogja megkezdett tárgyait tovább előadni. — *Verebélyi Dezső* semjéni, *Csorba*

Ferenc pácini lelkész és Fábian Béla nemz.-gyűl. képviselő a főiskolában felállítandó *internátus* költségeinek fedezésére 10—10,000 K-t adományozott. — *Marton János* theol. tanár, *Baltazar Dezső* püspök kíséretében e héten résztvett a bpesti és pápai theol. akadémiák megvizsgálásában; 29-én este Patakra érkeznek.

— **A ref. püspökök Debrecenben.** A magyar kálvinizmusnak nagy ünnepe volt ápr. 15-én Debrecenben, amidőn hazánk 4 ref. püspökét köszöntötte falai közt, akik az énekes-könyvről folytatott ott tanácskozást s elrendelték a különböző alakú énekes-könyvek kinyomatását. Látogatásuknak kiemelkedő pontja volt a Nagytemplomban rendezett vallásos ünnepély, amelyen a bevezető imát Németh István püspök tartotta. Dr. Révész Kálmán tiszán-ineni püspök Debrecen vallásos múltjáról, a konzisztorium működéséről, a lelkiismeret szabadságát még a királyi önkénnyel szemben is bátran védelmező eljárásáról emlékezett meg nagy közvetlenségű, lebilincselő előadásában. Dr. Ravasz László a kálvinizmus és a magyar lélek összeforrott voltát ismertette mélyenjáró fejtegetéssel. „Érzem, hogy nekem ref. keresztyénnek kell lenni, hogy magyar lehessen; nekem magyarnak kell lenni, hogy ref. keresztyén tudjak lenni. Ha egy vallást tudnék, amely jobb, igazabb, mint az enyém, — egy percig sem lennék református.” Az ünnepséget *Baltazar D.* lendületes beszéde fejezte be. A fényes sikerű ünnepély a papi árvák javára 350,000 K-át jövedelmezett.

— **Értekezlet.** Folyó hó 22-én az *abauji* egyházmegye lelkészértekezlete Göncön gyűlést tartott, mely a harangszentelés lelkemelő ünnepségének méltó folytatása volt. *Csabai István* lelkész imája után *Medgyasszay András* elnök terjeszti elő az értekezlet tárgyát, hangsúlyozva a lelkészözvegyek, árvák s a Kálvineum segítése ügyének felkarolását. Majd *Csikesz Sándor*, a lelkészek közös egyesülésének, a Kálvineumnak, a megalakult ref. sajtónak buzgó vándorapostola, lelkes szavakkal adja elő jövedele célját s szavainak hatása alatt a megjelent lelkészek egy pár kivételével aláírták a sajtóalaphoz való hozzájárulásukat. *Szilva István* javaslatára az értekezlet testületileg lép be az „Orle”-be s a tagdíj egyszerűbb s egyben biztonságosabb beszédére vonatkozólag kimondja, hogy azt az egyházmegyei dékán egyéb hivatalos pénzekkel együtt az évi kivetésekkel egyidejűleg szedje be. *Rácz Lajos* szerkesztőnek hivatalos lapunk anyagi helyzetéről tett előterjesztése után az „Orle” elnöktől közzétett kérdésekre *Felméry Albert* és *Kiss József* lelkészek tették meg határozati javaslatukat, melyeket egyhangúlag elfogadtak. Több kisebb ügy elintézése után *Felméry Albert* imádsága s egy énekvers eléneklése után lélekben meggazdagodva távoztunk el.

— **Felhívás.** Az alsózempléni ref. *tanítóegyesület* évi rendes közgyűlését 1923 május 7-én d. e. 10 órakor Spatakon az áll. tanítóképezdőben tartja, melyre az egyházmegye lelkészi karát tisztelettel meghívom. Tekintve, hogy azon egyházainkat anyagilag is érdeklő ügyek (államsegélyek megvonása stb.) tárgyalatnak, nagyon kérem a lelkész urakat a megjelenésre, valamint arra, hogy egyházaikba működő tanítók s tanítónők figyelmét

jelen gyűlésünkre felkivni méltóztassanak. Kik közébeden résztvenni óhajtanak, ebbeli szándékukat tkép. Igazgató úrhoz május 4-ig jelentsék be.

Gagyhy Károly elnök.

— **A ruszinszkói egyházkerület** gyülekezetei, mint egy felvidéki újság írja, *Bertók Béla* munkácsi lelkészt választották püspökké, *György Endre* ugoecsi gondnokot pedig főgondnokká.

— **Harangavatás.** Göncön ápr. 22-én főlemelő ünnepség keretében folyt le a 14¹/₂ mm. súlyú új harang felavatása. A toronyba már előzőleg felhúzott harangra lenn, a torony alján, *Görgey János* zsujtai lelkész mondott hálaadó és megáldó imát. rámutatván a *Károli Gáspár* gyülekezetének nagy buzgóságára és áldozatkészségére, mely az új harangot létrehozta. Azután benn a roskadásig megtelt templomban tartott ünnepi istentiszteleten *Frenczel Béla* g.-ruszkai lelkész imádkozott mély bensőséggel, *Cziaky Endre* esperes szépen kidolgozott és előadott egyh.-beszédében (Zsolt. 94., 14—15. v.) a bizalom, reménység és szeretet uralmának jelentőségét fejtegette az emberi és gyülekezeti életben. A künn rekedt hivek lelki szomját *Kiss József* hejcei lelkész elégítette ki. Befejezésül *Farkas Elek* gönci lelkész ismertette a harang létrejöttének történetét, olvasta fel a jókedvű adakozók névsorát, amelyben a 2000—5000—6000—10000—14000—20000—25000—30000 K-ás tételek mellett 40000—50000—60000 K-ás tételek is szép számmal fordultak elő. Decemberben a 256 mm. buza ára 2 hét alatt gyűlt össze s midőn ez az összeg nem volt elegendő, 3 nap alatt újabb 461,000 K-t adtak össze a gyülekezet tagjai. Az adományok összege 2.859,795 K. A szép ünnepélyen *Idrányi Barna* nagyszalánci lelkész, valamint főiskolánk két igazgatója is részt vett.

— **Nyugtázás.** A spataki főiskolában felállítandó *Perényi-Rákóczy-Lórántfi*-domborműre újabban adakoztak: *báji Patay Gyuláné* („id. Szathmáry Király Pál, az egykori pataki diák, később Borsodvármegye egyh.-megyei gondnoka emlékére”) 20,000 K; a *gömörtornai* egyh.-megye gyűléséből: *bárágyi Balassa Ferenc* 5000 K, *Fodor György* 1000 K, *Juhász László* 550 K, *Doktor D.* 500 K s néhány kisebb adomány; az *abauji* egyh.-megye gyűléséből: *Téglássy András* 6500 K, *dr. Idrányi Béla* 5000 K, *dr. Idrányi Zoltán* 1500 K, *Antalfi Gy.*, *Biró J.*, *Csabai I.*, *Darvas Gy.*, *Dobozy I.*, *Farkas E.*, *Frenczel B.*, *dr. Gönczy M.*, *Görgey J.*, *Höresik L.*, *Kádár J.*, *ifj. Kiss L.*, *Kiss P.*, *Köszeghy D.*, *Láng I.*, *Makai K.*, *Medgyasszay A.*, *Mészáros L.*, *Nikházy V.*, *Papp J.*, *dr. Puky E.*, *Sárközy L.*, *Szepessy Z.*, *Tolnay Gy.*, *Ujj L.*, *gr. Vay A.* 1000—1000 K, *Kiss Gy.* 600 K, *Fazekas J.*, *Förös J.*, *dr. Kovács G.*, *Keresztyén I.*, *Lengyel I.*, *Szilvássy J.* 500—500 K s néhány kisebb adomány.

HIVATALOS RÉSZ.

460—1923.

Körlevél.

I.

Kerületi közgyűlési meghívó.

Főgondnok úr Őméltóságával egyetértőleg, egyházkerületi rendes közgyűlésünket *Miskolcra*, a ref. leánygimnázium tornatermébe, f. é. június hó 5 (kedd) reggeli 9 (kilenc) órára hívjuk össze.

A közgyűlés tárgyai lesznek: püspöki jelentés, elnöki előterjesztések, választások, a jogakadémia ügye, az 1922. évi számadás és az 1923. évi költségvetés, továbbá az összes felterjesztett egyházi és iskolai ügyek.

A püspöki jelentéshez szükséges esperesi jelentések és statisztikai kimutatások, valamint a felebbezett bírósági ügyek május hó 10-ig (tizedikéig); a közgyűlésen tárgyalandó ügyiratok pedig május hó 15-ig (tizenötödikéig) küldendők be a püspöki hivatalba. Elkésve érkezett darabok csakis a közgyűlés külön engedélyével vétetnek tárgyalás alá.

II.

Kongrua, korpótlék.

Az 1922—23. költségvetési év II. felére, vagyis az 1923. polgári év első felére kiutalt kongrua és korpótlék nyugtákat egyidejűleg szétküldöttem. Tekintettel a postaköltség újabb emelkedésére, ezúttal minden egyes vagy páros nyugta után 50 korona jön levonásba. Felhívom azon rendes és segédlelkész urakat, hogy az 1922. év IV. negyedére kiutalt kápláni kongruáról szóló nyugtákat is azonnal küldjék be hozzám, hogy ez összeget is együtt küldhessem meg a rendes kongrua- és korpótlékkal. A személyesen jelentkezők hétfőn, szerdán és pénteken d. e. 10—12 óra közt vehetik fel illetményöket.

III.

Hivatalos portóváltás.

Az 1922—3. költségvetési évről, vagyis 1922. július 1-től kiadott portóköltségről szóló nyugtákat többen, idő előtt és felszólításom nélkül beküldték hozzám. Ezeket a nyugtákat most, a kongrua és korpótléknyugtákkal együtt visszaküldöm. Őrizze meg azokat gondosan mindenki. Hogy az 1922 július 1-től kiadott hivatalos portóköltséghez mi módon lehet hozzájutni, azt majd f. é. június hó végén kiadandó körlevelemben fogom közölni.

IV.

Iskolaiügyi rendelkezések.

a) A Zsófia-egyesületi gyermekszanatóriumok fentartásának biztosítása céljából e tanévben egy alkalommal adománygyűjtés rendezendő. A gyűjtés az egyesület által a tanulók között való szétosztás céljából az egyes iskolák címére megküldött gyűjtőleveken eszközendő, a begyűlt összeget pedig a gyűjtőlevelek mellé csatolt postai befizető-lapok útján kell a rendeltetési helyre eljuttatni. (1956—923. eln. sz.)

b) Azok a magántanulók, akik az 1920 dec. 10-én kelt Középiskolai Rendtartás életbelépte előtt szereztek I—IV. osztályú polgári iskolai bizonyítványt, feltétlenül bocsáthatók a magasabb középiskolai osztályból magánvizsgálatra. Azok a magántanulók azonban, akik a Rendtartás után a polgári iskola I—IV. osztálya valamelyikében javítóvizsgálat által szereztek osztálybizonyítványt, a középiskolák magasabb osztályaiban magánvizsgálatra nem bocsáthatók. (32890—923.)

c) Mindazok az elemi népiskolai tanítók vagy tanítónők, akik államsegélyesek és heti óraszámuk a kikötött 34—35 óránál kevesebb, felszólítás esetén kötelesek az állami vagy községi iparos tanonciskolában, a megállapított külön óradíj mellett, tanórákat vállalni. (32321—923.)

d) A békeszerződés folytán az országtól el-

szakított területen működő középiskolából magyarországi középiskolába átlépni óhajtó akár nyilvános, akár magántanuló felvételének jogát, — az 1921. évi 3548. V. sz. rendelet (megjelent a kebli Hivatalos Közlöny 1921. évi 13. számában a 79. oldalon) ezirányú intézkedésének hatályon kívül helyezésével a tankerületi kir. főigazgatóságra ruháztatik át, akik az ily tárgyú folyamodványokat ezentúl saját hatáskörükben intézik el. A folyamodványok elbírálásakor a következő szempontok vendők figyelembe:

1. Magyar tanításhoz középiskolából valamely hazai középiskolának megfelelő felsőbb osztályába átlépni óhajtó tanulóknak első sorban a nemzeti tantárgyakból (Magyarország földrajza és története, magyar irodalomtörténet) kell kiegészítő vizsgálatot tennie. Akik az I., illetőleg a IV. osztályt még a megszállás ideje előtt végezték el, Magyarország földrajzából, illetőleg Magyarország földrajzából és történelméből (II—IV. osztályú tananyag) nem tartoznak kiegészítő vizsgálatot tenni.

2. Hogy mely tárgyakból kell az ilyen tanulóknak még kiegészítő, illetőleg különbözeti vizsgálatot tenni, arra általános utasítás nem adható, mert a tőlünk elszakított területek középiskoláinak tanításterve folytonosan változik és csaknem iskolánként más és más. Ennélfogva a tanuló bemutatott bizonyítványai alapján a mi tantervünkkel való összevetés útján megállapítandó, hogy a nálunk kötelező tantárgyak közül melyeket nem tanulta, vagy melyekből tanult kevesebbet, mint amennyit a mi tantervünk előír. Az előbbi tantárgyakból kiegészítő, az utóbbiakból különbözeti vizsgálatra utasítandó. E tekintetben különös figyelemben részesítendő a rajzoló geometria és a görög nyelv, illetőleg görögpótló tárgyak, amelyeket az elszakított területek középiskoláiban rendszerint nem tanítanak, továbbá a természetrajz, melynek felsőbb osztálybeli tanításterve nem egyezik a mi tanítástervünkkel.

3. Általános irányelv, hogy az elszakított területről átjövő tanuló középiskolai tanulmányait nyolc évnél rövidebb idő alatt nem végezheti el. Ezért a hét osztályú főreáliskola elvégzése után érettségi vizsgálatot tett tanuló, ha érettségi bizonyítványát nálunk érvényesíttetni akarja, előbb megfelelő különbözeti vizsgálatot és a VIII. osztályról teljes vizsgálatot tartozik tenni. Ez utóbbi vizsgálatot csak egy évvel a hét osztályú főreáliskola elvégzése után teheti le.

4. Az idegen tanításhoz középiskolából átlépő tanuló folyamodványához bizonyítványainak hiteles magyar fordítását tartozik mellékelni. Ezek a tanulók a nemzeti tantárgyakból feltétlenül kiegészítő vizsgálatra utasítandók, de a többi tantárgyakból is a szükséghez képest különbözeti vizsgálatot tartoznak tenni.

5. Az elszakított területen szerzett érettségi bizonyítványok érvényesítését továbbra is magának tartja fenn a miniszter, miért is az ily irányú folyamodványok hozzáterjesztendők fel. (38826/1923.)

Miskolc, 1923 április 24.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal
Félévre	250—	Főmunkatársak:		Fél
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed
				Nyolcad

TARTALOM. Kiss József: Az ifjak pasztorációja. — Irodalom. — Vegyes közlemények.

Az ifjak pasztorációja.

Az ifjúság pasztorációja egyike a legnehezebb papi munkáknak. Az ifjak életében a korokkal járó fiziológiai változások, pszichológiai változásokkal is járnak s a lelkész szinte szüntelen az Angol-park mozgó hídján jár, ahol ügyesen, erősen állva kell valahogy átjutni, nehogy az embernek vissza kelljen jönni, vagy épen elesni. De viszont semmi fáradságot sem kell kímélni, semmi nehézségtől sem szabad visszariadni, mert hiszen magunknak nevelünk bennök egyháztagokat s ha aztán később az ifjakból már rendes egyháztagok, sőt pl. presbiterek lesznek, ne csudáljuk, ha nem bírnak velük s nem úgy munkálkodnak, ahogyan mi szeretnénk.

S a munka nem történhetik másutt, mint a megalakított ifj. együletben. Ez az a hely, hol az ifjak pasztorációja végbemehet. Hasonlattal élve, az az agyag-darab, melyet a lelkész a keresztelek alkalmával a kezébe vesz s a szülei házon, az iskolán át alakít az egyház korongján s a konfirmációban megkapja a díszet, a zománcot, a végső beégetést, a megtartó erőt az ifj. együletben nyeri. Itt lehet s kell pótolni már az ifjú érettségi fokára való tekintettel is, amiket vele megértetni nem, legfeljebb megéreztetni lehetett. Itt alakul át az ifjú képzelem világa az értelem világává. Itt lehet a még érzékeny lélek-viasztáblákra rávésni, rárovogatni azokat az élet-igazságokat, eszményeket, amik az ő életének krisztusi, keresztyén jellegét megadják.

S amennyiben karakter indelibilissé lesz az ifjúnál a kapott beégetés, dísz, zománc; amennyiben arra a viasztáblára jutott rovasok oly mélyek, hogy azt a világ a maga közöny szivacsával le nem törölheti, helyette a maga igazságait fel nem írhatja, amennyiben s csak akkor végezte el a lelkész az ifjak pasztorációját, akkor s annyiban építette fel az illető ifjú öntudatos egyéniségét s formálta hasznos egyháztaggá, annyiban lettek ezekből a Deükalion és Pyrrha által eldobott kövekből valóságos „élő kövek“, élő keresztyének.

A konfirmációval tehát nem szünhetik meg a lelkész munkája az ifjakkal szemben, mert akkor az elvetett, sőt talán már csirázásnak indult mag is elszárad. Hanem folytatni kell a munkát ifj. együletek alakításával, hol a konfirmációban befejezett vallásoktatást, erkölcsi, társadalmi kér-

dések felvetésével, megmagyarázásával bővítve, alátámasztva, az ifjakat folyton ébren tartjuk. Szinte mintegy láncsornak tovább menő szeme az ifj. egyület a konfirmációnak, hol az előző szemek, a családi nevelés, az iskolai vallásitanítás, a konfirmáció foglalkozás egy szemmel tovább vitovább vitetik folytatólagosan, megszakadás nélkül.

A lélek legtöbb betegségnek, kísértésnek épen az ifjú korban van kitéve, az önérzete is ekkor van a fejlődés stádiumában, a lelkésznek tehát szüntelen vigyázni s dolgozni kell. A velők való törődés különben már magában lehetetlen színben tünteti fel előttük a kint való rossz viselkedést, melyről tudják, hogy a lelkész figyel s az együletben szövé is teszi. Itt van alkalom az együletben megmagyarázni a reverszális kérdést, a vegyes házasság szerencsétlen voltát, a társadalmi, konvencionális kérdéseket, viselkedéseket, itt lehet a nyers, durva modor kiszögelléseit lecsiszolgatni, tapintatosan a szexuális kérdéseket is megbeszélgetni, melyre sajnos, a falukban is egyre nagyobb szükség van, itt lehet rekapitulálni a tanult hitani, egyháztörténelmi dolgokat, de fontos, hogy a reális és lelki kérdések összhangban s ne egymás rovására tárgyalassanak, mert sok helyen azért bukik meg az eszme, mert vagy csepegőssé, tehát unalmassá válik, vagy a lélek szenved kárt s akkor meg az egyház nem kapja meg a magáét.

Ennyiben, ezeknek a kérdéseknek tárgyalásában, az ifj. együletben való keresztül vitelében áll tulajdonképen az ifjak pasztorációja. S ha mi ezt keresztül nem vittük, az egyes egyénnél az ő életében a megkonfirmálás 12—15 éve s a meg-nősülés, illetve férjhezmenés 20—24 éve közt egy szinte szemmel látható szakadék van s ha mi ezt a felénk ásitó árkot meg nem látjuk s nem próbáljuk az egyes egyéneknél az ifj. együletben való célszerű foglalkozás által áthidalni, akkor a világ épít magának hidat az illető egyénhez. S ha mi már azután, nagykorúvá létele után próbálunk ismét hozzáférközni, azt vesszük észre, hogy a világ által épített híd felvonóhíd s azt felhúzzák az orunk előtt, mi annak az embernek lelki várába nem igen tudunk, vagy csak legfeljebb tartós ostrom után bejutni. Vagy ha még ez a bizonyos felvonó híd nincs is teljesen kész, ott van a tátongó szakadék, telve a blazirtság szennyes sarával s bizony soknál egész életen át nehéz azt az evangélium napjával kiszárítani, de talán egy kis

iszap még akkor is marad hátra. Sok lelkész pasztorációja feneklett már meg ennek a kérdésnek figyelembe nem vétele miatt és sok lelkész lába bicsaklott bele ebbe a nagy ugrásba.

Ma pedig nekünk, mai kor lelkészeinek, akik közt s a valamikor pasztorációt végzett lelkészek közt szinte egy tátongó szakadék van, különösen az a dolgunk, hogy minden erőnket a gyermekekre, az ifjúságra vessük. Arra fizikai időnk sincs, hogy az öregekkel foglalkozzunk, de meg nem is bíránk velők, nem tudánk őket átgyúrni Peer Gynt gomböntő kanalában pedig nincs módunkban őket újra önteni. De viszont az ifjakkal foglalkozva, minden erőnket oda csoportosítva, egyrészt nevelünk magunknak gyülekezetet, élő keresztyéneket, másrészt ennek a szerencsétlen országnak is azt megtartó polgárokat s így megint s mi is teljesítjük történelmi hivatásunkat.

Wielenga amsterdami lelkész: „Az evangélicizáció a ref. egyházakban” című munkáját ezzel kezdi: „Ha az idők jelei nem esálnak, a Krisztus és Anti-Krisztus közt eljövendő ama nagy harc, melynek eléje megyünk, jórészen a városok életében fog végbe menni.” Sajnos, nem egészen áll, a falunak is nagy szerepe lesz benne, a falusi élet levegője is inficiálva van, csak úgy úszkálnak szinte szemmel láthatólag benne a hamis eszmék, a baktériumok, melyek rontják az evangéliumi egyházi élet levegőjét. Sőt e baktériumok inkarnálódott alakjai: a szociáldemokraták már elő is bújtak a földből, városi melegágyukból s már repkednek is, mint cserebogarak, egyházi életünk még alig megindult zöld hajtásait fenyegetve.

Az idő fenyeget, az idő sürget, munkára, tette tehát, mert míg Hamlet Laertessel tanácskozik, jön Fortinbras s elfoglalja Helsingöret.

Kiss József.

IRODALOM.

* „**Temessük el a holtakat!**” Ilyen címmel adta ki Fövenyessy János borsodgeszti orgonistatanító 1909-ben megjelent temetési könyvének bővített utódját. Az utódnak nem ártott a háború, a letűnt 8 évnek minden egyéb fejlődést megakasztó, sőt visszavetítő katalizmája; hatalmas izmosodást mutat az elődhöz, az első könyvhöz képest. Úgy látszik — amint különben előszavában maga a szerző is megjegyzi — a véres napok fakasztotta bánat, könny, fel-felsíró fájdalom váltotta ki résztvevő, hívő lelkéből a bucsúzásnak, vigasztalásnak emez énekeit. Mert vigasztalás énekei ezek, tele az Istenben, Krisztusban, halhatatlanságba vetett hitnek halált meggyőző erejével, minden gyászson átverődő sugárzásával. Az ez a könyv, ez az üde frisséget lehelő gyűjtemény, aminek az igazi temetési igehirdetésnek, egész szertartásunknak lennie kell: a feltámadás, meny nyei viszontlátás, örök boldogság derült fényének reávetítése a koporsók fekete világára; a Krisztusban nyert diadalom hangsúlyozása, érzékelteése a fulánkjától megfosztott halál felett. Nem is jó a címe, mert kelleetlenül, szükségtelenül emlékeztet a Jézus óvására: „a halottak temessék el az ő halottaikat” Luk. 9₆₀, s indokolatlanul azt a

gyanút ébreszti bennünk, mintha itt is, mint sokszor, hitnéküli halott lelkeknek halottaik feletti reménytelen, vigasztalást legfeljebb a mulandóság közös sorsában, a pára, kóró, fűszál elesévelt hasonlataiban találó, meddő kesergéseit kapnánk. Pedig az egész könyv hatalmas, örvendetes cáfolata ennek a gyanúnak, gazdag (mintegy 200 drb 6 féle csoportba osztott ének van benne), változatos, hitteljes tartalma után ilyenféle címet érdemelne: „Vigasztaljátok népemet; élet éneke a halál felett; Hitnek himnuszai koporsók mellett”. Tekintve szegényes és avult temetési énekirodalmunkban e könyv által jelentett haladást és nagy nyereséget, az efajta énekek bevezetésének és használatának épen a megerőtlenedett hitélet felelevenítése érdekében való szükségességét, méltányolva a kiadásban (szerző saját költségén) nyilvánuló merész vállalkozást, szinte hősiességű áldozattevést, nagy jóakarattal, meleg szívvvel ajánljuk e könyvet megvételre, érdeklődésre, támogatásra s őszinte, testvéri együttléssel kívánunk neki mielőbbi teljes szétkapkodást, szívből fakadt tartalmának sziveket gyógyító, építő hatást. *yr.*

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dr. Baltazár D. püspök látogatása Sárospatakon.** Theol. akadémiánk megvizsgálása során, amelyet az egyetemes konvent megbizásából a konvent lelkészi elnöke, dr. Baltazár Dezső és a theol. szakelőadó Marton János végzett, budapesti és pápai theol. akadémiáink meglátogatása után, ápr. 29-én Sárospatakra érkezett a bizottság. A konvent elnökét, Baltazár Dezsőt hódoló tisztelettel és magasra csapongó lelkesedéssel fogadta a vonatnál a kivonult tanári kar és örvendő ifjúság. A vizsgálat ápr. 30-án és máj. 1-én tartott. Gondos és aprólékos munkával merült el a főpásztor a theol. oktatás munkájának vizsgálásába és az ifjúság nevelése körül végzett munka megtekintésébe. Jelen volt a vizsgálatnál Révész Kálmán dr., a kerület püspöke és később Janka Károly lelkészi gondnok, nemzetgyűlési képviselő is. Ápr. 30-án délelőtt a tanári kar és az ifjúság tisztelgését fogadta Baltazár püspök a főiskola imatermében, ahol megragadó szavakkal ecsetelte a főiskola nagy múltjának dicsőségét és hatalmas erővel mutatott rá a megtámadott drága kincs integritásának taníthatatlan védelmére. Baltazár nyilatkozatai foglyul ejtették a jelen voltak szívét. Délután a konventi elnök látogatásokat tett a nála tisztelgőknel. Úgy értesültünk, hogy a theol. oktatás felől nagy elismeréssel nyilatkozva távozott el május 2-án reggel Sárospatakról.

— **Novák Sándor** szép költeménykötetéről: A két haldokló gladiátorról nagyon elismerő hangú, mély szántású bírálat jelent meg a Tormay Cecil pompás folyóiratában, a Napkeletben, a Horváth János finom tollából. A bíráló fényes elemzéssel merül el a súlyos gondolatokat termő költő világába és nagy jellemző erővel huzza meg a Novák Sándor költeményeit karakterizáló vonalakat. Többek közt ezeket írja: „E háborús költészet mélyen erkölcsi ihletű. Nem valami banális szándék örö-

kitette meg vele haretéri élményeit; nem borzasztani, nem idegeket izgatni s általában nem „izgatni” a célja. Azt teszi, amit egy nemesen érző ember tehet ily helyzetben, mikor egy zordon kötelesség az emberpusztulás szenvedésekkel és áldozatokkal teljes mezejére állítja; megteszi kötelességét, de gondolkodik. S gondolatai képeket és alkalmi hangulatokat hoznak magukkal és örökítenek meg, mert elválhatatlanok az élménytől, mely létre hívta őket.” A háborús költészet megváltozásáról azt állapítja meg Horváth, hogy „az árok-életbe szorult ember három-négy évi tapasztalata hamisnak, romantikusnak, sőt izléstelennek találta már az itthoniak mondva-csinált háborús költészetét, és megalkotta magának a magáét, a tapasztalása szerint igazit és illuziótlant. Nos, a háború ez új költészete nem alább való a réginél, kivált ha oly éber erkölcsi tudat szab neki határt, minőt Novák Sándor kötetében látni. Még anekdotikus apróságai is fölvehetik a versenyt a régivel. Olyanokra gondolok, mint pl. Petőfi Halvány katonája” s melléje állítja a Novák Sándor kötetéből „Az a tizenhét korona” c. verset. A bíráló befefejező sorából idézzük még a következőket: „Súlyos, talán komor olvasmány is e versfüzet. De vagy tiz költeménye, úgy véljük, legjavához tartozik a háború költészetének.”

— **Köszönetnyilvánítás.** A főiskolai köziskolai szék meleg hangú jegyzőkönyvi kivonatban mondott köszönetet Sárospatak képviselőtestületének a nagylelkű határozatért, hogy a város a jogakadémia fenntartásához évi 1 millió korona hozzájárulást mondott ki.

— **Felhívás.** Felkérem az alsóhernádvölgyi, a szikszói, a gönci és a hegyközi járáshoz tartozó abaúji lelkész urakat, jelentsék be hozzám sürgősen azon összegeket, melyeket a pozsonyi egyet. internátusra elküldöttek. Kérem továbbá a gönci és hegyközi járás lelkészeit: azonnal jelentsék hozzám, hogy gyülekezetükből hány ember esett el a világháboruban vagy annak következtében? Mennyi a hadiözvegy? Mennyi ezek között a teljesen vagyontalan? Mennyi a hadiárva? Mennyi ezek közül vagyontalan? Mennyi a teljesen szülőtlén árva? Mennyi ezek közül vagyontalan? Végül a gönci és hegyközi járásokból bejelentésért kérem a nagyobb, ezer koronán felüli adományoknak, 10 ezer koronán felül kérem közölni a neveket is. *Cziáky Endre* esperes.

— **A sárospataki jogakadémia** mellett az érdeklődés egyre szélesebb hullámokat ver. A kérdés kezdi az egész országos közvéleményt foglalkoztatni. Hihetetlennek tartják, hogy a kormány ne a legmesszebbmenő megértést és méltánylást tanúsítsa a sárospataki főiskola egészében megnyilvánuló nemzeti érték felmérhetlensége és pótolhatatlansága iránt. Most a tanári kar a főiskolai igazgató-tanács és az egyházkerületi elnökség útján Zemplénnvármegye törvényhatóságához fordul anyagi és erkölcsi támogatásért s Zemplénnvármegyét kéri, hogy a szomszédos törvényhatóságokat is keresse meg a főiskola támogatására. Amikor a főiskola e fontos intézeti ágának életéről van szó, egyszerre elemi erővel tűnik ki, hogy annak gyökerei a szivekbe nyúlnak vissza s azok fájdalmasan rendülnek meg, amikor a főiskola

veszedelméről van szó. Az ország legtávolabbi vidékeiről is teljesen ismeretlen egyénektől levelek jönnek Sárospatakra, amelyek aggodó szeretettel és féltő rajongással övezik az iskolát megpróbáltatása idején.

— **Czeglédy Sándor** győri lelkész, tatai esperes az egyházmegyei tisztújítás alkalmával, az egyházmegye nagy megdöbbenésére, az esperességet nem vállalta. A kiváló adminisztrátor, hatalmas szónok, imádságíró és theologiai író lekipásztori munkája végzéséből felmaradt idejét irodalmi tervei megvalósítására akarja szentelni. A RMLE. könyvkiadásában megjelenő Bibliai Kalauzának jórésze már meg is van. Szébb művel a RMLE. könyvkiadása meg sem indulhatna.

— **A Ref. Egyház és Iskola** (Rozsnyó) 15-ik száma közli Pataky Pál ungtarnóci lelkésznek Tóth Lajos szürtei lelkész temetésén mondott gyászbeszédét. „Tóth L. a magyar kálmánista pap incarnatioja, ennek félelmet nem ismerő igazságszeretével, rideg puritánizmusával, kiszenvedett a hitvallók és vértanúk panasztalan, de szomorú halálával. Attól az időtől kezdve, hogy Isten akaratából martýromságot kellett szenvednie a még felhőtlen magyar égen való ragyogásáért (a csehek halálra verték), már a halál prédája volt. Összeroncsolt testét kényszerítette ugyan még élni és jarni lelkének akaratereje, de egy év óta, mióta drága hitvesét eltemette, élete lassú, de folytonos halódás. Az ős-életérő fel-fellángol benne, fölemeli fejét, mint a haldokló hős s tört hangon ismétli harci biztatását: Csak előre, édes fiam!” Temetésén ott volt a régi vármegye minden számottevő tagja; Szűcs I. esperes imája után Pataky P. tartotta a gyászbeszédet, míg a sirnál Ráczkövy K. palágyi lelkész búcsúztatta el. Mint magánúton értesülünk, 30,000 cs. K-át hagyományozott végrendeletileg a spataki főiskolának. — *Szepsiben* ápr. 8-án ment végbe a 113,000 K költséggel renovált templom, valamint 2 új harang felavatása, amely közül a nagyobb (247 kgr.) a gyülekezet, a kisebbiket (170 kgr.) a Gál- és Puskás-családok öntették. A harangok Simon I. szesztai lelkész megáldó imája után szálltak a magasba; a templomban Szobonya I. tbiró kérte az Úr áldását az új hajlékra; utána Kovács D. nagyborzsovai lelkész prédikált lelkesen, azután Kovács B. szepsii lelkész ismertette a renoválás történetét s az adakozók hosszú névsorát. Végül úrvacsora-osztás következett. A harangok a híres Egry F. pompás alkotásai. — Egy cikk a felett panaszkodik, hogy a cseh kormány a ref. lelkészeknek nem engedi meg a Magyarországon született egyházi ujságok s vallás- és egyháztudományi irodalom kézhezvételét; nem tudják belátni, miért büntetik őket ezzel, holott úgy érzik, hogy semmi bűnük nincs.

— **Főiskolánk köréből.** A *Rákóczy—Lórántfi-relief* és a világháborúban elesett pataki diákok emléktáblájának leleplezése, nagyszabású ünnepély keretében, május 31-én d. e. 11 órakor fog főiskolánkban végbemenni. — Az *évszázó-ünnepély* június 17-én lesz főiskolánkban. — A főgimnáziumi *Erdélyi Önképző-Kör* és *I. Rákóczy György-Egyesület* ápr. 29-én d. u. az imateremben tartotta záróülését ének-, zene- és szavallati előadásokkal és a pályadíjak kiosztásával; a főgimn. ifjúság mind

a féldomborműveknek, mind az emléktáblának költségeire 5000—5000 K-át adományozott. — *Ady* Lajos tanker. főigazgató ápr. 29—május 1—2 napján, *Dobby* László egyh.-ker. felügyelő május 3—5 napjain végezte főgimnáziumunkban ellenőrző látogatását. — *Marton* János kartársunk május 3—4-én Németh István püspök kíséretében részt vett a debreceni theol. oktatás megvizsgálásában.

— **Az alsóborsodi egyházmegyei lelkésztervezletet** május hó 22-én, pünköst 3. napján fogjuk Mezőkeresztesen megtartani. Istentisztelet kezdete d. e. 1/29 óra, ami után nyomban kezdődik az értekezleti tárgyalás. A bőséges tárgysorozatból kiemelem a 6 elhalt lelkésztársunk felett tartandó emlékbeszédeket és a tisztújítást. Saját költségünkön egyszerű közebed lesz; id. Victor János úr a vasárnapi iskoláról fog előadást tartani és tanítást is bemutatni. Kérem lelkésztestvéreim szíves megjelenését s a mezőkeresztesi lelkészi hivatalal annak tudatását, hogy kocsin, vonaton s melyik helyről hányan érkeznek? Testvéri köszöntéssel *Pósa Péter* ért. alelnök.

— **A tiszaluczi egyházközség** lelkészi állását ápr. 29-én foglalta el Tantó János, a gyülekezet még 1921-ben megválasztott lelkésze. Tantó János egyházi hatóságaink ajánló levelével ment Amerikába, ahol 21 hónapot töltött. Előbb a princetoni theol. szemináriumban theol. tanulmányokat végzett, majd a tiszaluczi gyülekezet temploma javára rendezett gyűjtést. Úgy értesültünk, hogy erre a célra nagy összeget hozott haza.

— **Szünidő.** A pünkösti szünidő a főiskolában május 17-től 27-ig tart bezárólag. A VIII. osztály vizsgája máj. 11-én lesz, az évrő ünnepély után az érettségi vizsgálat és az akadémián az alapvizsgálatok.

— **Üdvös újításról** olvasunk a budapesti theol. akadémia köréből. Itt az internátus összes adminisztratív ügyeinek vezetésére quaestori állást szerveztek, amelyre egy évi próbaidőre Nagy Dénes volt budapesti vallásnart, jelenleg gyüdi lelkészt választották meg. Az internátusi felügyelő ily módon teljesen a nevelői, szellemi munka végzésének szentelheti idejét. Az újítás valamennyi theol. akadémia számára követendő például szolgálhat. A budapesti jól felszerelt theol. internátus ezzel is egy lépéssel közelebb haladt a felé a cél felé, amelyet internátusaink elé tűzhetünk.

— **Konfirmáció és szabadgondolkozók.** Németországban a szabadgondolkozókat erősen bántja az a hatás, amelyet a konfirmáció gyakorol az iskolát elhagyó ifjúságra. Hasonló jellegű avató ünnepekre gondolnak ők is, amely az ifjúságot a hitetlenség mellett kötné le. Az „Atheist“ e. lap az ünnepség liturgiáját is összeállítja. A Marsellaise dallama mellett fogadnának hűséget az osztályharc és gyűlölet evangéliumának.

— **Baptista világgyűlés** lesz 1923 július 21—27-én Stockholmban, amelyre a baptista szabadegyházak képviselőiből már 2000-en jelentkeztek leginkább Angliából és Amerikából. Ez a baptisták III. világgyűlése. Az utolsó 1911-ben Philadelphiában volt.

— **A debreceni főiskolai énekhar** már-már szokásossá lett évi áldozócsütörtöki látogatása a május 31-iki nagy diáktalálkozó miatt — sokak őszinte fájdmára elmarad. Most az a terv merült fel, hogy május 31-én ejtik meg az évi találkozót.

— **A főiskolai tápintézet** a II. félévben 1004440 kor. kedvezményt adott a tanulóknak.

— **Az egyháziasság emelkedése** Németországban, dacára a politikai és társadalmi viszonyoknak, egyre jobban feltűnő. Pl. Berlinben olyan nagy volt az ünnepeken a templomban megjelenetek száma, hogy kétszer egymásután kellett istentiszteletet tartani. Annál feltűnőbb ez, mert a kormányzat magatartása az egyháziatlanságot akarná segíteni. Az altenburgi Landeszeitung (Nr. 60.) írja, hogy egy thüringiai képviselő egy összejövetele szóvá tette, hogy Greil kultuszminister egy tanítói gyűlésen megfeddette a tanítókat azért, hogy az egyházból való kilépést nem erőteljesebben propagálták.

— **Katholikus egyetem** nyílik meg Hollandiában 1923 okt. 1-én 3 fakultással Nymwegenben. Az egyetemen 21 rendes és 9 rendkívüli tanár tanít. A város ingyen telket ad és évi 100 ezer forint hozzájárulást.

— **Hogyan kell az evangelizáció munkáját végezni?** Erre vonatkozólag egy holland konferencián az előadó a következőket fejtette ki: Isten a vezetője minden dolognak. Az a test, amelyben az Úr lelke lakik, hivatott az evangelizáció munkájának a vezetésére is és ez az Egyház. Régebben másként gondolkoztak az emberek erről, most azonban ez az álláspont elvitathatatlan. Ebben a munkában az összes hívők tiszte igen szépen érvényesülhet. Minden szervezett munkának az egyháztanácsból kell kiindulnia. A gyakorlatban ez úgy valósulhat meg, hogy a tényleges vezetés egy, a gyülekezeti tagokból álló bizottságra ruháztatik, amely az egyháztanács által megállapított instrukciók szerint cselekszik. Ennek a bizottságnak van egy intézősége, amelyben az egyháztanácsból is ülnek egyes presbyterek, mint „összekötő testvérek.“ Jó szervezet nélkül nincs jó vezetés sem. Az előadó szerint jobb a centralizált organizáció, amelyen belül albizottságok dolgoznak, a vezérkar vezetősége és felelőssége mellett. A vezetésnek az a feladata, hogy az önkéntes jelentkezőket is munkába állítsa. A vezérkar tartja a kezében a vezetést és így a hatalmat is. Ennek a hatalomnak azonban mindig szolgáló hatalomnak kell lennie.

Nyugtázás. A sárospataki főiskolában felállítandó *Perényi-Rákóczy-Lorántfi-domborműre* újabban adakoztak: A *f.-szabolcsi* egyházmegyéből Keresztessy L., Vaizer K. 2000—2000 K., Járny M., Kürthy F., Kriston A., Mezőssy G., Nagy M., dr. Zsiday D. 1000—1000 K., Gyüre P., Hagymásy F., Keresztessy S., S. Nagy A., Peley J. 500—500 K. — A *f.-borsodi* egyh.-megyéből: Szepessy Gy. 5000 K., dr. Nagy B. 3000 K., Komjáthy A. 2000 K., Varga I. 1500 K., Bálint J., Berecz J., Dávid J., Doktor Gy., Hubay M., Kovács B., Tussay J. 1000—1000 K., dr. Ambrus I., Bartha Gy., Bodolay M., Cseh J., Demeter B., Elek J. esp., Kőrössy I., László S., Lőkös S., Maklár D., Szentmártoni D., Szügyi L., Vadász Fál 500—500 K., s néhány kisebb adomány. — *Debrecenből:* Dóczy Imre, S. Szabó József 1000—1000 K.; *Beregből:* Szabó S. s.-i. 500 K. — *Abaújból:* Cziáky E. esp., Tóbiás Gy. ny. lelk. 1000—1000 K. — *Somogyból:* Palesó L. 1500 K.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Egész évre 500— Kor. Félévre 250— "		Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN Felelős szerkesztő és kiadó: DR. RÁCZ LAJOS Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 2000— Kor. Fél " 1000— " Negyed " 500— " Nyolcad " 250— "
---	--	--	---

TARTALOM. *Sütő Kálmán*: A könyvkiadó-alap érdekében. (Vége köv.) — *Kovács István*: Az abaúji egyházmegye közgyűlése. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

A könyvkiadó-alap érdekében.

A RMLE múlt év novemberében Debrecenben tartott lelkészi tanfolyama és közgyűlése egy messzekiható jelentőségű vállalkozásnak vetette meg alapját. Csikesz Sándor „Milyen sajtótermékekre van égetően szükségünk?” című előadása kapcsán megállapította azokat a sajtótermékeket, amelyeknek kiadását a legszükségesebbnek tartja és a közgyűlés végéig 69 lelkész írta alá a következő okmányt: „Alúlirott szabadon, kötelezőleg megajánlok a RMLE. könyvkiadó alapjára 3 mm. búza folyó árát, mely három részletben fizetendő és pedig 1 mm. 1922 dec. 15-ig az 1922 dec. 1-jei tőzsdei középár szerint, a második mm. ugyanígy 1923 dec. 15-ig, a harmadik mm. hasonló módon 1924 dec. 15-ig. Ha időközben elhalok, vagy nyugdíjba kényszerülök, a kötelezettség megszűnik, egyébként per útján is beszédhető. Az alapkezelés a REMLE. vezetőségét illeti. Szolgáljon áldozatunk egyházunk és hazánk dicsőségére!” — A megajánlott 207 mm. búza akkori értéke mintegy két millió koronát tett ki, melyből ezideig mintegy 382 ezer korona folyt be, tehát az első befizetési évre esedékes összegnek valamivel több, mint a fele. Amiből kitűnik, hogy az aláírtaknak csaknem a fele nem tett még eleget vállalt köteletségének. Ez azonban távolról sem tekinthető aggasztó jelenségnek, ha meggondoljuk, hogy a megajánlás november havában, — a tőzsdei ár megállapítása pedig decemberben történt. Merthisz ekkor már a párbér beszédésen a legtöbb lelkész túl volt, ami pedig amint jön, úgy hamarosan el is megy, így hát nem volt miből az esedékessé vált 1 métermázsza búza árát előteremteni. De teljes a bizalmunk, hogy a tett megajánlások mind be fognak folyni és minden lelkésztársunk kész örömmel fog eleget tenni önként vállalt köteletségének, mihelyt ennek megjő a lehetősége. Ez annyival is inkább kívánatos, mivel az eddig befolyt összeggel még semmit sem lehet kezdeni.

A RMLE. azonban nem csupán azokra számít, akik tavaly ajánlatot tettek, hanem azokra is, akik Debrecenben ott nem voltak, vagy bármi oknál fogva ezideig ajánlatot nem tettek. Számít nemcsak a RMLE. tagjaira, hanem azokra a lelkésztársakra is, akik ezen egyesületnek még mindig nem tagjai. Sőt számít világi vezérférfaink

támogatására is. Mert a tervbevett könyvkiadó-alapnak a megteremtése *közegyházi érdek*, — az a ref. egyházi élet virágzóvá tételét van hivatva előmozdítani. E vállalkozás sikere érdekében tehát mindnyájunknak össze kell fogni, RMLE. tagoknak és nem tagoknak, lelkészeknek és világiaknak egyaránt. És ha valakinek nincs módjában a 3 mm. búza árát megajánlani, kisebb ajánlatot is tehet. Mindenesetre kívánatos azonban, hogy legalább is minden RMLE. tag az eredeti ajánlatot tegye meg, mert az Egyesület elsőbbsen is óreájok számít és a vállalkozás kiváltképen óreájok, az ő 3 métermázsás ajánlataikra van alapozva.

(Vége köv.)

Sütő Kálmán.

Az abaúji egyházmegye közgyűlése.

A gönci gyülekezet meghívására, amely 14 mázsás új harangjának szentelési örömnepélyén az egyházmegyét is vendégeül óhajtott látni és tisztelni, április hó 23-án, Göncön tartottuk tavaszi közgyűlésünket. Már előző napon, a szentelési ünnepélyen ott láttuk a közgyűlés tagjainak nagyobb részét, a közgyűlésen pedig örömmel állapítottuk meg, hogy alig maradt otthon egy néhány az alkotó tagok közül, akiket részint a gyöngéledés, részint el nem hárítható akadály tartott vissza.

Cziáky Endre esperes szép imádsága után dr. Puky Endre egyházmegyei gondnok elsőben is az őszinte szeretet szavaival üdvözölte kedves vendégeinket, főiskolánk igazgatóit, dr. Rácz Lajost és Csontos Józsefet, majd tőlünk elszakított, de lelkével mindig velünk levő kedves testvérünket, régi egyházmegyénk egyik erős oszlopát, Idrányi Barna szlovenszkói esperest. Ezután pedig hatalmas gondnoki megnyitó beszédével köti le a közfigyelmet, amelyben főképen egyházi közéletünk bajaival, az új idők forrongó lelke által előidézett küzdelmeivel, megpróbáltatásaival foglalkozva, legfőbb és legszentebb köteletségünké az ifjúság vallásosságának újra építését teszi, amely nemcsak egyházunk, hanem csonka hazánk jövőndő nagyságának is legbiztosabb alapját képezi. Főiskolánk jogakadémiájának válságáról szólva, aggódva gondol annak sorsára, vagy esetleges megszüntetésére, de örömmel nyilvánítja ki, hogy e nagy veszteségünkért a kultuskormány régi tanítóképző-intézetünk visszaadásával óhajt ben-

nünket kárpótolni, megszüntetve a sárospataki állami tanítóképző-intézetet.

Két új világi jegyzőnk, Szepessy Zoltán főjegyző és dr. Idrányi Béla aljegyző tette le ezután az esküt s ígért buzgó és odaadó tevékenységet egyházmegyénk és anyaszentegyházunk javára. Mi pedig lelki örömmel köszöntöttük mind a kettőt; az elsőt, mint a hitbuzgóságáról, vallásosságáról országshírhíve ismert régi, ősi Szepessy család egyik tagját; a másikat pedig, mint a boldog emlékü nagyapának, egykori esperesünknek unokáját és nagyrabcsülésünk és igaz tisztelünk tárgyának, Idrányi Barnának édes fiát. Szép reményekkel tekintünk munkálkodásuk elé.

Az esperesi jelentés következtét ezután, amely egyházmegyénknek úgy szellemi, mint anyagi fejlődéséről és haladásáról tanúskodik, valamint arról, hogy esperesünk éber szemekkel örökös egyházmegyénk közéletére felett s ahol szükséges, erélyes intézkedéssel vet véget a mulasztásoknak, vagy kárt és veszteséget okozható cselekedeteknek.

A stóla-ügyről úgy intézkedett a közgyűlés, hogy a keresztelési stólát 300, az esketésit 1000, a temetési imával 1000, beszéddel 2000 koronában állapította meg. A tanítók, illetve énekvezérek a temetési stólának felét igényelhetik.

A szikszói egyházban a belső békeesség, melyet lelketlen igazatok mesterségesen dúltak fel, a lelkészek teljes rehabilitálása után kezd helyreállni, azonban a prezbitérium még mindig nincs az egyházmegye által meghatározott számra kiegészítve. Mig ez megtörténik, a közgyűlés az eddigi adminisztrátor főgondnoknak, Balogh István vármegyei másod főjegyzőnek újabb felhatalmazást ad a szikszói egyház ügyeinek vezetésére, valamint az egyik lelkészlaknak a bemutatott terv szerint kiépítésére. Az építés költségeit az egyház jövedelme teljesen fedezi, a hívek megadóztatására nincs szükség.

A zsujtai egyház önkéntes megadóztatását, mely minden 1000 □-öl föld után egy kg. búzát, földdel nem bíró családoktól pedig személyadó címen egy férfi-napszám értékét állapít meg, örömmel hagyta jóvá a közgyűlés, valamint a kiskiszei egyház költségvetését is, mely parochiális melléképületekre 1.600.000 koronát fordít.

Építési bizottságot is szervezett a közgyűlés, amely az építkező egyházakban, a helyszínen szerzett tapasztalatai alapján ad véleményt az építkezésről, tervrajzról, költségvetésről és tesz jelentést az esperesnek, aki a közgyűlés nevében ad engedélyt az építkezésre. Két ilyen bizottságot választottunk, még pedig az egyházmegye felső részére, amelynek tagjai: Farkas Elek és Téglássy András; az alsó részre Szilva István és Szepessy Zoltánt.

A folyó évi egyházkerületi közgyűlésekre kiküldettek: Biró János, Görgey János, Papp József papi, Naményi Gyula, Dobozy Pál, Dobozy István világi tanácsbírák. — Közhirdetésre a sok építkezés előtt álló szalai egyházat terjesztették fel az egyházkerületre.

Az abaújkéri lelkész jelenti, hogy a kultuszminiszter az iskolától, a tanítványok elégtelen létszáma miatt megvonta az államsegélyt; de örömmel

jelentette azt is, hogy azért az iskola nem szűnik meg, mert a hívek lelkes áldozatkészséggel ajánlották fel adományaikat az iskolának tovább fentartásához s nem engedik meg, hogy gyermekeik katolikus iskolába járjanak.

Ugyancsak az abaújkéri lelkész, a mai időben igazán szokatlan adományról és áldozatkészségről tesz jelentést, arról t. i., hogy dr. Halmos Károly ottani földbirtokos a múlt év őszén a paplakot teljesen lakhatóvá tette, új kerítésekkel látta el 160,000 korona költséggel, ami a mai áraknak megfelelőleg 7.800,000 koronába kerülne s ezzel az adománnyal dr. Halmos Károly úr azt a szegény, anyagi pusztulás szélén álló kis egyházat megmentette az elsüllyedéstől. A kéri egyház hála- és köszönete mellé oda fűzzük egyházmegyénk hálás köszönetét is, kérve az áldozatos szívre és lélekre az Istennek bőséges áldását.

Dékán a közigazgatási költségeknek újabb kivetését és buzaértékre átváltoztatását indítványozza. Ennek a munkálatnak gondos elkészítésére és arányos kivetésére esperes elnöke alatt egy bizottság küldetett ki, amely május 14-én tartja meg ülését. Lelkészerkeztetlet kérésére elrendelte a közgyűlés, hogy az országos lelkészegyesületi tagdíjakat, valamint a Kálvineum részére fizetendő összegeket a dékán szedje be a lelkészekről.

Több más helyi vonatkozású ügy elintézése után jegyzőkönyvünkbe foglaltuk hálás köszönetünket a gönci egyháznak, amely harangszentelési ünnepélyére a gyűlés alkotó tagjait meghívta s igaz magyaros vendégszeretettel vette körül; valamint Gönc község előljáróságának a tanácssterem szíves átengedéseért.

Bírósági ügy mintegy hat darab volt, amelynek nagyrésze templomi székperből állott; fegyelmi bírósági ügy is volt, mely azzal végződött, hogy egy tanítót, aki proletárdiktatura idején, ennek elvei érdekében erősen exponálta magát, állásától megfosztotta, akire a közoktatásügyi miniszter is ezt az ítéletet hozta.

Kovács István
papi főjegyző.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Radácsi György.** Május 10-én múlt 50 éve, hogy a tiszáninneri egyh.-kerületnek Miskolcon tartott közgyűlése őt a főiskola *rendes* tanárává, a főgimnázium első vallástanárává választotta, 4 év múlva theol. tanár lett, — s ő, 50 év terhével vállain, habár nyugdíjba vonulva, ma is előad, ma is neveli az ifjúságot, ma is hinti lelkének sugárait. Lépése talán lassúbbá vált, de lelke ma is acélos, ma is lángol és küzd az eszményekért. Ez évforduló napot a tanári kar és az ifjúság, barátai és tisztelői ünnepnappá változtatták e hó 10-én reá nézve. A tanári kar testületileg jelent meg előtte s a közigazgató meleg szavakkal köszöntötte őt e nevezetes, főiskolánk történetében páratlan évforduló alkalmából, mondott neki köszönetet odaadó, hűséges munkálkodásáért, eszményeink hirdetéséért, főiskolánk értékeinek növeléséért, zászlajának magasra lobogtatásáért, biztosította őt tanári karunk tiszteletéről, szeretetéről és kívánta

az Úr áldását derűs, verőfényes alkonyának tovább napjaira. Az ünnepelt meghatott szívvel mondott az üdvözlésért, szeretetteljes megemlékezésért köszönetet s jelentette ki, hogy főiskolánk iránti szerelme csak életével együtt érhet véget. Az ifjúság nevében Szilva István szénior, a képezedei tanári kar nevében Hodossy Béla igazgató, hallgatói nevében Balázs János IV. theol. adott kifejezést iránta érzett tiszteletüknek és hódolatuknak. Az ifj. énekkar, melynek hajdan elnöke volt, este szerenáddal tisztelte meg. Régi tanítványai közül is többen fölkeresték őt meleg soraikkal. Az Úr áldása nyugodjék meg továbbra is az ő hű munkásán!

— **Esperes-beiktatás.** Május 7-én d. e. 9 órakor ment végbe Miskolcon a néhai Tóth Béla utódjául nagy egyértelműséggel megválasztott új a.-borsodi esperesnek: *Farkas Istvánnak* beiktatása a Kossuth-utcai templomban. A meleg és bensőséges ünnepség alkalmából a templom zsufolásig megtelt a hivekkel, akik közt a városi tanács, a vármegye, a pénzügyigazgatóság, az ügyészség, az üzletvezetőség és tanfelügyelőség, valamint a katonaság képviselői foglaltak helyet. Az ünnepi szertartást gyülekezeti karének vezette be, majd *Szalóczy Pál* mezőesáti lelkész, legidősebb tanácsbíró mondott mély bensőségtől áthatott imát, amit *Győri Nagy István* orgonakisérettel előadott művészi hegedűjátéka követett. Ezután báró *Bottlik István* h. gondnok terjesztette elő az esperesválasztás eredményét és felszólította az új esperest az eskü letételére. Az eskütétel után báró *Bottlik* és *Román Ernő* főjegyző üdvözölte szívből, szeretettel, bizalommal az új esperest, aki miután megköszönte az üdvözléseket, sorra kezét fogott az egyházmegye tisztikarával, majd dr. *Révész Kálmán* püspökhöz lépett, aki megindultan csókolta homlokon a fiatal esperest. A főgimnáziumi vegyeskar remek éneke után *Farkas István* a szószékre lépett és magas lendületű beszédben rajzolta meg esperesi programját. Programja az evangéliumból táplálkozik: nem mestere, vezére akar lenni a kormányzatára, bizott egyházmegyének, hanem szolgálja. Vallomást tett hite mellett, ez a hit azt sugallja, hogy szolgálja az evangéliumot és szolgálja hivei gondját, örömét. Az igazi törhetetlen keresztyénség a szeretet. Gyógyítani, felemelni, szeretni kell a szenvedő emberiséget, ezt követeli a keresztyén vallás. Érre a nagy szeretetre van szüksége a világ legárvább nemzetének is. A cél, amely felé futni kell nyilegyenesen: munkás, hazafias készséggel összefogni a feltámadás előkészítésére. A kishitűek, a csüggedők álljanak félre, diadalmas, glóriás hősökre van szükség. Mint az egyházi közigazgatás vezetője Kálvint tartja mintaképének: fenn kell tartani minden eszközzel az egyház tekintélyét és legyen az egyház anyja hiveinek. A szívét tárja mindenki felé, ajtaja nyitva áll reggeltől estig hivei számára. Végül munkájához tisztársai és hivei segítségét kérte. A lélekemelő ünnepély a Himnusz hangjai mellett ért véget.

— **Főhívás.** Főhívjuk főiskolánk azon régi tanítványait, akik a május 31-én tartandó emléktábla és ércrelief leleplezési ünnepélyén részt akarnak venni, hogy e szándékukat május 20-ig je-

lentsék be a főisk. igazgatóságnál, mert a közebben (egy teríték ára 1200 K) majd csak azoknak biztosíthatunk helyet, akik e hó 20-ig jelentkeztek. Hasonlóképpen kérjük azokat, akik az este 8 órakor előkelő fővárosi írók és művészek közreműködésével tartandó műsoros estélyen és táncmulatságon részt akarnak venni, hogy a belépti-díjat (500 K) küldjék be, mert jegyet csak azok számára tartunk fenn, akik e díjat május 20-ig beküldötték.

— **Lelkészválasztás.** A vilyi gyülekezet (Abaúj) szavazattöbbséggel *Kovács Bertalan* s.-lelkészt választotta lelkészévé.

— **Alsóborsodiak figyelmébe.** Választók névjegyzék-iveit vagy kérjék lelkésztestvéreim az esperesi hivataltól, vagy aki várhat, a M.-Keresztesen tartandó lelkészértekezleten az esperestől vehetik át. *Farkas István* esperes.

— **Felhívás** a felsőborsodi egyházmegye lelkészeihez! Hivatalos tisztelettel felhívom lelkésztársaimat, hogy az általános tisztújítást elrendelő közgyűlési határozat értelmében az e.-m. tisztviselői állásokra (esperes, gondnok, 6 papi, 6 világi tanácsbíró, 2 papi, 2 világi jegyző, 2 tanítói képviselőre) egyházuk szavazatát — egy lapon kiállítva — hozzám f. évi július hó 1-ig beküldeni sziveskedjenek. Felkérem továbbá lelkésztársaimat arra is, hogy az egyh. törv. I. t.-c. 19—20. §§-ai értelmében az egyházközségi választók névjegyzékét haladéktalanul készítsék el és június 10-ig hozzám terjesszék be. Atyafiságos szeretettel *Elek József*, felsőborsodi esperes.

— **Belmissiói kultúra.** A tályai Ifjúsági- és Leányegylet a tél folyamán szép eredményű kulturális munkát végzett. Három irredenta estélyt rendeztek a lelkész vezetése mellett. A két első 10—12 számból állót, az iskola tantermében szabad beléptidíj mellett, melyek mintegy 18 ezer koronát jövedelmeztek a hősök emléktáblájának javára. A harmadikat a nagyvendéglő táncteremben május 6-án prologgal, élőképpel, szavalattal és a „Hazádnak rendületlenül” című 3 felvonásos színművel (írta: Hézser Margit); a darabban szereplő 18 ifjút a szerző tanította be, a rendezést a színpad megépítéséig egyedül ő végezte. Az összes szereplők sugó nélkül adták elő szerepeiket. A nagy erkölcsi siker mellett az anyagi sem maradt el: 110 ezer korona folyt be a pénztárba. Ez az első lépés, mely egy új harang beszerzése érdekében megindult.

Nyugtázás. A sárospataki főiskolában felállítandó *Perényi-Rákóczy-Lorántfi-domborműre* újabban adakoztak: Az alsóborsodi egyházmegyéből: báró *Bottlik István* 5000 K, *Kun András*, *Zsóry Lajos* 3000—3000 K, *Mészáros L.* 1300 K, *Bodnár F.*, *Gaál F.*, *Bogdányi J.*, *Kiss E.*, *Szabó J.*, dr. *Szarka Gy.*, *Takács M.*, *Vajda S.*, *Várady P.* 1000—1000 K, *Farkas I.*, *Ferenecz D.*, *Gere L.*, *Mauritz A.*, *Román E.*, *Szabó A.*, *Szalóczy P.*, *Tóth I.* 500—500 K, s néhány kisebb adomány. — Az alsózempléni egyh.-megyéből: *Mezőssy László* 10,000 K, *Szinyéry György* 2500 K, *Csorba S.*, *Janka Péter*, dr. *Meczner Tibor* 2000—2000 K, *Tantó János* 1500 K, *Butykai I.*, *Eles I.*, *Geese L.*, *Kiss E.*, *Kiss P.*, *Nyitrai K.*, *Pataky S.*, *Pungur B.*, *Sütő K.*, *Tamáská J.*, *Tóth K.*, *Verebélyi D.* 1000—1000 K, *Asztalos Gy.*, dr. *Asztalos K.*, *Balogh S.*, *Batta J.*, *Enyedy A.*, *Győry K.*, *Horváth I.*, *Horváth J.*, *Igaz J.*, *Kocsiss J.*, *Kovácsy F.*, *Körössy Gy.*, *Kun Z.*, *Sebeó Gy.*, *Szabó A.*, *Verebélyi B.*, *Veress L.* 500—500 K, s néhány kisebb adomány. — *F.-Szabolcsból*: *Vas Mihály* 1000 K. — Kérjük főiskolánk régi tanítványait, akik még nem adakoztak, legyenek szivesek e nemes célra adományaikat (a békebeli 1 koronát) beküldeni. *Dr. Rác Lajos* közigazgató.

HIVATALOS RÉSZ.

505—1923.

Körlevél.

A lelkészözegek és árvák rendkívüli és kivételes állami segélye.

A nm. vallás- és közokt.-ügyi miniszter úr, 44,078—923. sz. a. rendeletével a következő államsegélyeket utalta ki:

I. az abaujhelyi m. kir. állampénztárnál:

a következő ref. lelkészözegeknek: özv. Batta Józsefné, szül. Molnár Máriaának Négyezeröttszáz (4500) K, özv. Benke Istvánné, szül. Batta Máriaának Ötezer (5000) K;

II. az edelényi m. kir. állampénztárnál:

a következő ref. lelkészözegeknek: özv. Horváth Jánosné, szül. Farkas Mária edelényi lakosnak Ötezeröttszáz (5500) K, özv. Simon Józsefné, szül. Farkas Zsuzsanna edelényi lakosnak Háromezer (3000) K, özv. Thúry Nagy Sándorné, szül. Vay Erzsébet balajti lakosnak Egyezer (1000) K, özv. Beregszász Ferencné, szül. Fodor Zsuzsanna szendrői (Gát-u. 437.) lakosnak Négyezer (4000) K, özv. Tóth Sámuelné, szül. Szalay Ilona szini (Nagy-u. 19.) lakosnak Kettőzernyolcszáz (2800) K, özv. Kapossy Györgyné, szül. Massiczay Gabriella szaloni lakosnak Kettőezeröttszáz (2500) K;

III. a mezőcsáti m. kir. állampénztárnál:

a következő ref. lelkészözegeknek: özv. Édes Vincéné, szül. Rácz Etelka tiszatárjani lakosnak Egyezeröttszáz (1500) K, özv. Tóth Sámuelné, szül. Mokry Emilia geleji lakosnak Kettőezer (2000) K, özv. Kerekes Károlyné, szül. Bódogh Erzsébet nemesbikki lakosnak Egyezer (1000) K és Török Borbála nemesbikki lakos ref. lelkészárvának Ötezer (5000) K;

IV. a miskolci m. kir. állampénztárnál:

özv. Kody Dánielné, szül. Farkas Lidia lád-házai lakos lelkészözegeknek Négyzernyolcszáz (4800) K, özv. Komjáthy Istvánaé, szül. Turpis Etelka ragályi lakos ref. lelkészözegeknek Ötezerháromszáz (5300) K, özv. Vattay Lászlóné, szül. Baksay Erzsébet ónodi lakos ref. lelkészözegeknek Kettőzernyolcszáz (2400) K;

V. a sajtószentpéteri m. kir. állampénztárnál:

a következő sajtószentpéteri lakos, ref. lelkészözegeknek: özv. Vladár Józsefné, szül. Széll Zsuzsannának (l. Hátszög-u.) Négyzernyolcszáz (4400) K, özv. Tóth Jánosné, szül. Benedikty Erzsébetnek (l. Templomi-u.) Egyezer (1000) K, Sós Jolán ref. lelkészárvának (l. Gedely-u.) Négyezer (4000) K, özv. Ónody Istvánné, szül. Jakobay Julianna sajtóvárkonyi lakos ref. lelkészözegeknek Egyzernyolcszáz (1800) K, özv. Nagy Barnáné, szül. Oriás Etelka parasznyi lakos ref. lelkészözegeknek Egyezerhátszáz (1600) K, özv. Mártha Ferencné, szül. Szívós Laura zubogyi lakos ref. lelkészözegeknek Egyezeröttszáz (1500) K, özv. Pataky Jánosné, szül. Svingor Ilona vadnai lakos, ref. lelkészözegeknek Kettőezerhátszáz (2700) K;

VI. a sátoraljaújhelyi m. kir. állampénztárnál:

özv. Ölbey Jánosné, szül. Szepessy Janette sárospataki lakos ref. lelkészözegeknek Kettőezer-nyolcszáz (2800) K, a következő ref. lelkészözegek sárospataki lakosoknak: özv. Hegedűs Sámuelné, szül. Lábás Rózának Ötezerkilencszáz (5900) K, özv. Kőpataky Gyuláné, szül. Harsányi Etelkának Ötezerhátszáz (5400) K, özv. László Jánosné, szül. Soltész Idának Nyolcezerhátszáz (8600) K, özv. Rehó Jánosné, szül. Bodnár Amáliának Kettőezerhátszáz (2700) K, sátoraljaújhelyi lakosoknak: özv. Beszterczey Béláné, szül. Szekeres Máriaának Hétezeröttszáz (7500) K, özv. Kozma Gedeonné, szül. Tóth Erzsébetnek (l. Deák-u. 8.) Négyezerhátszáz (4600) K, Fejes Istvánné, szül. Tóth Katalin püspöközegeknek (l. Petőfi-u. 14.) Tizezer (10000) K, özv. Kiss Györgyné, szül. Konrad Ilonának (l. Kinizsi-u. 3.) Kettőezerháromszáz (2300) K, özv. Nagy Gáborné, szül. Lovass Erzsébetnek, mint lelkészárvának Ötezer (5000) K, özv. Gérecz Károlyné, szül. Kozma Janka sárospataki lakos ref. lelkészözegeknek Hétezerhátszáz (7100) K, özv. Kolozsváry Istvánné, szül. Margaretha Erzsébet tolecsvai lakos ref. lelkészözegeknek Kettőezerkilencszáz (2900) K, özv. Osváth Istvánné, szül. Nagy Erzsébet makkoshotycai lakos, ref. lelkészözegeknek Kettőezeröttszáz (2200) K, özv. Verebélyi Józsefné, szül. Farkas Mária semjéni lakos ref. lelkészözegeknek Ötezerhátszáz (5400) K;

VII. a szerencsi m. kir. állampénztárnál:

özv. id. Zitás Istvánné, szül. Kovács Erzsébet taktaszadai lakos ref. lelkészözegeknek Ötezer (5000) K, özv. ifj. Zitás Istvánné, szül. Batta Jolán taktaszadai lakos ref. lelkészözegeknek Egyezer (1000) K, özv. Semsey Józsefné, szül. Kun Erzsébet mezőzombori lakos ref. lelkészözegeknek Kettőezeröttszáz (2200) K, özv. Nagy Zsigmondné, szül. Roxer Ilona mádi lakos ref. lelkészözegeknek Négyezer (4000) K;

VIII. a szikszói m. kir. állampénztárnál:

a következő ref. lelkészözegeknek: özv. Ujj Józsefné, szül. Tolnay Annának Kettőezer (2000) K, özv. Kállay Miklósné, szül. Jandó Irma szikszói (Szent Anna-u. 184.) lakosnak Kettőezer-nyolcszáz (2800) K, özv. Szabó Kálmánné, szül. Szuhay Katalin, hernádszurdoki lakosnak Egyezeröttszáz (1500) K, özv. Marschalkó Endréné, szül. Bydeskuthy Gizella szikszói lakosnak Négyezerhátszáz (4600) K;

IX. a tiszafüredi m. kir. állampénztárnál:

özv. Kerekes Józsefné, szül. Kiss Erzsébet poroszlói lakos ref. lelkészözegeknek Egyezer-nyolcszáz (1800) K összegben, utasítván az illető m. kir. állampénztárakat, hogy ezen összegeket nevezettek bélyegtelen és az életbenlétet hivatalosan igazoló záradékkal ellátott nyugtatóira fizes- sen ki.

Felhívom az illetékes lelkésztársakat, hogy e kiutalásról az érdekelt özegeket és árvákat *haladéktalanul* értesítsék.

Miskolc, 1923 május 7.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Egész évre 500— Kor. Félévre 250— "	Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	Felőls szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 2000— Kor. Fél " 1000— " Negyed " 500— " Nyolcad " 250— "
	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		

TARTALOM. *Sütő Kálmán*: A könyvkiadó-alap érdekében. (Folyt. és vége.) — *Szentmártoni Dániel*: Egyházmegyei közgyűlés Felsőborsodban. — *Dózsa Jenő*: A gömör-tornai egyházmegye közgyűlése. (Folyt. köv.) — Vegyes közlemények.

A könyvkiadó-alap érdekében.

(Folyt. és vége.)

A RMLE tavalyi közgyűlése Csonkamagyarország minden egyházmegyéjébe megbízottakat választott, akiknek egyebek közt azt is feladatául tűzte ki, hogy egyházmegyénkben a RMLE könyvkiadó alapja javára mennél több megajánlást gyűjtsenek. A mi egyházkerületünkben ezzel a feladattal Abaújban Medgyasszay András, Alsóborsodban Pósa Pétert, Alsóemplénben Sütő Kálmánt, Gömörben Juhász Lászlót, Felsőborsodban Szentmártoni Dánielt bizta meg. Ezt a megbízatásukat teljesíteni most jön rájuk nézve a legkedvezőbb alkalom, amikor az e.-m. gyűlések, lelkészi értekezletek alkalmával a lelkésztársak és a világi vezető férfiak tömegesebb számban együtt találhatók. Ezt a jó alkalmat használjátok fel tehát megbízott testvérek a rátok váró feladat buzgósaigos teljesítésére. Ne sajnáljátok a fáradságot, a buzgólkodást a szent ügyért! Tegyetek meg minden töletek telhetőt, hogy mennél több megajánlást gyűjtsetek. Ugy lehet, hogy Csikesz Sándor, a RMLE lángbuzgalmú titkára egyik-másik gyűlésen majd megjelen. Ott ő végzi majd a felvilágosítás és az ajánlásgyűjtés munkáját. De mindenütt ott nem lehet. Ahol meg nem jelen, végeztek el ti. Ti pedig lelkésztársak azzal a meggondolással jelenjete meg a tavaszi gyűlésen, hogy e nagyfontosságú vállalkozás támogatására fel fogtok kéretni. Jóeleve határozatok hát magatokban, hajlandók vagytok-e támogatni e szent ügyet. Most nem a fizetésről, csupán a megajánlás aláírásáról lesz szó. A befizetés majd a dec. elsei középár szerint történik dec. 15-ig 3 éven át. Az új megajánlók ez évben csak az első egy métermázsza búza árát fizetik. Ne vonakodjatok az ajánlattételtől, a megajánlás aláírásától. Anyaszentegyházunk szebb, virágzóbb jövőjéről van szó. Ennek érdekében hoztok áldozatot. Kész szívvel, örömmel vegyétek magatokra a szent terhet. Éreztétek át nagy hivatásokat és adjatok hálát az Istennek, hogy mint az ő kiválasztott eszközei e nagy alapvetés munkájában részesek lehettek. Itt van az alkalmas idő. Itt van a megmérettetés ideje. Vigyázzunk, könnyűeknek ne találtsunk. A történelem Muzsája jegyezni fog. A ma élő református papi nemzedéknek megadatott a nagy

alkalom, hogy halhatatlanítsa magát, — Clio feljegyezze nevét a történelembe. Bárcsak eszébe venné ezt minden lelkésztestvér és egyetlenegy se akadna közöttünk, aki szűkkeblűségből, vagy közönyösségből megvonná támogató kezét és méltatlannak bizonyítaná magát e nagy alkalomhoz! Világi vezérférjaink! Ti se vonjátok meg támogatástokat. Együtt munkálkodunk az Úr szőlőjében. Mutassátok meg, hogy anyaszentegyházunk szebb jövőjének alapvető munkájában munkatársaink és velünk szolidárisak vagytok.

Sütő Kálmán.

Egyházmegyei közgyűlés Felsőborsodban.

Május hó 3-án tartott meg egyházmegyénk tavaszi rendes közgyűlése Miskolcon, a kerületi felsőbb leányiskolában. Lelkesek, tanítók, világiak, s az egyházak kiküldöttei által szép számban volt képviselve egyházmegyénk közönsége. Sőt voltak vendégeink is, kik között örömmel láttuk és üdvözlöttük Dr. Rác Lajos sárospataki főiskolai igazgatót, egyházkerületünknek e kiváló egyéniségét.

Előbb rendkívüli lelkészértekezleti gyűlést tartottunk, mert felelettel tartoztunk még a központ által leadott azon kérdésre: „A nemzeti egyház rendszere mélyíti-e, vagy sekélyesíti a hitet?” Egyhangúlag fogadtuk el Pozsga József lelkésztestvérünk idevonatkozó javaslatát s elismeréssel adóztunk értékes munkálatáért. Továbbá örömmel üdvözlöttük a RMLE könyvkiadó alapja érdekében megindított mozgalmat s reméljük, hogy az egyházmegyénkben e célra történt eddigi megajánlás (33 mm. búza) még tetemesen növekedni fog. El-nőknek azon előterjesztését, hogy a Kálvineum már 40.000 korona gyűlt be a kebelbeli lelkészek-től s így csupán 9000 kor. van hátrálékban: jól esően vette tudomásul értekezletünk. Végül ki-mondottuk, hogy az utóbbi években divatba jött s a vasárnap megszentelését nagyban veszélyeztető szombatnapi lakodalmak lehető megszüntetése tárgyában az egyházmegyére felterjesztéssel élünk.

Az egyházmegyei közgyűlést, mely 9 órakor kezdődött, Elek József esperes szép alkalmi imája vezette be. Majd Zsóry György e.-m. gondnok rövid megnyitó beszéde s a távollevők igazolása után felolvastatott a nagy gondal összeállított s

egyházmegyénk múlt évi képét híven visszatükröző esperesi jelentés. A kép megnyugtatónak mondható s a jövőt illetőleg sok tekintetben reményt nyújtó!

Kitűnik a jelentésből, hogy a vallásunk és egyházunk iránt tapasztalt rideg közönyt, melyet a hosszú háború s a 2 szomorú emlékéü forradalom híveink lelkében előidézett, ha nem is teljesen, de nagy részben sikerült eltávolítani s helyébe a régi egyházas gondolkozást, áldozatkészséget s a hazaszeretetet szent lángját feleleszteni. Lelkészeink legnagyobb részt át vannak hatva hivatásuk magasztosságától, híven teljesítik kötelességeiket s megkezdették és folytatják a sokszor hangoztatott s annyira kívánatos belmissiói munkát. Tanítóink is megértve az idők jelét, lelkiismeretes hűséggel fáradoznak a nevelésügy szent oltára körül s 36 iskolánkban kiváló a vallás és enektanítás. Örvendetes jelenség, hogy a templomok — eltekintve 1—2 egyházközségtől — ma már nem állanak üresen s a jobb érzésű egyháztagok szívesen felkeresik az Úr házáat. Tiszta vagyton a régi alapon értékelve mintegy 10.192,330 kor. Lélekszám: 30,325. Reversális volt javunkra 37, kárunkra 14. Áttért hozzánk 7 fi, 2 nő, kitért 3 fi, 3 nő. Adakozások főösszege: 2.847,490 kor. Építkezésre és harangok beszerzésére 5.745,216 korona fordítottatott.

Az örvendetes tények mellett van aggasztó jelenség is. Ugyanis a behivatalnokok fizetésének beszédese több helyen csak közigazgatási végrehajtás útján volt eszközölhető, mely körülmény a gyülekezetek belbékéjét veszélyezteti. Néhol a presbiterek nem mernek, vagy nem akarnak nagyobb tevékenységet kifejteni és sok esetben ők maguk a helytelen iránynak a vezetői.

A tartalmas és lendületes esperesi jelentés egyhangúlag és köszönettel vétetett tudomásul.

A közgyűlés további tárgyai és határozatai következők:

1. A tisztikar lemondása elfogadtatván, a szavazás júl. 1. határidővel elrendeltetett.

2. A halálozás folytán megüresedett hegymegi lelkészi állásra ifj. Körössy István, volt rakacaszendi lelkész beerósított.

3. Balázs Ferenc Tornaszentjakabra, Tóth Imre Dövénybe, Szabó Kálmán Lakra, Szóke Olga Nagyvisnyóra, Kántor Gyula Meszesre és Járdánházy József Kondóra tanítóként beerósítottak.

4. A június 5-iki egyh.-kerületi közgyűlésre képviselőként az elnökségen kívül Lőkös Sándor, Hubay Mihály papi tanácsbírák, Szentmártoni Dániel papi főjegyző, Bónis Aladár, Szathmáry K. Pál és Maklary Dezső világi tanácsbírák küldettek ki.

5. Megerősített a lelkészértekezleti közgyűlésnek:

a) a lelkészözvegyek és árvák segélyezésére vonatkozó azon határozata, hogy a kebelbeli lelkészek javadalmuk szerint 4 osztályba soroztatván, az I. osztályba tartozók 88 klgr. búzát, illetve annak tőzsdei értékét, a II. osztályúak 66 klgr., a III. osztályúak 44 klgr. és a IV. osztályúak 22 klgr.-ot fizetnek ez évben a jelzett célra s az így befolyó összegből 1—1 özvegy ugyancsak osz-

tályba sorozás útján 50—100—150 klgr. búzát, 1—1 árva pedig 50—50 klgr.-ot kap;

b) az egyház és iskola látogatás egyesítésére vonatkozó felterjesztés, illetve véleményes javaslat olyan értelemben, hogy egy lelkész és egy tanítóból álló küldöttség fogja végezni a kettős vizsgálatot, 1—1 napot töltvén mindenik egyházban;

c) a szombati lakodalmak megszüntetését tárgyazó indítvány oly módon, hogy szeretett egyh.-m. gondnokunkat, mint a vármegye első tisztviselőjét kérte fel közgyűlésünk a szükségesnek mutatózó közigazgatási intézkedések elrendelésére;

d) a stóla-kérdés rendezésére vonatkozó lelkészértekezleti javaslat felett azonban napirendre tért a közgyűlés, nem akarván a fizetésekből származó surlódásokat fokozni.

6. Az egyh.-kerületi intéző bizottságnak Királd banyatelep, mint szórvány lelkigondozására, a tanügy körüli teendőik lelkiismeretes betartására, a ker. özvegy-árvatári tagsági díjak felemelésére, a miskolci felsőbb leányiskola nagyobb segélyezésére, a szavazatot nem adott egyházaink elmarasztalására s végül a közhirdetési perselypénzek mikénti szétosztására vonatkozó leiratai — a megfelelő határozatok kapcsán — tudomásul vétettek.

7. Az egyh.-m. számvevőszék jegyzőkönyve tudomásul vétetett s a számvevőszék azon javaslatai, hogy 1. az egyh.-megyei pénztárból kivett kölcsöntőke után évi 8% kamat és 12% jutalék fizetendő; 2. az egyh.-m. gyámügyi járulékok úgy a lelkészeket, mint az egyházakat illetőleg az eddiginek 20-szorosára emeltessenek; 3. az egyh.-m. szükségére jövőben az egyházak minden lélekszám után 1—1 kor.-át fizessenek — elfogadtattak.

8. Ugyancsak tudomásul vétetett az egyházlátogatási számvevőszék jegyzőkönyve s az itt-ott mutatózó bajok orvoslására vonatkozó javaslatai a számvevőszéknek elfogadtattak.

9. A segélyosztó bizottság jegyzőkönyve, illetve a különféle segélypénzek mikénti szétosztása helyeslőleg tudomásul vétetett.

10. A missiói egyházainkból (Ózd, Abod, Királd) beérkezett jelentések a kerületre felterjesztettek s Királd véglegesen a sajóvelezi egyházhoz csatoltatott.

11. A tanító-egylet jegyzőkönyve tudomásul szolgált.

12. A berentei egyház azon kérelme, hogy lelkészi állásának betöltését még újabb 3 évre elhalaszthassa, a kerületre pártolólag felterjesztetett.

13. A lelkészi nyugdíjintézeti és közalap kezelő jelentése tudomásul szolgált.

14. A felsőnyárádi, valamint alacska lelkészek és tanítók köszén vagának eladására vonatkozó szerződések jóváhagyattak.

15. Jakab István kondói lelkész azon kérényye, hogy presbytériuma a tőle jogtalanul viszatartott köszén pénzének kifizetésére utasításék, kedvezően elintéztetett.

16. Cseh József sajókápolnai lelkésznek azon indítványja, hogy az egyházi ingatlanok határmegyéi évről-évre megvizsgáltassanak, elfogadtatott s az egyházak előjárói a kerületi szabályrendelet ide vonatkozó utasításának (IV.—1.) pontos betartására felhivattak.

17. A felsőkelecsényi lelkész, valamint a sajkópólnai és barcikai tanítók fizetés ügyben beterjesztett kérvényei érdemlegesen elintéztettek.

18. Doktor Gyula sajkókazinci lelkész indítványára kimondotta közgyűlésünk, hogy a párbérhátrálékok behajtásánál — pénzfizetés esetén — mindig a fizetés idején fennálló piaci árat kötelesek a hátrálékosok beszolgáltatni.

19. Bartha Mihály sajkóvámosi lelkésznek 1 évi szabadságolás és feles helyettes lelkész alkalmazása iránti kérvénye kedvezően elintéztetett.

20. Bárdos István sajkólászlófalvi lelkész drágasági és rendkívüli segély iránti kérvénye az egyh. kerületre pártolólag felterjesztetett.

21. A Miklán Gyula halálával megüresedett iskolalátogatói tisztségre ifj. Kőrössy István hegymegi lelkész választatott meg.

22. A kerületi leányiskola igazgatóságának a terem átengedéseért jegyzőkönyvi közönet szavaztatott.

Bírósági ügy is volt kettő. Egyik a szalonuai lelkész fa-fizetés ügye, melyben a bíróság az illető lelkész javára ítélt, de az egyház képviselője felebbezést jelentett be.

A másik ügy, — Szabó Lajos volt szakácsi lelkész ugyancsak fizetés ügye — kellő előkészítés hiányában — elnökség hatáskörébe utaltatott.

Szentmártoni Dániel
e.-m. papi főjegyző.

A gömör-tornai ref. egyházmegye közgyűlése.

A gömör-tornai ref. egyházmegye ez évi tavaszi közgyűlését április hó 10-én Miskolcon, a felsőbb leányiskola tornatermében tartotta.

Délelőtt 10 órakor kezdődött az elég gazdag tárgysorozatú közgyűlés s bár lázas sietséggel adták elő az előadók az egyes tárgyakat, a letárgyalásuk mégis a késő esteli órákig húzódott el, aminek részben az a hosszabb vitát kiváltó sérelem is oka volt, mely Diószeghy Dezső világi tanácsbíró beadványával Juhász László esperes és Dr. Seress István világi tanácsbíró személyét érte s mely a távollevők igazolása alkalmával került a közgyűlés napirendjére.

1. szám. Esperes szívből fakadó, szívekhez szóló és a lelkeket alázattal az Örökkévalóhoz emelő buzgó imádságában kérte Isten áldó kegyelmét a közgyűlés munkálkodására. Majd főgondnok meleg üdvözlő szavak kíséretében nyitotta meg a közgyűlést.

A megalakulás formaságai a 2., 3. és 4-ik pontokat vették igénybe.

5. szám. Lukács Béla és Ragályi Ferenc világi aljegyzők távolmaradásukat igazolták. Diószeghy Dezső egyházmegyénk szervezkedésekor megválasztott világi tanácsbíró pedig, — kit bár egyházmegyénk ismételve felkért a megjelenésre és hivatalos esküjének letételére, — az egyházmegyéhez címzett beadványában hosszadalmasan fejti ki indokait, ami miatt eddig is, meg most is nem jelenhetett meg közgyűlésünkön s fegyelmi vizsgálatot kér maga ellen. Fejtegetései során azonban olyan súlyos természetű kijelentéseket tett Juhász László esperes és Dr. Seress István személyével kapcsolatban, hogy sértettek az e.-m.

ügyész véleménye s indítványa alapján a polgári bírósághoz fordultak elégtételért. Egyházmegyénk megdöbbenéssel vett tudomást osztatlan szeretetét és bizalmát bíró 2 tisztviselőjét ért sérelemtől. De, — tekintettel arra, hogy ez ügyből kifolyólag a polgári bíróság előtt folyamatban van az eljárás, — a beadvány feletti határozatát függőben tartja a jogerős bírói ítélet meghozataláig. Addig is sértett tisztviselőit, Juhász László esperest és Dr. Seress István világi tanácsbírókat változatlan bizalmáról és szeretetéről biztosítja.

7. szám. Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve szerint Dózsa Jenő e.-m. lelkészi főjegyző 17 szavazattal 1 ellenében tanácsbíróvá választott. A közgyűlés előtt hivatalos esküjét letette.

8. szám. Hasonlóképen letette hivatalos esküjét Dr. Soldos Béla világi főjegyző.

9. szám. Dózsa Jenő e.-m. lelkészi főjegyző tanácsbíróvá választatván meg, főjegyzői tisztéről lemondott. Lemondását a közgyűlés elfogadta és az elnökséget megbizta, hogy a lelkészi főjegyzői tisztség betöltésére a szavazást június hó 30-iki határidővel rendelje el.

10. szám. Dr. Páhy Józsefet a héti lelkészi állásába beerősítette.

11. szám. Dely Illés zubogyi, Elek Pál zádorfalvai és Papp József teresztenyei tanítók hivatalukba beerősítettek és a hivatalos esküt letették.

12. szám. A tavaszi e.-kerületi közgyűlésre e.-kerületi képviselőknek Tóth Kálmánt, Dózsa Jenőt, Dr. Seress Istvánt és Thuróczy Endrét választotta meg.

13. szám. Egyházkerületi tanügyi bizottság tagjai a gömör-tornai egyh.-m.-ből: Tókós Károly egyházi, farkasfalvi Farkas Géza világi elnök, tagok: Hubay Kálmán, Dr. Göcz Lajos és Szállósy Bertalan.

14. szám. Iskolalátogatók: putnoki kör: Ablonczy László, Szállósy Bertalan, száraz völgy: Király István, Barna Aladár, szini kör: Dózsa Jenő, Bartha József, perkupai kör: Berey Ferenc, Kaisler Sándor.

15. szám. Elnökség javaslatára 11 óra után a bírósági ügyek tárgyalására tért át a közgyűlés.

(Folyt. köv.)

Dózsa Jenő
volt e.-m. I. főjegyző.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Tisztelt olvasóinknak boldog pünköst-ünnepeket kíván a Szerkesztőség.

— A május 31-én tartandó főiskolai emlékünnepegy műsora: 1. A főiskola üdvözlése „A spataki diákok Szövetsége” részéről (d. e. 1/2 11 órakor az imateremben); beszédet mond dr. Szabó Sándor nemz. gyűl. képviselő. 2. Istentisztelet a városi templomban (11 órakor), imádkozik Janka Károly gondnok. Ezt követőleg 3. A hősi halált halt pataki diákok emléktáblájának leleplezése; ünnepi beszédet mondanak dr. Tassonyi Ernő bányahat. tanácsos és Novák Sándor főgimn. tanár. 4. Perényi Péter és I. Rákóczy Gy.—Lórántfi Zs. reliefjének leleplezése; ünnepi beszédet mond Csontos József főgimn. igazgató, alkalmi költeményt szaval dr.

Gulyás J. főgimn. tanár. 5. Este 8 órakor műsoros estély, amelyen dr. Szádeczky-Kardoss Lajos, Harsányi Zsolt, Komáromi János felolvasással, dr. Keéky István költeménnyel, a főisk. énekkar ének-számokkal, Kocsis S. hh. szavallattal fog szerepelni, ezenkívül előadásra kerül a „Múlt és Jelen“ című diákéletkép és „Pataki magyarok“ című quartett (dr. Molnár—Árokháti B.-tól) dr. Piskóti F., Kardoss L., dr. Panka K. s dr. Nagy B. előadásában. Az előadást táncmulatság követi.

— **Érettségi biztosok.** A közoktatási miniszter a június hóban tartandó érettségi vizsgálatokra kormányképviselőül kiküldte: Sárospatakra dr. Székely György pædagogiumi tanárt, a miskolci főgimnáziumhoz dr. Mitrovics Gyula debreceni egyetemi tanárt, a leánygimnáziumhoz dr. Batta István spataki főgimn. tanárt, a karcagi főgimnáziumhoz Harsányi István spataki theol. tanárt.

— **A lelkész urakhoz.** Több tekintélyes gyülekezetünk lelkésze panaszkodott, hogy kisebb tanulókat, gimn. ifjakat kaptak s kapnak legátusul. A dolgon könnyen lehet segíteni: tessék a presbytériumnak a legátus tiszteletdíját búzavá-lutában, egy vagy két mázsa búza árában megállapítani (mint a cigándi gyülekezet tette) s mindjárt a legelső theol. ifjak fognak hozzájuk legációba menni. De egyebütt is jó lenne a legátusi tdj korszerű reformjáról gondolkozni. — Egyházkerületünkben több gyülekezet lelkésze nem a mi főiskolánkba járó ifjút akart legátus gyanánt kijelölni; minthogy ezt az egyh.-ker. szabályrendelet nem engedi meg, a legacionális bizottság nem volt abban a helyzetben, hogy kérelmüket teljesíthette volna.

A főiskolai igazgatóság.

— **Debrecenben** a 4 püspök közreműködésével rendezett nagytemplomi ünnepség 338,315 K tiszta jövedelmet hozott a Kálvineum javára.

— **Lelkészerterkezlet.** A május 22-én Mezőkeresztesen tartandó alsóborsodi e.-m. lelkészerterkezlet tárgysorozata: 1. Közének, 37. dics. 1. v.; 2. Áhitat bibliamagarázattal, tartja Dr. Szarka Gyula; 3. Elnöki megnyitó, tartja Pósa Péter; 4. Emlékbeszéd Thüri Nagy Sándor felett, tartja Várady Pál; 5. Emlékbeszéd Somody János felett, tartja Tóth Sándor; 6. Emlékbeszéd id. Sólyom Gyula felett, tartja Román Ernő; 7. Emlékbeszéd Zarándy Bertalan felett, tartja Kiss Elek; 8. Emlékbeszéd Kérészy Barna felett, tartja Szalóczy Pál; 9. Emlékbeszéd Tóth Béla felett, tartja Demes Péter; 10. Mezőkeresztesi ref. énekkar éneke; 11. Miként nevelhet a lelkész munkatársakat a presbyterekből a lelki munkára? Előadó Mészáros Lajos; 12. Konfirmációi oktatásunk reformja, előadó Kiss Albert; 13. Özvegyeink, árváink, nyugdíjasaink segítése, előadó Takács Mihály; 14. RMLE. kérdései, előadó Vajda Sándor; 15. Vasárnap-i iskola, előadó id. Viktor János; 16. Pályatétel kitűzése; 17. Tisztújítás; 18. Befejező áhitat, tartja Bodnár Ferenc; 19. Közének, 179. dics. 10. v. — Tanítókat, tanítónőket, világiakat szívesen látunk s tisztelettel hívunk.

— **Főiskolánk köréből.** Május 10-én d. e. 11 órakor ment végbe az imateremben 12 ifjú és 3 leánytanuló *konfirmációja*; a szertartást, valamint

az előkészítést Bódy Dénes vallástanár végezte. — Főgimnáziumunk *VIII-ik osztályában* május 11—12-én voltak az osztályvizsgálatok; vizsgálatra állott 41 r. t. (akik közül javításra útasított 5) s 9 m.-tanuló (sikerrel vizsgázott 3). — Az *írásbeli* érettségi vizsgálat május 14—16. napjain tartott; a szóbeli vizsgálat jun. 19—22. napjain lesz.

— **A M. Tud. Akadémia** I. osztályának május 7-én tartott ülésén dr. Mitrovics Gyula debreceni egyetemi tanár bemutatta „Rendszeres esztétikájá“-nak első 2 kötetét egy kisebb fejezet felolvasása kíséretében. Mitrovics a pszichológiai esztétika hive, de nemcsak ezen az alapon műveli az esztétikát, hanem teljes filoz. alapra igyekszik művét fölépíteni. Az első 2 kötetben az ismeretelméleti alapot adja meg s az eszth. érzelmeket, ezeknek természetét, valamint a kísérő érzelmek jellegét tisztázza. A felolvasott fejezetben főként az esztétika és etika viszonyát tárgyalja; a két tudomány ugyan érintkezik egymással, de nem lehet őket azonosoknak tekinteni. — nem tarthatjuk szépnek azt, ami erkölcstelen. Az előadást nagy érdeklődéssel hallgatta a közönség.

— **Egy huszárezredes** Kecskeméten átúta-zván, fölkereste a templomot s ott hallván a lelkésztől, hogy a konfirmált növendékeknek adandó bibliák költségeire adakozásra szólítja fel a hiveket, ő is beküldte adományát a kis bibliákra, majd néhány nap múlva a távolból levelet irt a lelkésznek s arra kérte, hogy a bibliába az adakozó neve helyett a következő beírás tétessék: „Olvasd és tanulmányozd e szent könyvet annyi áhitattal, mint amennyi gyönyörűséggel azt az élet minden viharában egy idős — a világháborút ennek segítségével szerencsésen végig harcolt — ref. testvéred tette és fogja tenni!“

— **Miskolc** városától az oda menekült és ott működő *eperjesi* ág. ev. jogakadémia előjárósága, az államsegély megszűnése esetére, 3 jogi tanszék fentartását kéri, továbbá az eddig birt helyiségeket fűtéssel és világítással. A polgármester számítása szerint a 3 jogtanár jelenlegi fizetése 3½ mill. K, a helyiség fentartása 1½ mill. K költséget jelentene a városra. E kérelem tárgyában a városnak június hóban tartandó közgyűlése fog határozni. Öt tanszék fentartását az ev. egyház vállalja magára — s így a jogakadémia fennállása biztosítva lenne. Hát a pataki jogakadémia fennállása biztosítva lesz-e?

— **Csehszlovákiából.** A *Magyarságban* olvasuk: „Kárpátalji Ungi Református Egyházmegye“ eimen 13 egyház külön egyházmegyévé alakult s esperesnek Komjáthy Gábor ungvári lelkészt választották meg (egységben van az erő! — nagyobb dicsőségére). — A kiszari gyülekezet Virág József esperes, lasztoméri lelkészt választotta meg lelképásztorul. — A cseh köztársaság a prot. egyházaknak egy közös theol. fakultást akar szervezni a pozsonyi egyetemen. Ez a tervet semmi esetre se jó, de a cseheknek nagyon gazdáságos. A reformátusok már tiltakoztak ellene, tiltakoznak valószínűleg az evangélikusok is, de ahogy a csehek ismerjük, a közös theologia mégis valószínűen meglesz.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed	500— "
				Nyelcad	250— "

TARTALOM. *Fósa Péter*: A díjlevélről. — *Dózsa Jenő*: A gömör-tornai egyházmegye közgyűlése. (Folyt. és vége.) — *Szigethy Ferenc*: Farkas József emlékezete. (Vége köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

A díjlevélről.

A díjlevél fogas kérdése gyakran foglalkoztatja a belhivatalnokokat, az egyházi bíróságokat s a napról-napra soványabb egyházi sajtót egyaránt. Am eddig csak azt az oldalát láttuk, amely annak érvényét „ne nyúlj hozzám“-nak tüntette fel; pedig van az éremnek másik oldala is.

Díjleveleink eredete a messze múltba nyúlik vissza, amikor is az akkor fennállott viszonyok által parancsolt mérték szerint mérettek a prédikátorok és iskolamesterek részére a megélhetésre szükséges földi javak. — Ha vissza tudunk menni díjleveleink eredetéhez s ha fel tudjuk fedni a sokszor ködös homályba takart gazdasági és egyéb életviszonyokat, azt kell megállapítanunk, hogy a díjlevelek tételei a tisztességes megélhetést biztosították anélkül, hogy az egyházhívek vállaira elviselhetetlen terhet raktak volna.

Am az azóta lefolyt hosszú évtizedek alatt nagyot változtak a gazdasági viszonyok, felaprózódtak az akkor egy testet képezett birtokok, megszáporodtak a hívek s mindenek felett az egyházi adóteher könnyítése és arányossá tétele iránt fogékonyabbak lettek a lelkek, amit az Egyh. Törv. III. t.-cikke is nagy mértékben elősegített.

A mostani nehéz és válságos gazdasági és életviszonyok egyenesen parancsoló szükségként állítják eléink az érem másik oldalát, tehát azt az oldalt, ami a nehéz teher könnyítését mutatja, — ahol erre mód, lehetőség és szükség van.

E könnyítésre vonatkozólag rámutattam egy alkalommal a földbirtok-reformmal kapcsolatban szereshető javadalmi földtöbbletre, mint amelynek arányában az egyházi adóteher könnyíthető volna. Sajnos! ez a mód alig jöhet figyelembe, mert hiszen az O. F. B. csaknem mindenütt elutasította az igénylést azzal az indokolással, hogy „lelkész és tanító megélhetése biztosítva van.“ — A végrehajtás tekintetében a most készülő novellától várhatunk valami eredményt, de csak úgy, ha lesznek, a kik ezt az ügyet mozgatják és sürgetik.

A könnyebben célra vezető mód a nehéz terhek könnyítésére az, amit a cserépfalui egyházközség kíván keresztül vinni a f. évtől kezdődőleg azon az evangéliumi alapon, hogy akinek többet adott az isteni kegyelem, attól többet is kíván a Krisztus földön maradt teste: az egyház.

A régi díjlevél igen szemebetűnő aránytalanságokat mutat, pl. a féltelkes gazda, akinek 30—40 q. feleslege terem, épügy 2 vékát fizet, mint a kis házzal bíró szellér, akinek a megélhetésére való is más tarlóján kell megkeresnie!

Most a lelkész és presbitérium kezdeményezésére az egyházközségi közgyűlés elfogadott egy skálát, amely 7 osztályba sorozza az egyházhíveket és teherbírási képesség szerint 1/2 vékától 4 vékáig fizetnek. S ebben az a legszebb, hogy éppen azok szavazták meg igazán őszinte megértéssel, akikre az új rendezésből nagyobb teher hármlik, ami annak a bizonyossága, hogy az apostoli szavak szívnek jó talajára találtak: „egynás terhet hordozzatok és így töltsétek be a Krisztus törvényét.“

A skálát közölnöm felesleges, mert azt a helyi viszonyok határozzák meg; de érdeklődésre kész szívvel közlöm bármelyik lelkész társammal.

Természetes, hogy mikor a gyülekezet nagyobbik felén 50%-os teherkönnyítést eszközölünk, — az egyházi élet és vallásos érzés virágzóbbá és mélyebbé tétele reményében s mikor a másik módosabb része 25—50%-os teheröbbltet vállal — csak az evangéliom és szíve parancsára, — ott — ugyanezen parancsra — a lekipásztor se tekinthet olyan előjöheto differenciára, amely tisztességes megélhetését nem érinti. Neki első sorban kell az engedékenység útjára lépnie — éppen lelkési hivatásából kifolyólag; neki csak arra kell tekintenie, hogy a méltányosság útja ne érintse a tisztas megélhetés vonalát: kevés anyagi veszteségért azonban bő kárpótlást találhat a lelkek megnyugvásában, az atyafiúi szép békességben, amely többet ér „minden e világi kincsnel.“

Ajánlom ezt az eljárást ama lelkész társaim szíves figyelmébe, hol „párber“ vagyis pár szerint fizetendő egyházi adó van érvényben; egyházi életünk jövője függ e kérdés helyes megoldásától.

Nem kell hozzá semmi, csak krisztusi lélek, tapintatos előkészítés és az a fuvalat, melynek át kell járnia a szíveket — akkor aztán beszélhetünk igazi keresztyénségről s virágzás felé haladó egyházi életről.

Pósa Péter.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban.
Hiszek Magyarországot feltámadásában. Amen.

A gömör-tornai ref. egyházmegye közgyűlése.

(Folyt. és vége.)

16. szám. A bírósági tárgyalások után az egyházmegyének mind külső, mind belső életét vetítő képhez hasonló hűséggel, pontossággal és részletességgel bemutató esperesi jelentésre került a sor. Esperesi jelentésnek határozatot igényelt javaslatai közül kiemelendők a következők: a lelkészi congrua, korpótlék és családi pótlék felemelése tárgyában az egyházkerületre intézendő felterjesztés, b. e. Ragályi Géza bódvalenkei lelkész, nyugalmazott tornai esperes emlékezetének jegyzőkönyvi megőrkítése, a 100,000 koronánál nagyobb összegű épületjavítások kötelező bejelentésére vonatkozó javaslatok, melyeket a közgyűlés mind elfogadott és határozati erőre emelt.

18. szám. Számvevőszék jelentése a gondnoki számadásokról, egyházmegyei közigazgatási, közalapi pénztárról és az azzal kapcsolatos s elfogadott javaslatok közül kiemelendő azon határozat, mely szerint az egyházak gondnokait utasította az egyházmegye, hogy az egyházak főlegesen pénzkészleteinek, alapjaiknak, alapítványaiknak gyümölcsösztetésével haladéktalanul térjenek át a búzaválutára, hogy pénzüiknek további elértéktelenedését megóvják.

19. szám. A lelkészértekezlet azon javaslatát szintén elfogadta és az egyházkerületre terjesztette fel az egyházmegye, mely szerint az Országos Lelkészi Nyugdíj, Özv. Árva Gyámintézet megerősítésére „úgy a lelkészek, mint az egyházak évi járulék gyanánt fizessék a lelkészi járuléknak — 20 koronás búzaválut — megfelelő búzamennyiség mindenkor folyó árának 7.2%-át s az újonnan felvett tagok belépési díjai, valamint a nyugdíjasok, özvegyek és árvák járulékaik is ilyen alapon számtassanak ki.“

20. szám. A jósvafői egyik u. n. taksás házhely eladását jóváhagyta s a kerületre felterjesztette.

21. szám. Ugyancsak a jósvafői egyház u. n. taksás házhelyeinek bérlet emelését 2, illetve 4 koronáról 200, illetve 400 koronára jóváhagyta.

22. szám. Az egyházkerületi intéző bizottság utasítására egyházmegyénk az eredménynek reménye nélkül ugyan, de utasította az aggteleki lelkészt a kecsői hívek lelkigo. dozása céljából a határátlépési igazolvány megszerzésére.

23. szám. A protestáns jogakadémia fentartása ügyében egyházmegyénk Sárospatak mellett foglalt állást s kész az önmegadóztatást is vállalni.

24. szám. Susa annexioja ügyében egyházmegyénk felterjesztésében a kerülettől Sajóvelezdnek, Özdnak, Királd-bányatelepnek, általában a felsőborsodi e.-m.-nek e félre és hozzánk közelebb eső részének közigazgatásilag a gömör-tornai egyházmegyéhez való csatolását kérte vagy pedig Susát átadja, ha nehézségek merülnek fel.

25. szám. A kánoi presbyteriumot utasította, hogy Brüm Mór és Fiai vállalkozó cég ellen a templomfedési szerződés meg nem tartása miatt a polgári bíróságnál indítson keresetet.

26. szám. Háger Miklós jelentését, hogy a szini állami iskolában a tanerők végleges beosztásáig továbbra is tanítja a vallást, tudomásul vette.

27. Az özvegy-árvatári járulékok 10-szeresére emelését tudomásul vette azon megjegyzéssel, hogy ezzel maga sem találja megoldottnak az özv. és árvák sorsának enyhítését. A megnyugtató megoldást a lelkészértekezletre bízta. (Lásd 19. szám alatt).

28. Az alsószuhai orgonajavítást tudomásul vette, az átvéő bizottságnak az átvételre vonatkozó javaslatát elfogadta.

29. szám. Ugyancsak tudomásul vette a putnoki templomjavítást és kerítés építést és azt átvette.

30. szám. A putnoki egyház amerikai segélye iránti kérvényét ajánlólag terjesztette fel a kerületre.

31. szám. A varbóci templomtető javításának átvételére Dózsa Jenő tanácsbíró küldte ki.

32. szám. Lenkei Zsigmond imolai egyháztag Nehéz István imolai lelkész ellen beadott panaszát visszavonta.

33. szám. Szabó János szögligeti gondnokot panaszával a polgári bírósághoz utasította.

34. szám. Az aggteleki gondnok figyelmét felhívta az e. törv. I. t.-c. 125. §-a d) pontjára és utasította, hogy az iskolára és az egyház ládájára haladéktalanul zárát vegyen.

35. szám. Az egyházkerületi intéző-bizottságnak a közhirdetésekből befolyó pénzek szétosztására vonatkozó határozatát tudomásul vette.

36. szám. Ugyancsak e.-k.-ti intéző-bizottságnak a ref. felekezeti óvodák létesítése és fentartása tárgyában a 128/1918. számú Egy. Koveni határozatra figyelmeztető határozatát tudomásvétel és mihez tartás céljából közölte az egyes egyházakkal.

37. szám. Gera Sándor keleméri tanító felszólítottatott az ének és vallástanítási vizsga letételére.

38. szám. Az alsószuhai egyház templomának s tornyának kijavítására vonatkozó költségvetését s szerződését jóváhagyta és a hiányzó 90000 korona költségek kölcsönvételére az engedélyt megadta.

39. szám. Tarczali Lajos és társai által Trizs községben az egyház tulajdonát képező, önkényesen kivágott és eladott akácos ügyének megvizsgálására bizottságot küldött ki, melynek tagjai: Hubay Kálmán, Tókos Károly és Dr. Göz Lajos.

40. szám. A szinpetri-i egyházat utasította az egyházi földek bérletének a miniszteri rendelet értelmében való felemelésére és arra, hogy e haszonbérből befolyó jövedelmet a lelkészi lak és melléképületeinek fokozatos felépítésére fordítsák. (Ugyanis az 1877-ben leégett istálló annak dacára, hogy a gyülekezet 1914-ben 5000 korona tőke segélyt kapott, ma sincs felépítve.)

41. szám. Az egyházak presbiteriumai utasítottak a bérleti és haszonbéri szerződéseknek felülvizsgálása végett e szerződéseknek az esperesi hivatalba való beterjesztésére, jövőben pedig a bérleti és haszonbéri szerződések jóváhagyás végett az egyházmegyére mindenkor felterjesztendők.

42. szám. A putnoki egyház ingatlanából 4000 □-ól területet az Országos Földbirtokrendező bíróság igénybe vett házhelyeknek. Tudomásul szolgált.

43. szám. Szinpetri betérjlesztett új adókulcsát nem erősítette meg, hanem a törvény idevonatkozó szakaszának figyelembevételével új adókulcs készítésére és az őszi közgyűlés elé terjesztésére utasította.

44. szám. A szinpetri-i iskolai felszerelési szekrény feltörése ügyében Berecz Doszpoly Lajos és Könyves Mária szülők ellen a kártérítési kérés megindítására kérte fel az e.-m.-i ügyészt.

45. szám. A bódvalenkei anyaegyház azon kérésének, hogy az üresedésben levő lelkészi állása 3—4 évig ne töltsék be, helyt nem adott, hanem utasította az üresedésben levő lelkészi állásának haladéktalan betöltésére.

46/a. szám. A zádorfalvai II. tanítói állás díjlevelét megerősítette s jóváhagyás végett felterjesztette az egyházkerületre.

47/b. szám. A zubogyi II. tanítói állás díjlevelét hasonlóképen.

47. szám. Özv. Kodi Dánielnét, özv. Litkei Józsefnét és özv. Szabados Lászlónét jövőben felvette, a gömör-tornai egyházmegyében segélyező özv. lelkésznek közé.

48. szám. A ragályi egyház csereszereződését megerősítette és felterjesztette az egyházkerületre.

49. szám. Közhirdetésre Teresztenyét ajánlotta.

50. szám. A széki-pusztai szórványt a felszabadulás idejéig közigazgatásilag Kelemérhez csatolta.

51. szám. Nehéz István imolai lelkésznek 5 heti szabadságára vonatkozó kérését teljesítette.

52. szám. Paál Gyula ragályi tanító ellen az e. t. VI. t.-c. 23. §-a elleni vétség címen a fegyelmi vizsgálatot elrendelte.

53. szám. Teresztenye presbyteriumát felekezeti iskolájának fentartásához való ragaszkodásra utasította.

54. szám. Az iskolalátogatókat a tornatanítás eredményének megvizsgálására és a Berey Ferenc által ajándékozott 1000 koronás tornatanítási jutalomra érdemesített tanítók neveinek a Tanító-E. elnökével való közlésre utasította.

55. szám. Őszi közgyűlés helyéül Putnok, vagy Aggtelek jelöltetett ki. Összehívásának ideje az elnökségre bizatott.

56. szám. A jegyzőkönyv kinyomtatására a mai nyomdai árak mellett anyagi eszközök hián gondolni sem lehet egyházmegyénknél.

57. szám. Jegyzőkönyv hitelesítésének helye Putnok, ideje április hó 30-ik napja.

58. szám. Szállósi Bertalan gömör-szöllői ref. tanító beadott indítványa a tanítók államszegélynek gyorsabb és sürgősebb kiutalása tárgyában elfogadtatott és az egyházkerületre terjesztetett fel.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés berekesztett.

Dózsa Jenő
volt e.-m. l. főjegyző.

Farkas József emlékezete.

Két hónap óta nagy és mély csend van a hegymegi paróchián. Igaz, hogy azelőtt is csendesség volt ottan, csak két egymást megértő szív

dobogása hallatszott legfellebb. Mert az régen volt már, mikor a gyermekek kacagásától volt hangos a ház: a gyermekek már szárnyukra repültek. Az utóbbi évek alatt, ha nagynéha látogatóba jöttek is a gyermekek, — az két leány s velük együtt az unokák, — az olyan ritka volt, mint amilyen ritkák az ünnepek a sok hétköznapot élő ember életében.

A nyáron lesz esztendeje, elpihent az egyik öreg szív, a feleség szíve: belefáradt a szeretetbe, meghasadt a fájdalom miatt. Meghalt az egyik leány s ezt nagyon kevéssel tudta túlélni az édesanya. — Ami ezután következett, az csak gyász volt, fél élet, fél halál s ha szegény Józsi bácsi arról panaszkodott, hogy a szívet találta gyengének, a tüdejét találta megtámadottnak az orvos, mi tudtuk nagyon jól, hogy mindennek a lélek betegsége az oka. A lelke fájt neki a két elszállott lélekért s ilyen esetben hiába kopogtat az orvos a bordák felett, hiába számlálja az ütőer verését.

Amit nem nehéz volt megjósolni a történetek után, tíz hónappal a lánya halálára, nyolc hónappal a feleségére, Farkas József, a legszeretőbb hitvestárs, a legjobb édesapa, a hegymegi kis gyülekezet lelkipásztora visszaadta az ő nemesen érző lelkét Terejtőjének január hó 27-én.

Farkas József 1859 október 27-én született Sajószentpéteren Farkas József és Melczér Zsuzsanna szülöktől. Atyja ott kántortanító volt, egyházához, vallásához hű férfiú, akinek házában a növekvő gyermekek az Isten és emberszeretetet tanulták. Hűségesek is maradtak a gyermekek mindnyájan egyházukhoz: a legidősebb nővér, Zsuzsanna s a legfiatalabbik, Mária, mint mintapapnék lettek később lelkészférjeiknek segítő jobbkeze s éltek még ma is, mint özvegy papnék köztiszteletben álló, bár a lelkész-özvegyi sorsban nem irigylésre méltó, elvonult, csendes életüket. Farkas József az elemi osztályokat szülővárosában, Sajószentpéteren végezte s onnan került a legközelebbi református főgimnázium falai közé Miskolcra gyarapodni a tudományokban. Mind a nyolc gimnáziumot Miskolcon végezte kitartó szorgalommal, törekvő ambícióval, amely nemes tulajdonságai lelkének mindvégig megmaradtak egész életére. Theologiai tudományokat Sárospatakon tanult mind a négy éven keresztül, ott téve előbb kápláni, majd lelkészi vizsgálatot is.

Az Alma Mater falai közül kikerülve a gyakorlati lelkészséget Farkas József Nagybarcán kezdte, hazajöve egyházmegyéjébe a felsőborsodiba, amelynek határait soha sem hagyta el mind egész haláláig. Nagybarcáról Balajtra ment segédlelkésznek legidősebb nővére férje: Simon József mellé, aki a tudományokban gazdag ismerettel rendelkezett, egyházmegyéjének legnagyobb alakjai közé tartozott, minta-ember volt különösen az egyházfegyelemben, akinek oldala mellől bő és gazdag tapasztalatokkal indulhatott el az ifjú segédlelkész az önálló lelkészi munka mezejére. Farkas Józsefet innen hívta el lelkipásztorának az 1885-ik esztendőben a hegymegi gyülekezet.

(Vége köv.)

Seigethy Ferenc.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Főiskolánk köréből.** A május 31-iki ünnepélyre szép számmal érkeznek a bejelentések; főiskolánk régi diákjai távolból is közelből összesereglenek e napon, hogy az ősi Alma Matert üdvözöljék. A 2 bronz-relief május 27-én reggel fog Patakra érkezni, a márvány- emléktábla talán 28-án. Az ünnepély műsora 1 ponttal gazdagodni fog, amennyiben Bodnár István szegszárdi költőnek Perényi Péter emlékezetére írt ünnepi költeménye is felolvasásra kerül, az esti műsorból viszont a quartett helyett alighanem más pont fog szerepelni. Az érkező vendégek szállás-, ebéd- s estélyi jegyeiket a főiskolai tanácsteremben vehetik át reggel 7 órától fogva. A műsoros estélyt, a jelentkezett résztvevők nagy számára való tekintettel, kedvező idő esetén a főiskola udvarán tartjuk meg d. u. 5—¹/₂ óra tájban; a jegyek természetesen a táncmulatságra is érvényesek maradnak.

— **Kinevezések, kitüntetések.** A kormányzó dr. Finkay Ferenc szegedi egyetemi tanárt, főiskolánk egykori kiváló növendékét és tanárát, a büntetőjog nagyhirű művelőjét, koronaügyész-helyettesé nevezte ki. A bpesti egyetem magyar irodalmi tanszékére Császár Elemér pécsi egyetemi tanár nyert kinevezést. — Amerikai írók és hírlapírók 1 millió K. át kitevő adománya 20 újabb regény-, novella- vagy verskötet szerzőjének ítéltetvén oda, a jutalmazottak közt találjuk főiskolánk két régi növendékét is, nevezetesen Komáromi Jánost „Esze Tamás” című regényével és ifj. Rohoska Józsefet (Rab Gusztáv) „Mocsárláz” című regényével.

— **Alsóorsodi lelkészek figyelmébe!** 1. Szeretettel kérem lelkésztársaimat, hogy a május hó 22-én tartott lelkészértekezlet egyhangúlag hozott s lelkessedéssel elfogadott amaz indítványa megvalósíthatása végett, hogy „a kebelbeli lelkészözevgyek és árvák s nyugdíjas lelkészek sorsán való segítség gyanánt minden lelkész tényleges jövedelme 3%-át köteles évenként az egyh.-megyei pénztárba befizetni,” díjlevelük érvényben levő egyes tételei szerinti tényleges jövedelmüket hozzám június hó 15-éig felelősség terhe mellett bejelenteni sziveskedjenek. Egy bizottság küldetett ki a jövedelmek megállapítása s a járulék kivetése munkájának végzésére. 2. Egy egyh.-megyei lelkészi tanácsbírói és egyh.-megyei lelkészi főjegyzői állásra szavazás rendeltetvén el, a szavazatok határidejéül július hó 5. tűzetett ki. Kérem a határidő betartását. 3. A választók névjegyzéke törvényes időben és módon való megkészítését és beküldését várom lelkésztársaimtól. A tyafíui szeretettel Farkas István esperes.

— **Magyar sors.** Egy pozsonyi magyar lapban olvassuk az alábbi szomorú hírt: „Megható ünnepség folyt le május 2-án Komáromban. A csehek által kiutasítottak közt van ugyanis Györy Elemér hetényi ref. lelkész is. A kiutasított lelkész tegnap hagyta el faluját. A hívők százai kocsin követték szeretett lelkészüket. A kocsik és lovak gyászfátyollal voltak borítva. A kísérők legtöbbször gyászhaltal viselt. Mi Csonkamagyarországon levő magyarok, imádkozzunk és dolgozzunk azon órák eljöveteleért, melyben a hetényi lelkész virággal borítva tér majd vissza a szeretett hű hivei közé!

Nyugtázás. A sárospataki főiskolában felállítandó Perényi-Rákóczy-Lorántfi-domborműre újabban adakoztak: Ujlaky Lajos (Ujkenez), Horkay János (V.-Ujfalú), Urbán József (N.-Halász), Koródy Lajos (F.-Kérés), K. Szabó Pál (H.-Németi), Keresztúry Sándor (Balsa) 1000—1000 K.; Danyi József (E.-Bénye) 3000 K.; dr. Kovács Gábor (Szerencs) 5000 K.; Schultz Aurél (Vajdácska) 2800 K.; Kérészy István (T.-Nána) 2000 K.; Bodolay István (M.-Csát), Szigethy Ferenc (Balajt), Berzeviczy Andor (Prügy), Gönczi Miklós (Spatak), Jnhász Pál (Gesztely) 500—500 K.; Sárospataki Takarékpénztár r.-t. 4000 K.; Sárospataki Hitelbank r.-t. 2000 K.; Reviczky Imre főhadnagy 1500 K.

HIVATALOS RÉSZ.

620—1923.

Körlevél.

I.

Hivatkozással az E. T. V. t.-c. 111. és 112. §-ára, értesítem mindazon feleket, kiknek az egyházkerületi bíróság előtt *felebbezett* közigazgatási vagy fegyelmi ügyük van, hogy a bíróság f. é. június 5. (ötödikén) délután 3 órától Miskolcon, a ref. leánygimnázium tornatermében fog ülésezni. Az ügy előadásánál a felek jelen lehetnek, de őket sem indítványozási, sem felszólamlási jog nem illeti.

II.

Az E. T. VI. t.-c. 21. §-ának rendelkezése szerint felhívom mindazokat a ref. *elemi iskolai tanítókat és tanítónőket*, akik nem ref. tanító(nő)képezdében nyertek oklevelet, hogy a ref. vallás- és művelődési bizottság elnöke és mindezeknek tanítási módszertanából a tiszáninneni egyházkerület vizsgálóbizottsága előtt leteendő vizsgálat végett f. é. június hó 29-én (péntek) d. e. 9 órakor Miskolcon, a püspöki hivatalban, mostani szolgálati helyökről nyert, az illetékes lelkész által kiállított működési bizonyítvánnyal, megjelenjenek. A lelkész urakat kérem, hogy az illető tanítókat vagy tanítónőket e hirdetésre *azonnal* figyelmeztessék. A sárospataki állami tanítóképezdében oklevelet nyert tanítók e vizsga alól fel vannak mentve.

III.

Tudatom az érdekeltekkel, hogy a miskolci ref. főgimnáziumba Dr. Mitrovics Gyula úr, a miskolci ref. leánygimnáziumba Dr. Batta István úr, a sárospataki főgimnáziumba Dr. Székely György úr neveztetett ki érettségi kormányképviselőnek.

IV.

A népiskolai adatszolgáltatáshoz szükséges nyomtatványokat a m. kir. központi *statistikai hivatal* e hó elején az összes lelkészeknek azzal a kéréssel küldte meg, hogy azokat megfelelően kitöltve június 30-ig úgy a m. kir. központi statistikai hivatalhoz, mint a kir. tanfelügyelőséghez küldjék be.

A hátráltató és költséges sürgetések elkerülése végett magam részéről is felhívom a lelkész urakat, hogy e kitöltött nyomtatványoknak a kijelölt időben való beküldésére *felelősség terhe alatt* különös gondot fordítsanak, mert ellenkező esetben a szükségessé vált sürgetés vagy sürgetések költségei az illető lelkész urakat fogják terhelni.

Miskolc, 1923 május 21.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TIZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250—	Főmunkatársak:		Fél	1000—
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed	500—
				Nyelvad	250—

TARTALOM. Fényes ünnepnapá . . . — *Bodnár István*: A pataki — végvárról. (Költemény.) — *K. A.*: Az alsóborsodi egyházmegye lelkészértekezlete. — Vegyes közlemények. —

Fényes ünnepnapá

nőtt főiskolánkban május 31-e, amelyen a főiskola és a Sárospataki Diákok Szövetsége leleplezte a hősi halált halt sárospataki diákok emléktábláját és amelyen a főiskola homlokzatára került a Perényi és a Rákóczy—Lorántfy éredombormű, a nagy alapító és a dicsőséges fejedelmi pártfogók földi arcának művész keze által formált mása.

Olyan lett ez a nap, amilyennek vártuk: kedves és lelkes, mély és felemelő, a legdrágább érzések gyöngyétől ragyogó. Nem volt rajta semmi keresett, semmi látszatra törekvő. Közvetlen, meleg és áhitatosan szép volt gazdag tartalma minden részleteiben. Végig áthatott a tavasz és ifjúság bája ömlött volna el szerteszét és belevésődött mélyen a szívünkbe, aminthogy komor mélyen alusznak a halottak, a hősök, mesze csatamezőkön elesett pataki diákok, a nagy elhatározásokra ihletők, az örökkévalóság megdicsőültjei. Köszönet és hála ihlesse mindazokat, akik belevitték lelküket e napba. S legyen áldott az a lélek, amely meglobogtatta erejét közöttünk és sokasodjék meg az ősi házon időtlen időkig.

A feledhetetlen nap képét még halvány vonásokban sem tudjuk visszaadni. Ott kellett azon lenni és látni, hallani, átélni gazdag változatosságát. S az egyesnek élménye is micsoda azokhoz a grandiózus érzésekhez, amelyeknek zendülése kelt az összes jelenvoltak lelkében.

Már 30-ika előtt megjelentek egyesek Sárospatakon. De a zarándokserég zömét a május 30-iki esti és a 31-iki tíz órai vonat hozta. A pestiek a „Sárospataki diákok“ külön kocsijában jöttek. Fiú nem jöhet melegebb érzéssel haza, mint ahogy ők jöttek s anya nem fogadhat nagyobb szeretettel hazatérő gyermekeket, mint ahogy a főiskola nevében fogadta őket Dr. Rác Lajos rektor-professzor. Az ő szavára Panka Károly, a Sárospataki Diákok Szövetségének igazgatója felelt a hálás gyermek édes szavaival. A menet aztán a cserkészek és a többi diákok az iskolakert főújtját végigfutó sorfala közt vonult be a kollégiumba.

A másnapot a cserkészek reggeli dala keltette fel, akik nótázva végeztek az előkészület utolsó teendőit. Nem is tudom, hogy tudtunk mi eddig meglenni cserkészek nélkül és azt sem ér-

tem, hogy ép-kézláb diák, hogy maradhat ki a cserkészek közül.

Az ünnepség 1/211 órakor kezdődött. A zsúfolásig megtelt imateremben legnagyobb diákjaink se férnek be mindnyájan. A régi diákok hódolatát a főiskola geniuszának virágos szavakban Szabó Sándor dr. volt csongrádi főispán, nemzetgyűlési képviselő tolmácsolja, amelyre hasonló szavakkal felelt dr. Rác Lajos rektor-professzor. A lelke mélyeig meghatott diáksereg ezután egyhangú lelkesedéssel mondta ki, hogy a legnagyobb áldozatok vállalásával is ragaszkodni kell a főiskola sértetlen egészségéhez.

A tisztelgés után a városi templomban imádságban kapcsolta a nap érzéseit az Örökkévalóhoz Janka Károly, a főiskola egyházi gondnoka.

A leleplezési ünnepély gyönyörű beszédeinek kiadása tervbe van véve. Az emléktáblánál beszélt a főiskolai énekkar bevezető éneke után: dr. Tásson Erő bányahatósági tanácsos és Novák Sándor főgimn. tanár. Mindkét beszéd tele volt erővel és poetikus szépséggel. Az emléktáblát a főiskola nevében átvette dr. Rác Lajos közigazgató.

A Perényi- és Rákóczy—Lorántfi-éredombormű leleplezésénél Csontos József főgimn. igazgató mondott rendkívül mélyen szántó, gazdag historiai megalapozottságú beszédet, dr. Rác Lajos olvasta fel Bodnár István költeményét és Dr. Gulyás József adta elő alkalmi költeményét.

A közebeden az egyházkerületi főgondnok úr és Révész Kálmán püspök úr magas lendületű felköszöntője nyitotta meg a szebbnél-szebb felköszöntőket, amelyek egyaránt ünnepelték ősi szokás szerint a legelső magyar embert, ma a nemzet kormányzóját, a legnagyobb édesanyját, a hazát, a szűkebb édesanyját, az Alma Matert, a főiskolát, annak múltját és jövőjét. Megemlékeztek az éredombormű ihletett kezű alkotójáról, az ünnepségen megjelent Vaszary Lászlóról és megkezdődött a válságos életű jogakadémia fenntartására is az adakozás a dr. Bessenyei Zénó felszólalásával, aki évi 20 q buzát ajánlott fel a jogakadémia számára. A gyűjtés ezzel kezdetét vette. Kellemes feltűnést keltett a közebeden br. Perényi Péter nyug. főispán felszólalása. Perényi br. a doboi református lelkésszel együtt jelent meg az ünnepélyen.

A délutáni ünnepély műsorát megzavarta az eső. Az ünnepély a főiskola udvarán kezdődött —

László Sándor Bodrogszparton . . . c. bájos prologusával. A főiskolai énekkar itt is nagy dicséretet aratva szerepelt. Komáromi János, dr. Keéky István, H. Kiss Géza költői műveket olvastak fel; Kocsiss Sándor hittanhallgató szép sikerrel szavalt, az énekkar pedig az elmaradt Falu végén kurta korcsma helyett más szép darabokat adott elő.

Este tánc volt, amelyet egy kis diákéletpéldő előadása előzött meg. Ebben Azbey Imre, Horváth Ödön és Pács János játszottak.

Ez a rövid áttekintés még vázát sem adja a mi fényes és feledhetetlen napunk, május 31-ike lefolyásának.

A pataki — végvárról.

— *Perényi Péter* domborművű arcképe leleplezésekor. —

Irta: *Bodnár István.*

Sziklát emelget gyöngye két karom,
Nagy márványlapot, kripta fedeleit.
Nem bírnék vele, hanem hát azon
Érzem, belőlről — más is feszeget:
Hatalmasb' erő, vaskar, szikla-váll, —
S hely már a kő, felpattant a zár,
Arany sisakkal jő egy fény-alak:
„Perényi Péter, nagy Úram, te vagy?“

„Én . . . De ki — hív?“ — „A hála!“ — rebegem,
„Ne mondd?!“ — kacag, — hogy reng a siri bolt:
„Óh, én a — hátát: Bécsből ismerem,
— Ugyan, ott neki még ~~más neve volt.~~
Egyszer — „aranylánc“ s ha — *vassá* kopott:
Lett — „hóhérbárd“ — s itt látsz egy — *boldogot*:
Ki, mint — *halott*: „bilincsként“ hozta el . . .
— A bécsi — *hála?! — Rajt — kacagni kell!*“

S már menni kész . . . „Megállj, nagy jó Úram,
A — *hála* itt van, nézd, a — *hála* — él!
Csak nem kerested ott, amerre van:
Császári ház, ennek: magas fedél!
Kicsinyke ház, kunyhó az ő laka,
Nagy palotákban halkabb már szava
S nem ismeri tán: ország és világ,
A hála: rongyos — *pataki diák!*

Kopottan itt áll most is egy sereg,
De éppen olyan, amint vala — rég.
Most is úgy áldja drága, nagy neved,
Mint hajdan, mikor holtra üldözék . . .
Mikor vitt *nyomdát, könyvtárt* — szekeren,
— Biz jó hajtás volt ide Debrecen,
Gyulafehérvár, Kassa, kicsi — Gönc! —
S egy hátizsákba belefért a — gönc!

De ment, mert vitte nagy, szent gondolat,
A szárnyas hit, a hazaszeretet,
Kopácsi lelke mutatott utat
S *Pósházy, Buzinkay* vezet . . .
S jó *Csécinek* támadt egész sora:
Magyarságunknak száz apostola —
S az a sok tóga bár kopott, szakadt,
Egy hazát hordott ráncái alatt . . .

S ma is itt vagyunk, apró, kicsi, nagy,
Értjük, *Perényi* nemes lelkedet,
Amely teremt, romnak is éltet ad:
Mikor Mohácsnál minden elveszett . . .
Nagy akaratod tett Isten-esodát:
Ujra építeni kezdted a hazát,
Hol halál szánt, vetél élet-magot:
Uj tudományt és hűn ápolgatod.

Megéptéd kis „Alma Materünk“
— s mint a mustár nőtt, lett az, mind nagyobb,
Mit kard elvétett, pótolta — eszünk,
A tudomány, mely mindent átragyog . . .
S lelkét széthordta nagy és kis diák,
Ebből lettek a: kuruc-daliák,
Rákóczi, Bethlen, Kossuth-farkasok,
S most: fészekvédő, kárpáti sasok!

A sok gyermek-hős . . . Óh, jaj, hány pihen:
Fenn északon, vagy déli hant alatt,
Golyó szaladt át sok meleg szíven
S most is esatázik, aki — megmaradt!
Kemény tusát vív, Élet, teveled;
Ki kell csikarni száraz kenyered,
Mert másoké lett a foszlós kalács,
— A mi végzetünk: *második Mohács!*

Óh, hasztalan volt hűség, hősi vér,
Krisztus-palást sors érte szép hazánk:
Kockát velnek rá . . . Lett: *árulási bér*,
Megosztozott rajt sok éhes, falánk . . .
Egy hajtás már innen a határ,
Sohajításunk beszélni túlrá jár
S onnan is busz jay rá a fejelet —
— Nagy *Perényi*, most küldd le lelkedet!

Ki láncok közt tanúltál szenvedést,
Taníts meg túrni, ez ad új hitet,
Kinek hite van, az már a révbe ért,
S a remény éltet lelkét és szívet.
Ez a munkának hajtó ereje,
Nem a szuronynak csillogó hegye . . .
S munka az — élet . . . Oktasd hát fiad:
Ne félj magyar, még egyszer *megvirrad!* —

. . . Kis mécs voltunk itt, de most más legyünk:
Fáklyafény, amely áttör éj-homályt,
„Végvárnak“ tett meg szörnyű végzetünk,
Jó, hát őrt állunk! — Szánk: „megálljt“ kiált!
Óh, de ha megjön a várt pillanat:
Hogy a vak éjjel hajnallá hasad,
Vezess *Perényink*, vigyen szellemed:
— *Győzhetetlen lesz egy — ilyen sereg!*

Az alsóborsodi e.-m. lelkészértekezlete.

Az alsóborsodi lelkészek május 22-én — mintegy a pünköszi lélektől még áthatva — gyűltek össze Mezőkeresztesen értekezletre, melyben előkelő világi vezetők is olyan szép számmal vettek részt, akár egyházmegyei gyűlés lett volna. Ott láttuk dr. Révész Kálmán püspök és Farkas István esperes, Pósa Péter értekezleti elnök társaságában br. Bottlik István, Bottlik József, Zsóry Lajos, Kun András világi nagyjainkat és id. Viktor János budapesti vendégünket, ki az ifjúsági evangélizáció

terjesztésére jött közénk. A kebelbeli lelkésztestvérek közül alig maradt el néhány, jöttek érdeklődő tanítók, gondnokok, presbiterek is. Igazán ünnepélyes gyülekezet. — Az értekezlet színhelye a keresztesi ódon, boltozatos templom, melyet zsupólásig töltött meg a harangszóra egybegyűlt közönség, kikbe már b. e. Tóth Béla beleplántálta az egyháziak iránti érdeklődést s nem is csoda, ha most tisztelői sokan megjelentek, hiszen már tudták, hogy az értekezleten emlékbeszéd fog tartani volt kedves papjok felett.

A reggeli „áhitatot“ (szerintem „istentiszteletet“) dr. Szarka Gyula diósgyőr-vasgyári lelkész végezte, az Ap. csel. 7. r. 54—60. v. alapján meggyőzőleg fejtegette, hogy nekünk a vértanuságig kell korunkban szolgálni, hogy a romokból új életet teremthessünk. Bibliamagyarázatát alkalmi imádsággal kísérte. Szinte meglepő volt, hogy a gyűl. közének után senki el nem hagyta helyét, hanem a d. u. 2 óráig tartó tanácskozás folyama alatt alig fogyott az érdeklődők száma.

Pósa Péter elnöki megnyitójában szeretettől áthatva üdvözölte a fentemlített illusztris vendégeket, lelkésztársait és az összes megjelenteket. Beszéde hatalmas riadó volt, mely harsanva hívott pásztori munkákra, a lelkészözvegyek és árvák, a Kálvineum segélyezésére, a prot. sajtómozgalom támogatására, az ellenünk irányuló támadások (az „egyke“-vád) visszautasítására. Majd felgyűjtja az emlékezés fátylóját, kedves, feledhetetlen volt lelkészért. elnökünknek, b. e. Tóth Bélának „kérjünk áldást poraira.“

A fátyla fellobbant, világol. Következnek a nekrológok: Somody Jánosról Tóth Sándor, id. Solyom Gyuláról Román Ernő, Zarándy Bertalanról Kiss Elek (olvasta Várady Pál) emlékezik. — Mind kiváló papi jellemképek és hiven kidolgozott jellemrajzok. Könnyben úsztak már szemek, pedig a legnagyobbakról, legdrágábbjainkról ezután emlékezünk. B. e. Kérészy Barna tüneményes pályafutását Szalóczy Pál ismerteti, a jó barát szeretetével, vizsgáló éleslátásával... Igazi jellem, nagy intelligencia, csupa tudás, akarat, cselekvés, még a halál után is fénylő, káprázatos jelenség, „ki — fájdalom, — ma már csak nánai temető aurora boreálisán keresztül a miénk.“ B. e. Tóth Béláról, mint „az Isten emberé“-ről Demes Péter emlékezik. Gondolatai, kifejezései tömörek, rajzának vonásai keresetlenül hívek, jellegzetesek. „Azokban a nehéz harcokban, melyek esperesi hivataloskodása idején folytak, csak Tóth Béla egyéni sajátságai tudták az egyházi életet úgy vezetni, hogy sem a harcosok, sem az egyház egyeteme nem kaptak sebet...“ Ez emlékbeszédek által felélénkített tisztelet és kegyeletes érzés hatása alatt Bottlik József felajánlja, hogy a Tóth Béla és Kérészy Barna felett elhangzott beszédeket — írott emlékkönyvünkéből kiemelve, — a saját költségén ki fogja nyomtatni. Ime, két áldozatos életért áldozatos hála! A mezőkeresztesi egyházi énekkar jól begyakorlott, szép éneke után elnök pár perc szünetet rendelt el, hogy kiseregelve, a napvilágon feledjük a tavasz üde pompájánál a holtak birodalmát, nem egyen azonban csak a hallottak felett elmerengve sétálgattak a virágos akácok alatt.

Szünet után id. Viktor János mutatta be kedves közvetlenséggel az ő vasárnapi iskolai, rávezető, bibliaismertetési módszerét; tanítását sem az a 8—10 konfirmandus gyermek, kiket maga köré ültetett, sem mi, hallgatók, nem fogjuk elfeledni. Majd a „Fecske“ c. evangelizáló folyóirat terjesztésére buzdítva, a vasárnapi iskola beszerzésére és vezetésére adott hasznos utasításokat.

Takács Mihály határozati javaslata az egyházmegyéhez tartozó lelkészözvegyek és árvák felsegélyezésére, a gondosan kidolgozott kivetési tervzettel — minden lelkész fizetésének 3%-át adja e célra — áldozatkész hozzájárulásra talált. A beküldött fizetésbevallások azonban felülbíráásra szorulnak és evégből az értekezlet és a búzaalapon megállapított kivetés megállapítására, 4 tagú bizottságot küldött ki. Vonakodás nélkül, egyetértéssel és megértéssel kötelezte magát a lelkész-értekezlet minden tagja ez önkéntes, bár elég jelentős áldozatra. De ha mi „egyenlő akarattal valánk együtt,“ — elmondhatjuk, hogy jó szándékunk útát talált világi papjaink, — nagyjaink szívéhez is! br. Bottlik István ömlesztősége felújította az egyházkerületi közgyűlésen megértésre nem talált javaslatát, hogy ehhez a segélyakcióhoz minden vagyonosabb egyháztag járuljon hozzá. Mig ezt az indítványát, melyet bukni nem enged, újból az egyházmegyei és kerületi gyűlések elé terjesztheti, addig is akciót indít az alsóborsodi nagybirtokos ref. egyháztagok körében, aláírásával körlevélben szólítja fel őket, hogy ez áldozatos célra minden k. hold földjük után 2 kg. búzaadományt ajánljanak meg. Ez az alsóborsodi példa, reméli, hogy bizonyosság lesz, hogy az egész egyházkerületben keresztülvihető az ő jószándékú javaslata. Ajánlata után elbúcsúzott körünkben és itt kitünt, hogy e nagyszívű pártfogónknak ezen a napon olyan fontos elfoglaltsága van, hogy legdrágább óráit ajándékozta e tervezett javaslat megtételére. Szívünk legmegteljesedettebb hálaérzete és szeretete kísérte a távozót „rendeltetése pályafutásain, a jók és nemesek útján.“

Ekkorra már az idő is előre haladt, a tárgyszerozatot szűkebbre kellett összevonni. Tehát Kiss Albert előadása a konfirmáció reformjáról a következő ily alkalomra maradt, mint olyan fontos tárgy, amely felett kívánatos a beható eszmecsere. Vajda Sándor elmésen, világos indokokkal, nagyobb részt cáfolólag felel be a RMLE. 6 kérdésére. — A tisztújítás ideje elérkezvén, elnökké, Farkas István esperes ajánlatára nagy lelkesedéssel Pósa Péter, világi elnökké — habár eddig szokásban nem volt — élénk óvációval br. Bottlik István, alelnökké Kiss Albert és jegyzővé Kérészy István választattak meg. Végül a sikeres és bő gyümölcsözést ígérő értekezlet Bodnár Ferenc buzgó szószéki hálaadásával és a 137. dics. 10. v.-nek elénekelésével 2 óra után ért véget, hogy folytatódjék a fehérasztalok nyájas derűjében. Itt is részt vettek és szípkörázó felkészöntöket mondtak: dr. Révész Kálmán püspök, Farkas István esperes, Bottlik József nemzgy. képviselő, Zsóry Lajos főszolgabíró, Viktor János és sok mások, a keresztesi presbiterek és mindannyiunk bensőséges épülésére. Az egész értekezlet rendezésén nagy buzgósággal

fáradozó Szabó András keresztesi lelkész még ezután is szíves barátsággal marasztotta és látta magánál vacsorára a későbbben indulókat. Amit b. e. Kérészy Barnáról mondott emlékbeszédében Szalóczy Pál: „tudott, akart, cselekedett,” általánosságban ráillik és emléke maradhat ez értekezletnek is, mert — püspök urunk véleménye szerint — így igyekezett ebben résztvenni mindenki. K. A.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gyászhir.** Miklós Ödön nyug. földművelésügyi államtitkár, egyházker tanácsbíró s zsinati képviselő, a magyar közélet nagyrabecsült, értékes alakja, a nemzetközi Duna-bizottságban a magyar kormány képviselője, Németországból hazautaztában Passauban május 29-én 66 éves korában szívszélhűdés következtében elhunyt. Áldott legyen emlékezte!

— **Emléktábla.** A hősi halált halt pataki diákok márványemléktábláján, mely a főiskola előcsarnokában baloldalt az első falmezőben van elhelyezve, a következő felirat olvasható: „Hirdesse e márványlap a hazáért hősi halált halt pataki diákok dicső emlékét. 1914—1918. Adriányi Árpád dr., Bartha László, Batta Ferdinánd, Bán Bálint, Csengery Béla, Dávid Lajos, Doktor Béla, Domonkos János, Farkas Endre, Gabriélisz László dr., Galvács Imre, Gottesmann Lajos dr., Horváth József, Kántor József, Komjáthy Zoltán, Kónya István, Kriston Lajos, Lakatos József, Hubay László, László Kálmán dr., Leizerovits Ignác, Matusz István, Madi Sándor, Michel Jenő, Miskolci Simon János, Mokcsay Gyula, Molnár Hugó dr., Németh Béla, Novák Ernő, Nagy Imre Zsigmond dr., Nagy Sándor, P. Nagy Ernő, Reviczky Adám, Sáfrán Jenő, Soltész Géza, Soltész Lajos, Soltész Tamás, Sütő Kálmán, ifj. Szapáry István gróf, Schäffer Ede József, Tóth Lajos, Tóth Tibor, Urbán Sándor, Üszögh Lajos, Veres Lajos, Varga Antal, Verebélyi Géza, Bartha András, Bodnár Ernő, Bottka Béla, Cseh Andor, Eperjessy István, Kiszely József, Regéczy Lajos, G. Nagy Aladár, Horváth László, Guttmann Arthur. A szebb jövőbe vetett reménnyel emelte az ősi kollégium diákjainak kegyelete.”

— **Főiskolánk integritásának, jogakadémiánk fennmaradásának biztosítására,** a május 31-iki ünnepély alkalmából a következő ajánlatok, illetve adományok történtek: dr. Bessenyei Zeno 20 mm., dr. Meczner Tibor 10 mm., Schultz Aurél, Thuránszky László 5—5 mm., Janka Károly 3 mm., Szinyéry György, Tomory Dezső, Jármay László, 2—2 mm., Kiss Pál 1 és fél mm., Bánya Lajos, Szücs Gyula, ifj. Borsos József, Baksy István, Kriston Antal, Dombrád község, Fodor Bertalan, Ablonczy Sándor, Keresztesi Sándor 1—1 mm., Somody József, Vas Mihály, (rozs) fél mm. búzát évenként; dr. Keéky István 25 mm., id. Borsos József, Keresztesi László 2—2 mm., Bálint János (Geszteréd), Farkas Elek, Radácsi István, Molnár István (rozs) 1—1 mm. búzát egyszersmindentorra; dr. Nagy Barna, dr. Szabó Zoltán, Tantó János 10—10.000 K, Bakó András, Har-

sányi István, Kemechey József, 5000—5000 K, Ajtay Sándor, Ablonczy Sándor, Emődy László, Győry György, 1000—1000 K évenkénti járulékot, Péchy István 1000 K havi járulékot; dr. Szabó Sándor képvis., dr. Tamaska Lőrinc 100—100.000 K. Sebő Gyula 10.000 K, N. N., dr. Piskóti Ferenc, dr. Moskovits Arthur 3000—3000 K, Bóna Lajos, dr. Finkey Ferenc 2000—2000 K, N. N., Kovács Gyula, Révay Ödön. dr. Somody János, Fazekas János, Gacsályi József, Nagy Elek, Dobos József, Biró János 1000—1000 K egyszersmindentorra. — továbbá id. Csajka Endre 150 liter, Kovácsy Ferenc és dr. Tóth Alajos 1—1 hl. bort.

— **Adományok.** Mezőssy Béla nyug. földművelésügyi miniszter, alapítványa 2-ik részletétől, 50.000 K-át adományozott főiskolánknak, amivel alapítványa 100.000 K-ra emelkedett. — Tomory Dezső szabolcsi lelkész, főiskolai tanári árvák segélyezésére, a május 31-iki ünnepély alkalmából 25.000 K-át adományozott. — László Sándor dédesi lelkész, mint alkalmi költeménye elárúsításából eredő bevételt, 5000 K-át adott az Uj Vay—Mocsáry-alapítványra. Mindnyájoknak mély köszönet!

— **Ertesítés.** Esperes megbízásából értesítem alszóempléni lelkész társaimat, hogy lelkész értekezletünket a szerencsi templomban 1923 június 14-én d. e. 9 órai kezdettel a következő tárgysorozat szerint tartjuk meg: Áhitat, Tantó János t. luci lelkésztől. 1. Elnöki megnyitó. 2—8. A lelkészegyesülettől fölvetett kérdések, referensek: Marton J., Sütő K., Nagy B., Janka P., Novák L., Szabó A. 9. RMLE. indítványa a nyugdíjas lelkészek, lelkészözvegyek, árvák segélyezéséről. Előadó: Sütő K. 10. Írta meg indítványok. A közebeden résztvenni akarók ebbeli szándékukat június 11-ig írják meg Horváth István szerencsi lelkésznek. A június 1-én életbelépő új vasúti menetrend szerint a délutáni és esteli órákban minden irányban kényelmesen lehet hazautazni. Érdeklődőket szívesen látunk. Sajóhidvég, 1923 május 27. Kiss Ernő egyházmegyei főjegyző.

— **Adomány.** Ricsesi születésű, New-Yorkban lakó, izr. vallású Cukor Adolf a ricsesi ref. egyház I—II. od osztályú iskolapadjainak újból való előállítására 500.000 K-át adományozott.

— **Gyűlések Szlovenszkóban.** Az ungi egyházmegye jun. 12-én fogja Ungváron tavaszi közgyűlését megtartani; jun. 17-én lesz Léván az egyetemes szlovenszkói és ruszinszkói zsinat és Kasán jul. 3-án az egyházker közgyűlés.

Nyugtázás. A sárospataki főiskolában május 31-én felállított Perényi—Rákóczy—Lorántfi-dombormű költségeinek fedezésére újabban adakoztak: A középszabolcsi egyházmegyéből Tomory Dezső 10.000 K, Tomory Pál 1000 K; Sárospatakról: dr. Ruttkay Elemér 2000 K, Riszdorfer József 1300 K, id. Radácsi György, Cziráky Károly, Kollonay János, Forgalmi Bank 1000—1000 K; Miskolcra: Zsóry György 3000 K, dr. Kérészy Barna 2500 K, Győry György 1000 K, dr. Sasi Nagy Imre 500 K; Téglassy András ig.-tanácsos (Korlát) újabban 10.000 K; dr. Seress István (Putnok), Tóth Jenő (Regmec) 2000—2000 K; Demjén István (Pusztafalu), Órás Károly (Mád) 500—500 K.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban.
Hiszek Magyarország feltámadásában. Amen.

Emlékezés Kérészy Barnára.

(1846—1922.)

— Irta és az alsóborsodi ref. egyházmegye lelkészeinek Mezőkeresztesen 1923. évi május hó 22-én tartott értekezletén felolvasta
Szalóczy Pál mezőcsáti lelkész —

Szép nyári esteken, mielőtt az éj sötéte ráborúlna földünkre, még igen szép természeti tüeneményben gyönyörködhetünk. A nap már leáldozott, de visszasugárzó fénye erdön-mezőn, az ég felhőiben és a hegyek ormain előbb csodálatos színváltozatokban tükröződik; majd lassanként szeliden beleolvad az alkonyat homályába. Ihletett költők lantja, Isten-áldotta művészek ecsetje lehet csak méltó tolmácsa az estalkony szépségeinek s az azok nyomán támadt lelki behatásoknak. A nap leáldozik, de ereje, hatása távoztával is ott nyilvánul az alkony bitorában, a szürkület homályában, sőt az éj sötéteiben kigyuladt csillagok tűzében is annak visszfénye ragyog — és az a remek tüenemény, amit a természettudomány *aurora borealis*-nak, északi fénynek nevez melynek felséges színpompáját csak látni, de leírni nem lehet, szintén nem egyéb, mint a leáldozott napnak visszatükröződése. S ha ez így van a természet napjával, ugyanolyan törvény alapján ne éreztetné-e hatását többé az emberi életnek ama leáldozott napja, mely ebben a gyarló sártestben az Isten képmását viselte, a föld porát, melyből az ember alkottatott, meglelkesítette, eszményivé tette? Bizonyára így van ez az élet napjával is; a sírba is érezteti hatását az élőkkel, akik annak tanúi voltak vagy közelebből ismerték azt. A temetőnek is megvan a maga *aurora borealis*. (Lamartine.)

Mint a lenyugodott napnak a tájak felett visszaverődő sugarai: úgy tükröződik előttünk is, kik még innen vagyunk a nagy éjszakán, emléke annak a szép, nagy és nemesen megfutott életpályának, melynek napja néhai Kérészy Barna lelkésztársunk halálával m. é. április 22-én a tiszánánai temető sírbolijába, a földre nézve, örökre aláhanyatlott. Fájdalom! ma már csak emléke leng körülöttünk és orcáját nem láthatjuk többé annak a férfúnak, akit úgy megszoktunk és szeretünk a magunkénak tudni, magunk között látni; a nagytudományú és magas műveltségű pap, az ékeszavú igehirdető, egyházmegyénk és kerületünk disze, legfelsőbb kormányzó és törvényhozó egyházi testületeink egyik oszlopos tagja, a társadalmi és közéletnek oly sok terén szinte tüeneményes rátermettséggel, magas kora dacára is fáradhatatlan tevékenységgel munkálkodó, meggyőződéséhez mindenkor hű és szilárd jellemű férfit, a gyöngéden szerető, gondos családapa és önzetlen barát ma már csak a nánai temető *aurora borealis*-án keresztül a miénk. — Érezzük, hogy amily méltó dicsekedésünk volt életében, éppen olyan fájdalmas veszteséget jelent számunkra az ő — habár nem korai, de mégis váratlan — halála, amint a felette imádkozó püspökünk nagy igazsággal idézte a prófétából: „Elvételett tőlünk a hatalmas, a hadakozó, a bíró és próféta, a jövendők meglátója és a vén ember, a becsületes, a tanácsos, az ékesen szóló.” (Ésa. III. 2, 5.)

Most, midőn értekezletünk emlékbeszéd tartásával rója le elhunyt lelkésztársunk iránti kegyeletét, még boldogult esperesüinktől a magam számára kérem azt a tisztességet, hogy Kérészy Barnáról én emlékezhessem meg; nem mintha én talán különösebb hivatottságot éreznék magamban arra, hogy az ő nagy emberi tulajdonait vagy szellemi kiválóságait az őt megillető méretek szerint méltányolni tudnám; nem, erre legalább is az övéhez hasonló tehetségekkel kellene bírnom; nem, egyszerűen csak emlékezni akarok; egyszerűen csak bizonyágtévője kívánok lenni ez ünneplés alkalommal is; egyfelől belső, lelki indítatás folytán, másfelől egy bizonyos jogcimen felhatalmazva érzem magamat erre. Hiszen lelkészi karunk tagjai közül talán 1—2 ismerte őt nálamnál régebb idő óta, de közelebből bizonyára egy sem; 49 évvel ezelőtt már ott ültem, mint tanáromnak és mesteremnek lábainál, mint gyermekifjú; később láttam és figyelemmel kísértem napjának emelkedését, láttam azt a zenithen és bámultam annak mindvégig nem csökkenő ragyogását; utóbb, mint lelkésztársa, éreztem őszinte és meghitt barátságának szeretetét, melegét és iránta való igaz tiszteletem az elfutó idővel fordított arányban fokozódott. Az ifjabb nemzedék őt már csak látásból ismerhette; a régebbiek közül is többen, megint csak a hiányos megismerés miatt, tévesen ítélték meg; azt szeretném tehát, hogy miként a gyűjtő üveglencsén áthatolt sugarak, annak gyűpontjában a tárgyak igazi képét állítják elő: úgy a nánai temető auróra *borealis*-ából felénk érkező emléksugarakból az én lelkemen át vetüljön értekezletünk lelki szeméi elé a néhai Kérészy Barna igazi képe, amilyenek én ismertem őt s hogy ő tőle most, mikor utoljára szólunk róla a mi lelkészi gyülekezetünkben, ne végképen búcsuzunk, hanem vigyük az ő igaz emlékét magunkkal, hadd legyen az a pálya és emberi hivatás emelkedettebb nézőpontból vett kötelesség teljesítésére serkentő példakép.

* * *

Kérészy Barna régi papi családból származott. Nagyatyja, az 1809-ben elhunyt Kérészy István, cserépfalusi pap és alsóborsodi esperes már atyja után örökölte ott a papi szent hivatalt; így a mi Kérészynek legalább másfél század alatt egy folyolytában negyediziglen volt viselője közvetlen családjában a tiszteletes szolgálatot jelentő palástnak. — Született 1846. évi április 17-én Kérészy Mihály és Katona Zsuzsánna szüléktől Alsóvadászton, hol atyja, nagybátyja, István után lelkészkedett. A tehetséges gyermek a leggondosabb családi nevelés és a szülőföldön nyert elemi iskolai alapvetés után, korán a Múzsák szolgálatába állítottott, mert már 7 éves korában, 1853-ban a sárospataki főiskola növendékei közt találjuk, hol úgy a gimnáziumi osztályokat, mint a theologiai tanfolyamot kitűnő sikerrel elvégezte. Mint tanuló, már korán kivált társai közül. „Volt egész lényében valami, ami kiemelte őt a diákság tömegéből, magasra az átlag felett. Járása, beszéde, minden mozdulata egyénies. Szeretett, tudott rajzolni, szavalni, de kivált szavalásának, főként egyénies hangsúlyozása miatt sok bírálója volt a kákán is

csomót keresők között. A jó izlés képviselője volt minden tekintetben s épen talán ezért is igen úri diák számban járt s mert nagyon megvágogatta, hogy kivel barátkozzék, nem tartozott az u. n. népszerű diákok közé; de ő nőtt, emelkedett, gazdag kedélye mellett nem igen vette észre, hogy nincs mindenkinek tetszésére. Mint kitűnő tanuló irigyei is kénytelenek voltak becsülni, a professorai meg épen sokra méltatták s mint a tanulóként szerették.“ — Irja róla egyik kortársa.

Mint végzett hittanhallgatót, tanárai ajánlására, az iskolai előjáróság 1867-ben segédtanárul állította be, esküdt diák minőségben az akadémiába a theol. encyclopédia és héber nyelv elemeinek tanítására; ugyancsak a gymnáziumban a VI. és VII. osztályokban vallást, magyart az V. és VI. osztályokban s történetet tanított az V. osztályban.

1868-ban, mint már kápláni vizgás, a zempléni megyei Cékére ment nevelőnek a Boronkay-család 4 gyermeke mellé s itt érte őt 1869-ben, tehát 23 éves korában a miskolci lyceum fenntartó testületének kitüntető bizalma, mely őt a gymn. IV. osztályának rendes tanárául hívta meg s ő a neki előlegezett bizalmat 4 évi, itteni sikeres működésével a legteljesebb mértékben igazolta. Ő volt az első, ki a miskolci gymnáziumban a növendékeknek a gyorsírást tanította, mely buzgalmaért előjárósága 100 frt. tiszteletdíjjal honorálta. Itteni hivataloskodási idejére esik Veszprémy Zsuzsánnával kötött házassága 1871-ben, miután az egyházkerületől megnyert Bárczy-féle alapítvány kamatainak segélyével megtegye hosszabb külföldi tanulmányútról visszatért. Bejárta ez alkalommal Ausztria, Csehország, a nagynémet birodalom és Schweiß nevezetesebb városait, meglátogatta azok tudományos intézeteit, múzeumait és képtárait, a látottakat és tapasztaltakat rendszeres úti naplóba feldolgozva leírta. Naplóját Augsburg leírásával végzi, honnan Münchenbe és innen a regényes Tiroloba, majd ezen keresztül a szép Velencébe szeretett volna még eljutni, de atyjának, kit bár hanyatló korban, de testi-lelki egészségben hagyott itthon, hirtelen történi megbetegedése haza szölytton. Münchenből tehát egyenesen Alsóvádaszra sietett, beteg édesatyja látására, kit igen válságos állapotban talált, ki ez év augusztus havában, miután lelkészi szolgálatot többé nem teljesíthetett, nyugalomba lépett.

A rendelkezésemre álló idő rövidsége nem engedi, hogy érdekes és tanulságos utazásával tüzetesebben foglalkozzam, de gondolkozásának, hivatása fölfogásának jellemzésére s az ő szellemi arcképének megrajzolásához lényeges vonás gyanánt ide iktatok néhány sort Naplójából 1871. máj. 31. a 3. lapról: „Tehát holnap reggel útra indulok, hogy átlépve a kedves hazai határt, külföld néhány nevezetesebb helyiségével megösmérem. Jelentéktelen a tér, melyen gyarló erőm munkásságát fejtí ki, de ha minden egyes ember lehető tökélyvel s odaadással tölti be a társadalom azon körét, melyet sorsa számára kijelölt, akkor az emberiség feladatának magasztos célja el van érve s a legkisebbtől a legnagyobbig ugyanazon végcélra működő erők összetes hatása nagyszerű eredményeket vivand ki. — E meggyőződés érlelé

meg bennem rég óta azon határozatot, hogy ösmereteim, tapasztalataim növelése végett a külföld néhány nevezetesebb helyiségét meglátogatván, a társadalmi s tudományos élet minden ágát lehetőleg tanulmányozzam s ez által inkább képesítem magamat feladatom megoldására. Körülményeim azonban ez ideig mindig meggátoltak szándékomban s most sem tehetem ezt oly mérvben, mint óhajtanám, mert csak alig 3 hónapot fordíthatok utazásomra. Ime, ez a cél, mely jelen lépésemnél előttem lebeg; mennyit tehetek e tekintetben, körülményeimtől s Istentől függ!“

Ha Kérészy Barnáról többet nem tudánk is, már e néhány sornyi idézetből is eléggé megismerhetjük az ő cáltudatos életfelfogását, szépért, nemesért hevülő lelkének eszményies gondolkozását. Nagy kár, hogy a 354 lapra terjedő, tanúságos Napló kéziratban maradt. A földrajz, történelem és népísméret céljaira micsoda kitűnő segédkönyve és amellet kellémesen szórakoztató olvasmánya lehetett volna ez ifjúsági irodalmunknak?!

1873 tavaszán Sárospatakra választotta meg őt egyházkerületünk tanárnak, hol testvérbátyja, István, buzgó tanári munkásságával ekkor már szintén tisztességet szerzett a Kérészy-névnek.

Kérészy Barnát itt kezdtem megismerni. A Gondviselés különösképen az én sorsomat is úgy intézte, hogy a miskolci lyceumból én is ugyanazon év őszén mentem Patakra a gymnázium III. osztályába tanulóknak, melynek ő lett az osztálytanára. Nem osztályfőnöke, hanem osztálytanára. Mi még abban a szerencsében részesültünk, hogy az elemi iskolában még akkor nem volt bevezetve a szakrendszer a mai alakjában (ha rajtam állna, ma sem volna), a valláson és természetrajzon kívül nekünk minden többi tantárgyat Kérészy Barna tanított; tehát hetenként legalább 3—4, napi órán foglalkozott velünk, így ő is alaposan megismerte tanítványait, ezek viszont őt és tanár és tanítványok között olyan bensőbb, bizalmasabb viszony fejlődött ki, amilyen ma a dolog természete miatt nem lehetséges.

Még ma is élénken emlékezem azokra a benyomásokra, amelyeket az alatt a 2 év alatt, ameddig tanítványa voltam (a IV. osztályban ő tanította a magyart), az ő óráiról magammal vittem. Mindig választékos esinnal és gonddal öltözködött. — Megjelenése, alakja, fellépése, magatartása imponáló, arcán bizonyos fölényes, derült nyugodtság, melyet rossz kedv vagy indulatosság soha el nem homályosított; széleskörű tudását mi magunk is hamar megállapítottuk magunk között arról a könnyed biztosságról, mellyel különböző tantárgyait annyi otthonossággal kezelte; rend- és igazságszeretete, a jutalmazó elismerés és a dorgáló szigor böles alkalmazása, az a szinte hiba nélküli ugyanazonosság a mi, nagyon is gyors változásokra hajló ifjú éveinkben önkéntelen tiszteletet és tekintélyt biztosított a még ifjú tanárnak előttünk, a már nagyobbára ifjakká serdülő növendékek előtt. Nem aféle rideg tanári tekintély volt ez, melynek félelmes látása elől szívesen menekül az ifjú ember, hanem vonzó példánykép, mely azt a vágyat költi fel benne: „Ilyen ember szeretnék én valaha lenni.“

(Folyt. köv.)

Emlékezés Kérészy Barnára.

(1846—1922.)

— Irta és az alsóborsodi ref. egyházmegye lelkészeinek Mezőkezszeresen 1923. évi május hó 22-én tartott értekezletén felolvasta Szalóczy Pál mezőcsáti lelkész —

(Folyt.)

1877-ig volt a főiskola közbecsülésben álló, kitünő tanára, amikor édesatyjának 1876 telén bekövetkezett halála után az alsóvadászi gyülekezet egyhangúlag megnyilatkozott bizalma, a kitünő apa iránti hálás érzülettel, őt ültette az üresen maradt ároni örökségbe.

És ezzel eljutott életének második nagy fordulójához, mely őt az iskola szűk falai közül a nyilvános gyülekezeti élet és köztevékenység széles terére helyezte át és amelyre mégis nem minden belső tusakodás nélkül tudta magát elhatározni. — Alsóvadász az abaúji egyházmegye egyik legjobb jövedelmű egyháza, mint ilyen, egy kezdő ifjúnak kitüntető szerencsét jelentő állomás; az azonban csak természetes, ha őt, a meglelt férfit, a családfőt, a majdan gyermekeket tanító apát abban az életbevágó pillanatban, midőn a maga és családja jövője sorsa felett önmagának kellett döntenie, szinte tépelődés szállta meg: szakítson-e azzal a pályával, melynek munkakörébe 8 évi sikeres munka után teljesen beleélte magát, hol, mint egy megásott mederben, a tudomány csendes vizein bizton evezhetett? — fölszerű-e az akkor még nyugodt megélhetést biztosító tanári készízetést olyan bizonytalan jövedelemmel, melyet annyi esély és a falusi élet mindenféle mizériái között mindig fáradtságos munkával kell elhódítani a földtől és kiérdemelni a „*miseria plebs contribuens*”-től? és átlépjen úgyszólván minden gyakorlat nélkül arra a sokkal felelősségteljesebb pályára, hol a vallás és hit teherméltségei felett sokszor *ellenkező szelek viharában* nemcsak a saját kised csónakját kell biztos kézzel vezetnie, hanem a mások, a reábizott százak, ezrek lelkére is gondot kell viselnie?!

Ismerve a Kérészy lelkületét, úgy kellett törtenni, hogy az édes atya emléke iránti kegyelet, a szülőföld szeretete mellett, főleg a nagyobb munkát, talentomainak a minél többek javára való értékesítés szempontja esett döntő sullyal a mérlegbe, hogy meghajolt a feléje forduló bizalom előtt.

1878-ban avatták fel a Tiszanánán tartott kerületi gyűlés alkalmával, amikor is ő volt az alkalmi ünnepi szónok. Akkori szereplését az egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyve így örökítette meg a szigorú kritikus, Mitrovics Gyula tollával: „...Kérészy Barna, előbb sárospataki főiskolai tanár, jelenleg alsóvadászi lelkész... mint szintén ez alkalommal felavatandó lelkész I. Kor. III. 11. alapján tartott egy minden tekintetben kitünően kidolgozott s feszült figyelem kíséretében előadott egyházi beszédet, alaposan fejtegetvén abban, hogy: ha azt akarjuk, hogy mi lelkészek magasztos hivatásunkat betöltsük, nekünk is azon szellemben és azon alapon kell működünk, mint ezt Jézus tevő; minthogy pedig az ő munkásságának főiránya és eredménye az élő és munkás hit, továbbá a

valódi erkölcsiség otthonossá tétele volt. az élő, munkás hit és tiszta erkölcsöknek megalapítása képezi a lelkésznek mai napság is gyülekezete körében kifejtendő munkásságának főfeladatát.”

Nem vélek csalódnai azon föltevésében, hogy itt elmondott beszéde, mint a nemesen felfogott hivatással járó kötelességek teljesítésére önmagát elkötelezett férfinak, az egyházkerület színe előtt kinyilvánított ünnepélyes vallástétele nagy mértékben hozzájárult annak a közvéleménynek a kiformalódásához, mely őt hamarosan az egyházkerületi aljegyzőséggel tisztelte meg, majd a kerületi tanácsbírói hivattal és a főiskolai igazgató-tanácsossággal tüntette ki s végső fokon konventi és zsinati rendes képvisellel bizta meg — és amely másrésztől kitörölhetetlen emlék gyanánt ott maradt a tiszánánai ünnepelő gyülekezet szívében is.

10 évig volt az alsóvadászi gyülekezet szeretve tisztelt lelkésze, mely idő alatt úgy az abaúji egyházmegye, mint az egyházkerület aljegyzői tisztjét is viselte, szép örökségét, a boldogult édes atyja fáradszótlan buzgósága és teremtő szelleme által a roppant tűzvész után romjaiból kiemelt s új életre hívott egyházat a fiú kegyelet és a hű pásztor egyesített gondosságával ápolta, fejlesztette, anyagi és szellemi virágzásban tartotta. Sorsának könyvében az lévén megírva, hogy ez után még többre bizassék: 1886-ban a Gyöngyössy Sámuel halálával megüresedett tiszánánai nagy és fényes egyház választotta meg lelkészeül és pedig elterjedt jó hírneve és az itteni hivek szívében megőrzött emlék hatása alatt, melyet sem a lefolyt évek, sem a távolság nem homályosíthattak el.

Amilyen szomorú szívvel váltak meg szeretettel marasztalgot papjuktól a vadásziak, éppen oly lelkes örömmel ünnepelve fogadták őt nánai új hivei, midőn 1887 tavaszán beköszönt hozzájuk s egy életre szóló szövetségre elkötözte magát székfoglalójában. A Gondviselés kedvezése megengedte, hogy e nap ünnepi hangulata és fénye ne csak fellobbanó szalmatűz legyen, hanem mindvégig elkísérje és körülsugározza őt úgy is, mint igehirdetőt, úgy is, mint embert hivei szemében, melyre ő rá is szolgált magas színvonalon teljesített lelkészi szolgálataival és nagy emberi tulajdonaival egyaránt. — Itteni működése egyébként csak folytatása volt a Vadászón elkezdett jó munkának: a szervező, építő és fáradságot nem ismerő tevékenységnek és pedig nemcsak egyházában, hanem községében is, melynek csakhamar ő lett vezető szelleme, melynek maradandó nyomain itt, mint ott egyaránt láthatók; a külső és belső jó rend, a jó karban tartott egyházi és iskolai épületek, a nemes egyszerűséggel, de izlésesen diszitett templomban felállított orgona, a községi kisedővő intézet és annak kényelmesen berendezett épülete, a fogyasztási szövetkezet és a szintén általa kezdeményezett takarékpénztár.

Mint kitünő gazda, csakhamar magára vonta a szakkörök figyelmét is; a nemes fajú ló- és általában az állattenyésztés, kertészet, gyümölcs- és szőlőtermelés terén valóságos tekintély volt vármegyéjében; és Egerben, ebben a nagy kath. metropolisban a megyei közgyűléseknek egyik legszivebben hallgatott szónoka a tiszánánai ref. pap volt. Az ő nevéhez fűződik a Füzesabonytól Kis-

köréig, Tiszanánán keresztül húzódó, mintegy 20 km. hosszú kőút létesítése, mely különösen télvíz idején, az ismeretes alföldi sártenger közepette áldásává lett egy nagy vidéknek. Sokoldalú tudását, idejét meg is használták a száma nélkül való kiküldetéseken és megtisztelő megbízatásokban; ezek, valamint az egyházkerület által reá ruházott tisztségek folytán: a kerületi gyűlések, főiskolai ig.-tanácsai, konventi ülések, több ízben zsinati tárgyalások sokszor huzamosabb időre elvonták otthonától, el íróasztalától, el a belső, csendes szemlélődéstől, amiért aztán bár a tollnak is mesteri kezelője volt, irodalmilag nagyobb munkásságot nem fejthetett ki.

S míg, amint láttuk, úgy egyházi, mint polgári téren siettek meghasználni az ő nagy tehetségeit: addig itthon, új egyházmegyéjében jó ideig nem méltányolták őt s talán indigéna voltára tekintettel, csak megkésve fordult feléje a közbizalom, amikor — igaz, hogy nagy egyértelműséggel — megválasztották tanácsbírónak, de ezt a megtiszteltetést ekkor már egyházkerületi tanácsbíróságára való hivatkozással elhárította magától; akik azonban közelebb állottak hozzá, tudják, hogy e választás el nem fogadásának valódi oka: eddigi mellőztetése volt. Sokan ennek a lépésének tulajdonították, hogy később vezető állásokba nem emelkedhetett. Hanem azért azután sem volt nálánál szorgalmasabb látogatója egyházmegyei gyűléseinknek, honnan fontos ok és igazolás nélkül soha el nem maradt s amelyeken a napirenden levő ügyek tárgyalásánál alapos törvényismeretével, kiváló szónoki képességével, éles ítélő tehetőségével és higgadt, szabatos előadási modorával szinte versenyen kívül állott közöttünk s felszólalásai után rendszerint már csak a határozat kimondása következett.

A Tiszanánára menetelét követő második évben, 1888-ban, miután első házassága felbomlott, újra nősült, házastársul bevén a nagymiveltségű Boronkay Mária úrasszonyt, kinek egykor, az ifjúság rózsás hajnalán nevelője, talán már akkor is eszménye volt s kivel annak haláláig, 13 éven keresztül zavartalan boldogságban élt, hogy aztán még 21 évig fussa most már az özvegyesség gyászfátyolával is átszótt s végül még súlyos testi szenvedések tövisével is megrakott, de mindenkor az Úr igaz szolgálójához és egy nagy keresztyén lélekhez méltó türelmes meghódolással, magas kötelességtudással végig küzdött nemes életpályáját.

Ez a külső kerete a Kérészy Barna 76 évre terjedő életének, melyből 53 esik az iskola és egyház szolgálatára; vagyis 8 évig mint tanár, 45 évig mint lelkész szolgálta Isten és embertársai ügyét.

Ebben a nagyméretű keretben jelenik meg előttünk, emlékezésünk folyamán az ő szellemi arcképe, melyet e három szóval jellemezhetek leghibebben: *ő tudott, akart, cselekedett*. E három tényező alkotta egyéniségét; hatásának titka pedig egyéniségének sajátosságában rejlett, abban, hogy kiváló tehetségeit kiváló módon tudta érvényesíteni. Az ő módján. Valóban, az ismeretes francia közmondás: „*Le style c'est l'homme*” (írasmódjáról ismerhetni meg az embert), reá különösen alkalmazható volt; ahogyan ő írt, amicsoda gond, rend, pontosság, izlés, esz és szabatoság nyilatkozott

meg formás, szép betűiben, leveleiben, dolgozataiban, példányszerűen vezetett számadásaiban: ugyanazon stylszerű tulajdonok jellemezték beszédeit, tetteit s általában benne a hivatás emberét. Hivatását s azzal együtt hivatalát is nem §§-ok szerint, hanem eszményi magaslaton értelmezte; az ő cánona az evangéliom parancsa volt: „*Ti vagytok a földnek sava, a világ világossága, legyetek tökéletesek!*” Ezek voltak egyszersmind eszményei is, ezek szolgálatába állította legjobb tehetségeit, fel egészen az általa elérhető magasságokig. Az is volt ő sokakra, gyülekezetére nézve pedig bizonyára: *világító szövétnek* fényes elméje és tudományos készsége révén, *az élet sava* meggyőződéstől áthatott, életpéldájával is megbizonyított igehirdetésével és közhasznú tevékenységével. Ilyenül szerették őt azok, kik szárnyaló szellemében gyönyörködtek; ilyenül becsülték, tisztelték gyülekezeti hívei is, kik büszkék voltak az ő kiváló papjukra.

Magas színvonalon álló izlését, gondolkodását és önérzetes viselkedését még kivételesen sem volt hajlandó a népszerűsködés ősleő árfolyamára lebecsülni; nem akart, nem tudott közönséges lenni s éppen ez oldaláról érték őt téves ítélezések, melyeket azonban az ő öntudata fölényes nyugalommal viselt el.

Szigorúan az egyetemes papság alapelvein állva, távol tartotta magát mindattól, ami legtávolabbról is a rendi papságra emlékeztet; papi mi voltában is arra törekedett, hogy benne az ember adjon súlyt a hivatalnak, nem pedig megfordítva; elvi álláspontjával nem tartotta összeegyeztethetőnek sem a formaruhát, sem a lelkészeknek külön testületbe tömörülését.

Mint önzetlen és meggyőződéses ember, az igazságot semmiféle melléktéketnek, avagy még *tekintélynek* sem rendelte alá, hanem félelmetlen egyenességgel szószóloja volt annak mind alkalmas, mind alkalmatlan időben.

Egyházkerületen, igazgató-tanácsban, konventen és zsinaton úgy ismerték őt, mint az önálló gondolkodás, a bátor vélemény-nyilvánítás emberét.

Odahaza, házában az ügyes-bajos emberek szives tanácsadóját, készséges segítőjét, a vendégszerető, páratlanul figyelmes házigazdát, az önzetlen barátot, mindenek felett pedig a végtelenül gondos, szerető családfőt, a jó apát tanultuk ismerni benne. Első és második házasságából származott 2 fia és 3 leánya, kiket mind szárnyaikra bocsáthatott és reményteljes unokái képezték igazi boldogságát, büszkeségét.

Végzetes betegsége, melyet eleinte orvosai sem ismertek fel, mintegy 15 évvel ezelőtt lepte meg. Ha közéleti szereplésénél megszoktuk az ő férfias erélyét: a reá zúdult testi szenvedések tüzeiben nagy lelki erejét bizonyította be egészen a csodálatosságig. Életveszélyes orvosi műtétre az ember rendszerint egyszer is nehezen határozza el magát: ő 11 szer vetette alá magát e keserves próbának, — élni *akart* még kiskorú gyermekei érdekében. Ilyen módon rövidebb-hosszabb időre visszaszerezte egészségét, sőt már-már úgy látszott, hogy végkép megszabadul a veszélyes kórtól, mert évekig nem jelentkezett az; ismét visszajött régi jó kedélye, munkakedve.

(Vége köv.)

Emlékezés Kérészy Barnára.

(1846—1922.)

— Irta és az alsóborsodi ref. egyházmegye lelkészeinek Mezőkeresztesen 1923. évi május hó 22-én tartott értekezletén felolvasta Szalóczy Pál mezőcsáti lelkész. —

(Folyt. és vége.)

1921. év nyarán azonban megint megjelent a fenyegető baj s magas kora miatt nem lehetett többé megoperálni; ettől fogva sorsát megpecsételve látta. Egy vértanú elszántságával nézett a kikerülhetetlen végzet elé; bámulatos önuralmával meg tudta nyugtatni érte esengő kedveseit, hogy állapota nem aggasztó, végezte soknemű teendőit, mint rendesen. A Gondviselés kegyelme e baljóslatú napok megédésítésére tartotta föl számára azt a nagy boldogságot, mely atyai szíveről az egyetlen, utolsó gondot is elhárította: megérhette forrón szeretett kedvence, Mariska leányának mennyekzóját s akik őt ez alkalommal túlboldogan, erejének s kedélyének teljességében tevékenykedni látták: nem is sejtették, hogy ő már ekkor a szó betű szerinti értelmében „a halál árnyékában“ járt. — 1922. év április első napjaiban állapota válságosra fordult s rövid, 14

napi kínos szenvedés után, április 20-án a halál álmára szenderült. — Temetése április 22-én, az elhúnythoz méltó gyász- és részvét impozáns megnyilatkozásai között ment végbe. Koporsója felett a templomban püspökünk mondott megható gyászimádságot, a sírnál pedig én intéztem hozzá, szívem szerint, rövid búcsú Isten hozzádot.

Nt. Lelkeszi Értekezlet! Tanúlságos, szép pályafutás volt a Kérészy Barnaé! Eszményekért, ernyedetlen munkában, nemes kötelességtudással futotta meg hosszú pályáját. Volt része a választottak dicsőségében, volt része a választottak megpróbáltatásában, a szenvedésekben is. És ha a pálya emberének legszebb jutalma a méltánylás, az elismerés azok részéről, akikért munkálkodik: neki ebben is volt része életében és halálában egyaránt; mert hivei szerették és becsülték, az ő nemes céljait megértették, halála után pedig a legszebb emléket állították nevének, mert ha lelke letekintve látja, ki foglalta el az ő üresen maradt helyét: ott, az idvezültek honában is boldogan mondhatja: „ez az én szerelmes fiam!“

Nemde? egy ilyen életpálya elvégződhetik a sírnál, de hatása, emléke fennmarad, mint példa, mint intelem a nemes cél felé való törekvésre. Fény nevére! Áldás emlékére!

Tóth Béla alsóborsodi ref. esperes, miskolci lelkész emlékezete.

— Irta és elmondotta Mezőkeresztesen, 1923. évi május hó 23-án: Demes Péter, miskolci ref. leányimn. vall. tanár. —

Csaknem egy egész egyházmegyére való lelkész emlékét hívtuk vissza a halál országából. Azért mégis szenteljünk még egy néhány percet a múltak emlékezetének és elevenítsük meg annak boldog emlékezetét is, aki mindig elől járt, amíg közöttünk élt, a „primus inter pares“: a Tóth Béla, miskolci ref. lelkész, alsóborsodi ref. esperes emlékezetét is.

Ahol Tóth Béla megjelent, a társaság felüdült, a vita magasabb lendületet vett, a barátok között mélyebb érzelmek mozdultak meg, az ellenségek között szelidebb árnyalat felé hajlott az ellentét: azért, ha boldog emlékezetét idézzük, emeljük most is magasabbra gondolataink lendületét, engedjünk mélyebb hullámozást lelkünk érzelmeinek. Álljunk oda, ahol Isten örökkévaló terve születnek s pillantsunk bele a teremtő titkainak mélységeibe.

Itt a titkok mélyén születendő csodás, fenséges világtervek akarása: egy-egy terve. Minden isteni akarásnak itt a földön egy-egy munkása születik. Minden bölcsőben szendergő „cserépedény“-re reá leheli az alakuló világ leheletét s az a „törékeny cserépedény“ megtelik égi olajjal, az isteni lélek szikrája lánggra lobbantja. Elkezd égni, lángolni s áttüzesedve, átizzva mindjobban és jobban hevül. Aztán minél inkább hevül a láng, ég az élet, annál inkább kristályosodik az égő hevületben ki az: Isten embere.

„Isten embere! Ilyés szállj le!... Mózes,

isten embere: jöjj fel!“ és az Úr hívó szavára megelevenednek a Karmel-hegy ormain az áldozati tüzek, — a Sinai szent hegyén felhangzik az Isten igéje, nemzetek köbe vésett törvényei és... és megindul, folytatódik a világalkotás nagy munkája. A művész ecsettel, festékekkel a vásznon, finom vésővel és kalapáccsal a márvány kövön, az édes hangok bűbajos zenéjének harmoniájával, a bölcs lelkeknek szárnyaló gondolataiból, nagy szellemek hódító eszmeiből, áttüzesedett szívek érzelmeiből Isten emberei építik Isten országának fenséges dicsőségét aszerint, amint az öntudat arany szállával átfűzi az örökkévaló Isten gondolatának akarását.

Tóth Béla. Isten embere! mint Mózes, mint Ilyés. Próféta, akinek volt küldetése elhívása. Ez a hivatás: Isten adta tehetségeit: a benső, lelki nagyságot, az értelemnek fényét, az érzelmeknek a mélységét, az akaratnak ellenállhatatlan hatalmát, bele vinni abba a darab világba, amelyet neki adott az Úr örökkévaló terve. Reá világítani az igazságnak rejtett titkaira, érzelmeinek mély tüzével felkelteni alvó eszményeket, örök igazságok szolgálatára s alkotó munkára sarkalni a tétlen világot.

Tóth Béla. Az Isten embere! Mert ehhez a hivatáshoz volt benne prófétai jellemerő. Elszántság szuverén hatalma. Mert olyan közvetlenül tudott meglátni, szemlélni s a lelkében átforrósodott szemlélet olyan tisztán kristályosodott itéletté.

Értelmi fölényének igazsagai csodás erővel vetődtek reá a körülötte levőkre s a mély érzés harmóniájával összhangban lelki nagyságától fényt nyernek a magaslatok s az alatt járó lelkek is magasabb lendületet vesznek. Mert Isten emberei amikor lángolnak, világítanak, ítéletet mondanak, akkor is valami csodás gyöngödséggel, szelid nyugalommal hatnak s úgy vonzanak és úgy megnyugtának, amikor közelükbe érkezünk! Ah! mennyiszor éreztük e csodás hatásokat!

Mert Tóth Bélát akár a hivatalban, akár a közéleti szerepléseiben, akár szeplőtlen politikai munkájában, akár szerettei, akár barátai között nézzük: az Isten emberének nemes vonásai domborodtak ki egész lónyén.

Volt benne valami nemes intelligentia, melyet tudásának alopssága és mélysége s a gazdag és tömör érzelmi motivumok adtak. Törhetetlen igazságszeretet s annak hűségese szolgálata, etikai tisztasággal és fedhetetlenséggel vonta be mindén tettét. Ehhez járult végtelen szerénysége. Még abból a korból való volt, amelyből egyéniségek, jellemek kerültek ki már az iskolák falai közül. Nem a mai kor gyermeke volt. Ezeknek van valami kiküthatalan, sajátos jellemvonásuk. Ezeket, ha tudományuk szerint mérlegeljük: életük és ha életük szerint itéljük tudományuk cáfolja meg.

Tóth Béla. Isten embere. A dolgokra egyszerű reá mutat, úgy, amint vannak s azonnal ítéletet is mond felettük. Ezért nincs egyetlen szava, amely ne az életre mutatna és életének nincsen egyetlen mozzanata, amelynek alapja nem komoly ítélet igazsága volna. Ismeri tisztán a dolgot, amelyről szól, tudja azt is, hogy kinek szól s tudja az időt is, amikor szólania kell. És milyen mélyen bele tudott pillantani az emberek lelkébe és milyen hamar megtalálta, amit keresett. Mert a szíve gazdag volt. Ismerte az emberi lélek értékeit és azt kereste a mások lelkében is. Őszinte, nyílt lelkülete mély etikai felfogással értékelt s ennek az értékelésnek az alapján mond ítéletet. A kor, amelyben kifejlődik és él a rationalismus, az orthodoxia és a modern eszmék keletkezésének, fejlődésének a kora.

A rationalismus unalmas, kimért formákkal, szörszálhasogató tudálékosságával, az orthodoxia skepsisével, amely semmi másban nem hisz, csak a maga megcsontosodott rendjében, reá fekszik s akadályozza az emberi lelkek öntudatos, derült és összhangzatos kiadását, egészséges világnézetben való kifermálódását. És az, aki nem tud hatása alúl menekülni, a fejlődő világ forgatagában csak hánykodik, hadonáz, kapkod a zürzavarban. Tele van izgalmakkal, szenvedelmekkel; elégedetlen mindennel. Ostoroz csak mindent: múltat, jelent, jövőt; mert semmit sem ért, semmit sem lát tisztán, semminek sem látja meg igazságát és semminek sem tudja mérlegelni az értékét.

Tóth Béla, Isten embere. Nem e világból való. Rationalis részletezéssel nem aprózza, áttekinti és egyenesen mutat reá az igazságra; értékeli és ítéletet mond. Az orthodoxia megcsontosodott maradiságát áttöri messzelátó, áttekintő, világosan értő szellemereje. Mert minden revelációja mögött, minden ítélete mellett ott áll egyé-

niségének, jellemerejének benső harmóniája. Isten embere! Eszmék, szellemi harcok tusájában tájékozott vezér, nyitott szemmel itéli meg a helyzetet, céltudatosan jelöli ki a tenni valókat. Ő maga is fejlődik, halad.

Azokban a sorsdöntő órákban, amikor a kommunizmus vihara dúlt és amely időre esik esperesi hivataloskodása, csak az ő egyéni kiválóságai tudták az ügyeket úgy intézni, hogy sem a harcosok, sem az egyház nem kapott gyógyithatalan sebeket. Mennyi bölcs mérsékléssel tudta az ő nyugodtsága csendesíteni a dúló szenvedélyeket; mennyi lelki erővel tudta biztatni az elcsüggedő sziveket, mennyi elsimitott ellentét mutatja tapintatát, amellyel megőrizte a kilengések által veszélyeztetett állapotokat.

És hogy tudott szeretni, tűrni és megbocsátani, a nagy lelkek csodás, lemondó áldozatával. Hogy tudta szeretni barátait s milyen nemes erővel fegyverezte le ellenségeit.

Mert betöltötte hivatását.

Isten embere volt! A szeretetnek, a barátságának, a közéleti tevékenységnek, az igazi emberiségnek, mint eszménynek típusává lenni, mind magasabbra és magasabbra törni — a cél felé és a kifermálódott, áttüzesedett, izzó prófétai léleknek Isten adta képességeivel belekapcsolódni az Isten tervei szerint alakuló világba s azt alakítani, megdicsőíteni: ez volt az ő élete.

Ez az élet 1871-ben az emődi ref. papilakban kezdődik. Egy református papi házban, amelynekből sok jellemes, puritán munkása került ki a magyar kulturának. 1890-ben érettségizik a miskolci ref. gimnáziumban. 1894-ben papi vizsgát tesz a sárospataki theológián. A tehetséges és társai közül kimagasló ifjú vezérszerepet tölt be a diákkélemben is. Vezére a nagyra törő akarásnak. Több éven át édes atya mellett káplán volt, majd harsányi, később a mezőkeresztesi gyülekezetnek volt szeretett és felejtethetlen lekipasztora. Innen a miskolci egyházközség hívja el édes atya örökébe, mint lelkészt. De utóda lesz az édes apának később az alsóborsodi egyházmegye esperesi székében is, tagja az egyetemes konventnek és a zsinatnak, valamint a miskolci ref. leánygimnázium és a sárospataki főiskola igazgató-tanácsának, Borsodvármegye törvényhatósági bizottságának. Mindenütt egész ember, szerető és szeretett barát. Minden állásában egyéniségét átfonta szeretetreméltósága, tiszteletet ébresztve, szeretetet támasztva megbízható, kristálytisza etikai jellemzilárdságával és fedhetetlenségével. Ez az áldott földi élet végződött el hirtelen, váratlanul 1922 nov. 2-án.

Szeretetre méltó egyénisége a hív munkásnak, a barátnak itt él kitörülhetetlenül az emlékezetünkben... prófétaságra elhívott lelke az örökkévalóságban.

Ez az Isten emberének élete!

Áldás emlékére!

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed	500— "
				Nyolcad	250— "

TARTALOM. Püspöki jelentés. (Folyt. köv.) — *Harsányi Zsolt*: Patak. (Költemény). — A tiszánineni ref. egyházkerület tavaszi közgyűlése. — Vegyes közlemények.

Püspöki jelentés.

— 1923. június 5. —

Múlt évi jelentésemet azzal kezdtem, hogy a drágasági hullámok mind jobban tornyosodnak és a vizek már már ajakinkig érnek. Ma már azt mondhatom, hogy a hullámok átesaptak fejünk felett, valósággal fuldoklunk az áradásban, mindazok, akik készpénzfizetésre vagyunk utalva. A drágaság növekedését a magam szomorú példájával szemléltethetem. Fűtőanyagra 1920/21-ben 32000 K-t, 1921/22-ben 50,000 K-t, 1922/23-ban 222,000 koronát adtam ki, 1923/24-ben szerencsésnek mondok magamat, ha 500,000 K elég lesz. Ebben a képtelen helyzetben valósággal nélkülözésre, vagy nagy adósság felszedésére lettem volna kárhóztatva, ha az alsóborsodi és gömői egyházmegyék gyülekezetei tekintélyes összegű szeretet-adományukkal, amit a nagy Sinay debreceni püspök „subsidium charitativum“-nak nevezett, segítségemre nem jönnek, — miért is a nevezett két egyházmegye vezetőinek és közönségének a legmelegebb köszönetemet nyilvánítom.

A magyar kormány ez évben is tetemesen emelte úgy az egyházkerület, mint a lelkészek és a püspök államsegélyét, azonban korántsem olyan arányban, amilyenben a drágaság növekedik. Itt valami radikális segítséget kell találni, amire rámutatni azonban nem az én feladatom.

A városi lelkészeknél még szomorúbb helyzetben vannak a lelkészözvegyek, árvák és nyugdíjas lelkészek, kiknek azonban úgy az állam, mint különösen egyházmegyéink, elismerésreméltó áldozatkészséggel támogatásukra jöttek s hiszem, ezentúl még nagyobb mértékben segítségökre lesznek.

Külföldi testvéreink közül a schweiziak 35000 K segélyt küldtek egyenesen a városi lelkészek részére. Dr. Boér Elek főgondnok útján pedig amerikai testvéreink küldtek charitativ célokra 200.000 koronát, melyet az egyházmegyék osztottak ki. A tavalyi kilátásban volt évi 10,000 dollár (mai értékben 52 millió K) segély azonban eloszlott, mint a buborék.

Lelkészeinket, illetőleg közpénztárainkat erősen sujtja a kormány azon intézkedése, hogy a lelkészeknek hivatalos útra engedélyezett féljegy kedvezményt f. év január 1-vel megvonta.

A folyton növekvő drágaság nehéz helyzetbe hozta hivatalos lapunk, a Sárospataki Ref. Lapok anyagi helyzetét is, amiről külön előterjesztés lesz közgyűlésünk asztalán. Tekintettel arra, hogy a püspöki körlevelek közlésével az egyházkerületi pénztárt legalább is évi 200,000 K kiadástól mentesíti, a megfelelő anyagi segítséget feltétlenül megérdemli.

A nagy áreltolódásokkal függ össze, hogy az egyházkerületi számvevőszék, a Fonciere biztosítótársaság kimutatása alapján, megállapította azoknak az egyházaknak névsorát, melyek épületeiket a mai viszonyokhoz képest alacsonyan biztosították. Ezeket az egyházakat körlevélben felhívtam, hogy a biztosítási értéket, saját érdekekben, megfelelőleg emeljék, ami a nagy többségnél meg is történt, de mégis maradt néhány egyház, mely ebbeli kötelességének még ma sem tett eleget. Ezekről külön intézkedést fogok kérni.

De fordítsuk tekintetünket kedvezőbb tájakra. A hivek buzgósa, templomlátogatása, áldozatkészsége az elmúlt évben is szépen emelkedő irányt mutat. A harcok orgonájává öntött harangok, melyeknek helyén szomorú üresség tátongott tornyinkban, most egymás után visszaszállnak, mint a nagypénteki harangok Rómából s az addig néma tornyokból zengő szóval hirdetik az Isten dicsőségét, a hivek vallásos buzgóságát. Milliókra megy az az összeg, melyet egyházközségeink vagy buzgó hiveink, erre a szent célra fordítottak. Csak mint kiemelkedő és minden dicséretre méltó példát említem meg, hogy özv. Ujhelyi Miklósné sz. Tavassy Kornélia ág. ev. vallású urnó, elhunyt férje, miskolci egyházunk egyik érdemes presbitere végakarátának megfelelőleg, az üresen álló avasi toronyba egy 6 mázsa 75 kilót nyomó „fis“ hangú harangot ajándékozott, 1.600,000 K áldozattal. Ezzel kapcsolatban jól esik jelentenem, hogy úgy az új templomi, mint az avasi templom orgonáinak helyreállítása is folyamatban van, valamint az avasi templomtetőnek megújítása is.

Egyházközségeink vagyoni adatairól a következő összesítés ad képet. (A második oszlop a tavalyi összeggel való egybevetés eredménye).

Adakozás	16 291,372 K	12.650,158 K
Építkezés	24.550,478 "	20.008,413 "

Együtt több a tavalyinál 32.658,571 K-val.

Bevétel ...	77.502,766 K	56.440.672 K
Kiadás ...	66.103,847 „	47.973.337 „
Maradvány	11.398,919 K	8.467,335 K

A leltári átlagot pedig a következő számok mutatják, azonban tavalyi határozatunk szerint az 1914. évi értékelésben.

Épületek ...	27.810,750 K
Földek ...	20.241,025 „
Ingóságok ...	2.727,599 „
Tőkék és alapok ...	15.258,165 „
Alapítványok ...	1.827,989 „
Hasznos jogok ...	107,447 „
Összes vagyon ...	67.972,975 K
Összes teher ...	5.873,169 „
Tiszta vagyon ...	62.599,806 K.

Meg kell azonban jegyezni, hogy ez a kimutató sem egészen megbízható, mert az 1917. évi kimutató szerint az integer tisztáninnyi egyházkerület egyházainak tiszta vagyona összesen kerek 50 millió volt, tehát ma némely tételeket magasabban értékelték, mint 1917-ben. Azt is megjegyzem még, hogy az összes teherből 3.524,230 korona az alsózempléni egyh.-megyére esik.

Az 1922. évi népmozgalmi adatok mellett közlöm az 1921. évi állapotot s a harmadik oszlopban a kettő közötti különbséget.

Lélekszám ...	189,657	188,411	1,246
Született ...	6,433	6,492	-59
Meghalt ...	4,289	3,167	1,122
Tiszta házasság ...	1,398	1,625	-227
Vegyes „ ...	695	702	-7
Összes „ ...	2,093	2,327	-234
Rev. javunkra ...	206	199	7
„ kárunkra ...	158	108	50
Nyeresség tehát ...	48	91	-43
Áttért hozzánk ...	94	87	7
Kitért tőlünk ...	77	65	12
Nyeresség tehát ...	17	22	-5
Konfirmált ...	3,524	3,491	33
Urvaországával élt ...	316,927	257,630	59,297

Örvendetes jelenség az úrvacsorázók számának erős megnövekedése. Aggasztó jelenség a lélekszám csekély szaporodása, a születések és házasságkötések apadása, a halálozás aránytalan növekedése. A vegyes házasságok %-számának emelkedése 30%-ról 33%-ra. A reverzálásnál és áttérésnél ugyan még most is előnyben vagyunk a más felekezetűekkel szemben, azonban a kárunkra kötött reverzálisok és a kitérések száma erősen növekedett, ehhez képest nyereségünk a tavalyihoz képest 43-mal, illetőleg 5-tel csökkent. A számoknak e szomorú tanúságait a leghatályosabban ajánlom lelkész társaim és a presbiteriumok figyelmébe.

*

Az iskola-ügyet ez idő szerint két nagy kérdés dominálja, a jogakadémiai tanárok és az elemi iskolai tanítók államsegélyének kérdése.

A jogakadémiai fájának gyökerére már Vass miniszter vetette a fejszét 1921-ik évben, 112,184. sz. alatt kiadott rendeletével, mely szerint a felekezeti jogakadémiákon ezentúl választandó tanárok

részére állami fizetésekiegészítést és azzal járó pótlékokat megállapítani nem fog.

Ez intézkedéssel szemben az Egyet. Konvent 1922. évi 51. sz. határozatában kimondotta, hogy „Feltétlenül szükségesnek és a felekezeti jogegyenlőség folyamánának tekinti azt, hogy mindaddig, míg hazánkban felekezeti jogakadémia egyáltalán lesz, ref. egyházunk se maradjon jogi főiskola nélkül.“ Ehez képest a három ref. jogakadémia tanári karát és fenntartóit felhívta oly tartalmú megindokolt munkálat készítésére, mely számoljon azzal az eshetőséggel, hogy az államsegély megvonása esetén, akár mind a 3, akár csak egy közös ref. akadémia miképpen lehetne saját erőforrásainkból fenttartható.

Hangsúlyozni kívánom, hogy az idézett konventi határozat nem feltétlenül mondotta ki a három vagy egy jogakadémia fentartásának szükségességét, hanem csak addig, míg más felekezeti jogakadémia egyáltalán lesz.

Vass miniszter kezdeményezését tovább vitte és befejezte utóda gr. Klébersberg Kunó, midőn 1923. jan. 5-én 2614—1923. IV. sz. a. kelt intézkedésében értesítette az összes felekezeti jogakadémiák főhatóságait, hogy az 1922. évi VI. t.-c. 4. §-a és az 1922. évi XVII. t.-c. 8. §-a alapján az összes felekezeti jogakadémiák államsegélyeit 1923. június 30-iki határidővel beszünteti, minél fogva felhívja az illető főhatóságokat, hogy a fenntartásuk alá tartozó jogakadémiák működését az 1922—23. tanév végével szüntessék meg.

(Folyt. köv.)

Patak.

— Irta: Harsányi Zsolt. —

Rácz Lajosnak ajánlom.

Hős vértől pirosult gyásztér mily sok van e földön,
Melynek a zsarnoki góg tépi le szent keretét!
Ah, ki Mohácsot olyan fenséges versbe ölelted,
Szódra ma hányszor több gyász zokogása felel!
Rettenetes rontását Versaillesnak, Trianonnak
Milyen vers tudná sirni ma érdeméért?
Ámde a gyász ma elég. A törött kard ül hüvelyében
És ma az árva magyar hű keze könyvet emel.
Mint fenséges Rákóczi zord Marmara partján,
Ugy Magyarország most földre szorítva liheg.
Ámde miként a Mikes keze akkor fogta a tollat,
És a dicső, mély tűz benne tovább ragyogott,
Vedd a Mikes szerepét, Sárospatak, ifjaid anyja,
Éljen benned a tűz ihlete, lángja tovább.
Nem gyásztér vagy, szép Patak, s nem előntve piroslik
Itt a piros, teli vér, mely melegen lobogó, —
Ifjaid arcán szent rózsákkal gyúl ki a vér ma,
És nem az alkonyi szín, — hajnali pirkadat ez!
Nézz itt szét! Akik áldott kebleden éltük az élet
Hajdani szép tavaszát, íme köszönni jövünk,
És nem a szó, nem a vers, nem a szíves hangú köszöntés
Adja neked, mi tiéd. Más az igaz köszönet:
Annak a hévnek örülj, mit lelkes, tiszta szívünkbe
A te csodás levegőd színmagyar íze adott.
Tőled kaptuk, sáfárkodtunk ezzel a hévvel,
Férhíhítünkben is él s ime ma is fiatal!
Csengő szóval, messzire zengő tárogatóval
Szívem erős, magyaros, nagy hite hirdeti ma:
Hajnalodik, magyarok! A keresztyén, tiszta magyarság
Háláját míg így tudja megülni Patak.

Addig sem Patakot nem féltjük, sem fiait nem,
 S fellegek árnyain át bízva tekint a szemünk.
 Még gomolyog feketén, szomorún a fellegek árja,
 Ám akiben mi hiszünk, túl van a fellegeken.
 Te, kit erős várunknak hívni Patak tanított meg,
 Irgalmaddal, Atyánk, nézz le reánk kegyesen.
 Áldd meg a vén falakat, bástyáit a drága Pataknak,
 S mely neki hálát ad, áldd meg ezerszer a szót.

A tiszáninnyi ref. egyházkerület tavaszi közgyűlése.

A tiszáninnyi egyházkerület tavaszi közgyűlése Miskolcon f. évi június hó 5-én tartatott meg, melyen a gyűlés tagjai nagy számban jelentek meg és mindvégig élénk érdeklődés mellett tárgyalattak le a bő tárgysorozat. A gyűlést Dr. Révész Kálmán püspök szíveket megragadó s Istenhez emelő buzgó imája vezette be. Dókus Ernő főgondnok ezúttal is a művész biztonságával és hűségével festette meg a helyzetképet egyházi és közállapotainkról, melyhez a háttér az ő egyházáért és hazájáért rajongó benső érzületének bízó hite s törhetlen reménye adta meg. A tartalmas, szép megnyitó után annak megállapítása mellett történt meg az alakulás, hogy csak nagyon kevesen maradtak el, azok is különösen fontos indokból, a hivatalosak közül. Az osztatlan, nagy érdeklődés középpontja a sárospataki jogakadémia létének, vagy nem létének egyre szorogatóbb nehéz kérdése volt és csak a Dr. Révész Kálmán püspök szellemes könnyedsége, eleven közvetlensége volt alkalmas arra, hogy a figyelmet e központi kérdéstről elterelje arra az időre, míg megtette jelentését 1922. évi egyházi közállapotainkról. A nagy tetszéssel fogadott püspöki jelentés a főgondnoki megnyitó sorsára jutott, egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktattatott. — Már a püspöki jelentéssel kapcsolatban állást foglalt a közgyűlés a jogakadémia ügyében abban az irányban, hogy biztosítani kívánta a maga számára az utolsó szót arra az esetre, ha a tárgysorozatban utóbb szönyegre kerülő ügyben hozandó érdemi határozata fenn az illetékes tényezőknél kívánatos és remélt eredményre nem vezetne. A gyermekéért aggódó anya kétségbeesett küzdelmének kepe ez, amelyben megtartást a tudomány bölcsességénél keres, de szívében kész az elhatározás, hogy ha nincs más remédium, odaveti magát a küzdelembe a betegágy mellé a roskadásig ápolásra kész szeretet. Ez a szerep a szükséghez képest a közel jövőben összehívandó rendkívüli egyházkerületi közgyűlésre vár s az ez iránti intézkedés az elnökség kezébe tétetett le. Ugyancsak a püspöki jelentéshez Farkas Géza részéről történt felszólalásra mondta ki a gyűlés a felszólaló megnyugovására is, hogy az egyházkerületi intéző bizottság működését továbbra is szükségesnek tartja annyival is inkább, mivel a nagy gyűlések költségei megbirhatatlanok s az egyházalkotmányi szépséghiba is alighanem rövidesen megkapja a maga tapaszát e modern közigazgatási szervnek az egyházalkotmányba törvényhozási úton célbavett becikkelyezésével.

A püspöki jelentéshez több határozat fűzetett, amely a gyűlési egyéb határozatok között alább

sorolttatik fel. E határozatokat előhívó javaslatok előterjesztésében megszakítás állt be, hogy tárgyhöz jusson a felcsigázott várakozás és egy pontra irányított figyelem. Ez a pont a sárospataki főiskola jogakadémiájának vajúdo ügye volt. Az ügyet Dr. Trócsányi József adta elő széles alapon, hatalmas, bár elszomorító gazdasági megvilágításban. Alaposan megindokolt javaslata határozattá lett, mely szerint az egyházkerületi felterjeszti a sárospataki jog és államtudományi kar által elkészített, gazdag anyagot felölelő, a köziskolai szék és a főiskola igazgató-tanácsa által elfogadott, mintegy 6 ívre terjedő „Memorandum”-ot a ref. Egyetemes Konventhez ama kérelemmel, hogy a Konvent ismételtén kérje és sűrűsse a m. kir. vall. és közokt.-ügyi miniszternél az 1848. XX. t.-c. alapján a jogakadémia fentartására szolgáló államsegély folyósítását, a legkomolyabb formában kérje és kívánja a jogi oktatásnak évtizedek óta megérett, de mindeddig elodázott, elengedhetetlen követelményt képező reformját, mint amely hivatva van megoldani a jogász nemzedék túltengő elszaporodásának súlyosan latba eső szociálpolitikai problémáját; kéri továbbá az Egyetemes Konventet, hogy arra az esetre, ha a m. kir. kormány továbbra is állná az államsegély megvonását, mondja ki, hogy egyetlen ref. jogakadémia fentartását magasabb ref. egyházi közérdeknek tekinti s erre a sárospataki ref. jogakadémiát jelöli ki és azt az Egyetemes Egyház jogi főiskolájának nyilvánítja.

Egyébként a közgyűlés lefolyásáról az itt, szinte pontonként közölt határozatok rövid összefoglalásában adjuk az érdekeltek és érdeklődők számára a tájékoztatást, mint olyat, amely hivatva van pótolni a magas árak miatt az egyházkerület által ma is kiadhatatlan nyomtatott jegyzőkönyvet.

A határozatok az egyes előadók által előadott ügyek csoportja és nem a tárgyalás sorrendje szerint sorakoznak itt.

Lengyel István javaslatában elfogadott egyházkerületi határozatok:

8/a) Az abaúji, alsóborsodi és felsőborsodi belmissziói bizottságok megalakítása tudomásul vétetik, ugyanennek megalakítására és bejelentésére Alsózemplén és Gömör-Torna felhivatik. Kerület belmissziói bizottságát megalakítja püspök és főgondnok elnökle alatt, tagjai esperesek, egyházm.-i gondnokok, továbbá Forgács Gyula és dr. Páhy József lelkészek.

8/b) Egyházmegyéknek a ker. tanügyi bizottságba kiküldött képviselői bejelentetnek s Fodor Gy. felhivatik a bizottság megalakítása iránti intézkedésre.

15. Sárospataki Ref. Lapok részére a költségvetésben már felvett 30,000 kor.-án kívül még 70,000 kor. folyósítatik s a f. év II. felére előfizetési díj 1500 kor.-ban állapittatik meg.

17. Stóllák egységes rendezése ügyében Alsóborsod indítványa letétetik az egyházmegyékre javaslattételre.

18. Egyház- és iskolalátogatás egyesítése nem fogadtatott el, e tárgyban való eljárás újabb törvényhozási intézkedésig esperesek s egyházmegyékre bízatik.

19. Kongrua, korpótlék, családi pótléknak az arany-paritás bizonyos hányadára emelése iránt Konventre felterjesztés.

20. Alsózemplén jelentése lelkészözvegyei, árvái, ny. lelkészei segélyezéséről tudomásul szolgál, a többi egyházmegye hasonló eljárásra s jelentéstételre hivatik fel.

21. Tanítói államsegélyek sürgetésére intézkedés nem szükséges, a kult. min. megfelelőleg intézkedett.

22. Susa lelki gondozása, Ózdnak, Sajóvelezdnek Gömör-Tornához kért csatolása ügyében Felsőborsod nyilatkozattételre szólíttatik fel.

23. Viktor-tanya szórvány egyházilag Semjénhez csatoltatik.

28. Ágoston Sándor kérvénye megfelelő segély nyújtására Alsóborsodhoz tételik le.

29. Özv. Fejes Istvánné kérvénye a lehető legnagyobb segély nyújtása iránt Alsózemplénhez tételik le.

30. Özv. dr. Tüdös Istvánné részére özvegyi és kegyeleti év engedélyeztetik.

31. Miskolci főgimn. tanárok kérvénye tanári magántanítás engedélyezésére iránt, véleményezésre a középisk. tanügyi bizottsághoz tételik le.

32. Egri lelkészség 24,000 kor.-val segélyeztetik s felhivatik Alsóborsod is megfelelő segélyezésére.

33. Littkai állami iskolában kath. tanerő kinevezésében nyilvánuló sérelem ügyében Abaúj felhivatik új adatok beszerzésére.

34. Putnoki egyháznak tervezett amerikai gyűjtése engedélyeztetik s ajánltatik.

35. Kékkeresztgyesület erkölcsi támogatásban részesül, anyagi segélyezésére nincs fedezet.

41. Berzéki „Szemere—Törös-alap“ 1922. évi számadása jóváhagyatik.

44. Egyházkerületi Névkönyv kiadása elhatározzatik s a Névkönyv anyagának felülvizsgálatára bizottság küldetik ki és pedig püspök elnökleite alatt Farkas István, dr. Puky Endre, Domby László.

45. Lelkész-, tanító- és tiszti választások jóváhagyatnak.

46. Közhirdetésre a folyó évben soron lévő Abaújából Szala jelöltetik ki.

Tárgysorozaton kívüli pont: Gömör-Tornának az orsz. lelk. nyugdíj és özv.-árva gyámintézetnek megfelelőbb alapokra fektetése tárgyában beadott indítványa a zsinathoz küldetik fel. (Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gyászhir.** Miklós Ödön tanácsbíró temetése f. hó 6-án bensőséges részvét mellett folyt le Alacs-kán. A temetési imát dr. Révész Kálmán püspök mondta, a gyászbeszédet pedig Szentmártoni Dániel egyh.-m. főjegyző tartotta, míg a sirnál Kőrössy I. alacsikai lelkész vett búcsút az elköltözöttől. A temetési szertartás alatt az alacsikai énekkar énekelt gyászdalokat.

— **Lapunk előfizetési díját** a junius 5-én tartott egyh.-ker. közgyűlés, a f. év 2-ik felére (júl.—dec.) 1500 K-ban állapította meg. Már most föl-kérjük t. olvasóinkat ez előfizetési díjnak idejében való beküldésére, jól tudván ki-ki azt, hogy ma mi sem élvezzünk hitelt, valamint az esetleges hátralékok szives kiegyenlítésére. Reméljük, e díjfel-emelés, amelyre a munkabérek és anyagáruk folytonos emelkedése kényszerítette lapunk fentartóit, senkit nem fog eltántorítani régi olvasóink közül s megrendelése abbahagyására kényszeríteni; ha valakinél mégis elfordulna ez az eset, kérjük, legyen szives a hó végén erről értesíteni a kiadó-hivatalt.

— **Május 31-ről.** A főiskola Rákóczy-úti homlokzatán, a nagykapútól északra elhelyezett *Perényi-dombormű* a kiváló iskolaalapítót az után a rézmetszet után ábrázolja, amelyet az ő udvari festőművésze: Hirschvogel Ágoston metszett s amely Perényi bécsi fogságának 6-ik évéből való. A szegélyen levő felirata: *Perényi Péter, a sárospataki ref. főiskola megalapítója, 1531.* A nagykapútól délre levő kettős dombormű I. Rákóczy Györgyöt és Lorántfi Zsuzsánnát ábrázolja, a fejedelemasszonyt közismert alakjában, a fejedelmet érmeiről vett, fiatalabb korából való daliás alakjában. Körirata: *I. Rákóczy György († 1648) és Lórántfy Zsuzsánná († 1660), e főiskola fejedelmi pártfogói.* Mindakét relief Vaszary László szobrász kiválóan sikerült alkotása, mely nemcsak történelmi szint ad, hanem művészi tekintetben is díszére szolgál öreg kollégiumunknak. Előállítási költségük főbb tételei: a bronzöntődének 400,000 K, a művész tiszteletdíja 100,000 K, továbbá a gipsz-, kőfaragó- és kőműves-munka. — A hősi halált halt diákok *emléktábláját*, Novák S. beszédje végén, megkoszorúzták; a tanári kar koszorúját Rácz Évike úrleány (élvirág-koszorú, nemzeti szallaggal), az ifjúság koszorúját Szilva István szénior tette le néhány meleg szó kíséretében (művirág-koszorú, nemz. színű szallagján e felirással: „A főiskola ifjúsága 1922—23. — A multat nem feledjük, a jelent megteremtjük, a jövőt hisszük“); a csendőrskola tisztikara és legénysége már előzőleg megkoszorúzta az emléktáblát. — Az ünnepélyre összesereglett régi diákok *számát* 400-ra, családtagjaikkal együtt 500-ra tehetjük. — Kivánságukra az ünnepélyen elhangzott beszédek, költemények stb. egy füzetbe összefoglalva *nyomtatásban* is meg fognak jelenni.

— **A sárospataki ref. egyházközség** régi, nagy, történelmi becsű harangja, mely megrepedvén újraöntetett, a harangöntőből már visszaérkezett Patakra. Ünnepélyes felhúzása jun. 11-én, felavatása 24-én fog végbemenni.

Nyugtázás. A sárospataki főiskolában május 31-én felállított *Perényi—Rákóczy—Lorántfi-dombormű* költségeinek fedezésére újabban adakoztak: gömöri testvéreink 64050 K, Furmint r.-t. 30,000 K, báró Vay Elemér 10,000 K, gr. Sennyey Lajos 10,000 K, dr. Sörös János 2500 K, gr. Haller József, Meczner Béla, 2000—2000 K, Bartha József, Kis Zoltán, Szendrey László 1000—1000 K, Czike Ferenc, Komjáthy József, Kubinyi Zoltán, Mészák József 500—500 K, főgimn. tanári kar 5170 K, akad. 4600 K. — A hősi halált halt pataki diákok *emléktáblájára* adományoztak: pataki izr. polgárok 39,000 K-t, a főgimnázium I—VII. oszt. tanulói 52,571 K-t, Benda Gyula ezredes (Bpest) 1000 K-t; ez összeg a szükségessé váló második emléktábla költségeire fog fordíttatni. Sárospatak, 1923. jun. 8. *Dr. Rácz Lajos* közigazgató.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250— "	Főmunkatársak:		Fél "	1000— "
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed "	500— "
				Nyolcad "	250— "

TARTALOM. Püspöki jelentés. (Folyt. és vége.) — A tiszánineni ref. egyházkerület tavaszi közgyűlése. (Vége köv.) — Vegyes közlemények.

Püspöki jelentés.

— 1923. június 5. —

(Folyt.)

A miniszteri rendeletnek az a része, mely a jogakadémiák államsegélyét megszünteti, feltétlenül törvényes alapon áll, amit azonban a rendelet utórezésében foglalt azon kívánságáról, hogy a főhatóságok a felekezeti jogakadémiák működését ez iskolai év végével szüntessék meg, egyáltalában nem lehet elmondani, mert a ma is érvényben álló, alaptörvény jellegével bíró s magában a törvényekben „örökké tartandónak” mondott 1790/91 XXVI. t.-c. 5. §-a szerint kétségtelen joga van egyházunknak alsóbb és felsőbb iskolákat (tehát jogakadémiákat is) saját erejéből fentartani.

A 3 jogakadémia képviselőivel kibővített egyetemes tanügyi bizottság 1923 április 10-iki ülésében hozta meg idevonatkozó határozatát, mely az egyetemes konvent elnökségét kérte meg arra, hogy a miniszterrel tárgyalásokat folytasson, az államsegélyek további, vagy legalább is 1924 június 30-ig való folyósítása érdekében és pedig, ha mind a három jogakadémia részére nem lehetne, legalább egy közös ref. jogakadémia részére. A tárgyalás eredményének megfelelőleg fog aztán a június 12-én tartandó egyet. konventi ülés a jogakadémiák további sorsára nézve határozni.

A konventi elnökségnek a miniszterrel való tárgyalása kedvező eredményre nem vezetett; mint magán uton tudom, a miniszter kijelentette, hogy álláspontjához illetve rendelkezéséhez változatlanul ragaszkodik.

Elnöktársammal, a főgondnok úr Óméltóságával együtt minden lehető megtettünk, hogy sárospataki jogakadémiák fentartását biztosítsuk. Február 27-én a főiskolai gondnok és jogtanár urakkal Sárospatakon tartottunk értekezletet, főképp annak a megvizsgálására, hogy a jogakadémia további fentartása egyedül a főiskola jövedelmeiből biztosítható-e, amely vizsgálat fájdalom, negatív eredménnyel végződött. Április 21-én részt vettünk a Petri Pál államtitkár úr elnöklete alatt Sátoraljaujhelyen tartott azon ankéton, mely a főiskolai gondnok urak, továbbá Zemplén vármegye fő- és alispánja és végre Sárospatak nagyközség képviselőinek részvételével tanácskozott a sárospataki jogakadémia további fenmaradásáról. Petri állam-

titkár úr kijelentései semmi reményt nem nyújtottak arra, hogy a min. rendelet kedvezőleg módosítva lesz. Végre máj. 15-én főgondnok ur Óméltóságával együtt tárgyalunk az államtitkár úr Óméltóságával, mely tárgyalás az államsegélyt illetőleg kedvező eredményre szintén nem vezetett.

Az ügy jelen állása mellett e nagyjelentőségű a minden oldalról erősen vitatott ügyben szerintem ezuttal végleges határozatot nem hozhatunk, mert feltétlenül meg kell várnunk a továbbiakra nézve a mához egy hétre tartandó egyet. konventi ülés határozatát, melyhez képest elnöktársammal együtt a végső határozat meghozatalára augusztus végére az egyházkerületi közgyűlést összehívjuk.

Elemi iskoláink és iskolafentartó egyházközsegeinket a 126,054/1922. min. rendelet érintette erősen, midőn „kulturpolitikai” szempontból a csekély népességű iskolák tanítóitól az államsegély megvonását helyezte kilátásba, a túlnépes iskolákat fentartó egyházközsegektől pedig 1—2—3 új tanítói állás szervezését és fentartását kívánta. Erre a rendeletre küldött felterjesztésem a Sárospataki Ref. Lapok 1922. évi 46. sz.-ban olvasható. Elismeréssel kell megállspitanom, hogy a rendelet végrehajtásánál a miniszterium illetékes tényezői mindig a legnagyobb tapintattal s az egyházi álláspont lehető figyelembe vételével jártak el.

A theologiai és jogi akadémián a hiányos tanári létszám mellett is rendben, szép eredménnyel és akadálytalanul folyt az oktatás; a theologia akadémiát az ETB. határozatából dr. Baltazár Dezső püspöktársam ápr. 29.—május 2. napjain meglátogatta, vele együtt én is meghallgattam a tanár urak előadásait s mondhatom, teljes megelégedéssel távoztunk el Sárospatakról.

Három főgimnáziumunkban mindenk ékesen és szép renddel vannak. A nem református középiskolai vallásoktatással ma már 12 államilag díjazott önálló hitoktató foglalkozik.

Elemi iskolai oktatásunk, hála Istennek, ismét visszazökkent a háború előtti rendes csapásba. A kommunista tanítóknak utolsó mohikánjaitól is megszabadulunk ez iskolai év végével.

Közép- és főiskoláink ez évben több érdemes jubiláns tanárunkat ünnepelték vagy fogják pár hét múlva ünnepelni. Radácsi Györgyöt és Kun Zoltánt arany, Csorba Györgyöt, Dombay Lászlót, Elekes Imrét és Vértessy Sándort ezüst koszorúra

méltóztatta az Úr kegyelme. Egyházkerületünk nevében meleg szeretettel üdvözlöm a jubilánsokat; az 50 éves munkásoknak kívánván még sok esztendejét a kegyelemnek, a 25 éveseknek pedig állandó erőben egyelőre másik 25-öt.

Az a nagyszabású országos hála- és emlékünnepe, mely a múlt héten folyt le Sárospatakon az Alma Mater lábainál, mindvégig emlékezetes marad mindazok előtt, akik abban részt venni szerencsések voltak.

Hivatalos működésemet, az én jó Istenem kegyelméből máig is a régi erővel és eréllyel folytathattam, ügyes és készséges titkárom segítségével. Igyekeztem minden ügydarabot azonnal elintézni; nekem a pontosság jóbarátom, fájdalom azonban, nagyon sok kedves lelkésztársamnak ellensége. Hogy egy-egy alkalommal 20—25 szavazatlap marad el, hogy a kongrua- és korpótléknyugták beküldését csaknem bélyeges folyamodványon kell kikönyörögni, hogy a hivatalos lapban közölt körlevelekre ügyet sem vetnek, hanem olyan dolgokat kérdeznek, amiket a hivatalos lapból mind megtudhatnának, ezek és hasonló dolgok már szinte botrány számba mennek. Hát én türelmes ember vagyok bizonyos határig, de ha a türelem pohara színültig megtelik s ki fog csordulni, ne én legyek az oka.

Kibocsátottam hivatalos lapunkban 25 körlevelet, ezen kívül minden egyházhoz zárt borítékban egy bizalmasat. Iktató számom múlt év június 28-tól máig 1401, a hivatalos levelek száma 1439. Az elmúlt egyházi évben tartott összes zsinati, konventi és egyetemes bizottsági üléseken részt vettem; a testvér tisztai ág. hitv. ev. egyházkerületnek, nagyérdemű felügyelője, dr. Meskó László halála alkalmából kerületünk részvétét tolmácsoltam s utódjának, Dr. Zelenka Lajosnak beiktatására, melyen személyesen részt nem vehettem, kerületünk testvéri jó kívánatait kifejeztem. *Br. Vay Elemér* alsóborsodi főgondnok urat 25 éves jubileuma alkalmából, valamint *dr. Petri Pál* államtitkár urat, kineveztetése alkalmából tisztelettel köszöntöttem, *Frenczel Bertalan* lelkészársunkat, ki a kormánytanácsosi címmel lett, buzgó közéleti működéséért kitüntetve, szintén üdvözöltem.

Az a nagyszabású, országos segítő mozgalom, mely Kormányzónk Őfőméltósága kezdeményezéséből „Horthy-akció” néven annyi sok éhezőt megelégitett s annyi mezitelt felruházott, hitfeleink részéről is készséges pártolásban részesült. Az adakozások összegét számszerűleg kimutatni nem tudom, mert igen sok helyen közadó módjára vetették ki a hozzájárulást s az adakozók felekezeti kiválogatása a legtöbb helyen nem történt meg, de annyit a hozzám juttatott jelentésekből bátran merek állítani, hogy református hűveink áldozatkészsége legalább is felér más vallású honfitársaink teljesítményével, ha ugyan felül nem múlja azt. Nehány hét múlva, július hó 21-én a Presbiteri Világszövetség Zürichben fogja konferenciáját megtartani, hol megjelennek a földkereségéről mindazon református egyházak képviselői, melyek a presbiteri egyházalkotmány követői. Képviselők küldésére magyar ref. egyházunk is felhivatván, egyházkerületünk képviselőjéül szerencsések voltunk Miklós Ödön Őnagyméltóságát,

kerületi tanácsbiránkat megnyerhetni. Legmélyebb fájdalomunkra azonban, ő már e tisztet nem teljesítheti, mert pár nappal ezelőtt, május hó 29-én, megrázó hirtelenséggel magához szőlította őt az életnek és halálnak szabados Ura.

Végül meg kell említenem, hogy egyházkerületünk intéző-bizottsága két ízben, 1922 aug. 30-án és dec. 19-én ülésezett, elintézték a sürgős intézkedést kívánó ügyeket. A hozott határozatok az egyházkerület hivatalos lapjában lettek közzétéve.

*

Most pedig főtiszt. Egyházkerületi Közgyűlés, hódoljunk a kegyelet szent köteletségének és emlékezzünk meg a mi halottainkról.

Aligha volt valaha esztendő, melyben oly sok s oly nagy veszteségeink lettek volna, mint épen a most zárult egyházi évben.

Elment legelől Bizony Ákos, kit egyházkerületünkkel együtt Miskolc város, a miskolci presbiterium és 2 főgimnázium siratott. Több, mint egy emberöltőn át volt egyházkerületünknek páratlan jelességű és hűségű főügyésze. „Elvétett megcsökkenésével, a mi eklézsiánk érdemes tanácsosa, aki mind éltéle, magaviseletére, autoritására, a régi dolgokból vett megért értelemre nézve nemcsak itt, e mi helyünkben, hanem még idegen helyekben is dicséretes hírrel és névvel tündökölt, bizony elhagya a mi városunk ékessége, eklézsiánk bátyja és megért tanácsosságának mivolta.”

Tóth Béla alsóborsodi esperes életének megdöbbentő hirtelenséggel lett, mintegy villámcsapásra vége. A jó szív emberét beteg szíve ölte meg. Sokféle állásában, hova egyház, egyházmegegye, egyházkerület állította, mindig hűséges, igénytelen és sikeres munkás volt, kinek puritán jellemében mindenki feltétlenül megbízhatott.

Amilyen sulyos és fájdalmas volt ez évi első veszteségünk, épen oly nagy és fájdalmas veszteség ránk nézve a legutolsó is, Miklós Ödön egyházkerületünk kiváló tanácsbirája, valóságos belső titkos tanácsos csak pár nappal ezelőtt, megrázó hirtelenséggel történt elhunytában. Impozáns, szép magyar alakjával úgy magaslott ki sorainkból, mint Szent László az ő vitézei felett. Soha pihenni nem tudó, alkotásokban és a hazának bent és a külföldön tett nagy szolgálataiban, gazdag életének tevékenysége közt, mindig a legszivesebb készséggel állott, mikor arra szükség volt, hűn szeretett egyházának áldozatos szolgálatára. Őh bizony méltán elmondhatjuk koporsója felett: „Jajgass te ciprus, mert elesett a cédrus, jajgassatok Bésán tölgyei, mert pusztul a rengeteg erdő.”

Bálint Dezső és Ragályi Géza nyugalomba vonult esperesek szintén elmentek a mennyei nyugalomba. Mindketten érdemes tagjai voltak egyházkerületünk vezérkarának, hűséges lelkipásztorai gyülekezetöknek. Az egyház és a haza iránt népes családjuk által is szereztek nem múló érdemet.

Elment szabadabb hazába, a cseh uralom zaklatásai közül az öreg „hanvai remete” Hamvay Zoltán, a Tompa tanítványa, majd barátja, aki bátor, élénk és éles tollával többször részt vett a fenforgó egyházi és iskolai nagy kérdések körüli vitákban.

Végső nyugalmat talált az alsözempléni egy-

házmegye érdemes tanácsbírája Miklós Béla is, az izig-vérig magyar és kálvinista nemes urak egyik tiszteletreméltó képviselője.

Késő vénségben 88 éves korában halt meg az agg patriarcha, Igaz József, Szerencsnek fől-százados lelkésze; elmentek a minden élők útján Csontos Gábor zemplénagárdi, Farkas József hegy-megi, Fürjész Tamás karádi, Miklán Gyula lád-bessenyoí és Székely Imre taktaharkányi lelkész-társaink, kik egytől-egyig érdemet szereztek az élet koronájára. Ruttkay Irén miskolci lánygimnáziumi tanárnő és Kiss Lajos zubogyi tanító zárják be vesztéseink sorozatát. Legyen mindnyájok nyugalma csendes, emlékezete áldott!

E rövid, kegyeletes megemlékezéssel végére jutottam jelentésemnek, melynek elfogadását és jóváhagyását tisztelettel kérve, ajánlom magam továbbra is a Főtiszteletű Közgyűlés mindég tapasztalt jóindulatába.

Miskolc, 1923. június 4. *Dr. Révész Kálmán*
püspök.

A tiszáninneri ref. egyházkerület tavaszi közgyűlése.

(Folyt.)

Marton János előadásában elfogadott határozatok:

15. A felsőborsodi missziói egyházak jelentése az egyetemes konventhez felterjesztetik. A kerület a konventtől missziói segélyt kér.

24. A berentei egyház kérelme: 3 évre ismét halasztassék el a lelkészi állás betöltése, teljesítetik.

25. Az egri vallásszérelmi eset orvoslás végett az egyetemes konvent útján a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjesztetik.

26. A mezőkövesdi hitoktatói állás szervezése meleg pártolással terjesztetik a vallás- és közoktatásügyi miniszter elé.

27. Csorba György miskolci főgimn. igazgató jelentése a miskolci főgimnáziumról a tanügyi bizottsághoz tétetik át.

38. Az 1921—22. évi népiskolai tanügyi jelentés az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottsághoz tétetik át.

39. Az abaúji tanügyi bizottság felterjesztése az egyházkerületi tanügyi bizottsághoz tétetik át.

40. A Nyitray Károly hernádnémeti tanító által készített tananyag beosztásának kiadási ügye a tanügyi bizottság elé utaltatik.

A főiskola köréből: a) dr. Buza László lemondása tanári állásáról s viselt tisztségeiről tudomásul vétetik, tanári állásában és fontos megbízásaiban szerzett érdemei nagy elismerése mellett; b) Somody József sárospataki főszolgabíró gazdasági választmányi tagnak megválasztatik; c) Szalay Róbert főiskolai könyvelő pénztárnoki állásában véglegesítettik.

Dombly László előadásában elfogadott határozatok:

6. A szavazatbontó bizottság jelentése alapján Zsóry György zsinati vil. rendes, Janka Károly zsinati lelkészi rendes, Báró Bottlik István zsinati vil. pót-, Pósa Péter zsinati lelkészi pót-, Bárczay László zsinati vil. pótképviselőknék jelentettek ki.

7. Bodolay Istvánnak az egyh.-ker. lelkészi tanácsbírósról való lemondása sajnálattal vétett tudomásul.

9. Cziáky Endre konventi rendes, Farkas István konventi póttaggá, Dr. Kérészy Barna egyh.-ker. főügyészé, Csorba György és Dr. Molnár Gyula a pénzügyi választmány, Dr. Kovács Kálmán az egyh.-ker. számvevőszék, Farkas István a sárospataki igazgató-tanács, Enyedy Andor a vallástanár-képesítő bizottság, Farkas István és gróf Haller József a leánygimnáziumi igazgató-tanács, Farkas István és Dr. Puky Endre az egyh.-ker. nyugdíjbizottság, Farkas István az egyh.-ker. középisk. tanügyi bizottság, Farkas István és Dr. Regéczy József az egyh.-ker. szavazatbontó bizottság tagjaivá megválasztattak.

9/b. Dr. Kérészy Barna vil. főjegyzői állásáról lemondott és egyh.-ker. főügyési esküjét letette.

9/c. Szavazás rendeltetett el 2 lelkészi tanácsbírói, 2 világi tanácsbírói, az egyh.-ker. vil. főjegyzői és 1 zsinati világi rendes képviselői állásra július 31-diki határidővel.

11. Az egyházkerület 1922. évi számadása és 1923. évi költségvetése elfogadott, a segélyek felosztási kulcsa megállapított (Abaúj és Felsőborsod 20—20, Alsóborsod és Alsózemplén 25—25, Gömör-Torna 10%).

12. A Baldácsy-alap ez évi 6,000.000 K osztaléka a főgondnok úr javaslata alapján szétosztott.

13. A különböző segélyek szétosztása jóváhagyatott s az egyházmegyék utasítatnak elszámolásaik mielőbbi felterjesztésére.

14. A városi gyülekezetek segélyére adott 1,300.000 K államsegély szétosztása jóváhagyatott.

36. A barcikai, sajkópápolnai és martonyii egyházak alapítványainak alapító levele, valamint a leánygimnázium Papp József (30.000 K), Rácz Gizella (2000 K), Szombathy Kálmán emlékalapítvány és Tauszig Mária (10.000 K) alapítvány alapítványi okiratai jóváhagyattak.

48. Jóváhagyólag tudomásul vétetett, hogy a ref. leánygimnázium énektanítójává Varga József megválasztott, továbbá, hogy Szabados Irén a ref. leánygimnázium rendes tornatanítónőjévé választott.

50. Az egyházaknak a leánygimnázium segélyezésére a supplicationalis váltságban megállapított segélye az eredeti összegnek ötvenszeresére emeltetett.

Dr. Kérészy Barna az összes felterjesztett lelkészi és tanítói díjleveleket referálta s azokat az egyházkerület megerősítette.

Ugyancsak az ő előadásában nyertek megerősítést a felterjesztett adásvételi szerződések; egy-két szerződésnél pótló okmányoknak rövid úton az elnökséghez való felterjesztése kívántatott, melynek megtörténte mellett a megerősítő záradékok rávezetésére az elnökség meghatalmaztatott.

Alúlirott előadása mellett a tárgysorozat szerint 4. Farkas István esperesi, Dr. Puky Endre egyházmegyei gondnoki állásában kitüntető szerezettel üdvözöltetett.

5/a) Az alsóborsodi és gömör-tornai egyházmegyéknek a püspök úr részére adott szeretetadó-mányért hálás köszönet mondatott s egyidejűleg a többi egyházmegyék is a szép példa követésére felhívtak;

b) a schweici és amerikai testvérek segélyét hálásan köszöni egyházkerületünk, Dr. Boér Elek főgondnoknak pedig a segély önzetlen közvetítését;

c) az egyházi épületek teljes értékig való biztosításának elmulasztásáért a lelkéssel és presbitériummal szemben a teljes személyi és vagyoni felelősség kimondatott;

d/1. a szombati esketések kérdése hozzászólás és véleményadás céljából az egyházmegyékhez letétetett, jelentés őszi közgyűlésre kívántatott;

d/2. a reversálisok és áttérések a lelkészek és presbitériumok fokozott figyelmébe ajánlatnak, nem különben éber ellenőrzésükbe a születések netaláni természetellenes megapadása;

e) Radácsi György ny. theol. akad. tanárt, Dr. Kun Zoltán főiskolai orvost 50 éves áldásos munkásságuk betöltése idején meg-megújuló lelkes szeretettel ünnepelte és üdvözölte a közgyűlés;

f) ugyanilyen meleg üdvözlés küldetett a 25 éves jubiláns tanároknak, névszerint: Dombó László, Csorba György, Elekes Imre és Vértessy Sándor kiváló tanügyi munkásoknak;

g) a lelkészeket felhívja a kerület a hivatali működésükben kifejtendő halogatás nélküli pontosságára. Megrögzött hanyagság eseteiben a feyelmi eljárás szigorával fog élni;

h) a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerületnek részvétét nyilvánította nagyérdemű felügyelőjének, Dr. Meskó Lászlónak elhunytá alkalmából s üdvözölte Dr. Zelenka Lajos új felügyelőt;

i) Báró Vay Elemér alsóborsodi egyházmegyei gondnok negyedszázados működése alkalmából melegen üdvözöltetett;

k) üdvözöltetett Dr. Petri Pál vall. és közokt. ü. államtitkár;

l) Frenzel Bertalan szászfai lelkészt kormánytanácsosi kinevezése alkalmából üdvözölte egyházkerületünk; (Vége köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Távirat és válasz.** Főméltóságú Horthy Miklós kormányzó úrnak, Budapest. Sárospataki Diákok Szövetsége tegnap leplezte le Sárospatakon hősi halált halt pataki diákok emléktábláját, továbbá főiskola alapítója: Perényi és fejedelmi pártfogói: Rákóczy—Lórántfi éredomborképét. Ünneplő fényes gyülekezet Magyarország integritásáért rajongó érzéssel mélyeség hódolatát küldi Főméltóságodnak. Főiskola rektora. — **Válasz:** A Kormányzó Úr Ó Főméltósága szives köszönettel fogadta a sárospataki diákok szövetségének lelkese-déssel tolmácsolt hódolatát abból az alkalomból, hogy a világháborúban hősi halált halt sárospataki diákok emléktábláját és a főiskola alapítójának és fejedelmi pártfogóinak képmását hazafias ünnep keretében leplezte. Erről van szerencsém a nagytekintetű rektorai hivatalt értesíteni. Budapest, 1923. évi június hó 12. napján. Dr. Uray, a kabinetiroda h. főnöke.

— **Névtár.** Kérem azokat a lelkész urakat, akik a kerületi Névtár részére az adatokat még

be nem küldték, sürgősen küldjék be a püspöki hivatalba. Illyés Bertalan h. titkár.

— **Meghívó.** A *gömörtornai* ref. egyh.-megyei *lelkészegyesület* július 10-én reggel 9 órakor Aggteleken tartja közgyűlését, melyre az elnökség tisztelettel meghívja az egyh.-megye egyházi és világi tagjait. A műsoron, a lelkészegyesület fölvetette kérdéseken kívül, tömérdek más aktuális kérdés megbeszélése, megvitatása szerepel 18 lelkész előadásában, továbbá emlékbeszéd Ragályi Gézaról (Fodor Gy.-tól). Az elnökség reméli, hogy a közgyűlésen dr. Kovács J. István, dr. Sebestyén Jenő, Megyeresy Béla és Csikesz Sándor urak is részt fognak venni; Spatakról is megígérte egy pár tanár a megjelenését. Egyszerű, olesó közebed a Baradla aggteleki szája előtt leszen; gyűlés után a Baradla megtekintése. — Az esperes értesíti a lelkész urakat, hogy az iskolai körlátogatóság szedi be az egyházaktól, lelkészektől, tanítóktól, világi képviselőktől lapunk II. félévi előfizetési díját, a Kálvineumra megajánlt 1000 K-t; összegyűjti a költségvetést, egyénerkénti egyh. adókimutatást, választói névjegyzéket, az egyh. ingatlanok hasznabéri szerződés másolatát, a népiskolai statisztikai adatokat; javaslatot tesz a tornatanítási 1000 K jutalom kiosztásáról, beszedi az egyh.-m. lelkészi főjegyzőválasztási szavazatlapokat (szavazatbontás július 3-án d. e. 10 órakor Putnokon); vizsgálatot tart az egyh.-m. bírósági ügyekben, végül kihirdeti a traktuális és superintendenciális dekretumokat.

HIVATALOS RÉSZ.

688—1923.

Körlevél.

Az új lelkész urakhoz.

Mindazok az ifjú lelkésztársak, kik mostanában lettek, vagy ezentúl lesznek *rendes* lelkészekké megválasztva, vegyék tudomásul, hogy a kongrua kieszközlése végett a következő okmányok szükségesegek: 1. keresztlevél, 2. érettségi bizonyítvány, 3. theologiai (egyetemi) index, 4—5. első és második lelkészképesítő bizonyítvány, 6. illetőségi bizonyítvány, melyben az is benne legyen, hogy a lelkész magyar honos, 7. lelkészválasztási jegyzőkönyv, 8. esperesi bizonyítvány a *rendes* lelkészi állás tényleges elfoglalásának napjától, 9. igénybejelentés, ha t. i. a lelkészi állomás eddig rendkívüli stb. segélyeket kapott.

Ez okmányok a püspöki hivatalba küldendők és *pedig sürgősen*, mert ha az állás elfoglalása napjától számított három hónapon belül a bejelentés a vallás- és közokt. miniszteriumba be nem érkezik, a kongrua csak a bejelentés beérkezésének napjától lesz kiutalva.

Ezt a körlevelet másolják le magoknak a segédlelkész urak, mint jövődö *rendes* lelkészek és annak idején vegyék hasznát.

Különben a nt. esperes urakat is kérem, hogy az új lelkésztársakat mindezekre figyelmeztessék és utasítsák.

Miskolc, 1923 június 9.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TIZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Egész évre	500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	2000— Kor.
Félévre	250—	Főmunkatársak:		Fél	1000—
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed	500—
				Nyolcad	250—

TARTALOM. *Farkas István*: Vezérségem: Szolgálat! — A tizáninenni ref. egyházkerület tavaszi közgyűlése. (Vége.) — A főiskola évváró ünnepélye. — *Kiss Ernő*: Az alsózepléni egyházmegye tavaszi közgyűlése. ((Folyt. köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Vezérségem: Szolgálat!

— *Farkas István* alsóborsondi esperes beiktatási beszéde. —

Alapige: Máté ev. 23. r. 8. és 10. versei.

Szeretett Testvéreim! A jeruzsálemi templom korbáccsal való megtisztítása után a halál útjára rálépő Názáreti Mester tanítványaihoz intézett utasításai a bibliának leggyönyörűbb lapjai. A golgotai kereszt már egész közel. Mint vihar közeledtével a pelyhes fiókák az anyamadarhoz jobban hozzásimúlnak, melegebb szeretettel ölelik át a tanítványok is a szeretett Mestert... Odakünn, ólálkodó papi fejedelmek az „Ő” halála fáját válogatják már. Benn az üldözött meg isteni nyugalommal tanít, vigasztal, bátorít, mert tudja, hogy az ő órája közel vagy on és még sok az elvégezni való. Még az ő szive is megremeg olykor-olykor, könnye perog, ha azokra a nemsokára magukra maradó jó emberekre tekint; de erőt véve nagy „ember fájdalmán,” mindeneket tudtokra ad. Az eljövendő harcokat, az apostolságra való elhívás sok és nehéz feladatait...

E bizodalmas órák valamelyikén esendültek a Mester ajkairól az általam most felolvasott tanítások is. Egy egész életre elegendő útravaló ez az Isten szolgálója, de minden keresztyén számára is.

Magukról sokat tartva, magasztalást várva, mesternek, vezérnek hivatztatják magukat a papi fejedelmek. Az igazán „Mester” pedig eképen tanít: „Én szelid és alázatos vagyok!”

Ti ne hivattassatok mestereknek, sem vezéreknek. Egy a ti vezetőtök, egy a ti mesteretek: a Krisztus!...

A Krisztus vezérségének jelszava pedig ez: *Ti mindnyájan atyafiak vagytok. Aki ti közöttetek nagyobb, legyen az a ti szolgátok!...*

Szeretett Testvéreim! Vezérségre való elhívást kaptam tőletek. A szívünket még ma is őszinte bánattal betöltő, váratlanul jött haláleset által árván maradt esperesi állás velem óhajtottátok betölteni. S most, mikor lélekben ott járok afelett az először zöldülő sírhant felett, hol áldott életű elődöm sírjára hullanak könnyeim, ide közeledek visszatérve, Isten iránt érzett mélységes hállával, az ő kegyelmének méltatlan gyermeke felé hajlását megköszönni is alig képes erőtelenségem-

ért ne ítéljete el engemet. Remegő szívvel, nagy hálaadással állok Istenem előtt, de elöttetek meg — dicsekedés nélkül legyen mondva — bátor vállaltéttel —, hogy rávilágítsak az utakra, amelyek elöttetek élni és járni fogok, hogy elébetek tárjam belső emberem egész tartalmát, hogy ki nyissam azt a mindeteket szeretni vágyódó szívet, hogy bizonyosságot tegyek hitemről s eszményeimet felmutatva, megmutassam a célt, mely felé futok. Mert „én nem bizonytalanra futok. Megsanyargatom az én testemet és szolgává teszem!” (I. Kor. 9. r. 26.)

Az én vezérségem: szolgálat vállalás. Szolgálatára állani annak, ki az ő erejét az én erőtelenségemben is megmutathatja. Istené legyen a dicőség — mindenek előtt — az új őr álló helyre állíttatásomért. Az Úr kezéből veszem el a szolgálatot, ... mert ha csak ti választottatok meg, akkor nem lehet áldás az én munkámon.

Én megtanultam, hogy egy a mi Mesterünk, egy a mi Vezetőnk: a Krisztus! Azt is tudom, hogy mi mindnyájan atyafiak vagyunk s aki közöttünk a nagyobb, az legyen a mások szolgálója.

Krisztus vezérsége alatt atyafiságos szeretettel való szolgálatvállalás... ez az én esperesi programmon összes ígérete!

I.

Szeretett Testvéreim! Romokban heverő világ gyermeke a ma embere. Porba tiporva köröttünk minden, ami szent. Istentől nyert szabadságát szabadságra használta fel a csak önmagában bízó ember. Boldogság, béke után sóvárog s közben embervérbe gázol, értékeket pusztít, szíveket tép össze. Milliók jajkiáltása, szenvedők sóhaja, a megátkozott élet sok keserve, mint halottat sirató orgonazúgás, úgy keserít, mint pusztító orkán, úgy „viharzik” köröttünk. A föld felé szegezve a szemek. Csillogó aranya, egyéb javai a földnek elkápráztatják a szemeket. Nagy akarással új fundamentumot próbál készíttetni a világ sok nyomorúságát meglátó, megszáno bölcs — az elmélet embere; szociális és gazdasági problémák megoldásán fáradsnak, mint mondják: „egy jobb világ kialakulásán fáradsnak,” jó szándékkal sokszor Isten uralma ellen törve, többször csak ember-emberek; De az onnan „felülről,” kegyelemből adatott

igaz boldogság házává formálni a földet, az „Élet“-re bizonyosan elvezető utakat járni, csak erre nem hajlandó a ma embere... Mert, aki az Életre vivő utat egyszer megmutatta, végig is járta, az több volt, mint ő s az az Atyától jött — onnan felülről... Ember pedig csak ember eszménykép után eped.

Pedig ha felfelé tekintene, ha annak kezét fogná meg, kinek sebe által gyógyítottunk meg, hogy megszűnne a világ nyomora, összes árvasága.

Próbáljátok meg, emberek, a világ összes fényezőit együvé hordani, rakjatok máglyákat, gyújtsatok tüzeket, melyeknek lángja felér a csillagos égig. Fény, világosság, meleg árad ezekből, de csak halvány pásztortűz, csak pislogó méces az az igazi életet, világosságot, meleget sugárzó Nap mellett. Fénykörték lángja kiég, máglyák tüze elhamvad, de az öröktűz, a *belülről* — erő és lélek által — munkáló Nap minden sugára életet fakaszt. Önmagát emésztő tűzében egyre jobban *éltet és él s minél tovább él*, annál több reánk pazarolni való melege marad. Nap nélkül nincsen élet!...

Igy — Krisztus nélkül — nem épül fel az annyira sóvárgott szebb és jobb világ!...

Nos, Testvéreim! Vallástétellel állok meg előttetek. *Hiszek az örökké élő Isten örökké élő fiában s az Ő általa üdvösségünkre aláhozott evangéliumban, mely Istennek hatalma, minden hívőnek idvességére. Hiszek abban az eljövendő Isten országában, melyben a Krisztus lesz úr, a minden mindenekben.* Ennek szolgálatában — Isten dicsősége munkálására — állítom oda én is az életemet.

(Folyt. köv.)

A tiszáninneri ref. egyházkerület tavaszi közgyűlése.

(Folyt. és vége.)

m) Miklós Ödön e.-kerületi tanácsbíró váratlan elhunyt a legnagyobb veszteségek sorába iktattatott;

n) hálás kegyelettel öröktetett meg Bizony Ákos emléke, közéleti gazdag munkássága;

o) fájdalmas emlékezéssel állt meg egyházkerületünk Tóth Béla alsóborsodi esperes korai sírja felett;

p) jegyzőkönyvi megörökítést nyert Bálint Dezső és Ragályi Géza ny. esperesek emléke;

r) Hanvay Zoltán és id. Miklós Béla hamvai felett is bizonyosságot tett a közgyűlés életük közhasznúságáról;

s) Igaz József, Csontos Gábor, Farkas József (hegymegi), Fürjész Tamás, Miklán Gyula, Székely Imra lelkészek, Ruttkay Irén tanárnő és Kiss Lajos tanító neve és hű sáfárkodásuk az emlékezet lapjára tétetett.

Tárgysorozaton kívül örömmel vétetett tudomásul, hogy a Presb. Vil. Szövetségnek f. évi július hó 21-én tartandó konferenciáján egyházkerületünket Dr. Puky Endre e.-megyei gondnok fogja képviselni.

Négy fegyelmi, öt közigazgatási bírósági ügy foglalkoztatta az egyházkerület bíróságát.

A közgyűlés tanácskozása este 7 óra után ért véget az elnökség iránt kifejezett hálás elismerés és köszönetnyilvánítások között.

Most a rendkívüli egyházkerületi közgyűlés áll az érdeklődés előterében s annak zöld asztalán a sárospataki főiskola sértetlenségének égető kérdése.

Vajha kedvezőbbre fordúlna az a nagy kilátástalanság, melynek köde jogakadémiákra leereszkedett!

Janka Károly
e.-ker. lelkesi főjegyző.

A főiskola évváró ünnepélye.

Június 17-én folyt le. Lelkes, szép, meleg és bensőséges volt, mint régen. A hála és öröm napja. Az imádság, visszapillantás, beszámolás, a jutalmak, a taps és virág osztásának napja. Dr. Révész Kálmán püspökünket hivatalos elfoglaltsága távol tartotta, de közvetlen előjáróink elegendő számban voltak jelen s az igazgató-tanács ülést is tartott, több nagy fontosságú ügyben hozott határozatot. Az igazgató-tanács ülésén a tanári kar és gazdasági választmány képviselőin kívül Janka Károly és Dókus Gyula elnöklete alatt résztvettek Farkasfalvi Farkas Géza, Bartha József, Ciáky Endre, Pósa Péter és Enyedy Andor igazgató-tanácsosok.

Az ünnepély a városi templomban kezdődött, ahol a főiskolai énekkar meglehetősen szép éneke után Nagy Béla theol. tanár, főiskolai h. lelkész mondott alkalmi imát és tartott komoly önbírálatra serkentő, eszméletető gondolatokban gazdag egyházi beszédet. Az ünnepély tovább folyt a főiskolai imateremben. Itt az előjáróság, díszes városi közönség, tanári kar és tanuló ifjúság jelenlétében Dr. Rác Lajos akad. és közigazgató olvasta fel élénk tetszéssel kísért, az év eseményeit hiven feltüntetető, eredményeit plasztikusan kidomborító évi jelentését, melyre a pályadíjak nyertesei és az ösztöndíjban részesültek vették át sikerült munkáik és kiváló előmenetelük jutalmát a diáktársak zajongó éljenzése közben. Az év munkájának felmutatása után az előjáróság nevében Janka K. főiskolai gondnok lelkes szavakkal méltányolta a tanári kar fáradhatatlan tevékenységét, azt a csodálatos energiájú harcot, amelyet a magyar és református kultúráért ez évben is férfiasan megvívott az egész tanári kar. Külön kiemelte a lelépő rektor, Dr. Rác Lajos érdemeit, aki szokatlan hosszú időre, három évre terjedő rektorsága alatt lángoló lelkesedéssel állt a főiskola kormányrudjánál s hűséggel szolgálta annak nagy érdekeit. Ugyancsak a nyilvánosság előtt juttatta kifejezésre a tápintezeti felügyelő, Dr. Gulyás József és a Csokonai-kiadók: Harsányi István és Dr. Gulyás munkás fáradozásainak elismerését és meleg szavakban mondott Istenhozzádat a főiskola kebeléről távozó Dr. Buza Lászlónak, a szegedi egyetemre kinevezett jogtanárunknak.

A délutáni ifjúsági ünnepély szintén sikerült. Ezen az énekkar nyitánya után Kocsiss Sándor hittanhallgató irredenta költeményt szavalt. Hangulatos darabokat játszott a gimn. zenekar és sikerült irredenta s vallásos szavatokkal gyönyörködtették a közönséget Nagy Zoltán theol. és Baresa László főgimn. tanuló. Az Énekkar „irredenta egyveleg“ előadása ugyanazt a hatást váltotta ki a közönség soraiból, mint az Ossian művészi tolmácsolása. Berey Barna a volapük

nyelvről tartott humoros előadást. De talán a „Válásra int immár az óra“ búcsúének volt a legmegkapóbb az egész ünnepségekben. a végzett theologusok búcsúéneke. Janka gondnok buzdító és elismerő szavai s a szavalati jutalmak átadása zárta be az ifjúsági délutánt.

A tornaverseny délután 6 órakor kezdődött s olyan eredményt mutatott fel, hogy szünni nem akaró tapssal jutalmazta a kiváló tornászokat is, de főleg főiskolánk örökifjú s nagy odaadással tanító tornatanárát, Kiss Eleket.

Az igazgató-tanács, a köziskolai szék, akadémiai és gimn. szék felterjesztéseinek kivül, letárgyalta a gazd. választmányi ügyeket s az 1923—24-ik évi költségvetést. Véglegesítette Mészáros Lajos főiskolai háznagyot egy évi próbaéve után állásában. A jogi kart utasította a jövő félévi tanrendjének felterjesztésére. Dr. Jakob Károly és Hallgató Sándor h. tanárokat a következő tanévre ismét helyettesekként alkalmazta. Az Irodalmi Kör folyamodványára kimondotta, hogy a tankönyvek kiadását a főiskola továbbra is folytatja, de csak a költségvetés keretei közt. A főiskola összes vagyonát nem fektetheti bele tankönyvekbe, hogy majd a befektetett összegért rossz pénzt kapjon vissza. Felhívta a gazd. választmányt, hogy forduljon a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz a kiadott tankönyvek árának igazságos és méltányos módon történő megállapíthatásáért. Főleg pedig hozott az igazgató-tanács a főiskola fejlesztésére nézve egy olyan nagyjelentőségű határozatot, hogy arról külön kell írni.

Az alsözempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Egyházmegyénk május 8-án tartotta meg tavaszi rendes közgyűlését, melynek kivonatosan közölt pontjai a következők:

1. Főjegyző imádsága.
2. Gondnok megnyitó beszéde.
4. Tantó János tiszaluci lelkész, 5. Gönczy József z.-agárdi tanító, 6. Závodszy Irén sajtóhidvégi tanítónő beerősítették.
7. Csikesz Sándor R. M. L. E. titkár lelkes szavakkal buzdít a R. M. L. E. könyvkiadóvállalatának támogatására.
9. Esperesi jelentés.
10. Köznapi istentiszteletek liturgiájába beillesztendő a bibliaolvasás.
11. Az új énekeskönyv ez évben mindenütt használatba veendő.
13. Az összes díjleveleket hivatalból felülvizsgálja Bartha József, Enyedy Andor, Dr. Kiss Sándor.
15. Ond, Taktakenéz, Luka, Alsódobsza, Berzék épületeik rendbehozatalára útasíttatnak.
19. Karesa második tanítói állásának szervezése jóváhagyatik.
21. Ifj. Kondrák István sóstófalvi gondnokot az iskolaépítés körüli buzgalmaért az egyházmegye megdicséri.
22. Gagyai Károly olaszlisztkai tanítónak, Trócsányi Mária sárospataki tanítónőnek nyugalombavonulásuk alkalmával érdemeikért elismerés.

25. Egyházmegye testületileg belép a R. M. L. E.-be.

26. Az egyházmegyebebeli nyugdíjas lelkészek, lelkészözvegyek és árvák 1923. évi segélyezésére egymillió korona előirányoztatik.

27. Miklós Béla világi tanácsbíró emlékének megőrkítése.

28. Esperes betegsége miatt lemond. Közgyűlés kéri, hogy az őszi általános tisztújításig viselje hivatalát.

29. Hodossy Béla világi tanácsbíróvá, Kiss Ernő papi főjegyzővé választatott.

30. Egy világi t.-bírói s egy papi aljegyzői állás az őszi általános tisztújításig nem töltetik be.

31. Egyházkerületi képviselők: Bartha József, Meczner Béla, Horváth János, Kun Zoltán, Kiss Ernő, Sebeó Gyula, Dr. Kiss Sándor, Bernáth Aladár rendes, Enyedy Andor, Mezőssy László póttagok.

32. Özv. Fejes Istvánné ügye az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetik.

(Folyt. köv.)

Kiss Ernő
e.-m. főjegyző.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Előfizetési felhívás.** Lapunk jelen száma utolsó lévén ebben a félévben, fölkérjük t. olvasóinkat, hogy a II. félévre szóló előfizetési díjat: 1500 K-t haladéktalanul beküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal.

— **Tájékoztatásul.** Az egyházkerületi közgyűlés alkalmával tartott értekezlet, a most elrendelt szavazásra nézve, a következő jelöltekben állapodott meg: 1. Papi tanácsbírók: Szalóczy Pál és Pósa Péter. 2. Világi tanácsbírók: Dr. Kérészy Barna és Téglásy András. 3. Világi főjegyző: Dombó László. 4. Zsinati világi rendes képviselő: báró Ragályi Balassa Ferenc.

— **Huszonöt éves jubileum.** A miskolci ref. leánygimnázium előjárósága, tanári kara és tanulóifjúsága f. hó 21-én a záróünnepély keretében ünnepelte Dombó Lászlónak, az intézet nagyhírű igazgatójának 25 éves tanári jubileumát. Az ünnepélyt Demes Péter vallástanár emelkedett imája vezette be. A most érettségizett tanulók nevében Kubik Anna búcsúzott a tanári kartól. A jubiláns igazgatót dr. Révész K. püspök, Komáromi János író és Évva Anna tanárnő üdvözölte. Főiskolánk igazgatói levélben fejezték ki az egykori kitűnő kartársnak jókívánataikat.

— **Alapítványok és adományok.** Főgimnáziumunk VIII-ik osztályának növendékei 8 éven át, válságos időkben, az osztályt osztálytanári minőségben atyai szeretettel vezető tanárunk: Elekes Imre iránti hálájuk s szeretetük elismeréséül iskolai ösztöndíjúl 100,000 K-ás alapítványt létesítettek. A záróünnepélyen való kiosztásra jutalomdíjat adtak: Spataki Fogyasztási Szövetkezet 1000 K, Hubay Mihály lelkész 1000 K, Finkey Pál táblabíró és dr. Finkey Ferenc kor.-ügyész. 2000 K. Spataki Tkpénztár Szilveszteri Társasága 4000 K, N. N. 2000 K, Bartha József esperes 1000 K, Balogh Béla 1000 K, N. N. 5000 K, Szentimrey Sándor árvaszéki ülnök 10,000 K, egyesek ado-

mánya 976 K, Benkő Béla tanár 1000 K, dr. Vitányi Miklós ügyvéd 300 K, N. N. 2000 K; — az akadémián a zenéhez legjobban értő jutalmazására Bartha József esperes 400 K. Mindezen szíves adományokért e helyen is meleg köszönetet mond a főiskolai igazgatóság.

— **Ifjúsági nyári konferencia.** A Ker. Ifj. Egyesületek Szövetsége szokásos évi nyári konferenciáját ebben az esztendőben *Poroszlón* (Hevesm.) fogja megtartani július hó 27., 28., 29. és 30-ik napjain. E konferencián nemcsak rendkívül érdekes és fontos előadások fognak elhangzani kiváló előadók ajkairól, hanem felhasználja ezt az alkalmat a Ker. Ifj. Egy. Szövetsége különféle sport, ének (szóló, duett és énekkarok) szavaló, felolvasó, előadó és zene (bármilyen hangszer, szóló, duett, stb., vagy zenekar) versenyek rendezésére is. A konferenciára a küldöttek 27-én délután érkeznek meg. Jelentkezési határidő július hó 15-ike. Jelentkezéseket a következő címre kell küldeni: Megyeresy Béla országos titkár, Budapest, VIII. Főherceg Sándor utca 28.

— **Akadémiai pályadíjak.** A jún. 17-én tartott záróünnepélyen az akadémiai ifjak közül pályadíjat nyertek: egyházi beszédért Nagy Sándor II. theol. 1118 K-t; a Genesisbeli őstörténeti szakaszok méltatása az újabb kutatások eredményei alapján című dolgozatáért Ujszászi Kálmán II. theol. 3193 K-t; a megigazulás tana a r. kath. és prot. egyházban c. dolgozatáért Balázs János IV. theol. 3320 K-t; egyháztörténelmi dolgozatáért (Zwingli reformátori fejlődése) Nagy Sándor II. theol. 3200 K-t; a közszerzemény alapelvei c. magánjogi dolgozatáért Reinhardt Béla III. jh. 3288 K-t; végül a lelkész szerepe a szövetkezeti életben c. dolgozatáért Zsiros József III. theol. 3000 K-t.

— **Húszéves találkozó.** A sárospataki ref. főgimnázium azon volt növendékei, akik 1903-ban tettek érettségi vizsgát, július 4-én (szerdán) d. e. 11 órakor a főisk. tanácssteremben találkozóra jönnek össze. A megjelenés jún. 30-ig dr. Buza Lászlónak bejelentendő.

HIVATALOS RÉSZ.

712—1923.

Közgyűlési meghívó.

Rendkívüli egyházkerületi közgyűlésünket f. é. július hó 10. (kedd) reggeli 1/2 10 órára, Miskolcra, a ref. leánygimnázium tornatermébe összehívjuk.

Tárgyak: a jogakadémia további sorsa és a tankönyvek kiadása, amely szintén igen nagyfontosságú kérdés.

Sátoraljaújhely és Miskolc, 1923 június 18.

Dókus Ernő
főgondnok.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

713/1923.

Szavazások elrendelése.

Tavaszi rendes közgyűlésünk szavazást rendelt el

- 2 egyházkerületi papi és
- 2 világi tanácsbíróra,
- az egyházkerületi világi főjegyzőségre,

és egy zsinati világi rendes képviselőre. A fenti sorrendben, *egy fél íven*, szabályszerűen kiállítandó szavazatlapok, *egyszerű* borítékban, melyen jelezve legyen, hogy „szavazatlap,” folyó év július hó 31-ig küldendő be a püspöki hivatalba.

Elmaradt, elkésett, vagy hiányosan kiállított szavazati lap bírsága 1000, azaz ezer korona.

Miskolc, 1923 június 18.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

701/1923.

Lelkészözvegyek államsegélye.

Kapcsolatosan 44.078/923. II. sz. a. kelt intézkedéssel tudomásul vétel és az érdekeltek szíves tudósítása végett van szerencsém Méltóságodat tisztelettel arról értesíteni, hogy a vezetésem alatti miniszteriumba f. évi április havában beérkezett folyamodványok alapján:

a) egyidejűleg a következő kivételes és rendkívüli állami segélyeket utalványoztam ki:

I. az abaújszántói m. kir. állampénztárnál a következő ref. lelkészözvegyeknek: özv. Arday Janka Dánielné, szül. Tokay Lujza telkibányai lakosnak Egyezerhatszáz (1600) K, özv. Tóth Albertné, szül. Csorba Erzsébet vilmányi lakosnak Egyezeröttszáz (1500) K;

II. az edelényi m. kir. állampénztárnál özv. Bocsor Lajosné, szül. Fuhrmann Sarolta rudolftelpei lakos, ref. lelkészözvegynek Ötezer (5000) K;

III. a miskolci m. kir. állampénztárnál özv. Gergely Antalné, szül. Szírotka Margit sajtóvámosi lakos, ref. lelkészözvegynek Háromezer (3000) K;

IV. a sátoraljaújhelyi m. kir. állampénztárnál a következő ref. lelkészözvegyeknek: özv. Balázs Ignácné, szül. Novák Kornélia sárospataki (Rákóczi-u.) lakosnak Háromezer (3000) K, özv. Szuhay Benedekné, szül. Morvay Ida sárospataki (Kossuth-u. 25.) lakosnak Négyezer (4000) K, özv. Páricsi Józsefné, szül. Lábos Emilia cigándi lakosnak Egyezerhatszáz (1800) K, özv. Ablonczy Lászlóné, szül. Fürjész Mária tiszakarádi lakosnak Négyezer (4000) K, özv. Hanzély Jánosné, szül. Kovács Piroska vámosujfalúi (Fő-u. 2.) lakosnak Háromezeregerszáz (3100) K;

V. a szerenési m. kir. állampénztárnál a következő ref. lelkészözvegyeknek: özv. Kovács Jánosné taktaharkányi lakosnak Egyezer (1000) K, özv. Gönczy Józsefné, szül. Hoffer Terézia golopi lakosnak Háromezeröttszáz (3500) K;

VI. a szikszói m. kir. állampénztárnál a következő ref. lelkészözvegyeknek: özv. Szilva Istvánné, szül. Kiss Erzsébet hernádszentandrás lakosnak Kettőezerhatszáz (2700) K, özv. Lükő Istvánné, szül. Szilva Mária ugyanottani lakosnak Kettőezer (2000) K összegben, utasítván az illető m. kir. állampénztárakat, hogy ezen összegeket nevezettek bélyegtelen és az életbenlétét hivatalosan igazoló záradékkal ellátott nyugtatókra fizessen ki.

Ez 58,707—1923 sz. min. rendelet közlésével felhívom a lelkész urakat, hogy ez utalványozásra az illető özvegyeket *azonnal* figyelmeztessék.

Miskolc, 1923 jún. 18.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:		Főszerkesztő:	Felelős szerkesztő és kiadó	HIRDETÉSEK DIJA:	
Félévre	1500— Kor.	Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	DR. RÁCZ LAJOS	Egész oldal	6000— Kor.
		Főmunkatársak:		Fél	3000—
		MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Negyed	1500—
				Nyolcad	750—

TARTALOM. *Marton János*: Döntésre éretten... — Az alsóborsodi egyházmegye tavaszi közgyűlésének jegyzőkönyvi kivonata. (Folyt. köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Döntésre éretten

Áll a július 10-iki rendkívüli egyházkerületi közgyűlésre jogakadémiánk kérdése. Nem tisztázatlan az ügy egyetlen vonatkozása sem. És nem vádolható senki azzal, hogy — a maga részéről, a maga helyén minden lehetőt meg ne kísérelt volna.

Kiderült, hogy az állam nem hajlandó eltérni megkezdett irányától.

Mit szóljunk hozzá?!

Számtalan megjegyzésünk lenne. De elhagyjuk most azokat. Nem vinnék előbbre a megoldást.

Járnunk kell a magunk útján. Nekünk küldetésünk van Istentől e nemzet örök javai szolgálatára. Rendeltetésünk ösvényén kell haladnunk.

Az állam dédelgetettjei soha sem voltunk. Milyen állam is volt az, amelynek kebelén nekünk közel négyszáz éven át kellett élnünk?!

Mindenki tudja. Idegen érdekeket szolgáló és vallási érzéseinket szentséges jogaiban örökké támadó.

De ha nem voltunk kedvencei az államnak, lelkéből lelkedzettei voltunk a magyar nemzetnek. Ez a magáévá fogadott minket. Önlelkének tiszta lángolását, az ő legsajátabb, legegységibb élete megnyilatkozását ismerte fel munkánkban.

És mi magunkat tagadtuk volna meg, ha nem szolgáltunk volna számítását nem ismerő hűséggel a mi nemzetünket.

Milyen állammal állunk szemben most?!

Hogy mernénk bántani a népek Lázárját?!

Előttünk szent a Jóbok fájdalma. Annyit azonban meg kell mondanunk: nem verhet Isten annyira bennünket, magyarokat, hogy a mai állam nekünk, reformátusoknak, ellenségünk legyen!

Ebbe belepusztulna a nemzet.

Ma az útban különbözünk egymástól és nem a célban. A célban egyek vagyunk.

És itt van az az alap, amelyen a további békés, építő munkában együtt mehetünk. Ha nem áll mellettünk az állam a jogakadémia segélyezésével, engedjünk neki. Ragadjuk meg azokat a nyilatkozatokat, amelyek államtitkár, miniszter ajakáról elhangzottak a főiskola érdekében. Az ő intenciójuk szerint is fejlesszük a főiskolát.

De mi is tegyük a magunkét.

Most alkalmazzuk a Megváltó böles igéjét: **„Ezeket kell cselekedni és amazokat sem elhagyni.”** (Máté ev. 23₃₃).

Mert kiderült továbbá az is, hogy református jogakadémiának lennie kell, ha egynek, ha fájdalom, csak egyetlennek is. Nem fejtegetjük újra, miért. Többször volt róla szó. Nem is pusztán a kath. egyházért. Iskolaeszményt mi soha sem kértünk a szomszédától vagy az ellenféltől kölcsön. A reformátusság nem mondhat le arról, hogy önlelkének a jogban való érvényesülését ne szolgálja. Szellemünk megcsonkítása mellett nem foglalatunk állást.

Jogakadémiánk maradjon fenn.

De egy dicsőséges lépést meg kell tennie a ma magyar reformátusságának. A sárospataki egyetlen ref. jogakadémia fenntartásában egybe kell forradnia az egyesek és az egyetemes magyar református egyház áldozatkészségének. Erre is megérett már a helyzet. A nagy, a termékeny alkalmat nem szalaszthatjuk el.

A sárospataki jogakadémiát a főiskola vagyoni erejéből fenntartani lehetetlenség. Ezzel könnyelműség nélkül senki nem kísérletezhetik.

Ellenben fenntartani a főiskola, Sárospatak városa, a tiszáninnyi egyházkerület gyülekezetei és a többi egyházkerületek együttes támogatásával —, ez nagy és dicsőséges feladat, jól átgonddolva: a helyzet adta kötelesség és a nehézségeket legyőzni óhajtó lelkünk boldog, szent reménye.

Marton János.

Az alsóborsodi egyházmegye Miskolcon 1923 máj. 7-én tartott tavaszi közgyűlési jegyzőkönyvének kivonata.

Az alsóborsodi egyházm. tavaszi közgyűlése esperes beiktatással volt egybekötve. Az egyházmegye hivatalosain s a gyülekezetek küldöttein kívül a beiktatási szertartáson a templomot teljesen megtöltő közönség soraiban küldöttség által képviseltették magukat: a felsőborsodi egyházm. Elek József esperes által, az abauji egyházm. Kovács István főjegyző és dr. Puky Endre gondnok által, a sárospataki főiskolát dr. Rác Lajos, a miskolci ev. egyházat Hronyecz József vall. tanár és 3 presbyter, Miskolc városát Puky Endre főispán vezetése alatt 12 tag, továbbá a kir. törvény-

szék, kir. tanfelügyelőség, katonaság s számos más intézmény 5—10 tagú küldöttséggel.

A közgyűlés d. e. $\frac{3}{4}$ 9-től este $\frac{1}{2}$ 8 óráig 2 órai ebéd idő megszakítással a következő program szerint folyt le:

1. Br. Bottlik István h. világi elnök szívesen üdvözlővén a megjelenteket, az ülést megnyitja.

2. Lelkészi főjegyző előterjeszti a szavazatbontó bizottság jelentését, mely szerint 57 érvényes szavazatból 45 Farkas István miskolci lelkészre esett, mely jelentést egyházm. közgyűlés egyező örömmel vevén tudomásul, Farkas Istvánt az alsóborsodi egyházm. megválasztott esperesének kijelenti azzal a boldog meggyőződéssel és dicsekedéssel, hogy a kinek nemesen eltöltött múltjára annyi örömmel és dicsekedéssel tekinthetünk, annak jövője iránt is a legszebb reményeket táplálhatjuk, melynek megvalósulására az Isten áldó kegyelmét kérjük. Ezután elnökség a közgyűlést felfüggesztvén, a közgyűlési tagok átvonultak a Kossuth-utcai templomba az esperesnek ünnepélyes istentisztelet keretében történő beiktatására, melynek lefolyását, mivel a lapban már közölve volt, itt mellőzöm.

3. Esperesi beiktatás után elnökség az ülést újból megnyitván, lelk. főjegyző a közgyűlés elismerését tolmácsolja az esperes előtt gazdag tartalmu székfoglaló beszédéért s indítványozza, hogy az egyfelől az egyházm. levéltárában a jegyzőkönyv függelékéként megőriztessék, másfelől, hogy abból minél többen lelki épülést és hasznot nyerhessenek: esperes felkéretik a nagy értékű székfoglaló beszédnek e lapok hasábjain való közreadására.

4. Esperes napirend előtt meleg szavakkal emlékezik meg egyházm. testben távol, de lélekben köztünk s velünklevő világi vezéréről, br. Vay Elemér gondnokról s a közgyűlés jó kívánatait tolmácsolja az ősz vezér iránt.

5. Birósági ülés idejéül d. u. 4 óra tűzetett ki.

6. Olvastatott esperesnek 1922 nov. 5-től, tehát az ő h. esperessége alatt lefolyt időről szóló jelentése, amely mindenre kiterjedő gondossággal számol be az e. m. félelvi élettörténetéről.

E. m. közgyűlés elismerését fejezi ki esperesnek 100 szemű gondosságáért, a jelentést irattárba helyezni rendeli s annak közgyűlési határozatokat igénylő pontjaira következő határozatokat hozza:

a) Ugy az esperesi jelentés bevezető része, valamint lelkészi főjegyző az e. m. részéről, báró Bottlik István pedig a világiak világiak nevében kegyeletes érzésekből fakadó szavakkal fonnak köszörút b. e. Tóth Béla esperes először zöldülő sírhalmára.

b) Ilyés János miskolci állandó vallástanító-nak egyházmegyénk kötelékébe beerősítettik.

c) Közgyűlés elrendeli, hogy az évközben tartott időszaki birósági ülés jegyzőkönyvei jelen gyűlésünk jegyzőkönyvéhez csatoltassanak.

d) E. m. belmissziói bizottság tagjaivá választatnak elnökség mellett lelkészi részről: Pósa Péter, Takács Mihály; világi részről: Haller József, Puky László.

e) Esperes ama bejelentéséhez, hogy a tiszpalkonyai egyház 238 □ öl területű temetőföld

vételét, valamint a ládházai lelkészi, a cserépfalvai és bükkzsérci egyházi földek haszonbérleti szerződéseit megerősítette az e. m. nevében — közgyűlés hozzá járul.

f) Közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vette esperes azon intézkedését, miszerint a vall. és közokt. miniszter ama sérelmes rendelkezését, hogy az ujlőrincfalvai egyház lelkészi földjéből, mely földet díjlevél alapján mindig a lelkész használt, 14 hold földnek a tanító részére azonnali átadását rendelte el: megfellebezte.

g) Sérelmi esetként terjesztetik az egyházkerület utján az egyetemes konvent elé az egeri egyház ama jelentése, hogy Egerben a hitoktató ref. lelkészt még mindig nem engedik be a róm. kath. zárdába vallástanítás céljából, sem a növénydekeket ki vallás tanítási órára.

h) A ládházai lelkész ügyében a fegyelmi eljárás továbbra is szüneteltetendő, míg a perújítás alatt álló ügy a világi bíróság előtt végleg eldől.

i) Az egyes egyházközsegekben 1922-ben történt nagyobb adományok jegyzőkönyvünkben megörökíttetnek.

j) Esperes 5 év óta viselt pénztárosi és lelkészi tanácsbirói állásáról lemondván, közgyűlés az üresen maradt lelkészi tanácsbirói állásra jul. 5-iki beadási határidővel a szavazást elrendeli, a pénztárosi állás betöltése iránt pedig a számvevőszék véleményének meghallgatása után még e gyűlés folyamán határoz.

7. Br. Bottlik István köszönő levele a résztvevő együttérzésért, melyet múlt évi őszi közgyűlésünk vele szemben kifejezésre juttatott az őt ért mérhetetlen csapás alkalmával, tudomásul vétetik.

8a. Enyedy Andor s.-a.-ujhelyi lelkésznek Miskolcra való megválasztása jóváhagyott.

8b. Kádár Albert volt őfehértói és Pánczél Jenő hevesi lelkésznek törvényszerű módon folytatott álláscserelése jóváhagyott s az új állását már elfoglalt, de jelen gyűlésünkön meg nem jelent Kádár A. hevesi lelkész beerősítése a következő gyűlésre halasztatik.

9. Somogyi Pál és Szabó Lajos s.-lelkészek egyházmegyénkbe bekebelezetnek s előbbi Tiszaszederkénybe, utóbbi Poroszlóra rendeltetik szolgálattételre.

10. Beterjesztett okmányaik alapján beerősítetnek tanítókul: Fördös Zoltán Andornakra, Batta Józsefné sz. Aulinger Erzsébet Cserépfalura, Tankó János Egerlövőre, Örvendi János Tiszavalkra, Konkoly Elemér Hejőbábara, Tóth Ilona és Gál Ilona Mezőcsátra tanítókul beerősítettek, továbbá Molnár Béla Miskolcra

11. A tiszakeszii egyházközség beadványát, hogy az egyház beteg lelkésze kényszernyugdíjba küldessék, egyházm. közgyűlés, amennyiben a legközelebbi egyház látogatóság információjára szerint bár a lelkész betegsége miatt a szobához van kötve, de szellemi erejének teljes birtokában van s a kathedrai szolgálaton kívül az egyház minden ügyét lelkiismeretesen és pontosan irányítja és végzi, a kathedrai szolgálatok végzésére pedig állandó s.-lelkészt tart: visszautasítja s Andó Lajos lelkészt állandó s.-lelkész tartás kötelezettsége mellett a teljes lelkészi jog- és hatáskör s javadalom birtokában hagyja.

12. Számvevőszék javaslata alapján e. m. közgy. köv. határozatokat hozta:

a) Pénztárnoknak az 1922. évi számadásra vonatkozólag a számadásába foglalt tételekre a felmentvény megadatik s részére közgy. a lelkiismeretes pontossággal végzett munkájáért elismerését nyilvánítja.

b) Az egyh.-megye bemutatott vagyonmérlege tud. vétetik, valamint azon jelentés, hogy a múlt évi őszi gyűlésen fundált „br. Vay Elemér 25 éves jubileumi emlékalapítványra” eddig 123000 kor. gyűlt.

c) A bemutatott 1923. évi költségelirányzat jóváhagyatik annak a megemlézése mellett, hogy abban Fogarassy Jenő mezőcsáti tanító jub. alapjára 1000 kor., lelkészértekezleti pályadíjra pedig 5000 kor. irányoztatott elő.

d) Közgy. felhatalmazza az esperest, hogy az egyh.-megyét illető búzavalutás járulék búza árát az 1923 aug. 1-én jegyzett tőzsdei árban állapítsa meg 10% leütéssel.

e) Az e.-megyei beerősítési díjakat közgy. úgy az egyházak, mint a lelkészek és tanítók terhére lelkészeknél 200—200, tanítóknál 100—100 kor.-ra emeli fel.

f) A megüresedett pénztárosi állásra közgy. közfelkiáltással Román Ernő alsózsolcai lelkész választja meg.

g) Közgyűlés tiszteletteljes felterjesztést intéz az egyh.-kerületi közgyűléshez, hogy a belhivatalnokok stóliját, valamint az egyh.-községtől akár átalányban, akár egyénenként az egyh.-tagoktól díjlevél szerint járó készpénzjárandóságot a változott viszonyokhoz alkalmazkodóan rendezze és pedig a viszonyoknak legalább részben megfelelőleg minden békebeli 1 = egy kor. helyett 2 = kettő kg. búza napi árában állapítván meg.

h) Az egyházak számadásai egy kivételével jóváhagyattak; a számadást nem adott 2 egyház és költségvetést nem adott több egyház előljárósága pedig fegyelmi felelősség terhe alatt felhívatik, hogy ezeket azonnal terjesszék be az espereshez.

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Uj theol. tanárok.** A tiszántúli egyh.-kerület Csikesz S. helyére, dr. Kállay Kálmán konventi fogalmazót választotta a lelkészképző-intézethez tanárrá. — Theol. m.-tanári képesítést szereztek az utóbbi időben: dr. Halmi János gyömrői lelkész Pápán az újszövets. tudományokból és dr. Molnár Jenő székesfehérvári tábori lelkész Pápán a filozófiából.

— **Bertók Béla** kárpátaljai ref. püspök ünnepléses beiktatása jun. 7-én ment végbe Munkácsen; az új püspök nagyszabású programbeszédet mondott. A beiktatáson részt vettek az összes felekezetek, ellenben a polgári hatóságok távol maradtak.

— **A M. Prot. Irod. Társaság** több évi szünetelés után, június 16-án nagyszerű felolvasó ülésen, amelyen részt vettek: Vargha Gyula, Madai Gyula, gr. Bánffy Miklós, Gyökössy Endre, Kapi Béla és dr. Ravasz László (aki Madách pesszi-

mizmusáról tartott mélyenjáró felolvasást), új életre kelt. A tisztújításon elnökké választották gr. Bethlen Istvánt és dr. Ravasz Lászlót, alelnökké br. Kaas Albertet és Kapi Bélát; az irodalmi szakosztály elnöke Bartóky József lett. Reméljük, a társaság folyóirata is nem sokára meg fog indulni.

— **A szlovenszkói reformátusoknak** Léván tartott zsinata megállapította az egyes egyházkerületek határait, amelyek a következő új nevet kapták: a dunamelléki: dunai, a tiszáninneni: tiszai, a ruszinszkói: kárpátaljai egyházkerület lesz. A tiszai kerülethez tartoznak a régi magyar tiszáninneni kerületnek Szlovenszkón levő egyh.-községei, a kárpátaljai kerülethez a Ruszinszkó területén fekvő egyh.-községek, köztük az ungi egyh.-megyétől elszakadt 12 egyh.-község is (Kárpátaljai ungi ref. egyh.-megye). A presbyteri világsszövetség zürichi kongresszusára a zsinat Balogh Elemér, Söröss Béla, Szilassy Béla és György Endre zsinati tagokat küldötte ki. Az egyh.-alkotmány terén a zsinat az istentisztelet, a lelkészi szolgálat, az egyh.-községi jkvek és az iskola nyelvének meghatározásánál az eddigi gyakorlatot törvényesnek ismerte el; a felsőbb egyh. és világi hatóságok minden gyülekezettel a saját egyh. hivatalos anyanyelvén érintkeznek. A presbytérium tagjait ezután 12 évre választják; a kisorsolás rendszere megszűnik.

— **Találkozó.** Azon régi tanítványok, akik 20 évvel ezelőtt tettek főiskolánkban erettségű vizsgálatot, találkozózt tartottak júl. 4-én intézetünkben. A találkozózn 10-en jelentek meg, u. m. Andó László (Bpest), Bálint Bertalan (Szerencs), dr. Buza László (Spatak), Éles István (Tarcsl), dr. Farkas Abrahám (E.-Horváti), Herczegh Károly (Nagykapos), Hauri István (Bpest), dr. Philipp Ernő (Bpest), Szücs István (Spatak) és dr. Veszprémy Zoltán (H.-Hadház). A találkozó társak nevében Éles István üdvözölte a tanásteremben a tanári kart, fejezte ki a főiskola iránt érzett szeretetüket, hálójokat; az üdvözlétért Marton János közigazgató mondott meleg szavakban köszönetet. A találkozó, a főiskola iránti benső érzésekben erősödve, egy édes nap emlékével tértek vissza otthonukba.

— **Alsóborsodi lelkészek figyelmébe!** A május 22-én Mezőkeresztesen tartott lelkészértekezletről szóló tudósításból kimaradt az a jelen nem volt testvéreinket is érdeklő rész, hogy pályatétel gyanánt 5—5 ezer K dijjal kitűzetett: 1. *Aldozócsütörtöki egyházi beszéd* szabadon választandó textus alapján; 2. *Az ifjúság vallásos nevelése az iskolában és iskolán kívül.* Ezen kívül Román Ernő volt e. m. főjegyző megbízatást nyert az 1799-ben alakult alsóborsodi e. m. történetének megírására. A pályamunkák beadási határideje 1924. március 1. Pósa Péter ért. elnök.

— **Felhivatnak** az alsózempléni iskolalátogató lelkészek, hogy látogatási jegyzőkönyveiket egy hét leforgása alatt küldjék be a tanügyi bizottsági elnökökhöz.

— **Hősök emléke.** *Alsóvadász*on, e majdnem teljesen ref. abaúji községben jún. 24-én folyt le a világháborúban elesett 55 hősnének emlékére állított szobor leleplezési ünnepélye. Az ünnepélyt megelőző istentiszteleten Cziáky Endre esperes

imádkozott. Makay Kálmán helybeli lelkész alkalmi beszédet, Felméry Albert aszalói lelkész pedig záróimát mondott, míg a ref. férfiak és iskolai gyermekkar gyászadalokat adott elő. A szobor-leleplezésnél dr. Puky Endre főispán tartotta a lelkesítő ünnepi beszédet, majd a katonaság s a falú bírása beszéde után az egyházak képviselői (ref. részről az esperes) megáldották a szobrot. — *Nemesbíkken* Farkas István esperes júl. 1-én avatta fel a község főterén $\frac{1}{4}$ millió költséggel 35 elcsélt hősenek emlékére emelt emlékoszlopot; utána Böhm ezredes és Melczér L. képviselő beszéltek, ének- és szavatelok kísérték a beszédeket.

— **Harangavatások.** Örömnépe volt júl. 1-én a *vilmányi* gyülekezetnek, mert ekkor avatta fel 2 új harangját, amelyek közül a nagyobb (246 kgr.) ifj. Szilágyi István gondnok és neje ajándékozták, míg a kisebbik (150 kgr.) költségét a hívek áldozatkészsége teremtette elő. Az avatási ünnepélyt még fölemelőbbé tette dr. Révész Kálmán püspök megjelenése, aki Kassáról való eltávoztása óta most először jelent meg az ő régi kedves egyh.-megyéjének körében, ahol a legnagyobb tisztelettel, szeretettel és örömmel várták és fogadták. A toronyban már előzőleg elhelyezett harangokat, a templom előtt Kiss József hejcei lelkész áldotta meg bensőséges imával, majd az istenházában püspökünk emelte az áhitattal megteljesedett lelkeket az örökkévaló Istenhez s áldotta meg az új harangokat s a gyülekezetet. Az ünnepi beszédet Cziáky Endre esperes tartotta a 118. zsolt. 24. v. alapján, megragadó szavakkal buzdítván a híveket az Isten- és hazaszeretetre; azoknak, akik a templomba be nem fértek, Antalfi Gyula fonyi lelkész hirdette az ígét. — A *tarcali* gyülekezet körében szintén júl. 1-én ment végbe a 370 kgr. súlyú új harang felavatása. A feldíszített, szép kivitelű harangot Igaz József báji lelkész áldotta meg bensőséges új imával, az istenházában Kiss Ernő e.-m. főjegyző tartotta az alkalmi beszédet az elmúlt és megszólaló harangok tanúságairól. Utána az úrasztala mellől dr. Buza L. tanácsbíró beszélt mélyen szántó előadásban arról, hogy a mai zürzavarból csak a názáreti Jézus keze és evangéliuma vezetheti ki a mélyen sújtott emberiséget. Befejezésül Éles I. lelkész ismertette a harangra történt adakozásokat; nagyobb adományokkal járultak hozzá annak létesítéséhez: Andrassy János főgondnok 130,000 K, Sebeő Gyula bíró, Andrassy Sámuel, Tassonyi József 100—100,000 K, tarcali kir. szőlőbirtok főfelügyelősége 80,000 K, Andrassy Dávid, Gombos Lajos, Kovács Dániel, Szaniszló Istvánné 50—50,000 K, Anderkó Lajos, Bányai István 30—30,000 K. Az adományok összege több, mint 2 millió K, úgyhogy a felmaradt összegből a templom pompás kerítéssel vétetett körül.

HIVATALOS RÉSZ.

750—1923.

Körlevél.

I.

A hivatalos portókölttség megtérítéséről.

Mindazon egyházi és iskolai hivatalok, melyek 1922 július 1-től 1923 június 30-ig hivatalos

postabélyeget vásároltak s a postahivatal által kiállított ellennyugták kezökben vannak, ezek felhasználásával, *félíven*, maguk állítsák ki a következő iratot:

*

Igazolás.

Alólirott postahivatal hivatalosan igazolja, hogy ai református lelkészi (esperesi, stb.) hivatal az 1922. évi július 1-től 1923 június 30-igK, azazkorona árú hivatalos postabélyeget vásárolt és használt fel. Kelt 1923 július-n.

*

Ezt az Igazolást *az ellennyugtákkal együtt* vigyék el a postahivatalba, ahol az illető postahivatalnok azt aláírja és bélyegzőjével hitelesíti. Ha a hivatalnok kívánja, az ellennyugtákat nála is hagyhatják, de ha nem kívánja, vigyék vissza és a számadás mellékleteként kezeljék.

Az aláírt és megpecsételt Igazolás f. é. július 20-ig a püspöki hivatalba feltétlenül beküldendő. Később jött Igazolás a miniszteriumba fel nem terjesztetik.

II.

A lelkész, tanár és tanító urak figyelmébe!

A m. kir. állami térképészet kiadásában „Magyarország ezeréves sorsa” címmel 80—110 cm. nagyságú, 4 színben nyomott művészi kivitelű történelmi térkép jelent meg, mely irredenta jellege és izléses kivitele folytán, a legszebb és leghasznosabb faldíszül szolgálhat minden iskolában és hivatalban. Ára jelenleg 500 korona, vászonra húzva, lécekkal, 2000 K. Arváltozások joga fentartva. Az általam is átvizsgált jeles történelmi térkép (1 fő és 8 melléklappal) megszerzését a legmelegebben ajánlom. Megrendelhető a főbizományos: Kókai Lajos könyvkereskedésében, Budapest IV., Kammermayer-u. 3.

III.

A ref. elemi iskolai tanító urakhoz.

Az Orsz. Többtermelési Liga bevált mintá szerinti az ország egész területén mezőgazdasági- és házi ipari téli tanfolyamokat kíván tartatni, amiknek főképen az a célja, hogy különösen a falusi lakosságot házi iparágakkal való foglalkozásra és ipari növények termesztésére oktassa és buzdítsa. Mivel ezeket a tanfolyamokat — különösen mai viszonyaink között — hasznosoknak tartom, a Liga kérésére a református elemi népiskolai tanítóknak megengedem, hogy hivatali kötelességeik sérelme nélkül a Liga által rendezett téli (esti) tanfolyamokon a tanítást vállalhassák. Miskolc, 1923 jún. 30.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Szerkesztői üzenetek.

M. L. Nem értjük kérdését. Mi egész világosan megírtuk, hogy miután a f. év első felében beküldött 500 K előfizetési díj nem az egész évi, hanem még az I. félévi költségek fedezésére sem volt elegendő, azt I. félévi előfiz. díjnak számítjuk s a II-ik félévre 1500 K új előfizetési díjat kérünk. A bekében 50 kgr. buza ára volt lapunk egész évi előfiz. díja, ma 5 kgr. buza árának felel meg. Nem kérdezzetessél, halogatással, hanem cselekvéssel visszatérjél elő lapunk ügyét. — **Csere.** Csak 800 K hirdetési díj beküldése után közöljük. — **K. A.** A hirdetésért 400 K-t kérek.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Félévre 1500— Kor.	Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN	Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 6000— Kor. Fél 3000— Negyed 1500— Nyolcad 750—
---	---	--	--

TARTALOM. Fennmarad . . . — *Farkas István*: Vezérségem: Szolgálat! (Vége.) — *Román Ernő*: Az alsóborsodi egyházmegye tavaszi közgyűlésének jegyzőkönyvi kivonata. (Vége köv.) — Egyházkerületi rk. közgyűlés. — Vegyes közlemények.

Fennmarad

főiskolánkon a jogakadémia. Az egyházkerület július 10-iki rendkívüli közgyűlése nem tudta kimondani a megszüntetését. S jóllehet, mindenki érezte, hogy erőnket meghaladó az a teher, amelynek hordozását vallaltuk, még ezt is meg akarjuk kísérelni.

Egyenesen heroikus az a küzdelem, amely a főiskola integritásáért megindul. Az egyházkerületben nincs egyetlen lélek, amelynek áldozatkészségét ne kívánnánk. A kicsinyek drága adományait és a gazdagok hozzájárulását mondhatatlan hálaival várjuk. És ha behatol minden házba és bejut minden szívbe, hogy miért áldozunk, hogy mi, mit akarunk, hogy életünk legszentségebb eszményeinek akarunk állandó tűzhelyet, erős várat és leronthatatlan sziklafészket a sárospataki főiskola istápolásával, akkor mi sokkal többet nyertünk belső értékekben, mint amennyit áldoztunk anyagiakban.

De még messze vagyunk a győzelemtől.

Nagy szívekre és égő hitű gyülekezetekre van szükség. Alapítványtevőkre. A mi Széchenyi Istvánainkra, akiknek elő kell állniok, hogy gyönyörű valóság legyen az egyházkerület álma. Termékeny és áldott hónapoknak kell következniök. Teljes anyagi megalapozottság kell arra, hogy tanár és diák semmi egyebet ne tegyen, csak ami a kötelessége: tanítson és tanuljon. Az egyházkerület emellett az eszmény mellett döntött. Legyen erőnk a megvalósítására!

Vezérségem: Szolgálat!

— *Farkas István* alsóborsodi esperes beiktatási beszéde. —
(Folyt. és vége.)

Az egyház tekintélyének megóvása leendő ama törekvésem mindenáron való keresztül vitele, hogy az egyházat igazán szerető s építő belhivatalnokok a díjlevél szerinti járulékaikat megkapassák. Ami díjazást, mint a megélhetés feltételeit, lerakták az apák az egyes gyülekezetek díjleveleiben, azok érvényesek, kötelezők a fiakra és unokákra is. Csak névleg keresztényen az, ki áldozatos szeretet nélkül akar, akár mint egyházi tag, akár mint presbiter vagy gondnok, a lelkész felett uralkodni s kenyerét könnyekkel, átkokkal

sózottá tenni! Nem egymás felett uralkodni, de egymásnak terhét viselni, ez a mi közös szolgálatunk!...

Minden lehető el kell követnünk arra nézve is, hogy a keresztyénség jegyében kormányzó államhatalombirtokosai a vasárnap szentségét ne csak hirdessék, de meg is tartassák! Fájdalom, a tisztviselők, munkások nagy tömegei vasárnap is dolgozni kénytelenek!... Még fájdalmasabb látni s tudni azt, hogy míg iskolákban s közhelyeken böles tanácsokat osztogatnak felülről az állam fő jövedelem forrását képező, a testet, lelket ölő alkohol ellen, addig a vásár- és ünnepnapokon nyitva tartott korezmák, kávéházak mulató vendégei bátran botránkozathatják az Isten házába vágyódók szent áhitatát s okozhatnak botrányt, pusztítanak drága magyar életet, csak hogy minél több jövedelme legyen az államnak — az alkoholból!... Mernünk s tennünk kell ellene!

Házam és szívem nyitva mindig mindetek számára. Hivatalos órák megjelölése nélkül, reggeltől-estig szolgálatára állok — mindeneknek. Ha engem hívtok, hozzátok, mint — haza — úgy megyek. Jöjjetek hozzám, ti is... mint: haza!... Mint atyafiaknak, úgy kell nekünk — együtt — élnünk, egymást szeretve, gyámolítva.

Szeretnünk kell a népet, szívből, tettetés nélkül — igazán. Óh, jó ez a nép, csak foglalkozunk velük!... csak szeressük őket igazán!... Legyen valóban a miénk „jó és balsorsának fele, örüljünk, sirjunk résztvevőn vele.“ Nagy boldogság tudni azt, hogy így tesznek mellettünk bizonyosságot: „Ismerjük őt és ő is ismeri az ő jubait!“

Nagy szükségünk van nekünk a világ legárvább nemzetének, erre az egymást segítő szeretetre — épen napjainkban.

Az önkezünk ásta sírban pihen a mi nagy halottunk, Nagy-Magyarország. Vele temetve egy ezer esztendő nemzet minden álma, múltjának minden dicsősége. Hadd higgyék ezt mások! Nekünk a halált meggyőző diadalmas életakarát hőseivé kell átalakítani minden magyart. Hinni kell, hogy a mi nagy szenvedéseinkből, az új élet hozsánája, bizonyosan esendülni fog: — „Feltámadunk!“ Hiába tétetett Trianon papír-békéje a sirunk szájára, ez a nemzet él és élni fog! Leszakított, megégett részeivel — az én hazám:

Nagy-Magyarország!

Becsülettel be is tartott életcél felé fussunk s e futásban jelszavunk: „a haza minden előtt!” A magyar protestantizmus életének, küzdelmeinek végső célja sohasem volt önző, csak a maga, a felekezete javát kereső életcél. Minden igazán magyarokért küzdöttünk eleitől fogva. A közhaza közös boldogságáért küzdöttek az elődök, ezért kell küzdeni nekünk is. Történeti hivatás várt reánk mindig. Küzdöttünk a zsarnokság, a sötétség, a rabiga ellen! Társadalmi osztályok szerint való széttagozódásban ha már meg van; felekezetek egymás mellett való életében, ha már ez sem lehet másképen!... egyben legyen nemes versenyrekelés: „ki szereti jobban a hazát!” Találjon újra a magyar a magyarra... Öntudatos keresztyén hite, lángoló hazaszeretete, szakadatlan munkálkodása eszményei diadaláért is tegye egységessé a magyar életakaratot s akkor bibliai szenvedéseink után, a mi feltámadásunk, hiszem egészen közel vagyunk! Bizonyosra kell itt várni!... álljon félre az, aki kishitű. Minden kálvinista lelkész, presbiter, tanár, tanító, egyházunk minden gyermeke, az új-testamentumi Simeon hitével, higgye, hirdesse: „Nem halok meg, míg meg nem látom ama nagy szabadulást!”...

Testvéreim! Az óra fut. Időm letelt. Óh pedig, van még, sok, sok, — rejtve mélyen — ebben az örökre bizó, remélni tudó szívtű, mit elmondani vágnék.

Amit még mondok, az már kérelem.

A legjobb akarattal áldott ember is, egymagában gyöngé és erőtlen. Jöjjetek hát mindnyájan segítségemre.

Távrolról, lelkében közöttünk levő, mély bölcsességű, sok jóssággal áldott szívű világi elnök-társam, lelkészi és világi tanácsbírók, egész tisztikar, szolgatársaim, presbiter testvérek, tanárok, tanítók, kiknek kezében van letéve hazám sorsa, mert a hazánk olyan lesz, aminek ti nevelitek az ifjúságot!... minden gyülekezetnek nagyja, apraja... az Isten dicsőségét munkáló, minden szolgálatomban legyetek mellettem igaz szeretettel. Szívemet nyújtom felétek. Adjatok ti is a szívetekből, egy parányi szeretetet — legalább. Kéz a kézen, szív a szíven, egy cél felé fussunk. Egy a mi szolgálatunk!... Krisztus uralmáért, a Krisztus vezérsege alatt, atyafiságos szeretettel: „Előre hát!”... Istenért, hazáért, s a krisztusi evangélium adta igaz szabadságáért! Úgy legyen! Amen.

Az alsóborsodi egyházmegye Miskolcon 1923 máj. 7-én tartott tavaszi közgyűlési jegyzőkönyvének kivonata.

(Folyt.)

i) A lelkészek által fizetendő kálvineumi járulékot illetőleg a lelkészi állások 3 osztályba soroztatnak és pedig 2000, 1200 és 600 kor.ás kategóriákba. Az esedékes összegek az egy-megyei járulékokkal együtt lesznek befizetendőek az egyh.-m. pénztárba, a Kálvineum részére esedékes 58400 kor. azonban az egyh.-megyei pénztár által előlegesen kifizetendő.

j) Román Ernő e.-m. pénztárossá választása folytán főjegyzői és számvevőszéki elbádoi állásáról lemondván, a főjegyzői állásra a szavazás júl. 5-iki beadási határidővel elrendeltetik, számvevőszéki elbádoúl pedig Szabó József nagymihályi lelkész egyhangúlag megválasztatik.

13. Az egri egyháznak a lelkész és hitoktató részére segélyt kérő kérvénye pártolólág adatik ki a számvevőszéknek javaslatlétel végett.

14. Özv. dr. Lüdös Istvánnó ama kérését, hogy részére testvére, b. e. Tóth Béla jogán kegyeleti, illetve özvegyi év állapittassék meg, minden bővebb indokolás nélkül, legkészségesebb jóindulattal és pártolással terjeszti közgyűlésünk az egyh.-ker. elé, annyival inkább, mivel az érdekelt miskolci egyház nemcsak nem ellenzi a kegyelet és hála ily módon való kifejezésre juttatását, de épen elismerésre méltóan maga az érdekelt egyház tette meg ez ügyben a kezdeményező lépéseket.

15—22. p. A mezőcsáti és cserépfalui lelkészi, a tiszakeszti lelkészi és négy tanítói, a hejőbábai tanítói előnyösen megváltoztatott díjlevelek jóváhagyattak; a tiszánánai lelkészi díjlevél azonban csak azzal a módosítással hagyatik jóvá, hogy amennyiben az eddigi 80 köből búza és 70 köből árpára rugó, de egy részében behajthatatlannak nyilvánított párbér helyett ezután egy összegben ugyan az egyház magtárjából, de csak 70 köből búzát fog kapni a lelkész, továbbá az eddigi 16 öl tűzifa járandóság helyett csak 10 öl, s ezzel szemben 17 kat. hold és 476 □-öl vízjárásos és rossz minőségű lelkészi föld helyett ugyanolyan területű, de jó minőségű földdel kárpótoltnak a lelkész az egyház földjéből: hogy a nagyobb mérvű chártaesonkítás kikerülhető legyen, e.-m. közgyűlés arra utasítja a tiszánánai egyházat, hogy a szóban levő 17 kh. és 476 □-öl helyett 19 kat. h. és 368 □-ölet adjon cserébe s az ezután esedékes adót is az egyház fizesse. A ládházai lelkészi díjlevél módosítást, mely 330 véka helyett 170 véka rozst akar a lelkész részére adni: mint nagymérvű díjlevélesonkítást e.-m. közgyűlés elutasítja.

23. A nemesbikki egyháznak egy pusztatelen fekvő, használatlan és félig romban álló magtárjának örök bérlet címén a pol. község részére való átadása a szerződésben körvonalozott feltételek mellett engedélyeztetik.

24. Az ároktői egyháznak toronyépítés céljára egy beltelek eladása iránti kérelme teljesítetik a jegyzőkönyvben precizirozott feltételek betartása mellett.

25. Az ároktői lelkész azon panasz jelentésére, hogy nyugdíjba készülők egyik tanítójuk a tanítói beltelken lévő szép gyümölcsöst, az iskola előtti díszfákat, szőlőlugast s az udvaron lévő eperfákat meglepetésszerűleg mind kivágatta. e.-m. kgy. megbotránkozásának kifejezése mellett nevezett tanító ellen az E. T. V. t.-c. 34. §. 1—2. pontja alapján a fegyelmi eljárás megindítását határozza el, a tanfelügyelőséget pedig jegyzőkönyvileg felkéri, hogy a kényszernyugdíjazásnak általa megindított eljárását Fogarassy Gábor tanító ellen lehetőleg még e f. iskolai év zártáig folytassa le. (Vége köv.)

Egyházkerületi rk. közgyűlés.

Főleg a jogakadémia ügye tette szükségessé a rendkívüli egyházkerületi közgyűlés tartását. Ez Miskolczon folyt le július 10-én. Előtte a főiskolai igazgató-tanács tartott rövid ülést, csaknem összes tagjai részvételével. Az igazgató-tanács a jogakadémia feuntartása mellett foglalt állást — olyanképen, hogy 3 tanszéket fenntart a főiskola, a többi a tiszánmneni egyházkerület. Ez az álláspont ment keresztül a lelkes felszólalásokban gazdag egyházkerületi közgyűlésen is. A fenntartás költségeinek igazságos kivetésére egy héttagú bizottságot fog egybehívni az elnökség, amely a további tennivalókat irányítani fogja.

A jogakadémia kérdésén kívül még az egyetemes tankönyvkiadás ügyében fogadta el a közgyűlés az egyetemes konvent elé terjesztés végett a következő határozati javaslatot:

1. Hogy az egyetemes egyház adjon ki egyetemes tankönyveket, a tulajdonjog fenntartása és a belőle származó anyagi haszon biztosítása mellett, ezt úgy az egyetemes egyház, mint a tényleg működő ref. könyvkiadó és nyomdavállalatok szempontjából akadályokba ütközőnek véljük. Az egyetemes egyháznak ezidőszertig sem felszerelése, sem szerveinek hiánya, sem anyagi ereje nem engedheti meg, hogy ily óriási tőkét igénylő, ma alig beszerezhető s válságos időkben kockázatos vállalkozásba kezdjen. Hiszen a meglévő egyházi tankönyvkiadó vállalatok, annak idején könnyebb felszerelési feltételek mellett belegyakorolt szervek birtokában is roskadozva bírják a feladatukat teljesíteni. De épen ezekkel szemben nem volna méltányos, hogy üzemeiket megrövidítsük újabb vállalat létesítésével s a meglévő, a ref. kulturáért áldozatokkal is küzdő, jelentékeny anyagi és erkölcsi tőkét képviselő intézményeket elsorvadni engedjük azok támogatása helyett, amugy sem túlságosan népszerű centralizáló törekvések érdekében.

2. Hogy a már meglévő tankönyvkiadó vállalatok és nyomdaüzemek, a jelen válságos helyzetben, főleg gazdasági okokból, valamelyes egységbe, kapcsolatba hozassanak, azt lehetségesnek véljük alábbi feltételek mellett:

a) A már hosszabb idő óta ref. kultúra szolgálatában álló könyvkiadó vállalatoknak a debreceni egyházkerületi, pápai és sárospataki főiskolai nyomdákat és könyvkiadó vállalatokat tekintjük, a dunamelléki egyházkerület részéről pedig az általa megjelölendő nyomdát.

b) Az egyetemes konvent, az egyházkerületek útján, biztosítja a nagy áldozatokat igénylő kiadványoknak feltétlenül kötelező bevezetését és használatát.

c) A fenti tankönyvkiadó vállalatoknak birtokában lévő, saját kiadásu tankönyveit teszi első sorban recenzió tárgyává s ha a magasabb követelményeket kielégítik, azoknak kiadásán kezdi meg az új egység a tankönyvkiadást. De a meglévő készletek elosztását, forgalombahozatalát és elfogyását az esetben is biztosítják, ha az újabb bírálat mértékét nem ütük meg.

d) Az alkalmi egyesülés csak bizonyos az érdekelt egyházkerületek által megállapítandó

időre szóló érvényességű. Ez az idő lehet, a remélt gazdasági helyrejövetel idejéhez mérten, legfeljebb 15—20 esztendő.

e) A tankönyvek approbálását, egy, az egyetemes konvent által, az egyházkerületekből egyenlő számban állított bizottság teljesíti.

f) Az alkalmi egyesülés adminisztrációjának előkészítésére, végzésére, a szükségletek megállapítására s az egész tervezet pénzügyi és technikai keresztülvitelére, ellenőrzésére az érdekelt könyvkiadó vállalatokból 2—2 tag kiküldése útján létrejött bizottság hivatott. Ez elnökét és jegyzőjét maga választja meg tagjai sorából. E bizottság üléseinek költségeit a rezsiből fedezik. Fontosabb anyagi természetű ügyek eldöntéséhez szükséges magának az érdekelt nyomdavállalatnak a hozzájárulása.

g) Már most hangsúlyozandónak véljük, hogy egy-egy tárgyból lehetőleg több irányt képviselő, két-három tankönyv is készüljön, hogy az iskolának a választási lehetőség biztosítva legyen s ezzel a tankönyvmonopolium merevsége elkerülhetővé váljon.

h) A vallástani könyvek kiadása sorrendileg előzze meg minden más könyv kiadását.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Meczner József** az abaúji ref. egyházmegye volt gondnoka, a magyar ref. egyház r. zsinati képviselője, egyházunknak hosszú évtizedeken át hűséges munkása, lelkes és áldozatkész építője és őrállója f. hó 5-én hosszas szenvedés után, életének 75-ik évében Korlátton elhunyt. Vele egy nagy egyházi alak távozik el egyházi életünkől, aki nobile officiumként örökölte őseitől a ref. egyház szolgálatát, akitől 2 év előtt csak a legmélyebb elismerés, hála és ragaszkodás érzelmei közt tudott az abaúji egyházmegye megválni s aki odaadó munkásságával örök emléket emelt magának mindnyájuk szívében. Áldott legyen emlékezete! — *Haraszthy Tivadar*, a főiskola istvánháza birtokának 46 év óta bérlője, aki ott intenzív gazdasági kulturát létesített, a birtokot épületekkel ellátta s az istvánháza—kőrösi ármentesítő társulatot megalapította, jun. 29-én 76 éves korában elhunyt. Áldás emlékére!

— **Találkozó.** Julius 8-án ismét találkozó volt főiskolánkban: ezúttal azok jöttek össze, akik 30 évvel ezelőtt, 1893-ban tettek intézetünkben érettségi vizsgálatot. A találkozóon résztvettek: Bárczy Gusztáv (Tokaj), Berzeviczy Andor (Prügy), Bodolay István (Bpest), Borsos József (Szolnok), dr. Debreczeny Barna (Debrecen), Elek József (Nyíregyháza), Goldblatt Ferenc (Spatak), Harsányi István (Spatak), dr. Kérészy Sándor (Spatak), Kovácsy Ferenc (Tállya), Lábos Béla (Debrecen), Leövey Miklós (Tunyog), Leszczynszki Szaniszló (Nagykanizsa), Séra János (Hardicsa), Sutka Pál (Bpest). Az imaterembe összegyűlt társaság nevében Leövey M. hálaadó imája után Debreczeny B. üdvözölte a tanári kart s fejezte ki irántok és a főiskola iránt érzett örök hálájukat, ragaszkodásukat, amiért Marton J. közigazgató mondott meleg kö-

szönetet. Bodolay I. kijelentette, hogy a régi tanítványok mindnyájan készek a főiskola s közlebről a jogakadémia támogatására és e célból be fognak iratkozni rkiv. joghallgatóknak. A találkozó 130.000 K-t adományoztak a jogakadémia erősítésére, amihez járul G. G. részéről 20. cs. K.

— **Emléklapok.** A május 31-iki főiskolai ünnepély emlékkönyve sajtó alatt van és július 18-án meg fog jelenni.

— **A vallásanári- és lelkészsképesítő vizsgálatok** f. é. szeptember 11—13-án lesznek Sárospatakon. A vallásanári vizsgálatra jelentkezők felszerelt kérvényeiket *augusztus 20-ig* küldjék el a püspöki hivatalba Miskolcra. A zárthelyi írásbeli dolgozatok elkészítésének határideje szept. 11-ike lesz úgy a vallásanárok, mint a lelkészsképesítő vizsgát tevők részére. A szóbeli vizsgálatok 12—13-án lesznek. Sárospatak, 1923. július 11. *Harsányi István*, theol. dékan.

— **Kérem** a nyirí, bükkaranyosi, emődi, kisgyőri, tisztaoszlári, tiszaszederkényi, ládbessenyői, szakácsii, szendrői, lácai, lukai, taktaszadai, tiszakarádi, bódvavendégi, keleméri, martonfalvai, zubogyi lelkész urakat, hogy a kerületi névtár részére adataikat (a régi névtár alapján) a lehető legsürgősebben küldjék be a püspöki hivatalba. *Illyés Bertalan* püspöki h. titkár.

— **Értesítés.** Hivatalos tisztelettel értesitem a *a felsőborsodi egyházmegye* lelkészeit, tanítóit, presbiteriumait, hogy az általános tisztújítás alkalmával leadott szavazatok eredménye a következő: *Esperes*: Elek József, gondnok: *Zsóry György*; papi tanácsbírák: *Barna Gyula*, *Demeter Bertalan*, *Lőkös Sándor*, *Hubay Mihály*, *Lengyel Gyula*, *Kun József* lelkészek; világi tanácsbírák: *Bónis Aladár*, *dr. Orbán Barna*, *Szathmáry Király Pál*, *Maklár Dezső*, *Szepessy Gyula*; papi főjegyző: *Szentmártoni Dániel*, papi aljegyző: *Varga Imre*; világi főjegyző: *dr. Nagy Barna*, világi aljegyző: *Benőcs Zsigmond*; tanítói képviselők: *Szűgyi László*, *Kőrössy Antal*. — Egy világi tanácsbírói állásra senki sem nyervén többséget, a két legtöbb szavazatot nyert *Fekete Pál* és *Lovász János* újabb szavazásra kitzüzetnek. A szavazatok beadásának határideje: *augusztus 15.* Atyafiúi szeretettel *Elek József*, esperes.

— **A dunamelléki egyházkerületből.** *Dr. Ravasz L.* püspök júl. 2—4. napjain Ujvidéken résztvett a Nemzetközi Jóbarátság Egyh. Világszövetségének Jugoszláviában tartott gyűlésén. Ugyanő meghívást kapott a szigorú holland. ref. egyház aug. 21-én Utrechtben tartandó zsinatára. — *Dr. Pruzsinszky Pál* bpesti theol. tanár júl. 4-én, *Muraközy Gyula* kecskeméti lelkész júl. 15-én, előbbi 9 havi, utóbbi 3 havi időzés után hazaérkezett Montpellierből, hol a ref. theol. fakultás vendégei voltak s egyházi életünkről és hazánk állapotáról többször előadást tartottak. — A bpesti ker. leányegyesület kebelében júl. 2-án 10 leány cserkésztestet tette le a cserkész fogadalmat.

— **A munka jutalma.** A *gégényi* ref. presbiterium jún. 17-én tartott gyűlésében egyhangú határozattal kimondta, hogy közszeretben és becsülésben álló ősz lelképásztortát, *Vas Mihály* volt felsőszabolcsi esperest, ki 38 éves fáradhatat-

lan munkásságával szeretett egyháza szellemi és anyagi felvirágoztatásáért mindig önzetlenül és nemes lelkének egész odaadásával buzgólkodott, 4 holdnyi telekkel ajándékozta meg, szerény kifejezésül annak a mély hálának, ragaszkodó szeretetnek, mellyel iránta a község minden egyes tagja viseltetik.

— **Pályatételek** a sárospataki ref. főiskola *theologiai akadémiáján* az 1923—24. iskolai évre: 1. Az 1923—4-ik évi Vay kisebb díjra (59 K): egyházi beszéd irandó a Lukács ev. XVIII. r. 9—14. v. alapján. 2. Az 1923—24-ik évi Vay nagyobb díjra (67 K): *Dr. Heiszler József* mint újszövetségi exegeta. 3. Az 1923—24-iki Tóth—Fischer díjra (60 K): *Kálvin reformátori fejlődése*. 4. Az 1923—24. évi Péczy díjra (147 K): *Pláton, a stoikusok és Pál apostol tanítása a lélek halhatatlanságáról*. 5. Az 1923—24-ik évi *Kazinczy* díjra: *Kazinczy vallási és filozófiai nézetei*. 6. Az 1923—24. évi *Szeremley* díjra (80 K): *A katolikus és protestáns erkölcsi felfogás bírálatos ismertetése*. A pályatételekre nézve a th. kar az *egyházi beszéd díját 10 kgr.*, a *többi pályatételt pedig 20 kgr. váltáság buza árával óhajtja kiegészíteni* a *Pogány Istvánné* alapítvány terhére; eziránt az akad. szék útján előterjesztést tesz az igazgatótanácshoz. *Harsányi István* theol. dékan.

— **Cserkész-táborozás.** A sárospataki főgimnázium cserkészcsapata mintegy 35 taggal *Szabó Zoltán* és *Zsiros József* hh. parancsnokok vezetése alatt jún. 28-án nyári táborozásra indult és táborukat a régi Tornamegye *Derenk* községének határában egy szép völgyben ütötték fel, ahol a szabad természet ölen vidám és egészséges életet folytatnak. A táborozás költségeinek fedezéséhez a főiskolai előjáróság is jelentékeny összeggel járult hozzá. A táborozás júl. 14-én ért véget.

— **Theologusok konferenciája Göncön.** Junius 28—júl. 1-én tartotta a *Soli Deo Gloria* baráti szövetség nyári konferenciáját Göncön. A társaság most lépett a nyilvánosság elé. Sajnáljuk, hogy theologusaink nem tudnak egy társaságban megjelenni és majdnem egyidőben theologusaink két helyen gyűltek össze konferenciára. Bármilyen fontosak az irányok, ezeknél fontosabb az ő egységük *Krisztusban*, a mi *Urunkban*. Egymás közt mérjük össze szívük és tudásuk erejét, ne egymástól távol — *Pápán* és *Göncön*. Az *ORLE* jó példát ad a theologusoknak az erők tömörítésére. Milyen üdvös lett volna, ha a gönci konferencia dolgait: *Good*, *dr. Kovács István*, *id. Viktor János*, *Csürös István*, *Biberauer Richárd*, *Szűcs Ernő*, *Bogdán Gyula*, *Szabó Zsigmond* stb. előadásait, tanácsait a magyar ref. theologusok összesége élvezhette volna. Szeretjük hinni, hogy a jövő iskolai év végén összes theologusaink testvéri szeretettel és egymást megértő lélekkel közös konferencián beszélnek meg lelkük legégetőbb kérdéseit.

— **Segédlelkész** keres a *hernádnémeti* lelkész átköltözése idejére, de minden esetben legalább egy évre. Fizetés megállapodás szerint, búzavalutában. Bővebbet levélben nyújt a lelkészi hivatal. *Hernádnémeti*, *Zemplén* m.

— **Lapunk** közelebbi száma július 29-én fog megjelenni.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Félévre 1500— Kor.	Főszerkesztő: DR. RÉVÉSZ KÁLMÁN	Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 6000— Kor. Fél " 3000— " Negyed " 1500— " Nyolcad " 750— "
	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		

TARTALOM. Kiss Ernő: Gyűlések után. — Román Ernő: Az alsóborsodi egyházmege tavaszi közgyűlésének jegyzőkönyvi kivonata. (Vége.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Gyűlések után.

Az egyházi értekezletek, gyűlések az Úr 1923-ik évének ezidejéig szépen, rendesen lezajlottak. Jól esik látni, hogy a forradalmi idők izgalma lassan lehül s átveszi a nyugodt adminisztráció csendes birodalmát. Gyűlések, értekezletek, bírói ítéletek mögül azonban előbukkan egyházi életünk egy-egy megoldatlan problémája, gyógyításra váró betegsége, vagy korfestő jelensége.

Hogy a legjobban elcsépelte, de még mindig rostátalan témán kezdjük, itt van a papválasztás betegsége. Az e feletti szemlét egy bírósági eljárás teszi időszérűvé, mely felebbezéssel meg nem támadott papválasztási ügyben folyik. Eddig az volt a gyakorlat, hogy választási visszaélések csak felebbezés esetén torlattak meg, most módjokban lesz a bíróságoknak gondolkozni afelett, hogy megválasztott lelkész ellen is indítható-e hivatalból fegyelmi eljárás, ha vele szemben a választási visszaélések gyanúja merül fel? Ne vágjunk a döntés elé se pro, se kontra, nehogy fogadatlan, vagy épen fogadott prókátoroknak találtassunk. A papválasztásnak most egy olyan tünetét tesszük itt szóvá, mely eddig elkerülte a kellő figyelmet. Összeáll 4—5 választó s a pályázókat — azok költségén — felkeresve, alapos vizsgálat alá veszi abból a reális szempontból, hogy micsoda „kilátás” lehet belőlök. Mit adhatnak az egyháznak, mit engednek a díjlevélből? A szilárd jellemű jelölt felháborodik és — megbukik, a jobban felkészült bejut a döntőbe. És itt találkozunk mostoha korunknak a kis parókiákon kinlódó lelkészekre s államsegélyen tengődő káplánokra nehezedő borzalmas kísértésével. Ezek nem tudnak a választó gyülekezetnek harangot csináltatni, sem ezreik ninesenek egy szavazatért, várnak tehát s közben lekopik róluk a ruhái, a nemes idealizmus is és kiálszik bennök a szent lelkesedés, vagy pedig elcsesnek a megkísértés irtozatos lelkítésében s hiteltre alkuszának a vokskereskedőkkel. A zálog a párbér, vagy a fa. Ami ezután következik, az egy életen át való vezeklés azért a bűnért, melyet rideg számításból, vagy behálózva követett el az Isten szolgálja. Nincs olyan díjlevélcsonkítás, amelyért a bűnhődés anyagilag, vagy erkölcsileg utól ne érné a papot! De mi lesz a vokskereskedőkkel? Mikor fogjuk azt meglátni, hogy egy-egy bandába állt

társaság csaknem minden választó gyülekezetben felüti a fejét s népvezérnek tolva fel magát, a népszerűség, a jövő presbiterség, kúratorság, vagy épen képviselőség reményében sorba zsarolja a jelölteket, kihasználva annak az eldugott helyről menekülni akaró papnak a nyomorúságát, vagy a becsületes várakozásba belevenült káplánnak a szégyenkezését?!

Vonjunk le két tanulságot. Az egyik az, hogy az igazságnak osztó igazságnak kell lenni. Aki veszteget az bűnös, de a megvesztegetett is bűnös. Bűnös aki a díjlevélből enged, de az is bűnös, aki ezt kiszorolta. *Ideje, hogy a törvény teljes szigorával csapjanak le ezekre a díjlevélsiberekre.*

A másik tanúság az, hogy ezek szüntelenül a népre hivatkoznak, a nép javáért, annak megbízásából cselekesznek, ha pedig megkérdezzük a népet, kisért, hogy ez nem igaz. Nem bízott meg senkit, de vezető kell neki s meg azután, ki a tömeg élére tolja magát. Ideje, hogy ezt is meglassuk s a népet e kúfárok karmai közül kiszabadítsuk. *A nép szívesen fogadja, ha a választásnál irányítják. Ez az irányító szerep törvényben legyen biztosítva az egyházi felsőbbségnek.*

Egy korkép, mely a gyűlési tárgyak szürkeségéből előtűnik, a vasárnap megszentelésének ügye. A gyakorlat emberei itt szembetalálják magokat a korcsmákkal, a vásárral, a vasárnapi hivatalos órákkal, a bálokkal és egyéb Baálokkal, legújabban pedig divatba jött a szombati lakodalom s ennek folytatásaképpen a vasárnapba nyúló dorbézolás. Az egyházkerületi közgyűlés épen e legújabb divat kapcsán foglalkozott a kérdéssel s tárgyalta azon indítványt, hogy a szombati házasságkötés csak kivételesen s akkor is püspöki engedély alapján történhessék. Az indítvány felett kerekedett vita élénken igazolja, hogy beteg testrészt érintettünk, valamint azt is, hogy az orvoslás csak nagy óvatossággal, alapos körültekintéssel, történhet s mielőtt a végleges álláspontot elfoglalnánk, alkalmas kell adni a minden oldalról való megvitatásra. Püspök urunk bölcsesége tehát úgy látta jónak, hogy adjanak először véleményt a gyülekezetekkel, azok vezetőivel és tagjaival közelebből érintkező egyházmege. Tehát az egyházmegeén találkozunk. Ha megfigyelésünk nem csal, ennél a kérdésnél a falu és város szembekerül egymással. Ugyanis mint minden divat, ez is városról került

a falura s itt váltott ki ellenzést, míg a város ragaszkodik a divathoz.

Kedves városok, ne vegyék rossz néven, ha egy pár őszinte szót szólunk önökhöz, nem azért, hogy összevesszünk, hanem hogy megértsük egymást. Mi egyszerű falusi gyülekezetek, a mi egyház-építő munkánkban gyakorta akadályozva vagyunk önök által. Illusztráció kedvéért elmondunk egy-két esetet. Az új énekeskönyv behozatalánál némely bakafántoskodó atyafiaknak megmutattuk, hogy ez „a zsinat által kötelező használatra megállapított kiadás”, mire híveink, kik többször voltak már túl a falu határán és az a szokásuk, hogy ahol a vasárnap éri őket, ott templomba mennek, diadalmasan rámutattak, hogy sem ebben, sem abban a városban nem ebből énekeltek. És csak abban nyugodtak meg, hogy a törvénytisztelet és vallás dolgában lehetünk mi különbek, mint akármelyik város. Vagy mikor vívtuk a nagy harcot a vasárnapi korcsmázás, a szilveszteresti dorbézolások ellen, akkor ugyanazon Bakafántoskodó János a Szózat és Budapesti Hírlap „színház és művészet” rovatára mutatott, melyben elő volt sorolva, hogy Bethsaida városában az orfeumban, meg az Intim Kabaréban pont éjfélkor kezdődik a szilveszteri heje-huja, azután élénk gesztusok közt hivatkozott a közeli Korazinra, ahol a kávéházak, bor- és sörcsarnokok egész vasárnap nyitva vannak az ünneplő keresztyének előtt. Higgyék el kedves városok, hogy igen nehezen tudtuk meggyőzni ezeket az embereket, hogy azért kell szakítanunk ezekkel a bűnökkel, hogy az ítélet napján jobb dolgunk legyen, mint Korazinnak és Betúsaidának. És nagy erőfeszítéssel kivívott eredményeinket fel nem adhatjuk, szóval hátrafelé nem megyünk, hanem szeretettel kérjük a várost, melyet egyébként sok dologban respektálunk, hogy a hit- és erkölcsi élet terén gyorsítsa a tempót.

Ezzel az indokolással, hogy városon többnyire szombaton lakodalmoznak, nem lehet állást foglalni az ellen az intenció ellen, mely ezt a rossz szokást kiküszöbölni igyekszik. Akkor azt is lehetne mondani, hogy a szekták ellen ne harcoljunk, mert ezek összejövlelein sok városi embernek lelki tápláléka, zenés felvonulása pedig szórakozása.

Elismerjük, hogy a házasságkötés egyházi megáldatása, reverzális stb. tekintetében komoly aggodalmak merülhetnek fel, ha egyszerűen kimondjuk, hogy szombaton nem esketünk. De megvan a lehetőség a püspöki engedély megnyerésére s a híveit ismerő lelkész mindig fogja tudni, hogy mikor javasolja az engedély kiadását. Megvan a lehetőség arra is, hogy a városi papok, presbiterek, egyházi egyesületek a törvény rendelkezései nélkül is propagandát indítsanak e káros szokás kiküszöbölésére.

Régen óhajtjuk, hogy a keresztyénség jel-szavait hangoztató állam a maga intézményeiben s hivatalnokainak működésében a keresztyénség szellemében éljen. Megvan a lehetőség arra is, hogy az illetékes polgári tényezők figyelmét felhívjuk arra a veszedelemre, mely az államrendet is fenyegeti, ha polgárainak alkalmat adnak a vasárnap szentségeinek megtörésére.

És még egy nagy lehetőség áll előttünk. Az, hogy mérlegbe vesszük a „csak azért is” szomba-

ton lakodalmazók egyháziasságát s a vasárnap megünneplése felett féltve őrködő hívek vallásos buzgóságát és gondolkozzunk afelett, hogy a gyülekezetre nézve melyiknek az elvesztése fájóbb?

Kiss Ernő.

Az alsóborsodi egyházmegye Miskolcon 1923 máj. 7-én tartott tavaszi közgyűlési jegyzőkönyvének kivonata.

(Folyt. és vége.)

26. Az ároktői egyház ama kérelméhez, hogy a jelen évben nyugdíjazás folytán megüresedő egyik tanítói állása 6 éven át ne töltsék be, dacára annak, hogy az egyház indokai helytállóak, hogy t. i. a most következő 6 éven át a születési anyakönyvből kitetszőleg az összes iskolakötelesek száma nem fogja elérni a 80-at, tehát 1 tanító is képes lesz a tanítást végezni s a jelenlegi tanító hajlandó is azt teljes felelősséggel vállalni s hogy továbbá a szóban levő álláshoz kötött iskola és tanítói lakás tarthatatlan rozoga állapotban van s azt az egyház e 6 év alatt rendbe hozná, ma pedig a templom és toronyjavítás nagy költségei miatt erre nem képes: mindezek dacára, mint úgy az egyházi, mint állami törvényekkel ellenkező kérést, e.-m. közgy. nem teljesítheti.

27. Az ároktői lelk. földre vonatkozó feles haszonbérleti szerződés jóváhagyatik.

28. Esperes jelentése, hogy az igricii egyház új iskola és tanítói lakás építésre vonatkozó költségelőirányzatát az ügy sürgősségére való tekintettel jóváhagyta, tud. vétetik.

29. A ládházai egyh.-község azon határozata, hogy az egyházi épületek javításánál az egyh. tagok közmunkáját igénybe veszi, jóváhagyólag megerősítetik.

30. A mezőkeresztesi egyh. énekkar alapszabályai megerősítettek.

31. A diósgyőri egyház köszönkutatásra és kiaknázásra vonatkozó bér szerződése jóváhagyatott.

32. A mezőkövesdi egyháznak önálló hitoktatói állás szervezésére vonatkozó kérelme az egyh. kerület útján pártolólag terjesztetik fel az illetékes minisztériumhoz.

33. A miskolci egyház azon kérelmét, hogy a Gero-u. 5. sz., nagy költségbe kerülő javítást igénylő házát az avasi templomrenoválás céljára eladhassa minimum 6 millió kor.-ért, közgyűlés teljesíti.

34. A hejőszalontai egyháznak dr. Vadnay József miskolci ügyvéd által tett 25000 kor. alapítványról szóló alapító levelei az alaki hiányok utólagos pótoltatása mellett megerősítetnek.

35. Közgy. felhatalmazza az esperest, hogy a borsodharsányi egyház által a nyár folyamán építendő lelkészlak tervezetét, költségvetését és az arra szükséges rk. egyh. adókiivetési kulcsot az egyh. megye nevében megerősíthesse.

36. Az alsózsolcai egyház toronytető építésre szolgáló, 120 mm. búzát kitevő s búzaalapon történő rk. egyh. adókiivetése jóváhagyatott.

37. Őszi egyh.-m. gyűlés helyéül, mivel a vándorgyűlés helyének kötelező kijelölésére a viszonyok még mindig nem alkalmasak, továbbra is Miskolc tüzetik ki.

38. Egyh.-ker. gyűlésre képviselőkül kiküldetnek az elnökség mellett: Gaál Ferenc, Kenyeresy Károly, Román Ernő rendes, — Pósa Péter póttag lelkészi részről, — Bay Bertalan, Lipesev Péter, Puky László rendes, Zsóry Lajos póttag vil. részről.

39. Jegyzőkönyvhitelítő bizottság esperes elnöklete alatt a lelkészi főjegyző és a gyűlés Miskolcon lakó tagjaiból lesz összeállítandó.

Bírósági ügyek: I. Révész Sándor volt miskolci h. gimnáziumi tanár az E. T. V. t.-c. 34. §. 1., 2., 4. pontja alatti fegyelmi vétségben marasztaltatván el: feddésre és a felmerült 1220 korona vizsgálati költségeknek és az iskolának okozott 41200 kor. anyagi kárnak megtérítésére ítéltetett.

II. Halászy József tiszadorogmai lelkész számára önkéntes nyugdíjba vonulása esetére az utód által fizetendő évi járadék az általa kért méltányos összegben megállapított.

III. Halászy József hátrálékos fizetése megítéltetett.

IV. Halászy Józsefnek a lelkészi tagon volt fűzes lecsonkázásához való jogosultsága megállapított, de azon kötelezettséggel, hogy ha a lecsonkázott törzsek ki nem fakadnak: köteles a fűzest újonnan betelepíttetni.

V. Szendrey László s.-lelkésznek a Kérészy-örökösök ellen támasztott igényét, bár méltányosság szempontjából valamennyire honorálandónak találta is a bíróság: jogalap híján elutasította.

VI. A bőcsi egyház belhivatalnokainak fizetésrendezési kérését az illető belhivatalnokok díjleveleik tartalma szerinti fizetéshez való kétségbevonhatatlan jogosultságuk hangsúlyozása mellett végzésileg visszaadta az egyh.-községnél való fokozatos letárgyalás végett.

VII. Tóth Lajosné ládházai lakos templom-szék iránti igénye 25000 kor.-nak az egyház számára való befizetése mellett megállapított.

A gyűlés este 7/8 órakor végződött.

Román Ernő

e.-m. lelk. főjegyző.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Sátoraljaújhegyi** egyházközségünk július hó 22-én egyhangú meghívással *Göndöcz* István abaújszántói lelkészt választotta meg lelkészévé. A gazdag kegyelmű Isten tegye áldottá az ereje teljességében levő pásztor munkáját a mi féltve őrzött gyülekezetünkben.

— **Emléklapok** címen megjelent Harsányi István és dr. Panka Károly szerkesztésében az 1923 május 31-én Sárospatakon lefolyt gyönyörű diákünnepség megörökítése. A kis könyvecske hű képe a napnak és bizonyára mindenki szívesen fogja megszerezni, mint a feledhetetlen nap szép emlékéét.

— **Értesítés.** Az abaúji egyházmegye őszi közgyűlését Szikszón f. évi szept. hó 4-én délelőtt 9 órakor tartja a község tanácsstermében. Felhívom az egyházmegye tanácsbíróit, jegyzőit, ügyészeit,

a gyülekezetek lelkészeit, tanítóit, képviselőit a kötelességszerű megjelenésre. A gyűlés elé tartozó iratok augusztus hó 15-ig; a bírósági ügyek pedig aug. 1-ig küldendők be az esperesi hivatalhoz. Később érkező ügyek nem nyernek elintéztést. A bíróság d. e. 11 órakor és d. u. 5 órakor a szűkség szerint tart ülést. Szept. 3-án délután 3 órakor egyet. lelk. értekezlet. Felsődobza, 1923 júl. 19. *Cziáky Endre*, esperes.

— **Beiratkozási hirdetmény a sárospataki ref. jogakadémián.** A tiszáninneri ref. egyházkerület elhatározta, hogy a sárospataki ref. jogakadémiát **óralátogatási- és colouiumi-kötelezettséggel** bárminő áldozattal fenntartja s a jó előmenetelű ref. hallgatókat jelentékeny segélyezésben (tandijmentesség, tápintézeti jótétemény, lakás-, fűtés-, világitás-kedvezmény) részesíti. Azok ezen az alapon a sárospataki ref. jogakadémiának hallgatói kívánnak lenni, az 1923—24. tanév első felére vonatkozó felvételi kérvényeiket *f. évi augusztus hó 20-áig tartoznak a jog- és államtudományi kar dékáni hivatalához benyújtani.* A kérvényhez, amennyiben a folyamodó a jogakadémiának az elmúlt iskolai évben nem volt hallgatója, melléklendők: 1. születési anyakönyvi kivonat; 2. gimnáziumi érettségi, esetleg a legutóbb végzett főiskolai tanulmányokról szóló bizonyítvány (index); 3. erkölcsi magatartásról szóló rendőrkapitányi, illetve előjárósági bizonyítvány, különösen a nemzethűség szempontjából; 4. közhatalósági bizonyítvány a szülők foglalkozásáról, vagyoni helyzetéről; 5. annak a középiskolának, esetleg főiskolának vezetősége által kiállított bizonyítvány, amely legutóbb tanulmányait végezte és amely igazolja a folyamodó eddigi magatartását, valamint azt, hogy alkalmas-e főiskolai tanulmányokra. A jogakadémián a beiratások *szeptember 10-éig* tartanak, *12—13. lesznek* a lecke-könyv aláírások s 14-én az előadások megkezdődnek. Utólagos beiratkozásra engedélyt *október 6-áig* kari dékán, október 14-ig bezárólag a főiskola rektora adhat. Utólagos beiratkozásnak azonban a megállapított létszám keretén belül csak azokra nézve van helye, akik valamely igazolt nyomós ok miatt rendes időben nem iratkozhattak be, vagy pedig akik valamely más főiskolán azért nem voltak felvehetőek, mert ott a létszám betelt. *Beiratkozni csak engedéllyel lehet, beiratkozásért tehát mindenkinek folyamodni kell.* A jótétemény iránti folyamodványok a felvétel iránti kérvénnyel egyidejűleg nyújtandók be a jog- és államtudományi kar dékánjához. Közelebbi felvilágosítások a jog- és államtudományi kar dékáni hivatalában szerezhetőek.

— **Alsóborsodi lelkészek figyelmébe!** A lelkész-értekezlet által kiküldött 4 tagú bizottság revízió alá vevén a lelkészözvegyek, árvák és nyugdíjasok segélésére vonatkozó tervezetet, azt az alampunkálát adatainak s az azóta beadott helyesbítések gondos mérlegelésével minden alsóborsodi lelkészre megállapította azzal, hogy ez e lap útján minden érdekelt tudomására hozassék s ha valaki e megállapítást bármilyen okból sérelmesnek találná, indokait az őszi e.-m. gyűlés előtt az esperesnél jelentse be. A lelkészek neve után álló szám kg. búzát jelent; megváltási ára a 76 kg.-os búza aug. 1-i legalacsonyabb tőzsdei ára lesz 10% leütéssel s okt. 1-re feltétlenül befizetendő az e.-m. pénz-tárba lehetőleg a többi járulékkal együtt. Az egyes lelkészek által fizetendő búza: Román Ernő 225, Kiss Albert 250, Mészáros Lajos 900, Várady Pál 250, Sólyom Gyula 200, Fekete Gyula 425, Mauritz Árpád 200, Molnár Gyula 200, Pósa Péter 250, Szarka Gyula 50, Komjáthy József 100, Tóth István 50, Bodnár Ferenc 600, Nagy Lajos 200, Gergely Béla 100, Kenyeresy Károly 200, Tóth Sándor 200, Szabó Dániel 200, Szabó Bertalan 250, Bársony György 150, Kádár Albert 100, Gecse Albert 250, Kiss Elek 150, Gombos Imre 125, Fekete Lajos 150, Kerekes Zsigmond 100, Bodolay István 250, Szalóczy Pál 250, Szabó András 300,

Vajda Sándor 300, Szabó József 300, dr. Révész Kálmán 75, Farkas István 75, Maklár Pap Ernő 200, Bodnár Béla 50, Sólyom Lajos 300, Gaál Ferenc 300, Bogdányi József 200, Szakács Pál 250, Apostol Bertalan 300, Halászy József 50, Szendrey László 50, Andó Lajos 150, Kérészy István 600, Kovács Gyula 150, Kovács Károly 100, Horváth Bertalan 325, Ferenczy Dániel 250, Takács Mihály 300, Rácz Károly 75, Gyere Lajos 250. Összesen 113 mm. 25 kg. Az összegből minden alsóborsodi egyenlő arányban részesedvén, az özvegyek egy, az árvák fél egységgel számítva, egy egész jutalék circa 360 kg. lesz. A bizottság megbízásából: *Román Ernő* e.-m. pénztárnok.

HIVATALOS RÉSZ.

850/1923.

Egyházkerületi közgyűlési határozatok.

Tudomás és megfelelő intézkedés végett közlöm az 1923 június 5-én tartott ehk. közgyűlés alábbi határozatait:

I.

Az alsózempléni egyházmegye jelenti, hogy a papi özvegy-, árvatári tagsági díjakat az 1922. évben 100-szoros összegre emelte fel, az 1923. évi költségvetésében pedig 1 000 000 kor.-t irányzott elő lelkészözvegyei-, árvái- és nyugdíjas lelkészei segélyezésére.

Közgyűlésünk az alsózempléni egyházmegye jelentését, amelynek bizonyosága szerint saját lelkészözvegyei-, árvái- s nyugdíjas lelkészei nyomorának enyhítéséről elismerésre méltóan gondoskodott, — helyeslőleg veszi tudomásul, s felhívja újból a többi egyházmegyét is hasonló eljárásra s eljárásuk eredményének egyházkerületünkhöz leendő bejelentésére.

II.

A felsőborsodi egyházmegye felterjesztést intéz aziránt, hogy az egyház- és iskolalátogatás, tekintettel az ellátás mai nagymérvű költségeire, egyesítessék akként, hogy a kettős látogatóság, amelynek tagjai lennének egy lelkész és egy tanító, mindenik egyházközségben egy egész napot töltenének, hogy így az egyház és iskola anyagi és szellemi állapota alaposabban átvizsgálhassék.

Közgyűlésünk a fölvetett kérdésben, mint amely törvényhozási intézkedést igényel, nem foglal állást, hanem annak mikénti megoldását rábizzá az esperesekre s egyházmegyei gyűlésekre.

III.

Az alsóborsodi egyházmegye felterjesztést intéz egyházkerületünkhöz, aziránt, hogy a stólat és egyéb készpénzjárandóságot a változott viszonyoknak megfelelőleg egyetemlegesen állapítsa meg és pedig aként, hogy a díjlevél minden békebeli egy koronája helyett 2 (kettő) kg. búza napi folyó ára fizetessék.

Közgyűlésünk az alsóborsodi egyházmegye javaslatát leteszi az egyházmegyékhez hozzászólásra, felhíván őket, hogy javaslataikat a f. évi őszi gyűlésünkre adják be, amikor is e tárgyban véglegesen határoz.

IV.

Közhirdetésre az abaúji egyházmegye a szalai, az alsózempléni, a hernádkaki és berzéki egyházközségeket jelenti be.

Közgyűlésünk megismétli az e tárgyban legutóbb hozott határozatát, amely szerint a közhirdetésre, a folyó évtől kezdve az egyházmegyék évenként betűrendben következőleg ajánlhatnak egy szegénysorsú egyházközséget, a folyó évben tehát az abaúji egyházmegye, mint kezdő, lévén soron, közgyűlésünk az általa ajánlt szalai egyházközséget jelöli ki közhirdetésre.

V.

Egyházkerületi felhívásra az egyházmegyék közül az abaúji, alsóborsodi és felsőborsodi egyházmegyék bejelentik belmissziói bizottságaiknak megalkotását.

Az abaúji egyházmegyében e bizottság tagjai: az esperes elnökle alatt Szilva István, Medgyasszay András, Felméry Albert és Göndöcz István; az alsóborsodiban az elnökség mellett Pósa Péter, Takács Mihály, dr. gróf Haller József és Puky László; a felsőborsodiban az esperes elnökle alatt Lökös Sándor, Szentmártony Dániel, Zsóry György és Maklár Dezső.

Közgyűlésünk az abaúji, alsóborsodi és felsőborsodi egyházmegyei belmissziói bizottságok megalkotását tudomásul veszi, felhívja újól az alsózempléni és gömör-tornai egyházmegyéket e bizottság mielőbbi megalakítására s a megalakulás tényének őszi közgyűlésünkre leendő bejelentésére s egyben az egyházkerületi belmissziói bizottságot is megalakítja a püspök és főgondnok elnökle alatt tagjaiul választván az espereseket, egyházmegyei gondnokokat, továbbá Forgács Gyula sárospataki és dr. Páky József héti lelkészeket.

Miskolc, 1923 július 15.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

Kivonat

a tiszáninneri ref. egyházkerület 1923. jún. 5-én Miskolcon tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

Dr. Rácz Lajos, mint a Sárospataki Ref. Lapok felelős szerkesztője jelentést tesz a lap anyagi helyzetéről s a nyomdai költségek, valamint a papírárak folyton fokozódó emelkedésére való tekintettel egyházkerületünktől 100,000 kor. segélyt kér s az előfizetési díjat a folyó év II. felére 10 kg. búza folyó árában javasolja megállapítani.

Közgyűlésünk figyelembevve a lap megjelenésének nehézségeit, a megjelölt célra a költségvetésben már befoglalt 30,000 korona segélyen kívül még 70,000 koronát, tehát összesen 100,000 koronát szavaz meg és folyósít; az eddigi 500 korona előfizetési díjat az I. félévre tudja be s a II. félév előfizetési díját 1500 koronában állapítja meg s amennyiben a kellő fedezet így sem lenne együtt, engedélyt ad a lapnak 2 hetenként való megjelentetésére.

Jegyzette és kiadta:

Sziksó, 1923 június 15-én

Lengyel István
egyházkerületi aljegyző.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNEI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Félévre 1500— Kor.	Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 6000— Kor. Fél " 3000— " Negyed " 1500— " Nyolcad " 750— "
	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		

TARTALOM. T—cs.: A poroszlói konferencia. — A presbyteri világszövetség konferenciája. — Vegyes közlemények. — Pályázati hirdetés. — Hirdetés.

A poroszlói konferencia.

A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Országos Szövetsége júl. 28—30 iki III. országos konferenciáját Poroszlón tartotta meg. Az országnak mintegy 50 egyházközségből 280—300 kiküldött jelent meg. Legtöbben vettek részt Budapestről és Debrecenből (utóbbiak Uray Sándor lelkész s Szabó Márton gimn. tanár vezetése mellett), aránylag kevesen Tiszáninnenről, püspök urunk vezetése mellett.

A kiküldettek egy része még 26-én este megérkezett, más része csak 28-án délelőtt. A konferencia *Megyericsy Béla* orsz. titkár áhítatával kezdődött, amely után *Karácsonyi Sándor* budapesti főgimn. tanár tartott végtelen lebilincselő előadást a *testnevelésről*. A test — úgymond — a *Szentlélek temploma*, e tudat nélkül a játék, a sport olyan, mint a tüdőbeteg lázas viselkedése. A mai gyermek, a mai fiatalság nem tud játszani. Nem tudnak mit csinálni az idejükkel, hát agyonütik ivással, kártyázással stb. Pedig aki iszik, dohányzik, kártyázik: szenvedélyeinek hódol s szerez maga fölé zsarnoki módon parancsoló urat. Mi hát az igazi játék? Az, amely az egész testet felüdíti s önfegyelemre, alkalmazkodásra, önzetlenségre, igazságra, lovagiasságra, türelemre, önállóságra, kötelességteljesítésre, becsületességre szoktat. A mi mai ifjúságunk elhagyatott s szenvedélyeinek hódol; s eddig egyebet sem tettünk vele, mint hogy szidtuk és becsméreltük. Tanítsuk meg őket Isten nagyobb dicsőségére játszani, a ker. szeretet s alázat útján vezessük őket. Ne feledjük, hogy minden ifjú egy-egy Robinson, akinek egymagában kell egy egész világot felépítenie: legyünk ebben segítségükre.

Következett *Megyericsy Béla* előadása: 1. A konferenciáról általában. 2. Az egyetemes magyar ker. ifjúsági lapról. 3. Központi egyesületi háziról. A konferencia tartható egyes községben, továbbá lehet vidéki, vagy országos. Mindeniknek meg van a maga célja és áldása. Az ifjúsági lapot, melyet ez idő szerint a Holland Ker. Ifj. Egylet segélyez, talpra kell állítani előfizetésekkel s adományokkal. Minden más országban van egy központi ház, ahol megszentelt életű vezetőket képeznek. Hogy nálunk is legyen elég ifjúsági vezető: ezért szükséges a központi ház megépítése.

A délutáni összejövetelt *Horthy Miklós* kormányzó is megtisztelte magas látogatásával, *Gräfl Jenő* földbirtokos, nemzetgyűlési képviselő társaságában végighallgatván *Révész Imre* debreceni lelkész magasan szárnyaló előadását a *francia hugenottákról*. Fejedelmi látogatáshoz méltó fejedelmi előadás volt! A látogatás egyébként teljesen magánjellegű, mondhatni családias volt s az Arany Géza kántortanító által betanított helybeli ref. vegyeskar megragadóan szép éneke után kormányzó urunk csöndben, amint megérkezett, távozott el a templomból. Este csendes áhítat (az iskolában) után tábortűz volt a cserkész táborban. Több mint ezer ember telepedett le a tábortűz mellé, nagy lelki gyönyörűséggel töltve el mindenkit, de különösen azokat, akik még nem láttak ilyet. *Karácsonyi Sándor* főgimn. tanár, ez az istenáldotta, aranykedélyű ember — különben rokkant katona, — a tábor vezetője s értette a módját: hogyan kell tanítva gyönyörködtetni. Végig vezette a laikus és nem laikus közönséget a dal történetén az eddig ismert legrégebb magyar nótától kezdve a különböző korszakokon keresztül a legújabb nemes termésig. Közben zeneverseny, szavalóverseny.

A konferencia második napján, vasárnap délelőtt *Révész Imre* prédikált az Apostolok csel. XX. 7—12. alapján, megragadó párhuzamot vonván a félholt Eutichus s a bűn halálos álma miatt porban fetregő ifjaink között. *Révész Imre* kivételesen nagy tehetség s kivételesen nagy szónok, ha meg akarnám személyesíteni e mondatot, azt mondhatnám, hogy Debrecen — *Ravasz László*ja. Az Úr vezérelje őt feljebb — az eddigi irányban! Délután 2—5 óráig folytak le a Cserő parton a tornaversenyek: futás, diszkoszdobás, kötélhúzás, füleslapda, football stb., melyekben különösen a debreceni ifjak tüntették ki magukat. Istenírtizület után *Gaál Ferenc* poroszlói lelkész üdvözölte a konferencian megjelenteket s elsősorban *Szilassy Aladár* elnököt, melyre az ősz világi pap meghatott szavakban válaszolt.

A délután fénypontja 5—7 óráig a *Szilassy Aladár*, majd a *dr. Révész Kálmán* ref. és *Kapi Béla* dunántúli ev. püspökök üdvözlései s illetőleg előadásai voltak. *Szilassy Aladár* megragadó példákat említett a maga életéből arra nézve, hogy Isten a legnagyobb csapásból is hogyan hozhat

elő számunkra a legnagyobb jót. Utána püspök urunk üdvözölte fiatalos hévvel és igazi szónoki erővel e kerületének egyik gyülekezetében összegyülekezett ifjúsági konferencia vezetőit és összegyűlt tagjait, miközben a vegyeskar ismét szebbnél-szebb énekekkel gyönyörködtette a zsufoolásig megtelt templom közönségét. Utóljára maradt a *Kapi Béla* ev. püspök előadása: *Mi lesz belőlem, környezetemből, egyházból s hazámból 10 év múlva?* Érdekesítő téma művészi lélekkel megoldva s előadva. Az evangélikusok nagynevű püspöke nemcsak kiváló szónok, de a léleknek is kiváló művésze. A közönség a délutáni szebbnél-szebb előadások hatása alatt fölemelő érzések között oszlott széjjel. Este ismét táborútz s utána áhítat volt.

30-án reggel az előadásokat a *Megyercsy Béla* áhítata vezette be János ev. XIII. 34—35. alapján, mely után *Szabó Márton* debreceni főgimn. tanár nagy történeti ismerettel előadott értekezése következett erről a kérdésről: *A magyar nemzet, évezredek történetének tanúsága szerint, vallásos nemzet-e, vagy nem?* Erre a kérdésre igennel felel s felhozza bizonyágul, hogy a magyarok pogánykorukban is vallásosak voltak, majd I. István alatt felvették a keresztyénséget s később védelmező harcossai lettek az európai keresztyénségnek. Erdély lett a reformáció után a vallásos türelem mintaképe, már pedig a türelem igazi mély vallásos érzésből fakad. A vallási üldözés nem folyik egyik felekezet természetéből sem: az mindig hatalmi kérdés az erősebb félnél.

Megyercsy Béla tartott ezután előadást: *A magyar keresztyén ifjú vallásos helyzetéről.* Itt nálunk, Magyarországon ezerszámra vannak keresztyén ifjak, akik meg vannak keresztelve s mégis pogányok maradtak. A felnőttek közt is ezer és ezer megkeresztelt pogány van. A magyar ifjú szomorúan elhagyott helyzetben van: a vallásnak rá nézve értéke nincs, nem tudja, hogy az a legnagyobb kulturtényező. A külföldön legalább a szülők vallásosak, itt nálunk a szülők irtóznak attól, hogy gyermekeik vallásosak legyenek.

Közvetlen ezután következett az eredetileg délutánra tervezett zárógyűlés, melyen *Megyercsy Béla* foglalta össze e konferencia lelki élményeit. Délután azonban még két előadás hangzott el: *Szöllőssy István* egyetemi hallgató értekezett e tárgyról: *Az ifjú helyzete a családi, állami és nemzeti élet szempontjából.* A tárgy érdekes s jól kidolgozott, az előadás azonban egyhangú volt. S végül *dr. Thaly Lóránd* értekezését olvasta fel *Megyercsy Béla*: „*A nemi kérdés természettudományi megvilágításban*“ címen. Reméljük, hogy a magvas és tanulságos dolog nyomtatásban is megjelenik! Este táborútz, áhítat zárta be a konferenciát. A konferencia illüstris vendégei a Gräfl Jenő vendégszerető házában találtak szállásra, a többieket a poroszlói tantesztület buzgólkodása folytan a hívek szállásolták el. Fekadjon sok áldás a konferencia nyomán!

T—cs.

— **Emléklapok** a főiskola május 31-iki ünnepélyéről. Terjedelme 87 lap, ára 800 K. Tartalmazza az ünnepélyen elhangzott összes beszédeket, előadásokat, költeményeket. Megrendelhető: *Harsányi István* theol. tanárnál.

A presbyteri világszövetség konferenciája.

Július 21—28-án Zürichben tartotta meg a Presbyteri Világszövetség keleti ága négyévi szokásos konferenciáját, amelyen 23 nemzet 38 ref. egyházának 120 képviselője jelent meg s amely fényes tüntetéssé vált a világ reformátusai közt uralkodó testvériség mellett. A magyar ref. egyházat dr. Ravasz L. püspök vezetése alatt Boér Elek, Forgács Gyula, Görömbey Péter, Puky Endre, Vass Vince és ifj. Viktor János képviselte.

Július 28-án d. e. a Grossmünsterben, a Zwingli templomában volt a nagy ünnepi istentisztelet, amelyen Lang Th. berlini lelkész német, Roberty párisi lelkész francia nyelven tartott szónoklatot, ez előbbi a szenvedő német nemzet, utóbbi a szerződéses és békekötések tiszteletbentartását követelő francia nemzet érzéseit juttatva kifejezésre. Ha a két szónok hangja egymástól eltérő volt is, már az is nagy eredménynek tekinthető, hogy a két ellenséges nép képviselője egymás mellett szerepelhetett! Délután a Szent-Péter-templomban Cairus skót tanár, Lang hallei tanár és dr. Ravasz L. — az előbbi angol, a két utóbbi német nyelven — világította meg az evangélium és a mai világhelyzet képét; mindhárman, bár nem hallgatták el a jelen fájdalmait és nyomorúságait, optimista és ker. bizalomra buzdították az emberiséget.

Hétfőn d. e. a különböző egyházak terjesztették elő a maguk beszámolóit. A magyar ref. egyházzal szülő jelentést Forgács Gyula péceli lelkész terjesztette elő, a cseh-tót egyház nevében Balogh Elemér, az erdélyi ref. egyház nevében Imre Lajos és Jugoszlávia részéről Klepp Péter beszélt. A magyar nyelvű ref. egyházak kérdései körülbelül két órát foglaltak le a konferencia idejéből. „Forgács lelkész — mint a genfi *Semaine religieuse* írja — ismertette azokat a veszteségeket, amelyeket a magyar ref. egyház a békeszerződések következtében szenvedett, azokat a nehézségeket, melyekkel az egyes gyülekezeteknek küzdeniök kell és azt az örvendetes tényt, hogy az egyház mindinkább tudatára jut annak a kötelességének, hogy a lelki életet mélyíteni kell és az ébredés vágya hatja át. Haladást tapasztalhatunk a fegyelemben, a hívek nemeslelkűségében, az egyházak s az egyháztagok, fiatalok és öregek közötti kooperációban s végül a vasárnapi iskolák terén.“ „Az erdélyi nagyszámú magyarok, elszakítva testvéreiktől, erkölcsi és anyagi támogatást kérnek. Ők és a szerb uralom alá került magyar reformátusok azok, akik a legkomolyabb nehézségekkel küzdenek.“ „E jelentések, amelyek mind a bizalom, remény és a nyújtott segítségért való köszönet hangjaiban csendültek ki, alkalmat adtak Curtis edinburgi tanárnak, a konferencia tiszteletreméltó elnökének, hogy mély elismeréssel emlékezzék meg a magyar ref. egyházak által végrehajtott szép erőfeszítésekről, tett előhaladásokról.“ Curtis, Webster titkár, Good daytoni tanár és mások hozzászólásai után a konferencia elhatározta, hogy a magyar ref. kisebbségek ügyében a Népszövetséghez fordul és minden alkalmas eszközt megragad, hogy ez ügyben tisztán lásson.

A nagy világkérdések során, a r. *katholicizmushoz való viszonyunk* tárgyalásánál, az elvi expozé

— mint a Kálv. Szemle írja — dr. Ravasz L. püspök adta Viktor J. tolmácsolásában. Szemmel látható volt, hogy a nagy ref. egyházak nincsenek tisztában a r. kath. egyház jelentőségével és erőviszonyaival. A vitát Viktor J. foglalta össze angol és német nyelven. A *Biblia* jelentősége korunkban címmel Viktor J. tartott igen mélyen szántó, nagy hatást keltő előadást. Még a *szocializmus* problémájánál jutott hely a magyar delegátusok számára, amely kérdésnél a korreferensi tisztet Forgács Gy. töltötte be széles látókörű, angol nyelvű előadásával és a legértékesebb hozzászólást dr. Vass Vince pápai tanár adta francia nyelven.

A búcsúzás ünnepi perceiben dr. Puky Endre abaúji egyh.-megyei gondnok fejezte ki a magyar delegáció köszönetét és a vezetőség megbízásából Viktor J. hívta meg a konferencia legközelebbi ülését Bpestre. Curtis professzor elnök meleg hangon köszönte meg a meghívást s azt javaslatlételre a bizottsághoz útalta. Egyben kiemelte, hogy a jelenlegi konferenciának különös érdekességét az kölcsönzött, hogy a magyar ref. egyházak delegátusai sdták a legértékesebb szolgálatokat és ők voltak a konferencia legszimpatikusabb tagjai.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A nagytiszteletű esperes urakhoz!** Tekintettel arra, hogy őszi rendes közgyűlésünket október legelső napjaiban kell megtartanunk, kérem a nt. esperes urakat, hogy az egyházmegyei közgyűléseket szeptember hó 18-ig okvetlenül tartsák meg és a kerületi közgyűlésen tárgyalandó iratokat hozzám legkésőbb szeptember 26-ig küldjék be. Miskolc, 1923 aug. 6. Dr. Révész Kálmán püspök.

— **Gyászhir.** Veres Lajos ondi lelkész f. hó 1-én a miskolci kórházban, bélesavarodás következtében, 33 éves korában elhunyt. Rövid papi működése csak egy szép ígéret maradt. Szülőföldjén, H.-Papiban temették el nagy részvét közt. Áldott legyen emlékezetel! — A sír széléről az Úr különös kegyelme hozta vissza Nagy Miklós t.-pálcai lelkészt, főiskolánk volt tanítványát, a kit 4 hét előtt, szószéki szolgálat közben a villám sújtott le. Az ifjú pap égési sebektől borítva, meredt tagokkal eszméletlenül terült el; azóta az orvosi tudomány fokozatosan visszaadja az életnek, a munkának s pár hét múlva a szószéki szolgálatot is újra meg fogja kezdeni.

— **Adomány.** A kántorjánosi ref. gyülekezet presbytériuma, júl. 15-én tartott ülésében, Göncey József lelkész indítványára, a súlyos válságba jutott spataki jogakadémia megsegítésére, fenntartására, a viszonyok javúltáig, évi állandó segélyül 50 kgr. búzát vagy ezen termény forgalmi árának megfelelő összeget szavazott meg.

— **A sárospataki ref. főiskola Értesítője** az 1922—23-ik iskolai évről 52 lap terjedelemben megjelent s e napokban egyházkerületünk gyülekezeteinek, világi vezetőinek stb. szét fog küldetni.

— **Hősök emléktábláját** leplezték le Tállyán júl. 15-én. Hézsér Emil lelkész alkalmi imája, a Psznyáczykey nővérek triója, Dr. Kállay Miklósné szóló-éneke és Hézsér Margit drámai szaválata

után Török Endre ezredes átadta az egyház gondjaiba a nagyon izléses és finom kivitelű emléktáblát, mire azt Kovácsy Ferenc főgondnok rövid beszéd kíséretében átvette. Perselypézn 21000 K. Ezen ünnepélyvel kapcsolatban este színlelőadás volt, mikor Szini Gyula: „Aspirin“ -vigjátékát és Hézsér Margit: „Túl a határon“ c. dramolettjét az ifjúsági és leányegylet tagjai valódi művészettel adták elő. Az emléktáblát kizárólag az ifjúsági egylet szerezte be és az összes ünnepeket ez rendezte. A circa 200 ezer korona bevételen felül megmérhetlen az az erkölcsi elismerés, amellyel a nagyközönség az ifjúsági egyletet elárasztotta.

— **Nevelés az életre.** Ezt a célt tűzték ki, mesterök: Andrassy Kálmán lelkész vezetése alatt, a *búji* iskola tanítói: Zsoldos és Benkó tanító urak. Nem szó- és könyvismeretet, hanem az életre tartozó, a mindennapi életben gyakorlatilag értékesíthető ismeretet akarnak növendékeikkel elsajátíttatni; nem leckét fujnak, hanem a gyakorlati élettel kapcsolatos dolgokról értelmesen beszélgetnek ott a gyermekek. Az ilyen iskolában természetesen elsőrendű helyet foglal el a minden irányú kézimunka: vessző-, gyékény-, raffia-fonás, agyagmunka, rajzolás-festés (természet után) stb. A kiállított munkák bámulatra ragadják a szemlélőt; a növendékekre nincs nagyobb büntetés, mintha a dallal, mesével fűszerezett kézimunkától elültjék őket. A vizsga magával ragadta a nézőközönséget, falun még sohase láttak ilyen tornagyakorlatokat, versenyeket. A tanfelügyelő első iskolának, mintaiskolának nyilvánította a búji iskolát s tanulmányozni küldi oda a vármegye tanítóit. Vajha sok helyen követnék e szép példát!

— **Makkoshotyka ünnepe.** A makkoshotycai ref. egyháznak ünnepe volt aug. 5-én. Ugyanis Vitányi Sándor hitbuzgó presbiter és felesége a templomba egy szép és értékes Úr-asztalt állíttatott, melynek felszentelési ünnepe ekkor ment végbe. A szószéki szolgálatot Tamaska János helybeli lelkész látta el és a vegyeskar alkalmi éneke után Pungur Béla vámosujfalusi lelkész mondott felavató egyházi beszédet és imádságot az Úr-asztalánál. Molnár Béla s.-pataki s.-lelkész pedig két csecsemőt keresztelt a már felszentelt Úr-asztalánál, majd az alkalmi ének és a Hymnusz hangjai mellett szétozlott a gyülekezet. Délután Molnár Béla teljesített szószéki szolgálatot és a Dr. Meczner Tibor lelkes főgondnok jelenlétében tartott estélyen 100.000 kor. gyűjt be az egyház javára.

— **Alsóborsodiak figyelmébe!** 1. Őszi egyházmegyei közgyűlésünket Miskolcra a ref. főgimnázium (*Kálvin-utcai főgimnázium*) tornacsarnokába 1923. szept. hó 12-én (szerda) d. e. 9 órára hívjuk össze. *Gyűlési és bírósági tárgyak bejelentésének végső határnapja aug. hó 29.* A gyűlést alkotó minden rendű tagokat e sorok útján hívja meg az egyházmegye Elnöksége. — 2. Az egyházmegyei közigazgatási búzaválutás járulék, valamint az özvegyek részére fizetendő nyugdíjsegély búzában kivett, pénzre átváltoztatott összegét az aug. 1-ei tőzsdeárból 10% leütésével métermázsánként: 70,000 koronában állapítottam meg. Akik egyházmegyei gyűlést megelőzőleg a búzasegélyeket fizetni akarják, a jelzett

valtságát küldjék az egyházmegyei pénztárba. Az egyházmegyei járulék métermázsája a múlt évi, az özvegyi járulék a lapokban közölve volt. Atyafiu szeretettel: Miskolc. 1923. aug. hó 10. *Farkas István* esperes.

— **A gömör-tornai ref. egyházmegye** t. presbyteriumainak ezennel tudomására adom, hogy az e.-m. lelkészi főjegyzői hivatalra a két legtöbb szavazatot nyert *Ablonczy László* keleméri és dr. *Páhy József* héti lelkészek között új szavazás rendeltetett el. A szavazatlapok zárt borítékban f. évi augusztus 20-ig küldendő hivatallomra. Putnokra. *Juhász László*, esperes.

— **Meghívó.** Az alsóborsodi ref. lelkész urakat, mint iskolaszéki elnököket s általuk egyházuk tanítóit, mint egyleti tagokat ezúton hívja meg az elnökség a folyó hó 20-án Borsodmezőkeresztesen tartandó alsóborsodi ref. tanító-egylet közgyűlésére.

— **Az Orsz. Ref. Tanáregyesület** aug. 24-én Hódmezővásárhelyen fogja, az ottani ref. főgimnázium jubileumával kapcsolatban évi közgyűlést megtartani. A közgyűlés tárgysorozata: 23-án d. u. vallásnári értekezés; 24-én d. e. 8 órakor választmányi gyűlés; 9 órakor istentisztelet; ezután közgyűlés. melynek főbb pontjai: dr. Dóczy Imre elnök megnyitó beszéde; a jubiláló iskola üdvözlése; dr. Nagy Sándor igazgató: A hódmezővásárhelyi ref. főgimnázium 200 éves múltja; dr. Zsigmond Ferenc: Centennáriumi hódolat; Klein Gyula: A német nyelv eredményesebb tanítása; jelentés az egyesület működéséről és állapotáról; a választmány előterjesztései stb. Részvételi díj 3000 K.

— **Az Egyesült Államokban** nagyon üdvös eredményei mutatkoznak a két évvel ezelőtt törvénybe iktatott szigorú alkoholtilalomnak. A munkaadók, gyárosok mind a munkásosztály életszínvonalának feltűnő emelkedéséről beszélnek. A munkások élete táplálkozásban, ruházkozásban, modern komfortban meglepő mértékben javult. A hétfő teljes munkanap. Az Üdv Hadseregének misszionáriusai bezárt börtönökről, üressé vált szegényházakról beszélnek. Egy Üdv hadseregbeli ezredes missziói körútján az egyik bányaváros fogházában beszédet akart tartani: a fogház üres volt. Épezért a szociális ügyek intézői ellene vannak a törvény bármily meglazításának vagy könnyebbé tételének.

— **A népszámlálás** eredményét most teszik közzé a lapok. 1920-ban volt Csonka-Magyarországban 7.606,971 lélek, majdnem teljesen magyar. Vallásfelekezeti szerint: róm. kath. 5.096,729, református 1.670.144, ág. ev. 497,612, izr. 463,310, unit. 6224.

— **Csere.** Falusi lelkészi állásomat elcserélném ugyancsak falusi lelkészi állással, esetleg kevesebb jövedelemmel bíróval is. Bővebb felvilágosítás céljából az érdeklődők forduljanak egyenesen a *mályinkai* (Borsod m.) lelkészi hivatalhoz (u. p. Dédes). Jövedelem: 75 köből roza, 30 kat. hold föld, 40 m. fa.

— **Gutenberg-Biblia negyven millióért.** Londonban egy értékes magánkönyvtár elárverezésénél egy Philip H. Rosenbach nevű amerikai gyűjtő 9500 angol fontot (kb. 35—40 millió korona) fizetett egy teljesen ép, egykorú kötésben lévő Gutenberg-Bibliáért.

Pályázati hirdetés.

A tiszáninneri ref. egyházkerület pályázatot hirdet, a sárospataki ref. jogakadémiáján üreseedésben levő *római jogi* tanszékre. Heti óraszám tiz.

Rendes tanári javadalom az egyházkerület pénztárából a VI-ik fizetési osztálynak megfelelő mindenkor az a javadalom, melyet az állam az ugyanazon fizetési osztályban levő tanárnak fizet, lakáspénzt, korpótlék. A más tanintézetnél rendes tanári minőségben eltöltött évek a szolgálati időbe beszámítatnak. Ha rendkívüli tanár választatik meg, ennek fizetése a VIII-ik fizetési osztálynak megfelelő mindenkor az a javadalom, melyet az állam az ugyanazon fizetési osztályban levő tanárnak fizet, lakáspénz, korpótlék. A rendkívüli tanárnak akadémiánkon eltöltött évei a szolgálati időbe beszámítatnak.

Rendes tanárrá választható az, akinek egyetemi magántanári képesítése, rendkívüli tanárrá az, akinek jogtudományi doktori oklevele van. azonban azzal a kötelezettséggel, hogy az egyetemi magántanári képesítést megválasztásától számított három év alatt megszerzi, mely esetben a következő hó első napjától rendes tanárrá lép elő.

A megválasztott (rendes vagy rendkívüli) tanár jogosított és kötelezett tagja az országos tanári nyugdíjintézetnek. Tanári állását megválasztásától számított tiz napon belül kell elfoglalnia. Ha rendes tanár választatik meg, 1924 szeptember hóban köteles székfoglaló beszédet tartani; a rendkívüli tanár a rendes tanárrá történt előlépését követő év szeptemberében tart székfoglalót.

A tiszáninneri ref. egyházkerület közgyűléséhez címzett pályázati kérvényhez mellékelendő: 1. a pályázó születési anyakönyvi kivonata, melyből kitűnjék, hogy az illető református. 2. képesítési, szolgálati bizonyítvány. 3. tiszti orvosi bizonyítvány, amelyben feltüntetendő a pályázó egészségi állapota s az, hogy tanári pályára egészségi szempontból alkalmas. 4. a kommunizmus alatti magaviseletet és katonai szolgálatot igazoló bizonyítvány; 5. rövid életrajzi vázlat (curriculum vitae), melyben feltüntetendő a pályázó nyelvismerete, eddigi irodalmi működése.

A pályázati kérvények 1923. évi augusztus hó 31. esti hat órájáig küldendő be a tiszáninneri ref. püspöki hivatalhoz Miskolcra.

Miskolc, 1923 augusztus 6.

A tiszáninneri ref. egyházkerület elnöksége.

ÉRTESETÉS.

A háború folyamán szünetelt építési vállalkozói működésemet ismét üzembe helyezvén, ezen alkalmából tudatom, hogy elvállalok: mindenféle építkezést és renoválásokat, tervezést, vasbeton munkákat is bárhol. Cim:

MOLNÁR MIHÁLY

építési vállalkozó

Abaujszántó.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Félévre 1500— Kor.	Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 6000— Kor. Fél 3000— Negyed 1500— Nyolcad 750—
	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		

TARTALOM. *Kiss Ernő*: Gyűlések előtt. — *Molnár László*: A lelkesítő és tanítói földök kiegészítéséről. — A zürichi konferenciáról. — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Gyűlések előtt.

Istennek kegyelméből megérjük, hogy az egyházmegye elnöksége őszi gyűlésbe szólít bennünket Anyaszentegyházunk ügyes-bajos dolgának megvitatására. Míg a tavaszi gyűlés egy leűnt év mérlegre tetele s a tanúlságok számbavétele által nyer jelentőséget, addig az őszi gyűlés kiváltképen azáltal lenne fontos és az érdeklődésre számottartó állomása egyházunk útvonalának, ha ezen, vagy ezzel kapcsolatban alkalom és mód adatnék a téli hónapok egyházépítő munkájának megbeszélésére, szervezésére.

Ismeretes, hogy legnagyobbbrészt földmivelő népünk körében a tavaszi, nyári, őszi hónapokban a gyülekezeti munka az igehirdetésen s az egyénenkénti lelkigondozáson kívül alig terjedhet tovább, míg az iratterjesztés, vallásos és ismeretterjesztő előadás, lelkipásztori látogatás a november—február közti időre esik, mely a lelki elmélyedésre is, az összejövetelekre is a legalkalmasabb időszak. Ma már alig van gyülekezet, melyben az elsorolt munka valamelyik ága ne gyakoroltatnék. Ez a munka azonban csak akkor lesz célravezető és áldásos, ha szervezeten folyik, ha nem ötletszerűleg, de céltudatos és egységes terv szerint állítjuk össze azokat az olvasmányokat, miket hiveink kezébe adunk, azokat a témákat, melyekről felolvasunk, vagy előadunk. Egységes felfogás kialakulásához talán egyik mód lehetne az, hogy egyházi életünk időszerű problémái körül mozognak minden gyülekezetben a téli előadások sorozata. Pl. minden gyülekezetben volna egy ilyen tárgyú előadás: „Miért kell református ujság?” vagy „mit várhat a nép a szociáldemokrácia falusi propagandájától?” Vagy, hogy a tisztáninnyi egyházkerületben egészen aktuális témát tegyünk szóvá, mennyi küzdést, kapacitálást megkönnyíthetnénk, bírói eljárást elkerülhetnénk, ha ezen a télen egységes okadatolással minden gyülekezetben tartatnék egy ilyen tárgyú előadás: „Miért van szüksége a református népnek református szellemben nevelt ügyvédekre és bírákra?”

Az egyházlátogatás sokat vitatott dolga is zöld asztalra kerül. Ennek mostani rendje ellen két kifogást szoktak felhozni, t. i. hogy hideg és költséges. Szerény véleményem szerint egyik kifogás sem helytálló. Az egyházlátogatási út sem-

mivel sem veszedelmesebb, mint más téli utazás, vadászás, vagy vásárra járás. És ha névestére, vagy disznótorra be tudjuk fűttetni a szobánkat, miért épen pont az egyházlátogatókat nem várhatnánk meleg szobával? Ne sörtegezzük a papnékat! Egyháztagtól még nem hallottam panaszt az egyházlátogatás költségei miatt. Hiveink ezt egészen természetes dolognak tartják, érzik, hogy ez öéretők van.

Egészen bizonyos, hogy mindig lesznek, akik az egyházlátogatástól fáznak, ha szinte kánikulában volna is az. Munkaidőben a tanácsbíró urak sem szívesen hagynák otthon saját gazdaságukat, de nehezebb ilyenkor a szükséges fuvarok előállítása, nehezebb a presbitérium összehozása is, a gyülekezettel való találkozás pedig alig lehetséges. Azt sem gondolom, hogy a tanítók könnyen belenyugodnának abba, hogy már május elején számot kellene adniok az évi tanítási eredményről.

Meg vagyok ugyan róla győződve, hogy tiszteltreméltó okok indítják azokat, kik az egyházlátogatás idejét változtatni kívánják, de úgy gondolom, hogy az egyházlátogatás reformálásának szükségessége nem ebben rejlik, hanem abban, hogy reánk nézve tegyük ezt egy áldott alkalommal egymás hitének, munkakedvének ébresztésére, tapasztalataink gyümölcsöztetésére. Ám áldozunk a barátságunk is, de mértéket tartva a fehér-asztalnál, itt alkalmazva bölcsen a takarékoság és puritánság elvét. — Legyen az egyházlátogatás a presbiterek iskolája, amiből indítást nyernek kötelességeik buzgó gyakorlására a gyülekezet jelen, vagy jövő feladatainak velök való megbeszélése kapcsán. — Legyen az egyházlátogatás a *gyülekezet ünnepe*. A vizitátor mindig közölje a gyülekezettel Istennek ígését. Észre kell véteni, hogy az egyházlátogatás az egyházmegye látó két szeme, a gyülekezet sorsával való törődésnek élő bizonyossága.

Tehát: *gyülekezet sorsával való törődés!* nemcsak az egyházlátogatás, de az egyházmegyei gyűlés vezérgondolata is legyen ez. A papválasztás, a székper, egyházi adó, stóla, iskolaügy, az építkezések tárgyalásánál mindig ott lebegjen szemünk előtt a gyülekezet java. Nem azt jelenti ez, hogy a gyülekezet keretein túl ne lássuk meg egyházunk egyetemes nagy feladatait, hanem ellenkezőleg, azért kell erősítenünk a gyülekezete-

ket, hogy szilárd alapot vethessünk bennök magasabb szervezet elbírására. Láttuk 1919-ben, hogy mindent el lehetett tőlünk venni: anyakönyvet, földet, népiskolát, jogakadémiát és csak két dolgra támaszkodhattunk ama válságos napokban: *a gyülekezet hitére és áldozatkészségére*. Tehát csak a fundamentum maradt és az sem bizonyított mindenütt elég erősnek, sőt ma sem elég erős. Avagy különben beállt volna-e annak a szüksége, hogy a papok önként vállalt adója mentse meg az éhenhalástól özvegyeinket, árváinkat, nyugdíjasainkat? Egészséges egyházi életben a papoknak kellene három mázsa búzából összehordani a sajtóalapot? És mit szól a megdicsőült ősök szelleme ahhoz, hogy a jogakadémia megmentése érdekében fel kellett merülni annak a tervnek, hogy e célra a papok és tanítók külön megadóztassanak? — Legyünk óvatosak, ne adjunk tápot annak a felfogásnak, hogy mindez *csak a mi* érdekünk, mert egy viharos reggelen arra ébredünk, hogy magunkra maradtunk terveinkkel és terheinkkel együtt.

Fokozunk kell tehát a gyülekezetek teherbíró erejét és kedvét, hogy az egyházhoz való ragaszkodásuk rovására ne essék, ha áldozatot kell hozniok magasabb érdekekért. Felettes hatóságaink természetesen azt kívánják tőlünk, hogy mint sneidig katonák, veszteség nélkül vezessük ki hiveinket az önzés, szűkkeblűség, hitetlenség és szekta-harc nehéz terepéről. Helyes, de akkor óvatos taktikát kell alkalmaznunk. Az embernek az a tulajdonsága, hogy szívesen csak azért fizet, amit kézzel foghat, vagy aminek közvetlen hasznát látja. Ezért van, hogy míg népünk ruhára, italra, táncmesterre, vagy mondjuk: harangra szinte vakon költ, addig ezek mellett csekély összeget irigyl a tisztviselőtől, vagy nem szívesen ad kulturális célokra. Mi következik ebből? Az, hogy ott fogjuk meg az adózó alanyt, ahol aránylag szívesebben költ, t. i. a maga portáján. Az egyházi épületek jókarba hozatala, óvodák létesítése, tanítói államsegélyek kárptólása, szegények intézményes gondozása, iskolás gyermekek felruházása, vallásos és ismeretterjesztő könyvtár létesítése stb. mind szükséges dolgok s ezek mellett látva a gyülekezet, hogy áldozatkészségének elsősorban maga veszi hasznát, könnyebben fog áldozni egyházi célokra is.

Írásban és szóval bátorítottam már rámutatni a gyülekezetek erősítésének arra a módjára, mely a helyesen alkalmazott affiliációban rejlik. Most szeretném a figyelmet felhívni az egyházközségek vagyonkezelése ellenőrzésének a szükségességére. Sok egyházközségnek van több-kevesebb ingatlanja s az adóban fuldokló gyülekezetek szempontjából nem közömbös az, hogy ez ingatlan miképpen gyümölcösözik s mire használtatik. Nem központi adózásra gondolok, de az bizonyos, hogy a szerencsésebb gyülekezetek nem vállalhatják a Kain elvét: avagy őrizője vagyok-e én az én testvéremnek?

A megpróbáltatások ideje még nem múlt el; egyházunk épületét hol aknaharc, hol nyílt ostrom fenyegeti. Külső ellenségtől mindig meg tudtuk magunkat védeni, csak belől, csak egymás közt végezzük úgy dolgainkat, hogy ne zárja ki egymást a szent tűz és az előrelátás. Kiss Ernő.

A lelkési és tanítói földek kiegészítéséről.

Csaknem két éve, hogy sok nyomorgó ref. lelkész és ref. tanító azzal a boldog reménységgel terjesztette be kérvényét az O. F. B.-hoz, a lelkési és tanítói földek kiegészítése iránt, a püspök úr felszólítására, hogy valahára megszűnik rongyoskodásuk, tengődésük és a szegénység miatti elparlagiasodásuk, mert az 1920. évi XXXVI. t.-c. 84. §-a alapján ők is hozzájuthatnak olyan földterülethez, mely szerény, tisztességes megélhetésüket biztosítja. Azt hiszem, jogosan kételkedhetem, hogy e két év leforgása alatt, ezen magukat boldogabb jövővel kecsegtető lelkészeknek és tanítóknak egy ezreléke sem látja teljesítve a földbirtokreformra alapított álmát. Kiábrándított sokakat már maga a vita, hogy ki fizesse meg majd a földek árát, a lelkész, a tanító-e, aki ideig-óráig él működési helyén, vagy az egyház, mely örök tulajdonosa lesz a kiegészített lelkési és tanítói földeknek. Én talán most növelem e kiábrándulást bennetek, 50 és 25 kat. holdról ábrándozó lelkész és tanító testvéreim, mert akár ti, akár az egyház fizetné is meg a kiegészítésül adandó földeket, az O. F. B.-tól vett biztos értesülés szerint a lelkési földeket *csak* 25 kat. holdra, a tanítói földeket pedig még kevesebbre egészíti ki az O. F. B., — de ezt is csak ott, ahol van miből.

Nekem nincs 25 kat. hold földem, sem fa-, sem terményjárandóságom, tehát a legjobb esetben itt kiegészítik a lelkési földeket 25 kat. holdra. Tisztességes megélhetési alap-e ez egy falusi lelkésznek, ha sem fa-, sem terményjárandósága nincs és ha például két gyermekét kell városi iskolában taníttatni és a két gyermek évenként minimum 25—30 mázsa búza árába kerül? Ezt bírálják el a gazdasági felügyelők és különösen az O. F. B.

Az 1920. évi XXXVI. t.-c. 84. §-a, melynek alapján mi földkiegészítést igényelünk, nem szabja meg, hogy a lelkési és a tanítói földek mennyire egészíthetők ki. Eppen azért ezen törvény alapján talán enyhíteni lehetne azt a mostohagyermeki viszonyt, amely fennáll a magyar állam és a ref. egyházak között, olyan más keresztyén egyházak mellett, melyek a magyar állam jóvoltából ezer, meg ezer kat. holdat bírnak évszázadok óta, minden ellenszolgáltatás nélkül. Vagy pótolni lehetne azokat az előre nem látott, de jelenleg óriási veszteségeket, hogy szerény ref. egyházak, a haza iránti szeretetből a háború alatt bizalommal helyezték vagyonukat hadikölcsönbe és e miatt ma még koldusabbak lettek.

Ma sok ref. egyház sírja szélén áll, mert nem képes egy templomot, egy lelkészlakást felépíttetni, nem képes lelkészét a békében 40—50 métermázsas búza árának megfelelő 800—900 kor. kongrua helyett kárptólani, mivel az állam ma is csak 800—900 korona kongruát ad a lelkésznek, vagyis két kilogramm búza árát.

Legszerényebb kívánságunk, hogy ott, ahol termény- és fajárandóság van, a lelkési földet minimum 30 kat. holdra, a tanítói földeket 15 kat. holdra egészítsék ki. Ahol termény- és fajárandóság nincs, ott a lelkési földet 40 kat. holdra, ha pedig az eddig meglévő földek rossz minőségűek, 50 kat. holdra, a tanítóit pedig ennek

felére egészítse ki az O. F. B. — Még így sem lesz egy ref. pap sem ref. kanonok.

Ezért azonban mi, falusi lelkészek és tanítók hiába síránkozunk külön-külön. Vagy egyetemesen kellene szerény kérésünket hangsúlyozni, vagy a mi és egyházaink érdekeit képviselő egyházkerületi gyűléseknek, különösen pedig az Egyetemes Konventnek kellene szerény kívánságunk teljesítéseért az O. F. B.-nál hathatós lépéseket tenni.

A pusztulás szélén álló sok ref. egyház megmentése érdekében és a sok nyomorgó ref. lelkész és tanító jövőjének biztosításáért el is várjuk ezt ref. egyházunk vezetőitől, remélve, hogy kérésünk nem lesz pusztába kiáltó szó.

Molnár László
ref. lelkész.

A zürichi konferenciáról.

1. A presbyteri Világszövetség zürichi konferenciája a *kisebbségi egyházak* ügyében a következő határozatot hozta:

„A konferencia élénken meghatva értesül azokról a zaklató föltételekről, amelyek közt a Szövetség több Egyház-tagja, valamint más ker. közösségek oly országokban munkálkodnak, ahol ethnikai és vallásos kisebbséget alkotnak, arról a kárról, amit e föltételek az ő polgári jogaik és Krisztus ügyéért való szolgálatuk terén okoznak. A konferencia megújítja azt a kijelentését, hogy csupán a békeszerződések és a kisebbségekre vonatkozó külön szerződés pontozatainak, amelyek az egyes kisebbségek jogait a Népszövetség oltalma alatt biztosítják, megtartása hozhatja létre a szabadságot, az igazságosságot és a megelégedést. Fölkéri az összes érdekelt kormányokat, hogy nagylelkű szellemben tegyenek eleget azoknak a kötelezettségeknek, amelyeket pecsétjük és aláírásuk oda illesztésével elfogadtak. Felszólítja a ref. Egyházak Szövetségének nyugati és keleti szakosztályait, hogy kísérik ezt a kérdést állandó figyelemmel és vegyenek igénybe minden rendelkezésükre álló eszközt: mint a közvéleményhez, az ő kormányaikhoz és a Népszövetséghez intézett fölkérést, hogy e kisebbségeknek úgy politikai, mint vallásos tekintetben elidegeníthetetlen jogait biztosítsák.“

2. Az *egyházak és a béke* kérdésében a konferencia a következő határozati javaslatot fogadta el:

„A ref. Egyházak Világszövetsége, élénken megindúlva Európának oly zürzavaros állapotától, a gyűlölettől és a bizalmatlanságtól, amely itt általánosan uralkodik, sajnálkozással látja a fegyverkezésekre és háborús előkészületekre fordított szörnyű kiadásokat és azt a tényt, hogy még mindig oly tekintélyes számú tényleges katona áll fegyverben. A kongresszus meg van győződve afelől, hogy egyedül a keresztyénség elveinek a népek életére való alkalmazása teremthet tartós békét. Elismeri, hogy Ura és Mestere iránti kötelezettségei Krisztus egyházának kötelességévé tesszik, hogy mindenütt igyekezzék a nemzetek közt a testvériség és jóakarát szellemét fölkeltetni. A kongresszus kérve kéri az összes ref. Egyházakat és azok tagjait, nyújtsák egyéni és kollektív támogatásukat az a végre tett fáradozásokhoz, hogy

a nemzetközi viszonylatokban támadó összeütközéseket az engesztelékenység szellemében választott bíróság által intézzék el. A kongresszus újból kifejezi bizalmát a Népszövetség iránt, hogy az megerősödve és megnövekedve végre az összes népeket magában fogja foglalni. Mint ilyen intézményt, mely a jövőre a békének legbiztosabb garanciáját és a háborút szülő igazságtalanságok és panaszok mellőzésének eszközét nyújtja, figyelmébe ajánlja azt összes tagjainak s kéri őket, tegyenek meg minden erőfeszítést, hogy az érdeklődést és a lelkesedést az iránt fölkeltésük. Arra is fölbivja a ref. Egyházakat, hogy csatlakozzanak a Nemzetközi Jóbarátságon munkálkodó Egyházi Szövetséghez, amelynek tevékenysége és befolyása egyre jobban növekszik. Végül a kongresszus figyelmükbe ajánlja, hogy könyörögjenek Istenhez, a minden emberek Atyjához, hogy vezérelje Lelke által a világ népeit, valamint azok vezetőit és úgy inspirálja azokat, akik szóval vagy tettel a közvéleményre befolyást gyakorolnak, hogy közös egyetértéssel munkálkodjanak a Béke nagy ügyéni!“

IRODALOM.

* **Bethlen Könyvtár.** A Bethlen Gábor r.-t. e 4—6—8 ivre terjedő füzetekkel a reformációnak a magyar nemzettel szellemi és társadalmi életére gyakorolt hatását, mindezekben a kálvinista világnézet érvényesülését akarja az olvasó elé tárni; be akarja mutatni azt a sok kiváló államférfit, egyházfőt, tudóst, író, költőt és művészt, akiket a reformáció adott a magyar nemzetnek, akik szinte rányomták egyéniségük bélyegét koruk állami és szellemi életére. E cél szolgálatában áll a tavasszal megjelent öt füzet, mely a következő életrajzokat foglalja magába: 1—2. szám: *Bethlen Gábor* erdélyi fejedelem, írta R. Kiss István debreceni egyet. tanár; 107 lap, ára 500 K. 3. szám: *Arany János*, írta Beöthy Zsolt bpesti egyetemi tanár; 59 lap, ára 300 K. 4. szám: *A reformáció hatása a magyar közművelődésre*, írta Harsányi István spataki theol. tanár; 78 lap, ára 350 K. 5. szám: *Tompá Mihály*, írta Császár Elemér bpesti egyetemi tanár; 64 lap, ára 300 K. 6. szám: *A Perényiek a magyar reformáció szolgálatában*, írta S. Szabó József debreceni főgimn. igazgató; 91 lap, ára 400 K. — Örömmel és büszkeséggel tölti el lelkünket ez öt füzet megjelenése, hogy a magyar ref. egyházi irodalom így becses és hűzágpótló művekkel ajándékozta meg a m. nemz. és tudom. irodalmat. Mindenik megérdemelné, hogy külön ismertetésben foglaljuk vele, de lapunk szűkre szabott terjedelme miatt, sajnos, csak így összefoglalva emlékezhetünk meg róluk. Beöthy Zs. remek dolgozata posthumus munka, mely minden tekintetben magán viseli a jeles aesthetikus és finom író lelkének és tollának fényes vonásait; e szép életrajz életrehívásával és kiadásával a *Bethlen-Könyvtár* egy csapásra az értékes irodalmi vállalatok sorába emelkedett. S. Szabó J. a Perényiek (P. Péter, P. Gábor és felesége, P. János és anyja, P. Ferenc) életét és működését ismerteti a reformáció szolgálatában, R. Kiss I. a nikolsburgi béke 300 éves fordulójára alkalmából a nagy Bethlen fejedelem életét és szereplését adja elő, —

mindkettő alapos történeti tájékozottság és önálló kutatások alapján meleg, lebilincselő előadásban. Császár E. a jeles lyrikus, Tompa M. életét és költészetét állítja be kora keretei közé és értékeli a mai felfogás szerint. Harsányi I. a reformáció 400 éves jubileumán tartott felolvasását bővíti ki és sorban, kellő részletességgel ismerteti a reformáció hatását a m. irodalomra, a sajtóra, az iskolákra és iskolai nevelésre, a művészetekre, a m. alkotmányos és nemzeti életre. Ma, mikor az ellenpárt elfogultsága oly sokszor lekicsinyli, letagadja a mi szellemi értékeinket, nem ártott rendszeresen összefoglalni és feltüntetni, hogy mit köszönhet a magyar irodalom, általában a m. kultúra a reformációnak. Ha e vállalat kellő pártolásra talál, a kiadótársaság egész sor újabb életrajzzal és összefoglaló munkával fogja a Bethlen-Könyvtárt folytatni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Megjutalmazott tanító.** *Gagyí Károly* olaszliszka tanítót, 43 évi kiválóan eredményes működéséért, a M. Tud. Akadémia a Wodianer-jutalommal (5000 K) tüntette ki. A nagy erkölcsi értékű jutalmat f. hó 12-én délután lelkes ünnepség keretében adta át a kitüntetett férfinak a tanfelügyelő. De az egyházközség és a város elöljárósága is kifejezte ez alkalommal mély elismerését és köszönését a derék tanító iránt, aki minden közhasznú munkában mindig vezető szerepet játszott — s így bocsátotta őt el a megérdemelt nyugalomba.

— **Alsóborsodiak figyelmébe.** Az őszi gyűlésre a lelkész-testvéreimet kérem, hogy a fizetnivaló járulékokat, ha csak lehet, személyesen hozzák be az egyházmegyei pénztárosnak. A portókimélt megérdemli ezt a fáradságot. Atyafiúi szeretettel: Farkas István, esperes.

— **Leányegyesületi konferencia Kiskunhalason.** A Magyar Ev. Nőegyesületek Nemzeti Szövetsége ez évi közgyűlését és konferenciáját Kiskunhalason tartja szept. 7—9-ig, melyre minden érdeklődőt, különösen lelkészeket, papnékat, tanítónőket szeretettel meghív. A konferencia tárgyai három sorozatot képeznek a következő címen: I. Bibliatanulmány a Szentháromságról. II. a) Leányok helye a társadalomban. b) Leányok helye az egyházban. c) Hazaszeretet — világtestvériség. III. a) Leányok életének hiányai és igényei. b) A segítség irányelvei munkánkban. c) Munkánk gyümölcse. Ezenkívül lesznek gyakorlati bemutatások leányegyesületi és leánycserkészösszejevetelekről és vasárnap nagy nyilvános vallásos estély. Elszállásolásról és ellátásról a konferencia rendezősége gondoskodik. Az ellátási díj napi 2—3000 K között lesz. Jelentkezések aug. hó 28-ig küldhetők be a Szövetség központi hivatalába: Budapest IX., Csillag-u. 4. III.

— **Harangavatások.** Ünnepélyes keretek között avatta fel itthoni és amerikai gyűjtésekből öntetett új harangját aug. 19-én a *balajti* gyülekezet, egybekapcsolván a harangavatással a templom százéves ünnepélyét is. Az állomástól vasárnap reggel zászlós, bandériumos kocsisor hozta a

felvirágozott harangot, melyet *Szigethy Ferenc* helybeli lelkész fogadott. Utána következett a harangfelavató istentisztelet a százéves templomban, melyen *Lökös Sándor* sajececegi lelkész lélekemelő imája és szép beszéde alatt lelkében összeolvadt a balajti gyülekezet az ő 1823-ban épült templomában új harangjával. Majd *Szigethy Ferenc* mondta el mély hazafiságtól áthatott harangtörténeti beszédjét. — Ezeknek végeztével a Himnusz hangjai között emelkedett toronyba a koszorúktól elborított harang. — Ugyane nap tartotta az *erdőhorváti* gyülekezet is harangavatási ünnepélyét. A kised, 87 kilogrammos harang a Walsler-cég alkotása s 500,000 K-ba került, melyhez, két nagyobb amerikai adományon kívül, a gyülekezet minden tagja hozzájárult adományával. A megkoszorúzott harangra Pungur Béla v. újfalusi lelkész kérte az Úr áldó kegyelmét, mire az föl-emelkedett a magasba, őrálló helyére. Az istentiszteleten Kiss Ernő egyh.-m. főjegyző tartotta az alkalmi beszédet, előbb az elnémúlt, majd a megszólalt harang beszédjét magyarázván az ünneplő közönségnek. Dr. Rácz Lajos h. közigazgató a főiskola üdvözlését és jókívánatait tolmácsolta az ünnepély alkalmából, végül Györy Kálmán helybeli lelkész az adakozók névsorát olvasta fel. Hiszszük, hogy a harangállítás után egyéb téren is megindul gyülekezeteinkben az alkotó tevékenység!

— **Értesítés.** A *felsőborsodi* egyházmegye őszi közgyűlését *Miskolcon szeptember 20-án* tartja a *főleánynevelde* tornatermében, melyre az egyházmegye ujonnan választott tisztviselőit, a gyülekezetek lelkészeit, tanítóit, képviselőit tisztelettel meghívom. Beadványok szept. 12-ig fogadtatnak el, később érkezettek tárgyalása elmarad. A közgyűlés reggel 9 órakor kezdődik, ezt megelőzőleg 8—9-ig a *tanügyi bizottság* tart ülést. Minden lelkész az özegek és árvák segélyezésére reá közgyűlésileg kivetett búza tőzsdei értékét hozza magával s ezt *Lökös Sándor* pénzkezelő fogja össze-szedni. A „*Sárospataki Ref. Lapok*” hivatalos közlönyünk II-ik félévi dija is a gyűlésen befizetendő. *Elek József* esperes.

HIVATALOS RÉSZ.

994/1923.

Közgyűlési meghívó.

Főgondnok úr Öméltóságával egyetértőleg egyházkerületünk őszi rendes közgyűlését f. é. *október hó 3. (szerda) reggel 9 és 1/2 órára*, Miskolcra, a leánygimnázium tornatermébe ezennel kitűzzük s arra az összes jogosultakat meghívjuk. E nap délutánján az egyházkerületi bíróság ülésezik.

Előző nap, *október 2 (kedd) délután 3 órától* a népiskolai tanügyi bizottság, 4 órakor pedig a középiskolai tanügyi bizottság ülésezik a leánygimnázium tornatermében, illetve *tanári szobájában*, hova a tagokat szintén meghívom.

A közgyűlésen tárgyalandó ügyiratok *f. é. szeptember 26-ig* (huszonhatodikáig) küldendők be a püspöki hivatalba. Elkésve érkezett ügyiratok tárgyalás alá nem vétetnek.

Miskolc, 1923 augusztus 20.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Félévre 1500— Kor.	Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA:
	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		Egész oldal 6000— Kor. Fél " 3000— " Negyed " 1500— " Nyolcad " 750— "

TARTALOM. *Takács Mihály*: Egy lelkészértekezleti határozat. — *Marton János*: Évmegnyitó beszéd. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Egy lelkészértekezleti határozat.

Sajnálom, hogy a Sárospataki Ref. Lapokban egy rövid híreske alakjában szerényen meghúzódo határozat a *lelkészözvegyek s árvák rendszeresebb segítése* tárgyában: semmi visszhangot nem keltett a többi egyházmegyék lelkipásztorai között s hogy egyszerűen napirendre tértek fölötte, holott a Pál apostol intése (I. Tim. V. 8.) nemesak nekünk, alsóborsodiaknak szól, hanem minden lelkipásztornak, sőt minden hívőnek.

Mert miről is van szó e határozatban? Arról, hogy minden paróchus lelkész fizeti a lelkészözvegyek, árvák s a nyugdíjas lelkészek felsegítésére *mai, tényleges* jövedelmének a 3%-át s ugyane célra szolgál az egyházközségek búzavajlás járuléka is. Előbbiből 114 mm., utóbbiból 26—28 mm. búza folyik be, együtt tehát körülbelül 140 mm. Pénzértékben kifejezve ez mintegy 10 millió korona 70,000 koronás búzaár mellett. Noha ez sem közelíti meg a lelkészözvegyek békebeli (akkor is szűkös) járulékát, mégis tekintélyes segítség a számukra, hiszen egy özvegy 3'60 mm. búzát, egy árva ennek a felét kapja évi segítségül.

Miért nem követik a jó példát a többi egyházmegyék? Miért zárkóznak el a kötelességteljesítés legegyszerűbb parancsa elől? Hiszen a konventi s illetőleg a zsinati határozat egyenesen kötelességévé tette az egyházmegyéknek nyugdíjasaik rendszeresebb segítését! Miért állnak hát meg a félúton tessék-lássék határozatokkal? Az alsózempléni egyházmegye pl. egy millió koronát irányzott elő fenti célra, annyit, mint az alsóborsodi ad 4 lelkészözvegynek. A felsóborsodi meg nagylelkűen elhatározta, hogy a legnagyobb javadalmú lelkész fizet 1 mm., a legkisebb 23 kgr. búzát. Én azt hiszem, hogy e nagy erőfeszítésből nem lesz rendszeres segítség, hanem csak koldus alamizsna!

Azt mondhatják azonban más egyházmegyebeli lelkésztársaim: könnyű az alsóborsodi papoknak, akik mindannyian nagy jövedelmű paróchiákban ülnek, de hogyan fizessünk mi szűkös javadalmunkból? Hát ez az esetleges ellenvetés egyszerűen nem állja meg a helyét. Ma óriási eltolódások álltak elő a javadalmakban és sok híres lelkészi állás, ahol nincs meg a természetbeni javadalom: mögötte áll sok kongruás paróchiá-

nak. És itt különben is arról van szó, hogy azt a terhet fizesse *aránylagosan* ma is minden lelkész, amit a békében fizetett. Ha mi lelkészek megköveteljük, hogy hűveink szolgáltatassák ki díjlevél szerinti (vagy békebeli) javadalmunkat természetben s nem áttallunk adóz díjlevél-harcokat folytatni kétségkívül jogos követelésünk érdekében: vonjuk le másokra nézve is a consequentiát s adjuk meg nyugdíjasainknak is azt, amit a békében adtunk! Ez oly természetes s mégis olyan kevés ember akarja megérteni! Én pl. fizettem a békében 102 koronát, az idén 210,000 koronát.

Különben a magam részéről nem is annyira lelkésztársaimat, mint inkább az egyházmegyék vezetőit okolom azért, hogy e szegény-kérdés még mindig nincs megnyugtatólag megoldva. Ha ők akarják, egy-kettőre napirendre tűzik annak megoldását s hiszem, nem is fognak találkozni ellenkezéssel s nem kell tovább pirúlnunk Isten, önmagunk s a külvilág, főként pedig nyomorgó nyugdíjasaink előtt!

Takács Mihály.

Évmegnyitó beszéd.

Az utolsó évek szinte szokványosan megadták az iskolai év megnyitásának hangulatát. Szomorúan kezdett itt állandósúlni a szeptember elejének friss öröme, zszibongó vidámsága, életkedvtől duzzadó elevensége helyett — megglebbsége annak a nagy, mondatlan bánatnak, amely vassúlyával ráfeküdt a magyar nemzeti életre s feketébe vont, mint egy végtelenbe nyúló, magyar erdőt, rónát beborító óriás gyászfátyol, — itt mindent, ami csak van körülöttünk és ami van bennünk, megsebzett, meggyötört magyar szívünkben. Úgy voltunk, mint a családban, ha a szülők valamelyikének drága élete ellobban, lehajolnak az ártatlan kicsinyekhez és könnyes szavakkal mondják meg nekik a mérhetetlen veszteséget, amely őket sújtotta, — gyermekeknek és alig ifjaknak kellett nekük is megmondanunk a halálos csapást, amely nemzetünket érte s amelynek részese lett mindenki, akinek keblében magyar szív dobog.

Kedves Gyermekek! Nemes Tanulóifjúság! Le kell hajolnom nekem is a ti ártatlan orcátokhoz s megmondanom, hogy a szeptember még most is így köszöntött rátok, hogy nektek, mint egy mélységbe taszított, halál köteleivel övezett,

szegény nemzet fiainak kell végeznetek tanulói munkátokat. Milyen lélekkel fogtok a munkához? Milyen reményekkel néztek a jövődbe?

Nem volnátok magyarok, ha nem égne egy nagy, szent fájdalom tüze szivetekben nemzetünk elvettett, nyomorúságos állapota miatt. S hamis fogalmatok lenne a korról, amelyben éltek, ha élesen nem éreznétek, hogy az a csapás, amelyben nemzetünk van, mindnyájunk közös nyomorúsága. És nem volnátok fiatalok, ha töretlen életkedvvel ne tudnátok, hogy nektek olyan viszonyok és olyan körülmények között kell élnetek, munkátokat végeznetek, erőtöket kifejtenetek, hivatástokat betöltenetek, amilyenek közt épen vagytok, amilyenek közé állított titeket a gondviselő Isten örökké jóságos keze. Ha súlyos, ha nehéz ez a kéz, tudjátok meg, hogy mégis ez az Ő kezeli Az Atyáé!

Az a halálos veszedelem, amelyben még mindig forog nemzetünk, egy nagy ébresztő tehát reátok nézve, hogy a magyar földön ma a nemzeti lét kérdésével szemben senki sem lehet közömbös. Itt mindenki munkájára, itt mindenki fokozott tevékenységére, itt mindenki életére szükség van. És vegyétek tekenteibe, hogy ti, akik e főiskola kebelére jöttetek, már nem is vagytok a mindenki. Isten úgy vezette eddigi útaitokat, jó szüleitek szívét és áldozatra kész lelkét, hogy ti már a nemzeti élet nagyobb értékű elemei közé emelkedtetek. Isten már többre, mélyebb belátásra, több műveltségre, nagyobb feladatokra szánt titeket. Isten már kiválasztott titeket mondhatatlan jóságával, amikor idevezérelt az Ő örök igazságainak, szent kijelentéseinek ez egyik, áldott tüzhelyére. Oldjátok meg saruitokat, mert ez a hely szent.

És ha lelketekben megértettétek, hogy a ma, ez a mostani idő több munkát, nagyobb komolyságot, mélyebb felelősségérzetet kíván tőletek önmagatokkal és a nemzet életével szemben, mint talán máskor s szivetek lassan be fogja látni, hogy minden gyötrő gond, lenyűgöző bizonytalanság, fenyegető kétség ellenére is nektek és nekünk reménységgel kell a jövődbe nézni.

Csak emberi gonoszság volt az, amely nemzetünket a mélybe taszította. Az örökkévaló Isten, az egyesek Atyja és a nemzetek Ura azon munkál, hogy ebből a nagy szerencsétlenségből is áldást hozzon ki az övéi számára. Ti Istenre néztek! . . .

Lássátok, ez a hely is megmaradt, ahol tanulhattok, nőhettek, szatadon fejlődhetek. Azok a nagy fundátorok, akik itt hajlékot emeltek a hit és a tudás, a kálvinizmus és magyar nemzeti művelődés, az istenfélelem és lángoló hazaszeretet számára, zord időkben, nehéz viszonyok közt cselekedték azt s Isten az Ő kicsiny kezdéseiket a nemzet-megtartás egyik eszközévé tette s gyöngye erejükben mindenhatóságát úgy megdicsőítette, hogy ez a hely századokon keresztül a nemzet örök élete egyik bőven buzgó forrása volt. Főiskolánk vallási és nemzeti szellemében a magyar nemzeti lélek örök szépsége és dicsőséges ereje lobogott fel. Ez a lélek most is él itt, most is készül titeket megnyerő, lelketeket átforgató, jellemeteket kialakító munkájára. Atólél láthatatlanul benne-

teket, mint a levegő a földet; fölétek borúl, mint fejtök fölé a csillagos ég; megostromol, mint virágokat a nap meleg sugára és szivetekben csókol, mint áldott, nagy forró szeretet, mi reménységünk, örömünk és bizakodásunk, nagy és kis diákok, akik idejöttetek tanulni.

Itt minden értetek van. Itt minden titeket vár. Kormányzók gondja és bölcsesége, nevelők tudása, intézményeink felszerelése, a múltból áldott szivek nagy, szent seregének, alapítóinknak, jótévőinknek, nagy professzorainknak örökké élő lelke, a test és lélek kenyeré, amelyet nekünk örökül hagytak —, titeket vár; lelketeket, amelyek meg kell változni; az Isten-erőt, amelynek fel kell ragyogni bennetek, ahogy az Örökkévaló világteremtése előtt örök tanácsában eltervelte rólatok.

Vár reátok a tudás, hogy ismeretet szereztek. Magatokat kiképeztétek. Az életfeladatok végzésére előkészültétek.

Azonban figyeljétek csak meg. Más hol is van iskola. Más hol is tudás csarnoka az. Más hol is hozzájárul a tudás kincseihez a nevelés, az érzület, jellemfejlesztés munkájának tétele. Legyetek is gazdag tudásúak, fejlett érzésűek és tiszta jelleműek. De itt nálunk másról, egyébről is szó van. Főiskolánk, a többi kálvinista iskolákkal együtt a tudás, erkölcs, jellem kincsein kívül egyebet is ad az Ő növendékeinek. Nálunk minden ezen fordul meg. Nekünk, iskoláinknak ez adja meg örök létjogosultságát. Mi Istenben gyökérző életet akarunk bennetek fakasztani. Ez a legmagasabb, ahová ember eljuthat. Ez az Isten szive. Az Ő szivén éljétek.

Vár titeket Isten. Aki előhívott benneteket a nem-lét öléből és örökös jóságával eddig vezérelt, itt is akar valamit veletek. Ami itt van, az minden az övé. Legyetek ti is az övéi. Kicsiny erőtok, parányi életetek megnő az Ő erejéből. S a nemzet életére gondolva ne féljétek; Isten győzni fog minden emberi jogtalanság, vétek, gyűlölködés, igazságtalanság felett. Az Ő abszolút szuverénitása tartja a világot s rendeli el a történetet. A ti erőtöket is felhasználja a nemzet feltámasztásának munkájánál. Adjátok át magatokat Isten akaratának. Életeket legyen napról-napra jobb, nemesebb, tisztább, tökéletesebb, Isten kedve és Isten lelke szerinti. Gyöngeségeitektől ne féljétek: az Őr elfedezi azokat Szent Fia érdemével. Bizzatok, reméljétek! Készen álljatok. Örök magasságok, csodás, rejtett, titkos mélységek várnak reátok. Tárjátok ki lelketeket az ismeret, tudás, fejlődés, növekedés előtt a mennyi erői számára. Veletek az Őr! Örökké áldandó nevében az új iskolai évet megnyitom.

Marion János.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Holland tanárok Sárospatakon.** Augusztus 28-án két holland tanár, az utrecht-i egyetem theol. fakultásának két professzora: *dr. Cramer* és *dr. Böhl* látogatta meg főiskolánkat, hogy egyfelől elhozzák a sokat szenvedett magyar nemzethez a holland nép üdvözlését, másfelől, hogy a holland és magyar kálvinistákat e látogatás által is köze-

lebb fűzzék egymáshoz. A vendégeket, akik dr. Révész K. püspök úr kíséretében d. e. $\frac{3}{4}$ 10-kor érkeztek, a tanári kar képviselői fogadták és kísérték be a kollégiumba. $\frac{1}{2}$ 11 órakor történt az imateremben az ünnepélyes fogadtatás, sajnos, a szünet miatt nagyon gyérszámú közönség jelenlétében. A XC. zsoltár 1-ső versének éneklése és Nagy Béla theol. tanár fölemelő imája után dr. Révész K. püspök üdvözölte szívből fakadt szavakkal vendégeinket, a kiknek nemzetéhez, egyházához és iskolájához a múltból és a jelenből egyaránt oly szoros és benső kötelek fűznek bennünket; dr. Rác L. h. közigazgató ama kapcsolatokat domborította ki különösebben, amelyek főiskolánk és a holland egyetemek, közelebbről az utrechti egyetem közt fennállanak és mondott a belőlük áradó vallásos és tudományos jótéteményekért főiskolánk nevében forró köszönetet. Mindkét beszédet ifj. Csányi Benjámin utrechti theol. hallgató tolmácsolta vendégeink előtt; ugyanő tolmácsolta válaszaikat is. Előbb Böhl, azután Cramer beszélt és fejezte ki a holland nép ragaszkodását a magyar néphez; csak kötelesség volt, amit a múltban tettek és a jelenben tesznek a magyarokért, az evangélium által parancsolt kötelesség; hiszik, hogy hasonló helyzetben a magyarok hasonlóképen cselekedtek volna velök. Boldogok voltak, mikor a debreceni nagytemplomban a sok magyar kálvinista arcot látták; úgy tűnt fel nekik, mintha egy holland gyülekezetben volnának. A biblia szavaival vigasztaltak bennünket: mai megpróbáltatásunk csak a jövő dicsőség és boldogság előkészítésére szolgál. A szép ünnepség a Hymnusz hangjaival ért véget. Következett a főiskola gyűjteményeinek és a város nevezetességeinek megtekintése; a könyvtárban csodálattal nézték a holland—magyar vallásos és tudományos kapcsolatot feltűntető gazdag könyvészeti kiállítást. Az ebéden mi előbb a trónralépésének 25 éves jubileumát ült, fenkölt lelkü holland királynőt, azután a magyar gyermekeket szeretettel gondozó holland anyákat éltették, ők Nagymagyarország helyreállásáért üritették poharukat. Vendégeink d. u. 4 órakor utaztak el, a pápai főiskola meglátogatására, míg Patakra Debrecenből jöttek. Szeptember első napjain már Erdélyben jártak. Az Úr tegye áldásossá magyarországi útjukat!

— **A főiskolai évmegnyitó ünnepély** szept. hó 11-én d. e. 9 órakor veszi kezdetét; utána b. e. Szinyei Gerzson emlékezetének hódol a főiskola. Az emlékbeszédet Harsányi István főkönyvtárnok, theologiai tanár tartja. E napon fog aztán ülésezni az igazgató-tanács is.

— **Főiskolánk köréből.** A főgimnáziumban a javító és fölvételi vizsgálatok befejezése után szept. 5-én estig voltak az egyes osztályokban a beiratkozások s 6-án reggel a tanítások mind a 8 osztályban megkezdődtek. — Az iskolai év ünnepélyes megnyitása szept. 11-én d. e. 9 órakor lesz; utána Harsányi István theol. tanár fog néhai Szinyei Gerzson felett emlékbeszédet tartani. — A javító és pótló érettségi vizsgálat, amelyre 14 teljes vizsgázó és 14 javító jelentkezett, szept. 10—11-én lesz főgimnáziumunkban; 12-én d. e. gimn. val. lánári vizsgálatok, d. u. lelkészsképesítő vizsgálatok lesznek. — A főiskola spataki alsóhatárbeli

Bálványos nevű birtokának házi kezelésbe vétele megkezdődött, Valádi Béla intéző vezetése alatt már a főiskola igái végzik az őszi szántási munkálatokat. — A jogakadémián a római jogi tanszékra 3 pályázó adta be pályázati kérvényét; a választást az őszi egyh.-ker. gyűlés fogja megejteni. — Az orsz. ref. lelkészi konferencia okt. 18—22-én fog főiskolánkban megtartatni.

— **Ev. theologiai fakultás a pécsi egyetemen.** A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére az Erzsébet-tudományegyetemen, az egyetembe való szerves bekapcsolódással felállított és ideigle esen Sopronban elhelyezett teljes jogú ág. ev. hittudományi karon Deák Jánost az ószövetségi írásmagyarázat és theologia, Pröhle Károlyt a rendszeres theologia, Stráner Vilmost a gyakorlati theologia, Payr Sándort a ker. egyháztörténet és Kovács Sándort az egyházjogi és magy. prot. egyháztörténeti tanszékre egyetemi nyilván. r. tanárokká az V. fiz. osztályba, Kiss Ernőt pedig az újszövets. írásmagyarázat és theologia tanszékére egy. nyilván. rkiv. tanárrá a VI. fiz. osztályba kinevezte.

— **Lelkészválasztások.** Rakacaszenden *Gyűlési István* volt debreceni főiskolai szénior a múlt hóban foglalta el, mint újonnan választott lelkész, lelkészi állását; a ládbessenyői gyülekezet *Kovács Lajos* tokaji s. lelkészt, az ondi gyülekezet *Takács Béla* kisdobszai lelkészt hívta meg egyhangúlag lelkészeül.

— **Az Orsz. Református Tanáregyesületnek** aug. 24-én Hódmezővásárhelyen tartott *közgyűlése*, melynek keretében folyt le a vásárhelyi ref. főgimnázium fennállásának 200 éves jubileuma, a magyar kulturának és a ref. oktatásügynek magas színvonalu, fölemelő ünnepélyévé vált. Az ünnepélyen a kultuszminisztert dr. Waidinger Gyula miniszteri tanácsos és dr. Lippay György tanker. főigazgató, a békéscsaba egyh.-megyét Harsányi Pál esperes, az Orsz. Középfiskolai Tanáregyesületet dr. Szóts Gyula képviselte, míg a Vásárhelyen élő szigeti jogakadémia nevében dr. Rác Béla, a város részéről pedig dr. Csányi Lajos tisztifőügyész jelent meg. A jubiláló intézetet előbb Dóczy Imre elnök, azután dr. Lippay tanker. főigazgató, Harsányi esperes, Szóts Gy. és mások, a tanáregyesületet is hasonlóan többen üdvözölték. A közgyűlést dr. Dóczy I. most is klasszikus szépségű beszéddel nyitotta meg, melyben utalt a ref. közép- és felső-iskolák hatalmas kulturmunkájára. Nagy Sándor vásárhelyi igazgató a jubiláló intézet 200 éves történetét ismertette, kissé lohadó érdeklődés mellett; az egyházi és paedagogiai jellegű előadások már teljes érdektelenség mellett hangzottak el. Az eléggé népes közgyűlésen főiskolánk köréből dr. Gulyás József főgimn. tanár vett részt.

— **Kérelem.** A nagykörösi reform. tanítóképző-intézet nagynevű volt igazgatójának: H. Kiss Kálmánnak arkéjét megfestetni szándékozik. Bizalommal kéri tehát mindazokat, akik H. Kiss Kálmán tanítványai voltak, segítsék elő nagy-lelkű adományukkal a kegyeletus cél megvalósítását. Az adományok a nagykörösi ref. tanítóképző igazgatóságához küldendők *f. évi szeptember 30-ig.*

— **Pályázat.** A sárospataki ref. főiskola igazgató-tanácsa pályázatot hirdet a Pálóczi Horváth Mária alapítvány két helyére. Pályázhatnak a Pálóczi Horváth-családból a sárospataki ref. főiskolában jól tanult, ref. vallású ifjak. Az eredetileg 200—200 forint buzavaltatában mai értékére van felemelve. Beadási határidő 1923. okt. 1-ig.

— **Toronyszentelés.** Az *abaujszántói* ref. egyház aug. 19-én toronyszentelési ünnepet tartott, amely d. e. 10 órakor a templomban kezdődött, ahol is imádkozott Lengyel István szikszói, magas szárnyalású beszédet mondott Felméry Albert aszalói, hirdetett Göndöcz István helybeli, agendázott: Szilvássy Jenő h.-büdi lelkész. Urvacsorát oasztott: Benke József s.-lelkész. A délutáni istentiszteletet Szilva István s.-lelkész végezte. Beszéd után Göndöcz István keresztelt. Este 8 órai kezdettel — igen szép számú közönség előtt a pataki főisk. énekkar közreműködésével — műsoros estély volt, változatos műsorral.

— **Meghívó.** A *gömörtornai ref. egyházmegye* f. évi szeptember hó 18-án kedden reggel 10 órakor *Aggteleken* tartja őszi rendes *közgyűlését*. Ezt megelőzőleg reggel 8 órakor tanügyi-bizottsági ülés lesz *Tókos* Károly lelkész, farkasfalvi *Farkas Géza* vil. elnöke alatt. Ugyanaznap reggel 9 órakor számvevőszéki ülés. Délután 3 órakor pedig fegyelmi és közigazgatási bírósági tárgyalások. Mindezekre az alkotó és érdeklődő tagokat ezennel meghívjuk atyafiságos szeretettel és hazafias tisztelettel *Báró Ragályi-Balassa Ferenc* világi, *Juhász László* egyházi elnök.

— **A dunamelléki egyházkerületből.** A *kecskeméti* ref. főgimnázium igazgató-tanácsa, a főgimnáziummal kapcsolatban, művelt szülék leánygyermekéi számára *leánygimnáziumi tanfolyamot* szervezett, melyben a latin helyett a német és a francia nyelvet tanítják tüzetesebben és a tanítási órákat délután tartják. A tanfolyam első, második és 3-ik osztálya szept. 10-én nyílik meg; tanárai a ref. főgimnázium és tanítónőképző-intézet tanárai lesznek; növendékek csak korlátolt számban vétetnek föl, hogy lehetővé tétessék a tanároknak a növendékekkel való gondos, egyéni foglalkozás. — Dr. *Szabó József* ügyvéd, konventi ügyész, 65 éves korában elhunyt. — Dr. *Ravasz L.* püspök aug. 23-án résztvett a holland szigorú ref. egyháznak Utrechtben tartott zsinatán.

— **Az alsóborsodi ref. e.-m. lelkészértekezlet** őszi ülését az e.-m. közgyűlés előtt való napon, szept. 11-én d. u. 4 órakor tartja a miskolci ref. főgimnázium tornacsarnokában, melyre a tagokat tisztelettel meghívom. Pósa Péter.

— **Amerikából.** Az amerikai független magyar ref. egyházak kiküldöttei aug. 13—14-én Trentonban tartották meg nagy szervezkedő gyűlésüket, amelyen — a hitelveiben és kormányzati rendszerében a hazai ref. egyházmegyékkel teljesen azonos — „Független Amerikai Magyar Református Egyházmegyét” megalakították. A szervezkedő közgyűlésen 10 gyülekezet lelkészei és világi küldöttei vettek részt. Ideiglenes esperes lett: Korocz Géza trentoni lelkész, világi gondnok

Juhász István, jegyzők: Vincze Károly lelkész és Magdics D. István.

— **Hirdetés.** Nős, gyermektelen segédlelkész alkalmazást keres. Címe a kiadóhivatalban.

— **Értesítés.** 200 alkalmas temetési szöveg új énekeskönyvünk dallamaira háromezer korona. Borsodgeszt, u. p. Sály. Fövényesy János tanító.

HIVATALOS RÉSZ.

1043—1923.

Körlevél.

I.

A Magyar Evangéliomi Nőegyesületek Szövetsége által fentartott Szociális és Belmissziói Iskola gyülekezeti, egyesületi és szociális nőmunkásokat képez. Az iskola növendékei nagyrészt tanítónők, de, felvételi vizsga után, bármely magában hivatást érző, négy középiskolát végzett nő felvehető. Felvételi kérvények a Szociális és Belmissziói Iskola címére Budapest IX. Csillagutca 4. szám III. emelet küldendők. Lelkésztársaimat kérem, igyekezzenek minden alkalmat felhasználni, hogy e nagyhivatású iskolának megfelelő növendékeket s ez úton egyházunknak és gyülekezeteinknek áldott lelki munkásokat szerezzenek.

II.

Az Egyetemes Konvent f. évi 98. sz. határozata alapján felhívom a lelkésztársak és a tanintézetek igazgatóinak figyelmét a Bethlen Gábor irodalmi és nyomdai R.-T.-nak a kálvinista világnézet ápolása és terjesztése céljából „Bethlen Könyvtár” cím alatt indított sorozatos irodalmi vállalatára, kérvén, hogy a kiadványoknak a tanári és ifjúsági, egyházi és népkönyvtárak számára lendő megszerzésében buzgólkodjanak, azokat iskolai jutalomkönyvül is alkalmazzák s megszerzésükre a tanulóifjúságot is buzdítsák.

III.

Borsodvármegye és Miskolc thjf. város iskolán kívüli népművelési bizottsága a vármegye összes községeiben népművelési tanfolyamokat fog szervezni, a bizottság titkárnak Dr. Bocsányi Lukácsnak szervezése és irányítása mellett. Kérem lelkésztársaimat és a tanító urakat, hogy a nevezett titkár urat hazafias és nagyfontosságú kulturális munkájában a legteljesebb mértékben támogatni, esetleg a tanfolyamok sikere érdekében, mint előadók is közreműködni szíveskedjenek.

IV.

Az 1923. I. negyedévi *káplánkongrua* nyugtatónyokból még nagyon sok nem érkezett be, a konvent pedig engem már sürget az elszámolásra. Felhívom az érdekelteket, hogy nyugtatónyokokat *azonnal* küldjék be hozzám. Ha a nyugtatónyok értéke még az utalványozás költségét (204 K) sem fedezi, a kiutalt összeget nem küldöm el, hanem az avasi templom javára adom.

Miskolc, 1923 szeptember 3.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Félévre 1500— Kor.	Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 6000— Kor. Fél 3000— Negyed 1500— Nyolcad 750—
	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		

TARTALOM. Megszüntetését . . . — A főiskolai igazgató-tanács ülése. — s — f.: Lelkészerterkezlet. — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Szerkesztői üzenet.

Megszüntetését

mondotta ki az egyházkerület utólagos hozzájárulása reményében az igazgató-tanács 1923 szept. 11-iki ülésében a jogakadémiának. Ez a szomorú vég elkerülhetetlen volt. A jogakadémiák évtizedes agóniája előzte meg. Most a jogakadémiai államségély megvonása vetette fel az élet-halál kérdését. Szép volt egyházkerületünköt, hogy ezt a halálos véget igyekezett elfordítani. Azt lehet mondani, hogy nem egyházkerületünkön múlt, hogy annak elhárítása nem sikerült.

Apró okoktól eltekintve, amelyekre e pillanatban kitérni ugyis hiábavaló, a döntő tényezők, amelyek közrehatottak az eredménynél ezek voltak: az államségély megvonása, az eredménytelen kísérletezés egyetemes egyházunk részéről az egyetlen református jogakadémia fenntartására és a mai jogi szakoktatásnál uralkodó borzalmas viszonyok.

Az első és legfontosabb ok az államségély megvonása volt. Törekedtünk kimutatni — jó régóta, hogy az állam eljárása iskoláinkkal szemben aggodalmat keltő. Felhívtuk a figyelmet arra, hogy minden iskolafokkal szemben végzetes lehet az állam iskolapolitikája. Hiába való volt a felszólalásunk. A nemzetgyűlés, mintha zsibbasztó kör ülte volna meg a szemét, hallatlan felhatalmazásokat adott a kultuszminiszternek. S az általános pénzügyi helyzet annyi kiméletet követelt, hogy egyházunk erőteljes fellépése iskoláink mellett az állammal szemben, — nem következett be. Egyházunk is kénytelen engedni az állam lamen-tációjának. Pedig kétségtelen, hogy öngyilkos politika az, amely csak hajszányira is sülyedni engedi kulturális színvonalunkat. Iskoláink megrendülése kiszámíthatatlan hanyatlást fog eredményezni. Csúszunk, zuhanunk a lejtőn. Hol fogunk megállni? Majdnem azt kell gondolni, hogy a mi szerencsétlen nemzetünk még ma sem érte tudatára annak a veszélynek, amelyben van s nem ragadja meg minden kézzel új életre támasztásának nélkülözhetetlen eszközeit.

A református egyház egyeteme se tudott egységes lélekkel annyira egybeforradni, hogy közös erővel alkotni tudjon. Gyűlésről-gyűlésre halogatta annak a kimondását, hogy egy jogakadémiát minden körülmények közt fenntart s annak

fenntartásához az összes egyházkerületek hozzájárulnak. Kínos volt nézni egyetemes egyházunknak ezt a határozatlauságát. A keserű eredmény az lesz, hogy valamennyi jogakadémiánk (előttünk mindenik nagyon becses) kénytelen lesz ajtaját becsukni. A sárospataki jogakadémia megszűnésével nincs többé református egyházunknak olyan jogakadémiája, amelyik legalább is theologiai akadémiával kapcsolatban, biztosítani tudná a jogakadémián a református szellem érvényesülését. Az pedig bizonyos, hogy ref. jogakadémiát tartani fenn a ref. szellem következetes érvényesítése nélkül — egészen felesleges. Az egyházias gondolkozásmód olyan lehangyatlása mellett, mint amió a mi egyházunkban van, a pusztán egyedül álló jogakadémia alig fog más szellemet ápolni, mint azt, amely állami egyetemeken otthonos. Ekkor pedig elveszett a specifikusan ref. szellem érvényesülése.

És lehetetlen mély megdöbbenés nélkül tudomásul venni, hogy a jogtudományokat hallgató ifjúság egyenesen elkerüli azokat a főiskolákat, ahol az órák látogatása és kollokviumok tétele kötelező. Ugy tűnik fel, hogy a mai joghallgató ifjúság minden komoly munka nélkül akar jutni azokba az állásokba, amelyek a nemzet életében rendkívül fontosak. A társadalom is ahelyett, hogy segítségére sietne a segélyre méltán rászoruló ifjúságnak, hallatlan könnyelműséggel az iskolakerülés mellett foglal állást s nyomásával szinte csirájában akasztja meg azt a törekvést, amely az egyetemeken is véget akar vetni ennek az állapotnak.

Sárospatakra olyan csekély számú ref. joghallgató iratkozott be az óralátogatási és kollokviumi kötelezettség kimondása folytán, hogy azért a néhány ref. joghallgatóért az évről-évre milliókat felemészítő jogakadémia fenntartása megengedhetetlen fényűzés volna. Az igazgató-tanács ilyen jogakadémiáért, ahol nem tanulnak és ahol nem, vagy alig tanítanak, nem vállalhatja a felelősséget. Megrendült lélekkel ajánlja azért az egyházkerületnek, hogy a viszonyok nyomása alatt jogakadémiáját szüntesse be, határozottan kifejezve, hogy országos törvényeinkben kifejezett jogunknál fogva a jogakadémia fenntarthatási jogunkhoz ragaszkodunk s ha majd a viszonyok megváltoznak, újra megnyitjuk a kényszerűleg bezárt intézeti ág

kapuit. Az igazgató-tanács fájó lélekkel teszi meg ezt a lépést. Másrésztől szent elhatározással azon van, hogy a főiskola másik két intézeti ágának, a theológiának és gimnáziumnak olyan megerősítése történjék meg, hogy Sárospatak szellemi hatása továbbra is esőkkentetlen maradjon s a főiskola, ha szűkebb keretek közt is, de ezután is az legyen, ami volt, a magyar és kálvinista lélek ápolásának áldott, meleg otthona.

A főiskolai igazgató-tanács ülése.

Szeptember 11-én, a főiskola évnyitó ünnepélye után igazgató-tanácsi ülés volt, amelyen több nagyfentosságú ügy került elintézésre. Az ülésen *Janka Károly* cigándi lelkész, nemzetgyűlési képviselő, főiskolai l. gondnok és *Dókus Gyula* világi gondnok elnökölt. Jelen voltak *Cziáky Endre*, *Bartha József*, *Enyedy Andor*, *Meczner Béla*, *Bernáth Aladar*, *Farkas Géza*, *Puky Endre*, *Tóglássy Andor*, *Marton János*, *Csontos József*, dr. *Rác Lajos*, *Elekes Imre*, dr. *Trócsányi József* és *Kovácsy Sándor* igazgató-tanácsosok; *Farkas István* alsóborsodi esperes és *Pósa Péter* cserépfalusi lelkész másnemű hivatalos elfoglaltságukkal mentették ki távolmaradásukat. A gyűlés legfontosabb tárgya volt a jogakadémia megszüntetésére nézve az igazgató-tanács állásfoglalása. A jogakadémiai államsegély megvonása és az egyházkerület egyes gyülekezeteire háramló fenntartási segély óriási összege mellett az igazgató-tanács nem vállalhatta a felelősséget azért, hogy a jogakadémián csak egynéhány ref. joghallgató legyen. Szomorúan kellett megállapítani, hogy a mai jogi szakoktatás a maga szabadosságával éles és kirívó ellentétben áll egyházkerületünk ama felfogásával, amely kötelező óralátogatást és kötelező kollokviumokat rendelt el. A beiratkozott ref. joghallgatók csekély száma miatt azért az igazgató-tanács a jogakadémia megszüntetését ajánlja az egyházkerületnek. A jogakadémia visszaállítását, ha a viszonyok arra megint megérnek, ez a javaslat természetesen nem érinti. Egyházunk azon jogát, hogy jogakadémiát is tarthat fenn, senki nem vonja kétségbe. Az igazgató-tanács egész napi tanácskozását ez a szomorú elhatározás tette lehangolttá.

A jogakadémia megszüntetésével kapcsolatban felkéri az igazgató tanács az egyházkerületi elnökséget arra, hogy a tanítóképző-intézet visszavételére vonatkozólag folytasson a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel tárgyalásokat. A tanító-képző intézetért szintén hajlandó egyházkerületünk közvéleménye az áldozatok vállalására. A jogakadémia megszűnése folytán dr. *Trócsányi József* a theol. akadémián bizatik meg jogi természetű tárgyak előadásával, dr. *Meczner Béla* nyugdíjaztatását kérte, dr. *Szabó Sándor* és dr. *Gerőcz Kálmán* pedig más állásba helyeztetnek el az államkormány figyelme folytán, amellyel hozzájárul a jogakadémia megszüntetével szükséges intézkedések megtételéhez.

A bőséges tárgysorozat kapcsán több ügy nyert elintézés: a bálványosi birtok instruálása; a györgyarlói béremelés; a szegi-i földek bérbeadása; adományok és alapítványok elfogadása; tanári, tisztviselői fizetések rendezése, segélyek

folyósítása, nyug- és kegydíjak emelése s jelentés a különböző helyeken folyó birtokrendezésről. Azután odaitélte az igazgató-tanács a tápintézeti és lakás-jótéteményeket, tárgyalta a tandíjmentességi folyamodványokat, megállapította a felterjesztések során az egyes díjakat (theologusok tandíja, fűtési díj, beiratkozási díj). A személyi ügyek közé tartozott a dr. *Kun Zoltán* főiskolai orvos érdemeinek jegyzőkönyvbe foglalása, a meghirdetett római jogi tanszék betöltésének mellőzése s ifj. *Viktor János* meghívásának kimondása a gyakorlati theol. tanszékre.

Lelkészerterkezlet.

Folyó hó 3-án tartották meg az abaúji lelkészek értekezletüket. A gazdag s a korszellem által követelt gyülekezeti élet intenzitását célzó munkákat hangsúlyozó elnöki megnyitó bőséges anyagot nyújtott a tanulságos eszmecserére. Elnöki megnyitó után vendégünk, egyházmegyénk gondnoka volt szíves beszámolni s tájékoztatni zürichi útjáról, feltárva azokat a kedvezőbb s megnyugtatóbb perspektivákat, melyeknek megteremtését várhatjuk az ott megjelenő s szimpátiájukat megnyert idegen államok küldötteitől, kik a reformátusság világengerébe beleömlő kicsiny magyar folyó nehéz útjaira vigyázással lesznek.

A múlt évben megszüntetett nagyobb lelkési köröket a régi kereteiben visszaállítottuk, azok maradnak majd a jövőre nézve olyan alkalmakul, ahol elméleti kérdések tárgyalatnak meg, a múlt éven kipróbált szűkebb, 3—4 lelkészből alakított körök pedig folytatják a szorosabb értelemben vett gyülekezeti építéseket. Minthogy a gyülekezeti építés fundamentuma az egyházfegyelem, *Kiss József* hejcei lelkész egy egyházfegyelmi szabályzat készítésével bizatott meg, mely kritikai átdolgozás után a gyülekezetekre kötelezőleg mondatik ki. S tényleg ez volna a kiindulás, mert hiába vannak a nagy akarások, hiába a szárnypróbálgatások, hiába egyes lelkészek egyházteremtő pünkösti lelkesedése, amíg fegyelem nincs, amíg fegyver nincs a kezünkben, a nagy akarások, a közöny s nemtörődömség sulya alatt széllyelomlanak, az egyesek szárnypróbálgatásai Ikarus-vállalatokká lesznek s a pünkösti láng vakoknak fog világítani.

Értekezlet a lelkész-özvegyek s árvák segítésére a tavalyi módszert tartotta meg, vagyis fizet minden lelkész október 1. tőzsdei árfolyammal minden fizetésjellegű szántó föld után 2 kgr., minden párber mm. után 1 kgr. buza árát a dékáni hivatalhoz.

A ref. sajtó pártolásán is gondolkodtunk, mint amely hathatós segítő jobb keze volna a lelkészeknek a gyülekezet nevelésében s az „Órálló” előfizetését minden lelkészre erkölcsileg kötelezőnek mondtuk ki, viszont annak szerkesztőségével szemben is léptünk fel kívánnivalóval, vagyis, hogy aztán a lap szelleme is csakugyan segítségünkre legyen céljaink elérésében. (Szerkesztőség: Bpest I., Horthy Miklós-út 1., III. e. 16. sz., előfizetés egy évre 5200 K.) E téren bizony világiaink is segíthetnének s egy pár évszázaddal visszatekintve vehetnének példát, amint elődeik váll-

vetve segítettek nyomdák felállításán s a vallásos iratok terjesztésén.

Befejezte az értekezletet Szilva István felolvasása: Haladhatnak-e a kath. és prot. papok együtt és egy vonalon? címmel s kimutatja világos érvekkel, hogy ez bár óhajtott s ideális volna, de a köztünk levő nevelési s érzelmi különbség miatt az együtt dolgozás a társadalom semmi terén nem valósulhat meg. S igaza van. Mert az általok kolportált terv, a Pannonhalma és Debrecen közötti híd, csak terv maradt, elfelejtették, hogy a terv maga még nem épület, elfelejtették, hogy a hidakat egyszerre szokták megkezdeni építeni mind a két parton, ahelyett minden rendelkezésre álló számmal azóta is inkább a medret mélyítik, a partokat távolítják, sajtójukban, különösen a „Magyar Kulturá”-ban, a Sámbar Mátásokhoz hasonló stílusban szórják gyűlölségük láva-köveit, bemutatva ezzel intelligenciájuk száználmas voltát, szerencsére azonban csak a karavánt ugató kutya komikus sorsa ismétlődik meg.

Ének s imádság után megerősödve s elhatározásokkal telve oszlottunk szét, hogy munkánkat a másnapi egyházmegyei gyűlésen folytassuk.

—s. —f.

IRODALOM.

* **A Keresztjén Pedagogia Alapelvei.** Irta dr. *Bavinck Herman*, az amsterdami kálvinista egyetem egykori tanára; fordította *Marton János* spataki theol. tanár. Budapest, 1923. Bethlen Gábor r.-t. nyomdája. Holland—Magyar Könyvtár. VIII. sz. 188 lap, ára 1945 K. — E mű nem rendszeres nevelés- és oktatástan, hanem kitűnő tájékoztató a jelenkor pedagógiai eszméi és mozgalmái közt. Alig van probléma a modern nevelés és oktatás terén, amellyel szemben — az evangélium alapján — állást ne foglalna, amelyet ker. világításban be ne mutatna, bírálat alá ne vonna. A Herbart-féle mathem. lélektan, a Wundt-féle fiziol. pszichologia, a Häckel-féle monizmus, a Darwin-féle létszármazástan, a Spencer evolucionizmusa, a gyermekpedagógia és pathologia, optimizmus és peszsimizmus, humanizmus és realizmus, szemlélet és szóismeret ellentéte, a vallásoktatás ellen folyó szocialista támadás, a reformpedagógusok túlzásai, a fegyelmezés, módszer, koncentráció problémái: mind tárgyalás alá kerülnek s szerzőnk mindenik kérdésnél leszögezi a tiszta ref. ker. álláspontot és alapos hozzáértéssel kifejti az ellentétes véleményekkel szemben ennek jogosultságát. Itt-ott talán kissé túloz; de nemcsoda, ha a szélsőségbe csapó ellenvélemények őt is nagyobb kilengésekre indították; egészben véve azonban józan, egészséges, erős filozófiai s főleg megtámadhatatlan bibliai alapon nyugvó alapelve minden tiszteletet megérdemel. A könnyű, eleven stílusú mű, mely a magyar fordításban mit sem veszített üdéséből, színes előadásából, minden nevelőre, oktatóra nézve hasznos, sőt szükséges útbaigazító lesz. Magyar kiadása dicséretet érdemel.

* **Szocializmus, zsidókérdés, katolicizmus és a magyar jövő.** Evangéliumi tanulmányok. Irta:

Muraközy Gyula kecskeméti ref. lelkész. Kecskemét, 1923. Prot. iratterjesztés kiadása, ára 250 K. E 64 lapra terjedő füzet, mint a címből kitetszik, négy tanulmányt foglal magában, a szerző a magyar vallásos és nemzeti életnek négy fontos problémáját teszi az evangélium megvilágításában vizsgálat és döntés tárgyává s ezek: 1. Evangélium és szocializmus; 2. Evangélium és zsidókérdés; 3. Evangélium és katolicizmus; 4. Evangélium és magyar jövő. Mindenik problema megoldását az evangélium szellemében nyújtja; de e mellett mindenik kérdést széles történeti, bölcseleti és kulturális tájékozottsággal veszi szemügyre. Mindenik előadást városon, falun egyaránt föl lehet használni; ajánljuk a megszerzésre.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Halálozás.** Megdőbentő csapás sújtotta főiskolánk köztisztviselőiben álló prorektorát, lapunk felelős szerkesztőjét, *dr. Rácz Lajost*. *Margit* leánya, aki 2 évvel ezelőtt vezette kitűnő eredménnyel a gimnáziumot s most, mint gyógyszerész-gyakornok Rákosligeten működött, szept. 17-én hirtelen elhunyt s halálával annyi drága reménységet elvesztett. A szívükön sebzett szülők, testvérek fájdalomát enyhítse a vigasztalás Istene!

— **Dr. Kun Zoltán jubileuma.** Emelkedett érzések közt ünnepelte a főiskola tanári kara dr. Kun Zoltán főiskolai orvost abból az alkalomból, hogy a főiskolának ez a nagyérdemű tisztviselője s tanára elérte főiskolai működésének ötvenedik évfordulóját. Dr. Kun Zoltánt 1873 szept. 16-án választotta meg a tiszáninneri egyházkerület főiskolai orvossá s az az ötven év, amelyet a jubiláns szakadatlan munkában és önfeláldozó tevékenységben töltött el, mélyen szántott a főiskola életébe a közegészségügyi állapotok megváltoztatását illetőleg. Dr. Kun Zoltán nem tudott vidéki átlagorvos maradni. Hatalmas szellemi ereje, amely őt ma is annyira kiemeli, folyton arra ösztönözte, hogy szaktudása színvonalán maradjon s a vidék rozsdája ne rakódjék le tudása aranyára. Azért folytat nem közönséges irodalmi tevékenységet is, hogy a betű hatalmával terjessze maga körül azt, amit gondos kezével és személyes jelenlétével elérni nem tud. Alkotó erejének kiváló bizonyossága a főiskolai kórház, ez a vidéki iskolában talán példa nélküli alkotás. Erre pazarolta legtöbb szeretetét az a férfiú, akit az évek múlása nem lankaszt kezdeményezéseiben. A főiskola igazgatótanácsa jegyzőkönyvbe foglalta érdemeit. A kormányzó úr őfőméltósága egészségügyi főtanácsossá nevezte ki s ez az elismerés nem igen jutott dr. Kun Zoltánnál méltóbb embernek osztályrészul. Legyen áldott a jubiláns orvos élete!

— **Főiskolánk életéből.** A szeptemberi lázas mozgólódások, mint minden évben, ez idén is hullámzásba hozták főiskolánk csendes életét. Az ősz a diákság életében az elhívás és az elkötelezés ideje. Elhívás a jelen munkájára, elkötelezés a múlta való tekintettel a jövőndő biztosítására. Eme nagyjelentőségű mozzanatnak igazán méltó kifejezője volt a szept. 11-én megtartott *évmegegyítő ünnepély*, melyen főiskolánk előjárósága az

igazgató-tanács, az érdeklődők nagy száma és a tanuló ifjúság részvételével boldogan nyitotta meg a tudomány csarnokainak kapuit a szomjúhozó sereg előtt. Az egybegyűlték lelkét a 37. dicséret hangjai vágyakozva vitték az örökkévaló Isten elé, akinek áldásáért és segítségéért Nagy Béla theol. tanár buzgó imádságban esedezett. Utána Marton János theol. tanár, az újonnan megválasztott közigazgató mondotta el mélyen járó évmegnyitó beszédjét, amely lapunk hasábjain már megjelent. Ez az iskolai év még mindig nem felel meg a békés viszonyoknak. Révész püspök úr lelkesítő szavai és jókívánatai után Harsányi István theol. tanár olvasta fel nagy körültekintéssel megírt emlékbeszédét Szinyei Gerzson felett, ügyesen emelve ki az elhunyt fáradhatatlan tevékenységét s főiskolánk életére messze kiható jelentőségét. — Az ifjú Timótheusok számonkérése hivatali körüknek megfelelőleg 3 csoportban történt. Vallástanári képesítésre öten jelentkeztek. Írásbeli vizsgájuk 11-én, a szóbeli pedig 12-én folyt le. Közülök 1, Bernáth Lajos kúnsszentmiklósi helyettes vallástanár kitüntetéssel, a többi egyszerűen képesített. A második lelkészképesítő vizsga 12-én (írásbeli) és 13-án (szóbeli) volt. A négy ifjú közül 3 jó, 1 egyszerű képesítéssel bocsátattatott el. Az első lelkészi vizsgák is ugyanazokon a napokon voltak. A négy végzett hittanhallgató közül 2: Balázs János és Zsurky József jeles, 1 jó, 1 pedig elégséges eredménnyel vizsgázott.

— **Az abaújszántói gyülekezet** Cziáky Endre abaúji esperest, f.-dobszai lelkészt, a Göndöcz István eltávozásával megüresedett lelkészi állásra egyhangúlag meghívta. Öszinte szívből üdvözljük!

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Molnár Béla* sárospataki segédlelkészt, volt főiskolai szénior, a sárospataki ref. egyházban most létesített önálló hitoktatói állásra kinevezte. A kinevezés általános örömet keltett. Hisszük, hogy a Molnár Béla buzgósága és munkaszeretete mindazokban az iskolákban, amelyekben működnie kell, Isten áldó kegyelme által segítve, szép eredményt fog felmutatni.

— **Adomány.** *Dr. Puky Endre* főispán, főiskolánk egyik igazgató-tanácsosa, Abaúj-Torna vármegyei, szegénysorsú, jó előmenetelű és viseletű ref. növendék (theologus vagy gimn. tanuló) karácsonyi jutalmazására 10.000 koronát adományozott. Lelkész vagy tanító gyermekét a nemeslelkű adományozó előnyben kívánja részesíteni.

— **Választás.** Az 1923/24-ik iskolai évre a főiskolai szénior-alkönyvtárnoki állás pályázók hiányában nem tölthető be. E tiszt ellátására ez évre kivételesen a köziskolai szék a helyettes szénior-alkönyvtárnoki és a segédkönyvtárnoki állást szervezte és IV. éves, kiváló szorgalmu s jeles előmenetelű ifjakkal töltötte be. H. szénior-alkönyvtárnoknak választott *Szabó Zoltán* IV. é., segédkönyvtárnoknak *Zsáros József* IV. é. theologus, akik szept. 16-án állásuk elfoglalásakor az esküt le is tették.

— **Harangavatás.** *Sajószentpéteren* e hó 9-én avatták fel a ref. egyház újonnan rendelt, a hűvek áldozatkészségét hirdető harangjait, dr. Révész

Kálmán püspök, Zsóry György alispán, Elek József esperes s a környék lelkészei s nagyszámú vendégsereg jelenlétében. A reggel 1/2 9 órakor érkező főpásztor a pályaudvaron a járási, községi és egyházközségi küldöttségek nevében: Maklár Dezső főszolgabíró és Dr. Ambrús István ügyvéd, presbiterek üdvözölték. Azután a már korábban virágdíszbe öltöztetett harangokhoz ment a püspök és kísérete s itt kocsikra szállva, megindult a menet a ref. templom felé; a virágos szekéren elhelyezett harangokat hat fehér ökör húzta, magyar ruhás lányok és magyar ruhás legények kíséretében. Az izlésesen feldíszített ősi templom előtt Vadászy Pál lelkész üdvözölte a régen várt kedves vendégeket: az új harangokat, — utána Svíngor Jenő radostyáni lelkész mondott az ünneplők szívének Isten iránti nagy háláját kifejező és tolmácsoló, szárnyaló imát. A harangokat a püspök úr áldotta meg. A harang felhúzása közben a vegyeskar énekelt alkalmi énekeket. Alig egy óra múlva megszólaltak az új harangok, örömkönnnyeket csalva az ünneplők szemeibe, kik zsúfolásig megtöltötték a templomot. A templomban Püspök úr imja után Szentmártony Dániel borsodi lelkész tartott mélyen járó, gondolatokbar, gazdag beszédet, végül pedig Vadászy Pál mondotta el a harangbeszerzés történetét, megköszönve az egyháztalagok és adakozók nagy áldozatkészségét, különösen kiemelve Mánik Sándor presbitert, aki a kisebbik harangot egyedül maga készítette. Istentisztelet után a püspök úr a Paróchián fogadta az előtte tisztelgő egyházi és polgári hatóságok küldöttségeit. A küldöttségök fogadása után püspök úr s az ünnepély rendezői Mánik Sándor bányatulajdonos vendégei voltak.

— **A sárospataki ref. elemi iskola** a mindvégig buzgó és áldozatkész hívek adakozása folytán felépült. Felavatása szept. 16-án volt. Az új iskola udvarán összerendezett gyülekezet a Gönczi Miklós helyettes lelk. ajkáról elhangzott magasan szárnyaló imádságban adott hálát Istennek a kegyelemért és gondviselésért. A templomban Molnár Béla vallástanító-lelkész fejtegette szép, megkapó beszédjében az iskola 3-as feladatát: „Ennek az iskolának 3 célt kell szolgálni: 1. Isten imádatát, 2. embertársaink becsülését s 3. a hazaszeretetét.” Úgy legyen!

— **A korcsmák vasárnapi zárórája.** A napokban megjelent miniszteri rendelet elrendeli, hogy azokban a községekben, ahol a lakosság lélekszáma a tizezret meghaladja: vasárnap, a ker. ünnepnapokon és nagypénteken a község egész területén a pálinka-mérések és italmérések reggel 5 órától déli 12 óráig zárva tartandók. Az istentiszteletek, egyházi körmenetek idejére a templomok közelében fekvő korcsmákra és pálinkamérésekre a már életben levő zárvatartási tilalom marad érvényben.

Szerkesztői üzenetek.

H. B. Tizzaszederkény. 1923 máj. 8-án kaptunk I. félévi előfizetési díj 500 koronát, most szept. 19-én ismét 500 koronát, így még fenmaradt a II. félévi előfizetés terhére (ha utólagosan még nem kell emelnünk az előfizetési díjat) 1000 korona.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Félévre 1500— Kor.	Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	Felelős szerkesztő és kiadó: DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 6000— Kor. Fél " 3000— " Negyed " 1500— " Nyolcad " 750— "
	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		

TARTALOM. *Dr. Puky Endre*: Vallásosság, áldozatkészség, főiskolánk válsága. — *Sütő Kálmán*: Kurzus előtt. — *Kérészy István*: Az alsóborsodi egyházmegye lelkészértekezlete. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Pályázat.

Vallásosság, áldozatkészség, főiskolánk válsága.

(Részlet a gondnoki megnyitó beszédből.)

Elmondta *dr. Puky Endre* egyházmegyei gondnok, az abaúji ref. egyházmegyeinek Szikszón 1923 szept. 4-én tartott közgyűlésén.

Ha a legutóbbi közgyűlésünk óta lefolyt időszakra nézve helyzetjelentést kellene tennem, úgy nem térhetnék ki annak megállapítása elől, hogy hazánk mai öt részre szaggatott szánalmas állapotában, a megélhetés ezernyi kínos gondja mellett, a társadalmi osztály-ellentétek még mindig tartó harcai közt — csak úgy, mint eddig — bizonytalanság, kételkedés, csüggedés, aggodalom, tépelődés üli meg a végsőkig kimerült, tépett idegzetű emberek lelkét. Mindenki valami természetfeletti változást óhajt — remél. De ennek a fordulatnak erkölcsi alapját, támaszát és magyarázatát nem ott és abban keresi, ahol az legközelebb van és ami a legtermészetesebb: a pozitív vallásosság, a krisztusi türelem és munkás szeretet kimélyítésében, hanem izgatott elmével, beteg idegekkel, a türelmetlen sóvárgástól elhomályosult ítéllettel valami rendkívüli, valami eddig még ki nem próbált csudaszert keres, hogy azzal nyugtassa meg felzaklatott lelkét, ingerelt kedélyét, elégítse meg nyugalomért áhítozó lelkiismeretét. A spiritizmus, az adventizmus, a millenizmus és a szekták százféle faja jobban hódít, mint Krisztus örökéletű tanítása. Bizony szánandó és szegénylelkű az ember ma, aki távol keresi az orvosságot sok lelki bajára, holott az orvosság itt van kéznél, itt van bennünk: Krisztusban és az evangéliumban; csudákat vár, holott a megoldás oly egyszerű és természetes: dolgozzál és imádkozzál!

Az emberek többi része még nem is érez lelki szükségét: éli a maga önző, szellemtelen életét. Nem tiszteli többé a kort és a tekintélyt, bizalmatlan hivatott vezetői iránt; ehhez járul a vallásos intézményektől, iskolát-templomot kerül. Ez aztán nemcsak a lelkiekben boszúlja meg magát, hanem a társadalmi osztályok közti hézagokat kiszélesíti s az ellentéteket gyűlölködéssé növeli. Főként az ifjúságnál látom én nagy aggodalommal azt a beteg jelenséget s a gyermek és ifjú vallásos nevelésében és oktatásában kell elkezdődnie: papnak, tanítónak, világiaknak egyaránt a református egyházra is váró nagy reneszánsz-munkánkat.

A lelkeknek ez az elvadulása kihat egyházaink anyagi helyzetére is. Iskoláink sok helyt rozzant állapotban, templomaink, lelkész-lakásaink düledeznek. És híveinkben még mindig nem ébredt fel a kellő áldozatkészség! Folyik az elemi iskoláink államsegélyének tetemes, sokszor ijesztő mértékű leszállítása, sárospataki főiskolánk jogakadémiája elvesztett minden államsegélyt, sőt a sötét láthatáron megjelent a sárospataki gimnázium hasonló válsága és még mindig nem ébredünk annak tudatára, hogy nekünk reformátusoknak első sorban magunkon kell segítenünk! hogy az eddiginél sokkal nagyobb terhet kell vállalnunk, ha egyházi életünk létfeltételeit meg akarjuk menteni! Be kell látnunk, hogy az átértékelődés elől, ami egyesnek és államnak háztartásában a kiadás és bevétel, szükséglet és fedezet áraiban, pénzünk rohamos és fokozatos elértéktelenedése következtében végbe megy, — egyházaink háztartása sem térhet ki. Adóztassuk meg magunkat, ha kell az eddiginek tizszeresével, százszorosával, — de a felekezetek nemes versenyében eddig elfoglalt térelőnyünket fel nem adhatjuk!

Kapcsolatban ezzel — meggyőződésemm szerint — nem halaszthatjuk tovább egyházi közadózásunk reformját, még pedig az egyetemes, általános adóviselés alapján úgy, hogy legalább a terhek egy részét kiegyenlítőleg viseljük mérsékelt progressio alapján. Tudom, hogy e gondolat nem talál egyhangú helyeslésre ma még. Ám meg kell valósúlnia, mert különben szegény egyházaink és szegény javadalmú hivatalnokainkon nem tudunk segíteni.

Ám nem akarom én a helyzetképnek csupán sötét oldalát festeni: vannak — hiszen kétségbe kellene esni, ha nem lennének — egyházak, melyek papjaik, tanítóik otthonának csinosítása, megélhetésük javítása, templomaik-iskoláik ujjaépítése terén dicséretes kezdeményezők. Kerületünk elhatározó döntéssel tesz kísérletet a sárospataki jogakadémia megtartása érdekében, amikor főiskolai kulturadót vetett ki, minden lélek után 15 dkgr. buzakules szerint. Lelkészeink figyelmét nem győzöm eléggé felhívni annak jelentőségére, hogy meggyőzéssel és ha kell szigorral kövessenek el mindent a főiskolai kulturadó idején és teljes mértékben való beszállítása iránt, mert — ismétlem — ma már nem a jogakadémia fennmaradása

sáról van szó, hanem arról, hogy a középiskolai államsegély elvonása esetén ősi sárospataki főgimnáziumunk léte kerül veszélybe. Fel kell készülnünk erre az eshetőségre úgy, hogy annak veszedelmét minden esetre elhárítsuk.¹ Mert jogakadémiánk elvesztésével elvesztenők jogászaink református szellemű képzését, el egyetemi tanáraink református sucrescentiáját, ami kétségtelenül igen nagy kulturvesztésünket jelentené, — ám ha középiskolánk válságba jut, veszélyben forog a ref. társadalom egész intelligens középosztályának jövője, amibe soha, de soha bele nem nyughatunk. Meggyőződésem szerint ez már nemcsak a ref. egyház, hanem a magyar nemzeti társadalom veszedelmét jelentené. Es én bízom rendületlenül abban, hogy lelkészeink s az ő felvilágosításuk nyomán egyházunk minden tagja megérti a válságos idők intő szavát s kényszerítés nélkül is eleget teend az áldozat rárótt mértékének.

Ref. vallásosság és áldozatkészség! — e két sarkpont körül fordul meg tehát egyházunk jövője. Csak e kettőnek birtokában következik be nyugalom a lelkekben, hatalom és erő az egyházunkban, csak e kettőnek birtokában felelhet meg soha el nem muló erkölcsi és nemzeti hivatásának!

¹ Időközben a főiskolai igazgató-tanács a jogakadémia megszűnését kimondotta és így a gimnázium fejlesztésének és erősítésének célja annál erősebben nyomul előtérbe.

Kurzus előtt.

A R. M. L. E. ebben az évben Sárospatakon tartja meg négy napra terjedő lelkészi tanfolyamát. A tanfolyam október hó 18—21-ig fog tartani, melyet a R. M. L. E. kongressusa követ. Csonkamagyarország református lelkészi karának a figyelme és érdeklődése a bodrogszparti Athéne felé fordul e jeles alkalomból, amely a bár csonkán megmaradt négy egyházkerület ref. lelkészei találkozásának és együttes lelki épülésének nagy alkalma leendő. Ifjak, meglelt korúak és öregek a találkozás édes reményének örvendező szívvvel és a nyerendő lelki kincsek után sóvárgó lélekkel készülődnek és tekintenek a találkozás eme nagy alkalma elé. Mert — Istennek hála — van még bennünk annyi testvéries érzés, van annyi szeretet, hogy tudunk örvendezni egymás látásának — és van bennünk annyi idealizmus, tudásvágy és hivatásszeretet, hogy a szellemi javakért, a lelki kincsekért nemcsak lelkesedni, de áldozni is tudunk.

Teljes a reményünk, hogy a nagy alkalomhoz fűzött reményeinkben meg nem csatlakozunk. Hiszszük és reméljük, hogy lelkészi karunk meg fogja ragadni a találkozás és lelki épülés eme szép alkalmát és ahoz méltó számmal és buzgósággal fog részt venni azon. Feljogosít erre az a körülmény, hogy országos ref. lelkészi kurzust és kongressust ezúttal először tart a R. M. L. E. a tiszáninnyi egyházkerületben, jelesül ennek szellemi gócpontján Sárospatakon, amely a maga kulturális jelentőségével, történelmi múltjával, Rákóczi-várával, nagy múltú főiskolájával bizonyára akkora vonzóerőt fog gyakorolni közel és távollevőkre egyaránt, hogy még azok is el fognak jönni, akik az efféle alkalmakon egyébként nem igen szoktak résztvenni.

De feljogosít főképp az a gazdag program, amely a kurzus tárgyalási anyagát képezi. Feljogosítanak azok a nagy nevek, amelyek viselői az előadásokat fogják majd a tanfolyamon tartani s amelyek mintegy előre biztosítják már a legteljesebb sikert. Ahol Csonkamagyarországnak mind a négy ref. püspöke s annyi tudós férfja szerepel, ott minékünk megjelenni bizonyára érdemes.

Jőjjetek is testvérek! Találkozzunk mennél többen a pataki „Alma Mater“ kebelén. Jőjjetek! Sárospatak közönsége tárt karokkal vár és az „Alma Mater“ meleg szívvvel ölel kebelére. Jőjjetek Csonkamagyarország mind a négy egyházkerületének lelkészei! De jőjjetek főképp ti tiszáninnyiek mennél nagyobb számmal. Hisz csak megtisztelő lehet reánk nézve, hogy az országos ref. lelkészi tanfolyam és kongresszus ezúttal a mi egyházkerületünkben tartatik meg. És tudjuk, hogy a mi kifejezett kívánságunkra történik ez. Illő hát, hogy a megtiszteltetést mennél nagyobb számú megjelenésünkkel viszonzozzuk. Áldozatot nem sajnálva, az erkölcsi parancs kötelező szavára hallgatva, mindenki jőjön egyházkerületünkéből, aki jöhet. Így honoráljuk a megtiszteltetést, így adjuk jelét megértő szeretetünknek és a lelki épülésért való lelkesedésünknek.

Az Úr pedig tegye áldottá a mi egybegyűlésünket, hogy annak nyomán sok áldás fakadjon!

Sütő Kálmán.

Az alsóborsodi egyházmegye lelkészértekezlete.

Az alsóborsodi lelkészek szept. 11-én értekezletet tartottak Miskolcon. Éneklés után Demes Péter vallásnár bibliamagyarozatot tartott, a lélek felsőbbtségét hangsúlyozva az anyaggal szemben. Bibliamagyarozatát alkalmi imával zárta be.

Pósa Péter megnyitó beszédében lelképásztori eszményül az igazi kegyességet mutatta fel. A materialis világnak rossz következménye, hogy sok lelképásztor csak addig pap, míg hivatását teljesíti, pedig a Krisztus evangélioma „Ti vagytok a földnek savai“ nekünk szól elsősorban s mindenütt, ahová az Isten bölcsessége állít, hegyen épített várnak kell lennünk. Érezve szüntelen az erkölcsi és evangéliomi felelősséget, lelkünk táplálva a bibliával s összeforva az isteni hatalommal, saját életünk legyen példakép. A megjelenteket üdvözölve a gyűlést megnyitja.

Kiss Albert a Péter köz. lev. III. 15. v.-t véve vezérigéül a konfirmáció reformjának szükségességét komoly, súlyos érvekkel bizonyította. A konfirmáció reformja oly égető kérdés, hogy minden ellenzés dacára keresztülviendő, mert a mai oktatás, legtöbb helyen a káté jól-rosszul való betanúttatásából áll, holott a konfirmáció célja nem a vizsgálat, hanem szívből jövő vallástétel, öntudatos egyháztagok nevelése, a fejlődő gyermeki léleknek vallásos dolgokkal megtöltése, a bűn megutáltatása. Vallásos irányú nevelés pedig csak szigorú vallásos oktatással érhető el. Legintenzívebb nevelésre kell törekedni a vallásos oktatásban, mert csak így nyerhetünk olyan egyházas és vallásos egyháztagokat, kikkel a rosszakarát és közönyösség hiányait pótoljuk. A konfirmációi szertartás véghezvitelét az ism. iskola

végzésekor, tehát 15 éves korban tartja célravezetőnek. Zsinati törvénnyel kellene a konfirmációi oktatást (melyet a lelkész végezne) az ism. iskolához kapcsolni s az ifjúságot az azon való részvételre elkötelezni. Az áldozócsütörtökön megtartott konfirmációi vizsgán a növendékek fogadalomtevése mellett ifjúsági egyesületbe gyűjtessenek s ennek keretén belül egyházas és vallásos érzésük, leányoknál 20, ifjaknál 24 életévig, fejlesztessék.

Kérészy István a szombatnapi esketések megengedését tartja az egyházra előnyösnek. A szombatnapi lakadalom tartása, mivel olykor-olykor belenyúlik a vasárnapba s így alkalmat ad az ünneprontásra, egyházi szempontból nem óhajtható. Mivel azonban teljes eltiltása az egyháztól való elhidegülést, az egyházi áldás mellőzését, a híveknek más felekezet kebelébe vágyakozását, reversális adását, szóval hit- és egyházi életünk gyöngülését eredményezné, részleges megtiltása pedig, az egyenlőség elvét mellőzve, kiváltságosokat létesít az egyház kebelén belül s az engedélyt adó egyházi személy vagy hivatal iránti, oly kívánatos tiszteletet és megbecsülést csökkenti: teljes mértékben megengedendő, mert eltiltása nagyobb veszedelmet jelent, mint megengedése.

Román Ernő határozati javaslata, az egy-ker. közgyűlés által, a sárospataki főiskola fentartási költségeire az e.-megyékre s általuk az egyes gyülekezetekre kivetett kulturadóra vonatkozólag lényegileg a következő: E.-megyei közgyűlés ismerje el, hogy a főiskola fentartása kulturérdek s az e.-kerület törvényes joga, hogy intézményeinek fentartására rendkívüli adót vehet ki: az alsóborsodi e.-megyére kirótt 108 q. búza adót erre az évre fogadja el s azt az egyházakra vesse ki.

Kérje a főt. e.-ker. közgyűlést, hogy hasonló eset ismétlődése esetén, ily nagyfontosságú ügyet megvitatás végett, az e.-megyére tegyen le, mert bár ez nem törvényileg biztosított joga az e.-megyének, de évtizedes gyakorlat. Az áldozat azonban csak úgy lesz nem hiábavaló, ha van és lesz elegendő jogász s a kötelező kolloquium teljes szigorral végrehajtatik. Ha számuk nem lenne megfelelő, a jogakadémia feladandó s a mérsékelt kulturadó más intézményeinknek fejlesztésére fordítandó. Az egyöntetűség kedvéért engedjék meg, hogy a kivetett búza q-a 70,000 K-val számoltassék el.

Takács Mihály a belmisszió célját szolgáló vallásos iratok terjesztésére e.-megyei iratterjesztő bizottság alakítását javasolta.

Elnök buzgó imádságával s a XXV-ik zsol-tár 2-ik versének éneklésével véget ért az értekezlet.

Kérészy István
1. ért. jzö.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Egyházkerületünk őszi közgyűlése** okt. 3-án folyt le Miskolcon a gyűlést alkotó tagok csaknem teljes részvételével a legelénkebb érdeklődés mellett dr. Révész Kálmán püspök és Dókus Ernő főgondnok kettős elnöklése alatt. A gyűlés a püspök úr buzgó imádságával és Dókus főgondnok

megragadó megnyitó beszédével kezdődött. A főgondnok megnyitó beszéde meghatóan szép szavakkal búcsúztatta el a főiskola testéről levált, nagy múltú intézeti ágat: a jogakadémiát. Mélységek, kétségek bánata ülte meg a gyűlés lelkét a főgondnok elsírató szavai alatt s éber vigyázatra lesz szükség az egyházkerület részéről, hogy a jogakadémia kényszerű szüneteltetése pótolhatatlan vesztesége ne legyen egyházkerületünknek is, egyetemes ref. egyházunknak is. A roppant felelősség tudata bizonyára megtalálja, hogy mik lesznek a legközelebbi szükséges tennivalók s az államkormány érezni fogja a magyar nemzeti lélekkel szemben a kötelezettséget a sárospataki főiskola irányában. A gyűlés határozatait az utóbbi évek szokása szerint rövid kivonatban a legközelebbi számokban közöljük.

— **Adomány.** Kádár Kálmán a sárospataki főiskolai *Zsarnay-alapítvány* növelésére 10,000 K összeget adományozott. A főiskola előjárósága ez úton is köszönetet mond a nemesszívű adományozónak.

— **Köszönetül.** Az erdőhorvati reform. temp. lomi székek megújításának ügye, mely méltó aggodalommal töltötte el a híveket — *Báró Waldbott Kelemen* úr Óméltósága áldozatkészsége folytán szerencsés megoldáshoz közeledik. A nemesszívű katolikus főúr több mint egy millió értékű deszkának való színt adományozott díjmentesen az egyháznak. A nagymúltú Waldbott-család, mely a múltban is meleg szeretettel támogatta egyházunkat — most is megmutatta, hogy a nagybirtokot hogyan lehet szociális közkinésé tenni. Az Istennek dicsőség, a kegyes adakozónak hálás köszönet!!

— **Alsóborsodiak figyelmébe!** Egyh.-megyei közgyűlésünk egy lelkészi egyh.-megyei aljegyzői állásra a szavazást *nov. 15-i* határidővel elrendelte. Kérem a határidő betartását. A költségvetési nyomtatványok elfogyván, az lett határozva, hogy mindenki vonalazza meg a költségvetési munkáját. Az új *Névtár* megjelent, kérem az alkalmilag Miskolcra jövő lelkésztársaimat, hogy az esperesi hivatalban vegyék át példányaikat. Ara 2000 kor. Az egyh.-megyei járulékok, mindennemű fizetni-valóknak *október 15-ig legkésőbb megküldését kérem a dékán úrhoz.* Atyafiúi szeretettel: *Farkas István* esperes.

— **Az ORLE lelkészi konferenciája** és évi közgyűlése előkészítése körül a sárospataki helyi rendezőség serényen végzi a szükséges tennivalókat. Azt a benyomást keltik az eddigi jelentkezések, hogy a gyűléskezés rendkívüli nagy méreteket fog ölteni, ami nagy örömmel tölti el a sárospataki rendezőséget, amely az ORLE vezetősége nevében közli, hogy a konferenciára s közgyűlésre minden jelentkező lelkész kap *félárú utazásra* szóló vasúti igazolványt. Lelkészek a feleségük számára is kaphatnak félárú vasúti igazolványt. Közli továbbá az ORLE vezetősége, hogy lelkésznék részére is lesz belmissziói értekezlet. A gyűlésen megígérte részvételét a négy ref. püspök is. A jelentkezési díj ötezer korona, ezenkívül félárú igazolványért 2000 kor. Ez összeget Marton János közigazgató Sárospatak címre kell küldeni, ki azonnal megküldi a félárú jegyet.

— **Az alsózempléni egyházmegyében** elrendelt általános tisztújítás alkalmával a sárospataki ref. egyház presbiteriuma a következőképen szavazott: Esperes: Kiss Ernő. Gondnok: Meczner Béla. Papi főjegyző: Janka Péter. Világi főjegyző: Dr. Asztalos Kálmán. Papi aljegyzők: Éles István, Pataky Sándor. Világi aljegyzők: Kovácsy Ferenc, Asztalos Gyula. Pénztárnok: Geese Lajos. Ügyészek: Dr. Kérészy Sándor, Dr. Szűk Elemér. Papi tanácsbírók: Forgács Gyula, Bartha József, Janka Károly, Máté Gyula, Marton János, Kun Zoltán, Danyi József, Sütő Kálmán. Világi tanácsbírók: Dr. Kiss Sándor, Mezőssy László, Hodossy Béla, ifj. Báró Vajay Vay Miklós, Bernáth Aladár, Sebeő Gyula, Dr. Szilva Béla, Kocsis Endre.

— **Harding**, az Egyesült-Államok nem rég elhunyt elnöke, a baptista egyházhoz tartozott s vallásos meggyőződésének 1920. okt. 17-én tartott beszédében fényes bizonyosságát adta. E beszédében többek közt ezeket mondta: „Kötelességem önök előtt kijelenteni: a világnak egy kissé több vallásos érzékre és kegyességre van szüksége. Sok ember felfogása szerint a világháború bebizonyította, hogy a keresztyénség zátonyra jutott az ő nemes hivatásával. Ez tévedés. A háború inkább azt mutatta ki, hogy a világ azért sódródott az erőszak útjára, mivel elfordult a vallástól. Ha egy kissé több szentség, több erkölcsiség, Isten iránt több szeretet volna bennünk, meg vagyok felőle győződve, óriás lépteket tehetnénk a béke útján előre: a tartós béke, az oly béke útján, amelyhez lehetetlen más úton-módon eljutnunk. Nekünk szükségünk van arra, hogy a köztársaságunk lelkiismeretes emberekből álljon, szükségünk van arra, hogy a népünk félje Istent. S ha azt akarjuk, hogy fejünk felett derűsebb eget találjunk, nemzetem számára ebből a vallásos életből — amely atyáinknak és hazánk alapítóinak osztályrésze volt — egy kissé többet kell kívánnom.“

HIVATALOS RÉSZ.

1151—1923.

Körlevél.

Rendkívüli államsegély kiutalása.

Az alább felsorolt állampénztáraknál f. é. szeptember 1-től kezdődőleg a rendkívüli államsegélyt az alább közölt összegekben utalta ki a vallás- és közokt. miniszter úr. A zárójelbe tett szám a min. rendelet száma, melyre az esperes úr által láttamozandó nyugtában hivatkozni kell.

Abaújszántó: Benke József (110267), 72,000 K, Farkas Elek (110,264), 81,600 K, Kádár János (110266), 100,800 K, Kiss József (110267), 120,000 K, Kovács Bertalan (110263), 72,000 K.

Edelény: Baczó Balázs (110271), 81,600 K, id. Balogh István (110268), 110,400 K, ifj. Balogh István (110269), 72,000 K, Lengyel Gyula (110270), 129,600 K.

Eger: Kerekes Zsigmond (110273), 100,800 K, Tóth István (110272), 158,400 K.

Kisvárdá: Peley József (110274), 91,200 K. Mezőkövesd: Molnár Gyula (110278), 91,200 K, Pósa Péter (110277), 129,600 K, Szombathy László (110276), 72,000 K.

Miskolc: Fekete Lajos (110282), 72,000 K, Molnár Pál (110284), 72,000 K, Somogyi Pál (110288), 72,000 K, Dr. Szarka Gyula (110280), 158,400 K.

Nyiregyháza: Osváth József (110290), 72,000 K, Pataky Sándor (110289), 139,200 K.

Sajószentpéter: Komjáthy Aladár (110292), 157,200 K. Körösy István (110291), 100,800 K, Osváth Zoltán (110293), 72,000 K, dr. Szakács György (110295), 72,000 K.

Sátoraljaújhely: Bernáth István (110308), 72,000 K, Gönczi Miklós (110300), 72,000 K, Györy Kálmán (110297), 139,200 K, Harsányi István (110304), 156,000 K. Keresztyén István (110298), 129,600 K, Kónya József (110310), 81,600 K, Kovács László (110303), 70,800 K, Marton János (110305), 156,000 K, Molnár Béla (110301), 72,000 K, Molnár László (110296), 81,600 K, Nagy Béla (110306), 156,000 K, Orosz Miklós (110299), 70,000 K, Simon Andor (110309), 90,000 K, Tóth Kálmán (110302), 72,000 K.

Sziksó: Benke István (110314), 81,600 K. Kiss Pál (110315), 72,000 K, Láng István (110318), 139,200 K, Mészáros József (110317), 72,000 K, Simon Ernő (110316), 120,000 K.

Tokaj: Horváth János (110319), 147,000 K, Kósa Szabó Pál (110311), 72,000 K, Szöllösy József (110320), 109,200 K.

Miskolc, 1923 szeptember 24.

Dr. Révész Kálmán
püspök.

1194—1923.

Értesítés.

A f. hó 3-án tartott egyházkerületi közgyűlés a júl. 31-iki bizottsági gyűlés által kivetett főiskolai kulturadót elfogadta és egyházkerületi adónak nyilvánította, minélfogva felelősség terhe alatt felhívom az esperes urakat, hogy ezt a nemes célú kulturadót, a határozatnak megfelelőleg f. évi október hó 31-ig beszédessék annyival is inkább, mert csak az e napig befizetett összegekre áll a 70000 koronában megállapított váltáságár. A gyülekezetek tagjait, lelkészeit és gondnokait pedig a leghatályosabban kérem, hogy a kivetett adó készséges befizetésében és pontos beszédességében törvénytiszteletüket és főiskolánk iránti őszinte szeretetüket tetteleg tanúsítsák.

Miskolc, 1923 okt. 3. Dr. Révész Kálmán
püspök.

Pályázat

az egri ref. egyházközségben megürült hitoktatói állásra.

I. Kötelesség: Heti 26 óra közép- és népis-kolákban. Vasárnapi iskola vezetés. Egyházi és nőegyleti jegyzőség. Az egyházi funkciókban lelkésznek segédkezés.

II. Javadalom: Az új rendezés szerinti fizetés, lakbér, vasuti- és csoportkedvezmény az államrészéről, melyekért azonban az egyházközség zavartosságot egyáltalán nem vállal.

Pályázati okmányok a ref. lelkészi hivatalhoz 1923 okt. 10-ig küldendők.

Eger, 1923 szept. 20.

Tóth István
ref. lelkész.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Félévre 1500— Kor.	Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 6000— Kor. Fél " 3000— Negyed " 1500— Nyolcad " 750—
	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		

TARTALOM. Ünnepek, . . — *Marton János*: Üdvözlő beszéd Horthy Miklós kormányzóhoz. — *Kiss Albert*: Alsóborsodi egyházmegyei közgyűlés. (Vége köv.) — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész.

Ünnepek

folytak sárospataki főiskolánkon. A drága, ősi falak közt hatalmas sereg tartja összejöveteleit. Megnyilt a Magyar Református Lelkészegyesület lelkeszi konferenciája s szombat estéje van a kongresszusnak.

Boldog az ősi ház. Homlokán zászlók lobognak. Lépcsőin sűrű léptek dobogása, folyosóin gomolygó tömegek. Egyszerű, alázatos keretté lett, amely összefoglal. Házzá, amelyben egybegyűlnek; hajlékká, amelyben elhelyezkednek.

De mikor meglebbent a kemény, drága lélek, amely a Lelkészegyesület mostani gyűléskezéseivel szent elhatározással ismét felajánlotta magát a nemzet- és istenszerető munkára, az ősi ház is megnyitotta lelkét. Köszöntötte önleke párját. Mi egyek vagyunk. Nekünk halálos hűséggel kell állanunk Isten ügye szolgálatánál,

Isten nagy dolgai oltáránál forgo-lódunk.

A gyűléskezések tartanak. Tudósításunk a jövő számban jön.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban.
Hiszek Magyarországon feltámadásában. Amen,

Üdvözlő beszéd Horthy Miklós kormányzóhoz.

— 1923 okt. 9-én a spataki főiskolában elmondotta *Marton János* közigazgató. —

A négyszázados sárospataki ref. főiskola tanári kara és tanuló ifjúsága, látogatásának ez ünnepi percében, hódoló tisztelettel áll meg Főméltóságod, Magyarország kormányzója, a legelső magyar ember előtt. Mi ezen a helyen, a magyar nemzeti művelődés századok megszentelte ez egyik ősi tüzhelyén — az örökkévaló Isten kegyelmes vezetése alatt azt a lelket ápoljuk, őrizzük és terjesztjük, amelyen — még világok összeomlása közepette is — a nemzet örök élete nyugszik, amelynek szolgálatára rá kell tenni az életet.

Főméltóságodban ennek a léleknek, a törhetetlen magyar nemzeti akaratnak, a hősokeket teremtő hazaszeretnek ércbe öntött szobrát csodáljuk, a kormányzók utódját, a Hunyadi Jánosok és Kossuth Lajosok nemzetmegtartó őseréjét. Azért végtelenül nagy a mi örömünk, hogy falaink közé érkezett.

Itt időzése alatt felejtse el országlása gondjait. Itt a hódoló tisztelet, a hűség és szeretet csöndes szigetén van. Legyenek kedves, drága és felejthetetlen érzései, amint kedves, drága és felejthetetlen lesz nekünk látogatása. Lelkét lengje körül a magyar nemzeti történelem sok dicsőséges alakja, akiknek emlékezete e helyhez fűződik, a Lorántfyak, Rákóczyak szelleme. Főméltóságod lelke egy az ő lelkökkel, akikkel vér szerint is rokon, akiknek áldó tekintete e percben megnyugszik főméltóságodon.

Diákjaink közül lássa meg lelki szemeivel Főméltóságodban a fiú édes szüleit: atyját és nagyatyját, a mi hajdani diákjainkat s a kollégium egészével fogadja az ő üdvözlőket is; a kollégiumét az államfőnség köztünk megjelent képviselője, a főméltóságú kormányzó; az atyákét, az ősökét a gyermek, a fiú. A kollégium azt mondja: Isten segítsd! Isten áldd meg! az atyák, az ősök: ez az én szerelmes fiam!

S amikor a nagy történelem sulya eltölti lelkét s szívére édes emlékek raja száll, a mi hódolatunkat hadd fejezze ki ez az imádságos óhajítás, amelyben olvadjon össze a dicsőséges mult, keserű jelen és epedve várt jobb jövőndő sok ezer érzése: Üdv nevére! Áldás életére! Legyen uralkodása olyan, hogy Magyarországon a pokol kapui se vehessenek diadalt.

Alsóborsodi egyházmegyei közgyűlés.

A nagyszámban megjelent hivatalosok élénk érdeklődése és a tárgyalásokban részvétele mellett a következő határozatok hozattak:

Román Ernő megválasztott tanácsbíró és Kiss Albert főjegyzőt közgyűlés beerősíti, akik az esküt leteszik.

Az esperesi jelentés kapcsán: a) Ágoston Sándor halálára részvételtjes visszsemlékezés történik; b) közgyűlés melegen üdvözli Pósa Pétert és br. Bottlik Istvánt, mint lelkészértekezletünk kettős elnökségét; c) üdvözli tiszteletadással a 25—25 éves tanári szolgálatra visszatekintő Csorba György és Domby László igazgatókat, Vértessy Sándor főgimn. tanárt s kíván erejük teljességében még sok évi sikeres munkálkodást számukra; d) örömmel üdvözli Szalóczy Pál, Pósa Péter és Dr. Kérészy Barna beválasztott egyházkerületi tanácsbírákat; e) a lelkészértekezlet azon határozata, hogy a kebelbeli lelkészek az egyházmegyéhez tartozó lelkészözvegyek és árvák gyors felsegülésére évi összjavadalmuk háromszázalékának odanyújtásával sietnek (legnagyobb tétel 9, legkisebb 1 mm.) dícséretes elismeréssel tudomásul vétetik és a sok fáradtsággal közreműködő Takács Mihálynak köszönet szavaztatik. f) Fogarasi Gábor ároktői tanító fegyelmi ügyének békés elintézését kgy. tudomásul veszi; g) ugyiszintén Apostol Bertalan szirmai lelkész ügyében is a konvent ítéletét, melynek végrehajtásával az elnökség megbízott; h) Eötvös Ferenc ládházai lelkész ügyében a polgári bíróság döntése beváratik; i) kgy. jóváhagyja a miskolci egyház Geró-utca 5. sz. a. házának eladását, adás-vételi szerződését megerősíti; j) szót emel a püspöki és esperesi segédlelkészek érdekében és az e. ker.-től is pártolást kér, hogy annál erősebben hivassék fel a konvent figyelmé arra az elmaradott állapotra, hogy e városon működő segédlelkészek alapfizetése a káplántartási és ellátási kongruából ma is csak 1000 korona; k) egyházker. kgy.-nek a lelkészi irodai szolgálatok kötelességszerű pontos teljesítésére felhívása tudomásul szolgál, azzal egyetemben, hogy a mulasztók ellen főtiszt. püspök úr haladéktalanul fegyelmit indít; l) egyházker. közgyűlés azon felhívása is megfontolással és megértéssel tudomásul vétetik, hogy az „egyke“ ellen a lelkészeknek szószékről és szószéken kívül pastoralis prudenciával küzdeniök kell.

Kádár Albert hevesi lelkész állásába beerősített.

Gaál Ferenc tanügyi bizottsági elnök jelentésével egybekapcsolt javaslatai: a) hogy az iskolavizsgálók észrevételüket, utasításukat a helyi iskolalátogatási naplóba is mulhatatlanul bevezessék, b) hogy a stat. adatokat a lelkészek és tanítók teljes pontossággal szerkesszék egybe, c) hogy az iskolavizsgálók a ker. szabályrendelet és tantervhez szigorúan alkalmazkodjanak, d) a tanterv kerestülvitelét, kívált az osztott iskolákban elengedhetetlenül kívánják meg, e) a vallásérkölesi nevelésnél a vallásos öntudat megnyilvánulását figyeljék meg, vasárnapi iskola, ifjúsági egyesület megkivántatnak és az új énekes könyv gyakorlatba vétele, valamint a gyermekeknek a templomba

fölvezetése, f) Tankó János egerlövői tanító és lelkésze a vallásos nevelés elhanyagolása miatt az e. megyei elnökség által megdorgándók, g) a maklári és bükkzséri tanítók ellen pedig nagymérvű hanyagságuk miatt fegyelmi- és kényszernyugdíjazási eljárás indíttassék meg, míg az ónodi tanítók egyelőre intessenek meg az énektanítás elhanyagolása miatt, — mindezek határozatba hozattak.

Farkas István esperes, volt e. m. pénztárnok Román Ernő új pénztárnoknak pénztári átadó-összesítő leltár alapján történt átszámolása tudomásul vétetett.

Elfogadtattak a lelkészértekezlet következő határozati javaslatai: a) az egyházmegyéhez tartozó lelkészözvegyek és árvák segélyezésére minden kebelbeli lelkész évi összjövedelmének 3 százalékát adja; b) a konfirmáció reformjában oly egyetemes intézkedést óhajtunk, mely szerint 12 éves életkor helyett 15 éves korhoz, azaz az elemi iskola helyett az ismétlőiskola elvégzéséhez (városon a megfelelő középiskolai osztályhoz) kapcsolassék a konfirmáció szertartása. c) A szombatnapi lakodalom tartása egyházi szempontból bár nem kívánatos, de az esketési szertartás megtagadásával való korlátozása inkább káros hatású volna, így tiltó rendelkezések helyett inkább a lelkész és presbiterium együttes felvilágosító munkájától várhatjuk annak korlátozására az elérhető eredményt. d) A sárospataki jogakadémia fenntartása céljából egyházmegyénkre kirótt 108 mm. buzaadót elfogadjuk, melynek kivétele épen összeegyeztethető az egyházmegyei buzavalutás járulék kivételei kulcsával, amely kivétel augusztus hó folyamán megtörtént. Minthogy pedig itt a buza árát 70000 kor.-ra vettük s ezzel szemben a miniszterium a váltságbuza árát szept. hóra 78000 koronában állapította meg s hogy okt. vagy nov. hóra pedig mennyi lesz, az még nem is sejtethető, az egyházközségeket terhelő kirovának azonban nem lehet folyton-folyvást módosulnia: tisztelettel felkérjük az e. ker. közgyűlést, hogy a kivett buzaquantumot 70000 koronás árfolyamon fizethessük be, akár esni, akár emelkedni fog a váltságbuza ára. E kulturadót kgy. azonban csak erre az évre fogadja el s megismétlődés esetén előleges hozzászólást kér a fennálló jogszokás alapján. Kifejezi kgy. azt is, hogy bár egyházmegyénk minden áldozatot kész meghozni jogakadémiaink autonóm fenntartásáért, mindamelllett ha a tapasztalat szerint a joghallgatók száma nem éri el csak a minimálisan is kívánatos létszámot, az esetben tisztelettel kéri a főtiszt. egyházkerületet, hogy ne erőltesse a jogakadémia minden áron való fenntartását, hanem inkább erejét mérsékelten más intézeti ágak gyümölcsöt hozó fejlesztésére fordítsa. Fenntartása esetén pedig az u. n. mezei jogászság intézményének vessen véget az óralátogatások és kolloquiumok kötelezőségének megszigorításával. e) A jövőben a lelkészértekezleteinkről igazolatlanul elmaradók, mint rendbíróságban 10 kg buza napi áraban elfognak marasztaltatni. f) Valamelyik központi helyén egyházmegyénknek a belmissiót szolgáló vallásos iratok terjesztésére e. m. iratterjesztő állomás szerveztessék.

(Vége köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— A kormányzó látogatása főiskolánkban.

Október 9-én *Horthy Miklós*, Magyarország kormányzója, vitézi telek átadása céljából városunkban járván, az államfői hivatalos aktus elvégzése után főiskolánkat is megtisztelte látogatásával. A d. e. 11 órakor érkező magas vendéget a kollégium kapujában Janka K. lelkészi gondnok fogadta a tanári kar képviselőivel együtt s rövid üdvözlés után fölvezette az imaterembe, ahol a főiskolai énekar éneke után Marton János közigazgató mondotta el a lapunk élén olvasható magas szárnyalású üdvözlő beszédet. Az imateremből a könyvtár megtekintésére ment a kormányzó, ahol Harsányi I. főkönyvtárnok kalauzolása mellett figyelemmel megtekintette könyvtárunk irodalmi kincseit. Megható mozzanata volt a látogatásnak, midőn a főkönyvtárnok megmutatta neki nagyatyjának subscribálását s atyjának, aki két osztályt végzett itt s az első eminensek közé tartozott, iskolai érdemjegyeit; a kormányzó erős meghatottsággal küzdve némán tisztelgett a nagybecsű családi emlékek előtt. Hasonlóképen érdeklődéssel szemlélte a Lorántfi Zsuzsánna nagyanyjának: Horthy Erzsébetnek leszármazását feltüntető táblázatot. Miután nevét a vendég-könyvbe bejegyezte, dr. Rác L. vezetése mellett a szépészeti és régészeti gyűjteményt tekintette meg, hol különösen a régi fegyverek kötötték le érdeklődését. Innen lejőve, a világháborúban elesett hős diákok emléktábláját szemlélte meg, miközben az ifj. vegyeskar elénekelt a Szózat 2. versszakát (Az nem lehet...) oly művészi előadással és nagy hatással, hogy a kormányzó bemutattatta magának Bathó J. énektanár karvezért s megköszönte neki a szép előadást. A főiskolai udvaron tett séta után (a zuhogó eső miatt a kertbe nem volt alkalmas betekinteni) még a két új féldomborképben gyönyörködött a kormányzó, aztán a tápintézetben rendezett, 160 terítékű közebedre ment. E nap, amint főiskolánk történetének nevezetes napja, hisszük, a kormányzó úr lelkében is el nem mosódó emlékeket hagyott hátra.

— **Tájékoztató.** Az egyházkerületi közgyűlés alkalmával tartott értekezlet a betöltendő állásokra nézve a következőkben állapotodott meg: zsinati rendes képviselő: Bernáth Aladár, pótképviselő: Dobozy István; egyházkerületi v. aljegyző: Dr. Horváth Zoltán miskolci ügyvéd, tiszaszederkényi lelkészársunk fia.

— **Felolvasás.** A M. Irodalomtörténeti Társaság okt. 13-iki ülésén Harsányi István sárospataki ref. főiskolai tanár *Irodalomtörténeti kutatásaimból* címmel tartott felolvasást. Előbb Balassa Bálint ama lappangó, sajátkezűleg írt verses könyvének nyomairól értekezett, melynek végén ez a följegyzés volt olvasható: Itt rekedett be az Balassa Bálint filemiléje; majd Csokonairól, mint jövendőmondóról és népdalköltőről. Azután bemutatta Ladivér Illés eddig ismeretlen műveit, Kazinczy Gábor 45 levelét, Kazinczy F. könyvtárának katalógusát, a Gyöngyösi-irodalomhoz tartozó két új adalékát, Nyéki Vörös Mátyműveinek bibliográfiájához gyűjtött új adatait s számos más irodalomtörténeti vonatkozású emléket.

— **Körlevél.** Kedves lelkészársaim! 1. Közvetlen tapasztalatok a következő rendelkezésre készítenek: minden egyházban a pénztári készlet, a lelkészlakon levő s két kulccsal ellátott szekrényben vagy ládában helyezendő el, valamint a pénztári napló is. Szükség esetén lelkész és gondnok együtt nyitják fel és a felhasználandó összeget lelkész a gondnok jelenlétében azonnal bevezeti a naplóba. Így a lelkésznek módjában lesz ismerni mindig a pénztár állását s mivel az egyházi épületek a legtöbb helyen javítást igényelnek, lelkésznek intézkedni lehet az anyag sürgős beszerzése iránt. De e gyakorlat mellett kizárható a gyanú, a hanyagság, megállapítható a felelősség és elkerülhető a mai időben oly könnyen előállható károsodása az egyháznak s a pénztári napló pontosan bejegyzett s nyugtákkal igazolt tételei is reálisak lesznek. 2. Vármegyénk múlt évi közgyűlése elhatározta, hogy dicső fejedelmünk II-dik Rákóczy Ferenc hamvainak hazai földben történt elhelyezése évfordulóját minden évben kegyeletos ünnepélyvel fogja a lelkekre maradandó hatásává tenni oly céllal, hogy a nagy fejedelem emlékének felelevenítése folytán, példátlan hazafiságából erőt és lelkesedést meríthessen a mai nemzedék csonka hazánk újjáépítésének nagy munkájához. E szent cél érdekében, mely minden magyar ember szívéhez annyi melegséggel és komolysággal beszél, szeretettel kérem lelkészársaimat, hogy ez évi okt. hó 29-én, előző vasárnapon eszközölt szószéki kihirdetés után, minden gyülekezet templomában, a dicső fejedelem emléket méltató gyászistentiszteletet tartsanak. A különböző célú segélybúzák kifizetésének végső határideje okt. hó 25. Atyafiúi szeretettel: *Cziáky Endre* abaúji esperes.

— **Templomszentelések.** Fényes ünnepség keretében folyt le szeptember 9-én *Nagykaposon* a közel 150 éves templom ujjáavatása. Az ünnepély fényét különösen emelte Czinke István rimaszombati és Bertók Béla kárpátaljai püspökök jelenléte, akik a szürti állomáson úgy egyházi, mint világi részről, az ünnepélyt megelőző nap délutánján díszes fogadtatásban részesültek. Innen lovasbandériumtól kísérve Ungnyarád községbe mentek, hol az éjszakát töltötték. Másnap reggel diadalmenetben vonultak be Kaposra; a paplak előtti diadalkapúnál Maksa József lelkész üdvözlöi magas vendégeit, mintegy 45 pap és nagy néptömeg jelenlétében. Nemsokára aztán következett a templomba való felvonulás, élén a püspökökkel s az egyházi és világi vezető emberekkel. A templom előtt a tömeg megállott s mintegy 3000 torok zengte: Örül mi szívünk... Azután Czinke püspök az ajtót kinyitotta. Alig telt el 10 perc, a különben jó nagy befogadó képességű templom zsufolásig megtelt férfiakkal s nőkkel. Czinke István püspök áhitatos imában köszönte meg a jó Istennek, hogy össze nem zavarva a nép nyelvét megengedte a házat felépíteni. Majd kérte a híveket, hogy munkájuk gyümölcsét élvezzék és látogassák szorgalmasan az Isten házat. Bertók Béla püspök lélekemelő predikációjában kifejtette, hogy nem a híveké a győzelem, hanem elsősorban az Istené. Predikálása folyamán kitért a meggyalázott, a megesonkitott magyar hazára is. Biztatott, vigasztalt, hogy eljön az idő, amikor

Isten jóvoltából újjá fogjuk építeni azt a nagy házat is, mely mindnyájunkat magára ölel, mely bölcsőnk és sirunk lése! Kőműves Sándor bátfai lelkész egy újszülött gyermeket keresztelt. Azután Nyomárkay Sándor nyarádi és Benkő Lajos iskei lelkészek úrvacsorát osztottak. Odakint a templom első- és hátsó végénél szintén istentisztelet volt úrvacsoraoosztással. Az előbb említett helyen tót, illetőleg szlovák és az utóbb említett helyen magyar nyelven. Az istentiszteletek bevégezése után a „Központi“ vendéglőben közebéd volt. — Lélekemelő, szép ünnepe volt a kicsiny *borsodi* gyülekezetnek szept. 23-án. Ekkor szentelte fel nagy nehézségekkel (az építés kezdetén a villám beleütött a toronyba) és nagy áldozatokkal (231 q búza) megújított templomát és tornyát; azonban Bárczay László főgondnok buzgalma s Szentmártoni Dániel lelkész lankadatlan tevékenysége a hívek áldozatkészségétől támogatva legyőzött minden nehézséget. Szept. 23-án reggel 10 órakor lovas bandérium és fehér ruhás leányok díszes csoportja élén várták a borsodiak az edelényi álomáson a felszentelésre érkező Dr. Révész Kálmán püspök urat, kit Bónis Aladár főszolgabíró, Nagy Sándor borsodi jegyző és Vadász Dániel egyh. gondnok üdvözölt, egy fehér ruhás leány pedig díszes csokrot nyújtott át neki. Az üdvözlésekre adott válaszok után kocsikra ülve bevonult a menet az ünnepi díszben öltött borsodiak között a múlt évben megújított lelkészi lakásra, hol Bárczay László főgondnok üdvözölte, szívből jövő, szívhez szóló beszéddel a püspök urat, ki szintén meleg szavakkal válaszolt. Rövid pihenő után megkezdődött a zsúfolásig megtelt, díszes templomban az ünnepélyes istentisztelet. A megújított Istenházát Dr. Révész Kálmán püspök áldotta meg magasan szárnyaló, megragadó imádsággal. Ezután Pozsga József, nagybarcai lelkész tartott egyházi beszédet, a II. Kir. XII: 4—5. v. alapján, azt fejtegetvén, hogy a mi magyar ref. templomainknak rendeltetése az, hogy legyenek szentelt csarnokai Isten lélekben és igazságban való imáadásának s legyenek istápolói a lángoló és áldozatos hazaszeretnek. A Hymnusz elénekzése és az énekkar szereplése után Szentmártoni Dániel helybeli lelkész mondta el az építkezés történetét s olvasta fel az adományokat, melynek végeztével a gyülekezet a 130. dics. 4. versének éneklése alatt, örömteljes szívvel, boldog lélekkel, szétoszlott.

— **Harangavatások.** Az igrici gyülekezet szept. 23-án avattatta fel a dr. Nagy Ferenc nyug. miniszter és Boldvai Bertalan ottani földműves adományából öntetett 2 új harangját nagyszámú közönség jelenlétében. Az ünnepélyes szertartás d. e. 10 órakor kezdődött a templom előtti téren, ahol felhúzásra készen állott már a két harang. A felavató beszédet s imát Takács Mihály tiszavalki lelkész, mint a község szülötte tartotta s megáldás után az igrici énekkar s a gyülekezet éneklése közben felhúzták a harangokat rendeltetési helyökre. Körülbelül egy óra múlva megszólaltak az új harangok s szavukra megtelt a templom áhitatos közönséggel. Újból Takács Mihály lelkész imádkozott s utána az ünnepi beszédet Farkas István esperes tartotta, lelkeket meg-

rázó hangon. A hazafias és vallásos eszméktől áthatott beszéd rendkívüli hatást gyakorolt az egybegyűltekre felekezeti és rangkülönbség nélkül. Majd Kiss Elek kisgyőri lelkész, ugyancsak a község szülötte, felolvasta a harang történetét. Egy újszülött gyermek megkeresztelése, a Hymnusz s közének zárta be a szép templomi ünnepélyt. Megemlékezésre méltó, hogy az egyik harangra az adakozást papi Nagy László kezdte meg 100,000 koronás adományával, ez azonban az orgona kijavításához használtatott fel. Ugyancsak a szép nap emlékének egyik gyümölcse volt az id. Nagy Ferencnek 100,000 koronás alapítványa a miskolci ref. főgimn. részére, viszonzásúl a fiúfi születéséért (a nagyobbik harang az ő nevük megörökítésére öntetett.) — *Sajóvelezden* f. hó 7-én avatták fel az egyházközség új harangját, melyet a hívek közadakozásból öntettek. A templom előtti téren feldíszített harangot *Bartha Gyula* sajkázai lelkész áhitatos imádsága után emelték fel a magasba. A harang megszólalása előtt *Tóth János* velezdi lelkész rövid beszédben a község hősi halottjairól emlékezett meg; szavai végeztével a 6 emlékükre kondúlt meg először az új harang. Az énekkar „Nyugosznak ők a hősi fiak“ kezdetű megható darab nagyszerű előadásával fokozta a hatást. A Szózat elénekzése után a közönség a templomba vonult be, hol *Bartha Gyula* hirdette ékesszólóan, áhitatos figyelem közt az ígét. Az istentiszteletet az énekkar két szép éneke tette változatosabbá s a harang történetének s az adakozók neveinek a helybeli lelkész által történő felolvasása fejezte be.

— **Felés káplánt** keresek november 1-re. *Bartha Mihály* sajkázai ref. lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

1236—1923.

Körlevél.

I.

Okt. 3-án tartott egyházkerületi közgyűlésünk szavazást rendelt el

egy zsinati világi rendes,
egy zsinati világi póttagra és
egy egyházkerületi világi aljegyzőre.

A három állásra szóló szavazat *egy féltéken* kiállítva, f. é. november 30-ig küldendő be a püspöki hivatalba.

Elkésett, elmaradt és hiányosan vagy szabálytalanul kiállított szavazat bírsága 5000 (ötezer) korona.

II.

Figyelmeztetem lelkészársaimat, hogy a legközelebb megjelent bélyeg- és illetékrendelet értelmében, *minden anyakönyvi kivonatra* 1000, azaz ezer koronás okmánybélyeg ragasztandó.

III.

Felkérem a nagytiszteletű esperes urakat, hogy *sürgősen* legyenek szívesek hozzám bejelenteni annak a 4 lelkészözvegynek (esetleg árvának) nevét és lakását, akiket egyházmegyéjükből első sorban segélyezendőkné tartanak.

Miskolc, 1923 okt. 15. *Dr. Révész Kálmán*
püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Félévre 1500— Kor.	Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA: Egész oldal 0000— Kor. Fél „ 3000— „ Negyed „ 1500— „ Nyolcad „ 750— „
	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		

TARTALOM. Az ORLE közgyűlése és konferenciája Sárospatakon. (Vége köv.) — *Kiss Albert*: Alsóborsodi egyházmegyei közgyűlés. (Vége) — Vegyes közlemények.

Az ORLE konferenciája és közgyűlése Sárospatakon

hatalmas méreteket öltve folyt le okt. 18—22-én. Aldott napok voltak. A magyar református lelkészi kar Isten színe előtt készítette magát a munkára, amelyet a magyar földön az evangélium szolgálata tesz a keze elé. Az ismeretek közlése, a csöndes, bensőséges áhítat-órák, a hely nagy emlékei, a nyilvános istentisztelet fenséges alkalmak mind... mind az elmélyülés, erőgyűjtés, az egyre tökéletesebb evangéliumi munka elérésének szolgálatában álltak s végső elemzésben — ezt a célt tartották szem előtt a kongresszusi határozatok is. Az ORLE mint impozáns lelki hatalom bontakozott ki előttünk s e hatalom minden paránya a Megváltó Krisztus szolgálatára ajánlotta fel magát. Nem üzent hadat a testvérkeresztyéneknek. Nem játszott a tűzzel és nem rontotta a békességet. De ellenségeinek érezte azokat, akik önző elfogultságukban Istennek és Krisztusnak ellenségei s ezek ellen kész a harca, ha a legszentebb értékek szolgálata azt megköveteli. Sárospatak boldognak érezte magát, hogy egy hatalmas tábor nemzeti-evangéliumi munkájának végzésében részt vehetett.

A konferencia létrejött az ORLE elnökségen kívül a fáradhatatlan tevékenységű titkárnak, Csikesz Sándor egyetemi tanárnak volt köszönhető. Ő készítette elő már hónapokkal előbb a sárospataki gyűléskezést.

Jelen volt a tanácskozásokon dr. Baltazár Dezső lelkészegyesületi elnök vezetése alatt Magyarország valamennyi református püspöke, az előadók és résztvevők közt a református szellemi élet legkiválóbbjai foglaltak helyet.

Okt. 17-én már délelőtt számosan megjelentek kicsiny, vidéki fészkünkben, ahol nem kis gondot okozott a várva-várt vendégek elszállásolása. Csak az egyszerű diákszallások felhasználásával vált lehetővé vendégeink elhelyezése. S kedves nekünk tudni, hogy a résztvevők az összejövetelek lelki tartalmáért apróbb alkalmatlanságok felett lekötözött kedvességgel eltekintettek s mindegyre jobban a közös célért hevülő lélek tüze melegítette össze a jelenvoltakat s kapcsolta össze baráti s testvéri érzéssel a közös munka kis és nagy katonáit.

A tanfolyam napirendje mindhárom nap ez volt: reggel $\frac{1}{2}$ 8 órakor közös reggeli a tápintézetben, $\frac{1}{2}$ 8—8-ig bibliai megbeszélés kis csoportokban, 8—1-ig előadások, 1 órakor ebéd, 3—4-ig a főiskolai nagykönyvtár, szépművészeti és régészeti múzeum stb. megtekintése, 4— $\frac{1}{2}$ 7-ig előadások, $\frac{1}{2}$ 7—7-ig bibliai megbeszélés, 7 órakor vacsora.

A tanfolyam 18-án kezdődött. Elnök lett Révész Kálmán tiszánineni püspök, alelnök Juhász László gömöri esperes és Csikesz Sándor egyetemi tanár. Jegyzőknek választottak Pósa Péter cserépfalusi, Maklár Károly kunhegyesi és Szilva István felsőfügödi lelkész.

Az első előadást dr. Erdős Károly debreceeni lelkészképző-intézeti igazgató tartotta. Meliusz emlékezte címen ügyes és keresetlen fordulattal az ő üzenetét tolmácsolta a ma református lelkészeinek: hitben való állhatatosságra, egyházfegyelemre és egyéni feddhetetlen életre buzdítva. Marton János sárospataki akad. és közigazgató Kálvin műveiből a lelképásztor képét rajzolta meg. Dr. Buza László szegedi egyetemi tanár a főkegyúri jogról tartott lebilincselően érdekes előadást. Előadta, hogy az 1820. I. t.-c. értelmében a kormányzó a főkegyúri jogot nem gyakorolhatja, úgy, hogy jelenben annak gyakorlása szünetel. Ez a törvénycikk hatását érezteti az új egyházi törvénykönyvben is. Ennek az lehet az eredménye, hogy a főkegyúri jog meg fog szűnni. Tomcsányi könyve már is azt hangoztatja, hogy a királyokat sohasem illette meg a püspökök kinevezésének joga. A főkegyúri joghoz ragaszkodni nemcsak a katolikusoknak, hanem a magyar nemzet egyetemes érdeke. Harsányi István sárospataki theol. tanár, dékán „Magyar bibliafordítások“ címmel tartott igen tartalmas előadást, végig tekintvén tárgyát a magyar bibliafordítások kezdetétől maig. Délután dr. Tankó Béla debreceni egyetemi tanár Pascalról tartott emlékezése a nagy bölcselő születése 300. évfordulója alkalmából a konferencia összes előadásainak egyik legszebb gyöngyét képezte, amelyet osztatlan gyönyörűséggel hallgatott a zsufolásig megtelt imaterem közönsége. Dr. Trócsányi József sárospataki jogtanár a földreform kérdésével foglalkozott, kapcsolatban a lelkészi javadalommal. A törvény alapos ismeretén és az előadó gazdag tapasztalatain alapuló előadás élénk vitára adott alkalmat, amelynek, hisszük, — jó

következményei is lesznek ott, ahol ennek a kérdésnek lehetőleg közmegnyugvásra kell eldőlni.

Okt. 19-én, pénteken délelőtt a földbirtok-reform rövid megvitatása után *dr. Révész Imre* debreceni lelkész, tiszántúli egyházkerületi I. főjegyző értekezett e tárgyról: „Úrvacsorai felfogások a magyar ref. egyház történetében a XVIII. században és a XIX. század első felében.“ Az úrvacsorai dogma jelentőségének kiemelése után ismerteti egyfelől a Kálvin, másfelől a II. Helv. Hitvallás és a Heidelbergi kató úrvacsora-tanítását s kiemeli a kettő közti különbséget, amely nemcsak árnyalati (amott evés: communio; emitt evés; hit)... Azután kimutatja, hogy Helmecey István és Hatvani István polemikus könyveiben a kálvini felfogás már nagyon háttérbe szorul s a Descartes-i filozófiai szellem hatása alatt megkezdődik a rationalista dialiktikai fejtegetés. Nádudvarin, Pécelin és Tóth Ferencen keresztül átvezeti a fejlődést Kolmár József és Szoboszlai Pap Istvánig. Végül a kálvini vallásos élmény visszaállítását áhítja, a Kálvin theológiája mutatta úton.

A tudós előadó nagyértékű előadása után az úrvacsora kérdésének bibliai, történeti, systematikai kifejtése a jövő évi konferencia tárgyaül ki-tűzetett.

Dr. Vass Vince „Mit jelent az, hogy egyházunk hitvallásos egyház“ címen a hitvallásos és a látható egyház fogalmának tisztázása után szólt arról a feladatról, amit az egyházra ró az a tény, hogy hitvallásos. Ez a feladat a hitvallás érvényre juttatása, az egyháznak és híveinek hitvallóvá tétele. Az út erre az egyház anyai szerepe. Rámutatott a hitvallás jelentőségére az egyházszerzetben, a theológiában, a kultuszban s az egyéni hitéletben. A hitvallóvá nevelés útja az ébredés útja.

Nagy Béla sárospataki theol. tanár *A hitvallások jelentőségét* fejtegette általános figyelem mellett. *Pongrácz József* pápai theol. tan. „Az imádkozó Jézus“ című előadásában Jézus személyének központi jelentőségét feltüntetve bevezetés után szól arról az érdeklődésről, amely az újabb theol. irodalomban Jézus imaélete iránt megnyilvánul. Az evangéliomok alapján ismerteti, hogyan és mikor szokott Jézus imádkozni. Szól Jézus elvoulásairól a szabad természetbe, ahol egyedül akart lenni Atyjával. Ismertette a nevezetesebb alkalmakat, mikor Jézus imádkozott, foglalkozván különösen a getsemáni jelenettel. Bemutatott néhány példát arra, hogy minő feleletet nyert Jézus imádságaira. Befejezésében Jézus példájának követését hangsúlyozta.

Ifj. Victor János „A zsoltárok és a református kegyesség“ címen gyakorlati kérdések megoldására nyújt elvi alapvetést. Szükségesnek tartja régi énekeskönyveink maradandó értékeinek öntudatos körülbástyázását, hogy az újítás közben, — amely szintén szükséges, azok megóvassanak. Közlebből azt a kérdést világította meg, hogyan fonódott össze a református kegyesség a zoltár-énekléssel. A beható zoltárismereten nyugvó finom analizist élénk figyelem kísérte.

Okt. 20-án, szombaton még egyszer a hitvallások kérdése jött szóba a *dr. Lencz Géza* debreceni egyetemi tanár „Van-e szükség a közös

keresztyén hit megállapítása céljából szimbólumra“ c. előadásában és ismét nagy figyelmet ébresztett a tudós előadó megvilágításában, amit bizonyított az előadás nyomában kelt nagyszabású megbeszélés. A délelött folyamán még *Harsányi István* sárospataki theol. tanár befejezte előbb megkezdett előadását. Délután két nagyérdekű előadás volt a *dr. Kováts I. István* budapesti theol. tanaré és a *Dr. Ravasz László* dunamelléki püspöké. *Dr. Kováts I. István* a mai magyar kálvinizmus képét rajzolta meg. Nagy szónoki erővel, tárgyában teljes otthonossággal mozogva és mély meggyőződéssel beszélt, — általános tetszést aratva megállapításaival.

Dr. Ravasz László csodálatos közvetlenséggel és elbűvölő bájjal beszélgetett a *holnapi napról*. A magyar sorsról szólt, amely az óriási világalakulás függvényének látszik. Elröppentek a kedvező pillanatok, amikor saját kézzel kovácsolhatta volna a magyar nemzet a maga sorsát. Azonban nemzeti nagy létünk nagy temetőjében is a lánggal égő reménység erejét hirdeti és átkozza azt a kezet, amely tépegeti és utcaközépre dobja a nemzeti reménykedés virágait.

A református egyház jövőjébe bele játszik a katolikus egyház is. A római egyház újraéledésének nagy méretei bontakoznak ki lelkünk előtt. A minden keretet romboló, a szilárd alapot megbontó forradalmak mámorából kiábrándult lelkek rokonszenvet éreznek a római egyházzal szemben, amelynek tömörebbre vert és kompaktabbra kovácsolt világnézetében és szervezetében látják még a reformátusok soraiban is sokan a nemzeti megújulás biztosítékát. A római egyház nyert legtöbbet a háborúból, mivel a forradalmi szélsőségek ellensúlyozójának színében látják a mögöttes egyház hatalmi érdek rugóit figyelmen kívül hagyó lelkek. Élesen rávilágít a katolikus ifjúsági nevelés és kongregacionális tevékenység agresszív föllendülésére és püspöki körútjai tapasztalataiból azt az eredményt szűri le, hogy a *Duna déli partjain a református egyház lassu feljengyölítése folyik*, de a Tiszaháton még erősen áll a kálvinizmus gerince.

Beszélt a *hitetlenség terjedéséről*, amely közelebb hozza a nyugati keresztyén kultúra és vallás alkonyát. *Nagy kihülési processus érzik*, a hívő lelkéből elpárolog a hit, mint az asztalon feledett rádium. A kihülési folyamat palástolatója a keresztyénnek hirdetett politika, amely ugyan mennyivel hozta közelebb az embereket egymáshoz és Istenhez? Hol a Krisztus-látás élménye a szivekben, hol a mártir-hang a költészetben, hol az alkuvást nem ismerő szenvedély a keresztyénségben? *Bizony a jelenlegi politika keresztyén jelszava eufémisztikus kifejezése az antiszemizmusnak csupán, nem is sejtik, hogy mi a keresztyénség*. Hasznossági értékke, ingyenes exekutív rendőri és szavazatszallító közzé alacsonyodott a politikusok kezében. Nagy veszedelme a református jövődönke a bolsevizmus. Utal a Luther munkaterületének, a forradalmasított Szászországnak és Oroszországnak sorsára, mivel kapcsolatban megjegyezte, hogy Oroszországban csak két pap élhet meg hajszálgörbülés nélkül: a jezsuita és a zsidó rabbi. A jövődö gyökerének sebeit egyedül a *lelki megúj-*

hodás forrása: Krisztus gyógyíthatja meg. Ha eddig a test volt a nagyobb és a lélek kicsire sorvadt, ezentúl süvítsen ki a lelkek mélyéről, mint a vihar: a hitvallás és üssön a belső meggyőződés, mint a villanyáram; a lelkek hegedűjén az Isten játsza az örök tisztaság, békesség és szeretet melódiáját.

A tanfolyamot berekesztette az ünnepélyes istentisztelet okt. 20-án, vasárnap a városi nagtemplomban. Fényes, feledhetetlen órákat töltöttünk az Úr házában. Az Úr palástos szolgálai a püspökök vezetésével vonultak a templomba. A katedrálról a Baltazár püspök imádkozó ajka emelte ég felé áhítatunkat és az ő hatalmas szava hirdette lélekbevigóan az ígét a Jelen. könyve 10s—11. alapján. Az urasztali szolgálatot a dunántúliak ősz püspöke végezte mély lelki buzgósággal a dunántúliak liturgiája szerint. Délután a templomban óriási közönség előtt vallásos összejövettel volt, amelyen a Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok lélekemelő imája és írásmagyarázata után dr. Ravasz László tartott előadást szemléletes képekben mutatva fel a hitetlen és hívő típusokat. Varga Ferenc vásárosnaményi lelkész énekszólója kellemes élvezetet nyújtott, valamint Baja Mihály debreceni lelkész több szép költeménye.

(Vége köv.)

Alsóborsodi egyházmegyei közgyűlés.

(Folyt. és vége.)

Segélyosztó bizottság jelentése tudomásul vétetett.

Andó Lajos tiszakeszi beteg lelkész mellé, eddigi hű szolgálatainak elismerésével, az összes lelkészi teendőik ellátásával megbízott feles-lelkész küldetik ki.

Ároktői lelkész birtokberuházási kérelme, az utód megváltásra kötelezettsége mellett, jóváhagyatik.

Hevesi lelkész hasonló kérelme szintén jóváhagyatik.

Egyházmegyei Tanító-Egyesület jelentése, mely hű sáfarkodásról tanuskodik, örvendetes tudomásul szolgál.

Az egri Lorántfy Zsuzsánna-Egyesület bemutatott alapszabályait egy. jóváhagyja és megerősítés végett az e-kerülethez pártolólág felterjeszti.

A tiszadorogmai, mezőnyéki és alsószolcai egyházaknak a köztelherviselésben tett felterjesztéseit, adókulcsait megerősíti.

A hevesi egyház haszonbérleti szerződését több módosítás keresztülvitele után jóváhagyja.

A mezőnagymihályi II. tanítói díjlevelet hiteltesítési záradékkal ellátva az e-kerülethez felterjeszti.

A sárospataki főiskolánál levő alsóborsodi tápintézet alapítványra Mauricz Árpád lelkész fiát felveszi.

Az ároktői egyházközsége utasítja a belhivatalnokok díjlevél szerinti párbérének természetben kiszolgáltatására.

Az ároktői egyház templomszékaszabályrendeletét jóváhagyja és az e-kerülethez felterjeszti.

Az ároktői és tiszatarjáni egyházak templom-

renoválási határozatait, a költségvetésekkel együtt, jóváhagyja.

Az alsószolcai egyház tanteremesere ügyében presbitériumot méltányos megoldásra utasítja.

A lelkészi aljegyzői állásra nov. 15-iki határidővel szavazást rendel el és a szavazatszedő bizottságot kijelöli.

Kijelöli az egyházlátogató bizottságokat a következőképen: miskolci járás: Szalóczy Pál, Ferenczy Dániel; ónodi j.: Kenyeressy Károly és Kérészy István; mezőesáti j.: Farkas István és dr. Szarka Gyula; tiszamenti j.: Román Ernő, Gombos Imre; hevesi j.: Gaál Ferenc, Bodnár Ferenc; mezőkeresztési j.: Szabó András, Gecse Albert; emódi j.: Pósa Péter, Kiss Elek; egri j.: Tóth István, Vajda Sándor.

Az őszi e-ker. közgyűlésre kiküldettek: Szabó András, Gaál Ferenc és Kiss Albert egyházi, gr. Haller József, Zsóry Lajos és Lipcsey Péter világi részről — az elnökség mellett; pótagokokul: Román Ernő és Puky László.

Kiss Albert
főjegyző.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Előfizetés.** A jelen számmal új előfizetést nyitunk nov.—dec. hónapokra és tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, akik a második félévre 1500 koronát fizettek, hogy az év még hátralevő hónapjaira szíveskedjenek még 2000 korona előfizetési összeget beküldeni. Voltak már, akik önmaguktól felemelték az előfizetést, ezeknek a példáját méltóztassanak követni. A lap megszüntetésére nem gondolhatunk, azért az előállítás költségeit vállalnunk kell. Az előfizetés emelésének indoklása, azt hisszük, nem szükséges: anyagár, munka-, posta-díj mértföldes lépésekkel szökkennek a magasba. Hogy a lap fennmaradhasson, a 2000 korona haladéktalan beküldését kérjük. Tisztelettel a szerkesztőség.

— **Gyász hírek.** Lapunknak két régi barátját és nagybecsű munkatársát, főiskolánknak két régi hűséges tanítványát látogatta meg súlyosan az Úr: Bodnár István szegszárdi író és tanácsbíró szept. 30-án hű feleségét, a nemeslelkű urinót, — S. Szabó József debreceni főgimn. igazgató pedig okt. 8-án édes anyját, a drága gondviselőt vesztette el. A vigasztalás istene gyógyítsa be vérző szíveiket! — Kmetz Dézso főgimnáziumunk IV. osztályú tanulója szegény szülei végtelen fájdalomra okt. 30-án elhunyt. A tanári kar Csontos igazgató vezetése alatt a gyásztöltött IV. osztállyal kivonult a kis diák temetésére. A temetési szertartást Ölvetzky János r. kath. hitoktató végezte, az osztálytársak bánatát a nyitott sírnál két kis diák: Magyar Andor és Kéri Ferenc tolmácsolta.

— **Okt. 31.** A reformáció 406-ik évfordulóját a sárospataki főiskola a hagyományos kegyelettel ünnepelte meg. Reggel 8 órakor tanári kar és tanuló ifjúság a városi templomba vonult, ahol Nagy Béla h. főisk. lelkész adott buzgó imában hálát e nap áldásaiért; d. u. 3 órator pedig az imateremben a következő ünnepélyel áldozott a

nagy nap emlékezetének: 1. Erős várunk, énekelte a közönség; 2. Ünnepi beszéd, Bódy Dénes főgimn. tanártól (a nagy nap jelentőségének magas szárnyalású méltatása); 3. Luther, Porkoláb Gy.-tól, szavaltta Fodor Géza hh.; 4. Ima, előadta a főisk. énekkar; 5. Magyaroknak lenni... Sajó S.-tól, szavaltta Bátori L. VIII. o. t.; 6. A vegyes kar éneke; 7. A simonfalvi prédikátor, Kékly I.-tól, szavaltta Kocsis Sándor hh.; 8. Hymnusz, énekelte a közönség. Megemlíti, hogy d. e. 11 órakor a hit-tanhallgató ifjúság külön emlékünnepeket rendezett (imával, egyh. beszéddel, alkalmi beszéddel s szavalatokkal) s hasonlóképen a ref. elemi iskola.

— **Felhívás.** Felhívom az abaúji lelkész urat, hogy egy megüresedett világi tanácsbírói állásra, november hó 15-ig adják be a szavazatot az esperesi hivatalba. *Cziáky Endre* esperes.

— **Alsóborsodból.** A miskolci avasi templom tetőjavítása több mint 24 millió K költséggel, amely a hívek adományából fedezetet nyert, befejezésre jutott. Ez éven még a nagyszámú betört ablaktábla üvegezési munkáit szeretnék elvégezni, hogy aztán a jövő tavasszal a külső tatarozásokhoz fogjanak. — Az *alsósolcsei* gyülekezet, természetbeli adományok felajánlásával, több millió K költséggel kívül és belül kifestett templomát s tornyát új bádoggazással látta el. — *Tiszaszederkényben* néhány hónappal ezelőtt biblia-olvasó és tanulmányozó kör alakult.

— **Negyvenesztendő évforduló.** Ezekben az október végi napokban van negyven esztendeje annak, hogy egy, a világ 53 különféle nemzete között elterjedt hatalmas ifjúsági munka, a „Keresztény Ifjúsági Egyesület“ hazánkban is megkezdte működését a keresztény ifjúsági egyesületek Genfben székelő világszövetségének buzdítására. *Fermaid Károly* schweizi ezredes, világszövetségi főtitkár volt az, aki *Szilassy Aladár* közíg. bírósági nyug. másodelnök és dr. *Szabó Aladár* ref. lelkész odaadó segítségével megismertette a magyar illetékes köröket ezzel a kiváló nemzetnevelő eszközzel. A keresztény ifjúsági egyesületek magyar nemzeti szövetsége fényes ünnepek keretében kíván megemlékezni ez évi december 8 és 9 napjain ezekről az eseményekről negyvenedik évfordulójuk alkalmából.

— **Akadémiai pályadíjak felemelése.** Az 1923—24-ik iskolai évre több pályadíj áll az akad. ifjúság rendelkezésére. Mivel ezek összege a mai pénzügyi viszonyok közt nagyon alacsony volt, az igazgató-tanács szept. 11-iki ülésében a Pogány Istvánné-alapítványt képező Perked—Mosolygó birtok jövedelmének terhére egy-egy pályatétel díját még $\frac{1}{2}$ q váltásbúza árával toldotta meg.

— **Alsózepléniiek figyelmébe.** A szavazatbontó bizottság pótszavazást rendel el a következő állásokra: 1. Két papi aljegyzőre, Éles István, Hegedűs László, Móriéz István, Patáky Sándor, Takács Béla közt. 2. Egy világi aljegyzőre, Hubay Kálmán és Nyitray Károly közt. 3. Két papi tanácsbíróra, Horváth János, Forgács Gyula, Bartha József, Éles István közt. 4. Egy világi tanácsbíróra, ifj. Br. Vay Miklós és Kolumbán Lajos közt. 5. Szavazat adandó továbbá öt tanító képviselőre. A szavazatok egy lapon, zárt borítékban 1923 december hó 15-ig küldendők az esperesi

hivatalba. A tisztújítás eddigi eredménye a következő: Esperes: Kiss Ernő, gondnok: Meczner Béla, papi főjegyző: Janka Péter, világi főjegyző: Kovácsy Ferenc, világi aljegyző: Ásztalos Gyula, papi tanácsbírók: Máté Gyula, Sütő Kálmán, Janka Károly, Marton János, Kun Zoltán, Danyi József. Világi tanácsbírók: Dr. Kiss Sándor, Sebő Gyula, Hodossy Béla, Bernáth Aladár, Mezőssy László, dr. Ásztalos Kálmán, dr. Meczner Tibor.

— **Harangszentelés.** Október 28-án szentelte fel a *nyíri-i* gyülekezet közadakozásból öntetett 180 kgr.-os új harangját. A nagyszámú összegyűlt hívek szép bizonyosságát látták az igazi áldozatkészségnek. A felavató istentiszteleten a templomban Keresztény István fradványi lelkész, a templomba be nem fért gyülekezet előtt pedig Benke József abaúvjári s. lelkész hirdette az Isten ígését.

— **Szavazás.** A sárospataki presbitérium az alsózepléni egyházmegyében elrendelt pótszavazást a következőképpen teljesítette: 1. Papi aljegyzők: Éles István, Hegedűs László. 2. Világi aljegyző: Nyitray Károly. 3. Papi tanácsbírók: Horváth János, Forgács Gyula. 4. Világi tanácsbíró: ifj. Br. Vay Miklós. 5. Tanító képviselők: Matusz Mihály, Tóth István, Szily József, Szathmáry Ferenc, Nyitray Károly. Illetékes helyről nyert információ szerint Bartha József esperes állandó jellegű betegeskedése miatt elhárítani kívánja magát az egyházi tisztségek viselését. Indítvány tételik azonban, hogy az egyházmegyei közgyűlés sok érdemeinek elismeréséül tiszteletbeli esperesnek válassza az egyházmegye életében sok érdemeket szerzett férfit.

— **Az ORLE közgyűlésén és konferenciáján résztvettek a következők:** Dr. Baltazár Dezső, Németh István, Dr. Révész Kálmán, Dr. Ravasz László, Soltész Elemér püspökök és Dr. Buza László, Baja Mihály, Bakó Lajos, Bakó Péter, Bakóczy Endre, Bakóczy Irénke, Barna Gyula, Bartha Gyula, Bartha László, Bartha Lászlóné, Batta Miklós, Benke Andor, Biró János, Bodnár Ferenc, Balogh Sándor, Barabás Samu, Bálint János, Bokros Elek, Biki Gábor, Barcsa Imre, Benkő Ferenc, Butykay István, Bgrecz Antal, Csikesz Sándor, Cseh József, Cseh Zoltán, Danyi József, Danyi Józsefné, Dobrossy Zoltán, Doktor Dezső, Doktor Gyula, Demes Péter, Danyi Lajos, Deme László, Demeter Bertalan, Dr. Erdős Károly, Eöry Szabó Dezső, Eötvös Sándor, Forgács Gyula, Felméry Albert, Farkas Dezső, Farkas István, Farkas Elek, Fekete István, Filep Gusztáv, Főrizs Lajos, Frencel Béla, Futó András, Fekete Gyula, Fekete Lajos, Göde Lajos, Göndöcz István, Gál Ferenc, Gecse Lajos, Gecse Lajosné, Gilicze Sándor, Görgey János, Gönczi Miklós, Gönczi József, Győri Kálmán, Harsányi István, Dr. Hajdu Gyula, Dr. Hetessy Kálmán, Hodossy Lajos, Höresik Lajos, Hagymásy Ferenc, Illyés János, Dr. Juhász László, Juhász László, Juhász Gergely, Juhász Elek, Joó Imre, Janka Károly, Janka Péter, Joó András, Jánthó Sándor, Joós István, Kiss Ferenc, Dr. Kováts J. István, Kalmár Dániel, Keresztesi Sándor, Keresztesi Sándor, Keresztesi László, H. Kiss Géza, Kelemen Gyula. (Vége köv.)

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TIZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ: Egy hónapra 1000— Kor.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN</p> <p>Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
---	--	--	--

TARTALOM. yr: Egyházunk hivatása. — Az ORLE közgyűlése és konferenciája Sárospatakon. (Vége) — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Pályázat. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Egyházunk hivatása.

Egyházunknak Krisztustól, a mi fejünktől adott hivatása szerint a világ világosságának, a föld savának kellene lenni. Amint kötelezi ez a hivatás az egyház tagjait, hogy ők embertársaik előtt példa- és mintaképül világoljanak; úgy kötelezi magát az Egyházat, hogy berendezkedésével, intézményeivel, munkájával, egész életével a jobb, tökéletesebb szervezkedés, tömörülés munkáját nyújtsa annak a társadalomnak, államnak, amelybe Isten akarata kovász gyanánt behelyezte.

Ha ebből a szempontból vizsgáljuk egyházunk mai életét, bizony meglehetősen elszomorító tüneteket veszünk észre. Mért ha egyházunkat csak az állammal hasonlítjuk össze, már megállapíthatjuk, hogy a kelevénnyel tele állami élet mellett egyházunk nem egy egészségesebb, hanem talán még sokkal betegebb, életképtelenebb szervezetnek mutatja magát. Az állam pl. mai nehéz helyzetében is hősies erőfeszítéseket tesz életét fenntartó nagy alkotásokra; s a trianoni béklyó alatt is, megkötött kezeivel is felemelő jeleit adja érvényesülni akarásának, építeni tudásának; mi ellenben csaknem minden, a legéletünkbe vágóbb problémák, a legkinálkozóbb alkalmak előtt is a tehetetlenségünk csüggedt beismerésével torpanunk meg. Kellene sajtó, kellene református nőnevelés, tanítóképzés, de mi haszna, ha se erőnk, se pénzünk nincs reá. Minden számításunkat meglévő anyagi és lelki erőink szomorú kétszerkettőjére, lehangoló mérlegére építjük fel, illetve ezeken omlasztjuk össze; de semmi sincs bennünk a felébreszthető anyagi és lelki tömegerőkre, Istenünk segedelmére, az élő hit hegyeket mozdító hatalmára való merész bizakodásból. Fáradt lemondás, óvatos fontolgtás, kishitű non possumus jellemnek s nem a Müller György vállalkozó szellemen, aki imádságra egy árvaházat épített, akiből pedig ma egy részvénytársaság igazgatójában is kell valami lendületnek lennie. Félünk a sötétbe ugrásoktól; csoda-é, ha e korban, mikor igazán csak a bátraknak kedvez a szerencse, egyházunk mindig jobban lecsúszik az érvényesülés tereiről s átengedi azt az ételmesebbeknek.

Folytatva az összehasonlítást, az állam mindjobban gondoskodik alkalmazottairól, mégpedig nem formai, hanem tényleges, minden új helyzet-

hez alkalmazkodó segítséssel; egyházunk lelkészei sok helyen oda vannak vetve kedvezőtlen helyzetüknek, megkövéredett szívü gyülekezetük önzésének szabad prédáiúl; nyugdíjasaink, lelkészövegyeink, árvaink, kik annak idején aranykoronákat áldoztak öregkori megélhetésük biztosításáért s aranykoronánál is drágább erejüket, életüket emésztették fel az egyház szolgálatában, egy évre 1½ arany korona (8000) nyugdíjat kapnak, s részint alkalmi segélyek morzsáiból, részint a legszegyenteljesebb másokra szorulásból tengetik magukat.

Az állam igyekszik egy minden jövedelmet lehetőleg arányosan megterhelő s a körülményekhez képest nagy bevételeket szolgáltató adórendszert kiépíteni s képes azt tekintélyével, hatalmi eszközeivel foganatosítani is; nálunk vannak gyülekezetek, ahol a vagyontalan zsellér annyit fizet, mint a telkes gazda; a falusi 2—4 vécás búzaadó terhek mellett ott vannak a városi egyháztagok 50—500 koronás filléjárulékai, s vannak kivetett, de be nem hajtott adók s míg a hivek — hál' Istennek — gazdagok, az Egyház szegény és anyagi eszközök nélküli bénaságban szeüved.

Minden közösségnek a célja az egyes, egyéni erőket tömegerővé szervezni, egyesíteni és így fokozott mértékben, nagyobb arányokban hasznosítani. Az egyháznak ezen kívül még az a célja is van, hogy hiveit a kereszthordozó életre ránevelje. Nálunk a még fel sem mért egyes, egyéni erők szervezetlenül működnek, s elébb-utóbb vagy kifáradva, magukra maradva széthullanak, vagy makacs szívóssággal egymást s így közserőnket emésztik. A kereszthordozás pedig legfeljebb az egyháznak és alkalmazottainak marad, de a hivek nem kérnek belőle.

Sokat kell imádkoznunk, de sokat kell tenünk is azért, hogy egyházunk hivatása magaslatára emelkedhessék.

yr.

Az ORLE konferenciája és közgyűlése Sárospatakon

(Folyt. és vége.)

A kongresszus okt. 21-én kezdődött. Janka Károly, Marton János, Gönczi Miklós üdvözlő szavai után, akik a tizáninneni egyházkerület, a sárospataki főiskola és a sárospataki ref. egyház

nevében üdvözölték a kongresszust, Baltazár Dezső tartott a kongresszus érzéseit kifejező megnyitó beszédet.

Köszöntötte az egybegyülteket, majd annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy amint a mohácsi vész romjaiból és az abszolútizmus lánczaiból a magyar protestantizmus szellemköltési erői, tiszta hite, tiszta tudománya, szabadelvűsége és önkormányzati demokráciája építették föl erős épületté és oldották föl szabaddá és boldoggá az országot, ugyanúgy ezeknek az igazságoknak és erőknek érvényesülése és tisztelete nélkül a mostani romlásból sem lesz föltámadás.

— A nemzeti génusz, *a nyelvben él* — folytatta. — Abban él maga a nemzet is. A magyar nyelvet mi tartottuk fenn. Mi: *a magyar vallás*. A mi szellemünk, intézményeink tartották tehát fenn a magyar nemzeti eszme folytonosságát is. *E történelmi hivatást vállaljuk ezután is, még olyan szenvedések árán is, mint aminőkkel a lelkiismereti és alkotmányos szabadság külső ellenségeivel mindig szövetséges belső klerikális reakció sújtotta őseinket a magyar nemzeti hivatás hű betöltéséért.* Mostani közgyűlésünknek minősített jelentőséget kölcsönöz gyűlésünk tartásának helye: Sárospatak. Nem ránehezedéssel s még kevésbé erőszakkal nyitogattuk a kapút. Csak a kiengesztelődés, béke és szeretet vágyával néztünk erre felé. Hívó szó jött hozzánk. *Es mi itt vagyunk. A múltakra fátyol borúl s ne is igyekezzünk visszalátni rajta.* A nagy, közös szenvedés, amely bűnök büntetése-képpen szorongatja halálra nemzetünk életét, összehozott itt bennünket, újra föleleveníteni azt az igazságot, hogy *jobb a sírás a nevelésnél, mert az orcának szomorúsága által jobbá lesz az ember lelke.*

— A nagy, általános szomorúság mellett, amely hazánk kórágya fölött mindnyájunkat emészt, van itt egy helyi bánat is, amelyben való testvéri osztozkodással adjuk legközvetlenebb bizonyosságát együtttérzésünknek. *A magyar nemzeti kultúra egyik szép szeme van itt halálra lecsukodóban.* Mély gyászt ölt a lelkünk, ha a sárospataki jogakadémia mulására nézünk. A bölcső, melyből a magyar tudományosság muzsája, a nagy szellemek, lángelmék egész sorát nevelte ki az ország világító fáklyáivá és fentartó oszlopaivá, koporsóvá vált az áldatlan viszonyok hatása alatt, melyeknek előálltában *egyházunk közállapotai — de sokkal inkább az állam rideg magatartása részesei.* Ha egyházunk egyetemében, egyes egyéneiben és gyülekezeteiben meg lenne egymás terhének hordozására az evangéliumi készség s ha az állam életében nem került volna felül régen nem látott mértékben az ellenreformáció szelleme, akkor virulna most is a magyar művelődés eme történelmileg jogosított és megszentelt intézménye és vele együtt állának és virulnának felekezeteiken belül és kívül mindazok a kulturális, társadalmi és humanitárius intézmények, amelyek a felekezeti szempont oktanal előtérbe tolása folytán halálra ítélve néznek a legbizonytalanabb jövőndő elé. Komoly ember nem szeret keserűségeket mondani s ez által azt a látszatot kelteni maga ellen, hogy olcsó hangulatkeltéssel még olcsóbb népszerűségegre vadászik. De a tartózkodásnak határt szab a lelkiismeret, amely leszámol az egyénre visszaható gonosz és veszedelmes következmények-

kel is. *Én nem akarok itt kormányférfiakat felelőssé tenni. Forradalmas viszonyok között nem minden függ a vezérektől.* Tudok illetékes helyeken sok jó-akaratról, amelyeknek érvényrejutását *meggátolja valami képzetes tényező.* Köteles vagyok azonban megállapítani azt, hogy *a protestáns egyházak háttérbeszorítására és letörésére szervezett munka folyik,* igényeink, kérvényeink agyonhallgatásától kezdve, az 1848. évi XX. t.-c. visszafejlesztésén, intézményeink sorvasztásán, hitsorsosaink mellözésén, tanügyi, hivatali állások és az állam által nyújtott gazdasági előnyök aránytalan számú elkatolizálásán, történelmi igazságaink meghamisításán, történelmi nagyjaink megcsufolásán, érdemeink megkisebbitésén, múltunk meggyalázásán, eszményeink sértegetésén keresztül a jezsuiták pusztító hadjáratáig. Tudom, hogy ennek a kijelentéséért felekezeti türelmetlenség vádját zúdítja ellenem a féktelen türelmetlenkedés, amelynek *nem a türelmetlenség cselekedete a bűn, hanem az, hogyha valaki azt a cselekedetet észreveszi és megbélyegzi.* De azt az elégtételt venni kell magamnak, hogy látok és azt a felelősséget éreznem kell a történelem előtt, hogy látásomnak hangot is adjak.

— Mindenki szilárdítsa magában a bátorságát és elhatározását, hogy *ellenállhasson minden erőnek, ami akár az evangéliumi, akár a nemzeti igazságok meghamisítása útján, akár lappangva, békességet színlelve, alattomos módon felénk tettett rokonszenvet intégetve, akár nyíltan felekezeti háborút hirdetve meg akarná rontani, vagy jobban mondva tovább akarná rontani a magyar társadalom békeséges egységét, amely egység felekezetekre vagy osztályokra való határolódás nélkül ma sokkal inkább szükséges, mint valaha.*

— A kapcsolódások keresése és biztosítása református egyházunknak is sajátos érdeke. A római pápa 1919-ben azt a határozott, elutasító kijelentést tette és írásban is kiadta, hogy *még tanácskozni sem ül le a protestánsokkal a hit és rend általános dolgai felől.* Ha ennek a kiábrándító kijelentésnek a megtételéig, *sőt ez után sem tartotta lehetőellennek a protestánsok többsége a klerikalizmussal való együttműködést s ha itthon nálunk megvolt az erős törekvés nemcsak politikai, de egyházi vonatkozásban is az általános keresztyén egység megalkotására, — amely törekvés az ultramontán túlzás és a jezsuita mohóság gyors megnyilvánulása folytán esirájába fonnyadt, — ha tehát megvolt az együttműködés lehetősége, — legalább protestáns képzetben, — a bennünket eretnekek és hazafiatlanokká bélyegző reakcionárius szélsőséggel is: akkor az egyetemes evangéliumi cél együttműködésénél protestáns egyházaknak protestáns egyházakban válogatni még a legfinomabb dogmatikai érzékenységre fellebbezve sem szabad. Egyetemes békesség legyen a cél, de sohasem az igazság rovására.*

— A világ ilyen hallatlan megháborodásában, mint aminőnek szemléltői is szenvedői vagyunk, felette nagy a kísértések ereje. Azért minekünk is fokozott mértékben kell vigyázni és imádkozni, hogy kísértetbe ne essünk. *A hazugság paráznái szinte láthatatlan és érezhetetlen szálakból fonják a hálót.* Könnyű beléjük bonyolódni. Másfelől a világot már egyszer özönvíz átkára juttatott szeretetbeli romlás, harag, gyűlölet és erőszakosság, mint

az ordító oroszlán, rettenetik prédáikat: a gyávákat és kicsinyhitűeket. Mi, magyar kálvinista papok, úgyis, mint a földi országnak, úgyis, mint az Isten országának polgárai s e polgárok között is vezérséggel eljegyzett előljárók, *sohase mehetünk se kecségtetés, se rettentés miatt a sötétség világának fejedelmei után, hanem csak amaz igazak nyomdokán, akik „ténylenek, mint nap az ő Atyjuknak országában“ és az életnek fejedelme: Jézus után, aki azért jött, hogy szeressen és megváltson mindenkit és hogy szolgáljon élete odaadása által is mindenkinek. Ez a nemzeti programmunk is. Ez az evangéliumi elhivatásunk is.*

Az ORLE. elnökének beszéde hozzáférközött a szivekhez és nyugodt méltóságával megadta a későbbi tanácskozások alaphangját.

A tárgysorozatból kiemeljük a *Kiss Ferenc* kálvineumi elnök gondos beszámolóját, a *Csikész Sándor* titkár évi jelentését és a *Futó András* pénztárnok pontos pénztári kimutatását.

Egyik legszebb része volt együttlétünknek a látogatás a Rákóczy-várban, ahol a vendégszerető várúr hereceg *Windisch-Graetz Lajos* fogadta és kalauzolta a Baltazár püspök vezetése alatt megjelent lelkészeket és a kongresszus hódolata Tompa szellemének, a kollégium kert Tompa-szobra előtt. Itt a gyönyörű beszédet *Göde Lajos* szegszárdi lelkész tartotta a szívök mélyeig meghatott lelkészek előtt.

A nagy napokat Isten nevében tartottuk, annak áldásai az ő dicsőségére áradjanak szét a szomorú magyar föld felett. *M. J.*

IRODALOM.

* **Dr. Gerőcz Kálmán:** *A jog alaptörvényei.*

Egy könyv, amelyet még sárospataki jogtanár írt. Egy könyv, amelyet minden tudományos jellege mellett is átleng a református evangéliumi kereszténység szelleme. Tárnya a könyvnek jogbölcseleti, célja a jog keletkezésének, lényegének, a jogi alapfogalmaknak körülírása, meghatározása; de mivel határterületeket is érint (pl. a jog viszonya az erkölcsi és vallási életszabályokhoz), számot tarthat nemcsak a jogászok, hanem lelkészek, sőt minden más ember érdeklődésére, aki a minden életre kiható jog alaptörvényeivel, a jognak a köznyugalom megteremtésére, a közös fejlődés előmozdítására, lehetővé tételére irányuló szerepével; a jogéletnek az általános élethez, a jogtudománynak a többi tudományhoz való kapcsolatával röviden és velősen tisztába akar jönni. A könyv rövidre fogott voltánál, tömörségénél nélküli a részletesebb és világosabb kifejtéseket, de gondosabb elmélyedéssel olvasva eszméltető és tájékoztató, mindenképen értékes szolgálatot tesz. *yr.*

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Göde Lajos** szegszárdi lelkész a lelkészi konferencia alkalmával, az értekezlet nevében a következő beszéd kíséretében koszorúzta meg a Tompa-szobrot: „Virágok költője, magyar református lelkészek büszkesége, eljöttünk hozzád, hogy halhatatlan szellemednek tisztességet te-

gyünk. Nehéz korban éltél. Abban az időben, mikor egy rövid fény villanása után éjféle sötétség borult reánk. Mikor „száraz ágon hallgató ajakkal ültek az elcsüggedt madarak.“ Mikor szomorú álmokat álmodtak a virágok. Mikor a magyar földön, tavasz kikeltével, hervadó ősz talált a golya s régi fészek helyett üszkös romokat. Ebben a korban úgy hangzott a te éneked, mint Késmárk fölől a kuruc tárogató dala. Benne ott bűgött a magyar panasz és a magyar biztatás. Nehéz korban élünk mi is. „A sebzett vad a rengetegben kinjának hangot ad; magát az eltiport magyarnak kisírni sem szabad!“ Most még szárazabb az a „száraz ág.“ Reggelenként, nehéz álom után, könnyben úszik ma is a virágok szeme. Köd üli meg a Bodrog partjait. A Rákóczy-vár fokán elnémult a tárogató, mert megszakadt a szive. „Zöld erdő harmatát, piros csizmak nyomát“ dörütötte, zörgő levéllel borították be az őszi fák. Sötétség, némaság mindenfelé! De itt, a te emléked előtt, a sötétségben mintha fény ragyogna fel. A te lelked fénye az, mely újra, meg újra lobbot vet és világít. A némaságban mintha hangot hallanánk. S a hangban a te szavadra ismerünk. „Halandók, merjete!“ Az éjszakát mindenkor hajnal váltja föl s nincsen olyan tél, amely után el ne következne a tavasz! A világ legszínesebb lelkü nemzete ezeréves szolgálatának jutalma nem lehet keresztire feszítettés! Az élet célja nem a halál, hanem az örökkévalóság! Látjuk alakod és halljuk szavad. Lelkünkben szent elhatározások születnek. Akarunk és merünk. Hervadó őszben kelő tavaszt látunk. Véres alkonyatban biboros hajnal álmodunk. Magyar temetőben magyar feltámadásról mondunk próféciát. Csapzott hajjal, vörző homlokkal, de tántorgás nélkül megyünk arra, amerre a te életed vezet. Ezt fogadjuk neked, sárospataki tógátus, virágok költője, magyar református lelkészek büszkesége. Ezzel a szent fogadással áldozunk szellemednek s helyezük lábaidhoz az Országos Református Lelkész Egyesület koszorúját“

— **Főiskolánk köréből.** Az Erdélyi Önképző Kör a szomszédos gyülekezetekben rendezni szokott reformációi ünnepét ez évben, november 4-én B.-Olasziban tartotta meg. D. e. Zsiros József s.-könyvtárnok prédikált, d. u. a zene-, énekszámok s szavallatok mellett a tanárelnök és ifj. elnök méltatta az ünnep jelentőségét. Nov. 11-én az ünnepélyt a szomszédos B.-Zsadány községben meg kellett ismételnök. A kiránduló ifjak mindkét helyen a gyülekezet tagjainak voltak szívesen látott vendégei. — *A főiskolai énekkar* nov. 18-án Dombrádon egy templomi hangversenyen, dec. 1-én S.-A. Újhelyben a Fejes emlék-ünnepélyen fog közreműködni; az *akad. ifj. olvasóegylet* nov. 24-én este műkedvelő-előadást rendez.

— **Hodossy Béla** sárospataki tanítóképző-intézeti igazgatót, aki a jövő nyáron tölti be hivatali működése 35-ik évét, a vallás- és közoktatásügyi miniszter nov. hó második felétől szabadságot. Hodossy Béla egyházunk szempontjából is nagyértékű munkát fejtett ki igazgatósága alatt.

— **Állami hitoktató-lelkész** eleserélné állását kisebb falusi lelkésszel. Felvilágosítást ad Virágh József, Makó (Szentanna-utca 2).

— **Előfizetőkinkhez.** Alig állapítottuk meg nov.—dec. hónapokra lapunk előfizetési árát 2000 K-ban, a nyomda nov. 10-étől ismét 7%-kal emelte a lap előállítási költségét.

— **Alsözempléniék figyelmébe!** Az alsözempléni egyházmegye rendkívüli közgyűlését 1923 december 11-én d. e. 10 órára a főiskola imatermében az egyházmegyei gondnok úrral egyetértésben összehívom. A közgyűlés tárgyai: Esperes és az új tisztikar beiktatása. Egyházmegyei pénztáros és ügyészek választása. A különféle bizottságok megalakítása. Felhívom a gyülekezetek presbitériumait, hogy a december 15-re hirdetett pótszavazatokat f. évi november 30-ig küldjék be az esperesi hivatalba. Miután az esperesi hivatal átadása és az irattár elszállítása folyamatban van, mindennemű ügyirat Kiss Ernő megválasztott espereshez küldendő Sajóhidvég, u. p. Berzék címre. Viss, 1923 november 13. *Bartha József* esperes.

— **A M. Prot. Irodalmi Társaság** választmányának f. hó 6-án Budapesten dr. Ravasz László püspök elnöklelte alatt tartott gyűlése elhatározta, hogy a társaság folyóiratát, az 5 év óta szünetelő *Protestáns Szemlé*t újra megindítja s annak első száma karácsonyra fog megjelenni.

— **A Keresztény Család téli folyama.** Egyetlen országos református néplapunk téli olvasói számára ismét szétküldötte téli folyamának előfizetési felhívását. A felhívás szerint a lap kiadóhivatala csoportosan előfizetők részére jelentős kedvezményeket nyújt. A lap számára sokan dolgoznak egyházunk legjobb írói közül; a szerkesztése mindenben tekintettel van népünk lelkivilágára s komoly evangéliumi tartalmával, élénk hírszolgálatával alkalmas arra, hogy olvasóit lekösse, hitüket, egyház iránti szeretetüket fölkeltse, nevelje és erősítse. A téli folyam előfizetési felhívását s általában a lap ügyét ezúttal is olvasóink szerető figyelmébe ajánljuk.

— **Az ORLE konferenciáján és közgyűlésén részt vettek:** (Folyt.) Kirner Bertalan, Kiss Ernő, Kiss József, Kádár János, Kerekes János, Kósa Ferenc, Kiss Dániel, Kiss Pál, Kiss Pálné, Kájel Mihály, Kocsis Jenő, Kotzó János, Kájel Endre, Korocz József, Komjáthi Aladár, Kósa Szabó Pál, Körössy József, Kustár Dániel, Kun Zoltán, Kun Zoltánné, Komlósy Ernő, Kósa Béla, Kovács Lajos, Kocsis József, Kriston Antal, Lencz Géza, Lukácsy Imre, Létay Menyhért, Leél-Óssy Árpád, Marton János, Marcsa Imre, Maklár Károly, Medgyaszay András, Mészáros Lajos, Molnár Zoltán, Molnár Zoltánné, Móricz István, Mózes István, Molnár Ferenc, Makay Kálmán, Nagy Béla, Nagy Imre, Nagy Lajos, Nagy Márton, Nagy Ferenc, Dr. Nánássy Lajos, Nyitrai Zoltán, Okos Gyula, Orosz Tamás, Ocsvay József, Ördög Lajos, Pongrácz József, Pataky László, Pataky Sándor, Pósa Péter, Pungur Béla, Papp Kálmán, Pál Dénes, Dr. Révész Imre, Rácz Jenő, Rehó Gyula, Román Ernő, Sütő Kálmán, Sütő Irénke, Sóvágó Gábor, Sipos Lajos, Sipos Károly, Sipos József, Sárközy Lajos, Soós István, Sáfár István, Szabó József, Szabó Józsefné, Szabó Imre, Szabó Imréné, Szilágyi Béla, Szabó Andor, Szabó Gyula, Szabó András, Szabó Dániel, Szabó Lajos, Szabó János, Szász Imre, Szász Imréné, Szepsi József, Szilva

István, Szilvássy Jenő, Szinyéri Barna, Székely László, Szabó József, Dr. Tankó Béla, Tuba András, Takács Károly, Tussay János, Tantó János, Tóth Áron, Tomory Pál, Tokos Károly, Tóth Lajos, Tóth János, Tóth Sándor, Tóth Sándorné, Tóth Kálmán, Tamáska János, Tomory Dezső, Thomó Béla, Ujj Lajos, ifj. Viktor János, Vass Vince, Várady Pál, Varga Ferenc, Veress Bálint, Verebéli Barna, Verebéli Dezső, Varga Kálmán, Veress Károly.

Pályázat.

A *kupai* ref. egyház a kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 18 m. hold föld, 3 öl fa, 3—4 köböl rozs az egyháztól és államsegély. Kötelessége az osztatlan iskola vezetése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Személyes megjelenés előnyös lehet, de nem díjaztatik. A választás dec. 17-én lesz.

HIVATALOS RÉSZ.

1842/1923.

A nt. esperes urak figyelmébe.

E hó 27-ik napján Miskolcon az egyházke-rület időszaki tanácsa ülésezik; ha tehát valamely felebbezett ügy van az esperes uraknál, kérem azt *azonnal* hozzám beküldeni.

Az 1923. évi közalapi járulék kimutatást kérem hozzám *sürgősen* beküldeni.

Miskolc, 1923 nov. 10. *Dr. Révész Kálmán*
püspök.

Pályázati hirdetések.

I.

A *felsődobzai* ref. lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Az állás 1924 május havában elfoglalható. A lelkészi díjlevél 45 q rozs részben pénzben, részben terményben fizetve, 27.616 □-öl szántóföld, melyből 23 ezer öl után munkaváltság jár s 192 kor. s államsegéllyel, régi értékelés szerint 1600 kor.

A kellően felszerelt kérvények 1923 december 10-ig Cziáky Endre espereshez Felsődobzára küldendők levélportóval.

Miskolc, 1923 nov. 10. *Dr. Révész Kálmán*
püspök.

II.

A *selyebi* ref. lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Az állás 1925 április 25-én foglalandó el. A lelkészi díjlevél 30 kat. 1133 □-öl szántóföld. 2 kath. 968 □-öl rét, termény, mustváltság s államsegély felszámításával régi értékelés szerint 1600 korona.

A kellően felszerelt kérvények f. é. december 10-ig Cziáky Endre espereshez Felsődobzára u. p. helyben, levélportóval küldendők,

Miskolc, 1923 nov. 10. *Dr. Révész Kálmán*
püspök.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. Th. Gy. Alsófügöd. A 35—36. számon kívül más számot sajnálatunkra nem tudunk küldeni. — **N. F.** A pályázat közlési díja 5000 K. — **Dr. S. J. Bpest.** D. V. meglesz.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ: Egy hónapra --- 1000--- Kor.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN</p>	<p>Felelős szerkesztő és kiadó DR. RÁCZ LAJOS</p> <p>Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.</p>
--	--	---	---

TARTALOM. Egyházkerületi őszi közgyűlésünk. — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Pályázat.

Egyházkerületi őszi közgyűlésünk.

A tiszánineni ref. egyházkerület Miskolcon folyó évi október 3-án tartotta meg ez évi őszi közgyűlését a hivatalosak és érdeklődők fokozott részvétele mellett.

Az érdeklődés középpontjában a jogakadémia szüneteltetésének fájó kérdése állt. Az egyházkerület áldozatkészsége, melynélfogva még kulturadó kivetésétől sem riadt vissza, hogy megmentse és fentartsa a múltak örökségét, hajótörést szenvedett a közfelfogás hitvány immoralitásán. A becsületes köteleességteljesítés feltételei: a kötelező óralátogatás és kollokválás, az ifjúságot jogakadémiainktól elriasztották. A beiratkozott hallgatók elégtelensége az igazgató-tanácsot arra kényszerítette, hogy a jogakadémia ez idő szerinti szüneteltetésére vonatkozó határozatának megerősítését kérje az egyházkerulettől. Az egyházkerület kénytelen kellelten megpecsételte jóváhagyásával a jogakadémia sorsát, mint eredményét a ref. egységes közszellem sajnálatos és végzetes hiányának és mint következményét a jogásznevelés elfajult szabadosságának. A közgyűlésre reá nehezedett nyomasztó hangulatból is üdén csendültek ki főgondnokunk gyűlést bezáró szavaiból a bizalom és hit jóslatszerű megnyilatkozásai: „A leányzó nem halt meg, csak aluszik.“ Majd lesznek tetterős, bátor férfiak, akik az adott pillanatban a főiskola integritását helyreállítják és lesznek tettekész ifjak, akik a becsületes köteleességteljesítést vállalják.“ Az egyházkerület egyébként az igazgató-tanács felterjesztése alapján munkába vétetni kívánja a szenvedett veszteségért a tanítóképző-intézet viszszerzése útján való kártalanítását. Ide vonatkozólag az egyházkerületi elnökség kezébe tette be a bizalommal az előkészítés munkáját.

Térszűke miatt nem kívánok kiterjeszkedni a közgyűlés más tárgyainak részletezésébe, e helyett rövid kivonatban közöljük az érdekeltek tájékoztatása céljából és mintegy a nyomtatott jegyzőkönyv némi pótlása végett a kerület határozatait nem a tárgyalás sorrendjében, hanem amint az ügyek előkerültek az egyes előadók feldolgozásában.

Janka Károly lelkészi főjegyző előadása mellett:

1. Dr. Révész Kálmán püspök úr imádsága egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetett.

2. Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok úr megnyitó beszéde megörökített.

6. Dr. Puký Endre jelentése a zürichi konferenciáról halás elismeréssel vétetett tudomásul, visszatérítendő költségeinek az egyházkerületi lelkészözvegyek részére történt felajánlásáért forró köszönet mondatott.

7. A sárospataki jogakadémia kényszerű szüneteltetésére vonatkozó igazgató-tanácsi felterjesztések jóváhagyattak.

9. A vegyes prot. segélyező bizottság által küldött pénzsegély felosztására vonatkozó elnöki előterjesztés elfogadtatott.

10. A közigazgatás és nyugdíjintézet céljára szolgáló államsegélyek magasabb összegben való folyósítása iránt az Egyetemes Konvent útján a vall. és közokt. m. kir. miniszter úrhoz felterjesztés tétel.

11. Az alapítólevelek felterjesztése körüli értékhatárt megállapító rendelkezéseket tárgyzó miniszteri rendelet az egyházmegyékkel és érdekelt egyházi szervekkel közöltetett.

12. Lenkey Barnabás I., Molnár Ferenc II. lelkészkesztő eredeti bizonyítványai érvénytelenítése és a másodpéldányok kiállítása tárgyában küldött konventi leirat tudomásvétel céljából az egyházmegyékkel közöltetett.

13. Varga Antal budapesti vallásitanító lelkész és dr. Kacsóh Lajos volt gyóni rendes lelkész okleveleinek érvénytelenítésére vonatkozó konventi leirat közöltetett az egyházmegyékkel.

14. A belkörü tüzbiztosítás intézménye tárgyában javasoló felterjesztés tétel az Egyetemes Konventhez.

15. A községi és állami tanítóknak énekvezérekül való alkalmaztatása kérdésében részletes vélemény terjesztetett fel az Egyetemes Konventhez.

16. A pénzügyi választmánynak a 40%-os kamatláb megállapítására és a magánkölcsonők beszüntetésére vonatkozó határozatai megerősítettek.

17. Meczner Béla alsózempléni gondnoknak az egyházmegyebeli lelkész és tanítóözvegyek, illetve árvák javára szóló 250.000 K-ás alapítványáról szóló alapítólevelek nagy elismerés mellett megerősítettek.

46. A szerencsi egyház adásvételi szerződése jóváhagyott.

8. Az igazgató-tanács felterjesztése a sárospataki állami tanítóképző-intézet átvétele körüli feltételek megállapítása tárgyában jóváhagyatott.
— Fodor György népiskolai tanügyi előadó, ezen tiszte megtartása alkalmából meleg tetőzésnyilatkozatokkal üdvözöltetett.

Lengyel István aljegyző előadásában elfogadott határozatok:

Közgyűlésünk Ózdot, Sajóvelezdet, Királdszórványt továbbra is Felsőborsod kötelékében hagyja s Felsőborsodhoz csatolja a megszállás alól visszahelyezett Susát is.

2. Alsözemplént felhívja belmissziói bizottságának megalakítására.

3. Közegyházi szükségletek céljaira progresszív adórendszer mellett foglalt állást s annak életbeléptetését kéri a Konvent útján a zsinattól.

4. A szombatnapi esküvőket továbbra is meghagyja.

5. Egyházmegyék jelentését, a kulturadó kivétele tárgyában tudomásul veszi. Alsözemplént felhívja a kivétel foganatosítására s az okt. 31-ig eszközölt befizetéseknél q-kénti 70,000 K-ás árat engedélyez.

6. A lelkészi stólat a díjlevélben foglalt ezüst korona mai valutáris értékében állapítja meg, a kántorit a lelkészi stóla felében s az anyakönyvi kiadványok díját 1 (egy) ezüst korona értékében.

7. Abaúj és Felsőborsod jelentését a püspöki dotációra adott segélyről hálás elismeréssel jegyzi fel.

8. Alsóborsod javaslatát a konfirmáció reformja tárgyában az egyetemes Konventhez terjeszti fel.

9. Felkéri egyetemes konventet segédlelkészeink kongruájának felemelése iránt a kult. kormánytól való újbóli eljárásra.

10. Alsözemplén jelentését lelkészözvegyek és árvák segélyezése tárgyában tudomásul veszi.

11. Alsözemplén javaslatát hanyag lelkészek személy szerinti felelősségre vonása tárgyában kiadja intézkedésre a Püspök úrnak.

12. Alsözemplén jelentését a belhivatalnokok díjlevélszerű kézpénzjárandóságainak 30% erejéig szóló valorizálása tárgyában tudomásul veszi.

13. Alsözemplén javaslatát a Vagyonkezelési Szabályzat (V. szakasz. 4. pont) akkénti módosítása tárgyában, hogy a távozó javadalmastól az utód által nem csak a trágyakészlet, hanem a szalma is megváltandó, — elfogadja.

14. Egri egyház Lorántfy Zs.-egylet alapszabályait visszaadja a presbitériumban való letárgyalásra.

15. Ároktői templomszék szabályrendeletet visszaadja presbiteri s közgyűlési határozatokkal felszerelésre.

16. Perkupai énekkar alapszabályait megerősíti.

17. Gömör-Torna javaslatát, az 1848: XX. t.-c. sürgős végrehajtása tárgyában — ez idő szerint — nem veheti érdemi tárgyalás alá.

18. Gömör-Tornának a trianoni határokon túli és inneni magyar ref. egyházak szellemi egységét biztosítani óhajtó javaslata felett az e tárgyban már intézkedő 45—1923. sz. konventi határozatra való tekintettel napirendre tér.

19. Gömör-Tornának új énektanítási tanterv készítésére vonatkozó javaslatára — a 105—1923. sz. konv. határozatra való tekintettel — intézkedés szükségét nem látja.

20. Gömör-Torna javaslatát — lelkészözvegyek és árvák segélyének központilag való rendezése tárgyában — kiadja véleményezésre a ker. számvevőszéknek.

21. Iskoláink megszüntetését s tanítóink államsegélyének megvonását panaszló gömör-tornai jelentésre felhívja egyházainkat az e tekintetben tapasztalt méltánytalanságoknak, egyházi autonómiánk sérelmének konkretizált formában a fokozatos egyházi hatóságok útján a konventhez leendő bejelentésére.

22. A tanítói s kántori javadalom különválasztását célzó gömör-tornai javaslatra — az e tekintetben már intézkedő 89—923. sz. konventi határozatra való tekintettel — újabb intézkedés szükségét nem látja.

23. Gömör-Torna javaslatát a lelkészözvegyek és árvák segélyeinek a segélyezendők számaránya szerinti szétosztása tárgyában leteszi véleményezésre a ker. számvevőszékhez.

24. Gömör-Torna javaslata felett — a sárospataki jogakadémia Miskolcra helyezése s az ág. ev. jogakadémiával való fuzionálása tárgyában — napirendre tér.

25. Benke József volt vilyi h.-lelkész kérelmét — a vilyi feles lelkészi jövedelemnek a Szükösi—Hollandi-tárat illető része átengedése iránt — leteszi véleményezésre a ker. számvevőszékhez.

26. Az alsözempléni esperes intézkedését — Konkoly Elemér volt taktakenézi tanító évközi eltávoztatása tárgyában — kivételesen jóváhagyja s a taktakenézi egyházat felebbezésével elutasítja.

Marton János előadásában elfogadott határozatok:

1. A régi és újabb jogakadémiai alapok tökécsítettnek s az alapok mostani értékének megővésére nézve a főiskolai igazgató-tanács intézkedésre és jelentéstételre felhivatik.

2. Dr. Trócsányi József jogtanár ny. rendes tanári minőségben a vallás- és egyháztudományi karra áttéteik.

3. A theologusok évi tandíja 20 kg. búzában, ill. annak tőzsdei középárában állapítottatik meg.

4. A sárospataki főgimn. két betöltetlen tanszékére nézve az egyházkerület felkéri az elnökséget, hogy ez ügyben a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot felvilágosításával a két tanszék államsegélyének jogosságára nézve győzze meg és a kérdés sikeres megoldását vigye keresztül.

5. Az 1923 jún. havában érettségi vizsgálatot tett ifjak 30.000 K alapítványa tudomásul szolgál.

6. Dr. Kun Zoltán főiskolai orvos főiskolai működésének 50-ik évfordulóján meleg érzésekkel üdvözöltetik, érdemei jegyzőkönyvben megörökítettnek.

7. Az ORLE okt. 18—22. napjain tartandó konferenciája és kongresszusa örömmel vétetik tudomásul.

8. A főiskolai tanárok és tisztviselők fizetésének rendezése tudomásul vétetik.

9. Egyházkerületi közgyűlés a theol. tanulmányi és vizsgálati rendtartásszervezetet elfogadja.

A nők felvételét a theológiára megengedhetőnek tartja. A nők azonban tanulmányaik befejeztével lelkészi állások betöltésére ne alkalmaztassanak, hanem másnemű vallási- egyházi munkák végzésére. A theol. tanfolyam a sulyos gazdasági viszonyok miatt továbbra is négy éves maradjon.

10. Az 1923. évi szept. 12—13-án tartott lelkeszi vizsgálatokról a jelentés tudomásul szolgál.

11. A szegii Mudrány-féle földek haszonbérleti szerződése tudomásul vétetik.

12. A sárospataki főiskola 1922—23-ik évi zárszámadása felülvizsgálására az igazgató-tanácsnak halasztás adatik.

13. Zombory László IV. é. om. hallgatónak mindkét Pálóczi Horváth Mária műegyetemi ösztöndíj (évi 2 q váltásbúza ára) odaitéltetik.

14. A főiskolai kulturadó. Egyházkerületünk rendszeresíti lélekszám szerint a 15 dkg. búza kulturadót. Annak lerovási összegét f. évi okt. 31-ig métermázsánként 70.000 K-ban szabja meg, azon túl a fizetési hónap váltásbúza árában. Az összeg felhasználására nézve a theologiai internátus építését jelöli meg.

IRODALOM.

* **Bethlen-Naptár.** A magyar ref. családok képes naptára az 1924-ik szökö évré. Szerkesztette *Gonda Béla*. Budapest. Bethlen G. rt. kiadása. 98 l. ára 4000 K. — A jóhírű, magas irodalmi színvonalon álló Bethlen-Naptár most is a korábbi gondos szerkesztésben, értékes, maradandó becsű, a kálvinista öntudatot erősítő és fokozó tartalommal jelent meg. Tartalmából kiemeljük, mint ami minket első sorban érdekel, a sárospataki főiskola május 31-iki országos ünnepéről szóló részletes tudósítást, Harsányi I. theol. tanár tollából, a két éredombormű sikerült lenyomatával, továbbá Bodnár I., dr. Gulyás J. és H. Kiss Géza ugyanitt felolvasott szép költeményeit. Költeményeket irtak még bele: Vargha Gyula, V. Sipos Ida, Gyökössy Endre, Szaboleska Mihály, Varga Jenő. A pápai főiskola múltjáról és jelenéről Kis Ernő tanár nyújt hű képet, dr. Neményi Imre nyug. államtitkár a Hármaskis Tükör íróját, korával és nagy hirre kapott munkájával együtt, mutatja be meleg méltánnyal; dr. Ravasz László a ceglédi monumentális templomot ismerteti, dr. Pruzsinszky Pál a ref. biblia- és zsoltárfordítás két nagy mesteréről rajzol hű képet, egy másik cikkben pedig a magyar és holland kálvinisták érintkezését ismerteti. A lefolyt év több kiemelkedő ref. egyházi és világi férfának areképe teszi teljessé az évkönyvet, melyet melegen ajánlunk a ref. családok figyelmébe.

* **Az Orsz. Ref. Tanáregyesület Évkönyve.** az 1921—22. és 1922—23-ik tanévre. Szerkesztette: *Zsigmond Ferenc* főjegyző. Mezőtúr, 77 lap. — Tartalma: dr. Dóczy Imre elnök két mélyenjáró, erős vallásos és nemzeti érzéstől áthatott megnyitó beszéde, jegyzői jelentések az egyesület 2 évi működéséről, j.-könyvek a m.-túri és h.-m.-vásárhelyi közgyűlésről, s a következő 3 előadás: D. Nagy Sándor, 200 esztendő a h.-m.-vásárhelyi főgimnázium életéből; Zsigmond Ferenc debreceni tanár: Centennáriumi hódolat (Petőfi, Madách, Vas G.

és Kölcsey életének és költészetének, az iskola számára való remek összefoglalása); Klein Gyula, A német nyelv eredményesebb tanítása.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dóczy Imre** debreceni középiskolai felügyelő 25 éves jubileumára készül a tiszántúli ref. egyházkerület a Debrecenben, november 27-én tartandó közgyűlés keretében. Ez ünnepélyre meghívót kapott többek közt a sárospataki főiskola is, mint a Dóczy Imre nevelőiskolája. Bizonyára ott lesznek a főiskolának képviselői, hiszen Dóczy Imre is egyik dicsekedése ennek a főiskolának. De ott lesz minden pataki tanárnak, sőt minden magyar tanárnak gondolata, érzése, örvendező üdvözlése. Mert Dóczy Imre nemcsak a Tiszántúlnak, nemcsak a ref. tanügynek, hanem az egész magyar középiskolai oktatásnak legérdemesebb munkása, legjellegzetesebb képviselője, legméltóbb büszkesége. Mint tanár, tisztán a klasszikus iskola nemes hagyományainak legtudósabb reprezentánsa és leglelkesebb harcosa, aki egy időben, körösi tanárkorában, a nálunk elhanyagolt görög nyelvet és irodalmat messzi iskolák tanáraival is megszerettette, elsajátíttatta. Mint debreceni tanár és igazgató, végül immár 25 év óta középiskolai felügyelő, az iskola szeretetének, a lankadást nem ismerő kötelelességteljesítésnek, a nevelésügy terén semmit kicsinynek nem ismerő lelkiismeretességnek szinte fogalomyszerű képviselője volt. A patriarkális iskolaügy sok-sok gyöngeséget száműzve, a felügyelete alatt álló iskolákat színvonalon álló, modern és mégis nemes hagyományokon acélosodott iskolákká varázsoltta. Mint tudós, és népszerű tanügyi író, osztatlan elismerésben részesült. Mint az országos Ref. Tanáregyesület megteremtője és kivételes becsülésben és szeretetben álló elnöke, az ország egész területén becsülést, elismerést szerzett s klasszikus retorikára emlékeztető szónoklatai mély benyomást gyakoroltak a közönségre. Mi is mély tisztelettel és hódolattal köszöntjük egykori diákunkat, a magyar középiskola egyik legnagyobb dicsekedését s kérjük, élete és működésére ezután is Istennek gazdag áldását. (E)

— **Dr. Ravasz László** püspök a dunamelléki egyh. ker. nov. 17-iki közgyűlésén a felekezeti közti helyzetről hatalmas beszédet tartott. Miután örömet fejezte ki a kat. egyház 25 év óta történő ebredése s ezzel Krisztus királyságának a szívekben erősödése felett így folytatta: „De ezt a célt nem szolgálják, sőt hátráltatják az olyan megnyilatkozások, aminők a legutóbb is elhangzottak. Lehetetlen ki nem érezni valami olyan tendenciát, amely a protestantizmustól a lét jogosultságát kivanja elvitatni. Hangoztatni azt, hogy Magyarország megmentése katolikusok feladata és katolikus kérdés, hangoztatni azt, hogy ezt az országot csak az mentheti meg, ha katolikussá lesz; belekiáltani ebbe a szétépett országba, hogy türelem, felebaráti szeretet, nemzeti egység mind nagyon szép dolog, de egyszerű elvész parancsoló szüksége, mihelyt az a rettentő veszedelem fenyegeti a katolicizmust, hogy ahol a nemzet imádkozik, mellette még más pap is megszólal az Is-

tenhez: lehet katolikus, de már nem keresztyén szellem. Természetes, hogy a jelennek ilyen beállítása mellett a „superior stabat lupus“ viszonylatában, rögtön alakul a történelem is. Százados tanuságokat, melyek ennek a nemzetnek nagy erkölcsi erőivé váltak és lelkével összeforrottak, egyszerűen a fejük tetejére kell állítani. Eljön az az idő, amikor a Rákócziak lesznek a hazaárulók, s a Kolonicsok s I. Lipótok a nagy nemzeti hősök. Eljön az az idő, amikor destruktív lesz Petőfi, Arany, Berzsenyi, Kemény Zsigmond és Gyulai, de hogy ki foglalja el helyüket, azt nem tudom. Pedig, amit a magyar protestantizmus tett a magyar kulturáért, ennek a nemzetnek élete történetéből sem kikaparni, sem meghamisítani nem lehet. Átitatta az a nemzeti kultúra egész épületét, mint a freskó a nedves falat, s minél lejjebb bontják a vakolatot, annál élénkebbek és üdőbbek a színei. Az ilyen programszerű történelemmásként már csak egy lépés, hogy felelőtlen emberek gunyveveket találjanak ki és sértegetéshez folyamodjanak. A magyar protestantizmus és vele a magyar kálvinizmus komolyan és méltóságosan áll meg e fenyegető időkben. Aggódva látja egy nagy társadalmi ellenreformációnak jelenségeit, de ettől sem magát, hanem nemzetét félti. Am igazsága tudatában, nézvé azokra, akik előtte jártak és szenvedtek, a tanuknak ama nagy föllegére; nézvé a mi hitünk kezdőjére és elvégzőjére, a mi Urunkra, Jézus Krisztusra, akit Igéjében tökéletesen birunk és tisztán imádunk, hallgat és vár. Bármely sérelem vagy bántalom után is kész a testvéri egységre, mert komolyan veszi mestere parancsát: a hetvenhét eszmételt bocsánatról, de érzi azt is, hogy Isten örök kiválasztása, főlseges misszióval bízta meg. Ide állította ebbe az országba hitvallóul és hegyen épített városul. Eszköznek érzi magát a szuverén Urnak, a királyok királyának a kezében. Istent árulná el, ha megszűnnék hitéhez hű, igazságtalanságban bátor lenni s engedné bármely támadástól megfélemlíteni magát. Komolyabb és szentebb, hogysem meg lehetne csúfolni. Vértóbb, hogysem ki lehetne nevetni. Ugy sincs sok veszteni valója a világ szerint, tehát nem lehet megijeszteni. Éktelen csekély csipkebokor; nincsen lombja, virága, disze, csak lángja van, amelyben az Ur jelenik meg. Ardet, nec tamen consummitur!

— **Ády Lajos** tanker. főigazgató november 22—23-án látogatta meg a sárospataki főgimnáziumot; a munkáról, amely intézetünkben folyik, teljes elismeréssel nyilatkozott.

— **Gömörből.** A gömöri egyházmegye esperese: *Juhász* László nov. 15-iki kelettel, nyomtatott körlevelet küldött az e. m. gyülekezeteihez, melyben tudatja velük, hogy előterjesztésére a Püspök úr a sárospataki főiskola részére fizetendő kulturadó befizetésének végső határidejét 70.000 korona kedvezményesárral, nov. 30-ig meghosszabbította, felhívja a gyülekezeteket, hogy a rájuk eső adóbuzamennyiséget nov. 30-ig a törvényes következmények terhe alatt küldjék be. A kivetett adóbuzamennyiség 618—31 kg között változik. — A tiszáninneri ref. egyházkerület leánygimnáziumának növendékei f. hó 25-én *Putnokon*, ózdi hangverseny-útjokból jövet, kiszállnak

s délelőtt fél 12 órakor, a nagy költő szülőháza előtt, Tóth Ede emlékünnepelet, d. u. fél 3 órakor a templomban Lórántfy Zsuzsanna ünnepélt (kar- és szólóénekekkel, ünnepi beszéddel és szavallatokkal), este fél 8 órakor jótékonycéltű műsoros estélt (kar- és szóló énekekkel, szavallatokkal s az igazgató ünnepi beszédével) rendeznek.

— **A Zemplénnvármegyei Kazinczy-Kör Fejes István emlékünnepele.** December hó 1-én, azaz szombaton d. u. 5 órai kezdettel Sátoraljaújhelyben a vármegyeház nagytermében tartja a Zemplénnvármegyei Kazinczy-Kör a tiz évvel ezelőtt elhunyt költő püspök: Fejes István emlékének szentelt irodalmi ünnepélt, melynek kimagasló pontjai lesznek a sárospataki ref. főiskola énekkarának többszöri szereplése H. Bathó János vezetése alatt, Dr. Gulyás József főiskolai tanár Fejes szobor című alkalmi ódája, Novák Sándor főiskolai tanár ünnepi beszéde, Kocsis Sándor és Nagy Sándor hittanhallgató ifjak szavallatai a koszorú költő műveiből. Jegyek Kádár Gyula ur gyógytárában, valamint az estélt napján a vármegyeházán válthatók 2000 koronáért.

— **A M. Ref. Énekvezérek Egyesülete** okt. 31-én *H.-Böszörményben* magas színvonalú templomi hangversenyt rendezett, melyen egyh. kerületünkben Baltazár Dezső diósgyőri és Arany Géza poroslói kántor működött közre, előbbi Volkmar Sonátájának, majd Csajkovszky, Lányi és Arany darabjainak művészi interpretálásával, utóbbi Kádár: Magyar zsoltárját énekelte finoman kidolgozott előadásban.

— **Az elszakított egyházkerületből.** Az ungi egyh. megye tizévenkénti tisztujtása, aug. 7-én a következő eredményre vezetett: esperes Szücs István, gondnok dr. Patay György, papi tanácsbírák Maksa József, Szakal István, dr. Magda Sándor, Nyomárkai Sándor, világi tanácsbírák Hercegh Károly, Hegyi György, Kovács Dániel, dr. Kiss Bálint, Verebélyi József, papi főjegyző Pataky Pál, aljegyzők Isaák Imre, Kőmives Sándor, vil. főjegyző Galgóczy Gyula, aljegyzők Horvát Béla, Konecz Gyula, tanítóképviselek Karabélyos Gyula, Szanyó Sándor. — **A rimaszombati egyes.** protestáns főgimnáziumot a fentartótestület október 3—4-én átadta a cseh államnak, mint magyar nyelvű reálgimnáziumot, amely mellé azót nyelvű párhuzamos osztályokat állít. Az alapítványok és ösztöndíjak, épület, felszerelés és gyűjtemények a régi fentartótestület tulajdonában maradnak s ezekért évi 15000 szokol bért fizet az állam; lehetőleg ev. és ref. tanárok fognak alkalmaztatni.

Pályázat

Az alsözempléni egyházmegyébe kebelezett mádi lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. A javadalom főbb tételei: 17 köböl rozs, 4 köböl búza, 7 öl kemény tüzifa, 2 hordó must, 13 hold föld, melynek adóját az egyház fizeti. A kellően felszerelt pályázatok 1923 december 24-ig Kiss Ernő espereshez Sajóhidvég u. p. Berzék címre küldendők. A megválasztott lelkész 40.000 korona értékű beruházásokat lesz köteles megváltani.

Miskolc, 1923 nov. 22. *Dr. Révész Kálmán* püspök.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TIZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ: Egy hónapra 1000.— Kor.</p>	<p>Főszerkesztő: DR. RÉVÉSZ KÁLMÁN Felelős szerkesztő és kiadó: DR. RÁCZ LAJOS Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.</p>
--	--	---

TARTALOM. *Sütő Kálmán*: Egy reversális-szabályrendelet. — *yr*: Könyvismertetés. — Irodalom. — Vegyes közlemények. — Hivatalos rész. — Pályázat. — Szerkesztői üzenetek.

Egy reversális-szabályrendelet.

Amióta a magas nyomdai és papírárak miatt az e. megyei jegyzőkönyveket ki nem nyomtathatjuk, azóta az a szokás dívik, hogy az egyházmegyei határozatokat rövid, tömör pontozatokba foglalva e lap hasábjain tesszük közzé. — Az alsózempléni egyházmegye 1921 tavaszán egy igen fontos szabályrendeletet alkotott a reversálisok tárgyában, azonban az, talán terjedelme miatt, mindezeideig nem jelent meg e b. lapokban. Innen van aztán, hogy maguk az egyházmegyei lelkészei sem ismerik annak intézkedéseit. Pedig ez a szabályrendelet igen hatályos fegyvereket ad a lelkész kezébe a reversális-adások elleni sikeres küzdelemre. S csak egy pár esetben kell alkalmazni annak intézkedéseit, később azután majd nem lesz reá szükség. Szigorú és következetes alkalmazás esetén e szabályrendelet bizonyosan eléri célját, a reversálisok kárunkra való adásának megszüntetését, vagy legalább is jelentékeny csökkentését. Csak hogy persze ki is kell azt a gyülekezetben hirdetni, meg is magyarázni, előforduló esetben pedig bátran és félelem nélkül alkalmazni. De hát hogyan tehetjük ezt, ha a szabályrendeletet nem ismerjük? Sehogy. Épen e hiányon kívánok segíteni, amidőn arra kérem e b. lap szerkesztőségét, szíveskedjék e szabályrendeletet a lapban leközölni. Mert „ad acta“ téve, örökre az ismeretlenség homályában maradván, világos, hogy nem tölheti be hivatását.

A szabályrendelet így szól:

„Tekintettel arra, hogy vegyes házasságok kötése esetén a születendő gyermekeknek más vallásra való átengedése anyaszentegyházunkat létalapjában támadja meg s ily esetek elszaporodása vallásunk és anyaszentegyházunk lassú, de biztos pusztulását okozná: ref. hitünk és anyaszentegyházunk jól felfogott érdekében és jövőjének biztosítása szempontjából és a születendő gyermekek más vallásra való átengedésének megakadályozása céljából e. m. közgyűlés a következő határozatokat hozza:

1. Minden ref. egyháztagnál elvárja, hogy házasságkötése esetén csakis református, általában protestáns vallású egyénnel kössön házasságot.

2. Amennyiben mégis valamely ref. egyház-

tag más vallású egyénnel kívánna házasságra lépni, a házasság megkötése előtt a születendő gyermekek vallására nézve az illetékes hatóság-nál a ref. egyház javára kössön egyességet.

3. Amennyiben az összes születendő gyermekeknek a ref. egyház javára való biztosítását a legteljesebb igyekezet mellett sem tudná keresztül vinni a ref. fél, úgy más vallású jegyesével oly értelmű szóbeli megállapodást létesítsen, hogy a gyermekek nem szerint kövessék a szülei vallását, vagyis a fiúk az apa, a lányok az anya vallását kövessék.

4. Az egyházmegye a 3. pontban megjelölt megállapodást a ref. félre nézve az engedékenységgel legvégső határának tekinti, melynél többet egyetlen ref. egyháztagnak sem enged meg. — Minélfogva a ref. házasság feleknek szigorúan megtiltja azt, hogy összes születendő gyermekeiket a másik fél vallására engedjék át, mint a mi református vallásunkra és anyaszentegyházunkra vesztélyt hozó és kárhuzatos.

5. Amennyiben ezek ellenére is találkozónak oly ref. egyháztag, aki összes születendő gyermekeit a másik fél vallására engedi át, s így anyaszentegyházunk léteérdeke ellen cselekednék és az egyházmegye tilalmával szembehelyezkednék: az illetékes ref. anyaszentegyházunk megrontójának és ellenségének tekinti s az ilyenekkel szemben a következő határozatokat hozza:

a) Aki református létére összes születendő gyermekeit a másik fél vallására engedi át, azt többé reformátusnak, egyházunk tagjának nem tekintik s mint olyantól, aki magát a református nevezetre méltatlanná tette, semmi néven nevezendő egyházi adót el nem fogad, minélfogva úgy az egyházi adót fizetők lajstromába, mint a választói névjegyzékbe való felvételét megtiltja és az többé sem választói, sem választhatósági jogot nem gyakorolhat.

b) Az úrvacsorától egyszersmindenkorra eltiltja.

c) Keresztstülé gyanánt el nem fogadható.

d) Se lakodalmában, se keresztelési ünnepélyén református egyháztag tisztséget, vagy közreműködést nem vállalhat.

e) A lelkész az elbocsátót haladék nélkül adja ki részére.

f) A házasságából született gyermekeket ne keresztelje meg, hanem utalja a saját illetékes lelkésze elé.

g) A harang használatát, tőle és az általa alapított családtól megvonja.

h) Sírhelyet a református temetőben pénzért sem kaphat.

i) A lelkész az ilyenekről „Fekete könyv“-et nyisson, abba nevüket vezesse be és ekként adja át őket a jelen és utókor megvetésének és ítéletének.

j) Mindezen intézkedések joghatálya azonnal megszűnik az illetővel szemben, mihelyt egyháza ellen elkövetett bűnét házasságának egy vallásúvá tétele által, vagyis a más vallású félnek a ref. vallásra való áttérése útján jóváteszi, mely jóvátétel lehetőleg a gyermek 7-ik életévének betöltése előtt eszközözendő. A jóvátétel ténye a „Fekete könyv“ „Jegyzet“ rovatába beirandó s az illető neve a „Fekete könyv“ből kihúzandó.

Ezen szabályrendeletet az alsózempléni ref. egyházmegye 1921. évi Sárospatakon tartott tavaszi közgyűlése elfogadta és az egész egyházmegyére nézve kötelezővé tette. *Sütő Kálmán.*

KÖNYVISMERTETÉS.

Elég nekem az Isten kegyelme. 1. kötet. Ünnepi egyházi beszédek. Irta: *Dr. Baltazár Dezső.*

Nemcsak azért vettük nagy érdeklődéssel ezt az ujonnan megjelent könyvet, mert Baltazár Dezsőtől, a püspöktől jött, hanem azért is, mert szerzőjét kálvineumi propagandájából, harctéri útjából, sok-sok szereplésből úgy ismerjük, úgy ismeri az egész közvélemény, mint mesterét a szónak. Illesse hála és köszönet az illusztris szerzőt, hogy Istenadta igehirdetői készségének ajánlékával nemcsak élő szóban, hanem könyvben is meggazdagított bennünket.

E beszédekből mindenek előtt és mindenek felett az őseink, apáink bibliás, kálvinista hitét valló és megélő lélek lép imponáló, lenyűgöző erővel élénk. Bizonyoságtévő beszédek ezek. Innen van bátor, érces, éppen nem bizonytalan zengésük; de innen van némi keménységük, s erősen egyéni színezetük is. Egyik-másiknak, különösen hувéti beszédeinek, szinte hitvallászerű jellege van.

Ami közelebről illeti őket, kitűnik e beszédeknek szép magyarsága; tömör rövidsége; markáns, erőteljes kifejezőmódja, patinás szókincese, a gyakran használt szentírásbeli idézetek odaillő volta és gazdag változatossága. A keresztyéni mély hitéletnek, Krisztussal járó léleknek, Isten előtt hódoló szívnek kincseit, erőt, szépségeit, örömeit és jutalmaztatását a teljes meggyőződés és személyes átélés erejével tündökölteti fel; de éppen olyan avatott kézzel, szinte prófétás ihlettel mutat rá az Isten ellen lázadt, Krisztustól idegen, hitetlen és laza erkölcsű világ sajtó sebeire, kavargó örvényeire, rettenetes kudarcaira, szomorú, szálnalmas vergődésére. Különösen korábbi beszédeiben sok az élet és valóságglátás, az ezen alapuló biztos kezű rajz, a tanítani, vezetni, gyógyítani tudás. Utóbb mintha fölé emelkedett volna a mélységeknek, az alacsony szinteknek, ahol morajlik az élet, az egyszerű emberek, a kicsinyek, a legtöbbször élete; s már inkább csak a

magasságban, levegőben zúgó szellem és indulat-áramlatokra figyelne. Az újabb beszédek közül némelyik már az akadémiai értekezések színvonalán mozog s amidőn gyönyörködve élvezzük hatalmas meglátásait, mélyen járó fejtegetéseit, ihletszerű megállapításait, elmébe és szívbe markoló megnyilatkozásait: részvétellel gondolunk a debreceni talyigásra, aki akkor ment a templomba „szót érteni“, mikor a Püspök úr predikált.

Előadva a szerző kiváltságos organumán, hisszük, mind megragadó hatást tettek ezek a beszédek; de így, leírva, sok tekintetben nem mondhatók kivétel nélkül az egyházi beszéd-alkotás mintáinak. A textust sok helyen csak mottónak használja, de nem meríti ki; mondani valót nem rendezi el mindig egységesen egy téma körül. Pedig a ma uralkodó vallásos analfabétizmus nagyon megkívánná, hogy egyszerre csak egy nagy gondolatot, vagy igazságot találjunk fel a hallgatóságnak, de ezt aztán jól megemésszék. A legtöbbjük általánosságok és elvontságok tipizáló mezőin mozog, de nem látszik meg belőlük, hogy hol, kikhez szólnak, miféle emberekhez vannak intézve, milyen uralkodó bűnök, szokások, erkölcsi vagy szellemi áramlatok ellen küzdenek, mit szeretnének főképp beplántálni a lelkekbe? Elismerjük azonban, hogy az egységesen szerkesztett, biztosan és állászóan végigvezetett aktuális beszédre is mutat szinte klasszikus mintákat a kötet, ilyen pl. a „látók bűne“ e. reformációi beszéd.

Nem ajánlhatjuk őket elmondásra, mert anynyira egyéniek, hogy idegen ajkakra nem igen illenek. De igenis ajánljuk mindenkinek előbb felsorakoztatott nagy előnyeikért, főként a bennük lobogó hitért, józan bölcsességükért, gyönyörű nyelvezetükért, öröklött metszett magyarságukért olvasásra, tanulmányozásra. Ajánljuk a mai és későbbi nemzedéknek is bizonyosságul arra, hogy egyes hitvallók nálunk ma, hanyatlásunk e szomorú korában is vannak, csak hitvalló tömegek nevelésére, sarjaztatására kell célravezetőbb eszközöket, hathatósabb erőket kérnünk a mi mennyei Atyánktól.

A könyvet a „Meliusz“ könyvkereskedés könyvkiadó vállalata az értékes tartalomhoz méltó szép formában, finom papíron, gyönyörű nyomással állította ki. *yr.*

IRODALOM.

* **Protestáns Árvaházi Képes Naptár az 1924. székő évre.** 49. évfolyam. Szerkesztik: *Lampérth Géza és Koszorus István.* Nyomtatta Hornyánszky V. Budapest, Aradi-utca 14. sz. Megbízható, komoly tartalmú naptárunk ez éven is megjelent s természetesen nagyon megérdemli a terjesztést. Ára 4000 korona.

* **Agenda és Konfirmációi Káté.** Útmutatás a konfirmációi vallás- és fogadástételre készülők számára a magyar református keresztyén egyház tanítása szerint. Irta *Forgács Gyula* református lelképásztor. A szerző tulajdona. Tahitótfalu 1923. Nyomatott a Sylvester könyvnyomdában. Nagy örömmel adunk hírt e kis könyveske megjelenéséről. Bizonyára hatalmas segítség lesz azoknak, akik a konfirmáció gondját hordozzák. Nagyon

szükséges lesz elméleti szempontból és a gyakorlati használhatóság nézőszögéből a kis káté ismeretése. Am a szerző neve biztosíték arra, hogy nyereséges művel állunk szemben. Most felhívjuk a figyelmet rá és közöljük a megrendelési feltételeket. A 168 oldalas könyv ára 3240 K. Portóra 320 K osatolandó. Egyházaknak 10 példánynál portómentesen. 10—25 példánynál portómentesen és 10% engedménnyel. 25—50 példánynál portómentesen és 15% engedménnyel. 50—100 példánynál portómentesen és 20% engedménnyel. 100 példányon felül portómentesen és 25% engedménnyel. Megrendelhető a Magyar Traktátus Társaságnál. Tahitótfalu, Pest-m.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Dóczi Imre jubileuma.** Nov. 27-ikén ment végbe Debrecenben Dr. Dóczi Imre ünneplése középiskolai felügyelőségének huszonötödik évfordulója alkalmából. Az ünnepély, amely magasztos és magas színvonalú, époly bensőséges és szeretetteljes volt s lefolyásában és jelentőségében országos jellegű. Az ünnepelt ma feltétlenül egyik legnagyobb büszkesége a magyar tanügynek s érdemei előtt elismeréssel hajolhat meg minden illetékes és hivatalos tényező. A kollégiumi kántus éneke után Dr. Baltazar Dezső püspök, konventi elnök üdvözölte az egyetemes ref. egyház, az egyetemes ref. tanügyi bizottság, az egyházkerület, az egyház és kollégium nevében, azután gróf Klebelsberg Kunó közokt. miniszter üdvözölő levelét olvasta fel s a maga nevében is üdvözölte Wajdinger min. osztálytanácsos. A Tisza István-tudományegyetem hittudományi és bölcsészeti kara nevében Varga Zsigmond dr. és Mitrovics Gyula dr. üdvözölte, a magyar paedagógiai társaság nevében Imre Sándor dr. államtitkár, a humanisztikus gimnázium barátai egyesületének nevében Darkó Jenő dr., a Csokonai-Kör nevében Papp Károly, az országos középiskolai tanáregyesület nevében Ady Lajos tanker. főigazgató, az országos ref. tanáregyesület részéről Zsigmond Ferenc dr. beszélt. A tiszántúli testvérközépiskolák nevében Hogyor József rk. főgimn. igazgató köszöntötte, a tiszántúli ref. középfokú iskolák nevében pedig Veress István dr. A sárospataki ref. főiskola nevében Csontos József főgimn. igazgató üdvözölte, reámutatva arra, hogy ha az Alma mater nem is követelhet magának a kiváló érdemekből, mert azok egyéni szerzett érdemek, de mikép az édes anyának szabad gyönyörködnie a saját fia nagyra nőttében, úgy az Alma maternek is szabad örömet kifejeznie afelett, hogy egykori növendéke országos büszkeséggé nőtte ki magát. A kerületi ref. főgimnáziumok nevében S. Szabó József és a ref. leányközépiskola nevében Koncz Aurélné üdvözölte még az ünnepeltet, ez utóbbi szép virágcsokrot is nyújtva át igazán szép és hatásos beszéd kíséretében. Az üdvözölő beszédek után az ünnepelt köszönte meg a sok irányú és sok szép gondolatot tartalmazó üdvözölő beszédeket a maga szokott ékes és klasszikus beszédmodorával. Az ünnepély nagyon szép, emelkedett és bensőséges volt: de igazán értékes és hasznos akkor lesz,

ha a gondviselő Isten meghallgatva a sok jó kívánságot, a maga csudálatosan segítő kegyelmével az ünnepeltet teljes munkaerőben még sokáig megtartja és megsegíti!

— **Felolvasás.** Dr. Gulyás József spataki főgimn. tanár nov. 28-án tartotta a Néprajzi Társaság ülésén székfoglaló értekezését „Népi és folklorisztikus elemek Csokonai költészetében” címmel.

— **Javító érettségi vizsgálat.** A miskolci és sárospataki ref. főgimnáziumi tanulóokra nézve a pót- és javító érettségi vizsga dec. 10-én, az írásbeli vizsgálat dec. 6—8-án lesz Sárospatakon.

— **A kath. nagygyűlésen** a protestantizmussal szemben elhangzott vádak a debreceni Templom Egyesület nov. 2-án tartott ülésén alapos cáfolatban részesítette dr. Révész Imre lelkész, Azután határozati javaslatot terjesztett elő, melyszerint a hitvédelmi szakosztály „szomorú megdöbbenéssel értesül a kath. nagygyűlésen elhangzott vádakról, amelyekből azt látja, hogy a kath. magyarság egyes irányadó tényezői a maguk egyházának érdekeit fölébe helyezik a ker. szeretet és a felebaráti béke nemzetépítő szempontjainak. A szakosztály rendíthetetlenül hiszi, hogy a magyar protestantizmus létele Isten akarata és ügye, aki ezáltal alapozta meg nemzetünk igazi egységét. Így visszautasítja a vádak s reméli, hogy a kath. magyar testvérek zöme a rágalmakkal nem ért egyet.” A javaslatot a szakosztály egyhangú helyesléssel s nagy tetszéssel elfogadta.

— **Budapestről.** Kodály Zoltán zeneakad. tanár a Buda és Pest egyesítésének félszázados jubileuma alkalmából nov. 19-én este tartott Filharmoniumi hangversenyen Vág Mihály kecskeméti lelkész 1535-ben írott zsoltárszövegét (55 zsoltár: Mikoron Dávid nagy búsultában, Baráti miatt volna bánatban, Panaszkodván nagy haragjában, Ilyen könyörgést kezdte önmagában: Istenem uram! kérlek tégedet, Fordítsad reám szent szemeidet, Nagy szükségemben ne hagyj engemet, Mert megemészti nagy bánat szívemet stb.) zenésítette meg. Műve, mint a *Szózat* bírálója írja, a modern értelemben vett magyar zene legtekélyesebb alkotásainak egyike. Magyar szerző tollát az őserjú Istenfélés és imádat szent érzése ilyen monumentális megnyilatkozásra még sohasem ihlette. Világért sem a kolostorok aszketikus levegőjében megtisztult és az önsanyargatás bűnbánatos hevületeiben erőt kapott vallásos érzés átszellemült túlvilági hangja ez. A Hadúrnak áldozó magyarság ősi, pogány ereje jajgat benne, fájdalom-szivettépően. Meszszire hallik a prédikátor szava s a magyarság, mint egy kifeszített húr, viszhangozza sirámain, ismétli intelmeit és látnoki jóslatait. Kórus és zenekar tökéletes egységet alkotnak. Mindkettő együtt: a zsoltár lelke, érzelmi tartalma, telítve az istenség gondolatának szent extázisával, tisztult magasztos áhitatával.” — *Csernoch János* esztergomi érsek az új belvárosi r. kath. pap beiktatási ünnepélyén e szavakkal fordult a jelenlevő ünneplő közönséghez: „Keresztények, egy táborba!” Vajha megfogadnák szavait a r. kath. köz- és főpapok, hogy vállvetett erővel küzdhetnek a hitetlenség ellen, akkor valamivel több sikert mutathatnánk fel!

— **Harangavatások.** A *mezőnagy Mihályi* gyülekezet nov. 18-án avatta fel önkéntes adakozásból öntetett 45 q súlyú új harangját. Az ünnepélyes istentisztelet reggel 9 órakor a templomudvaron kezdődött, ahol a gyülekezet, — élükön Farkas István esperes, Kenyeressy Károly geleji lelkész, Bottlik József nemzetgy. képviselő, Zombory Zoltán főszolgabíró, Kiszely István, Farkas Olivér, Kun András földbirtokosokkal — előbb a XXXIII. zsoltárt énekelte, majd az énekkar s iskolásgyermek szereplése után Kenyeressy Károly mondotta el bensőséges avató imádságát. Több énekszám alatt az új harang helyére szereltetett s megzendülve, templomba hívta a gyülekezetet, hol Farkas István esperes ragadta magával a hallgató közönséget, maradandó hatást gyakorolva szíveikre. Végül Szabó József helybeli lelkész ismertette a harang történetét. — A *szemerei* egyház szintén nov. 18-án avatta fel, a hívek önkéntes adományából új harangját a messze vidékről összegyűlt közönség meleg ünneplése közben. A felavatást a templomban Koródy Lajos f. kéresi lelkész szép beszéddel és imával végezte. Az alkalmi egyh. beszédet Szilva István f.-fügödi lelkész tartotta; utána Erőss Lajos helybeli lelkész olvasta fel az adakozók névsorát. Az úrvacsora-osztást Görgey János zsujtai és Láng István novaji lelkész végezte.

— **Jezsuita nyájaskodások.** A Bangha páter szerkesztésében megjelenő „Magyar Kulturá”-ban írták, az Urnak 1923-ik évében, a magyar történelemnek abban az időszakában, amikor az ország teste ezer sebből vérzett s a lelkének egyetlen közös imádsága volt: a régi, az ezeréves Magyarország ujjaszületése; a kath. és prot. kereszténységnek a magyarok Istene egyetlen szent kötelességet adott: hazájuk iránt érzett szeretetben összefogni s vállvetett munkával újból magunkhoz ölelni Erdély, Felvidék, Bácska — Bánát és Nyugat rab magyarjait. ... „Majd nyáj nélküli protestáns lelkészeknek adatják azt a földet, amelyen mi nem akartunk megszorodott nyájunk számára katolikus pásztorokat eltartani. Valóságos egyházi színekurákat fognak létesíteni a mi birtokainkból. Volna azonban a protestánsokhoz is egy szavunk. A protestantizmus a múltban is mindig az ország gyenge, megtépett állapotából húzott hasznot: a török hódoltságban terjesztette tanait, akkor foglalt el sok katolikus templomot és egyházi földet Erdélyben, a Tiszántúl és az északkeleti részeken. Az ország helyreállításáért akkor sem tett sokat, sőt félt az integritás megvalósulásától. Most ismét a mi bőrünk egy részére áhítozik, az ország szétdaraboltságát akarja kihasználni céljaira. Vigyázzon, mert a legélesebb harcot provokálja. A parlamentarizmus korszakában nem tanácsos visszaélni a többség türelmével, a jólelkű békés tömegek bizalmával. Ha nagyon sokat szurkálják az oroszánt, még föl talál ébredni. A magyar protestantizmusnak pedig célszerűbb, ha tovább is aludni hagyja.” (1923. májusi szám, 298. oldal.) „A valódi magyar kultúra felé tett hatalmas lépést az Új Nemzedék, amikor 5 milliós pályázatot hirdetett a magyar írni-olvasni nem tudás hidrájának legyőzésére... Jel-

lemző, hogy ez a pályázat, bár egyetemes nemzeti jellegű, katolikus oldalról indult ki. A katolikus magyarság állít a nemzeti művelődésnek új bástyát. Nincs is ebben semmi különös: azért is nem veszi külön észre senki. A zsidó kultúra csatornavezetékekben, plüssdiványokban, bank-székekben és operett színházakban csúcsosodik ki; a protestáns kultúra egykében, öngyilkosságban, emellett nagyhangú frázisokban, önadminisztrálásban s a magyarság élére törtetésben merül ki.” (1923. augusztusi szám, belső boríték oldal.)

HIVATALOS RÉSZ.

1392—1923.

Körlevél.

I.

Tudatom az összes érdekelt lelkésztársakkal, hogy a folyó 1923. év II. felétől kezdve a kongrua és a korpótlék folyósítása szünetelni fog, amennyiben a vallás- és közokt. miniszterium a pénzügyminiszteriummal egyetértőleg a lelkészi fizetéseket valorizálni szándékozik.

II.

Az 1923. évi adósegélynyugtákat szétküldtem. A lelkésztársakat figyelmeztetem, hogy a nyugtán szükséges beírásokat *teljesen* végezzék el, mert a püspöki hivatal nem arra való, hogy a lelkészek helyett a beírásokat elvégezze. Tessék a nyugta szövegét figyelmesen átolvasni s a kitöltendő helyeket kitölteni! A hivatalos portómegtérítés az adósegélyekkel együtt lesz kifizetve vagy elküldve. Amely egyháznak adósegélye nincs, annak alkalmilag fogom a portómegtérítést kifizetni. Az adósegélynyugtákat kérem *sürgősen* beküldeni, hogy az elszámolás ez év végére megtörténhessék.

III.

Figyelmeztetem a lelkésztársakat, hogy f. é. december 1-től kezdve az *anyakönyvi kivonatokra* 2000 (kettőezer) koronás bélyeg teendő; a családi értesítőre annyszor 2000 koronás bélyeg, ahány adat van az értesítőben.

Miskolc, 1923. nov. 25. Dr. Révész Kálmán
püspök.

Pályázat.

Damaki ref. organista-kantor-tanítóságra pályázat hirdettetik. Jpvadalma: 8 m. hold föld, 12 m. fa, hívektől termény, fele előre, fele utólagosan szeptemberben fizetve. Törvényszerű államségély. Kötelessége osztatlan és ismétlő iskola vezetése és kórus vezetése. Akadályoztatás esetén lelkész helyettesítés. Pályázati határidő dec. 15. Választás dec. 17.

Pályázatok ref. lelkészi hivatalhoz küldendők.

Baczó Balázs
ref. lelkész.

Szerkesztői üzenetek.

C. J. Zemléna.— Az egész évi előfizetési díjjal hátrálékban vannak. — B. B. 5000 K hirdetési díj küldendő.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TIZÁNINNENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ: Egy hónapra ——— 1000— Kor.	Főszerkesztő: Dr. RÉVÉSZ KÁLMÁN	Felelős szerkesztő és kiadó/ DR. RÁCZ LAJOS	HIRDETÉSEK DIJA: Megegyezés szerint.
	Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN		

TARTALOM. *Kiss Ernő*: Esperesi székfoglaló beszéd. (Folyt. köv.) — *Lengyel István*: Kivonat a tizáninneni ref. egyházkerület 1923. évi október hó 3-án Miskolcon tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből. — *Nyitray Károly*: Népközlönykérdések. (Folyt. köv.) — Vegyes közlemények. — Pályázati hirdetések.

Esperesi székfoglaló beszéd.

Tartotta: *Kiss Ernő* esperes Sárospatakon 1923. december 11-én.

Róm. III. 31. „A törvényt hiábavalóvá tesszük-e a hit által? Távol legyen! Sőt inkább a törvényt megerősítjük.”

Kedves Testvéreim! Az általános szokás szerint nekem most úgynevezett programbeszédet kellene tartanom. És bizonyára nem tévedek, ha azt gondolom, hogy ti is azt várjátok tőlem, hogy kifejezzem azokat az irányelveket, melyek az egyházkormányzás, az egyházi hivatalnokok feletti felügyelet terén vezérelni fognak, hogy elsoroljam, mit, miként akarok cselekedni, mint esperes?

A program azonban veszedelmes dolog. Ha keveset adunk belőle, megállapítják az emberek, hogy silány kis programunk van és szétfoszlik az illuziójuk. Ha pedig széles perspektívát nyitunk és sokat ígérünk, úgy járunk, mint a kosztópénzzel, alig bírjuk a kamatját fizetni. Egyszóval, a programmon is beteljesül a magyar közmondás igazsága: Aki sokat markol, keveset fog.

Azt tartom, hogy aki valami megbízatást nyer, vegyen magának legalább annyi fáradságot, hogy nézzen utána, mi lesz az ő dolga. Ezt cselekedtem én, amikor egyházi törvényeinkből elolvastam, hogy mi az esperesi hatásköre? És akkor megkaptam az esperesi programot. Nálam hivatottabb egyének, zsinati atyák adták kezembe a kötött mars-rutát... Engem tehát egyrészt a fiatal korommal járó köteles szerénység, másrészt annak az eskünek a szentsége, mellyel a törvény megtartására az imént köteleztem magamat, óvatosságra int és visszatart attól, hogy ezen túlmenő ígéreteket tegyek. Inkább feláldozom a pillanatnyi hatást, mint kockára tegyem hivatásom komolyságát. Hanem úgy érzem, hogy egyébbel tartozom. Mostanában gyakran előfordul, hogy a feltűnő megjelenésű, a gyanús viselkedésű embert igazoltatják. Én tehát igazolni akarom magamat.

K. T.! Bizonyára ismeritek a fehér lilium természetrajzát. Mikor a kert virági már illatozva nyílnak, ez egyszer csak hirtelen szárba szökken és a hegyén zöld bimbókat ereszt. Ezek a zöld bimbók az emberi szemek elől elrejtve az éjszakanak sötétségében pattannak szét és reggelre előttünk van tündöklő fehérségével a lilium s a

többi virágok illatát felsziva, betölti a levegőt a maga csodás illatával.

A háború, a forradalmak, a lelki megpróbáltatások sötét éjszakájában egy fiatal papi generáció nőtt fel hirtelen. Nem a nappalnak biztonságában, hanem az éjszaka félelmei között fejlődve ki. Akkor, amikor csúfolva kiáltozták körülünk a nevünket, amikor gúnyolódva hívták előttünk az Istenünket, amikor a barátaink is elkerültek, mert félték szóba állni a megtagadott Isten lenézett szolgájával, amikor titokban a templomba surrantunk és ott kerestük az Istent és hívtuk és követeltük, hogy mutassa meg magát és tárja fel előttünk, hogy végítéletnek, vagy csak megpróbáltatásnak napjai-e ezek? Amikor lázban égő homlokunkat a templom hideg kővéhez szoritva zokogtuk el Jézusunk előtt, hogy csüggedés szállt meg bennünket, adjon erőt. És akkor, mint mikor a vak sötétségre egy parányi világosságot vet a kelyhét szétnyitott fehér lilium, tusakodó lelkünk mélyén egy szelid, halk szó nyitotta fel előttünk a jövő világosságát: „Ha egy mustármagnyi hitetek volna!...” A lélek tusakodásának sötét éjszakájában kivirult hit, mintha valami titkos hatalommal volna összeköttesben, káprázatos fényt vont a hirtelen nőtt papi gárda körül és valami elbűvölő illatot adott az életének, amely megrészegetett, fanatizált, beszélni és tenni indított. Nem csoda, ha az embereknek feltűnt és gyanús volt. Én láttam már embereket, papokat és világiakat egyaránt belevörösödni a méregbe, vagy belesápadni a félelembe, hogy „mi lesz, ha ezek szóhoz jutnak, ha az egyházi életben pozíciókat foglalnak el? Mi lesz a mi illatunkkal, a mi nyugalomunkkal, a mi kényelmünkkel, mi lesz a mi törvényünkkel?”

K. T. Hiszem és vallom, hogy a magyar református egyház még nem érte virágkorát, hiszem és vallom, hogy a magyar kálvinizmus csodás világa még csak ezután fog kibontakozni, mikor nem járunk külföldre vallást tanulni, mert belátjuk, hogy van magyar hit, van magyar reménység, van a magyar szív mélyén szeretet, hogy áhitatot lehell a puszták szellője, hogy az örökkévaló Istenhez emel a magyar föld kenyere. De hiszem és vallom azt is, hogy Isten és a történelem előtt felelősek vagyunk azért, hogy a lelkek szilárdabb hittel való megtöltésének alkalmát most, mikor az

arravalóság meg van bennük, megragadtuk-e s a kálvinizmus erejét felhasználtuk-e arra, hogy lendítést adjunk vele az evangélium után sóvárgó lelkek szárnyalásának?

Minden kornak meg vannak a maga kiütőköz problémái, amelyeket a lelke mélyén mindenkinek meg kell oldani. Korunknak e kiütőköz problémái egyházi vonatkozásban is elének merednek s az dönti el a minémiségünket, hogy milyen álláspontra helyezkedünk velük szemben. Elérkeztem hát oda, hogy egyházi életünk ilyen korszerű problémái közül legalább egynebányra rámutassak, álláspontunkat velük szemben leszögezzem és alkalmat adjak annak a megítélésére, hogy amikor a legsúlyosabb problémán is átsegít a hit, hiabavalóvá tesszük-e e hittel a törvényt, kell-e féltetni tőlünk a törvény tekintélyét?

Én sohasem csináltam titkot abból a felfogásomból, hogy egyházi berendezkedésünk fundamentuma a *gyülekezet*, úgy amint megjelenik előtünk, templomával, iskolájával, papjával, tanítójával, presbiterivel és híveivel és azt tartom, hogy ennek megerősítése nélkül az egyházi élet agyaglábu szobor. Engem tehát azok a problémák érdekelnek, amelyek a legközelebbi érintkezésben vannak a gyülekezetekkel.

(Folyt. köv.)

Kivonat a tiszáninneri ref. egyházkerület 1923. évi október hó 3-án Miskolcon tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

1. Tavaszi közgyűlésünk az alsóborsodi egyház-megye amaz indítványát, hogy a stóla az egész egyházkerületben egységesen rendeztessék és pedig akként, hogy a díjlevélbeli 1 korona helyett 2 kg. búza, vagy annak napi folyó ára számittassék, megküldte véleményezés végett az egyház-megyéknek. E felhívásra *Abauj* jelenti, hogy az alsóborsodi indítványt elfogadja azzal, hogy az énekvezérek a lelkészi stóla felét kapják. *Alsózemplén* a díjlevélben foglalt stólát ezüst értékben kívánja számítani. *Felsőborsod* esatlakozik az alsóborsodi indítványhoz, megtoldván azt azzal, hogy az egyházi kiadványok díjazásánál az ezüst korona forgalmi értéke legyen az irányadó: énekvezérek felényi stólát kapjanak, mint a lelkészek, ének-karral való temetésnél azonban külön 1 kg. búza árával honoráltassanak. *Gömör-Torna* az alsóborsodi javaslatot a díjlevél stólán kívüli készpénz-járandóságaira (pl. földmunkaváltság, mustváltság stb.) magáévá teszi, a stólára nézve azonban az 1 korona aequivalensét, a 2 kg. búzát a szegényebb hívekre való tekintettel sokalja s csupán 1 kg-ot hoz javaslatba.

Közgyűlésünk többek hozzászólása után szó-többséggel az alsózempléni egyház-megye javaslatát emeli határozati erőre, kimondván, hogy a stóla a díjlevélben foglalt ezüst korona mai valutáris értéke szerint számítandó mindenütt; a kántori stóla a lelkészek fele, az anyakönyvi kiadványok díja egy (1) ezüst korona mindenkor értéké. A díjlevelek egyéb készpénzjárandóságainak a stóla-kékoz hasonló rendezésébe közgyűlésünk nem mehet bele, mivel e kérdés eldöntése első-sorban a gyülekezetek autonóm jogkörébe, — vitássá tétel esetén pedig az egyházi közigazgatási

biróságok hatáskörébe tartozik. Amikor közgyűlésünk a stóla illetén rendezésével az egyházi belhivatalnokoknak vél szolgálatot tenni, egyúttal felhívja őket a kérdés körüli legtapintatosabb eljárásra, a szegényebb helyeken szükségelt funkciók ingyenes végzésére, általán minden körülmény okos mérlegelésére, hogy a gyülekezeti békesség semmiképen meg ne zavartassék.

2. Folyó évi tavaszi egyházkerületi gyűlésünk a püspöki jelentés kapcsán felhívta az egyház-megyéket a tekintetben való nyilatkozattételre, hogy a vasárnap és ünnepnap áhítatát és szent-ségét sok esetben sértő szombatnapi lakodalmak továbbra is megtarthatók-e, vagy pedig eltiltandók. Az egyház-megyék véleményes jelentése e tárgyban a következő: *Abauj* — bár elismeri a szombatnapi lakodalmak esetleges ünneprontó hatását, még sem tartja lehetőnek e napon sem az esküvő pároktól az áldás megtagadását, mert ez az áldás igénybevételenek mellőzését vonhatná maga után sok esetben.

Alsóborsod szerint — bár a szombatnapi lakodalom esetleges ünneprontása miatt nem óhaj-tandó, mégis meghagyandó, mert eltiltása az egyháztól való elhidegülést, az egyházi áldás mellő-zését, a híveknek más felekezetbe vágyódását és átlépését, reversális-adást vonna maga után.

Gömör-Torna a szombatnapi esküvők megtűrését véleményezi a keresztyén ember szabadsága s a kálvinizmus hagyományos felvilágosodottsága alapján s ama tapasztalati tényből kifolyólag, hogy a vasárnapi ünneprontás nem föltétlen velejárója a szombatnapi lakodalomnak, de a szombatnapi esküvő szociális szükségyszerűség, pl. az ipari osztály szegényebb rétegeinél. *Felsőborsod* szerint a szombatnapi esküvők a falvakban megszüntetendők, városokban pedig a lehetőségig korlátozandók. *Alsózemplén* a kérdés helyes megoldását egy egyházfegyelmi törvénycikk megalkotásától várja, átmeneti intézkedésül pedig javasolja, hogy a lelkészek szombaton csak püspöki engedély alapján eskethessenek.

Közgyűlésünk az egyház-megyék többségének véleményét magáévá tevén, a mai állapot fenntartása mellett foglal állást annyival is inkább, mivel a felvetett kérdés nemcsak református egyházi, hanem felekezetközi úgy is s annak egyházunk részéről való egyoldalú megoldása felekezetközi helyzetünk esetleges gyöngülését eredményezhetné. Az itt-ott észlelhető kilengések nem általános elfajulásról tanuskodnak, hanem csak szórványos jelenségek s így általános intézkedést sem igényelhetnek. Különben a szombatnapi esküvő csak egyes vidékeken s bizonyos szegényebb-sorsú társadalmi osztályok között divik és nem új keletű szokásként, hanem hosszú idők hagyományai alapján. A hagyományok által fenntartott jogától pedig nem megfosztani kell a keresztyén szabadságra nevelt embert, hanem meg kell tanítani e jogával keresztyéni módra élni s bensővé s a krisztusi lélek által áthatottá kell tenni minden időben való vigadozását, hogy a lélek fegyelmező ereje legyőzzön minden szélsőségre való hajlandóságot.

3. Az alsózempléni egyház-megye javasolja, hogy a Vagyonkezelési Szabályzat V. szakasz 4. pontja

akként módosíttassék, hogy lelkészi földbirtokon változás alkalmával a föld jókarban tarthatása szempontjából ne csak a trágyakészlet, hanem a szalma is megváltassék a távozó javadalmastól az utód által.

Közyülésünk a javasolt módosítást indokoltan tartja s elfogadja.

4. A Gömör-Tornai egyházmegye egyházunk autonómiájának sérelmeként panaszolja, hogy a vallás- és közoktatásügyi kormányzat tanítóink egy részétől az eddig fizetett államsegélyt megvonta s ennek folyamányaként mintegy 15 ref. iskola szűnt meg. E sérelmezett intézkedés orvoslása érdekében az egyetemes konvent hathatós közbelépését kéri egyházkerületünk útján a kultusz-kormánytól.

Közyülésünk sajnálattal értesül arról, hogy a vallás- és közoktatásügyi kormányzat az 1922. évi VI. t.-c. és e törvényeikkhez kiadott 122.000/922. számú végrehajtási utasítás rendelkezései alapján, mint amelyek egyházi autonómiánk szempontjából súlyos sérelmeket foglalnak magukban, — több tanítónk eddig élvezett államsegélyét beszüntette, ami eddig államsegéllyel fenntartott ref. iskoláink bizonyos hányadának megszűnésére vezetett. Iskoláink nemcsak a ref. egyházi, hanem a magyar nemzeti nevelés, felvilágosodottság erős bástyái is voltak minden időben s azok egy részének megszüntetése nemcsak egyházi, de magyar nemzeti szempontból is súlyos és pótolhatatlan veszteség. Mivel azonban egyetemes konventünk 88—1923. számú határozatának tanúsága szerint a fent idézett törvénynek egyházi autonómiánkba ütköző sérelmezeit rendelkezései tárgyában a vallás- és közoktatásügyi kormányzatnál eljár, ahonnan, ha nem is teljesen kielégítő, de legalább részben megnyugtató választ nyert, — közyülésünk ezúttal újabb intézkedés szükségét nem látja, jövőre pedig mihez tartás végett felhívja egyházközségeinket, hogy amennyiben a tanítói államsegélyek megvonása, iskoláink megszüntetése tekintetében méltánytalanságot, egyházi autonómiánk sérelmét tapasztalnak, panaszukat konkrétizálva a fokozatos egyházi hatóságok útján terjesszék fel orvoslásra az egyetemes konventhez.

Lengyel István

egyházkerületi aljegyző.

Népiskolai kérdések.

a) *Tankönyvek.* Amidőn Luther M. a nagy reformátor a népiskolákat az egyház veteményes kertjeinek nevezte, bizonyára nem ok nélkül tette. Az ő mindenek átfogni tudó elméjével a népiskolák jelentőségét nagyra becsülte, azoknak az egyházi és társadalmi életre való hatását a maga korában is tapasztalta.

Ha a mai idők szemüvegén nézzük a népiskolák szerepét, arra a meggyőződésre jutunk, hogy a vallásos élet, a társadalmi rend és az anyagi jólét csak ott van meg, hol értelmes, józanul gondolkodni tudó egyháztagok és polgárok találhatók. Az értelemfejlesztésnek egyedüli és hivatott helye a népiskola, mert a nemzet zöme csak a népiskolát végzi el.

Ref. népiskoláink úgy a rég-, mint a közel-

multban hivatását betöltötték, mert úgy az ismeretnyújtásban, mint a nemes érzelmek felkeltésében az első helyeken voltak. Ha elfogulatlanul akarunk ítéletet mondani a mai népiskolákról, bizony a multtal szemben hanyatlást látunk. Panasz hangzik fel itt-ott, hogy nem is annyira a tudás, az ismeret hiányában mutatkozik a hanyatlás, hanem nincs meg s nem található fel a népiskolákban a régi krisztusi, tiszta vallásos érzelem, pedig a rideg ismeret, tudás érzelem nélkül csak zengő ére és pengő cimbalom.

Midőn a népiskolai kérdésekről kívánok röviden megemlékezni, mindenekelőtt szükségét látom az egyházkerület által kiadott, illetve a Sárospataki Irodalmi Kör népiskolai tankönyv-kiadványairól megemlékezni.

Amidőn tankönyveinkre vonatkozó észrevételeimet nyilvánosságra hozom, sietek kijelenteni, hogy azok nem csupán az én egyéni véleményeim, hanem több, nálam arra illetékesebb kartársam kifejeződött meggyőződései s egyúttal az Irodalmi Körnek szolgálatot vélünk tenni, hogy a hiányokra a figyelmét felhívjuk s így munkáját megkönnyítjük. A Sárospataki Irod. Kör kiadványai a multban az ország első tankönyvei voltak. Ezt büszke örömmel állapíthatjuk meg. Ma sajnos, ez nem úgy van. Azonban vegyük a tankönyveket egyenként.

Nyitrai Károly.

(Folyt. köv.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Bartha József vissi lelkész 1923 dec. 2-án este meghalt. A hatalmas erejű férfit hosszan, mintegy másfél évig birkózott a halállal, amely végül leterítette. De csak a testet győzte le a nagy ellenség. A Bartha József szelleme beleépült nem annyira kis gyülekezetébe, mint inkább az alsözempléni egyházmegyén végzett munkájába. A b. e. Bálint Dezső utódként került az esperesi székbe. A háború dúlása és a forradalmak pusztításai után. S kedvvel, töretlen optimizmussal, nagy bátorsággal, ritka gyakorlatiassággal vette kezébe az ügyeket. Nem járt a fellegekben. Reális szemű és leiggadt gondolkodású volt, de izmos vállaival az anyagi vonatkozású ügyekben is felfelé akarta vinni a gyülekezeteket. Teherbíró lélek volt. Egészséges és kedves. Mosolyogva vitte keresztjét s tréfálózva a mások gyötrő gondjai vállalásával is sulyosította azt, hadd legyen még nehezebb és lelkében egyre mélyülve haladt az örökkévalóság felé, amely végre magába ölelte. Egyházmegyéje az általános tisztújításkor levette a nagybeteg vállairól az egyházmegye kormányzásának terhét s ő elvégezve utolsó ügydarabját, átadta megválasztott utódjának az esperesi hivatalt s néhány nap múlva meghalt. Esperesi munkakörét gyönyörűségeként tartotta, fáradságot nem ismert kötelességei teljesítésében, az összerokadásig dolgozott. Emléke legyen áldott! Itt hagyott szeretteit: özvegyét és gyermekeit vigasztalja a mi kegyelmes Istenünk. Temetése nagy részvét mellett dec. 4-én folyt le. Janka Károly cigándi lelkész buzgó imádsága után Kiss Ernő sajóhid-

végi lelkész, a megboldogútnak az esperességben utóda tartotta a megkapó vonatkozásokban gazdag gyászbeszédet s a sárospataki főiskolai énekkar énekel gyönyörű halotti énekeket.

— **Gyászhir.** *Kókai Kun Bertalan* nyug. máv. főfelügyelő, kir. tanácsos, néhai Kun Bertalan püspök fia, a miskolci ref. egyház lelkes főgondnoka, áldásos és a közért önzetlenül működő életének 66. évében, dec. elsején csöndesen elszenderült. Temetése dec. 3-án a Kossuth-utcai templomból az egyház híveinek és a város egész lakosságának nagy részvéte mellett ment végbe. A mélyen sújtott család gyászában igaz szívvel osztozunk!

— **Az egyházkerületi intéző-bizottság** f. évi nov. hó 27-én tartott ülésében elfogadta az állami segély felhasználására és felosztására vonatkozó elnöki javaslatot. Az egyházmegyék között 15 millió K-osztatott szét, ebből Alsó-borsod és Alsó-zemplén egyenként 3,750.000 K-át, Abaúj és Felső-borsod egyenként 3,000.000 K-át, Gömör-Torna 1,500.000 K-át kapnak. Az egyházmegyék a segélyösszegeket belkörüleg szükségleteikhez képest használják fel; figyelmük csupán arra hivatik fel, hogy a segélyek szétosztásánál a lelkész-özvegyekre különös tekintettel legyenek. Felhívának e helyről az egyházmegyék esperesei, hogy az egyházmegyéjük területén lakó lelkész-özvegyekről, a menekült lelkész-özvegyek felvételével, de elkülönítésével, pontos kimutatást terjesszenek fel a püspöki hivatalba. Magasabb egyházi körlektől felhívának az egyház világi képviselői, hogy a megnehezedett életkörülmények között kiküldetéseik alkalmával vegyék fel jogos illetményeiket, hogy az egyházi közélettől való kényszerű távolmaradásukból az egyházra kár ne háradjon. Kinek-kinek a helyzete dönti el aztán, hogy az illetményekkel hogy disponál. Az elnökségnek rendelkezésére álló, discrecionalis természetű schweici segély felosztásáról szóló elnöki jelentés helyesléssel és köszönettel tudomásul vétetett. 1—1 millió koronát kapnak a sárospataki theologusok palástra, a miskolci főgimnázium, a miskolci leánygimnázium, a miskolci filléregyleti árvaház és az öt egyházmegye özvegyei együttvéve (egyházmegyénként á 200.000 K.) Az adóügyi segélyek úgy osztatnak el, amint azt az egyházkerületi gyűlés a múlt évben már jóváhagyta. A sárospataki jogtanárok nyugdíjaztatása körüli ténykedések tudomásul vétele mellett, igazgató-tanács a további barátságos és békés intézkedések megtételére felhívott. (Azóta dr. Szabó S. és dr. Gerőcz K. nyugdíjazása a közoktatási minisztertől le is érkezett). A tanítóképző-intézet átvételi lehetőségét intéző bizottság időbelileg (1926-ról az 1923—24. tanév végére) közelebb hozni kívánva, a lelkészi gondnokot az illetékes tényezőkkel való ily értelmű előkészítő tárgyalásra felhatalmazta, természetesen a főiskola azon időre szóló teljesítő képességének határain belül. *Janka Károly* egyházker. papi főjegyző.

— **A miskolci nemzeti színház** dec. 11-én fényes ünnepség keretében ülte meg fennállásának százéves jubileumát. D. e. 11 órakor a város díszközgyűlésén dr. Hodobay S. polgármester ismertette az állandó színház alapítását megelőző és

követő nehéz küzdelmeket, amelyekre évtizedeken át Dériné tüneményes művészete veti fény sugarait; d. u. 5 órakor a vármegye székházában tartott emlékünnepevényen gr. Klebelsberg Kuno vallás-és közoktatásügyi miniszter tartott nagyszabású beszédet a nemzeti erő diadalmas előretörése és a drámaköltészet ragyogó kivirulása közt fennálló vonatkozásokról. A vidéki intézetek és irodalmi társulatok közül elsőben a sárospataki főiskola képviselője: *dr. Rácz Lajos* prorektor üdvözölte a jubiláló intézetet, aki a következő beszédet mondotta: „Mélyen tisztelt ünneplő közönség! Hölgyeim és Uraim! A sárospataki főiskola szeretet-telejes köszöntését, szívbéli jókívánatait hozom és vagyok szerencsés e százszentéves jubileumi ünnep alkalmából Miskolc thj. város és Borsodvármegye nagyérdemű közönsége előtt tolmácsolni. Testvérek közt úgy illik és tartozó kötelesség, hogy egymás örömeiben és fájdalmában résztvegyenek, — s mi, az idősebb testvér, a sárospataki főiskola, amely immár 393 év óta áll ugyanazon nemes célok, szent eszmék szolgálatában. mint a miskolci nemzeti színház, aminők: a nemzeti műveltség, Isten és a Haza oltárának imádata, az erkölcsök nemesítése, az izlés finomítása, a szabadság, szeretet és igazság kultusza, — szívbéli örömmel siettünk ide, hogy e szent eszmények szolgálatában eltöltött százéves hű és odaadó munkásságért a testvér-intézetnek, a nagyérdemű városi és vármegyei közönségnek elismerésünk és hódolatunk koszorúját átnyújtsuk. De az általános célok és eszmények ezen közösségén kívül még 2 közelebbi szálra is rámutathatok, amely főiskolánkat ezzel az ünnepélyel összekapcsolja. Az egyik színházi vonatkozású. Mindenki, aki a magyar irodalom- és műveltségtörténet lapjait forgatta, tudja, hogy a magyar nem. színészet fölléptét hazánkban az iskolai színjátszás, az iskolai drámák előadása előzte meg és készítette elő, — ám a sárospataki főiskolában már 1654 május és június havában, a városi és vidéki közönség nagy tetszése mellett voltak iskolai színi előadások, s az előadott szindarab szerzője és színrehozója nem kisebb ember volt, mint a XVII. század legnagyobb pedagógusa és a spataki főiskola pedagógiai reformátora: Comenius Ámos János. Hasonlóképen tudott dolog, hogy Bessenyei György, aki Agis tragédiájával 1772-ben a nemzeti irodalom renaissanceát megindította, Kazinczy Ferenc, aki csaknem egy fél évszázadon át a magyar nyelv, irodalom s benne a játékszín felvirágozását Atlaszként vállain hordozta, — Fáy András és Erdélyi János, akik a budai és pesti Nemzeti Színház igazgatói voltak, — Szemere Bertalan, aki a második miskolci színház fölépítésének mozgalmát megindította, — Tóth Ede, a „Falu rossza“ geniális szerzője: mind pataki diákok voltak, mind főiskolánkból vitték magokkal eszményi tűzüket és lelkesedésüket. — A másik szál főiskolánknak Borsodvármegyével és a borsodvármegyei irodalommal való szoros kapcsolata. Borsodvármegye írói és költői közül sokan voltak és vannak, akik főiskolánknak köszönhetik a műzsák kedvelését, az írói- és költői hajlam fölébredését és kivirágzását; — elég legyen e tekintetben Tompa Mihályra (akiben mint az igrici népiskola növendé-

kében a Sárospatakról jött Bihari György rektor fedezte fel először a magasabb tehetség nyomait, a géniusz sugarait, s küldötte őt kollégiumunkba tanulni), Szemere Bertalanra, Palóczy Lászlóra, Nyilas Samura, Vereaskövy-Szalóczy Bertalanra, s Szuhay Benedekre hivatkoznom, hogy az élő jeles poéták seregét hallgatással mellőzzem. Ennek a magyar kultúra ápolásában, a magyar nemzeti eszmények kultuszában idősebb testvérnek, — a mely, mint egy világító torony, világító és melegtítő sugaraival, Borsodmegeye földjét is sokszor megtermékenyítette — nevében még egyszer mély tisztelettel és igaz szeretettel üdvözlöm a jubileum alkalmából a miskolci nemzeti színházat, Isten áldását kérem a magyar nemzeti műveltség érdekében kifejtendő további munkásságára, s kívánom: minél előbb érje meg azt az időt, hogy újra versenyezessen a kassai nemzeti színházzal a pálmáért, a dicsőségért!

— **Rövid hírek.** Dr. Révész Kálmán püspök dec. 9-én ünnepelte írói működésének 40 éves jubileumát: ugyanis 1883 dec. 9-én a debreceni theol. ifjúság önképzőkörében előadást tartott „Luther és Zwingli hatása hazánkra” címmel, amely nyomtatásban is megjelent. — Dr. Révész Imre debreceni lelkész, a *Hit és Élet* folyóirat szerkesztője, folyóiratát, 3 évi fennállás után, megszünteti s az újévtől meginduló *Protestáns Szemlében* fogja a lelki kálvinizmus érdekeit tovább szolgálni s olvasóit is felhívja, hogy álljanak oda seregestől a Prot. Szemle köré, amelynek tágabb medrében ezentúl ez a szellem és irány folytatódni fog.

— **Dr. Ravasz László** püspök székfoglalója dec. 5-én nagy érdeklődés és elismerés közt folyt le a Kisfaludy Társaságban. Előbb tagsági elődjéről: *Gárdonyi Gézaról*, a láthatatlan emberről emlékezett meg, aki félrevonult a világból s most mint virágillat él a magyar poezis, a magyar élet nagy tavaszában. Azután felolvasta a *műalkotásról és műélvezetről* szóló tanulmányát, melynek első részében az alkotó lángelme természetrajzát, képzeletét, emlékezetét, sensibilitását, intuicióját, majd a műalkotás lefolyását, második részében a műélvező lelki folyamatát, a géniusz megértését és megtalálását ismerteti. A nagy tetszéssel fogadott székfoglaló előadásért Berzeviczy A. elnök mondott az ékesszavú szónoknak köszönetet.

— **Meczner Béla és neje, Miklós Lujza aranylakodalma.** Ritka, lélekemelő ünnepély színhelye volt dec. 9-én a sátoraljaujhelyi ősi, roskadozó templom. Meczner Béla egyházmegyei gondnok és neje Miklós Lujza házasságkötésének 50-ik évfordulóján örvendezett s adott hálát a magasságos Istennek nemcsak a diszes, terebélyes család, hanem az egész gyülekezet. Jelen volt a templomban a saujhelyi társadalom színe-java, kifejezve megjelenésével azt a rokonszenvet és tiszteletet, amelyet a nagy elődökre emlékeztető kálvinista nagyszony és tiszta, nemes lelkületű férje iránt érez. Példaképei ők régóta nemcsak az egyéni érényeknek, hanem a ma már szinte kivételként ható hitvestársi összhangnak, egybeolvadásnak, boldogító szent közösségnek is. Az istentisztelet végeztével az Úrasztala mellől Enyedy Andor lelkész áldotta meg őket lendületes beszédben,

amelyben az Ef. II. 8. v. alapján nemes szárnyalással azt fejtegette, hogy az Úr kegyelme lebegett a lefolyt áldásos ötvenév alatt az aranylakodalmas pár felett, az ő kegyelme szívök lángolásában, gyermekeik mosolygó arcában, a megpróbáltatások szomorú napjaiban, az unokák és dédunokák vidám seregében, az élet harcaiban való megnyugvásukban, az őket környező köztisztéletben, — azután az egyházi énekkar énekelt, majd az üdvözlők sokasága rajzolt feléjük. A boldog ünneplőt, mint főiskolánknak 36 év óta buzgó igazgatótanácsosát, a közigazgató a tanári kar nevében megleghangu levélben üdvözlötte életének e nevezetes fordulónapján. Ihletett életük illata még sokáig szálljon, terjengjen e magasabb ihletésekre szomjazó világba!

— **Fejes-emlékünnepe.** B. e. volt püspökünk halálának tizedik évfordulóján a sátoraljaujhelyi Kazinczy Kör irodalmi estélyt rendezett az ő nagy emléke felújítására a vármegyeház nagytermében fényes közönség jelenlétében, amelynek soraiban ott láttuk a megboldogult özvegyén kívül dr. Révész Kálmán püspököt, Dókus Ernő főgondnokot, Dókus Gyula nyug. alispánt, Thuránszky László főispánt, Zempléni vármegye és Sátoraljaujhely városának és társadalmának vezető embereit (a róm. kath. lelkész távollétével tündökölt!), Sárospatakról a főiskola rektorát és több tanárt. Az estély fénypontját a Novák Sándor sárospataki tanár előadása és a dr. Gulyás József sárospataki tanár Fejes-szobor e szép költeménye képezte. A főiskolai énekkar Fejes-darabokat adott elő, bravúrosan birkózva meg feladata nagy nehézségével. A dalok jó részét Bathó János főiskolai tanár zenésítette meg.

— **Alsózempléni egyházmegyei rk. közgyűlés** volt dec. 11-én Sárospatakon, amely felemelő ünneppel iktatta be tisztebe az egyházmegye új esperesét: Kiss Ernő sajjóhidvégi lelkészét. Az ifjú, 33 éves esperes nem új ember az egyházmegye szolgálatában. Az egyházmegye különböző tisztségeiben rátermettséggel forgolódott s amikor a Bartha József súlyos betegsége miatt az általános tisztújításkor új esperesre kellett gondolni, az egyházmegye fényes érdemeket szerzett vezető lelkészi egyénei ritka egyértelműséggel őt ajánlották a megválasztásra. S amit Kiss Ernő eddigi megbízatásaiban tett s ahogy székfoglalójában s egyéb nyilatkozataiban feltárta lelkét egyházmegyéje előtt, az mind komoly biztatás s reménykeltő alap a jövőre. Az esperesi beiktató a főiskola imatermében folyt le. A 230. dics. 1. versének éneklése után Sütő Kálmán tanácsbíró mondott formás, szép imádságot s Meczner Béla egyházmegyei gondnok üdvözlötte az új esperest, hosszabb beszédben, amelynek könnyekig megható szép részletei voltak. A lelkészi elem részéről Janka Péter nagyrovágyi lelkész, főjegyző mondott üdvözlőtül meleg és találó szavakat. Az esperes rövid válasz után, amelyben kegyelettel adózott az elhunyt Bartha József volt esperes emlékének s köszönetet mondott Meczner gondnoknak lekötözöden szíves szavaiért s az egyházmegyének a benne helyezett bizalomért, a szószékre lépett s onnan egyházi beszédet tartott, amely lapunk élén olvasható. A rk. gyűlés többi részét az ujonnan

választott tanácsbírák s más tisztviselők eskütétele s a különböző bizottságok választása foglalta el.

— **Lelkészválasztás.** Az alsódobszai gyülekezet dec. 9-én Zitás István nyírbogdányi s. lelkészt egyhangúlag lelkészévé választotta.

— **Alsózempléniiek figyelmébe!** A dec. 11-én tartott rendkívüli e.-m. közgyűlés szavazást rendelt el a Móricz István lemondásával megüresedett papi aljegyzőségre. A szavazatok 1924 jan. 15-ig küldendők az esperesi hivatalba. Sajóhidvég, 1923 dec. 12. Kiss Ernő esperes. — Értesitem az alsózempléni e.-m.-éhez tartozó lelkész urakat, hogy e.-m.-i iratraktárunk megkezdette működését. Akik iratterjesztéssel szándékoznak foglalkozni, legyenek szívesek ebbeli óhajukat a theologus iratterjesztéssel (Sárospatak) közölni. Az iratterjesztés a körlevelemben foglalt feltételek pontos betartása mellett, készséggel küld bizományba terjesztéshez szükséges anyagot. Janka Péter.

— **Kérelem.** Lelkészársaimat felkérem, hogy az egyh.-községükben lakó nyugdíjas lelkészeket, özvegyeket és árvákat értesítsék, hogy a konvent a nyugdíjakat, — özvegy és árva járulékokat 1924 jan. 1-től kezdődőleg az 1923. évi járulék huszszorosára emelte fel, tehát nyugtáikat vagy ily összegről állítsák ki, vagy az összeg kitöltése nélkül küldjék be hozzám, legkésőbb január 1-ig. Román Ernő e.-m. pénztárnok.

— **Felsőborsodi lelkészek figyelmébe.** Miután az e.-m. papi tanácsbíróra elrendelt szavazásnál senki sem nyert többséget, bizottság a két legtöbb szavazatot kapott Tóth József és Svíngor Jenő lelkészek között újabb szavazást rendelt el. Felhívom lelkészársaimat, hogy egyházuk szavazatát 1924 január 10-ig pontosan beküldeni sziveskedjenek. Atyafiúi szeretettel Elek József felsőborsodi esperes.

— **Az alsózempléni egyházmegyében** elrendelt pótszavazás eredménye a következő: Papi aljegyzők: Éles István, Móricz István; világi aljegyző: Hubay Kálmán; papi tanácsbírók: Forgács Gyula, Horváth János; világi tanácsbíró: ifj. Br. Vay Miklós; tanító-képviselők: Matusz Mihály, B. Tóth István, Szily József, Nyitray Károly, Szathmáry Ferenc.

— **A dunamelléki egyházkerület** közgyűlése elhatározta a bpesti theol. akadémián egy 7-ik, jogi és egyházi jogi, tanszék felállítását s arra jövő szept. 1-én dr. Kovács J. István eddigi filozófiai tanár fog átlépni. — A közgyűlés egy ref. tanítónak és egy ref. tanítónőnek nem engedte meg, hogy kath. féllal köthessenek házasságot, hasonlóképen nem engedte meg egy ref. s. lelkésznek — aki közben a kath. vallásra tért, belépett a bécsi Pazmaneumba, majd lépését megbánva, újra visszatért a ref. egyházba, — hogy régi s. lelkészi állását újra elfoglalhassa. — Hamar István bpesti theol. tanár, 26 évi szolgálat után, az V. fizetési osztályba lépett elő.

— **Harangavatás.** Dec. 9-én gyönyörű nap-sütés ragyogó verőfényében, őrvendő énekek és hálaadó érzések mellett adta át a nagyrozvágyi egyház új harangját a közhasználatnak. A felavató imádságot Janka Károly cigándi lelkész, a roz-

vágyiak volt kedves papja mondotta, az egyházi beszédet élénk figyelem mellett Kiss Ernő sajóhidvégi lelkész, alsózempléni esperes. Délután 4 órai kezdettel a templomban nagy közönség részvétele mellett vallásos estély volt, amelyen Csorba Ferenc pácini lelkész alkalmi bibliamagyarázatot, Marton János sárospataki theol. tanár előadást tartott, Kocsiss Sándor sárospataki theol. ifjú pedig szép szavallattal gyönyörködtette a közönséget. Az estélyt Janka Péter rozvágyi lelkész hangulatos imádsága zárta be. Az ünnepségen a helybeli dalárda tünt ki feltűnően gyakorlott, minden dícséretet kiérdemlő éneklésével. A gyülekezet, úgy látszik, szép előmenetelt tesz nemcsak a külső, hanem a belső építés terén is. Ünnepelte az egyház egyúttal temploma építésének százados évfordulóját. A harangot Slezák László öntötte. Sikerkült alkotás.

— **Segédlelkészt keresek** az alsózempléni egyházmegyébe. Ajánkozások Kiss Ernő espereshez Sajóhidvég (u. p. Berzék) küldendők.

Pályázati hirdetés.

A felsőmérari ref. lelkészi állásra pályázatot hirdetnek. Az állás 1924 május havában foglalandó el. A lelkészi javadalom díjlevél szerint: 43²⁵/₁₆₀₀ kat. hold szántó, rét és legelő. 18 köből rozs. A gazdák élethordáskor 2—2 szekér életneműt visznek be a lelkész földjéről; szellérek a rét anyafűvét lekaszálják. Fapénz s alapítványi kamat 58 korona s egy koresmaház bérjövödelmének fele. Régi értékelés szerint 1600 korona. A földek utáni adókat lelkész fizeti.

A kellően felszerelt kérvények 1924 január 7-ig Cziáky Endre espereshez Felsődobszára küldendők levélportóval.

Miskolc, 1923 dec. 10. Dr. Révész Kálmán püspök.

Pályázati hirdetés.

A lemondás folytán megüresedett hegymeg-i ref. kántor-tanítói állásra pályázatot hirdetnek. Javadalma: 8 kat. hold szántóföld és rét, 11 köből rozs, 8 m² tűzifa, 8 hold föld és rét munkájának folyó értéke és 2358 kor. államsegély, a hozzá tartozó törvényes segélyekkel. Kötelessége: a 6 elemi osztály és 3 ismétlő osztály tanítása, továbbá énekkar szervezése és vezetése. Lelkésznek a kanonikus órákon és akadályoztatása esetén helyettesítése. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények Ref. Lelkészi Hivatal címére küldendők. Pályázati határidő a lap megjelenésétől számított 10 nap.

Hegymeg, 1923 december 10.

Körössy István
ref. lelkész.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban.
Hiszek Magyarország feltámadásában. Amen.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINENI REF. EGYHÁZKERÜLET ÉS A SÁROSPATAKI FŐISKOLA KÖZLÖNYE.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETÉSI DIJ: Egy hónapra 1000— Kor.</p>	<p>Főszerkesztő: DR. RÉVÉSZ KÁLMÁN</p> <p>Felelős szerkesztő és kiadó: DR. RÁCZ LAJOS</p> <p>Főmunkatársak: MARTON JÁNOS, ENYEDY ANDOR, FARKAS ISTVÁN</p>	<p>HIRDETÉSEK DIJA: Meg egyezés szerint.</p>
---	--	---

TARTALOM. *Kiss Ernő*: Esperesi székfoglaló beszéd. (Folyt. és vége.) — *László Sándor*: Karácsonyi harangszó. (Költemény.) — *Nyitrai Károly*: Népiskolai kérdések. (Folyt. és vége.) — Vegyes közlemények.

Esperesi székfoglaló beszéd.

Tartotta: *Kiss Ernő* esperes Sárospatakon 1923 december 11-én.
(Folyt. és vége.)

Vegyük tehát sorra ezeket a problémákat.
A gyülekezet és az állam. Egyházi törvényünknek s egész egyházi berendezkedésünknek a jelen állapot szerint a jus advocatiae ad erőt. Ideálisan szép dolog, hogy az egyház az állam védelme alatt áll, hiszen az államnak is érdeke, hogy polgárai vallásos emberek legyenek, ámde ez a védelem a gyakorlatban nagyon ingatag erőtényezőnek bizonyul. Ha hitéletünk sorvadásának okait keressük, bizonyosan nem utolsó helyen áll az, hogy a háttunk mögött érezve a jus advocatiae, nem egyszer aluszékonyak voltunk ott, ahol a legéberebb vigyázat, legszorgalmasabb munka volt szükséges. Ugyis megkaptuk, amit a díjlevelünk elfirt, biztosította a jus advocatiae! De mivé lesz e jog egy rekatholizáló, vagy egy közönyös államban? Azt gondolom Testvéreim, hogy mindnyájan felismertük már azt a szomorú tényt, hogy a jus advocatiae semmivé teheti egy hitetlen főszolgabíró.

Ne az államgépezet legyen a mi erősségünk, hanem népünk hite és vallásos öntudata. Valamelyik egyházi lapból olvastam, hogy a jugoszláv kultuszminiszter magához hívatta a hitfelekezetek képviselőit s kikérdezte őket, mit kívánnak az államtól. Természetes dolog, hogy a róm. kath. püspök minden jót kívánt, a gör. kath. csatlakozott az elötte szólóhoz, a protestáns egyházak képviselői szintén anyagi támogatást kértek, csak a zsidó rabbi nem kért semmit, ők megélnék a magok emberségéből. — Kedves Testvéreim, nem lehet e felett a jelenet felett egy jóízű mosollyal, vagy azzal az antisemita megállapítással napirendre térni, hogy mert ők plutokraták, hanem be kell látnunk, hogy ez az önrzetes gesztus a faji és hitbeli öntudatnak olyan zárt egységére és erejére támaszkodhat, amely becsületére válnék a magyar kálvinista egyháznak is.

Nézzetek hátra, ott a vörös rém; nézzetek előre, ott a nyugati liberálfizmus; nézzetek körül, mindenütt a katolikus nemzetköziség! Mit várhattok ti magyar kálvinisták attól, hogy önmagatokon kívül másban keressetek erőt? Ám ne szakítsuk el erővel azokat a szálakat, melyek egyházat, államot összefűznek, de viszont a hitbuzgó-

ság fellángoltatásával, konfirmáció, egyházfegyelem, adórendszer időszerű reformjával igyekezzünk olyan egyházi életet teremteni, mely összserogyás nélkül kibír még egy hirtelen jövő szakadást is.

A gyülekezet és az állam viszonyához szorosán kapcsolódik a *gyülekezet és a politika kérdése*.

Látnivaló, hogy részint naiv, részint érvényesülni akaró politikusok milyen nagy igyekezetet fejtenek ki abban az irányban, hogy pártjuknak keresztyén címet adjanak. És azt gondolják, hogy ezzel már keresztyén politikát folytatnak. A leg-szerencsétlenebb gondolatnak tartom a keresztyén-ség eszméit politikai pártok jelszavává tenni, az örökkévalónak és szentnek ügyét a nagyon is időleges és sohasem szent politika ügyéhez kapcsolni. A mi intézkedésünk fegyverei lelkiek, a politika fegyverei pedig nagyon is — anyagiak. Innen van, hogy valahányszor az egyház politikai hatalomra tett szert, mindig kihívta maga ellen a tömegek gyűlöletét. Nem politikai párt, hanem *keresztyén politikus* csinál keresztyén politikát. Nekünk az egyéneket kell keresztyénekké nevelnünk s azok majd keresztyénné teszik a politikát.

És most azt kérdezem, hogy ha én azt hirdetem, hogy a magyar református egyház az egyéni lelki gondozással neveljen kálvinista jellemeket, mert a hitem azt diktálja, hogy csak az önmagunkból fejlesztett erők tarthatnak meg minket, lerontottam-e a törvény erejét? — Nem, sőt inkább új támasztékot adtam annak!

A gyülekezet és a lelkipásztor. Gyakran lehet hallani, vagy olvasni, hogy ma már sokat vár tőlünk a világ, a gyülekezet magas igényeket támaszt papjával szemben. Nem tudom, ti hogy vagytok vele, de én úgy látom, az a baj, hogy igen is kevéssel megelégszik. Már a lelkipásztor kiválasztásánál is sokszor helytelen mértéket alkalmaz, működésével pedig teljesen eltelik egy szép prédikáció hatása alatt; aki pedig gyermekeinek arccskáját nyájasan megcirogatja, az már igazán jó pap.

Testvéreim, a hiveink jobban szeretnek minket, mint mi őket, ők jobb véleménnyel vannak rólunk, mint mi órólok, mi pálcát törünk az áldozatkészségük, a hitbuzgóságuk felett, ha adójuk méltányos megállapítását kérik, ők pedig észre sem veszik, ha mi zúgolódunk az általános kereset-adón. Szeressük őket s ne szórjunk átkot ma-

gyar véreinkre, ha egy bűnbánati prédikációnkra nem válik a falú mennyei Jeruzsalemme. — Ne akarjunk nagyot alkotni, mert pesszimizmusba ful az igyekezetünk. Aki felteszi magában, hogy elhordja a tokaji hegyet, már első nap abbahagyja a munkát. Ne az egész hegyet, csak néhány sziklát akarjunk széttörni és termő talajjá tenni. Ne a falut, mint olyat akarjuk megreformálni; először csak magunkat, azután a családjunkat, presbitereinket és terjedni fog az Isten országa. Látassuk magunkon a lekipásztori eszményt magánéletünkben, a családi életünk tisztaságán, társadalmi életünk korrektségében; mindenütt, mindenben abban a tántoríthatatlan hitünkben, hogy az Úr Jézus sáfárai vagyunk, akinek ügye győzni fog s az a mi életünk legnagyobb boldogsága, hogy ebben részesek vagyunk.

A gyülekezetünkhöz való viszonyunkat a törvény szabályozza. De a törvény gyenge. Biztosan volt díjlevele annak a fiatal német papnak is, akiről azt olvastuk, hogy éhenhalt. Adjunk hát erőt ennek a törvénynek azzal, hogy a hitünk lobogásával teremtünk vallásos életet, ne hagyjuk magunk körül éhenveszni a lelkeket.

Karácsonyi harangszó.

Hűvös esti szellő szánt a lombok ormán
És a hó szitálva, halkán hullni kezd...
S reánk borúl, mint az illat őszi tájra,
Az édes, a bűvös szent karácsonyest.
S míg a pásztorének száll a levegőbe,
S csillagfénybe fűdik a sok drága hant:
— A szomszéd hegyekről, mint sebzett madárraj;
Betéved hozzánk egy fáradt estharang.

Szomorú az, mint a haldokló nyögése,
Ott jajgat benne egy széthullott világ,
Siratja, hogy nálunk eltűnt, mint az álom,
A drága magyarszó s a sok szép virág;
Hogy ott, ahol ébredt: idegen lett minden,
Hinni se tud már csak a gyerek szíve...
— Karácsonyestjén ez az estharangszó
Rabmagyar földekről szállott át ide.

Régi szép időkbe ilyenkor minékünk
Onnan jött az a sok karácsonyfagally...
Selyempihés szárnyon onnan jött a Jézus,
Ott termett a rózsa, ott termett a dal...
Régi szép időkbe tarka szivárványok
Onnan hozták le a holdas kék eget...
Régi szép időkbe azt hittük, hogy álmok
Dajkáló tanyái e magos hegyek.

Azóta a vihar feldúlta az erdőt...
Szintelenné lettek a kék ibolyák...
Az álom, a nóta elszállt a vidékről
És rabfiat szűlnék a magyar anyák...
Azóta ott a bú minden rózsaágot
Megöl, letarol, vagy éjsötétre fest...
Azóta e kékes, bús hegyek mögé már
Hiába száll be a szent karácsonyest.

Vagy nincs ott karácsony! A karácsonyfákat
Más országba vitték az angyalhadak;

Ezüst oszengettyűvel ott nem jár a Jézus;
Örömhír se zeng a kis ablak alatt.
Olyan ott a falu, mint a temetőkert,
Mint egy néma kripta éjek éjelen...
Szomorú szívekben fájó lemondással
Küzködik a végső, haldokló remény.

Tilos ott a nóta, ének, az imádság;
Tilos várni azt a fényes csillagot;
Tilos gondolni ott a szőke Tiszára,
Hogy babonát szórnak a bűvös habok.
Tilalmas az álom, hogy kiszáll belőle
Csaba vitéz lelke, mint a sasmadár...
— Sötétben, mint a sír, mint a halál árnya
Tilalmat int az a fekete határ!

De karácsonyestén nincsenek határok...
Karácsonyestjén átszáll a harang —
És úgy panaszkodik, sír, nyög, mint az erdő,
Mikor búval tölti meg a vadgalamb...
Karácsonyestjén átszáll a harangszó
És tőle a szívünk úgy összeremeg...
S elfelejtünk angyalt, karácsonyfát, mindent...
— Titeket siratunk szép magyar hegyek!

László Sándor.

Népiskolai kérdések.

(Folyt. és vége.)

Vallástani könyveink. Az I—II. oszt. vallás-
tanítására a Réz-féle Vezérkönyv van használatban.
Nagy ügybuzgalommal megírt könyv, de fogyaté-
kosságai miatt a célt nem érjük el vele. Hiányait
nem akarom részletezni.

Tantervünk azt mondja: „Kézikönyv sem az I., sem a II. oszt.-ban nem kell.” Igaz, azonban a gyakorlati élet azt kívánja, sőt több, parancsolja, hogy a megtanítandó imádságok, énekversek, költemények, bibliai idézeteket és Arany abc-t a tanítás és osztály sorrendjében, tehát egy gyűjtemény alakjában a gyermek kezébe adjuk. A megtanítás módját bizzuk a vallást tanítóra. Itt is ne az elvont elméletet, hanem a gyakorlati életet vegyük zsinórmértéknek. Az idézeteket, verseket stb. szószerint kell megtanulni. Miért ne olvassassa azt a gyermek a kezei között lévő könyvből? Hogy erre milyen szükség van és hogy ezt a hiányt igyekeztek pótolni, mutatja a Czinke és Köszeghy által szerkesztett imádságok gyűjteményének a múltban való megjelenése. Az a tanító, aki nem az erkölcsi és vallásos érzelmek felébresztését tűzi ki célul, az akár van egy ilyen gyűjtemény a gyermek kezei között, akár nincs, úgy is csak szót fog tanítani.

A III. és IV. osztály anyagául Tantervünk az ó- és újtestamentumi történetek s imádságok tanítását jelöli ki. Tankönyv az Árvai által szerkesztett Ó- és Újtestamentumi Szenttörténetek. Itt sincs összefüggés tanterv és tankönyv között. Nem csoda, régi könyv, mást kívánt az akkori tanterv, mint a mai. A vallás tantervét az e.-ker. elkészítette, de már kézi könyvről nem gondoskodott. Itt is kívánatos volna e tanterv utasításai szerint készíteni tankönyvet s az anyagot rövid, tömör formában osztályok szerint rendezni. Ne bibliai kivonatokat, hanem tankönyvet készítsünk.

Egyh.-történelmi tankönyvünk nincs, illetve a kérdés és felelet alakjában írt Radácsi-féle Egyh.-történelem régi maradványa, elavult, melynek pótlása immár elodázhatatlan. Azonban e könyvnek nem adatgyűjteménynek kell lenni, hanem rövid népiskolai tankönyvnek, ne történelém-tudósokat igyekezzünk nevelni, hanem e tankönyv által dióhéjban előadott egyházának múltját ismerő ref. egyháztagokat. Az egyházunk nagy férfainak életrajzát helyezzük el olvasókönyveinkben. A történelmi adatok sűrű erdejében az a 10—11 éves gyermek eltéved.

A Hit- és erkölcsstan tanításának kézikönyve a Kovácsy-féle, mely kifogástalan tankönyv, mint már említettem és bár minden tankönyvünk ehhez hasonló volna.

Ismétlő iskolai vallástani kézi könyvünk nincs. Tantervünk sem emlékezik meg róla. Cél nélküli, ide-oda való kapkodást látunk e téren. Az ismétlő iskolákra semmi gondot nem fordítunk. Tankönyve a Fogarassy-féle Olvasókönyv.

Amidőn a gyermek elhagyja az iskolát, nagyon keveset törődik vele többé az egyház, hogy ez aztán mit eredményez, lépten-nyomon tapasztalhatjuk.

A gyermeki szívbe ültetett tudás és érzelmek palántái elszáradnak, gondozás nélkül elpusztulnak. A konfirmáció oktatás ideje itt-ott 15 éves korhatárra van kitolva s már ez is megkívánja, hogy az iskolát elhagyott gyermek lelkének a fejlődését ne tegyük ki a véletlen játékának. A leendő egyháztagot és polgárt éppen akkor hagyjuk magára, mikor a legnagyobb szüksége van az irányító és támogató kezekre. Az ismétlő-iskolát így-úgy végzett serdülő ifjúságot szintén magára hagyjuk. Hogy ezeket miképpen tartjuk az igazi hazafias és egyházi szellem hatása alatt, arra nézve sok életre való eszme látott már napvilágot. Vasárnapi iskola, sport- és ifj. egyesület stb., melyek azonban csak néhol tudnak eredményt felmutatni. Hangzik a parancs szó, itt tenni kell valamit, addig, míg nem késő. E tekintetben azonban nem lehet mindent a tanítótól várni. Ha a gyermek 6 éves korától addig az ideig, míg családot alapít, ha nem is minden nap — de érzé egy céltudatos munka ráhatását, bizonyára nem olyan egyháztag és polgár válik belőle, mint amilyenek a mai közömbös, semmi szép és jó iránt lelkesedni nem tudó társadalom alkotó tagjai. A felelősség nehéz súlya alatt szeretjük mulasztásunk hibáit a háború és forradalmak számlájára írni. Ez a legkényelmesebb és a kiáltó lelkiismeret szavának az elhallgattatására a legjobb módszernek bizonyult. Elhagyta a nép a vezetőit, mert magok a vezetők hagyták el előbb a népet. Ismerjük be hibáinkat s a hiányokat igyekezzünk pótolni. A lelket, szívet tegyük széppé, nemessé, mert esupán a tudás hideg kútfő, hol a szomjúság miatt eleped a szomjas lélek.

Visszatérve tankönyveink kérdéséhez, Abc-ét kettőt adott ki az Irodalmi-Kör, a Bodor- és a Hodossy-féle. A Hodossy-féle református szellemben megírt Abc kitűnőnek bizonyult a használatban, a Bodor-féle felett magasan álló kézikönyv.

Olvasókönyvünk a Dezső-féle. A II. oszt. számára szerkesztett része legújabbban egy függe-

lékkel toldatott meg, mely azonban a hiányait nem pótolja. A III.—VI. részére nincs tankönyvünk. Az olvasókönyvek fontosságát nem tartom szükségesnek kiemelni. A Dezső-féle olvasókönyvek a maguk korában elsőrendűek voltak, azonban ma mást kíván a tanterv, másnak kell lenni a tankönyvnek is. Ezek a könyvek már átdolgozva sem felelnének meg a célnak.

A nyelvtan tanítására az Irodalmi Kör a Bodor-féle Magyar Nyelvkönyv-et adta ki, melynek az V—VI. része még most sem jelent meg. Használhatóságát mutatja, hogy az e-ker. iskoláinak legfeljebb 10%-a használja. Ismétlem, nem részletezni kívánom tankönyveink hibáit, csak a tapasztalatból leszűrt véleményeket kívánom röviden összefoglalni. E könyvre hiszem, ráfizet az Irodalmi-Kör, azonban adjon csak a mai kor színvonalán álló népiskolai tankönyvet, tapasztalni fogja, hogy a mai magas árak mellett is, nemcsak erkölcsi, hanem anyagi haszna is nagy lesz.

Beszéd- és értelemgyakorlat tanításához vezérkönyvünk nincs, kiadása felette szükséges volna.

Számtani kézikönyvünk nincs, példatár szerkesztése, mely tekintetbe venné a tanterv üdvös újításait is, nemcsak kívánatos, hanem a szükség parancsszava szerint elodázhatatlan. A Dezső-féle számtan, mely egyúttal vezérkönyvül is szolgált, átdolgozva használható volna.

Földrajz tanítására a III. oszt.-ban a Balogh-féle megyék szerinti beosztásban szerkesztett kézikönyv van használatban. A gyakorlatban jónak bizonyult, használható tankönyv. Sajnos a IV., V. és VI. oszt. számára készült földrajzokról már ezt nem mondhatjuk el.

Történelmi kézi könyvünk, melyet Fövenyessy és Szily József szerkesztett, szintén nem tartozik a sikerült tankönyvek közé. A történelmi anyag keresztülvitele e tankönyv szerint szinte lehetetlen.

A polgári jogok és kötelességek tanításának kézi könyve a Buza-, Hodossy-féle. Eltekintve attól, hogy hazánk jogviszonya, helyzete nagy változáson ment keresztül, e könyvben felvett anyag nem fedi a valódi állapotot, amit szerkesztése alkalmával nem lehetett hibájának tekinteni, nem alkalmas népiskolai tankönyvnek.

A Buza-féle Természetrész jóval előbb készült, mint az érvényben lévő tanterv, nem is lehet rajta esodálkozni, ha a kívánalmaknak nem felel meg. Ámulva kérdezhetjük, miért kell új tanterv, ha azt a tankönyv tekintetbe sem veszi? Már a tanterv átdolgozásáról gondolkoznak az illetékes körök s ime, mi még a régi kívánalmak szerint végezzük a munkánkat. Csoda-e, ha a kortól elmaradunk, mi, a haladást hirdető reformátusok?

A természettan tanítására a Balogh-féle kézi könyvünk van. Használható könyv, némi hibájától eltekintve, melyet az új kiadásnál pótolni lehet.

Az ének tanítására kézikönyvünk nincs. Igaz, egyházi ének tanítására ott van a zsoltár, azonban egy gyűjtemény, mely a hangterjedelem és használhatóság szempontokat figyelembe venné, ké hangra letéve csoportosítaná az énekeket, nag szolgálatot tenne az egyházi énekek tanításánál.

A népiskolában tanítandó világi énekek ösz szegyűjtése, mely egyúttal a kotta-tanít

némi útmutatásul szolgálna, nagy hiányt pótolna a népiskolai tankönyvirodalmunkban. Ezt, ha sikerült formában nyújtani tudnánk, minden jellegű népiskola használatba venné.

Amidőn tankönyveinkre vonatkozó észrevételeinket röviden összefoglalva nyilvánosságra hoztam, azt tekintet nélkül a tankönyvírók kiváló egyéniségére és tudására, csupán a gyakorlati életből leszűrt tapasztalat és mint említettem is, kartársaim véleménye alapján állítottam össze. Együttal szolgálatot vélünk ezzel teljesíteni az illetékes köröknek. Vajha úgy lenne!

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Boldog újévet** kívánunk t. olvasóinknak. Együttal kérjük a jövő évi előfizetések beküldését. Teljes tisztelettel — a szerkesztőség.

— **Főiskolánk köréből.** A karácsonyi szünidő dec. 19-én d. u. kezdődött és január 9-én estig tart. — Hallgató Sándor és dr. Jakob Károly főgimn. h. tanárok, a pedagógiai vizsgálatot letévén, tanári oklevelet szereztek. — A theol. tanárok jan. 3—4-én részt fognak venni a Pápán tartandó theol. tanári konferencián. — Az utolsó jogi vizsgálatok, négy engedéllyel vizsgázó ifjú részére, november 30-án voltak immár megszűnt jogakadémiaikon.

— **Borsodmegyéből.** Miskolcon a borsodmegyei írókból dr. Révész Kálmán elnöklete alatt megalakult *Lévay Irodalmi-Társaság* harminc tagja közé Lengyel Gyula szendrői, László Sándor dédesi és Farkas István miskolci lelkészek választottak be. — A Petőfi-Társaság dec. 9-iki ülésén a titkár *Szigethy Ferenc* balajti lelkésztől is bemutatott több költeményt.

— **Írásbeli tételek az 1924 szept. havában tartandó lelkészsképesítő vizsgálatokra.** I. *Az első vizsgások számára:* 1. Egy szakértekezés a következő három tétel valamelyikéről: a) Ószövetségi írásmagyarozatból: Mikeás próféta könyve fordítva és magyarázva. b) Újszövetségi bibliai teológiából: A negyedik evangélium eschatológiája. c) Ker. hittanból: Jézus büntelensége. 2. Egyházi beszéd irandó Máté XVIII. 1—4. alapján. — E dolgozatok tisztán, olvashatóan írva, 1924 július 1-ig adandók be a theol. dékáni hivatalba. Az egyházi beszéd megtanulandó s a vizsgálaton előadandó. — II. *A második vizsgások számára:* 1. Szakértekezés a magyar prot. egyháztörténetből: A református egyház alkotmányának alakulása a XVI. és XVII. században. 2. Gyakorlati bibliamagyarozat: Ap. Csel. VI. 1—6. alapján. 3. Egyházi beszéd: I. Timóth. VI. 8. v. alapján. E dolgozatok egy-egy füzetbe, tisztán, olvashatóan írva 1924 július 1-ig adandók be az egyházkerületi lelkészi főjegyzői hivatalba. Az egyházi beszédet és bibliamagyarozatot jól meg kell tanulni és a vizsgálaton előadni.

— **Értesítés.** Az *abaúji* egyházmegyében a világi tanácsbírói állásra beadott szavazatokból

senki általános többséget nem nyervén, a közgyűléstől nyert megbízás alapján, a két legtöbb szavazatot nyert egyén: Mokesay Miklós földbirtokos és Tolnay Gyula mérnök és földbirtokos között újabb szavazásra hívom fel a presbyteriumokat. A szavazat beadásának határideje 1924 január 24. Felhívom a lelkész urakat, hogy az év folyamán családjukban előfordult változásokat, 1924 január 5-ig beküldendő anyakönyvi kivonatokkal igazolják az esperesi hivatalnál. Végül tudatom, hogy az Egyet. Konvent elnöki tanácsa a nyugdíjint. tagsági díjat, valamint a nyugdíjakat és az özvegyi és neveltetési járulékokat az 1923. évi összeg 20-szorosára emeli fel 1924 január 1-től. A díjnyugtákat legjobb lesz az összeg kitöltése nélkül küldeni el a pénztári hivatalhoz január 1-ig Vizsolyba. *Cziáky Endre* esperes.

— **Dr. Nagy Zsigmond életrajza. A. Boets.** Leiden 1923. Ez a holland nyelven megjelent kis munka a jó barát meleg érzésével van írva. Külön kiadás „a holland irodalmi társaság” évkönyvéből. Mint a társaság külföldi tagjának adnak ott méltó helyet az elhunyt nevének és emlékének, ami ritkaság, sőt teljesen kivételes a szerző szerint. De nem érdem nélkül, mert Nagy Zsigmond a holland nyelv- és irodalom oly alapos ismerője volt, milyen ritkán akad a Hollandiát, mint „második és pedig mint szellemének hazáját”, „nevelő otthonát” szerette és nevezte. Általános nagy nyelvismerete mellett legszívesebben hollandusul és hollandusból dolgozott, szépirodalmi és egyházi téren, értékeset és maradandót alkotva mindig. A biográfia Dr. Nagy Zs. ily műveinek felsorolásával zárul. — (K. A.) —

— **Pályázati hirdetmény.** A Dunamelléki Református Egyházkerület Belmissziói Bizottsága pályázatot hirdet a következő tartalmú traktátusok megírására: 1. A lelkészi pálya eszményéről. 2. A református tanító feladata. 3. Mit kíván tagjaitól egyházunk? 4. Mit tehetek egyházamért? 5. Egyházunk és a Szentírás. 6. Presbiterek teendői a konfirmáció körül. 7. A mi hitünk. (Apologetikus). 8. Mit olvasson a református ember? 9. Egyházunk és a házasság. 10. A református szülő hogyan nevelje gyermekeit? Az 1. és 2. pályaválasztás előtt álló ifjak számára való legyen. A többi népszerű modorban irandó a református keresztyén öntudat erősítésének szolgálatában. Az 1—4. egy (1) kis oktáv nyomtatott iv terjedelmű; az 5—10. fél (1/2) kis oktáv nyomtatott iv terjedelmű legyen. A füzetek címeit a pályázók tettségük szerint fogalmazhatják. Az egy ives füzetek pályadíja 50,000 K, a féliveseké 25,000 K. A pályaművek 1924 jan. 31-ig a Református Püspöki Hivatal címére (Budapest, IX. Ráday-u. 28.) küldendők jelígyes levéllel s a füzet számára való hivatkozással. Budapesten, 1923 dec. hó. *Dr. Ravasz László* püspök.

— **Özvegy** földbirtokosné falusi háztartásához minden házi dolog végzésére egészséges főzőnőt keres. Gyöngéd bánásmód biztosított. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezések ref. lelkészi hivatal, Komjáti (Abaúj-Torna m.). Postadíj megterítettik.